

YHTEENSOVITETTU LASKELMA 2025-2027

21.10.2024

Helsinki

Sisällys

1. Yleisperustelut.....	11
1.1. Johdanto.....	11
1.2. Yleinen taloustilanne ja toimintaympäristö.....	12
1.3. Kasvun paikka – Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025	22
1.4. Strategian toteutuminen – mittarit ja seuranta	32
1.5. Henkilöstö	33
1.6. Kunta-Helsingin talousarvio 2025	35
1.7. Kunta-Helsinki-konsernin tytäryhteisöt ja konserniohjaus.....	41
1.8. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvio 2025	47
1.9. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala-konsernin tytäryhteisöt ja konserniohjaus.....	49
1.10. Päätösehdotukset	50
1.11. Talousarvion sitovuus	52
1.12. Selityksiä	57
2. Kunta-Helsinki	63
2.1. Käyttötalousosa	63
2.1.1. 1 Keskushallinto	63
2.1.1.1. 1 10 Vaalien järjestäminen, keskusvaalilautakunnan käytettäväksi	63
2.1.1.2. 1 20 Tarkastuslautakunta ja -virasto	64
2.1.1.3. 1 30 Kaupunginhallitus.....	67
2.1.1.3.1. 1 30 01 Kaupunginhallituksen käyttövarat.....	67
2.1.1.3.2. 1 30 02 Kaupunginhallituksen avustukset	67
2.1.1.3.3. 1 30 03 Valtionperinnöt	68
2.1.1.4. 1 40 Kaupunginkanslia.....	69
2.1.1.5. 1 50 Keskitetysti maksettavat menot.....	82
2.1.1.5.1. 1 50 01 Toimielinten toimintakustannukset, pormestarin ja kaupunginkanslian käytettäväksi	82
2.1.1.5.2. 1 50 02 Keskitetysti maksettavat henkilöstömenot, kaupunginkanslian käytettäväksi	82
2.1.1.5.3. 1 50 03 Maksuosuudet, korvaukset ja jäsenmaksut, kaupunginkanslian käytettäväksi	83
2.1.1.5.4. 1 50 04 Keskitetty hanketoiminta, kaupunginkanslian käytettäväksi	83
2.1.1.5.5. 1 50 05 Työmarkkinatuen kuntaosuus, kaupunginkanslian käytettäväksi.....	84
2.1.1.5.6. 1 50 06 Työllisyyspalvelujen järjestäminen, kaupunginkanslian käytettäväksi.....	85
2.1.1.6. Palvelukeskusliikelaitos.....	86
2.1.1.7. Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)	93
2.1.1.8. Taloushallintopalveluliikelaitos.....	100
2.1.1.9. Työllisyyspalveluliikelaitos.....	106
2.1.2. 2 Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.....	111
2.1.2.1. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	111
2.1.2.2. 2 10 01 Kaupungin tuottamat kasvatus- ja koulutuspalvelut.....	116
2.1.2.3. 2 10 02 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimelle tuotetut palvelut.....	129
2.1.2.4. 2 10 03 Korvaukset ja avustukset.....	130

2.1.3.	3 Kaupunkiympäristön toimiala	132
2.1.3.1.	Kaupunkiympäristön toimiala	132
2.1.3.2.	3 10 01 Kaupunkirakenne ja toimialan yhteiset palvelut.....	141
2.1.3.3.	3 10 02 Tilat ja rakennuttaminen	143
2.1.3.4.	3 10 03 Asuntotuotanto.....	145
2.1.3.5.	3 10 04 HSL- ja HSY-kuntayhtymien maksuosuudet	146
2.1.3.6.	3 10 06 Tuki Liikenneliikelaitokselle.....	147
2.1.3.7.	3 10 07 Infrakorvaus HSL:ltä ja maksu Kaupunkiliikenne Oy:lle.....	147
2.1.3.8.	3 10 08 Palvelut ja luvat.....	148
2.1.3.9.	3 10 09 Yleisten alueiden kunnossapito.....	151
2.1.3.10.	Liikenneliikelaitos (HKL).....	153
2.1.4.	4 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	160
2.1.4.1.	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	160
2.1.4.2.	4 10 01 Kulttuuri ja vapaa-aika	164
2.1.4.3.	4 10 02 Kulttuurin laitosavustukset	173
2.1.4.4.	4 10 03 Liikunnan laitosavustukset.....	174
2.2.	Tuloslaskelmaosa	177
2.2.1.	Kunta-Helsingin tuloslaskelma 2023–2027	177
2.2.2.	Kunta-Helsingin vuoden 2025 tuloslaskelma eriteltynä	178
7	Tuloslaskelmaosa	179
2.2.2.1.	7 01 Toiminnan rahoitus	179
2.2.2.2.	7 02 Rahoitus- ja sijoitustoiminta.....	180
2.2.2.3.	7 05 Poistoerot	182
2.3.	8 Investointiosa	185
2.3.1.	8 00 Tietokoneohjelmistot	186
2.3.2.	8 01 Kiinteä omaisuus	187
2.3.3.	8 02 Rakennukset	189
2.3.4.	8 03 Kadut ja liikenneväylät	192
2.3.5.	8 04 Puistot ja liikunta-alueet	197
2.3.6.	8 05 Irtaimen omaisuuden perushankinta	199
2.3.7.	8 06 Arvopaperit	200
2.3.8.	8 07 Muu pääomatalous	201
2.3.9.	8 08 Projektialueiden infrarakentaminen, kaupunginhallituksen käytettäväksi	202
2.3.10.	8 09 Kaupunkiuudistus, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	207
2.3.11.	8 10 Suuret liikennehankkeet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	209
2.4.	Rahoitusosa	215
2.4.1.	Kunta-Helsingin rahoituslaskelma 2023–2027	215
2.4.2.	Kunta-Helsingin vuoden 2025 rahoituslaskelma eriteltynä	216
2.4.3.	9 Rahoitusosa	217
2.4.3.1.	9 01 Pitkävaikutteinen rahoitus.....	217
2.5.	Rahastot	221
3.	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala	233
3.1.	Palvelustrategia, palvelutasopäätös ja talousarvion sitovuus	233
3.2.	Käyttötalousosa	234

3.2.1.	5 10 Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut	234
3.2.1.1.	Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut	234
3.2.1.2.	5 10 01 Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut	237
3.2.1.3.	5 10 02 HUS-yhtymä.....	254
3.3.	Tuloslaskelmaosa	257
3.3.1.	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tuloslaskelma 2023–2027	257
3.3.2.	7 Tuloslaskelmaosa	258
3.3.2.1.	7 01 Toiminnan rahoitus.....	258
3.3.2.2.	7 02 Rahoitus	258
3.4.	Investointiosa.....	263
3.5.	Rahoitusosa	267
3.5.1.	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen rahoituslaskelma 2023–2027.....	267
3.5.2.	9 Rahoitusosa	268
3.5.2.1.	9 01 Pitkävaikutteinen rahoitus.....	268
4.	Helsinki.....	273
4.1.	Tulos- ja rahoituslaskelmat	273
4.1.1.	Helsingin tuloslaskelma 2023–2027	273
4.1.2.	Helsingin vuoden 2025 tuloslaskelma eriteltynä.....	274
4.1.3.	Helsingin rahoituslaskelma 2023–2027	275
4.1.4.	Helsingin rahoituslaskelma 2025 eriteltynä.....	276
5.	Talousarvion liitteet Kunta-Helsinki.....	
6.	Talousarvion liitteet Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala	

Talousarvio

Taloussuunnitelma

Yleisperustelut

1. Yleisperustelut

1.1. Johdanto

Talousarvion ja -suunnitelman tavoitteiden ja määrärahojen valmistelu perustuu kaupunkistrategiaan 2021–2025. Keskushallinnon, toimialojen, liikelaitosten ja tytäryhteisöjen tulee toteuttaa kaupunkistrategian linjauksia toiminnassaan. Talousarvio on laadittu kaupunginhallituksessa 10.6.2024 päätetyn vuoden 2025 talousarvioehdotuksen raamin sekä talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen laatimisoheiden mukaisesti.

Kaupunkistrategian sekä raamin ja laatimisoheiden lisäksi vuoden 2025 talousarvio perustuu toimialojen lautakuntien ja liikelaitosten johtokuntien tekemiin talousarvioehdotuksiin. Talousarviossa on otettu huomioon vuoden 2024 talouden ja toiminnan ennusteet sekä kaupungin lähivuosien tulopohjan näkymä.

1.2. Yleinen taloustilanne ja toimintaympäristö

1.2.1. Yleinen talouskehitys

1.2.1.1. Maailmantalous ja Suomen talous

Maailmantalous on kääntynyt kasvuun vuoden 2024 aikana. Suomen talous on ollut taantumassa vuodesta 2022 lähtien, ja vuonna 2024 kokonaistuotannon odotetaan supistuvan vuositasolla noin puoli prosenttia edellisvuodesta. Viimeaikainen kehitys viittaa kuitenkin suhdanteiden kääntymiseen myös Suomessa. Talouskasvu Suomen keskeisissä vientimaissa lisää todennäköisesti Suomen vientiä lähivuosina. Vuoden 2024 kesäkuussa Suomen talous onkin Tilastokeskuksen alustavien lukujen mukaan jo kasvanut lievästi ja loppuvuotta koskevat ennusteet ovat aiempaa optimistisempia. Kokonaistuotannon vuosimuutoksen odotetaan kuitenkin tammi-toukokuun heikon kehityksen vuoksi jäävän lievästi negatiiviseksi. Myös Suomen Pankki ennakoi loppuvuodelle hienoista talouskasvua, ja yritysten suhdannenäkymätkin ovat koko maassa vähitellen paranemassa.

Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin mukaan kuluttajien taloutta koskevat odotukset ovat edelleen vaisuja, vaikka muutosta myönteisempään suuntaan on nähtävissä sielläkin. Elinkeinoelämän keskusliitto toteaa, että talouden pitkän aikavälin kehityksen kannalta olisi tärkeää, että Suomen taloutta vaivaava luottamuspulla saataisiin pyyhittyä pois niin yritysten kuin kuluttajienkin mielistä.

Uskoa talouskasvun käynnistymisestä lisäävät inflaation hidastuminen ja kotitalouksien ostovoiman paraneminen. Euroopan keskuspankin odotetaan laskevan ohjauskorkojaan vielä vuonna 2024, mikä sekkin on eduksi Suomen taloudelle. Talouskasvun odotetaan nopeutuvan, kun vienti vahvistuu ja kotimainen kysyntä kasvaa. Kysynnän kasvu ja korkojen laskusuunta parantavat edellytyksiä investoinneille. Vuonna 2025 talouskasvun odotetaan olevan 1,2 prosenttia ja vuonna 2026 jo noin 1,7 prosenttia. Inflaatio on jo hidastunut ja sen oletetaan asettuvan noin kahteen prosenttiin huolimatta arvonlisäveron korotuksesta.

1.2.1.2. Kuntien taloudellinen tilanne

Kuntien tulo- ja menot olivat vuonna 2023 poikkeuksellisen vahva. Taustalla olivat sote-uudistukseen liittyvät kertaluonteiset verorahoituserät eli niin kutsutut verohännät, joiden taloutta vahvistava vaikutus oli noin 1,3 miljardia euroa. Kuntien toimintamenojen olivat vuonna 2023 kuitenkin peräti 2,5 miljardia euroa odotettua korkeammalla tasolla. Toimintamenojen ja investointien kasvu heikentää kuntatalouden kehitysarviota tulevina vuosina. Kuntien tulokehitystä vaimentaa muun muassa sote-uudistukseen liittyvät siirtolaskelmien lopullisesta päivityksestä johtuvat peruspalvelujen valtionosuuden tarkistukset ja takaisinperinnät. Kuntien verotulot kasvavat maltillisesti sote-uudistuksen mukaiset leikkauksista ja suhdannekehityksestä johtuen.

Kuntatalousohjelman arvion mukaan kuntien tulojen ja menojen välillä on pysyvä epätasapaino. Tilanne on heikoimmillaan 2026–2027. Vuosikate ei kata poistoja, eikä nettoinvestointeja 2025–2028. Tilikauden tulos on lievästi miinuksella. Toiminnan ja investointien rahavirta painuu 1,5–2,0 miljardia euroa alijäämäiseksi. Kuntatalouden velka kasvaa noin 6 miljardilla eurolla vuoteen 2028 mennessä. Laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kehyskauden aikana kaikissa kuntakokoryhmissä.

Työvoimapolkujen järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2025 alussa valtiolta kunnille. Lisäksi kuntien rahoitusvastuu työttömyysturvasta kasvaa ja valtion vastaavasti pienenee. Uudet tehtävät kompensoidaan kunnille valtionosuusjärjestelmässä, mutta kompensaation tason arvioidaan olevan siirtyvien palvelujen kustannuksia pienempi. Lisäksi poikkileikkaustilanteessa tehtävä työttömyysturvan rahoitusvastuun kasvu vastaava lisäys on työllisyyden huonon suhdannetilanteen takia alimitoitettu.

Myös kotoutumisen edistämisestä annetun lain kokonaisuudistus lisää kuntien vastuuta kotoutumisen edistämisessä. Valtion kunnille maksamia laskennallisia korvauksia kotoutumisen edistämiseen pienennetään vuonna 2025 noin kolmanneksella eli noin 58 miljoonaa eurolla.

Norminpurkutyö jatkuu hallitusohjelman ja kehysriihen päätösten mukaisesti. Norminpurkutyöhön liittyen kuntien valtionosuuksia leikataan jo 2025, vaikka konkreettisia esityksiä normien purkamiseksi ei ole syyskuun tilanteessa esitetty.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote- ja TE-uudistusten jälkeistä tilannetta. Hallituksen esityksen luonnosta

uudesta valtionosuusjärjestelmästä odotetaan lausunnoille loppusyksystä 2024 ja uudistuksen käsittely eduskunnassa ajoittuu kevätistuntokaudelle 2025. Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2026 alusta.

1.2.2. Taloudellinen kehitys Helsingin seudulla ja Helsingissä

1.2.2.1. Tuotanto ja suhdannenäkymät

Talouden kehitys on ollut jo parin vuoden ajan hyvin heikkoa niin Helsingissä kuin koko maassakin. Yritysten tilanne on ollut vaikea kaikilla päätoimialoilla. Helsingissä konkurssien määrä on jatkanut kasvuaan. Elinkeinoelämän keskusliiton julkaiseman, Uudenmaan kehitystä peilaavan suhdannebarometrin mukaan suhdannetilanne pysyi edelleen heikkona kesällä 2024. Tuotannon määrän arvioitiin laskeneen Uudellamaalla niin teollisuudessa, rakentamisessa kuin palvelualoillakin. Lähikuukausien suhdannenäkymät ovat kuitenkin parantuneet kuluvan vuoden aikana. Teollisuudessa ja rakentamisessa suhdanneodotukset ovat kääntyneet jo lievästi positiivisiksi. Palvelualoilla suhdannetilanne ja suhdannenäkymät olivat vielä heinäkuussa 2024 heikot, vaikkakin hieman aiempaa paremmat.

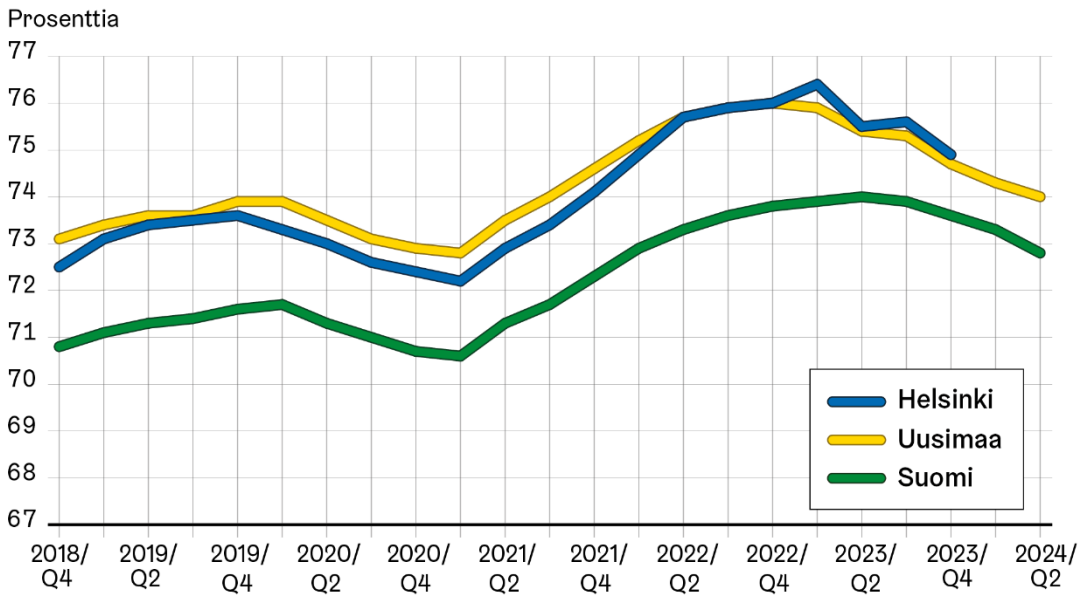
Tilastokeskuksen mittaama kuluttajien luottamus talouteen on ollut pääkaupunkiseudulla jo pitkään heikko. Kuluttajien ostovoima on hieman parantunut, mutta arvolisäveron noston ja sosiaalietuuksien heikentämisen odotetaan hidastavan ostovoiman myönteistä kehitystä loppuvuonna. Samalla heikko työmarkkinakehitys hidastaa ostovoiman kehittymistä. Työllisyystilanteen odotetaan kuitenkin paranevan viimeistään vuodesta 2025 alkaen.

1.2.2.2. Työmarkkinakehitys Helsingissä

Vuosien 2021 ja 2022 myönteisen talouskehityksen siivittämänä työllisten määrä kasvoi Helsingissä vuoden 2023 alkuun saakka, mutta kääntyi laskuun vuoden loppupuolella. Taloussuhdanteen käänteen myötä avoimien työpaikkojen määrä väheni vuonna 2024 merkittävästi kaikilla päätoimialoilla, ja työttömien määrän kasvu jatkui. Samaan aikaan työvoimapula pätevistä työntekijöistä vaivaa erityisesti varhaiskasvatuksessa, sosiaali- ja terveydenhuoltoaloilla sekä erityisopetuksessa. Työvoiman saatavuus näillä aloilla on kuitenkin jonkin verran parantunut vuoden 2024 aikana.

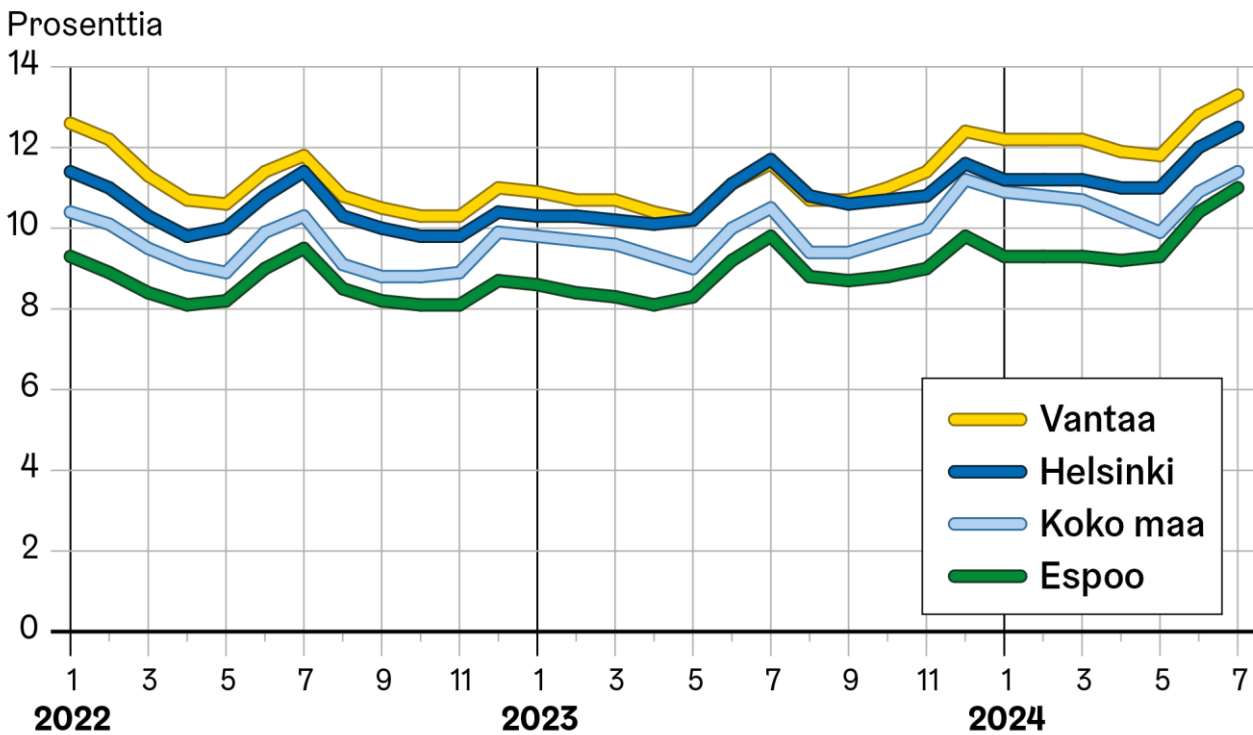
Työvoimatutkimuksen mukaan 15–64-vuotiaiden työllisyysaste oli Helsingissä vuoden 2023 neljännellä vuosineljänneksellä 74,9 prosenttia, Uudellamaalla 74,7 prosenttia ja koko maan tasolla vastaavasti 73,6 prosenttia (liukuva vuosikeskiarvo). Helsingin tietoa ei saa vuodesta 2024 alkaen, mutta Helsingin kehitys on hyvin samansuuntainen Uudenmaan kanssa. Vuoden 2024 toisella vuosineljänneksellä Uudenmaan ja koko Suomen työllisyysasteet olivat pudonneet yli prosenttiyksikön vuoden takaisesta (Kuvio 1).

Kuvio 1: Työllisyysaste (15–64-vuotiaat) Helsingissä, Uudellamaalla ja koko maassa vuosina 2018–2024 neljännesvuosittain, liukuva vuosikeskiarvo. Aineistolähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus. (Helsingin tietoja ei saada vuodesta 2024 alkaen.)

Helsingin työttömyysaste eli työttömien osuus työvoimasta kääntyi kasvuun jo vuoden 2023 keväällä ja työttömien määrä kasvoi vuoden 2024 aikana (Kuvio 2). Heinäkuussa 2024 työttömiä työnhakijoita on lähes 3 400 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin ja työttömyysaste nousi 12,5 prosenttiin. Työttömiä työnhakijoita oli noin 44 750, mikä oli kahdeksan prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömien työnhakijoiden määrä lisääntyi kaikissa ikäryhmissä ja miehillä naisia enemmän.

Kuvio 2: Työttömyysaste Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja koko maassa vuosina 2022–2024 kuukausittain. Aineistolähde: Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilasto 2024 (ml. kokoaikaisesti lomautetut).

1.2.2.3. Helsingin verotulot

Kunnallisverotulokertymä on kasvanut Helsingissä jo pitkään. Kasvun taustalla on useita tekijöitä. Niistä keskeisimpiä ovat olleet muuttovoitto ja korkea keskimääräinen tulotaso. Helsingiläisten keskimääräiset ansiotulot ylittivät koko maan tason noin 16,5 prosentilla vuonna 2024 (tammi-heinäkuu). Suomen suurista kaupungeista vain Espoossa oli Helsinkiä korkeammat keskimääräiset ansiotulot.

Vuoden 2024 ensimmäisen seitsemän kuukauden aikana kaikkien helsinkiläisten ansiotulojen summa osoittaa noin 3,5 prosentin vuosikasvua huolimatta samalla aikavälillä tapahtuneesta työllisyystilanteen nopeasta heikkenemisestä. Samalla ansiotuloista perittyjen ennakonpidätysten kokonaismäärä nousi 3,8 prosenttia vuotta aiemmasta. Jos työllisyystilanne alkaa odotusten mukaisesti jälleen parantua, myös ennakonpidätysten ja edelleen kunnallisverojen määrän kasvu nopeutuu.

Myös yritysten maksaman yhteisöveron tuotto on säilynyt Helsingissä hyvänä, vaikka kansantalouden kehitys on ollut vaisua. Vuonna 2024 suurimpien yhteisöveroa maksavien yritysten tilanne näyttää edelleen hyvältä: Rahoituksen ja vakuutuksen sekä informaation ja viestinnän toimialoilla yritystoiminta näyttää olevan hyvinkin kannattavaa ja tilanteen odotetaan pysyvän näillä toimialoilla samankaltaisena. Vuonna 2022 em. toimialojen osuus Helsingin saamista yhteisöverotuotoista oli lähes kaksi kolmasosaa.

1.2.3. Väestökehitys Helsingissä

1.2.3.1. Väestökehitys vuosina 2023–2024

Helsingissä asui vuoden 2023 lopussa 674 500 asukasta. Vuoden 2023 väestönkasvu oli 10 472 henkeä, mikä oli lähes kaksinkertainen edellisvuoteen verrattuna ja selkeästi suurin määrä 2000-luvulla. 2010-luvulla väestönkasvu oli keskimäärin hieman yli 7 000 henkeä vuodessa. Vuoden 2023 väestönkasvu perustui erityisesti ennätyksellisen suureen maahanmuuton voitollisuuteen; Helsinkiin muutti ulkomailta 8 227 henkeä enemmän kuin mitä Helsingistä muutti ulkomaille. Erityisesti kyse oli ulkomailta Helsinkiin muuttaneiden määrän kasvusta, kun taas Helsingistä ulkomaille muuttaneiden määrä pysyi edellisvuosien tasolla. Ukrainan sotaa paenneiden osuus ulkomaan muuttovoitosta oli hieman alle 1 500 henkeä.

Myös kotimaan muuttoliike muuttui kolmen edellisvuoden muuttotappion jälkeen voitolliseksi. Muualta Suomesta Helsinkiin muuttaneita oli 1 992 enemmän kuin toiseen suuntaan muuttaneita. Kotimaan muuttoliike erosi alueittain, sillä Helsinki menetti asukkaitaan erityisesti muulle Helsingin seudulle, mutta sai muuttovoittoa seudun ulkopuolisesta Suomesta. Luonnollinen väestönkasvu, eli syntyneiden ja kuolleiden määrien erotus, oli 359 henkeä vuonna 2023. Määrä oli edellisvuoden tapaan huomattavan pieni verrattuna edeltävään 2000-lukuun. Luonnollisen väestönkasvun pienuuteen vaikutti pieni syntyneiden määrä, 6 099 lasta, mikä oli edellisvuotta pienempi. Suurimmillaan syntyneiden määrä on 2000-luvulla ylittänyt 7 000 lapsen rajan, edellisen kerran vuonna 2021. Kuolleiden määrä oli hieman vuotta 2022 pienempi, 5 740 kuollutta. Väestön ikääntymisen myötä kuolleiden määrä tulee luonnollisesti kasvamaan.

Helsingin suhteellinen väestönkasvu oli 1,6 prosenttia. Kuutoskaupungeista eniten kasvoi Espoo, 2,9 prosenttia, ja vähiten Oulu, 1,3 prosenttia.

Vuoden 2024 alun ennakkotietojen perusteella Helsingin väestönkasvu on pysynyt edelleen voimakkaana, vaikkakin hieman edellisvuotta hitaampana. Heinäkuun loppuun mennessä väestön määrä kasvoi 5 400 hengellä, kun kasvu oli vuonna 2023 vajaat tuhat henkeä enemmän. Helsingin saama ulkomaan muuttovoitto on pysynyt edelleen suurena, mutta hieman edellisvuotta pienempänä, kun taas kotimaan muuttovoitto on ollut edellisvuotta suurempaa. Syntyneiden määrä on pysynyt alhaisena, kuten kahtena edellisenä vuotena. Kuolleiden määrä oli hieman edellisvuotta pienempi.

1.2.3.2. Helsingin väestöennuste vuosille 2024–2033

Väestöennusteen mukaan Helsingin väestön määrä kasvaa 8 181 hengellä vuonna 2024, mikä vastaa 1,2 prosentin vuosikasvua. Ennusteen mukaan Helsingissä asuu vuoden 2024 lopulla 682 681 henkeä. Vuosina 2025–2026 väestönkasvun ennustetaan olevan lähellä 2010-luvun huippuvuosia, noin 8 200 henkeä vuodessa, mutta hidastuvan vuodesta 2027 eteenpäin alle 7 500 henkeen vuodessa. Ennusteessa on oletettu, että sekä kotimaan että ulkomaan muuttoliike pysyvät voitollisena.

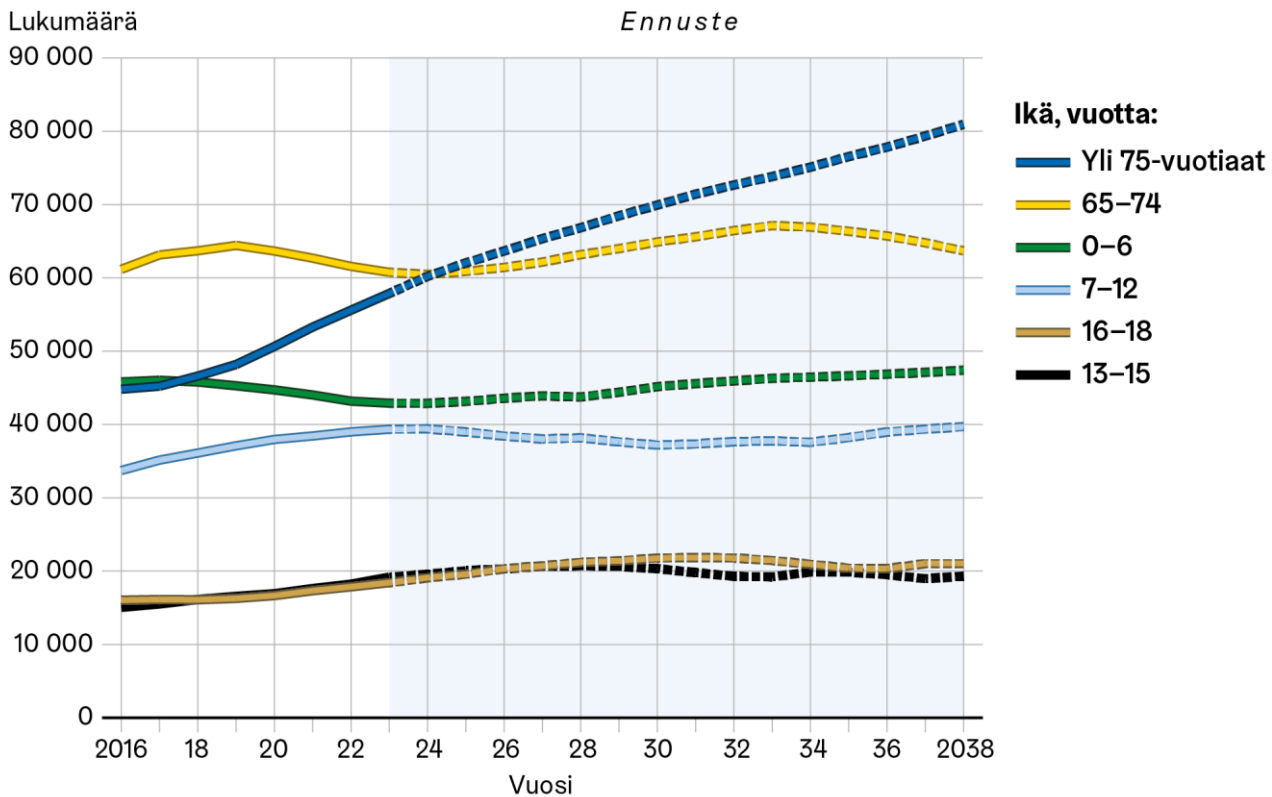
Kotimaan muuttoliikkeessä Helsinki menettää edelleen asukkaitaan muulle Helsingin seudulle, mutta saa muuttovoittoa seudun ulkopuolisesta Suomesta. Ulkomaan muuttoliikkeen muuttovoiton oletetaan edelleen pysyvän Helsingin kannalta suurena. Luonnollisen väestönkasvun ennustetaan palaavan vuotta 2022 edeltävien vuosien tasolle, eli yli 1 000 henkeen vuodessa. Syntyneiden määrän oletetaan kasvavan vuosia 2022–2023 suuremmaksi, ja kuolleiden määrän olevan hieman vuotta 2023 pienempää.

Ennusteen mukaan päivähoitoikäisten, 1–6-vuotiaiden, määrä vähenee noin 400 lapsella vuonna 2024, mutta kasvaa vuosina 2025–2026 keskimäärin vajaalla 300 lapsella vuodessa (Kuvio 3). Päivähoitoikäisten määrässä tapahtuu ennusteen mukaan vuosina 2027–2028 vain vähän muutoksia, mutta sen jälkeen määrät alkavat taas kasvamaan. Alakouluikäisten, 7–12-vuotiaiden, määrä pysyy vuonna 2024 lähes edellisen vuoden tasolla, mutta vuosina 2025–2027 määrä vähenee yhteensä lähes 1 400 lapsella. Vuonna 2033 alakoululaisia on 1 600 lasta vähemmän kuin vuonna 2023.

Yläkouluikäisten, 13–15-vuotiaiden, määrä kasvaa 400 hengellä vuonna 2024, ja kahtena seuraavana vuotena kasvu on yhteensä 700 lasta. Yläkouluikäisten määrä vaihtelee tulevan kymmenvuotiskauden aikana huomattavasti. Vuonna 2028 heitä on noin 1 500 vuotta 2023 enemmän, mutta vuoteen 2033 mennessä määrä palautuu vuoden 2023 tasolle. Toisen asteen koulutusikäisten, 16–18-vuotiaiden, määrä kasvaa keskimäärin 600 hengellä vuosina 2024–2026. Kymmenen vuoden päästä 16–18-vuotiaita on noin 3 000 vuotta 2023 enemmän.

Työikäisten, 19–64-vuotiaiden, määrä kasvaa hieman yli 5 000 hengellä vuodessa vuosina 2024–2026. Vuodesta 2027 eteenpäin kasvu vaihtelee ennusteen mukaan 4 300 hengestä hieman yli 5 000 henkeen vuodessa. 65–74-vuotiaiden määrä vähenee 300 hengellä vuonna 2024, mutta lähtee sen jälkeen kasvuun siten, että vuonna 2033 ryhmään kuuluu yli 6 000 henkeä vuotta 2023 enemmän. 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa koko kymmenvuotiskauden ajan. Vuosittain kasvu vaihtelee 1 100 hengestä 2 300 henkeen kasvun ollessa suurinta kauden alkuvuosina. Kymmenen vuoden päästä vanhimpaan ikäryhmään kuuluvia on jo 16 000 henkeä nykyistä enemmän.

Kuvio 3. Väestö ikäluokittain 31.12.2016–2023 ja väestöennuste Helsingissä 31.12.2024–2038. (Aineistolähde: Tilastokeskus ja Helsingin kaupunginkanslia).

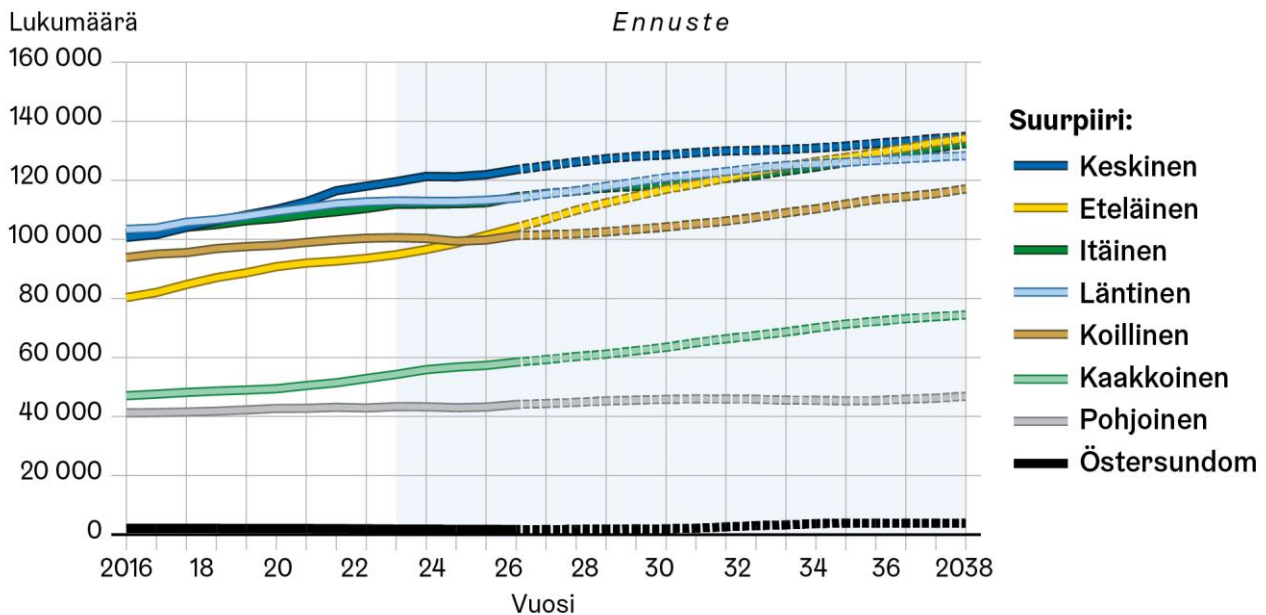

Suurpiireistä eniten väestön määrä lisääntyy vuosina 2024–2026 Keskisessä suurpiirissä, 8 300 asukkaalla. Lähivuosina Keskiseen suurpiiriin kohdistuu noin kolmannes koko kaupungin kasvusta. Muissa suurpiireissä kasvu on tulevina vuosina pienempää.

Osa-alueittaisen ennusteen mukaan eniten väestönkasvua on tulevina vuosina luonnollisestikin suurilla asuntorakentamisen projektialueilla. Kalasataman ja Sompasaaren osa-alueella väestön määrä kasvaa yhteensä yli 4 800 hengellä vuoden 2026 loppuun mennessä. Jätkäsaarella kasvua on 2 200 henkeä ja Pohjois-Pasilassa 1 700 henkeä. Vanhemmista alueista eniten kasvaa Aurinkolahden osa-alue, 1 400 hengellä. Osa-alueittaiseen väestönkasvuun vaikuttaa eniten asuntorakentaminen, joten ennustetun asuntotuotannon toteutuminen on myös keskeinen väestönkasvun edellytys. Joillakin osa-alueilla väestön määrä myös laskee, mutta suuria muutoksia ei ennusteen mukaan ole odotettavissa lähivuosina.

Kuvio 4. Väestön määrä 31.12.2010–2023 ja väestöennuste suurpiireittäin Helsingissä 31.12.2024–2038. (Aineistolähde: Tilastokeskus ja Helsingin kaupunginkanslia).

1.2.3.3. Helsingin ulkomaalaistaustainen väestö

Helsingissä asui vuoden 2023 lopussa 134 014 ulkomaalaistaustaista henkilöä, joten heidän osuutensa koko väestöstä oli 19,9 prosenttia. Ryhmän koko kasvoi 10 408 hengellä (8,4 prosentilla) vuonna 2023. Ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisista oli 81,6 prosenttia.

Muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien määrä kasvoi 10 194 hengellä vuonna 2023, joten Helsingin väestönkasvu perustui lähes kokonaan vieraskielisen väestön määrän kasvuun. Heidän osuutensa väestöstä oli 19,5 prosenttia (131 878 henkeä). Yleisimmät vieraat äidinkielet olivat venäjä, somali, arabia ja englanti. Helsingin saamasta vieraskielisten muuttovoitosta noin 90 prosenttia tuli ulkomailta.

Vieraskielisten määrä kasvoi vuonna 2023 kaikissa ikäluokissa. Suhteellisesti eniten vieraskielisiä oli nuorimmissa ikäluokissa ja nuorissa työkäisissä, kun taas vanhimmissa ikäluokissa osuus oli selvästi matalampi. Yli 65-vuotiaissa osuus oli vajaat 6 prosenttia, kun alle kouluikäisissä osuus oli lähes 25 prosenttia.

Vieraskielisten määrä ja osuus vaihtelevat eri osa-alueilla huomattavasti. Vieraskielisten osuus asukkaista ylitti 40 prosenttia kuudella osa-alueella vuoden 2023 lopulla, kun taas vieraskielisten osuus oli alle 5 prosenttia viidellä alueella.

On oletettavaa, että vieraskielisen väestön määrä ja osuus väestöstä kasvaa myös tulevina vuosina. 20 prosentin osuus Helsingin väestöstä ylittyi jo vuonna 2024 ja jatkossakin kasvu pysynee voimakkaana, mutta oletettavasti hieman hitaampana kuin ennätysvuotena 2023.

1.2.4. Tulokehitys, toimeentulo ja hyvinvointierot Helsingissä

1.2.4.1. Tulotason kehitys ja toimeentulo

Helsingiläisten palkkakehitys on ollut hieman koko maan keskiarvoa parempi 2020-luvulla. Muista Suomen suurista kaupungeista Helsingin edellä palkkakehityksessä on vain Espoo. Tulonsaajaryhmittäin palkat ovat nousseet eniten hyvätuloisimmilla palkansaajilla. Tähän kehitykseen vaikuttaa asiantuntijatyön kysynnän lisääntyminen viime vuosina. Alimman tulokymmenyksen kuukausittaisten palkkojen kehitys on ollut muita palkansaajia heikompi – suurelta osin osa-aikaisen työn lisääntymisen vuoksi.

Tulorekisterin tietojen perusteella helsinkiläisten kuukausittaisten bruttopalkkojen keskiarvo nousi vuonna 2023 noin 3,4 prosenttia ja vuoden 2024 tammi-kesäkuussa noin 2,8 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Inflaation hidastumisen myötä myös palkansaajien ostovoima kasvoi alkuvuoden 2024 aikana. Vuoden 2024 ensimmäisellä vuosipuoliskolla helsinkiläisten palkansaajien keskimääräinen bruttopalkka oli noin 4 530 euroa ja mediaanipalkka noin 3 660 euroa kuukaudessa. Keskimääräiset eläkkeet nousivat noin 5,4 prosenttia eli keskimääräisiä palkkoja enemmän. Nopean nousun taustalla on eläkkeisiin tehty indeksikorotus, jonka suuruus perustuu suurelta osin inflaatiovauhtiin.

Palkkaa saaneiden määrä kasvoi Helsingissä pitkään, mutta kääntyi loivaan laskuun vuoden 2024 toisella vuosineljänneksellä. Muista ansiotulojen saajista eläketuloa saaneiden määrä kasvoi edelleen alkuvuonna 2024. Myös työttömyysetuuksien saajien määrä on lisääntynyt työttömyyden kasvun myötä, mutta toisin kuin palkansaajilla ja eläkkeensaajilla keskimääräiset työttömyysetuudet olivat alkuvuonna 2024 edellisvuoteen verrattuna pari prosenttia pienempiä.

Toimeentulon näkökulmasta helsinkiläiset pärjäävät keskimäärin hyvin. Kuutoskaupungeista vain Espoossa käytettävissä olevat kulutusyksikkökohtaiset rahatulot ovat Helsinkiä suuremmat. Vuonna 2022 helsinkiläisten asuntokuntien keskimääräinen kulutusyksikkökohtainen rahatulo oli Helsingissä 36 400 euroa (koko maa 30 400 euroa) ja mediaani 29 000 euroa (koko maa 26 200 euroa). Helsingin koko maata korkeampi tulotaso näkyy myös koko maata suurempina tuloeroina niin väestöryhmien kuin asuinalueiden välillä. Esimerkiksi suurituloisimman peruspiirin keskimääräiset tulot (68 700 euroa) olivat lähes kolme kertaa suuremmat kuin pienituloisimman tulot (24 300 euroa). Pienituloisimpia ovat nuoret aikuiset, iäkkäät naiset, yksinasuvat, yksinhuoltajaperheet sekä perheet, joissa on useita pieniä lapsia. Helsinkiläisistä yhdeksän prosenttia (koko maa 6 %) kuului vuoden 2023 aikana kotitalouteen, joka sai perustoimeentulotukea selvittääkseen välttämättömistä menoista. Alle 18-vuotiaiden joukossa osuus oli vielä suurempi, 14 prosenttia (koko maa 8 %). Helsinkiläisistä perustoimeentulotuen saajista 36 prosenttia sai tukea pitkäaikaisesti (9–12 kk).

1.2.4.2. Hyvinvointi ja hyvinvointierot

Suurin osa helsinkiläisistä näyttää erilaisten hyvinvointi- ja terveystilanteiden valossa pärjäävän hyvin ja voivan erinomaisesti, mutta alueelliset ja väestöryhmittäiset erot ovat suuret. Vaikka esimerkiksi Helsingin sairastavuusindeksi on koko maata parempi, niin Helsingin sisäiset alue-erot ovat suuret vaihdellen 61 ja 131 pisteen välillä. Väestöryhmien hyvinvointierot näkyvät myös elinajanodotteessa. Perusasteen koulutuksen saaneiden 30-vuotiaiden miesten elinajanodote on kahdeksan vuotta ja naisten yli viisi vuotta lyhempi kuin korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden. Hyvä- ja huono-osaisuuden kasaantuminen näkyy selkeästi myös elintapojen eroissa.

Helsingissä erityistä huolta aiheuttavat nuorten mielen hyvinvoinnin haasteet. Helsinkiläisnuorten mielen hyvinvointi on heikentynyt, mikä heijastuu muuhun hyvinvointiin, kuten yksinäisyyteen ja koulu-uupumukseen. Korona-aikana lukiolaisista yli puolet koki usein alakuloisuutta tai toivottomuutta ja reilu kolmannes yksinäisyyttä. Niin ikään yläkoululaisista runsas viidennes koki kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta, eikä tilanne ole kohentunut vuonna 2023. Yksinäisyyden yleistymisen on hieman taittunut, mutta vuonna 2023 yksinäisyyttä koettiin kuitenkin yleisemmin kuin vuonna 2019. Koettu mielen hyvinvointi on heikentynyt erityisesti tytöillä. Mielen hyvinvoinnin haasteiden yleistymisen näkyy myös depressiolääkkeistä korvausta saaneiden nuorten – etenkin naisten – osuuden nousussa. Nuorten kokemus perheen taloudellisesta tilanteesta on keskeisesti yhteydessä elämään tyytyväisyyteen ja koettuun terveyteen. Mitä heikommaksi nuoret arvioivat perheen taloudellisen tilanteen, sitä todennäköisemmin he ovat tyytymättömiä elämäänsä ja kokevat terveytensä korkeintaan keskinkertaiseksi. Myös lasten ja nuorten ohjattuun liikuntaharrastukseen osallistumisessa ja fyysisessä toimintakyvyssä on väestöryhmittäisiä ja alueellisia eroja.

Hyvinvoinnin näkökulmasta keskeisesti huomioitava ryhmä ovat myös ikääntyneet helsinkiläiset. Vaikka ikääntyneiden terveys ja toimintakyky ovat kehittyneet parempaan suuntaan jo pitkään, alueelliset erot helsinkiläisten ikääntyneiden kansansairauksien ja niiden riskitekijöiden kasautumisessa ovat suuret. Ikääntyneiden yksinäisyys on kuitenkin hienoisesti vähentynyt. Vuonna 2023 yli 75-vuotiaista helsinkiläisistä 14 prosenttia koki yksinäisyyttä, kun osuus oli 17 prosenttia vuonna 2020. Yli 75-vuotiaiden

yksinäisyys heijastuu kielteisesti muuhun koettuun hyvinvointiin, kuten koettuun terveyteen, järjestöjen toimintaan aktiivisesti osallistumiseen, vapaa-ajan liikuntaan ja psyykkiseen kuormittuneisuuteen.

1.2.5. Asuntomarkkinat ja asuntotuotanto Helsingissä

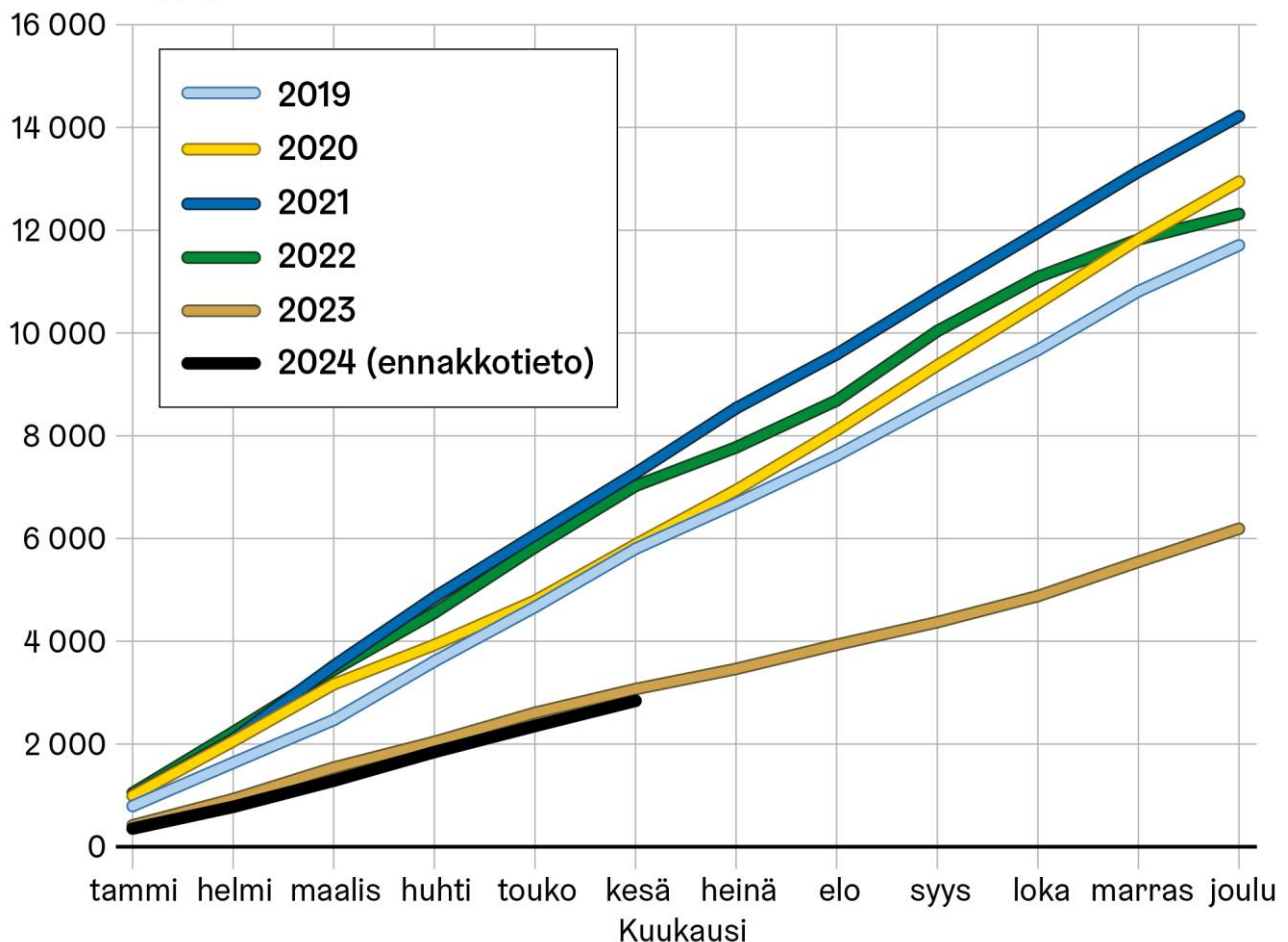
1.2.5.1. Asuntokauppa ja asuntojen hintakehitys

Asuntokaupan lukumäärä kääntyi Helsingissä ja koko maassa laskuun syksyn 2022 viimeisellä neljänneksellä, jota edelsivät poikkeuksellisen vilkkaat vuodet asuntojen myynissä. Vuonna 2023 asuntoja myytiin Helsingissä puolta vähemmän kuin edellisenä vuonna. Asuntokauppa on jatkunut hiljaisena edelleen vuonna 2024 ja asuntokauppojen kumulatiivinen määrä on vuoden 2023 tasolla vuoden 2024 ensimmäisillä neljänneksillä. Asuntojen myyntiaika Helsingissä on myös pidentynyt ja on edelleen noin kuukautta pidempi kuin aiemmin. Asuntokaupan hiljenemiseen on vaikuttanut alhainen kuluttajaluottamus sekä korkotason nousu, joka on nostanut asumisen kustannuksia merkittävästi. Asuntokaupan odotetaan kuitenkin vilkastuvan syksyn 2024 aikana, mikäli korkotaso alenee ennusteiden mukaisesti.

Kuvio 5. Vanhojen osakeasuntojen kauppojen kumulatiivinen määrä Helsingissä kuukausittain vuosina 2019–2024.

*Ennakkotiedot. (Aineistolähde: Tilastokeskus).

Asuntokauppojen lukumäärä

Hiljentynyttä asuntokauppaa seurannut asuntojen hintojen lasku jatkui koko vuoden 2023. Kaikkiaan vuonna 2023 asuntojen hinnat laskivat kahdeksalla prosentilla. Suomen suurista kaupungeista Helsingin lisäksi asuntojen hinnat laskivat kahdeksalla prosentilla myös Vantaalla ja Lahdessa. Koko maassa asuntojen hinnat laskivat kuudella prosentilla. Asuntojen hinnat laskivat vuoden 2024 toisella neljänneksellä Helsingissä 5 prosenttia vuoden takaisesta, kun koko maassa hinnat laskivat neljä prosenttia. Hintojen lasku oli voimakkainta Helsingin kalleusalueella 3 (-7,1 %) ja kalleusalueella 4 (-6,2 %). Maltillisimmin hinnat laskivat Helsingin kalleusalueella 1 (-3 %) ja kalleusalueella 2 (-5,3 %).

Asuntojen vuokrat sen sijaan ovat nousseet vuoden takaisesta. Tähän on vaikuttanut muun muassa kiinteistön ylläpidon kustannusten kasvu ja korkojen nousu. Asuntojen vuokrat nousivat 2,4 prosenttia vuoden 2023 toiselta vuosineljännekseltä

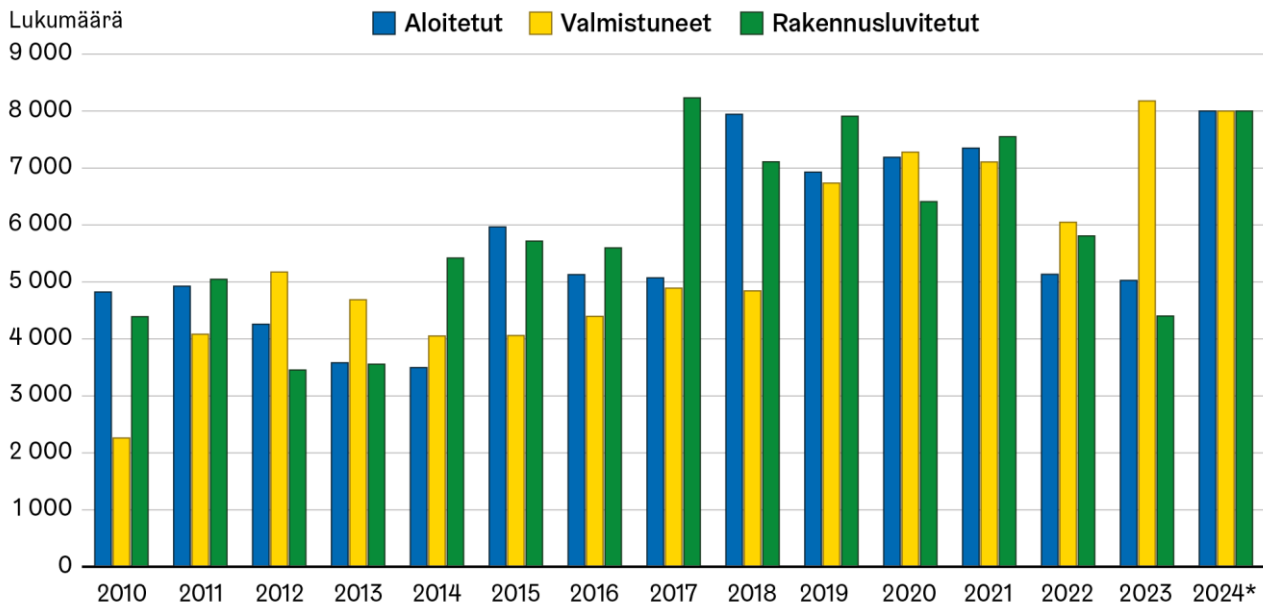
vuoden 2024 toiselle vuosineljännekselle. Valtaosin tämä koostui ARA-vuokra-asuntojen vuokrien noususta, joka oli lähes 7 prosenttia vuoden 2024 toisella neljänneksellä verrattuna samaan ajanjaksoon edellisenä vuonna. Vaparaohitteisten vuokra-asuntojen vuokrien kehitys on ollut hitaampaa. Tähän on muun muassa vaikuttanut se, että asuntoja on ollut aiempaa enemmän tarjolla ja uusien sopimusten keskineliövuokrat ovat hivenen laskeneet.

1.2.5.2. Asuntorakentaminen

Rakentamisen sektori on heikentynyt voimakkaasti yli vuoden, ja asuntorakentamista ovat koetelleet nopeasti noussut korko- ja kustannustaso, asuntokaupan hiljentyminen sekä luottopoliittikan tiukentuminen. Vuonna 2023 rakentamisen heikentynyt suhdanne heijastui edellisvuoden tapaan asuntoaloituksiin, ja nyt rakennusluvitettuja asuntoja oli kahta edellisvuotta selvästi vähemmän. Aiempien vuosien suotuisa kehitys niin aloituksissa kuin luvissa sekä rakenteilla olevien asuntojen määrä pitivät kuitenkin yllä valmistuneiden asuntojen määrän hyvää tasoa .

Helsingin asumisen pitkäjänteistä suunnittelua ohjaavassa asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmassa (AM-ohjelma) on määritelty vuotuisiksi asuntotuotantotavoitteeksi 8 000 asuntoa. Vuonna 2023 kaupunkiin valmistui 8 179 asuntoa ja AM-ohjelmakauden mukainen vuosituotantotavoite saavutettiin. Vuoden aikana aloitettiin 5 027 asunnon rakentaminen ja rakennusluvitettuja asuntoja oli 4 401 (Kuvio 6). Vuosina 2020–2022 on saavutettu keskimäärin noin 6 500 asunnon taso niin asuntoaloituksissa kuin rakennusluvitetuissa asunnoissa. Lisäksi rakenteilla olevien asuntojen määrä on laskenut ollen vuoden 2023 lopussa noin 7 000 asunnon tuntumassa. Kyseiset seikat ennakoivat ainakin lähivuosille asuntotuotannon määrän matalampaa tasoa..

Kuvio 6. Toteutunut asuntotuotanto vuosina 2010–2023 ja asuntotuotantotavoite vuodelle 2024. (Aineistolähde: Helsingin kuntarekisteri ja kaupunginkanslia).

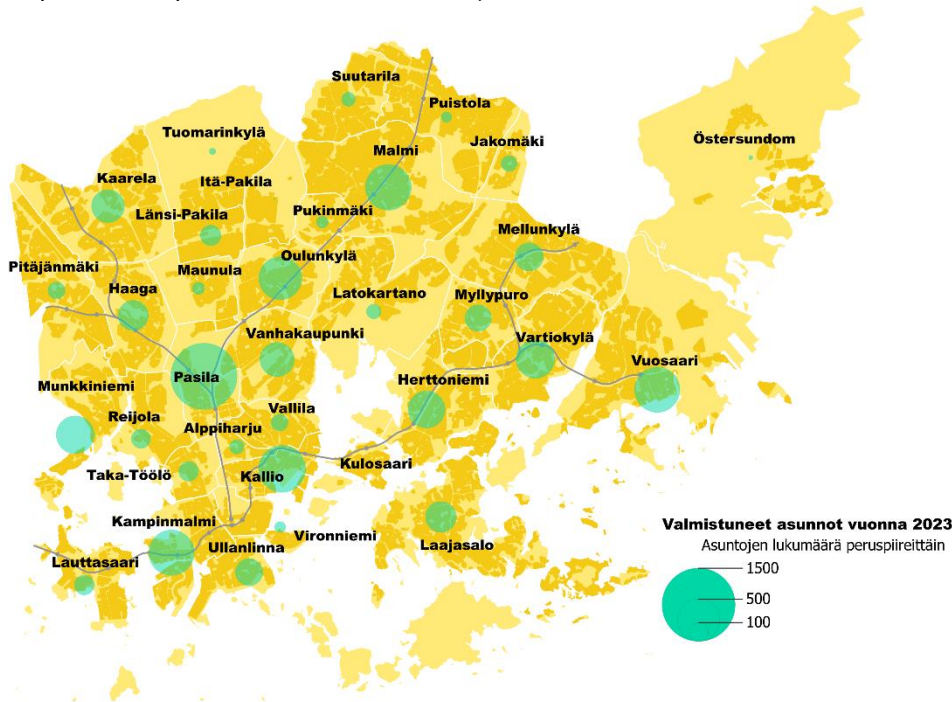
* Tuotantotavoite 2024.

Vuoden 2024 toisen neljänneksen asuntotuotantoluvut jäävät selvästi edellisvuoden tuotantotasosta. Huhti-kesäkuun aikana Helsinkiin valmistui noin 940 asuntoa. Koko vuoden aikana kesäkuun loppuun mennessä valmistuneita asuntoja oli lähes 1 700, mikä on edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna noin 2 500 asuntoa vähäisempi. Asuntotuotannon aloituksia oli myös selvästi vähemmän, 1 670 asunnon verran. Lukumäärä on noin 1 000 asuntoaloitusta vähäisempi viime vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. Asuntorakentamiseen myönnettyjen rakennuslupien asuntomäärä oli toisella neljänneksellä noin 1 440 ja koko vuoden aikana kesäkuun loppuun mennessä rakennusluvitettuja asuntoja oli noin 2 170, mikä noudattelee likimain viime vuoden tasoa.

Helsinkiä rakennetaan ja kehitetään monipuolisesti aluerakentamisen projektialueilla, kaupunkiudistusalueilla ja täydennysrakentaen eri puolilla kaupunkia. Asuntorakentamisen lisäksi eri puolille kaupunkia kohdennetaan muita monipuolisia kehittämistoimenpiteitä ja kaupunkiudistusalueilla Malminkartano-Kannelmäessä, Malmilla, Mellunkylässä sekä Meri-Rastilassa jatketaan erilaisten hankkeiden toteuttamista. Vuoden 2023 aikana valmistunutta asuntotuotantoa keskittyi erityisesti

aluerakentamisen projektialueille. Asuntoja valmistui runsaasti Pohjois-Pasilaan ja myös Jätkäsaareen sekä Kalasatamaan keskittyi uutta asuntotuotantoa. Suurten aluerakentamisen projektialueiden ulkopuolella asuntoja valmistui paljon myös Malmin, Vuosaaren ja Oulunkylän peruspiireihin. Kaupunkiudistusalueista erityisesti Malmille keskittyi uutta asuntotuotantoa (Kuvio 7). Vuoden 2023 lopussa rakenteilla olevien asuntojen lukumääriä tarkasteltaessa keskeneräisiä rakennustöitä keskittyi erityisesti Kalasatamaan, Jätkäsaareen, Aurinkolahteen sekä Keski- ja Pohjois-Pasilaan .

Kuvio 7. Valmistuneet asunnot peruspiireittäin vuonna 2023. (Aineistolähde: Helsingin kuntarekisteri. Taustakartta: kaupunkimittaupalvelut, Helsinki; HSY 2024).

1.3. Kasvun paikka – Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025

1.3.1. Helsinki tällä valtuustokaudella ja tällä vuosikymmenellä – valinnat, ohjelmat ja painopisteet

1.3.1.1. Maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia

Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen lapsuuteen ja opinpolkuun. Laadukas varhaiskasvatus, koulutus ja opetus ovat toimivan kaupungin ja hyvän elämän perusta.

Helsingin tavoitteena on, että kaikki koulut ovat hyviä kouluja ja sujuva polku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja toiselle asteelle toimii. Myös erikoistumiselle, erilaisuudelle ja painotetulle opetukselle annetaan tilaa.

Laadukas varhaiskasvatus ehkäisee tehokkaasti segregaatiota ja tasaa sosioekonomisia eroja lasten välillä. Helsinki nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta edelleen, erityisesti vieraskielisten keskuudessa. Helsinki panostaa suomen ja ruotsin kielen oppimiseen varhaiskasvatuksessa, jotta kaikilla lapsilla on kielelliset valmiudet aloittaa koulu sujuvasti. Varhaiskasvatusta vahvistamalla lisäämme myös kaupunkilaisten tuottavuutta ja työllisyyttä.

Laadukas varhaiskasvatus on jokaisen lapsen oikeus. Varhaiskasvatuspaikkoja lisätään tavalla, joka mahdollistaa paikan tarjoamisen läheltä kotia tai perheen kulkumatkan varrelta. Toteutetaan lähipäiväkotiperiaate. Saatavuutta vahvistetaan yksityisen hoidon tuen korotuksella ja palvelupolun digitalisoinnilla.

Helsinki tarvitsee kansainvälisiä osaajia. Huomioimme kansainvälisten lasten ja perheiden tarpeet päiväkotien, koulujen, oppilaitosten ja harrastusten toiminnassa. Mahdollisuutta englanninkieliseen opiskeluun lisätään kaikilla oppiasteilla. Varmistamme paikkojen saatavuuden kesken vuoden.

Selvitetään vieraskielisten kielenoppimisen ja opintojen tarjonnan haasteet sekä vahvistetaan reittiä koulutukseen ja työelämään. Vapaan sivistystyön roolia maahanmuuttajien kotoutumisen tukemisessa vahvistetaan.

Helsingin vetovoiman parantamiseksi perustetaan Pohjoismainen koulu (Nordiska skolan), kasvatus- ja koulutuslautakunnan esityksen mukaisesti.

Helsinki toimeenpanee oppivelvollisuuden laajentamisen ja toimii toisen asteen koulutuksen eheän peruskoulutuspolun ja oppivelvollisuuden aktiivisena kehittäjänä. Tuetaan vieraskielisten lasten ja nuorten opintopolkua. Helsinki tekee yhteistyötä valtion kanssa sen takaamiseksi, että helsinkiläisille nuorille riittää monipuolisesti eri alojen opiskelupaikkoja omassa kotikaupungissa. Lisätään lukiopaikkoja, parannetaan lukiokoulutuksen saatavuutta alueellisesti ja varmistetaan, että lukioon pääsyn keskiarvorajat eivät nouse liian korkeiksi. Vahvistamme mahdollisuuksia oppisopimuskoulutukseen. Lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa kehitetään opiskelijoiden yksilöllistä tukea. Varmistetaan riittävä lähiopetus ja ohjaus ammatillisissa opinnoissa.

Henkilöstöpulan kestävä ratkaiseminen on avainasemassa laadukkaana varhaiskasvatuksen toteutumisen näkökulmasta. Helsinki laatii toimenpiteet henkilöstön saatavuuden parantamiseksi ja alkaa toteuttaa niitä valtuustokauden aikana. Varmistetaan, että pätevän henkilöstön osuus nousee varhaiskasvatuksessa ja parannetaan työoloja ja sijaisjärjestelyjä.

Koulujen perusrahoitus turvataan ja toimialalla käyttöön otettujen rahoituskriteerien vaikuttavuutta seurataan. Varmistamme, että jokainen oppilas saa tarvitsemansa tuen koulunkäyntiin ja kohdennamme tukea erityisesti sinne missä sitä tarvitaan myönteistä erityiskohtelua vahvistamalla ja kehittämällä. Vahvistamme lähikoulujen vetovoimaa. Koko kaupungin käyttämistä oppimisympäristönä jatketaan.

Selvitetään mallia pienten koululaisten vuoroitointiin.

Onnistumisen edellytyksenä ovat myös toimivat ja terveelliset tilat sekä palvelutarvetta paremmin ennakoivan ajantasaiseen kaupungin väestö- ja tilatietoon pohjautuvan tila- ja palveluverkkosuunnitelman toteuttaminen. Sopimuskoulujen merkitys osana kaupungin kouluverkkoa tunnustetaan ja turvataan. Varmistetaan sopimuskoulujen peruskorjaus- ja laajentumishankkeiden sujuva eteneminen.

Hakeutuminen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen digitalisoidaan. Analytiikkaa kehitetään ja käytetään kuntalaisten palvelujen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Opetuksessa ja oppimisen ympäristöissä hyödynnetään ja kehitetään teknologisia ratkaisuja.

Laaditaan strategiset tavoitteet Helsingin koulutuksen kehittämiseksi vuoteen 2030. Jatketaan harrastamisen Suomen mallin toteuttamista, jotta jokaisella lapsella olisi mahdollisuus harrastukseen.

Korkeakouluopiskelijat ovat tärkeä osa Helsingin tulevaisuutta. Helsingin tulee olla erinomainen kaupunki opiskella ja vaikuttava paikka oppia sekä kehittää itseään ja taitojaan. Rakennamme yhteistyössä korkeakoulujen, opiskelijoiden ja yritysten kanssa Helsingistä yhä parempaa opiskelukaupunkia ja innovaatiokeskittymää sekä satsaamme tieteen tekemisen edellytyksiin.

Erillisestä koronapalautumisen kokonaisuudesta osoitetaan resurssit koronapandemian aiheuttaman lasten ja nuorten oppimis- ja hyvinvointivajeen korjaamiseksi.

1.3.1.2. Kunnianhimoista ilmastovastuuta ja luonnonsuojelua

Ilmastonäkökulma otetaan läpäisevästi osaksi kaikkea päätöksentekoa hallinnonalasta riippumatta. Ilmastonäkökulma huomioidaan erityisesti kaupunkirakentamisessa, liikkumisessa ja energiaratkaisuissa. Tavoitteena on hiilineutraali Helsinki, joka saavuttaa tavoitteensa, toimii esimerkkinä ja tekee enemmän kuin osuutensa ilmastonmuutoksen torjunnassa. Keskitymme hiilineutraalisuuden tavoittelussa vaikuttavimpiin toimenpiteisiin ja haemme aktiivisesti kokonaisuuden kannalta järkeviä ratkaisuja ilmastotoimiemme kirittämiseen sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Kaupunkilaisten omia mahdollisuuksia tehdä ympäristöystävällisiä valintoja arjessaan helpotetaan.

Aikaistamme Helsingin hiilineutraaliustavoitetta vuoteen 2030 ja uudistamme Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelman, jonka osana laaditaan riittävät ja uskottavat toimenpiteet muun muassa liikenteen ja rakentamisen päästöjen vähentämiseksi. Edellytetään, että Helen toteuttaa kehitysohjelman päivityksen valtuustokauden aikana huomioiden lämmityksen tiekarttatyön. Kehitysohjelmassa tulee valmistautua Salmisaaren hiilivoimalan sulkemiseen ennen vuotta 2029. Helsinki ei tee enää uusia investointipäätöksiä bioenergialaitoksista. Asetetaan hiilinnollatavoite vuodelle 2040. Tavoitteen saavuttamiseksi tehdään skenaariovalmistelua, joka kartoittaa polut tavoitteeseen. Tämän jälkeen tavoitteena on hiilinegatiivisuus. Toteutetaan kunnianhimoisesti kiertotaloustiekarttaa, joka kannustaa korjaamaan, vähentää elinkaaripäästöjä ja työllistää.

Etenevä ilmastonmuutos edellyttää myös sopeutumista sen vaikutuksiin. Helsinkiläisten elämänmuodon, terveyden ja omaisuuden suojaaminen turvataan. Tavoitteena on Helsinki, joka on varautunut sään ääri-ilmiöihin ja niiden välillisiin vaikutuksiin. Ilmastonmuutokseen vaikutuksiin sopeutuminen vaatii varautumista niin lisääntyneisiin helle- ja kuivuusjaksoihin kuin voimakkaisiin sateisiin ja tulevana vuosikymmeninä jopa vedenpinnan nousuun. Tämän edellyttämiin toimiin tartutaan ja varautumisen on näyttävä kaupunkisuunnittelussa sekä uudis- ja korjausrakentamisessa.

Ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi puiden ja vehreyden määrää kaupungissa lisätään. Lisätään paahteisia olosuhteita kestäviä niittyjä ja hulevesiä hallitsevia viherrakenteita, kuten puistoja ja viherkattoja. Toimiva viherrakenne mahdollistaa hulevesien hallinnan, tulvariskien minimoimisen ja vähentää lämpösaarekeliöitä. Huolehditaan sairaaloissa, laitoksissa ja senioriasumisessa tarpeellisista ja tarvittavista toimenpiteistä.

Helsinki suojelee ja vaalii aktiivisesti monimuotoista luontoaan. Vahvistamme metsäistä verkostoa ja niittyverkostoa. Huolehdimme siitä, että kaikilla helsinkiläisillä on vastaisuudessakin lyhyt matka lähiluontoon. Toteutamme Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmaa kunnianhimoisesti. Luonnonsuojeluohjelman (2015–2024) mukaisesti Helsingin arvokkaimmat alueet suojellaan ja uusi luonnonsuojeluohjelma vuosille 2025–2034 valmistellaan. Strategiakaudella uusia luonnonsuojelualueita perustetaan vähintään viisi vuodessa.

Kaupungin kasvu vaatii tiivistymisen ja lähiluonnon arvojen yhteen sovittamista. Helsingin arvokkaimmille luontoalueille ei osoiteta rakentamista. Virkistys- ja luontoalueiden metsissä ja metsäisillä alueilla suunnitelmallinen monimuotoisuuden lisääminen ja metsien luontainen vanheneminen on keskeisin tavoite. Varmistetaan, että arvokkaan Keskuspuiston alueelle ei tule uutta rakentamista. Osoitetaan Vartiosaari virkistyskäyttöön. Uudelleenarvioidaan Stansvikinkallion asemakaava metsäluonnon arvojen näkökulmasta samassa yhteydessä Kruunuvuoren asemakaavan kumottujen osien kanssa. Rakennus- ja liikennehankkeissa selvitetään aina vaihtoehto säästää mahdollisimman paljon puustoa ja kasvillisuutta. Merellisen Helsingin kehittämistä jatketaan kunnianhimoisesti merellisiä yhteyksiä, rantareittejä, laitureita ja tukikohtia parantaen sekä merellistä yrittäjyyttä edistäen. Helsinki vaalii Itämeren ja sen rantoja ja vähentää päästöjä Itämereen. Jatkamme kansallisen kaupunkipuiston valmistelua.

1.3.1.3. Taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistaja

Helsinki tukee erillisestä koronapalautumisen kokonaisuudesta kulttuuri- ja tapahtuma-alaa koronakriisistä selviämässä. Samalla vahvistetaan rakenteita alan toimijoita kuullen, jotta kulttuuri- ja tapahtuma-alan toimintamahdollisuudet ovat aiempaa paremmat ja kestävätkin suhteessa mahdollisiin tuleviin kriiseihin.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoavustuksilla luodaan edellytykset monimuotoiselle vapaa-ajan toiminnalle ja kulttuurille. Jatkamme avustusten kehittämistä, jotta nykyisten toimijoiden lisäksi esimerkiksi Tanssin talon toimijat ja uudet liikunta- ja taiteenlajit sekä

taiteen vapaan kentän toimijat voivat nousta kaupungin tuen piiriin. Yhtenä keinona voidaan hyödyntää taiteen prosenttiperiaatteella toteutettuja julkisia hankkeita.

Tapahtumilla on merkittävä rooli Helsingin viihtyisyyden, elinvoiman ja vetovoimaisuuden rakentamisessa. Helsinki on tapahtumallisuuden vastuullinen kehittäjä, luotettava ja innostava kumppani, toimiva tapahtumien alusta sekä suosittu kongressikohde. Ihmisten ja yritysten on mutkatonta asioida Helsingin kanssa niin pienempien kuin suurempienkin tapahtumien järjestämisessä. Helsingin pitää pystyä palvelemaan tapahtumajärjestäjiä, kuten yrityksiäkin, yhden luukun periaatteella. Tilojen ja alueiden käyttöä tapahtumiin ja kulttuuritoimintaan helpotetaan ja sääntelyä kevennetään. Helsinki parantaa kilpailuasemaansa kulttuurin ja urheilun, kansainvälisten kongressien, messujen ja muiden suur tapahtumien isäntäkaupunkina yhteistyössä alan toimijoiden kanssa.

Tavoitteenamme on Helsinki, jonka kulttuurielämä laajenee ja muuttuu yhä kiinnostavammaksi ja monipuolisemmaksi. Helsinki on myös suomalaisen kulttuurin kansallinen lippulaiva kulttuuritarjonnassaan. Vahvistamme asemaamme kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävien taidelaitosten kotipaikkana. Yhteenkuuluvuuden, hyvinvoinnin ja luottamuksen palauttamiseen tarvitaan tapahtumia, vahvaa kansalaisyhteiskuntaa ja taidetta. Tapahtumallisuus edistää myös kaupunkikeskusten ja niissä toimivien yritysten elinvoimaa. Helsinki Biennaali toteutetaan vuosina 2023 ja 2025. Esimerkiksi Eteläsatamasta, Makasiinirannasta, Itäkeskuksesta ja Suvilahdesta kehitetään elämyksellisiä keskuksia, joissa kulttuuri ja vapaa-aika ovat vahvasti läsnä. Jatketaan Helsingin yöelämän ja yötalouden kehittämistä.

Ainutlaatuinen kaupunkikulttuurimme on keskeinen hyvän elämän mahdollistaja. Se rakentaa Helsingin omaleimaisuutta, tekee kaupungista houkuttelevamman matkailijoille, edistää kaupunkilaisten osallisuutta, kasvattaa kulttuurista ymmärrystä, vähentää segregatiota ja edistää kaupunkilaisten sitoutumista Helsinkiin. Kulttuurin, liikunnan ja muiden vapaa-ajanpalveluiden tarjonnan on mukauduttava kaupungin kasvun mukana. Palveluita on tarjottava monipuolisesti eri puolilla kaupunkia. Kaupunkiympäristön viihtyisyyttä lisätään julkisella tilataiteella. Vahvistetaan etsivää ja jalkautuvaa nuorisotyötä. Turvataan nuorisotalojen toiminta ympäri kaupunkia.

Teemme Helsingistä lukemisen ja lukutaidon pääkaupungin. Vahvistamme kirjastojen vetovoimaisuutta ja asemaa yhteisön kohtaamispaikkana. Turvaamme lähikirjastojen alueellisen verkon. Tilojen monipuolinen käyttö mahdollistetaan ja uudet teknologiat ja mediat otetaan ennakkoluulottomasti käyttöön.

Helsingin tavoitteena on olla kaupunki, jossa edellytykset liikkuvaan elämään kohenevat niin, että kaupunkilaisten terveys paranee. Jokaista helsinkiläistä ikään katsomatta kannustetaan liikkumaan matalalla kynnyksellä. Liikkuminen sisältyy jokaiseen varhaiskasvatus-, koulu- ja opiskelupäivään. Lisäämme liikuntapaikkarakentamista painottaen tilojen avointa ja tehokasta käyttöä. Kiinnitämme huomiota myös matalan kynnyksen liikkumisen mahdollistaviin elementteihin kaupunkitilassa, kuten kuntoportaisiin, ulkokuntosaleihin sekä penkkeihin ja laitureihin.

Erityisesti koronapandemian jälkeisenä aikana on tärkeä panostaa siihen, että nuoret saadaan takaisin harrastusten pariin.

Tuetaan vapaata kansalais- ja järjestötoimintaa mahdollistamalla niille maksuttomien tai edullisten tilojen käyttö ympäri kaupunkia.

Mahdollistamme laadukkaan huippu-urheilijoiden koulutuksen ja valmennuksen ja turvaamme helsinkiläisten urheiluseurojen ja muiden järjestöjen edellytykset harrastustoiminnan järjestämiselle.

1.3.1.4. Yhdenvertainen ja kansainvälinen Helsinki

Helsinki on kaikille asukkailleen ja vierailijoille hyvä kaupunki, jossa turvallisuus ja kaikkien ihmisten yhtäläiset oikeudet toteutuvat. Helsinki on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia kaikessa toiminnassaan. Tavoitteena on olla kaupunki, jossa kaikki elämäntavat ja mielipiteet voivat olla sopusoinnussa.

Helsinki puolustaa jokaisen vapautta omannäköiseen elämään aina siihen asti, kun toiminta ei rajoita muiden oikeuksia samaan. Helsinki edistää julkisen tilan turvallisuutta kaikille. Helsingillä on selkeät ja tutkimukseen perustuvat tavat puuttua häirintään ja syrjintään. Helsingissä on kiusaamiselle nollatoleranssi. Vahvistamme ja laajennamme tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta. Palveluissa ja osallisuustyössä lisätään eri väestöryhmien tasavertaista kohtaamista ja kuntalaisten kykyä nähdä kaupunki muiden silmin. Helsinki vahvistaa kykyään tunnistaa, ennaltaehkäistä ja sovittaa väestöryhmien välisiä ristiriitoja. Rohkaisemme helsinkiläisiä osallistumaan enenevästi vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Kaupunkiympäristön ja kaupungin palvelujen suunnittelussa huomioidaan esteettömyys ja saavutettavuus. Mahdollistamme aktiivisella osallistamisella vammaisten ihmisten yhdenvertaisen osallistumisen. Panostetaan myös muististävälliseen kaupunkiin.

Helsinki panostaa kaikessa palvelutyössään erilaisten ihmisten kohtaamiseen. Helsinki kouluttaa sote- ja opetushenkilöstöä ja muita lapsiperheiden kanssa työskenteleviä kohtaamaan erilaisia perheitä entistä sensitiivisemmin esimerkiksi kouluttamalla henkilökuntaa tunnistamaan ja purkamaan rasismia, tunnistamaan väkivallan eri muodot ja silpomisen uhan alla olevat nuoret sekä lisäämällä vähemmistöihin kuuluvien nuorten kanssa tehtävää työtä.

Helsinki panostaa myös maahanmuuttajanaisten kielenopetukseen ja ottaa erityiseksi tavoitteekseen heidän työllisyytensä kasvattamisen.

Haluamme olla kaupunki, jolla on aktiivinen rooli maailmanlaajuisten merkityksellisten ja viheliäisten haasteiden ratkaisijana ja joka haluaa omaksua muiden kaupunkien parhaat toimintatavat. Helsinki jatkaa raportointia YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta. Helsinki on tulevaisuudessa houkuttelevin kaupunki ihmisille ja yrityksille, jotka tekevät työtä koko maailman parhaaksi. Samalla me teemme omasta elämästämme entistä sujuvampaa, mukavampaa ja hauskeempaa. Helsinki on kaupunki, jossa tehdään hyvää.

1.3.1.5. Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan

Helsingin tavoitteena on olla kaupunki, jossa asuinalueet eivät eriydy ja kaikkialla on mahdollista elää turvallista ja viihtyisää elämää positiivisesti omaleimaisissa kaupunginosissa. Eriytymisen uhkaan tullaan määrätietoisesti puuttumaan kaupunkilaisia kuunnellen ja tutkimusyhteisöä hyödyntäen. Helsinki harjoittaa myönteistä erityiskohtelua ja torjuu eriytymistä kattavasti toimialat ylittäen – asuntopolitiikalla ja kaavoituksella, sosiaalityöllä, koulutuksella, varhaiskasvatuksella ja vapaa-ajan toiminnalla. Erityisesti tähän työhön panostetaan nimetyillä kaupunkiuudistusalueilla: Malminkartano-Kannelmäessä, Malmilla ja Mellunkylässä ja lisäksi Vuosaaressa. Uudistuksia suunnitellaan ja viedään eteenpäin yhteistyössä asukkaiden kanssa alueen luonne ja ominaispiirteet huomioiden.

Myönteisellä erityiskohtelulla suunnataan palveluja ja investointeja alueille, jotka tarvitsevat enemmän. Julkisen tilan ja julkisten rakennusten investointeja käytetään keinona lisätä hyvinvointia ja houkuttelevuutta. Huolehditaan asumisen hallintamuotojen ja asumisvaihtoehtojen monipuolisuudesta eri alueilla. Taide, tapahtumat, liikuntapaikat, kirjastot ja lähiluonto vahvistavat kaikkien alueiden omaleimaisuutta ja vetovoimaa asukkaille ja yrityksille.

Hyvä kaupunki on turvallinen. Keskeinen osa turvallista ja toimivaa kaupunkia on vahva pelastustoimi, jonka toiminnan edellytykset turvaamme yhdessä valtion kanssa. Ymmärrämme pelastustoimen ja ensihoidon synergian suuren kaupungin turvallisuuden edistämiseksi. Huolehdimme laajasta kaupunkitasoisesta varautumisesta ja luomme pohjan monimuotoiseen toimintakykyyn eri tilanteissa.

1.3.1.6. Toimiva ja kaunis kaupunki

Kestävä kasvu perustuu pitkäjänteiseen kaavoitukseen ja kaupunkisuunnitteluun. Tasapainoinen kaupunkikehittäminen tekee mahdolliseksi asukasmäärän ja kaupunkiviihtyvyyden kasvun, joka on edellytys myös taloudelliselle toimeliaisuudelle ja sitä kautta yhteisille investoinneille, joilla luodaan viihtyvyyttä ja kauneutta.

Kaupunkirakennetta kehitetään kestävästi, ensisijaisesti uudistamalla ja täydentämällä olemassa olevaa rakennettua ympäristöä huomioiden alueiden erityispiirteet. Helsinkiä kehitetään raideliikenteen verkostokaupunkina, ja tuloksena on kasvun ja tiivistymisen mahdollistava kiinnostava ja elinvoimainen eri tyyppisten kaupunginosien verkosto. Täydennysrakentamista toteutetaan erityisesti raideliikenteen varrella ja asemien ympäristöissä. Kaupunkiympäristön laatua parannetaan. Ydinkeskustan lisäksi panostetaan myös muihin aluekeskuksiin, kuten Itäkeskukseen.

Alueiden tasapainoista kehitystä edistetään panostamalla kaupunkiuudistusalueisiin, monipuoliseen asuntotuotantoon ja kaupunkiympäristön viihtyisyyteen. Asuntorakentamisprosessin sujuvoittamisen toimenpiteet toteutetaan. Toteutetaan voimassa olevan asumisen ja maankäytön ohjelman (AM-ohjelma) linjauksia. Yleiskaavan toteuttamisohjelma päivitetään.

Kunnianhimoisen kaupunkirakentamisen, uusien asuinalueiden ja täydennysrakentamisen tulee olla tasapainossa lähiluonnon kanssa. Tavoitteena on asuntotuotannon kasvun nopeutuminen AM-ohjelman mukaisesti, asumiskustannusten nousun hillintä, tasapainoisten kaupunginosien luominen ja asumistiheyden nousu.

Rakentamisinvestointien yhtenä tavoitteena on vähentää alueiden eriytymistä ja lisätä helsinkiläisten kaikkialla kokemaa viihtyisyyttä. Tämä tarkoittaa investointeja puistoihin, leikkipuistoihin ja liikuntapaikkoihin. Kaupungin palveluiden, kuten koulujen, sosiaali- ja terveyspalveluiden, kirjastojen ja liikuntamahdollisuuksien, pitää pysyä mukana alueiden väestöpohjan ja asuntorakentamisen rytmissä ja mittakaavassa taloudellisesti kestävällä tavalla.

Helsinki suunnittelee ja rakentaa vetovoimaista, viihtyisää ja kaunista kaupunkitilaa niin uusille kuin vanhoille alueille. Hyvä kaupunkitila kutsuu eri-ikäisiä ja eritaustaisia ihmisiä kohtaamaan kaupungissa läpi vuoden, hyvä kaupunkitila tekee mahdolliseksi viiptymisen ja oleilun, luo paikan kaupallisille palveluille ja toimii julkisen toiminnan näyttämönä. Strategiakaudella kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että viihtyisän kaupunkitilan perusedellytyksistä, kuten puistojen ja katujen siisteydestä, pidetään huolta kaikkialla Helsingissä.

Helsingin kaupungilla on vahva rooli Helsingin maankäytön suunnittelussa ja ohjaamisessa. Kaupunki edistää kaavoituksen keinoin sosiaalisesti, taloudellisesti ja myös ekologisesti kestävästä kehityksestä. Kumppanuuskaavahankkeissa maankäyttöä suunnitellaan yhteistyössä kaupungin ja maanomistajan kanssa. Kaupunki asettaa kumppanuushankkeille aina selvät reunaehdot. Lupaprosessien ja rakennusvalvonnan toimintaa sujuvoitetaan.

Tavoitteena on toimiva ja kaunis kaupunki, jonka rohkeat investoinnit tukevat tulevaisuuden väestö- ja talouskasvua ja sitä kautta myös kaupunkitalouden tulopohjaa.

Muotoilu on entistä systemaattisemmin osa palvelujen käyttäjälähtöistä uudistamista ja kaupunkiorganisaation tuottavuuden lisäämistä. Muotoilua hyödynnetään kaupunkiyhteisissä hankkeissa ja ennakointityössä. Helsinki vahvistaa edelleen profiiliaan designkaupunkina ja on aktiivinen kumppani niin kaupungeille kuin alan yrityksille ja korkeakouluille. Helsinki tunnistaa muotoilun ja arkkitehtuurin merkityksen hyvinvoinnille, paremman kaupunkilaiskokemuksen tuottamiselle ja kaupungin brändille. Julkisen kaupunkitilan vetovoimaa lisätään oivaltavan suunnittelun ja kokeilujen keinoin. Viedään päätökseen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma.

Design on Helsingille kansainvälisesti merkittävä erottautumistekijä ja keskeinen työkalu kehittää kaupunkia. Työtä tuetaan edistämällä uutta arkkitehtuuri- ja designmuseota. Taiteen saatavuutta ja kulttuurialan ammattilaisten työskentelymahdollisuuksia parannetaan erityisesti myös kantakaupungin ulkopuolella. Laaditaan kiinteistöstrategian puitteissa toimintamalli historiallisten arvorakennusten kunnostamiseksi.

Helsingin keskusta on Suomen suurin työpaikkojen, palveluiden, viihtymisen ja kulttuurin keskittymä, jolla on ainutlaatuinen rooli koko maan taloudessa. Keskusta on voimavara, johon Helsingin tulee investoida määrätietoisesti. Teemme keskustasta houkuttelevamman, saavutettavamman ja toimivamman. Teemme tätä yhdessä asukkaiden ja keskusta-alueen elinkeinoelämän ja yritysten kanssa.

Käynnistämme keskustan elinvoimaprojektin, jossa panostetaan käveltyvään ja viihtyisään kaupunkitilaan. Suunnitellaan kävelykeskustan kehitystä nojautuen viime kauden valmisteluun ja tuodaan ehdotus päätöksentekoon. Edistetään keskustan työpaikkojen ja palveluiden määrän ja intensiteetin kasvua, tapahtumien edellytyksiä sekä kulttuurin ja taiteen näkymistä ja kuulumista keskustassa. Projektissa lisätään keskustan puistojen viihtyisyyttä ja strategiakaudella käynnistetään Kaisaniemen puiston kunnostaminen. Hyödynnetään keskustan elinvoimaselvitystä pohjatietona projektiin ja huomioidaan houkuttelevuus eri vuodenaikoina.

Keskustan elinvoimaprojektiin kuuluu olennaisesti liikennejärjestelyiden kehittäminen keskustan elinvoiman kasvua tukevaksi. Selvitämme aina kaupungin keskustan saavutettavuuteen vaikuttavien liikennehankkeiden kokonaisvaikutuksen. Toteutetaan ratkaisuja, joilla voidaan saada maanalaisia pysäköintilaitoksia nykyistä tehokkaammin käyttöön. Samalla huolehditaan huolto- ja jakeluliikenteen sujuvuudesta ydinkeskustassa. Jatkamme katu- ja kaivutöiden haittojen minimoimiseen tähtäävää hanketta.

1.3.1.7. Älykkäät liikenneratkaisut ovat sujuvan arjen perusta

Kasvavan Helsingin liikenne suunnitellaan aina yhdessä maankäytön kanssa. Maankäyttöä kehitetään Helsingissä siten, että liikenne on järjestettävissä kestävällä tavalla niin taloudellisesti, sosiaalisesti kuin ekologisesti. Tiivistyvän kaupungin liikennejärjestelmän riittävä kapasiteetti ja toimivuus varmistetaan suunnittelemalla kaikki kulkumuodot ja huomioimalla niiden kytkeytyminen toisiinsa. Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräliikenteen kulkumuoto-osuutta kasvatetaan.

Helsinki on kaupunki, joka käyttää kaupunkitilaa kaupunkilaisten kannalta tehokkaasti ja järkevästi, tehden tilaa ihmisten erilaisille tarpeille. Tulevaisuuden ihmisten tarpeista lähtevää älyliikennettä voidaan mahdollistaa jatkamalla investointeja liikennetiedon ja -hallinnan digitalisointiin sekä kaupalliset liikennepalvelut mahdollistamaan älykkääseen liikenneinfrastruktuuriin.

Raideliikenteen verkostokaupungin toteuttamista jatketaan edistämällä pikaraitiotiehankkeiden suunnittelua ja toteutusta.

Laaditaan toimenpidekokonaisuus sähköautoiluinfra vahvistamiseksi tavoitteena vähentää polttomoottoriautojen määrää kaupunkialueella. Riittävät sähköautojen latausmahdollisuudet edistävät keskustan ja keskustojen toimivuutta ja ilmastotavoitteiden saavuttamista. Jatketaan fossiilisista polttoaineista luopumista joukkoliikenteessä. Pidetään helsinkiläisten joukkoliikennelippujen hinnat kohtuullisina. Parannetaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita. Toteutamme pyöräliikenteen kehittämisohjelmaa määrätietoisesti. Vauhditamme baanaverkon ja kantakaupungin tavoiteverkon rakentamista.

Jatketaan askeleittain siirtymistä kohti markkinaehtoista pysäköintipolitiikkaa. Varmistetaan pysäköintimahdollisuuksien riittävyys asukas pysäköinnissä sekä liityntäpysäköinnissä.

Jatkamme satamatoimintojen sijoittamisesta tehtyjen päätösten toteuttamista.

1.3.1.8. Helsinkiläisten hyvinvointi ja terveys paranevat

Helsingissä jokaisen, iästä ja terveydentilasta riippumatta, tulee voida elää hyvää elämää.

Helsingin tavoitteena on perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon sujuva hoitoon pääsy. Tässä käytetään hyväksi digitalisaatiota, työnjaon kehittämistä, moniammatillista yhteistyötä, tarvittaessa palveluseteliä ja yksityisen palvelutuotannon hyödyntämistä. Varmistetaan henkilöstön riittävyys sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Toteutetaan toimivat, ajanmukaiset ja esteettömät perhekeskukset, seniorikeskukset ja terveys- ja hyvinvointikeskukset. Suunnitellaan niitä yhdessä palveluiden käyttäjien ja henkilökunnan kanssa. Huomioidaan palvelu-verkkoa kehitettäessä helsinkiläisten ja kaupungin alueiden erilaiset lähtökohdat ja tarpeet. Samalla varmistetaan palveluiden saatavuus riittävän lähellä. Lisätään jalkautuvaa kotiinvietyä palvelua, parannetaan ennakoivaa otetta, hoidon jatkuvuutta sekä hoitosuhteiden pysyvyyttä paljon palveluita tarvitsevilla. Helsinki kehittää ruotsinkielisiä palveluita tavoitteena laadukkaat ja saumattomat palvelut myös ruotsiksi. Helsinki ottaa palveluja suunnitellessaan ja toteuttaessaan paremmin huomioon eri ikäiset palvelujen käyttäjät. Ikäihmisten hyvinvoinnista pidetään huolta ja ikääntynyt väestö nähdään voimavarana. Arvokas vanhuus on helsinkiläisten oikeus. Varmistetaan pitkäaikaisasumisen tarpeen arviointiprosessin toimivuus ja paikkojen riittävä määrä. Kotihoidon laatua ja monipuolisuutta kehitetään. Omaishoidon merkitys ja arvo kasvavat väestön ikääntyessä. Kaupunki huolehtii omaishoitajien jaksamisesta ja tuesta.

Helsinki vahvistaa digitaalisten sosiaali- ja terveyspalveluiden tarjontaa ja antaa digitaalisten sote-palveluiden palvelulupauksen. Palveluiden käyttämisestä tulee tehdä asiakaslähtoisempää ja mahdollisimman sujuvaa erilaisten helsinkiläisten näkökulmasta. Digitalisaation tulee tukea tätä kehitystä.

Helsinki ottaa terapiatakuun käyttöön vuonna 2022: lisäämme varhaisen vaiheen mielenterveyspalvelujen ja lyhyt psykoterapian saatavuutta ja saavutettavuutta, laajennamme matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita ja jatkamme lasten ja nuorten mielenterveyspalveluketjun parantamista yhteistyössä HUS:n kanssa. Myös vahvempaa psykiatrasta ja monialaista hoitoa tarvitsevien hoitomahdollisuuksista huolehditaan.

Valmistellaan myös toimenpidekokonaisuus, joka puuttuu kasvavaan päihteiden käyttöön inhimillisesti ja laaja-alaisesti sekä vähentää päihteiden aiheuttamia haittoja ja huumekuolemia.

Vahvistetaan päihdepalveluja niin, että huumeriippuvuudesta kärsiville on tarjolla riittävästi, helposti ja nopeasti saavutettavia palveluita. Erityisesti nuorten on saatava apua välittömästi.

Helsinki on sitoutunut vähentämään asunnottomuutta. Kaupungin tavoitteena on asunnottomuuden poistaminen vuoteen 2025 mennessä. Tehdään tarvittavat panostukset asunnottomuuden torjuntaan, tuetun asumisen ja muiden olemassa olevien palveluiden lisäksi kaupungin omaa vuokra-asuntokantaa hyödyntäen. Vähennetään huono-osaisuutta ja kehitetään etsivää sosiaalityötä, kuten etsivää lähityötä ja aikuissosiaalityötä.

Tuetaan perheitä monialaisesti. Panostetaan varhaiseen ja laaja-alaiseen tukeen. Tehdään Helsingistä paras kaupunki perustaa perhe: kehitämme raskauteen ja synnytykseen liittyviä palveluita perheitä kuunnellen sekä tarjoamme vauvaperheille varhaista matalan kynnyksen tukea esimerkiksi kotipalveluina. Tuetaan yhden vanhemman perheiden jaksamista. Tavoitteena on ehkäistä ongelmien kasautumista ja lastensuojelun tarvetta. Pyrkimyksenä on, että lastensuojelun asiakasmäärän kasvu saadaan pysähtymään ja kääntymään laskuun. Jatketaan eriarvoisuuden vähentämiseen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävän Mukana-ohjelman vaikuttavia toimenpiteitä.

Varmistetaan peruspalveluiden toimivuus vahvistamalla monituottajamallin käyttöä. Hyödynnetään erityisesti koronapandemian aiheuttamien hoitonojen purussa tarvittaessa myös yksityistä palvelutuotantoa ja palveluseteleitä.

Osoitetaan erillisestä koronapalautumisen kokonaisuudesta resurssit hoito- ja palveluvelan korjaamiseksi.

1.3.1.9. Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana

Taloudellinen kestävyys edellyttää kaupunkipäättäjiltä kaukokatseisuutta ja johdonmukaisuutta. Kaupungin elintärkeiden palvelujen rahoitus on järjestettävä vastuullisesti.

Pyrimme edistämään helsinkiläisten kotitalouksien vahvaa omaa taloutta sekä Helsingin kaupungin vahvaa taloutta. Reunaehdoja kaupungin taloudelle asettavat monet muutokset, kuten sote-uudistus, ikääntyneiden ja nuorten määrän kasvu, välttämättömät ilmastotoimet sekä yhä moninaisemman kaupungin palvelutarpeet.

Käyttötalousmenojen kasvu sidotaan kustannustason ja väestönkasvun muutokseen sekä kaupunkiorganisaationa itsellemme asettamaan tuottavuustavoitteeseen, joka on vuonna 2022 0,3 prosenttiyksikköä ja sen jälkeen 0,5 prosenttiyksikköä. Kustannustason muutosta kuvaa peruspalvelujen hintaindeksi. Väestönkasvun osalta kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalveluiden väestönkasvua kuvaavana parametrina käytetään ikäryhmäkohtaista kasvua ja muutoin väestön kokonaisuutosta.

Sitoudumme valtuustokauden alussa käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteeseen. Vuosittaiset talousarviot eivät ylitä vastuuperiaatteen mukaista menotasoa. Takaamme laadukkaat palvelut myös jatkossa. Vastuuperiaatteeseen nojautumalla vältämme sen, että kulloinkin suhdannetilanne johtaa menotalouden epätarkoituksenmukaisiin kasvu- tai säästöliikkeisiin.

Käynnistetään sellaisten konkreettisten uudistusten suunnittelu ja toimeenpano, jotka tuovat lisää tehokkuutta, tuottavuutta, taloudellista liikkumavaraa ja voimavaroja kaupungin toimintaan. Tätä varten käydään läpi kaupungin ja kaupunkikonsernin liikelaitokset ja muut yksiköt ja yhteisöt, niiden toiminnan tehokkuus ja tilankäyttö. Toimilla tavoitellaan vähintään 50 miljoonan euron vuosittaista hyötyä vuoteen 2025 mennessä.

Tuottavuuskokonaisuuksista syntyvää saavutettua ja tehtyihin päätöksiin perustuen luotettavasti arvioitua liikkumavaraa kohdennetaan vuosittain talousarviopäätöksen yhteydessä tuottavuustavoitteen kattamiseen ja palveluiden parantamiseen.

Haemme kaupungin menoihin liikkumavaraa pyrkimällä entistä kunnianhimoisemmin tehokkuuteen ja parempaan panos-tuotos-suhteeseen kaupungin kaikessa omassa toiminnassa ja palvelutuotannossa.

Tämä edellyttää hyvää johtamista samoin kuin kaupunkiorganisaation kehittymistä. Hallinnollisten rakenteiden tulee edistää, ei rajoittaa kaupungin tavoitteiden saavuttamista. Laskemme ja julkistamme jatkossakin kattavasti kaupungin oman palvelutuotannon kustannukset kaupunkikonsernin kaikissa osissa.

Helsinki on viime vuosina lisännyt investointejaan rohkeasti. Vastedeskin rohkea kasvu ja investoinnit luovat edellytykset vahvalle kaupunkitaloudelle. Parannamme kykyämme investointien kaupunkitaloudelliseen arviointiin ja ohjaamme investointeja kokonaisuutena. Kokonaisinvestoinnit mitoitetaan rahoituksellisesti kestäväälle tasolle toiminnan ja investointien rahavirran sekä lainakannan kasvun näkökulmasta. Toiminnan ja investointien rahavirta voi olla alijäämäinen valtuustokauden aikana yhteensä enintään julkisen talouden suunnitelmassa ja kuntatalousohjelmassa paikallishallinnolle asetetun alijäämätavoitteen verran.

Kehitetään tilavuokrien määrätymisperiaatetta siten, että peruskorjauksista aiheutuvat korotukset vastaavat tarkemmin peruskorjausten tosiasiallista elinkaarikustannusta, jotta vältämme vuokrien liian voimakkaasta noususta johtuvan palveluiden heikkenemisen.

Sote-uudistus siirtää verotuloistamme lähes kaksi kolmasosaa vuosittain tästä eteenpäin. Helsingin kaupungin talouden liikkumavara kapenee, koska tulevaisuuden veropohja on uudistuksen vuoksi aiempaa pienemmältä osin kaupunkimme omassa käytössä.

Helsingin tulee olla kaupunki, joka vaurastuu ja luo edellytyksiä asukkaalleen parantaa omaa taloudellista asemaansa. Nojautumme kaupungin talouden suunnittelussa aikaisempaa laajempaan tutkimukselliseen ja yliopistolliseen talousasiantuntemukseen. Työn kannustinten ja kaupunkilaisten henkilökohtaisen talouden ylläpitämiseksi pidättäydytään kunnallisveron korotuksista.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystaloudet sekä pelastustoimi rahoitetaan yleiskatteellisella valtion rahoituksella ja eriytetään talousarviossa lainsäädännön mukaisesti omaksi kokonaisuudekseen. Helsinki pyrkii turvaamaan helsinkiläisten laadukkaat sosiaali- ja terveystaloudet myös jatkossa ja vaikuttaa aktiivisesti valtionrahoituksen kehittymiseen.

Jatketaan linjausta, jonka mukaan luovutaan sellaisista kiinteistöistä, jotka eivät ole kaupungin omassa käytössä.

Koronapandemiasta toipumiseen varataan yhteensä 65 miljoonaa euroa kaupunginhallituksen käyttövaroihin vuosille 2022 ja 2023. Toipumispaketin varoja voidaan käyttää koronapandemian aiheuttamiin jälleenrakennustarpeisiin. Paketti jakaantuu kasvatuksen ja koulutuksen toimialan, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ja sosiaali- ja terveystoimialan kesken.

1.3.1.10. Henkilöstölle vetovoimainen Helsinki

Helsingin kaupunki toteuttaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja tavoitteenamme on henkilöstön työhyvinvoinnin ja viihtyvyyden kasvu. Samaan aikaan tavoittelemme tuottavuuden ja kilpailukyvyn nousua.

Helsingin kaupunki ja koko kaupunkikonserni toimivat laajenevassa kaupungissa ja Helsingin kaupungin palvelutuotannon henkilöstömäärän ennakoitaan kasvavan. Siksi kaupunki voi toimia houkuttelevana työnantajana, joka tarjoaa monenlaisia kiinnostavia urapolkuja ja vakaita palvelussuhteita. Helsingin kaupunki ei irtisano tai lomauta henkilöstöä muutostilanteissa, kun henkilöllä on valmius siirtyä osaamistaan ja kokemustaan vastaaviin uusiin tehtäviin. Kaupunki kannustaa osaamisen jatkuvaan kehittämiseen, työkiertoon ja monipuoliseen urapolkuun. Työtehtävien lakatessa kaupunki tarjoaa uusia tehtäviä ja tarvittaessa muuntokoulutusta.

Kaupungin johto tapaa henkilöstöjärjestöjä säännöllisesti.

Helsingin kaupunki haluaa olla houkutteleva työnantaja ja hyvän henkilöstöpolitiikan toteuttaja. Kaupunki käynnistää ja jatkaa tehokkaita toimia henkilöstöpulan kääntämiseksi: Parannetaan Helsingin kaupungin veto- ja pitovoimaa työnantajana ja työoloja ottaen koko henkilöstö mukaan. Vastaamme työvoiman saatavuuden ongelmaan ja jatkamme palkkakehitysohjelmia.

Helsingin kaupungille ruotsin kielen taitoisen työvoiman saatavuus on haaste. Kaupunki panostaa siksi henkilöstönsä ruotsin kielen koulutukseen sekä kehittää rekrytointipalveluja turvataksaan henkilökunnan saatavuuden. Panostamme henkilöstön saatavuuteen entistä enemmän myös yhteiskunnallisen vaikuttamistyön, muuta kuin suomea ja ruotsia puhuvien työntekijöiden rekrytoinnin sekä monimuotoisuuden lisäämisen näkökulmasta. Työperäistä maahanmuuttoa edistetään ja tunnustetaan ulkomailla hankittu koulutus ja kokemus nykyistä paremmin.

Tiivistämme entisestään yhteistyötä TE-palveluiden, korkeakoulujen, oppilaitosten, yritysten sekä muiden pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa työvoimapulan korjaamiseksi.

Nostamme tuottavuutta yksilöllistä suoritusta ja ryhmäsuoritusta palkitsemalla. Kehitämme johtamista ja esimiestyötä määrätietoisesti, palkiten hyvistä suorituksista ja puuttuen nopeasti mahdollisiin ongelmatilanteisiin.

Tuemme Helsingin kaupungin ja kaupunkikonsernin henkilöstön uramahdollisuuksia ja urakiertoa kaupungin ja kaupunkikonsernin sisällä. Luomme henkilöstölle urapolkuja ja kasvun mahdollisuuksia Helsingin kaupungin sisällä, ja kohdennamme henkilöstöä sinne, missä sitä eniten tarvitaan. Mittaamme onnistumistamme jatkuvasti kaupunkilaisten kokemuksena siitä, kuinka hyvin yhteistyö kaupungin sisällä eri toimijoiden kesken toimii ja kuinka vaikuttavasti tuotamme palveluja.

Helsingin kaupunki voi suurena työnantajana myös tarjota monille työntekijöilleen työsuhteasuntoja, jotka ovat kaupungillemme yksi keino vastata rekrytointihaasteisiin.

1.3.1.11. Älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen

Kehitämme jatkuvasti Helsingin kaupungin organisaation palveluasennetta ja -osaamista. Etsimme ratkaisuja kaupunkilaisten ja yritysten haasteisiin sekä panostamme läpinäkyvään, tasapuoliseen, nopeaan ja ennakoitavaan palveluun kaikilla toimialoilla ja kaikissa kaupungin palveluissa.

Helsinkiä johdetaan tiedolla ja osaamista kohdentamalla. Laadukkaalla, yhteensopivalla datalla sekä analytiikalla ennakoitaan asiakastarpeita, toimitaan vaikuttavammin ja tehostetaan toimintaa. Tarkemman asiakasymmärryksen avulla palveluja voidaan kohdentaa sinne, missä niitä eniten tarvitaan.

Helsinki tekee aktiivista yhteistyötä korkeakoulujen ja yritysten kanssa tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa ja nojautuu parhaaseen riippumattomaan tutkijaosaamiseen omaa toimintaansa uudistaessaan. Palveluita tai toimintatapoja uudistettaessa mahdollistetaan aito tutkimusasetelma, jotta saadaan luotettavaa tietoa toimenpiteiden vaikuttavuudesta. Kaupungin keskeisiin uudistushankkeisiin kutsutaan mukaan tutkijoita.

Koko kaupungin palvelutuotanto on kasvavassa määrin riippuvainen digitaalisista ratkaisuista. Digitalisaatio mahdollistaa entistä kestävämmän kaupungin, joka pystyy ennakoimaan ja vastaamaan muutokseen ja kriiseihin, kuten ilmastokriisiin.

Tavoitteenamme on palvelutuotannon tuottavuuskasvu, joka näkyy palvelujen paranemisena tai säästyvinä menoina.

Kaupungin taloushallinnon automatisointi ja toimintamenojen läpinäkyvyys nostetaan vähintään samalle tasolle kuin muissa pääkaupunkiseudun kaupungeissa.

Tavoitteena on, että kaupungin tarjoamat palvelut ovat helposti saatavilla ajasta ja paikasta riippumatta. Sähköiset palvelut ovat ensisijaisia aina kun kaupunkilainen tai yritys haluaa ja kykenee niitä käyttämään, ja ne ovat käytettävissä kattavasti kaikkina viikonpäivinä ja vuorokaudenaikoina. Palveluita ja prosesseja automatisoidaan ja uusia itsepalveluita kehitetään aina kun se on perusteltua. Uusien ennakoiden ja ongelmia ennaltaehkäisevien palveluiden kehittämistä vauhditetaan. Helsinki ylläpitää myös laadukkaita ruotsinkielisiä palveluita.

Digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää henkilöstön ja kaupunkilaisten jatkuvaa osaamisen kehittämistä

Avoin Helsinki viestii ja toimii vuorovaikutteisesti. Helsinki vahvistaa osallisuutta ja vuorovaikutteisuutta kaikessa kaupungin toiminnassa edistämällä avointa toimintakulttuuria ja vuorovaikutteisia toimintatapoja sekä hyödyntämällä asukkaita ja yrityksiltä saatua palautetta. Kaupunki kutsuu aktiivisesti kaupunkilaisia, yrityksiä ja yhteisöjä mukaan osallistumaan ja vaikuttamaan kaupungin palveluihin, päätöksentekoon, toimintaympäristöön, omaan asuinalueeseen ja huolehtii myös kaikkien osallisuutta tukevista rakenteista. Helsinki edistää viestinnän ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien monikanavaisuutta, monimuotoisuutta ja monikielisyyttä huomioiden myös asuinalueiden väliset erot.

1.3.1.12. Helsinki on houkutteleva osaajille ja yrityksille

Helsinki on houkutteleva ja vetovoimainen niin kansainvälisille osaajille ja heidän perheilleen kuin muualta Suomesta muuttaville. Otamme entistä aktiivisemmän roolin ulkomaisten yritysten, yrittäjien ja työntekijöiden houkuttelussa ja Helsinkiin asettautumisen tukemisessa. Helsingin kaupungin sekä monien yritysten onnistuminen rekrytoinnissa edellyttää, että kaupunkimme tarjoaa myös englanninkielisiä palveluita. Kasvatamme vieraskielistä toimintaamme kouluissa ja päiväkodeissa ja kehitämme digitaalisten palveluiden saatavuutta myös vieraskielisille. Tuemme ulkomaisten työntekijöiden puolisoiden työllistymistä ja kansainvälisten opiskelijoiden kiinnittymistä alueen elinkeinoelämään.

Vetovoimainen kaupunki houkuttelee myös matkailijoita. Kehitämme Helsingistä maailman kestävintä ja älykkäintä matkailukohdetta.

Varmistamme osaavan työvoiman ja korkean osaamisen saatavuuden uudistamalla rekrytointikäytäntöjämme, lisäämällä kielikoulutusta ja laajentamalla oppisopimuskoulutusta. Tiivistämme yhteistyötämme alueen korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa ja kannustamme toimialoja vahvistamaan alakohtaista yhteistyötä tutkijoiden ja koulutustarjoajien kanssa.

Päivitämme elinkeinopoliittiset painopisteemme. Vahvistamme ja kehitämme asemaamme yhtenä Euroopan parhaana innovaatioympäristönä, startup-keskuksena ja uusien elinkeinojen kehtona. Kasvatamme taloudellista toimeliaisuuttamme ja tavoittelemme elinkeinojen ja ammattien monipuolistumista. Helsingin tulee olla houkutteleva ympäristö testata uusia ratkaisuja kaupunkiympäristössä. Käytämme innovaatiokilpailuja, -rahastoja ja muita vastaavia työkaluja vaikuttavasti.

Nimeämme erityiset työpaikkakeskittymät ja varmistamme niiden houkuttelevuuden myös kaavoituksen ja liikennesuunnittelun keinoin ottaen huomioon myös esikaupunkialueet. Huolehdimme, että Helsingissä on jatkossakin tarjolla markkinalähtöistä kysyntää ja yritysten tarpeita vastaavia sijoittumismahdollisuuksia erilaiselle yritystoiminnalle ottaen huomioon myös luovat alat ja tuotannollisen toiminnan. Kehitämme kaupungin keskustaa tiiviissä yhteistyössä alueella toimivien yritysten kanssa. Luomme ohjelman, jolla houkutellaan kansainvälisiä investointeja Helsinkiin. Vahvistamme kaupungin ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä, tuemme korkeakoulukampusten kehittymistä vahvoiksi innovaatio- ja osaamiskeskittymiksi, jatkamme startup-keskittymä Maria01:n ja Helsinki Health Capitalin toimintojen kehittämistä.

Helsinki on yritysmyönteinen kaupunki, jossa palveluhenkisyys toimituu kaikilla toimialoilla ja välittyy kaikille toimijoille yhtenäisesti. Parannamme kaupungin ja elinkeinoelämän yhteistyötä ja vahvistamme vuoropuhelua päätösten valmisteluvaiheessa. Kaupunkitilaa käytetään joustavasti asumisen ja liiketoiminnan välillä. Vahvistamme yritysmyönteistä kokeilukulttuuriamme ja painotamme ratkaisukeskeisyyttä – Helsinki on mahdollistaja.

Tavoitteenamme on olla kaupunki, joka nostaa työllistymisen todennäköisyyttä työllisyyspalvelujen siirtyessä kunnille. Työllisyyspalvelut järjestetään kaikkia Helsingin resursseja hyödyntäen. Asetamme Helsingille oman työllisyystavoitteen ja nostamme työllisyysastettamme kaupungilla käytettävissä olevin keinoin. Luomme aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpidekokonaisuuden, joka sisältää esimerkiksi kotoutumispalveluiden ja ammatillisen koulutuksen hyödyntämisen sekä osatyökykyisten työllistämisen. Otamme käyttöön uusia keinoja työllistämässä ja etsimme ratkaisuja erityisesti nuorten ja maahanmuuttajien työllisyyden nostamiseen. Haemme yhteisiä ratkaisuja työllisyyden hoitoon yli kuntarajojen.

1.3.1.13. Kansallista edunvalvontaa ja kansainvälistä yhteistyötä Helsingin kehittämisessä

Helsingin kaupunki on aktiivinen kansainvälinen toimija. Hyödynnämme kansainvälistä toimintaa kaupungin strategisten tavoitteiden edistämässä sekä Helsingin vaikuttamismahdollisuuksien vahvistamisessa ja kehitämme entistä vahvempaa Helsinki-brändiä kansainvälistä tunnettua ja houkuttelevuutta vahvistamalla erityisesti kansainvälisten osaajien, investointien ja vierailijoiden näkökulmasta.

Helsinki etsii aktiivisesti toimintansa ja tavoitteidensa toteutumisen tueksi globaalisti parhaita käytäntöjä ja ratkaisuja. Helsinki myös kantaa globaalin vastuunsa jakamalla omia parhaita käytäntöjään ja oppejaan muille kaupungeille.

Helsinki seuraa aktiivisesti verrokki- ja kumppanikaupungeissaan tapahtuvia ilmiöitä sekä hyödyntää omassa toiminnassaan ennakoivasti muiden opit. Kansainvälisiä kumppanuuksia rakennetaan tarveperusteisesti; parhaat yhteistyökumppanit voivat

teemasta ja tavoitteista riippuen löytyä muista eurooppalaisista kaupungeista tai Euroopan ulkopuolelta. Kaupunkien ja kaupunkiverkostojen lisäksi toimivia kumppanuuksia etsitään kansainvälisistä organisaatioista.

Helsinki valvoo kaupungin ja kaupunkilaisten etuja tavoitteellisesti niin kansallisilla kuin kansainvälisillä foorumeilla. Tavoitteena on kokoaan suurempi Helsinki maailmalla ja aktiivinen valtakunnallinen vaikuttaja.

Kansainvälisessä edunvalvonnassa keskitytään erityisesti Helsingin taloudellista elpymistä, julkisten palvelujen kehittämistä, digitalisaatiota, ilmastonmuutoksen hillintää sekä alueellisia innovaatioekosysteemejä tukeviin ja edistäviin toimenpiteisiin. Helsinki käy kansainvälisesti ja EU-tasolla aktiivista kaupunkipoliittista keskustelua ennakoivasti ja konkreettisten ehdotusten avulla. EU-rahoitusten kotiuttamisessa varmistetaan määrän lisäksi se, että EU-hankkeet tukevat Helsingin strategisten tavoitteiden toteutumista. Helsinki haluaa myös edistää EU-varojen vastuullista käyttöä. Kansallisen edunvalvonnan erityisiä painopisteitä ovat osaavan työvoiman saatavuus, työllisyys ja kaupungin taloudellisten toimintaedellytysten turvaaminen erityisesti varmistamalla riittävä sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen rahoitus. Kaupunki edistää valtion kanssa koulutustarjonnan lisäämistä pääkaupunkiseudulla erityisesti työvoimapulasta kärsivillä alueilla. Lisäksi varmistetaan, että kaupungin kyky kantaa laaja-alaista vastuuta kestävästä kasvusta ja investoinneista sekä asukkaiden hyvinvoinnista säilyy myös sote-uudistuksen jälkeen. Kansallisen päätöksenteon tulee olla pitkäjänteistä ja tunnistaa aiempaa paremmin Helsingin ja suurten kaupunkien kasvava rooli, merkitys ja erityiset haasteet.

1.4. Strategian toteutuminen – mittarit ja seuranta

Strategian tavoitteet

Kaupunkistrategia kytkee 2020-luvun tärkeimmät valinnat ja painopisteet osaksi kaupungin arkea. Se auttaa suuntaamaan kaupungin organisaatioiden, palveluiden ja työntekijöiden tekemistä kohti yhteisiä tavoitteita. Kaupunkistrategian etenemisestä toteutetaan läpinäkyvää seurantaa kaupunkilaisille, kaupungin henkilöstölle ja johdolle.

Keskeisimmät strategian seurattavat tavoitteet ja ohjelmat muodostavat tärkeän lähtökohdan kaupungin toimialojen tarkemmalle vuosittaiselle toiminnan ja tavoitteiden suunnittelulle. Kaupunkistrategiaa toteutetaan osana kaupungin toimialojen ja palveluiden päivittäistä työtä.

Strategian seuranta ja toteutus

Kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus seuraavat strategian keskeisiä tavoitteita määritellyissä seurantapisteissä: valtuustokauden puolivälissä ja lopussa. Helsingin kaupunginvaltuutetuille järjestetään vuonna 2025 valtuustoseminaari, joka on Kasvun paikka -strategian toteutumisen päätöstarjelu. Lisäksi kaupunkistrategian keskeisiä onnistumisia, haasteita ja vaikutuksia seurataan säännöllisesti kaupungin johtoryhmässä osana talouden ja toiminnan seurantaa.

Strategian keskeisiä tavoitteita toimeenpannaan sitovilla talousarviotavoitteilla ja tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti kaupungin johtoryhmässä sekä raportoidaan kaupunginvaltuustolle osana tilinpäätöstä ja arviointikertomusta.

Kuluvalla valtuustokaudella kaupunkistrategiaa edistetään viidessä poikkihallinnollisessa ohjelmaryhmässä

- Vastuullinen ja kestävä talous: varmistetaan sellaisten konkreettisten uudistusten suunnittelu ja toimeenpano, jotka tuovat lisää tehokkuutta, tuottavuutta, taloudellista liikkumavaraa ja voimavaroja kaupungin toimintaan.
- Kunniahimoinen ilmastovastuu: varmistetaan strategian mukaiset, riittävän kunniahimoiset ja fokusoidut toimet ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.
- Viihtyisä kaupunki: varmistetaan strategian mukaisesti kaupunkitilan ja kaupunginosien houkuttelevuus, toimiva arki ja turvallisuus.
- Segregaation ehkäiseminen: varmistetaan riittävät kaupunkiyhteiset toimet kaupunkilaisten eriarvoisuuden vähentämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Tuetaan yhdenvertaisuutta ja eri väestöryhmien välisiä suhteita ja osallisuutta.
- Henkilöstölle vetovoimainen Helsinki: varmistetaan riittävät kaupunkiyhteiset toimet henkilöstön saatavuuden parantamiseksi painottuen erityisesti muuta kuin suomea ja ruotsia puhuvien työntekijöiden rekrytointiin työvoimapula-aloille.

Mittarit ja niiden kehittäminen

Strategian edistymisen seurantatiedot koostetaan toimialoilta, kanslian toiminnoista ja liikelaitoksilta osana talouden ja toiminnan seurantaa. Laadullisen, toimialojen, kanslian ja liikelaitosten raportointiin perustuvan analyysin lisäksi strategian toteutumista seurataan laadullisilla ja numeerisilla strategiamittareilla, jotka on koottu omalle verkkosivustolle. Mittariston ja seurannan lisäksi on vahvistettu edellytyksiä toteuttaa tietoon ja tutkimukseen perustuvaa päätöksentekoa parantamalla kaupunkia koskevan tutkimus- ja tilastotiedon löydettävyyttä. Mittaristo ja tietopohjaa on koottu strategiamittariston verkkosivuille: <https://hel.fi/fi/paatoksenteko-ja-hallinto/strategia-ja-talous>.

1.5. Henkilöstö

Strategisen henkilöstösuunnittelun ulottuvuuksia

Henkilöstömäärässä ennustetaan kasvua talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosina vuoteen 2024 verrattuna. Koko kaupungin henkilöstömäärä vuoden 2023 lopussa oli noin 37 500, joka pysyi lähes samana aikaisempaan vuoteen nähden. Koko kaupungin henkilöstömäärän arvioidaan olevan vuoden 2025 lopussa noin 38 400, josta Kunta-Helsingin osuus on noin 23 600 ja Sotepe-toimialan noin 14 750. Lisäksi Kunta-Helsingin ja Sotepe-toimialan henkilöstömäärän odotetaan kasvavan hieman vuosien 2026–2027 aikana. Vuonna 2027 koko kaupungin henkilöstömäärän ennustetaan olevan noin 38 500, josta Kunta-Helsingin osuus on noin 23 700 ja Sotepe-toimialan noin 14 800. Henkilöstömäärä pitää sisällään sekä vakituisen että määräaikaisen henkilöstön.

Lainsäädännön ja toimintaympäristön muutokset sekä kaupunkistrategian tavoitteet vaikuttavat toimialoilla ja liikelaitoksissa niin henkilöstön määrään kuin rakenteeseenkin. Henkilöstön määrän kasvuun vaikuttaa eniten vuoden 2025 alussa Työllisyyspalvelut-liikelaitoksen toiminnan käynnistyminen. Tämän muutoksen myötä Helsingille siirtyy valtiolta arviolta 650 työntekijää. Muutos laskee kaupunginkanslian henkilöstömäärää, kun 175 työntekijää siirtyy liikkeenluovutuksella Työllisyyspalvelut-liikelaitokseen. Henkilöstömäärän kasvua kompensoi vuoden 2024 muutos työterveyspalveluiden henkilöstön siirtymisestä Mehiläiselle.

Työllisyyspalvelujen uudistuksen vuoksi palkkatuen käyttö kaupungin omiin tehtäviin vähenee. Palvelujen jatkuvuuden turvaamiseksi kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalle sekä kaupunginkanslian viestintäosaston Osallisuusyksikköön on lisätty palkkamäärärahoja, jotta aiemmin palkkatukirahoitteisesti hoidetut tehtävät pystytään turvaamaan muutostilanteessa. Nämä tehtävät täytetään ensisijaisesti Helsingin kaupungin uudelleensijoitettavista työntekijöistä ja helsinkiläisistä työttömistä työnhakijoista. Lisäksi valmistellaan uusi malli työttömien työllistymiseksi Helsingin kaupungin palvelukseen.

Henkilöstösuunnittelussa keskeisessä roolissa ovat henkilöstön saatavuuden edistäminen, ennakoiva osaamisen kehittäminen, tehtävien uudelleenmuotoilu palvelutuotannon tarpeiden pohjalta ja ennakoitu lähtövaihtuvuus eläkitysmuutosten huomioiden. Lisäksi tuetaan henkilöstön sisäistä liikkuvuutta ja urakiertoa kaupungin sisällä. Vuokratyövoimaa hyödynnetään varsinkin lyhytkestoisissa sijaisuuksissa.

Henkilöstön saatavuuden haasteisiin vastataan monin keinoin

Henkilöstön saatavuus pysyy merkittävänä haasteena kaupungilla, mikä vaatii monipuolisia toimenpiteitä. Osaavan työvoiman saatavuuden haasteet korostuvat edelleen erityisesti sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan työvoimapula-aloilla. Eläkkeelle siirtyvien määrä kasvaa tulevina vuosina, mikä tuo lisähaasteita osaajapulaan. Tämä edellyttää osaamisen johtamisen ja henkilöstösuunnittelun systemaattisuutta.

Kaupunki jatkaa aktiivisia toimenpiteitä saatavuuden parantamiseksi muun muassa oppisopimuskoulutuksilla, pätevöitymiskoulutuksilla, omien työntekijöiden ammatillisia tutkintoja ja osatutkintoja tukemalla, työssäoppimispaikkoja tarjoamalla sekä vieraskielisten työllistymisen edistämällä ja vahvistamalla oppilaitosyhteistyötä. Joustavien opiskelupolkujen rakentaminen ja osaamisen jatkuva päivittäminen luovat osaltaan ratkaisuja saatavuuden haasteisiin.

Saatavuutta edistetään lisäksi parantamalla vieraskielisten työllistymistä kaupungin tehtäviin sekä rekrytoimalla ulkomailta. Vieraskielisten työntekijöiden kielenoppimista tuetaan kehittämällä suomen kielen oppimisen tukimuotoja sekä valmentamalla ja tukemalla monimuotoisia työyhteisöjä. Kielitaitovaatimuksia on arvioitu uudelleen, jotta mahdollistetaan vieraskielisten osaajien työllistyminen.

Helsingin kaupunki jatkaa panostamista vahvasti työntekijäkokemukseen säilyttääkseen osaajansa ja houkutellessaan uusia osaajia niissä tilanteissa, kun tarvittavaa osaamista ei ole kehitettävissä tai löydettävissä kaupungin sisästä. Kaupungilla varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus ja tarvittava osaaminen kehittämällä rekrytointikäytäntöjä sekä kehittämällä työnantajakuvaa.

Henkilöstön pysyvyyttä tuetaan muun muassa parantamalla positiivista työntekijäkokemusta, edistämällä henkilöstön sisäistä liikkuvuutta, urakehitystä, työaikajoustoja sekä osatyökykyisten työssä jatkamista. Keskeisenä tavoitteena on myös palkkauksen kannustavuudesta, oikeudenmukaisuudesta ja kilpailukykyistä huolehtiminen.

Motivoitunut, osallistuva ja hyvinvoiva henkilöstö mahdollistaa kaupungin toimivat ja kehittyvät palvelut

Jatkuvasti uudistuva osaaminen on merkittävä osa kaupungin työntekijöiden hyvinvointia ja työssä kehittymistä. Tavoitteena on luoda työpaikasta oppimispaikka ja luoda työpaikalle mahdollisuuksia oppimiselle ja uudistumiselle. Henkilöstön osaamista kehitetään strategialähtöisesti vastaamaan tulevaisuuden palvelutarpeita. Tämä varmistaa kuntalaisten palvelujen kehittymisen ja toimivuuden sekä parantaa kuntalaisten tyytyväisyyttä palveluihin.

Kaupungilla kannustetaan avoimeen vuorovaikutukseen. Henkilöstö osallistuu kaupungin toiminnan kehittämiseen sekä omaa työtään ja työyhteisöään koskevien päätösten valmisteluun muun muassa aktiivisen yhteistoiminnan kautta.

Henkilöstön työhyvinvointia ja siihen vaikuttavia tekijöitä seurataan vuonna 2025 henkilöstökysely Fiilarilla. Sen tuloksia hyödynnetään työyhteisöjen kehittämisessä sekä toiminnan suunnittelussa että henkilökohtaisissa onnistumiskeskusteluissa. Kaupungilla vahvistetaan työhyvinvointia tukevaa työkuultuuria ja huolehditaan henkilöstön jaksamisesta ja työhyvinvoinnista. Henkilöstön hyvinvoinnin ja sitoutumisen vahvistamisen osana keskitytään toimenpiteisiin, jotka tukevat työyhteisöjen yhteisöllisyyttä, ottaen huomioon hybridityön ja digitalisaation mukanaan tuomat vaatimukset. Henkilökohtaista kehittymistä ja monipuolisia urapolkuja tuetaan mm. tehtäväkierrolla kaupungin eri tehtävissä sekä kaupungin monipuolisella koulutustarjonnalla suhteessa työelämän ja toimintaympäristön muutoksiin. Kaupungilla kehitetään muun muassa henkilöstöjohtamista, esihenkilötyötä, moniammatillista yhteistyötä, projektijohtamista, itsensä johtamista, yhteisöohjautuvuutta, verkosto-osaamista, vuorovaikutustaitoja sekä tiedolla johtamista.

Esihenkilötyön ja johtamisen kehittämisessä yhtenä alueena on johtamisvalmiuksien jatkuva parantaminen sekä henkilöstöjohtamisen toimintatapojen selkeyttäminen ja yksinkertaistaminen. Kaupungin tavoitteena on tukea esihenkilöiden työtä ja työhyvinvointia. Uuden työterveyskumppanin myötä tulevat työelämäpalvelut tarjoavat modernit työterveyden ja työhyvinvoinnin palvelut myös johtamisen tueksi.

Henkilöstöjohtamisen ja tiedolla johtamisen käytäntöjen uudistamista jatketaan

Kaupunki jatkaa laaja-alaista henkilöstöjohtamisen ja tiedolla johtamisen käytäntöjen uudistamista ja digitalisointia seuraavien vuosien aikana.

Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus -hanke käynnistyi syksyllä 2024. Hankkeen tavoitteena on vapauttaa esihenkilöiden aikaa ihmisten kohtaamiseen sekä tukea hyvää ja tasalaatuista johtamista yhdenmukaisilla toimintamalleilla. Kaupunki yksinkertaistaa henkilöstöjohtamisen toimintatapoja ja selkeyttää ohjeita sekä prosesseja. Samalla uudistetaan ja vähennetään käytössä olevia HR-järjestelmiä ja parannetaan esihenkilöiden ja työntekijöiden saamaa tukea.

Digitalisaation avulla kaupunki tavoittelee tehokkaampaa tiedolla johtamista, joka tukee osaamisen ja onnistumisen johtamista sekä parantaa työntekijäkokemusta ja vahvistaa työnantajakuva.

1.6. Kunta-Helsingin talousarvio 2025

1.6.1. Talousarvion 2025 perusteet

Talousarvio perustuu kaupunkistrategiaan ja taloustavoitteisiin

Kaupunkistrategian mukaan vastuullinen talous on kestävä kasvun perusta. Helsinki on hoitanut talouttaan vastuullisesti, siten kaupungin talous on ollut vahva eikä taloudelliseen äkkijarrutukseen erilaisissa suhdannetilanteissa ole ollut tarvetta. Helsingillä on lähivuosina edessään merkittäviä haasteita talouden ja toiminnan sopeuttamisessa sopeute-uudistuksen sekä TE-uudistuksen jälkeiseen kuntien rahoitusmalliin.

Sote-uudistuksen vaikutukset kaupungin verorahoitukseen ovat merkittäviä ja tulevat näkyviin alkavalla taloussuunnitelmakaudella. Valtuusto on kaupunkistrategiassa määrittänyt selkeät taloudenpidon periaatteet, joilla sitoutui valtuustokauden aikana käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteeseen sekä mitoittamaan kokonaisinvestoinnit rahoituksellisesti kestävälle tasolle.

Kaupunkistrategian mukaisesti vuoden 2025 talousarvio perustuu käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteeseen, jossa käyttömenojen kasvu sidotaan kustannustason ja väestönkasvun muutokseen sekä strategiassa asetettuun tuottavuustavoitteeseen. Talousarviovuoden investointitaso on mitoitettu valtuustokauden toiminnan ja investointien rahavirralla asetetun alijäämärajoitteen mukaisesti.

Käyttötalouden kustannustason muutosta kuvaa peruspalvelujen hintaindeksi. Käyttötalouden vastuuperiaatteen piiriin kuuluvat uuden talousarviohierarkian mukaisesti pääluokat 1-4, eli luvuista huomioitu pois pääluokan 5 luvut eli uusi sopeute-toimiala, joka on valtiorahoitteinen eikä kuulu vastuuperiaatteen piiriin. Toimintamenokasvun vastuuperiaatteen laskentatekijät ovat seuraavat:

	2024	2025	2026	2027
Väestön kasvu	1,20 %	1,20 %	1,20 %	1,00 %
Peruspalveluiden hintaindeksi (syyskuu 2024)	2,10 %	3,40 %	3,30 %	3,20 %
Tuottavuuden parantaminen, %-yksikköä	-0,50	-0,50	-0,50	-0,50
Vastuuperiaatteen mukainen menokasvu laskentatekijöiden perusteella	2,80 %	4,10 %	4,00 %	3,90 %

Talousarvion toimintamenot kasvavat vastuuperiaatteen mukaisesti

Kunta-Helsingin tuloslaskelman (sisältäen liikelaitokset sekä rahastot) ulkoisten toimintamenojen kasvu vuonna 2025 on 8,1 prosenttia verrattuna talousarvioon 2024. Toimintamenojen kasvua nostaa TE-uudistuksen myötä kaupungille tulevat uudet työllisyyden hoidon tehtävät sekä työttömyysturvan kuntien rahoitusvastuun muutokset, joihin saadaan osittainen rahoituskompensaatio valtionosuuksien kautta. Kun menokasvusta huomioidaan pois TE-uudistuksen uudet kustannukset, kasvat talousarvion 2025 menot 4,6 prosenttia verrattuna talousarvioon 2024.

Koska vastuuperiaatteen soveltamisen ulkopuolelle jätetään mm. kirjanpidon ohjeistuksen perusteella tehty eräiden investointimenojen siirto käyttötalouteen ja arkkitehtuuri- ja designmuseon pääomitus, on talousarvion 2024 toimintamenojen kasvu 4,1 prosenttia. Vuoden 2025 käyttömenojen kasvu noudattaa strategian vastuuperiaatetta.

Talousarviossa 2025 toimintamenojen kasvua on kohdennettu erityisesti peruspalveluihin, joissa väestönkasvu suurimmin lisää kustannuksia.

Kunta-Helsingin tuloslaskelman toimintakatteen alijäämä vuonna 2025 heikkenee 15,0 prosenttia verrattuna 2024 talousarvioon. Toimintakatetta heikentää merkittävästi TE-uudistuksen uusien kustannusten lisäksi muun muassa maanmyyntivoittojen lasku verrattuna talousarvion 2024 arvioon.

Sote-uudistus vaikuttaa edelleen kaupungin verorahoitukseen

Vuonna 2025 talousarvion kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit pidetään samalla tasolla kuin vuonna 2024. Tulos- ja rahoituslaskelmassa esitetyt verotuloarviot perustuvat valtiovarainministeriön syyskuun 2024 arvioihin taloustilanteen kehityksestä sekä syksyn kuntatalousohjelmassa esitettyihin arvioihin verotulojen kehityksestä.

Kunnallisverotuloja arvioidaan tilitettävän vuonna 2025 1 080 miljoonaa euroa, 80 miljoonaa euroa ja 8 prosenttia enemmän kuin 2024. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat vuosina 2025–2027 hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veromuutokset sekä ansiotulo- ja työllisyyskehitys. Palkkatulojen osuus kunnallisveron veropohjasta on keskimäärin noin 68 prosenttia, eläkkeiden noin 24 prosenttia ja muiden tulojen, kuten päivärahatulojen ja yritystulojen, osuus on noin 8 prosenttia. Vuonna 2025 kunnallisveron tuottoa kasvattaa ansiotulovähennyksen poistaminen kunnallisverosta ja vastaavasti ensisijaisesti valtion verotuksesta tehtävän työtulovähennyksen korottaminen. Myös kunnallisverosta vähennyskelpoisen eläkevähennyksen pienentäminen sekä työttömyysvakuutusmaksun ja päivärahamaksun maksuprosenttien laskeminen lisäävät kunnallisveron tuottoa vuodesta 2025 alkaen. Veroperustemuutosten aiheuttamat positiiviset vaikutukset kuntien verotuloon vähennetään kunnilta nettomääräisesti valtionosuusjärjestelmässä. Siten verovähennysten poistaminen ei kasvata verorahoituksen kokonaismäärää.

Yhteisöverotuloja arvioidaan tilitettävän vuonna 2025 435 miljoonaa euroa, -40 miljoonaa euroa ja -8,4 prosenttia vähemmän kuin 2024. Yhteisöveron vuoden 2024 tilityskertymät ovat heikentyneet selvästi viime kuukausina. Valtiovarainministeriön viimeisin makroennuste ennustaa vuodesta 2025 selvästi heikompaa vuotta yrityksille, tämä näkyy yhteisöveron tilitysarvion pienentymisenä vuodesta 2024.

Kiinteistöveroja arvioidaan tilitettävän vuonna 2025 376 miljoonaa euroa, 11 miljoonaa euroa ja 2,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2024. Kiinteistöveroprosentit pidetään kiinteistöverolain mukaisilla alarajoilla. Kiinteistöveron tuottoon vaikuttaa maan- ja rakennusten verotusarvojen muutokset sekä lisärakentaminen. Verotuloja yhteensä arvioidaan kertyvän 1 891 miljoonaa euroa, vain 49 miljoonaa euroa enemmän kuin 2024.

Milj. €	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2025/2024 %	Talousarvio/Ennuste %	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Kunnallisvero	1 191,9	1 000,0	1 000,0	1 080,0	-8,0	-8,0	1 120,0	1 180,0
Yhteistövero	539,2	475,0	475,0	435,0	-8,4	-8,4	455,0	490,0
Kiinteistövero	307,2	367,0	365,0	376,0	2,5	3,0	387,0	398,0
Verotulot	2 038,3	1 842,0	1 840,0	1 891,0	2,7	2,8	1 962,0	2 068,0
Valtionosuudet	200,2	261,0	296,8	403,0	54,4	35,8	438,0	458,0
Verotulot ja valtionosuudet yhteensä	2 238,5	2 103,0	2 136,8	2 294,0	9,1	7,4	2 400,0	2 526,0

Kuntien valtionosuuksissa muutoksia 2025

Vuonna 2025 kuntien valtionosuuksien kokonaismäärä kasvaa noin 544 miljoonalla eurolla 3,37:stä 3,92 miljardiin euroon. Kasvu johtuu pääasiassa työllisyyspalvelujen järjestämisvastuun siirtymisestä kunnille 1.1.2025. Uusien työllisyyspalvelutehtävien kustannukset sekä kasvava vastuu työttömyysetuuksista korvataan kunnille valtionosuusjärjestelmässä. TE- palvelujen siirto tuo lisärahoitusta kaikille kunnille yhteensä 823 miljoonaa euroa. Syksyn 2024 arvioiden mukaan valtionosuuksien kautta toteutettava uusien velvoitteiden ja tehtävien kustannusten rahoituskompensaatio tulee olemaa alimitoitettu.

Valtionosuusrahoitusta vähentää kunnallisveron ansiotulovähennyksen poisto, joka kasvattaa kunnallisveron kertymää. Verovähennyksen poiston verotuloja kasvattava vaikutus vähennetään valtionosuusjärjestelmän verotulomenetysten kompensatioista. Veroperustemuutosten taso putoaa vuoteen 2024 verrattuna 307,5 miljoonaa euroa.

Valtionosuuksia arvioidaan tilitettävän Helsingille vuonna 2025 403 miljoonaa euroa, 106 miljoonaa enemmän kuin 2024. Verorahoitusta, eli vero- ja valtionosuusrahoitusta arvioidaan kertyvän yhteensä 2 294 miljoonaa euroa, 155 miljoonaa euroa ja 7,2 prosenttia enemmän kuin 2024. Kasvusta noin 103 miljoonaa euroa kohdistuu siirtyvien työllisyyspalvelujen ja työttömyysetujen kustannusten kattamiseen.

Meneillään olevassa valtakunnallisessa valtionosuusuudistuksessa pyritään päivittämään kuntien rahoituksen kokonaisuutta vastaamaan paremmin kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Uudistuksen toteuttamiselle kirjattuna peruslähtökohtana on varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa. Sen rinnalla pyritään huomioimaan erilaistuneen kuntakentän erilaisia tarpeita ja kasvavien kuntien kyky tehdä kasvuinvestointeja.

Valtionosuusuudistuksen voimaantumista on tavoiteltu vuoden 2026 alusta, joskaan lokakuun alun tilanteessa ei ole vielä tietoa muun muassa hallituksen esityksen luonnoksen lausuntoaikataulusta. Uudistus on Helsingin kannalta merkittävä riski, sillä uudistukselle asetettuna tavoitteena on toteuttaa uudistus valtiontalouden kannalta kustannusneutraalisti ja toisaalta usean muun kunnan näkökulmasta rahoitusta tulisi leikata isoilta kasvukaupungeilta.

Vuosikate ja investointien tulo-rahoituskyky heikkenee taloussuunnitelmakaudella 2025–2027

Kunta-Helsingin vuosikate laskee vuoden 2024 noin 550 miljoonan euron tasosta 478 miljoonaan euroon vuonna 2025. Vuosikatteen lasku johtuu sote-uudistuksesta seuranneesta kunnallisverotulojen heikosta euromääräisestä kasvusta, yhteisöverotulojen ja maanmyyntituottojen vuotta 2024 heikommasta kertymäärviosta sekä korkeasta toimintamenojen kasvusta. Vuosikate pysyy taloussuunnitelmavuosina noin 550 miljoonan euron tasolla, arvio sisältää epävarmuutta tulevan verotulokehityksen, TE-palvelujen järjestämisvastuun siirtämisen sekä käynnissä olevan valtionosuusuudistuksen takia.

Milj. €	Käyttö 2023	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toimintakate	-1 585,3	-1 720,8	-1 936,3	-1 965,9	-2 064,2
Verotulot	2 038,3	1 840,0	1 891,0	1 962,0	2 068,0
Valtionosuudet	200,2	296,8	403,0	438,0	458,0
Rahoitustulot ja -menot	161,4	134,4	120,3	108,0	97,0
Vuosikate	814,6	550,5	477,9	542,1	558,9
Poistot	-364,9	-364,9	-368,7	-373,6	-375,2
Tilikauden tulos	436,7	185,6	109,3	168,5	183,7

Kaupungin investointiohjelma ennätyskellisen korkealla tasolla

Milj. €	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Kaupungin investointiosa	810,3	966,2	839,8	897,6	946,2	1 036,7
Työterveysliikelaitos						
Liikenneliikelaitos	33,4	67,4	67,0	74,9	80,1	81,1
Palvelukeskusliikelaitos	0,2	0,1				
Talouhallintopalveluliikelaitos	0,1	0,7	0,4	0,6	0,6	0,6
Rakentamispalveluliikelaitos	2,4	5,8	8,7	5,7	6,0	6,9
Työllisyyspalveluliikelaitos				0,7	0,2	0,2
Liikelaitokset yhteensä	36,2	74,0	76,0	81,9	86,9	88,8
Rahastot	2,7	2,2	2,2	3,7	2,0	2,0
Kaikki yhteensä	849,2	1 042,4	918,1	983,2	1 035,0	1 127,5

Investointiohjelman lähtökohtana on käynnissä olevien hankkeiden ja lakisääteisten palveluiden rahoituksen turvaaminen sekä kaupunkikehitystä tukevien vaikuttavien kasvuinvestointien mahdollistaminen. Investoinneilla luodaan edellytyksiä asunto- ja toimitilatutuotannolle, kaupunkirakenteen kestäväälle kehittämiselle sekä kehitetään keskustan ja aluekeskusten vetovoimaisuutta.

Kaupungin eri alueiden tasapuolista kehitystä tuetaan panostamalla kaupunki-uudistusalueisiin, liikenneyhteyksiin ja monipuoliseen asuntotuotantoon.

Kunta-Helsingin investointimenot vuonna 2025 ovat yhteensä 983,2 miljoonaa euroa. Näistä kunta-Helsingin investoinnit ovat 897,6 miljoonaa euroa, liikelaitosten investoinnit ovat 81,9 miljoonaa euroa ja osallisuusrahaston investoinnit 3,7 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmakaudella vuonna 2026 kunta-Helsingin investointimenot ovat noin 1 035 miljoonaa euroa ja vuonna 2027 arviolta 1 127,5 miljoonaa euroa.

Vuoden 2025 investointiosan menoista 350,4 miljoonaa euroa kohdistuu rakennuksiin (8 02), 144,6 miljoonaa euroa projektialueiden infrarakentamiseen (8 08) ja 123,8 miljoonaa katuihin ja liikenneväyliin (8 03).

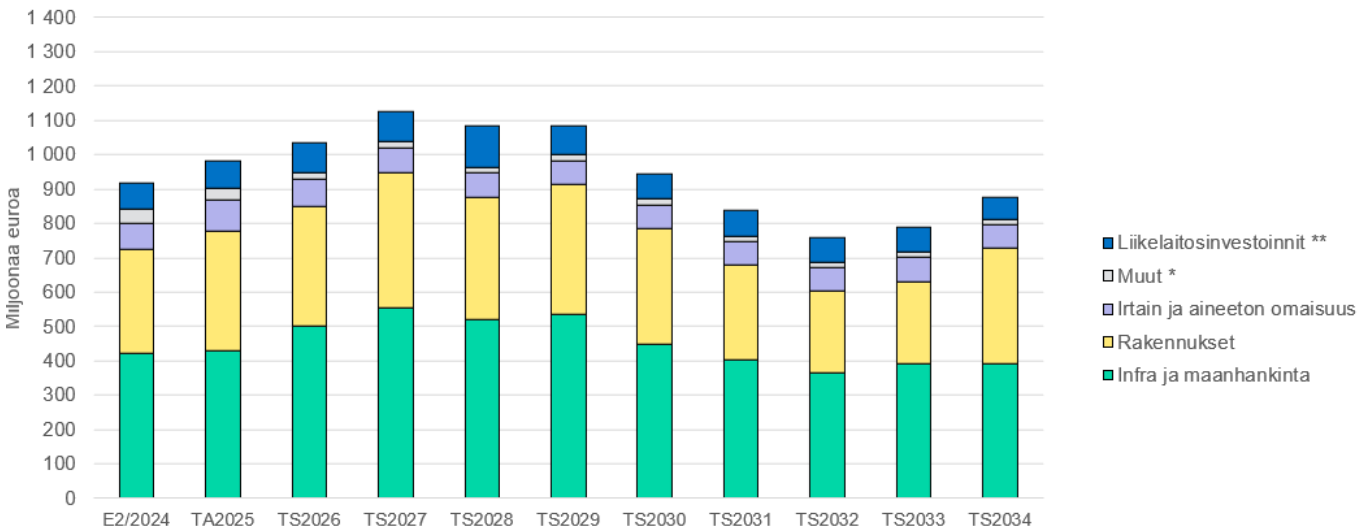
Tilahankkeissa uudisrakentamisen pääpaino kaudella 2025–2034 on uusien projektialueiden palvelurakennusten ja korvaavien uudisrakennusten toteuttamisessa. Korjausrakentamisen ohjelmoinnin lähtökohtana on kaikkien toimitilojen, mutta varsinkin koulurakennusten ja päiväkotien käyttökelpoisuuden, terveellisyden ja turvallisuuden varmistaminen.

10-vuotiseen toimitilainvestointiohjelmaan sisältyy muun muassa kuuden uuden koulurakennuksen ja kuuden uuden päiväkodin rakentaminen, seitsemän koulurakennuksen ja 17 päiväkodin korvaavan uudisrakennuksen rakentaminen sekä neljän koulurakennuksen ja kahden päiväkodin laajentaminen. Lisäksi ohjelmaan kuuluu 39 perusopetuksen ja 20 varhaiskasvatuksen käytössä olevan koulu- ja päiväkotirakennuksen perusparantaminen. Suurimpia vuonna 2025 alkavia rakennushankkeita ovat Vartiokylän ala-aste ja päiväkotikoti, Suutarilan monitoimitalo ja Kannelmäen peruskoulu (Runo). Toimitiloja rakennetaan myös tytäryhtiö- ja vuokrahankkeina.

Merkittävän osan investoinneista muodostavat edellytysten luominen valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen (MAL-sopimus) sekä asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman (AM-ohjelma) mukaisten asuntotuotantotavoitteiden saavuttamiselle. Merkittävimmät infrahankkeet taloussuunnitelmakaudella ovat Kalasataman, Länsisataman, Kruunuvuorenrannan ja Pasilan projektialueiden infrarakentaminen sekä Kruunusillat-hanke ja Länsiratikat-hanke.

Liikelaitosten investoinnit, yhteensä 81,9 miljoonaa euroa, muodostuvat valtaosin liikenneliikelaitoksen (HKL) investoinneista, jotka ovat 74,9 miljoonaa euroa. Merkittävimpiä ovat liikenteenohjausjärjestelmän parantaminen ja rautatien metroaseman ja Kaivokadun kannen peruskorjaus sekä M400 junien hankinta.

Kunta-Helsingin investoinnit vuosina 2015-2034

* Avopaperit, muu pääomatalous ja rahastot

** Pääosin joukkoliikenneinvestointeja

Kaupunkistrategian mukaisesti taloussuunnitelman kokonaisinvestoinnit on mitoitettu rahoituksellisesti kestäväälle tasolle toiminnan ja investointien rahavirran sekä lainakannan kasvun näkökulmasta. Toiminnan ja investointien rahavirta voi olla alijäämäinen valtuustokauden aikana yhteensä enintään julkisen talouden suunnitelmassa ja kuntatalousohjelmassa paikallishallinnolle asetetun alijäämärajoitteen verran (alijäämä eli toiminnan ja investointien rahavirta -0,5 prosenttia suhteessa Helsingin arvioituun BKT:hen). Alijäämärajoitteen laskentaa avataan tarkemmin alla olevassa taulukossa. Alijäämärajoitetta

laskettaessa on huomioitu Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n joukkoliikenneinvestointeihin kohdistuvat kaupungin takausvastuut. Laskennassa huomioidaan Kaupunkiliikenne Oy:n ja kaupungin väliseen palvelukorvaussopimukseen sisältyvät investoinnit. Ennen yhtiöittämistä joukkoliikenneinvestoinnit olivat osa liikenneliikelaitoksen (HKL) toimintaa.

Talousarvion 2025 strategiakauden 2022–2025 osalta toiminnan ja investointien rahavirta on alijäämärajoitteen mukainen.

Alijäämärajoite, milj. €	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Joukkoliikenneinvestoinneilla korjattu toiminnan ja investointien rahavirta = alijäämä	-90	-113	-109	-372	-563	-571	-648
Suurin sallittu alijäämä		-275	-285	-294	-303	-312	-321
Erotus		162	176	-78	-260	-259	-327
Erotus kumulatiivisesti				0			

Kaupungin investointiohjelma joudutaan kattamaan kasvavasti lainarahoituksella

Kaupungin vuosikatteen arvioidaan heikkenevän vuosien 2022–2023 tasosta taloussuunnitelmakaudella 2025–2027. Tämän seurauksena kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta, joka on jatkuvasti kasvavan kaupungin paras kokonaistalouden mittari, jää noin 500 miljoonaa euroa negatiiviseksi tulevina vuosina.

Alijäämäinen toiminnan ja investointien rahavirta katetaan taloussuunnitelmassa ensisijaisesti lainanotolla sekä osittain kaupungin kassavarjoilla.

Suunnitelmakauden 2025–2027 aikana kaupungin lainakannan arvioidaan kasvavan yhteensä 836 miljoonaa euroa kolmen vuoden aikana. Toteutuessaan lainakanta noin 2,5-kertaistuisi vuoteen 2027 mennessä vuoden 2023 lopun kaupungin lainakannan tasoon nähden. Taloussuunnitelman mukaan kaupungin lainakanta nousisi noin 2 250 miljoonaan euroon (3 195 euroa /asukas) vuoden 2027 loppuun mennessä. Kaupungin lainakanta oli vuoden 2023 lopussa oli 906 miljoonaa euroa (1 342 euroa /asukas).

Tunnusluvut	Käyttö 2023	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Toiminnan ja investointien rahavirta	23	-350	-488	-474	-558
Lainakannan lisäys	1	250	400	500	550
Lainakannan vähennys	-46	-58	-77	-97	-117
Lainakannan muutos	-45	192	323	403	433
Lainakanta	906	1 098	1 421	1 824	2 257
Lainakanta euroa/asukas	1 342	1 609	2 057	2 610	3 195
Investointien tulorahoitus, %	98,6	60,1	48,0	52,0	49,2

Kaupungin taloudellisen kestävyden arviointiin vaikuttaa kaupungin investointien lisäksi toimitilojen ja joukkoliikennehankkeiden toteuttaminen tytäryhteisöjen taseisiin

Vuosikatteen arvioidaan pidemmän aikavälin skenaarion mukaan pysyvän aiemman noin 700 miljoonan euron sijaan noin 500 miljoonan euron tasossa 2020-luvun lopulle tultaessa. Vuosikatearviota heikentää väestön ja palvelutarpeen kasvun aiheuttama toimintamenojen kasvu, 10 miljardin euron investointiohjelmasta johtuva toimitilojen vuokrien ja vastikkeiden sekä joukkoliikenteen kustannusten voimakas kasvu ja suurimpana tekijänä verotulojen euromääräisen kasvun hidastuminen sote-uudistuksessa tehtyjen verotuloleikkauksien takia.

Lisäksi valmisteilla oleva kuntien valtionosuusjärjestelmän sekä kuntien rahoitusjärjestelmäkokonaisuuden muutos voi vaikuttaa Helsingin verorahoitus pohjaa heikentävästi.

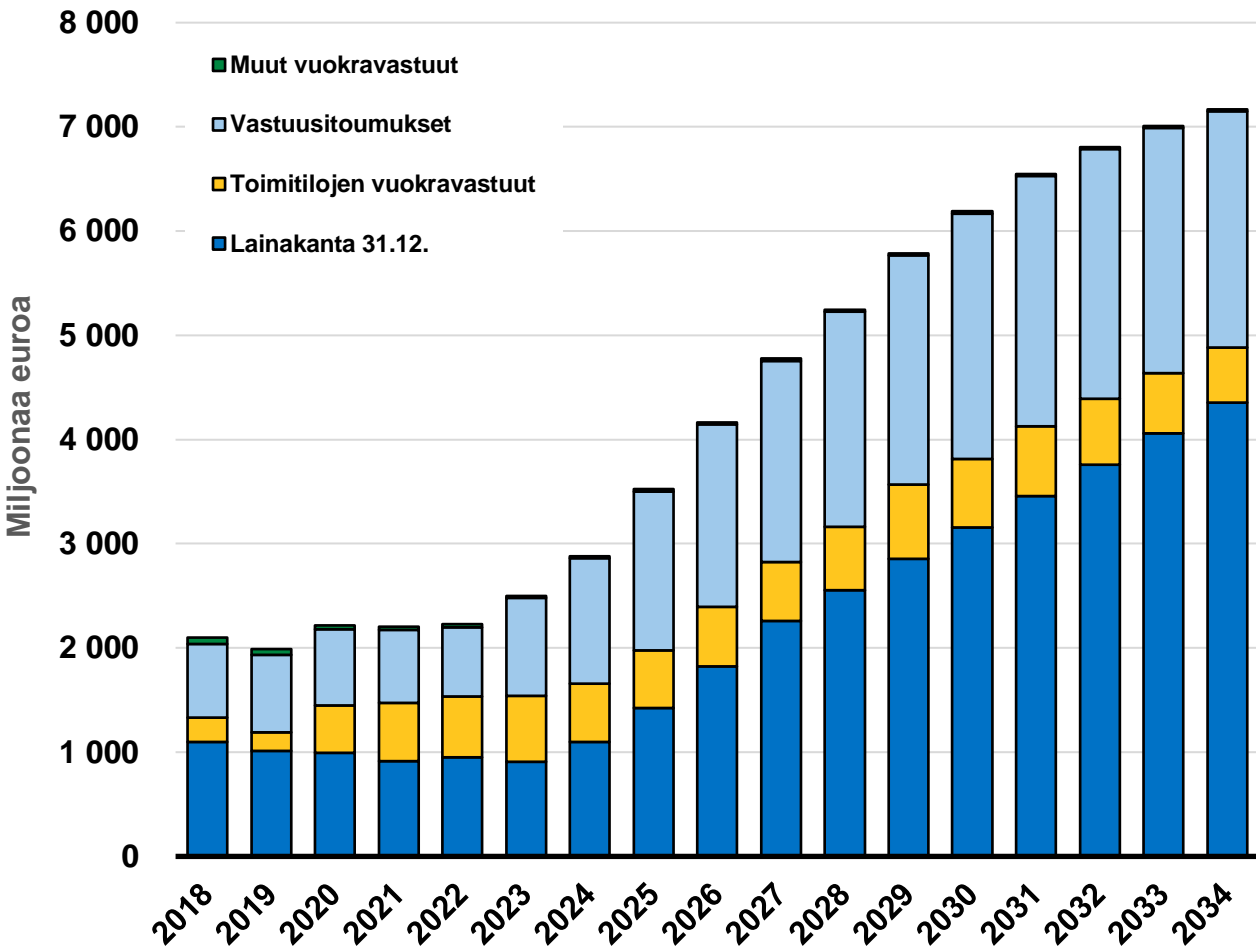
Talousarvion lähes 10 miljardin investointiohjelmaa ei saada rahoitettua nykyisessä määrin tulorahoituksella ja kaupungin lainakanta jatkaa kasvua koko 10-vuotiskauden.

Kaupungin investointiohjelman lisäksi kaupunki toteuttaa mittavia joukkoliikenne ja toimitilainvestointeja tytäryhteisöjen taseisiin, joiden toiminnan kaupunki pääosin rahoittaa. Investoinnit rahoitetaan kaupungin takaamalla lainoilla. Kaupungin takausvastuut kasvoivat vuonna 2023 ja kasvu tulee jatkumaan seuraavina vuosina voimakkaana Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n raidehankkeiden, Varikko-kiinteistöt Oy:n sekä muun muassa Helsingin toimitilat Oy:n koulu- ja hyvinvointi-keskushankkeiden toteutuksen edetessä. Yleinen talouskehitys huomioiden kaupungin kokonaisvastuiden (lainakanta, takaukset sekä pitkäaikaiset vuokrasopimukset) tulevaa kehitystä sekä kaupungin rahoitusaseman kestävyyttä tulee arvioida huolellisesti vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä sekä suurten investointihankkeiden käynnistämisestä ja ajoituksesta päätettäessä.

Kuntalain 111 pykälän mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Siten näiden investointien rahoittamiseen liittyvät takaukset ja rahoitussitoumukset sekä kasvavat vuokravastuut on huomioitava kaupungin rahoitusasemaa arvioitaessa. Kaupungin pitkäaikaiset vuokravastuut ja takaukset ovat kaupungin omiin lainoihin vertautuvia kaupungin taloudellista kestävyyttä arvioitaessa.

Kaupungin verorahoitteiset vastuut, eli kaupungin lainakanta, pitkäaikaiset vuokrasopimukset sekä verorahoitteisille tytäryhteisöille annetut lainojen takaukset olivat vuoden 2024 tilanteessa 2,9 miljardia euroa (4 200 euroa per asukas). Talousarvion 2025 investointiohjelman, nykyisten ja tiedossa olevien vuokrahankkeiden sekä verorahoitteisissa tytäryhteisöissä seuraavien 10 vuoden aikana tehtävien investointien lainantakaukset nostavat kaupungin verorahoitteiset vastuut 7,2 miljardin euron (9 400 euroa per asukas) tasolle vuonna 2034.

Seuraavan valtuustokauden strategian taloustavoitteiden valmistelun yhteydessä kaupungin kokonaistalouden kannalta kestävää investointien tasoa on arvioitava kaupungin omien investointien sekä kaupunkikonsernin yhteisöjen kautta tehtävien kaupungin palveluinvestointien sekä vuokrahankkeiden osalta.

1.7. Kunta-Helsinki-konsernin tytäryhteisöt ja konserniohjaus

Vuodesta 2023 alkaen Helsingin kaupunkikonsernia on tarkasteltu kunta-Helsinki-konsernin, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala -konsernin ja Helsingin kaupunkikonsernin kokonaisuuksina. Näiden konsernien toiminnan ohjaus on osa yhteistä kokonaisuutta ja noudattaa koko kaupungin konserniohjauksen ja omistajaohjauksen periaatteita.

Kaupunki tytäryhteisöineen muodostaa Helsingin kaupunkikonsernin, jonka kehityksen ohjaamisesta sekä tuottamien palveluiden määrittelystä kaupunki emo-organisaationa vastaa. Helsingin kaupungilla oli suorassa omistuksessaan 63 tytäryhtiötä ja määräysvallassaan 12 tytäräätiötä per 7.8.2024 Suurin osa tytäryhtiöistä on täysin kaupungin omistamia.

Tytäryhteisöt täydentävät kaupungin omaa palvelutuotantoa, toteuttavat erityisesti kaupungin elinkeinopolitiikkaan, kaupunkikehittämiseen, liikuntaan ja kulttuuriin liittyviä tavoitteita sekä hoitavat kaupunkikonsernin tarvitsemia tukitoimintoja. Kaupunkikonserniin kuuluu myös markkinoilla toimivia tytäryhteisöjä, joiden omistamiseen kaupungilla on taloudellinen ja strateginen intressi. Lisäksi yhteisömuotoja hyödynnetään kaupungin ja ulkopuolisten organisaatioiden yhteistyössä hoitamissa tehtävissä. Tytäryhteisöt toimivat mm. seuraavilla toimialoilla: elinkeino, energia, henkilöstö, infra, kiinteistöt, kulttuuri, liikenne, liikunta, pysäköinti, sosiaalitoimi ja terveystoimi. Alueen elinvoimaisuutta tukevia yhteisöjä ovat mm. kehittämis- ja markkinointiyhtiöt.

Kaupunkikonsernia johdetaan ja kehitetään kaupungin ja sen määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostamana kokonaisuutena kokonaistaloudellisesti.

Konserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja -säätiöt

Kuntayhtymä

Helsingin seudun liikenne -
kuntayhtymä - HSL

HSY Helsingin seudun
ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

HUS-yhtymä

Kärkulla samkommun - 2M-IT

Laurea-ammattikorkeakoulu Oy

Uudenmaan liitto - Nylands
förbund

Uudenmaan Päihdehuollon
kuntayhtymä

Tytäryhteisö

Asunto Oy Merimiehenkatu 12

Asunto Oy Oulunkyläntori 2

Asunto-oy Paciuksenkatu 4

DigiHelsinki Oy

Etelä-Hermannin Pysäköinti Oy

Fallkullan Kiilan Pysäköinti Oy

Finlandia-talo Oy

Forum Virium Helsinki Oy

Helen Oy

Helsingin Asumisoikeus Oy

Helsingin kaupungin asunnot Oy

Helsingin kaupunkitilat Oy

Helsingin Konsernihankinta Oy

Helsingin Satama Oy

Helsingin Tiedepuiston
Yrityshautomot Oy

Helsingin V Yhteiskoulun Talo Oy

Helsingin Velvoitepysäköinti Oy

Helsingin Väylä Oy

Helsinki Partners Oy

Helsinki Stadion Oy

Hernesaaren jätteen putkikeräys
Oy

Itä-Pasilan Pysäköinti Oy

Jätkäsaaren jätteen putkikeräys
Oy

Jätkäsaaren Pysäköinti Oy

Kalasadaman jätteen putkikeräys
Oy

Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö
Borgströminmäki

Keskinäinen Kiinteistöosakeyhtiö
Villamonte

Keski-Pasilan jätteen putkikeräys
Oy

Kiinteistö Oy Ab Pakkalantie 30

Kiinteistö Oy Auroranlinna

Kiinteistö Oy Hansasilta

Kiinteistö Oy Helsingin
Malminkatu 3

Kiinteistö Oy Helsingin Toimitilat

Kiinteistö Oy Helsingin
Ympäristötalo

Kiinteistö Oy Intiankatu 31

Kiinteistö Oy Kaapelitalo

Kiinteistö Oy Kaisaniemen
Metrohalli

Kiinteistö Oy Käpylän Terveystalo

Kiinteistö Oy Malmin Liiketalo

Kiinteistö Oy Myllypuron Kampus

Kiinteistö Oy Puistolan Pankkitalo

Kiinteistö Oy Rastilankallion
päiväkoti

Kiinteistö Oy Suutarilan
Lampputie

Kiinteistö Oy Säterintie 2

Kiinteistö Oy Torpparinmäen
korttelitalo

Kiinteistö Oy Viikin viher- ja
ympäristötietokeskus Fastighets
Ab

Kiinteistöosakeyhtiö Helsingin
Sähkötalo

Kiinteistöosakeyhtiö Puu-
Myllypuron Yhteistila

Kiinteistö-oy Parmaanpuisto

Kontulan Palvelutalo Oy

Kruunuvuorenrannan jätteen
putkikeräys Oy

Lammenrannan Pysäköinti Oy

MetropoliLab Oy

Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy

Palvelukeskus Albatross Oy

Postipuiston Pysäköinti Oy

Pääkaupunkiseudun
Kaupunkiliikenne Oy

Pääkaupunkiseudun
Kierrätyskeskus Oy

Seure Henkilöstöpalvelut Oy

Työmaahuolto Oy Ab

Töölönlahden pysäköinti Oy

Urheiluhallit Oy

Vuosaaren Urheilutalo Oy

Tytärsäätiö

HAM Helsingin taidemuseosäätiö
sr

Helsingin kaupungin 450-vuotis-
taiteilijatalosäätiö sr

Helsingin Musiikkitalon säätiö sr

Helsingin Seniorisäätiö sr

Helsingin tapahtumasäätiö sr

Helsingin teatterisäätiö sr

Jääkentäsäätiö sr

Korkeasaaren eläintarhan säätiö
sr

Niemikotisäätiö sr

Oulunkylän kuntoutuskeskus sr

Stadion-säätiö sr

UMO-säätiö sr

Osakkuusyhteisö

As. Oy Runeberginkatu 4 B

Asunto Oy Helsingin
Karhusuontie 53

Asunto Oy Kartanonmetsäntie 13

Asunto Oy Koititie 45-47

Asunto Oy Runeberginkatu 63

Asunto Oy Syreeni

Asunto-oy Helsingin
Harmajankatu

Asunto-oy Tollinpolku

Bostadsaktiebolaget
Mechelinsgatan 38

DigiFinland Oy

Helsingin Musiikkitalo Oy

Kalasadaman Palvelu 2 Oy

Kalasadaman Palvelu Oy

Kiint. Oy Itätori

Kiinteistö Oy Asemapäällikönkatu
5

Kiinteistö Oy Haapaniemenkatu
7-9

Kiinteistö Oy Helsingin Vihertukku

Kiinteistö Oy Kumpulantie 1

Kiinteistö Oy Laajasalon
palloluhallit

Kiinteistö Oy Maatullinaukio

Kiinteistö Oy Maistraatintori

Kiinteistö Oy Paloheinän
Palvelukeskus

Kiinteistö Oy Tapulikaupungin
palvelutalo

Kiinteistö Oy Turkismiehentie 8

Kiinteistöosakeyhtiö Helsingin
Mannerheimintie 13a

Kruunuvuorenrannan Palvelu Oy

Lehtisaaren Väestösuoja Oy

Malmin Pysäköintitalo Oy

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Oy

Oy Apotti Ab

Pääkaupunkiseudun Junakalusto
Oy

Siltakeskus Oy

Startup Maria Oy

Urhea-halli Oy

Vantaan Energia Oy

Omistajapolitiikka luo puitteet kaupungin konsernijohtamiselle ja omistajaohjaukselle. Kaupungin omistajapolitiikka määritellään konserniohjeessa kaupungin omistajuuden lähtökohtien ja muiden omistamista ja ohjausta koskevien määräysten kautta sekä valtuustokausittain hyväksyttävässä kaupunkistrategiassa ja mahdollisissa muissa omistajapolitiikkaa koskevissa päätöksissä. Lisäksi kaupungin omistajapolitiikka ilmenee kaupunginhallituksen hyväksymissä tytäryhteisökohtaisissa omistajastrategioissa määriteltynä tavoitteina ja toimintalinjauksina.

Kaupungin omistajapolitiikka konkretisoi, millaista omaisuutta kaupunki hankkii ja omistaa sekä missä tehtävissä ja hankkeissa kaupunki on mukana omistajana ja sijoittajana tavoitteisiinsa pääsemiseksi. Omistaminen ei ole kaupungin perustehtävä, vaan sen tulee tukea ja palvella palvelujen järjestämistä, kaupungin taloutta tai muuten kaupungin yhteiskunnallisia, elinkeino-, liikunta-, kulttuuri- ym. poliittisia tavoitteita. Omistamisella edistetään myös kaupungin ilmasto- ja biodiversiteettitavoitteiden toteutumista. Omistajuudella tavoitellaan taloudellista ja/tai toiminnallista hyötyä pitkällä aikavälillä. Tästä syystä kaupungin toimimisella jonkin yhteisön perustajana, omistajana tai jäsenenä tulee olla kaupungin tehtävään ja strategiaan perustuva tarkoitus ja tavoite. Tämä tarkoitus sekä kaupungin yhteisölle asettamat tavoitteet määritetään tytäryhteisökohtaisissa omistajastrategioissa.

Kaupungin omistajaohjaus on mahdollisimman avointa ja aktiivista toimintaa, jossa pyritään johdonmukaisiin ja ennustettaviin ratkaisuihin. Kaupunki on pitkäjänteinen, vahva ja aktiivinen omistaja. Kaupungin omistaja-arvon tulee kehittyä myönteisesti ja sitä tulee suojata. Omistaja-arvon suojaamista kuvastaa muun muassa kaupungin tytäryhteisöjen omaisuuden arvon säilyttäminen. Tämän mukaisesti kaupunki edistää tytäryhteisöjen mahdollisuuksia omistaja-arvon pitkäjänteiseen kasvattamiseen sekä kannattavaan ja kustannustehokkaaseen toimintaan kilpailuneutraaliteettisäännökset huomioon ottaen. Kaupunki pyrkii konserniohjauksen keinoin edistämään eri sukupuolten ja kieliryhmien välistä yhdenvertaisuutta.

Konserniohjeen mukaisesti hyväksytyissä yhteisökohtaisissa omistajastrategioissa määritellään tytäryhteisöille asetettavat keskipitkän aikavälin tavoitteet. Talousarviossa vahvistetaan vuosittain omistajastrategioissa määritellyt tavoitteet avainmittareineen merkittävimpien tytäryhteisöjen osalta. Näiden merkittävimpien tytäryhteisöjen määrittelyssä on hyödynnetty erityisesti seuraavia lähtökohia: yhteisön taloudellinen ja toiminnallinen laajuus, aktiivinen toimijuus sekä yhteisön omistajastrateginen merkitys kaupunkikonsernille. Lisäksi merkittävimmillä yhteisöillä on kaupunkistrategisia tavoitteita sekä kattavia palvelusopimuksia Helsingin kaupungin kanssa.

Omistajastrategiatavoitteiden toteutumista ja yhteisöjen etenemistä tavoitteilla osoitettuun haluttuun kehityssuuntaan seurataan säännöllisesti osana tytäryhteisöjen raportointia ja muuta seurantaa. Tuloksista raportoidaan konsernijaostolle yhteisöraporttien yhteydessä 1–2 kertaa vuodessa. Kaupunginvaltuustolle raportoidaan talousarviossa vahvistettujen tavoitteiden toteutumisesta vuosittain konsernitilinpäätöksen yhteydessä.

Talousarviossa vahvistettavien omistajastrategiatavoitteiden kannalta kaupunkikonsernin merkittävimmät tytäryhteisöt ovat DigiHelsinki Oy, Helen Oy, Helsingin Asumisoikeus Oy, Helsingin kaupungin asunnot Oy, Helsingin Satama Oy, Kiinteistö Oy Auroranlinna, Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy ja Seure Henkilöstöpalvelut Oy.

Avustukset on yksilöity liitteessä 1.

Tytäryhteisöille asetetut omistajastrategioihin pohjautuvat tavoitteet ja mittarit

Talousarviossa vahvistetaan merkittävimmille tytäryhteisöille niiden omistajastrategioissa määritellyt tavoitteet ja mittarit. Konserniohjeen mukaan mittareiden vuotuisten tavoitearvojen asettaminen on tytäryhteisöjen hallitusten tehtävänä ja vastuulla. Talousarviossa esitetään kyseessä olevien tytäryhteisöjen hallitusten vuodelle 2025 määrittelemät tavoitearvot kullekin omistajastrategian mukaiselle mittarille.

Alla mainittujen tavoitteiden toteumatietoja arvioidaan kaupungin konsernitilinpäätöksessä sen perusteella täyttävätkö ne mittarille omistajastrategiassa tai tytäryhteisön hallituksen toimesta asetetun tavoitetason.

Yhteisö	Tavoite	Mittarit	Tavoitearvot
DigiHelsinki Oy	Kustannustehokkuus	jatkuvien palveluiden tehostaminen euroa/vuosi	Digitaalisen perustan toiminnoille on yhtiöittämisen yhteydessä asetettu tavoitteellinen tuottavuuden lisäämiseen tähtäävä toimenpideohjelma. Kumulatiivinen tuottavuustavoite vuodelle 2025 verrattuna vuoteen 2021 on 6–7 miljoona euroa.
DigiHelsinki Oy	Kustannustehokkuus	verrokilaatu ja -kustannus keskeisten palveluiden osalta	Omistajastrategian mukaisesti vuoden 2025 loppuun mennessä arvioidaan onko yhtiö saavuttanut sille asetetut tavoitteet kustannustehokkuudesta ja hinnoittelun kilpailukyvyistä suhteessa markkinoilla toimiviin verrokkeihin.

Yhteisö	Tavoite	Mittarit	Tavoitearvot
DigiHelsinki Oy	Kustannustehokkuus	ensimmäisen tason ratkaisuaaste (ratkaisu ensimmäisellä kontaktilla)	Ensimmäisen tason ratkaisuaaste tavoite 75–80%
DigiHelsinki Oy	Tyytyväiset asiakkaat	säännöllisen asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	Asiakastytyväisyyden jatkuva parantaminen, pitkän aikavälin tavoite yli 3,5
DigiHelsinki Oy	Tyytyväiset työntekijät	säännöllisen henkilöstötytyväisyyskyselyn tulokset	Henkilöstötytyväisyyden jatkuva parantaminen, pitkän aikavälin tavoite yli 3,6
DigiHelsinki Oy	Toimitusvarmuus ja turvallisuus	kriittisten tietoliikenneyhteyksien toimintavarmuus/häiriöttömyys 24/7 (%/palveluaika)	Kriittisten tietoliikenneyhteyksien toimintavarmuus/häiriöttömyys 24/7, 99,5 %
DigiHelsinki Oy	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	hiilineutraalisuus- tai ympäristöohjelman toteutettujen toimenpiteiden määrä / kaikkien toimenpiteiden määrä	Ilmasto- ja ympäristötavoitteen raja-arvoja tarkennetaan osana käyttöön otettavaa vastuullisuusraportointia.
DigiHelsinki Oy	Riittävä vakavaraisuus	omavaraisuusaste vähintään 30 %	Omavaraisuusaste vähintään 30 %
Helen Oy	Pääoman tehokas käyttö	emoyhtiön sijoitetun pääoman tuotto %	> 4
Helen Oy	Hiilineutraalisuus	tuotetun sähkön ominaispäästöt g/kWh	< 65
Helen Oy	Hiilineutraalisuus	tuotetun lämmön ominaispäästöt g/kWh	< 70
Helen Oy	Hiilineutraalisuus	Helenin sähkön ja lämmöntuotannon kokonaispäästöt tCO ₂	< 680 000
Helen Oy	Hiilineutraalisuus	yhtiön energiantuotannon biogeenisten (bioCO ₂) hiilipäästöjen määrä (ktCO ₂ eq)	< 990 000
Helen Oy	Hiilineutraalisuus	selvitys käytetyn biomassan alkuperästä, jakaumasta ja kestävyyskriteereistä	Yhtiö teettää selvityksen käytetyn biomassan alkuperästä, jakaumasta ja kestävyyskriteereistä
Helen Oy	Hiilineutraalisuus	polttoon perustumaton lämmöntuotanto / koko lämmöntuotanto	> 30
Helen Oy	Hiilineutraalisuus	hiilineutraalisuussuunnitelman sekä polttoon perustumattomien investointien etenemisen ja tulevaisuuden näkymien raportointi	Yhtiö teettää raportin hiilineutraalisuussuunnitelman sekä polttoon perustumattomien investointien etenemisen ja tulevaisuuden näkymien raportointi
Helen Oy	Hiilineutraalisuus	kaupunginhallituksen hyväksymän HNH-ohjelman mukaiset mittarit, joista erityisesti: Helsingissä kulutetun kaukolämmön kokonaismäärä (GWh)	> 6117
Helen Oy	Kustannustehokas toiminta	yhtiön eri liiketoimintojen kannattavuustaso ko. toimialan kannattavuustasoihin verrattuna	Yhtiö parantaa kannattavuutta energiatoimialan yhtiöihin verrattuna
Helen Oy	Kustannustehokas toiminta	reguloidun liiketoiminnan tuottotaso suhteessa regulaation mukaiseen sallittuun tuottoon	0
Helen Oy	Tyytyväiset asiakkaat	säännöllisen asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	> 15
Helen Oy	Riittävä vakavaraisuus	emoyhtiön omavaraisuusaste vähintään 35 %	> 35
Helen Oy	Riittävä vakavaraisuus	rahoitusnettovelka suhteessa käyttökatteeseen	< 4
Helsingin Asumisoikeus Oy	Kiinteistöomaisuuden taloudellinen ja tehokas hallinta	vastikkeiden kehitys	keskimääräinen vastikekorotus 9%
Helsingin Asumisoikeus Oy	Kiinteistöomaisuuden taloudellinen ja tehokas hallinta	ylläpitokustannukset (€/m ²)	94,38 €/m ² /v (7,86 €/m ² /kk)
Helsingin Asumisoikeus Oy	Kiinteistöomaisuuden taloudellinen ja tehokas hallinta	investoinnit suhteessa poistoihin	1,33
Helsingin Asumisoikeus Oy	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	hiilineutraalisuus- tai ympäristöohjelman toteutettujen toimenpiteiden määrä / kaikkien toimenpiteiden määrä (x/x)	Toimenpiteitä suunnitelmassa yhteensä 7 kpl. (tavoite on toteuttaa kaikki eli 7/7)
Helsingin Asumisoikeus Oy	Tyytyväiset asiakkaat	säännöllisen asiakastytyväisyystutkimuksen tulokset	NPS = 20
Helsingin Asumisoikeus Oy	Riittävä vakavaraisuus	omavaraisuusaste vähintään 10 %	10 %
Helsingin kaupungin asunnot Oy	Kiinteistöomaisuuden taloudellinen ja tehokas hallinta	yhtiön vuokrataso pysyy kohtuuhintaisena siten, että yhtiön keskivuokran ja Tilastokeskuksen Helsingin markkinavuokran ero on vähintään 40 %	38,4 %
Helsingin kaupungin asunnot Oy	Kiinteistöomaisuuden taloudellinen ja tehokas hallinta	ylläpitokustannukset (€/m ²)	Yhtiön ylläpitokustannusten (Hekassa hoitokustannusten) (eur/m ² /kk) muutos (%) edellisestä vuodesta on enintään

Yhteisö	Tavoite	Mittarit	Tavoitearvot
			Tilastokeskuksen Ylläpitokustannusindeksin muutoksen (%) suuruinen.
Helsingin kaupungin asunnot Oy	Kiinteistöomaisuuden taloudellinen ja tehokas hallinta	investoinnit suhteessa poistoihin	Yhtiön tekemät investointipäätökset ovat vähintään suunnitelmanmukaisten poistojen suuruiset
Helsingin kaupungin asunnot Oy	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	ympäristöjärjestelmässä / hiilineutraalisuusohjelmassa asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä, jotka ovat kehittyneet toivottuun suuntaan / kaikkien ympäristöjärjestelmässä / hiilineutraalisuusohjelmassa asetettujen tunnuslukujen / mittareiden lukumäärä (x/x)	Toivottuun suuntaan kehittyneet mittarit / Kaikki mittarit = 7/9
Helsingin kaupungin asunnot Oy	Tyytyväiset asiakkaat	säännöllisen asiakastytyväisyystutkimuksen tulokset	Vuotuisen asiakastytyväisyystutkimuksen tulos on vähintään 3,5 (asteikko 1–5)
Helsingin kaupungin asunnot Oy	Tyytyväiset asiakkaat	säännöllisen asiakastytyväisyystutkimuksen tulokset	Vuotuisen asiakastytyväisyystutkimuksen NPS-luku on vähintään 20
Helsingin kaupungin asunnot Oy	Riittävä vakavaraisuus	omavaraisuusaste vähintään 10%	Omavaraisuusaste vähintään 10 %
Helsingin Satama Oy	Aluetaloudellisten vaikutusten edistäminen	sataman taloudellisen ja työllistävän kokonaisvaikutuksen arvioinnin mittareiden tulokset	Määritetään seuraavan tehtävän tutkimuksen yhteydessä
Helsingin Satama Oy	Pääoman tehokas käyttö	emoyhtiön sijoitetun pääoman tuotto %	3,0 % – 5,0 %
Helsingin Satama Oy	Tuloksellisuus ja tehokkuus	käyttökate ja käyttökate %	52–56 ME 52 % - 56 %
Helsingin Satama Oy	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä, jotka ovat kehittyneet toivottuun suuntaan kaikkien ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä	Satama-alueen kokonaishiilidioksidipäästöt/suorite Vuoden 2025 tavoite -> alle 2024 tason
Helsingin Satama Oy	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä, jotka ovat kehittyneet toivottuun suuntaan kaikkien ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä	Satama-alueen omat hiilidioksidipäästöt Vuoden 2025 tavoite -> alle 2024 tason
Helsingin Satama Oy	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä, jotka ovat kehittyneet toivottuun suuntaan kaikkien ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä	Oma energiatehokkuus (abs. sääkorjattu energiakulutus suhteessa suoritteisiin) Vuoden 2025 tavoite -> alle 2024 tason
Helsingin Satama Oy	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä, jotka ovat kehittyneet toivottuun suuntaan kaikkien ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä	Vastaanotetut jätteet ja jätevedet Vuoden 2025 tavoite -> Abs. vastaanotettu jätevesien määrä, määrä suurempi kuin 2024
Helsingin Satama Oy	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä, jotka ovat kehittyneet toivottuun suuntaan kaikkien ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä	Ympäristölupien mukainen toiminta Vuoden 2025 tavoite -> Ei poikkeamia
Helsingin Satama Oy	Tyytyväiset asiakkaat	säännöllisen asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	B2B 3,8–4,0 B2C 4,0–4,2
Helsingin Satama Oy	Riittävä vakavaraisuus	omavaraisuusaste vähintään 40 %	Vähintään 40 %
Kiinteistö Oy Auranlinna	Kiinteistöomaisuuden taloudellinen ja tehokas hallinta	vuokrien kehitys	Yhtiön vuokrataso vähintään 10 % alle Helsingin yleisen vapaarahoitteen vuokratason.
Kiinteistö Oy Auranlinna	Kiinteistöomaisuuden taloudellinen ja tehokas hallinta	ylläpitokustannukset(€/m2)	Ylläpitokustannusten toteutuminen budjetin mukaisesti plusmiinus 2 %.
Kiinteistö Oy Auranlinna	Kiinteistöomaisuuden taloudellinen ja tehokas hallinta	investoinnit suhteessa poistoihin	Investointien ja poistojen toteutuminen budjetin / suunnitelman mukaisesti
Kiinteistö Oy Auranlinna	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	ympäristöjärjestelmässä/hiilineutraalisuusohjelmassa asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä, jotka ovat kehittyneet toivottuun suuntaan/kaikkien ympäristöjärjestelmässä/hiilineutraalisuusohjelmassa asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä (x/x)	Vähintään 5 mittaria, joista vähintään 80 % toteutuma.

Yhteisö	Tavoite	Mittarit	Tavoitearvot
Kiinteistö Oy Auranlinna	Tyytyväiset asiakkaat	säännöllisen asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	Kokonaistyytyväisyys indeksi vähintään 3,60 (2021; 3,49, 2022; 3,56, 2023; 3,69)
Kiinteistö Oy Auranlinna	Riittävä vakavaraisuus	omavaraisuusaste vähintään 40 %	Omavaraisuusaste vähintään 20 %
Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy	Tyytyväiset asiakkaat	säännöllisen matkustajatytyväisyyskyselyn ja sidosryhmäkyselyn tulokset	Tyytyväisten matkustajien osuus: vähintään 92 % Asiakastytyväisyys: vähintään 4,0
Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy	Tyytyväinen henkilöstö	säännöllisen henkilöstötytyväisyyskyselyn tulokset	Työelämän laatu -indeksi: vähintään 57 %
Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy	Kustannustehokkuus ja tuotantovarmuus	operatiivisen tehokkuusmittareiden tulokset (paikkakilometrikustannus)	Operatiivisen tehokkuusmittareiden tulokset (paikkakilometrikustannus): 0,083 €/pkm
Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy	Kustannustehokkuus ja tuotantovarmuus	investointien kustannustehokkuus ja suunnitelmallisuusmittareiden tulokset	Investointien kustannustehokkuus- ja suunnitelmallisuusmittareiden tulokset: Toteutuneet investointimenot ovat vähintään 90 % sunnitellusta investointien vuosibudjetista 186,12 M€
Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy	Kustannustehokkuus ja tuotantovarmuus	luotettavuus ajettujen lähtöjen osuus tilatuista lähdöistä	Luotettavuus ajettujen lähtöjen osuus tilatuista lähdöistä: 99,88 %
Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	ympäristöjärjestelmässä/hiihlineutraalisuusohjelmassa asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä, jotka ovat kehittyneet toivottuun suuntaan/kaikkien ympäristöjärjestelmässä/hiihlineutraalisuusohjelmassa asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä (x/x)	Suorat sekä ostetun energian CO2-ekv päästöt: 0
Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy	Riittävä vakavaraisuus	omavaraisuusaste vähintään 35 %	Vähintään 15 %
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	Tyytyväiset asiakkaat	säännöllisen asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	Asiakasarvo: 3.8
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	Tyytyväiset asiakkaat	tilausten täyttöaste	Täyttöaste: 80 %
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	Tyytyväiset asiakkaat	toimitettujen tuntien määrä	Toimitetut tunnit: 5.3milj tuntia
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	Kilpailukyvyyn edistäminen	kilpailukyky suhteessa verrokkeihin	Vuosittainen kilpailija-analyysi
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	Vastuullinen työnantajuus	säännöllinen henkilöstö- ja keikkalaistyytyväisyyskysely	eNPS: 10 Hallintohenkilöstö eNPS: 40 Vuokrahenkilöstö
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	Kustannustehokkuus	kiinteät kulut ja poistot/toimitetut tunnit	alle 3,8 euroa/tunti
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	ympäristöjärjestelmän käyttöönotto	100 % uusiutuvalla energialla tuotettu sähkö
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen (mittareiden lukumäärä, jotka ovat kehittyneet toivottuun suuntaan/kaikkien ympäristöjärjestelmän asetettujen tunnuslukujen (mittareiden) lukumäärä	Vuosittainen sähkönkulutus alle 50 000 kWh

1.8. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvio 2025

1.8.1. Talousarvion 2025 lainsäädäntötausta ja talouden eriyttäminen

Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle, Helsingin kaupungille ja Ahvenanmaan maakunnalle. Helsingillä säilyi ainoana kuntana sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan rahoitus muodostuu valtiolta saatavasta yleiskatteellisesta rahoituksesta sekä asiakasmaksutuloista ja muista toimintatuloista. Valtion rahoituksella tulee kattaa kaikki hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevat palvelut perustulain määrittelemällä riittävällä tasolla. Valtion rahoitus on yleiskatteellista. Rahoituksen kohdentaminen käyttötarkoituksiin määritellään kaupunginvaltuuston päättämässä talousarviossa ja sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan päättämässä tulosbudjetissa.

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021, Uusimaa-laki) 20 §:n 1 momentin mukaan Helsingin kaupungin on eriytettävä hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) nojalla maksettavalla rahoituksella, lakisääteisen sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen järjestämisestä perittävillä asiakasmaksuilla sekä muilla lakisääteisen sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen järjestämisestä kertyvillä tuotoilla rahoitettava sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen (eriytettävät tehtävät) kaupungin talousarviossa ja kirjanpidossa. Uusimaa-lain 20 §:n 3 momentin mukaan Helsingin kaupunki ei saa käyttää muuhun toimintaansa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain nojalla maksettavaa rahoitusta taikka sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä perimiään asiakasmaksuja taikka muita näihin tehtäviin kohdistuvia tuottoja. Talousarviossa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (sotepe) esitetään erillisenä osana, jolla on omat käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosat. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talous- ja toimintatietojen tulee vertailtavissa hyvinvointialueisiin.

Sote-uudistusta koskevassa lainsäädännössä ei kunnallisen itsehallinnon vuoksi oteta kantaa Helsingin kaupungin sisäiseen organisoitumiseen. Helsingin kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 16.3.2022 § 62 sote-uudistukseen liittyvän sosiaali- ja terveystoimialan sekä pelastustoimen rakennetta koskevan hallintosäännön muutoksen ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (Sotepe) aloitti toimintansa 1.1.2023. Talouden eriyttämisveloite ei määrittele missä Helsingin kaupungin organisaatiossa tuotetaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimelle palveluita. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala voi myös tuottaa palveluita Kunta-Helsingille yleiskatteisen rahoituksen ulkopuolisena toimintana. Talouden eriyttämisveloitteen vuoksi kaikista Kunta-Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle tuottamista palveluista, toiminnoista ja tietojärjestelmistä tulee laatia yhteistyösopimus. Samoin on laadittava yhteistyösopimus kaikista sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kaupungille tuottamista palveluista, toiminnoista ja tietojärjestelmistä. Palveluista, toiminnoista ja tietojärjestelmistä laskutetaan tehtyyn yhteistyösopimukseen perustuen.

1.8.2. Valtion rahoitus sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluille

Valtion rahoitus koostuu laskennallisesta rahoituksesta ja siirtymätasauksesta. Valtion laskennallinen rahoitus sosiaali- ja terveyspalveluille määräytyy pääosin tarvetekijöihin perustuen, pelastustoimen rahoituksessa merkittävin tekijä on asukasmäärä. Valtion yleiskatteellisen rahoituksen pohjaa tarkistetaan vuosittain kustannustason nousulla ja arvioidulla palvelutarpeen kasvulla sekä hyvinvointialueiden julkisen talouden suunnitelmassa (JTS) mainituilla tehtävämuutoksilla.

Lainsäädännön mukaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään talousarviovuotta seuraavan toisen vuoden päättyessä. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Vuoden 2025 hyvinvointialueiden rahoitukseen tehdään koko maan tasolla vuoden 2023 tilinpäätöksiin perustuva jälkikäteistarkistus. Jälkikäteistarkistuksessa laskennallinen rahoitus tarkistetaan vastaamaan valtakunnallisesti toteutuneita kustannuksia kahden vuoden viiveellä. Kaikkien hyvinvointialueiden toteutuneet kustannukset lasketaan yhteen ja loppusummaa verrataan hyvinvointialueille myönnettyyn rahoitukseen. Erotus korjataan valtion rahoitukseen tasoon. Jälkikäteistarkistus lisätään koko maan rahoitukseen ja kohdennetaan alueille laskennallisen rahoituksen määrääytymisen perusteella.

Hallitusohjelman mukaisesti hyvinvointialueiden rahoitusmalli säilyy ennallaan vuosina 2023–2025. Valmisteilla on lakimuutos, jossa rahoitusmallin kannustavuuden lisäämiseksi hyvinvointialueille ehdotetaan jälkikäteistarkistukseen omavastuuosuutta. Omavastuuosuus määritteli, että toteutuneiden ja laskennallisten kustannusten erotusta ei otettaisi rahoituksessa täysimääräisesti huomioon. Omavastuu laajenisi vaiheittain ja olisi lopulta 70 prosenttia.

1.8.3. Vuoden 2025 sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvio

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan vuoden 2025 talousarvion tulot ovat 257,1 miljoonaa euroa ja menot ovat 3 156,2 miljoonaa euroa ja toimintakate on -2 899,1 miljoonaa. Vuoden 2024 talousarvioon verrattuna tulokasvu 57 miljoonaa euroa eli 28,5 prosenttia ja menokasvu 265 miljoonaa euroa eli 9,2 prosenttia verrattuna vuoden 2024 talousarvioon. Toimintakate heikkenee 7,7 prosenttia vuodesta 2024. Tulokasvua selittävät tarkentuneet tuloennusteet vuodelle 2024 sekä asiakasmaksujen korotukset. Menokasvun taustalla ovat palkankorotukset, kustannustason nousu, väestön ja palvelutarpeen kasvu sekä HUS-yhtymän maksuosuuden kasvu.

Valtion rahoitus sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluille vuonna 2025 on yhteensä 2,95 miljardia euroa. Rahoitus sisältää laskennallista rahoitusta 2,81 miljardia euroa ja siirtymätasaukselta 135,4 miljoonaa euroa. Laskennallinen rahoitus sisältää vuoden 2023 hyvinvointialueiden ja Helsingin tilinpäätöksiin perustuvaa jälkikäteistarkistusta 150,5 miljoonaa euroa. Rahoituksen kasvu vuodesta 2024 on 9,26 prosenttia.

	2024	2025	2026	2027
Valtion rahoitus (miljoonaa euroa)	2 700	2 950	3 067	3 080
Kasvu-%		9,26	3,98	0,41

Toimialan tilikauden tulokseen vaikuttavat lisäksi rahoitustuotot. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kirjanpidolliselle yhdystilille maksetaan kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti korkoa. Lisäksi toimiala myöntää sosiaalista luototusta, josta saadaan korkotuloja. Tilikauden tulos on rahoituserien jälkeen 50,0 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelmavuosina 2026 ja 2027 rahoituksen kasvun ennakoidaan olevan selkeästi vuotta 2025 hitaampaa. Valtion rahoituksen näkymät on otettu huomioon vuoden 2025 talousarviovalmistelussa, kuten myös vuoden 2024 ennustettu tulos. Talousarviossa varaudutaan kattamaan vuoden 2024 ennustettu alijäämäinen tulos (33,0 miljoonaa euroa) taloussuunnitelmakauden aikana. Edellä mainituista syistä vuoden 2025 talousarviossa tavoitellaan 50 miljoonan euron ylijäämäistä tilikauden tulosta. Vuosien 2024–2027 kumulatiivinen tulos on 20,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan irtaimen omaisuuden hankinnat rahoitetaan yleiskatteellisella valtion rahoituksella ja ne esitetään talousarvion investointiosassa. Irtaimen investoinnit ovat vuonna 2025 yhteensä 15,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 talousarvioon verrattuna investoinnit kasvavat 6,0 miljoonaa euroa. Investoinnit jaetaan tietotekniikkaohjelmistoihin ja muuhun irtaimeseen. Sosiaali- ja terveystalousten ja pelastustoimen investoinnit esitetään talousarviossa erikseen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala ei investoi rakentamishankkeisiin, vaan kaupunkikonserni toteuttaa sotepe-toimialan uudis- ja peruskorjaushankkeet. Investoinnit näkyvät käyttötaloudessa vuokramenoissa. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvion liitteenä esitetään valtion ohjeistuksen mukainen investointisuunnitelma, jossa esitetään tiedot investoinneista ja investointeja vastaavista sopimuksista erikseen sosiaali- ja terveydenhuollosta ja pelastustoimesta. Investointeja vastaavia sopimuksia ovat esimerkiksi pitkäaikaiset vuokrasopimukset sekä sitoumukset useampaa vuotta koskeviin sopimuksiin, esimerkkinä tietojärjestelmähankkeet. Toimialan toimitilojen vuokravaikutukset esitetään investointisuunnitelmassa.

1.8.4. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvion 2025 tunnusluvut

Tunnusluvut	Käyttö 2023	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Toimintakate	-2 569,4	-2 730,2	-2 899,1	-3 035,1	-3 102,5
Valtion rahoitus	2 600,9	2 699,7	2 949,5	3 067,0	3 080,0
Rahoitustulot ja -menot	8,6	7,0	9,5	7,0	7,0
Vuosikate	40,1	-23,4	60,0	38,9	-15,5
Poistot	-11,1	-9,5	-10,0	-10,0	-10,0
Tilikauden tulos	29,0	-32,9	50,0	28,9	-25,5

1.9. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala-konsernin tytäryhteisöt ja konserniohjaus

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala-konserniin (sotepe-konserni) kuuluvat yhteisöt, joissa kaupungilla on kirjanpitolain mukainen määräysvalta ja jotka toimivat on sosiaali- ja terveysalalla. Kaikki sotepe-konsernin tytäryhteisöt ovat muita kuin markkinaehtoisesti toimivia.

Sotepe-konsernin tytäryhteisöt ovat:

- Helsingin seniorisäätiö sr, jossa kaupunki nimeää kaikki säätiön hallituksen jäsenet
- Niemikotisäätiö sr, jossa kaupunki nimeää enemmistön hallitusjäsenistä
- Oulunkylän kuntoutuskeskus sr, jossa kaupunki nimeää enemmistön hallitusjäsenistä.

Lisäksi sotepe-konserniin kuuluu hyvinvointiyhtymä HUS-yhtymä.

Sotepe-konserniin kuuluvia sidosryhmäyksiköitä ovat:

- Oy Apotti Ab (Helsingin kaupungin omistusosuus 35,7 %;
- Maakuntien tilakeskus Oy (Helsingin kaupungin omistusosuus 8 %)
- Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy (Helsingin kaupungin omistusosuus 4,16 %)
- DigiFinland Oy (Helsingin kaupungin omistusosuus 2,90 %)

Helsingin kaupunki emoyhteisönä vastaa kehityksen ohjaamisesta sekä järjestettävien palvelujen määrittelystä. Sotepe-toimialaa ja -konsernia johdetaan ja kehitetään kaupungin ja sen määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostamana kokonaisuutena kokonaistaloudellisesti.

1.10. Päätösehdotukset

Hallintosäännön mukaisesti rahoitusjohtajan tehtävänä on päättää kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa talousarvio- ja tilapäislainojen ottamisesta, lainojen takaisinmaksusta ja lainaehtojen muuttamisesta. Vuoden 2025 talousarvioehdotuksessa varaudutaan kaupungin osalta 250 miljoonan euron pitkäaikaisten ulkoisten lainojen ottoon. Lisäksi tulisi varautua lyhytaikaiseen lainatarpeeseen tilapäislainavaltuuksin, mm. kuntatodistusohjelmaa käyttäen.

Rahoitusjohtaja tulee oikeuttaa ottamaan uutta lainaa mahdollisesti ennenaikaisesti poisomaksettavien lainojen tilalle (ns. lainojen konvertointi) sekä tytäryhteisöjen mahdollisia kassalainatarpeita varten. Konvertointiin tarvitaan lainanottovaltuus, vaikka kaupungin lainapääoma ei lisäänty.

Liikenneliikelaitoksen investointien edellyttämä rahoitustarve on suunniteltu katettavan ensisijaisesti kaupungin sisäisesti, kirjanpidon yhdystilivelalla. Päätösehdotuksissa on kuitenkin varauduttu yhdystilivelan konvertoimiseen 200 miljoonan euron määrällä ulkoisiksi lainoiksi jo vuonna 2025, mikäli tämä on kokonaisuuden kannalta perusteltua.

Lisäksi rahoitusjohtaja tulee oikeuttaa tekemään leasing-sopimuksia päätösehdotuksessa mainituin ehdoin.

Kaupungin liikelaitosten toimintasääntöjen mukaan liikelaitoksen johtokunta päättää lainanotosta kaupunginvaltuuston vuosittain vahvistamien lainanottovaltuuksien rajoissa. Kaupunginvaltuusto päättää valtuuksista talousarviossa ja laina hankitaan kaupunginkanslian toimesta.

Liikenneliikelaitoksen johtokunnalle tulee antaa enintään 200 miljoonan euron lainavaltuus liikelaitoksen yhdystilivelan konvertoimiseksi ulkoisiksi lainoiksi. Liikelaitoksen investointien rahoitus on tarkoitus järjestää ensisijaisesti kaupungin sisäisellä yhdystilivelalla, jota myöhemmin konvertoidaan ulkoisiksi lainoiksi. Konvertointi varaudutaan tekemään jo vuoden 2025 aikana.

Edellä olevan perusteella kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston päätettäväksi

- 1) että rahoitusjohtajalla on oikeus vuonna 2025
  - a) ottaa 500 miljoonaa euroa kotimaisia ja/tai ulkomaisia lainoja, joiden laina-aika on vähintään yksi vuosi ja enintään 30 vuotta ja joiden nimelliskorko lainanottohetkellä saa olla enintään 5 prosenttia tai joiden emissiokurssin ja nimelliskoron perusteella laskettava efektiivinen korko saa olla lainanottohetkellä enintään 5 prosenttia,
  - b) ottaa tilapäislainoja, joita saa kulloinkin olla enintään 300 miljoonaa euroa,
  - c) tehdä 100 miljoonan euron pääoma-arvosta ja enintään 5 prosentin korolla uusia leasing-sopimuksia, joiden vuokra-aika on enintään 30 vuotta,
  - d) tehdä korko- ja valuutariskin suojaamiseksi tarkoitettuja johdannaisopimuksia otettaessa uusia lainoja tai koskien olemassa olevaa lainakantaa kuitenkin siten, että sopimuksia voidaan solmia kotimaisen tai ulkomaisen osapuolen kanssa, jonka pitkäaikainen luottokelpoisuus on hyvä sekä
- 2) että liikenneliikelaitoksen johtokunnalla on oikeus vuonna 2025
  - a) ottaa enintään 200 miljoonaa euroa ulkoista lainaa kaupungin sisäisen yhdystilivelan konvertoimiseksi ulkoiseksi lainanotoksi.

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää kunnan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista. Hallintosäännön mukaan lautakuntien ja johtokuntien tehtävänä on päättää hinnoista, maksuista, vuokrista ja korvauksista, sekä hyväksyä perusteet, joiden mukaan viranhaltija päättää mainituista asioista. Kaupunginhallituksen mielestä olisi perusteltua päättää talousarvion hyväksymisen yhteydessä palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista. Edellä olevan perusteella kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston päätettäväksi.

- 3) että niiden maksujen, joista ei ole erikseen päätetty, yleisinä perusteina noudatetaan omakustannushinnan mukaista taikka viranomaisen päättämää alemmaa taksaa.

Kaupunginhallituksen päättämien avustusten käytön valvontaa koskevien ohjeiden mukaan kaupungin viranomaisilla ja tarkastusvirastolla on mahdollisuus ja oikeus tarkastaa avustuksensaajien varainkäyttöä avustusehtojen täyttämisen selvittämiseksi. Samalla kaupunginhallitus katsoo, että avustusehtoja olisi tarkoituksenmukaista täydentää siten, että avustettavien yhteisöjen tulee noudattaa kaupunginhallituksen antamia ohjeita. Lisäksi kaupunginhallituksen mielestä on tarpeellista, että kaupunginhallitukselle annetaan mahdollisuus käyttää avustusmäärärahaa asianomaisesta toiminnasta kaupungille lainojen takaamisen tai muun syyn johdosta syntyneiden saatavien korvaamiseksi. Kaupunginhallitus esittää, että kaupunginvaltuusto päättäisi.

- 4) kehottaa lauta- ja johtokuntia avustusten myöntämispäätöksissä ilmoittamaan avustuksen ehdoksi, että avustettavien yhteisöjen tulee toiminnassaan ja taloudenhoidossaan noudattaa kaupunginhallituksen antamia ohjeita ja oikeuttaa kaupunginhallituksen käyttämään avustusmäärärahoja kaupungille avustettavasta toiminnasta lainojen takaamisen tai muun syyn johdosta mahdollisesti syntyvien saatavien korvaamiseen.

Kaupungin toimialojen toimintoihin voidaan käyttää ulkopuolista yksityistä rahoitusta siten, että toimialat sisällyttävät talousarvioehdotustensa tulopuolelle alakohdan Ulkopuolisin varoin rahoitettu toiminta, jolle merkitään asianomaisen toiminnan arvioidut tulot. Vastaavat arvioidut menot merkitään asianomaisille menolajeille. Näiden toimialojen talousarvioiden erityisperusteluissa on mainittu, miten suuri osa määrärahasta on varattu ulkopuolisin varoin rahoitettavaa toimintaa varten. Tätä osaa määrärahasta saa käyttää vain saman verran kuin ulkopuolista rahoitusta on kertynyt. Edellä olevan perusteella kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston päätettäväksi

- 5) että toimialoilla, joilla on talousarviossa varattu määräraha ulkopuolisin varoin rahoitettua toimintaa varten, on oikeus käyttää kyseistä määrärahaa ainoastaan ehdolla, että tulopuolelle kertyy ulkopuolisista rahoituslähteistä vastaava summa.

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Toimialojen talousarviorakenteiden kehittämistä on edelleen jatkettu. Tarkoituksena on palvella paremmin toiminnan ohjausta ja päätöksentekoa. Talousarviorakenteen uusimisen yhteydessä on pyritty kehittämään myös sisäisiä suunnittelu- ja seurantajärjestelmiä. Jotta kehitystyö saadaan joustavaksi, talousarviorakenteessa suoritettujen uudistusten hyväksyminen on tarkoituksenmukaista suorittaa edelleen talousarviokäsittelyn yhteydessä. Näin ollen kaupunginhallitus esittää, että kaupunginvaltuusto päättäisi

- 6) hyväksyä vuoden 2025 talousarvioehdotuksen valmistelun yhteydessä toteutetut talousarviorakenteen muutokset ja
- 7) oikeuttaa kaupunginhallituksen jatkamaan toimialojen talousarviorakenteen uudistamista sekä sisäisen laskentatoimen ja raportoinnin kehittämistä.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n mukaan valtuutetulla on oikeus tehdä aloitteita kaupungin yhteisistä asioista. Aloite, joka koskee määrärahan ottamista seuraavan vuoden talousarvioon, tulee tehdä viimeistään 31. toukokuuta. Kaupunginhallituksen on esitettävä aloite valtuuston käsiteltäväksi talousarvion yhteydessä.

Liitteenä kaupunginhallituksen vastaukset 42 talousarvioaloitteeseen. Edellä olevan perusteella kaupunginhallitus esittää, että kaupunginvaltuusto päättää

- 8) katsoa mainittujen aloitteiden 1–42 tulleen lopullisesti käsitellyiksi.

Edellä olevaan viitaten kaupunginhallitus esittää, että kaupunginvaltuusto päättää

- 9) hyväksyä oheisen ehdotuksen Helsingin kaupungin talousarvioksi vuodeksi 2025 sekä taloussuunnitelmaehdotuksen ohjeellisena vuosille 2026–2027.
- 10) hyväksyä kaupungin ja Liikenneliikelaitoksen investointiohjelmat ohjeellisena vuosille 2028–2034 talousarvion liitteiden 3 ja 11 mukaisina otettavaksi huomioon seuraavien vuosien taloussuunnitelmien valmistelussa.

1.11. Talousarvion sitovuus

Yleistä

Talousarviossa kaupunginvaltuusto hyväksyy kunnan toiminnan ja talouden tavoitteet. Toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Kaupunginvaltuuston nähden sitovaksi eräksi talousarviossa voidaan määrittellä määräraha, tuloarvio tai toimintakate. Toiminnan tavoitteita voidaan myös määrittellä sitoviksi. Sitovuus merkitsee sitä, että esim. määrärahaa ei voi ylittää ilman kaupunginvaltuuston päätöstä.

Talousarviossa on bruttobudjetoituja ja nettobudjetoituja yksiköitä sekä kaupunginvaltuuston perustamia kunnan liikelaitoksia. Näille kaikille määrittellään erikseen talousarvion sitovuustaso.

Pääsääntöisesti kaupunginvaltuustoon nähden sitova erä on bruttobudjetoituilla yksiköillä menojen yhteissumma (=määräraha) ja nettobudjetoituilla yksiköillä toimintakate. Kunnan liikelaitoksia sitovat erät on esitetty tuloslaskelma- ja rahoitusosassa.

Talousarviokirjassa kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät on varjostettu.

Mikäli tulot yhteensä, toiminnan tavoitteet sekä eräiden hallintokuntien tuottotavoitteet ovat hallintokuntia sitovia kaupunginvaltuustoon nähden, on ne erikseen määritelty näiden hallintokuntien kohdalla.

Yhteisöille myönnettävien avustusten määrärahat on määritelty talousarvion liitteen 1 mukaisesti (Vuoden 2025 talousarvioon sisältyvät avustuspäämäärärahat ja avustuksenluonteiset korvauspäämäärärahat). Lautakunnilla ja jaostoilla on oikeus päättää avustusliitteessä mainituista kokonaismäärärahojen käytöstä lukuun ottamatta rasteroidulla merkattuja avustuspäämäärähoja.

Käyttötalouden osan sitovat määrärahat

Bruttobudjetoidut yksiköt

Seuraavien lukujen/kohtien **menot on sitova**

1 10 01	Vaalien järjestäminen, keskusvaalilautakunnan käytettäväksi
1 20	Tarkastuslautakunta ja -virasto
1 30 01	Kaupunginhallituksen käyttövarat
1 30 02	Kaupunginhallituksen avustukset
1 30 03	Valtionperinnöt
1 40	Kaupunginkanslia
1 50 01	Toimielinten toimintakustannukset, pormestarin ja kaupunginkanslian käytettäväksi
1 50 02	Keskitetysti maksettavat henkilöstömenot, kaupunginkanslian käytettäväksi
1 50 03	Maksuosuudet, korvaukset ja jäsenmaksut, kaupunginkanslian käytettäväksi
1 50 05	Työmarkkinatuen kuntaosuus, kaupunginkanslian käytettäväksi
1 50 06	Työllisyyspalvelujen järjestäminen, kaupunginkanslian käytettäväksi
2 10 01	Kaupungin tuottamat kasvatus- ja koulutuspalvelut
2 10 03	Korvaukset ja avustukset
3 10 01	Kaupunkirakenne ja toimialan yhteiset palvelut
3 10 04	HSY- ja HSL-kuntayhtymien maksuosuudet
3 10 06	Tuki Liikenneliikelaitokselle
3 10 09	Yleisten alueiden kunnossapito
4 10 02	Kulttuurin laitosavustukset
4 10 03	Liikunnan laitosavustukset

Nettobudjetoidut yksiköt

Seuraavien lukujen/kohtien ”Toimintakate” on sitova

1 50 04	Keskitetty hanketoiminta, kaupunginkanslian käytettäväksi
2 10 02	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimelle tuotetut palvelut
3 10 02	Tilat ja rakennuttaminen
3 10 03	Asuntotuotanto
3 10 07	Infrakorvaus HSL:ltä ja maksu Kaupunkiliikenne Oy:lle
3 10 08	Palvelut ja luvat
4 10 01	Kulttuuri ja vapaa-aika
5 10	Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut

Tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosan sitovat määrärahat ja tuloarviot

Pääsääntöisesti kaupunginvaltuustoon nähden **sitovia määrärahoja ovat menot** kohtatasolla (talousarvioitilin viiden merkin tarkkuudella).

Investointiosassa lauta- ja johtokunnilla on oikeus tehdä alakohtien välisiä siirtoja. Määrärahaa ei kuitenkaan voi siirtää sellaiselle hankkeelle, johon talousarviovuodelle ei ole varattu määrärahaa.

Kunnan liikelaitoksia sitovat perustamispäätösten mukaisesti perustamislainan korot ja peruspääoman tuotto, jotka on esitetty tuloslaskelmaosassa tuloina luvun 7 02 alakohtina, ja perustamislainan lyhennykset tuloina rahoitusosan luvun 9 01 alakohtina. Kunnan liikelaitoksia ovat palvelukeskusliikelaitos, rakentamispalveluliikelaitos, taloushallintopalveluliikelaitos, työllisyyspalveluliikelaitos ja liikenneliikelaitos.

Tilivelvollisuus

Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toimielimen jäsenen ja viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, siihen voidaan kohdistaa tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja valtuusto päättää myönnettävästä vastuuvapaudesta. Kaupunginhallituksen hyväksymässä Sisäinen valvonta ja riskienhallinta Helsingin kaupunkikonsernissa -ohjeessa on määritelty, että kaupungin toiminnoissa tulee noudattaa hyvää hallinto- ja johtamistapaa. Sillä tarkoitetaan toiminnan ja talouden ohjauksen tilivelvollisuus- ja vastuujärjestelmää, joka edistää hallinnon ja palvelutuotannon laillisuutta ja tuloksellisuutta.

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat valtuustoa lukuun ottamatta kaupungin toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Johtavana viranhaltijana voidaan pitää toimielimen esittelijää ja toimielimen tehtäväalueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavaa henkilöä hänen toimiessaan toimielimen alaisena. Toimielinten varajäseniin ja johtavien viranhaltijoiden varahenkilöihin sovelletaan samoja säännöksiä heidän toimiessaan tehtävässä. Lisäksi tilivelvollisten määrittelyssä on otettu huomioon kaupungin tilintarkastajan näkemys tilivelvollisista. Helsingissä johtavat viranhaltijat ja toimielinten esittelijät on pääsääntöisesti määritelty hallintosäännössä. Johtavien viranhaltijoiden tehtävänä on suunnitella, seurata ja valvoa johtamansa hallinnollisen kokonaisuuden toimintaa sekä vastata sen tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta.

Määritelmää tilivelvollisista sovelletaan ottaen huomioon, että kaupungin vastuunalainen tilintarkastaja voi tilintarkastuskertomuksessaan kohdistaa muistutuksen muullekin kuin edellä olevan määritelmän piiriin kuuluvalla viranhaltijalle ja esittää vastuuvapauden epäämistä. Vaikka kaupungin työntekijä ei olisikaan lain tarkoittama tilivelvollinen, hänen on hoidettava tehtävänsä asianmukaisen huolellisesti. Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimerkiksi esihenkilöä valvontavastuusta. Tilivelvollisten määrittely ei estä kohdistamasta vahingonkorvausvaatimusta tai rikossyytettä muuhun henkilöön kuin tilivelvolliseen.

Kuntalain mukaan tilintarkastajan on tarkastettava, onko kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Lisäksi tilintarkastajan on tilintarkastuskertomuksessaan tehtävä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta tilivelvolliseen kohdistuvasta muistutuksesta. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Luottamushenkilöt

- Kaupunginhallituksen ja sen jaostojen jäsenet
- Lautakuntien ja niiden jaostojen jäsenet
- Liikelaitosten johtokuntien jäsenet
- Pormestari

Keskushallinto

- Kansliapäällikkö
- Elinkeinojohtaja
- Hallintojohtaja
- Henkilöstöjohtaja
- Strategiajohtaja
- Rahoitusjohtaja
- Viestintäjohtaja
- Digitalisaatiojohtaja
- Hankintajohtaja
- Kaupunginlakimies
- Sisäisen tarkastuksen päällikkö
- Työllisyyspalveluliikelaitoksen toimitusjohtaja
- Palvelukeskusliikelaitoksen toimitusjohtaja
- Taloushallintopalveluliikelaitoksen toimitusjohtaja
- Rakentamispalveluliikelaitoksen toimitusjohtaja

Tarkastusvirasto

- Tarkastusjohtaja

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

- Kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
- Varhaiskasvatusjohtaja
- Perusopetusjohtaja
- Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtaja
- Ruotsinkielisen palvelukokonaisuuden johtaja
- Yhteisten palvelujen johtaja

Kaupunkiympäristön toimiala

- Kaupunkiympäristön toimialajohtaja
- Maankäyttöjohtaja
- Tekninen johtaja
- Asiakkuusjohtaja
- Yhteisten palvelujen johtaja
- Rakennusvalvontapäällikkö
- Ympäristöjohtaja
- Elintarviketurvallisuusyksikön päällikkö
- Ympäristöterveysyksikön päällikkö

- Ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikön päällikkö
- Ympäristöseuranta ja -valvontayksikön päällikkö
- Rakennetun ympäristön valvontayksikön päällikkö
- Itäisen lupayksikön päällikkö
- Läntisen lupayksikön päällikkö
- Kunnallinen pysäköinninvalvoja
- Liikenneliikelaitoksen toimitusjohtaja

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

- Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
- Kirjastopalvelujen johtaja
- Kulttuurijohtaja
- Liikuntajohtaja
- Nuorisosiainjohtaja
- Yhteisten palvelujen johtaja
- Museonjohtaja
- Intendentti
- Kulttuurin edistämisen päällikkö
- Kulttuurikeskusten päällikkö
- Liikuntapalvelupäällikkö
- Liikuntapaikkapäällikkö
- Ulkoilupalvelupäällikkö
- Itäisen nuorisotyön aluepäällikkö
- Pohjoisen nuorisotyön aluepäällikkö
- Läntisen nuorisotyön aluepäällikkö

Sosiaali- ja terveystoimen toimiala

- Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
- Perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja
- Terveys- ja päihdepalvelujen johtaja
- Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja
- Pelastuskomentaja
- Yhteisten palvelujen johtaja
- Lastensuojelun johtaja
- Vammaisten sosiaalityön päällikkö
- Asumis-, kriisi- ja päihdepalvelujen johtaja
- Kotihoidon johtaja
- Perheiden erityispalveluiden päällikkö
- Neuvolan ja lapsiperheiden kotipalvelun päällikkö
- Pohjoisen aikuissosiaalityön päällikkö
- Asiakasmaksupäällikkö

- Nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön johtaja
- Talous- ja strategijahtaja

1.12. Selityksiä

Käyttötalousosan, tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan talousarviotaulukoiden sarakkeessa 2 ja investointiosan talousarviotaulukoiden sarakkeessa 3 on esitetty määrärahojen käyttö vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan.

Käyttötalousosassa, tuloslaskelmaosassa ja rahoitusosassa sarakkeeseen 3 ja investointiosassa sarakkeeseen 4 on otettu vuoden 2024 talousarvioon merkityt määrärahat. Kursiivilla on merkitty kaupunginvaltuuston 15.10.2024 sekä sitä aikaisemmin kuluvaan vuoteen tileille myöntämät ylitysoikeudet.

Käyttötalousosassa sarakkeeseen 5, tuloslaskelmaosassa ja rahoitusosassa sarakkeeseen 4 ja investointiosassa sarakkeeseen 5 on merkitty lauta- ja johtokuntien ehdottamat määrärahat vuodelle 2025. Seuraavien lukujen/kohtien/alakohtien em. sarakkeissa olevat määrärahat ovat kaupunginkanslian (ei lauta- tai johtokuntien) ehdottamia:

Luku	1 10	Kaupunginkanslia
Luku	1 30	Kaupunginkanslia
Luku	1 40	Kaupunginkanslia
Luku	1 50	Kaupunginkanslia
Luku	7 01	Kaupunginkanslia
Kohta	7 02 01	
alakohdat	01–66, 68	Kaupunginkanslia
Kohta	7 02 02	Kaupunginkanslia
Luvut	7 03–7 05	Kaupunginkanslia
Kohta	8 05 01	Kaupunginkanslia
Kohta	8 06 02	Kaupunginkanslia
Kohta	8 07 02	Kaupunginkanslia
Luku	8 08	Kaupunginkanslia
Kohta	9 01 01	Kaupunginkanslia
Kohta	9 01 02	
alakohdat	01–57, 59–61	Kaupunginkanslia
Kohta	9 01 03	Kaupunginkanslia

Käyttötalousosassa sarakkeeseen 6, tuloslaskelmaosassa ja rahoitusosassa sarakkeeseen 5 ja investointiosassa sarakkeeseen 6 on merkitty vuoden 2025 talousarvion määrärahat.

Käyttötalousosassa sarakkeeseen 7, tuloslaskelmaosassa ja rahoitusosassa sarakkeeseen 6 ja investointiosassa sarakkeeseen 7 on merkitty vuoden 2026 taloussuunnitelmaan sisältyvät määrärahat.

Käyttötalousosassa sarakkeeseen 8, tuloslaskelmaosassa ja rahoitusosassa sarakkeeseen 7 ja investointiosassa sarakkeeseen 8 on merkitty vuoden 2027 taloussuunnitelmaan sisältyvät määrärahat.

Investointiosassa sarakkeeseen 1 on merkitty ao. luvun kohdan tunnus ja sarakkeeseen 2 kohdan sekä alakohdan nimike selityksineen.

Perusteluosan suluissa olevat luvut ovat vuoden 2024 lukuja, ellei tekstissä toisin ole mainittu.

Taulukoissa jokainen luku on pyöristetty erikseen tarkasta arvosta, joten laskutoimitukset eivät kaikilta osin täsmää.

Yhdistelmä sidotuista avustuksista on liitteessä 1. Talousarvioon on lisäksi liitetty erittely jäsenmaksuista, liite 2. Liitteessä 3 on esitetty 10-vuotinen investointiohjelma, liitteessä 4 talonrakennushankkeiden rakentamishjelma, liitteessä 5 on esirakentamishankkeiden rakentamishjelma 2025–2027. Liitteessä 6 on katujen ja liikenneväylien rakentamishjelma vuosiksi 2025–2027, liitteessä 7 on puistojen ja liikunta-alueiden rakentamishjelma vuosiksi 2025–2027, liite 8 sisältää projektialueiden infra- rakentamishjelman vuosille 2025–2027, liitteessä 9 on kaupunkiuudistusalueiden ja suurten liikennehankkeiden rakentamishjelma 2025–2027, liitteessä 10 on vuokra- ja osakekohteiden suunnitteilla olevat uudis- ja peruskorjaushankkeet,

liite 11 sisältää HKL-liikelaitoksen 10-vuotisen investointisuunnitelman ja liite 12 sisältää Kaupunkiliikenne Oy:n investoinnit. Ottolainat on eritelty liitteessä 13 ja liite 14 sisältää ilmastoliitteen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen liitteessä 1 on sidotut avustukset, liite 2 sisältää erittelyn jäsenmaksuista, investoinnit ovat liitteissä 3-5 ja toimialan palvelustrategia on liitteessä 6.

Talousarviomäärärahojen käyttöoikeus on ao. lauta- tai johtokunnalla, ellei talousarvion luvun, kohdan tai alakohdan yhteydessä ole toisin ilmoitettu.

Kunta-Helsinki

Käyttötalousosa

Kunta-Helsinki

2. Kunta-Helsinki

2.1. Käyttötalousosa

2.1.1. 1 Keskushallinto

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	59 121	62 733	67 438	64 569	64 569	64 570	65 764
Menot yhteensä	352 055	365 198	383 414	511 443	509 843	476 289	487 075
<i>Ylitysoikeus</i>		15 539					
Toimintakate	-292 934	-302 465	-315 976	-446 874	-445 274	-411 719	-421 311
Poistot	18 120	15 707	15 862	10 826	10 826	10 137	10 076
Tilikauden tulos	-311 054	-318 172	-331 838	-457 700	-456 100	-421 856	-431 387

2.1.1.1. 1 10 Vaalien järjestäminen, keskusvaalilautakunnan käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	1 179	3 583	3 583				1 194
Menot yhteensä	2 805	8 724	7 438	5 106	4 606	842	4 556
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-1 626	-5 141	-3 855	-5 106	-4 606	-842	-3 362
Poistot							
Tilikauden tulos	-1 626	-5 141	-3 855	-5 106	-4 606	-842	-3 362

Vuonna 2025 toimitetaan alue- ja kuntavaalit. Vuoden 2025 määrärahoissa on varauduttu kuntavaalien toimittamiseen, sillä aluevaaleja ei toimiteta Helsingissä. Kuntavaaleissa kunnan tehtävät ovat laajemmat kuin valtiollisissa vaaleissa. Kunta järjestää muun muassa ehdokasasettelun ja ääntenlaskennan sekä tulostallennuksen. Vuonna 2026 ei ole lakisäätöisiä vaaleja. Vuonna 2026 valmistellaan vuoden 2027 eduskuntavaaleja. Vuoden 2027 määrärahoissa on varauduttu eduskuntavaalien toimittamiseen.

Vaaleja koskevat määrärahat sisältävät varauksen oikeusministeriön uudistushankkeille, kuten sähköisen äänioikeusrekisterin käytön laajentumiselle laitosäänestykseen ja tulevaisuudessa mahdollisesti kotiaäänestykseen sekä mahdollisuuden sähköisen vaaliluettelon käytön laajentumiselle.

Vaaleja koskevissa määrärahoissa on varauduttu yleisten ennakoäänestyspaikkojen määrän lisääntymiseen ja aukioloaikojen laajenemiseen. Ennakoäänestyspaikkojen perustamisen suurimmat kustannukset liittyvät henkilöstökuluihin, tietotekniikkamenoihin ja koulutukseen sekä tilojen vuokriin.

Valtio suorittaa kunnille kertakorvauksen ainoastaan valtiollisissa vaaleissa. Näin ollen vuoden 2025 kuntavaaleista valtio ei maksa korvauksia. Vuoden 2027 eduskuntavaaleista valtio maksaa Helsingille erikseen määräämänsä kertakorvauksen vaalien järjestämisestä.

2.1.1.2. 1 20 Tarkastuslautakunta ja -virasto

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	3	3	5	5	5	5	5
Menot yhteensä	1 965	1 991	1 950	2 051	2 051	2 051	2 051
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-1 962	-1 988	-1 945	-2 046	-2 046	-2 046	-2 046
Poistot							
Tilikauden tulos	-1 962	-1 988	-1 945	-2 046	-2 046	-2 046	-2 046

Toiminnan kuvaus ja toiminnan painopisteet

Tarkastuslautakunta toimii suoraan kaupunginvaltuuston alaisena ja sen tehtävänä on valmistella valtuuston päätettäväksi kaupungin hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Lautakunnan keskeisin tehtävä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointitehtäväänsä varten lautakunta on jakautunut kahteen toimikuntaan. Lisäksi tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuksien noudattamista. Tarkastusvirasto toimii tarkastuslautakunnan alaisena ja avustaa lakisääteisen arvioinnin ja sidonnaisuusilmoitusten valvonnan suorittamisessa sekä kaupungin tilintarkastajaa lakisääteisessä tilintarkastuksessa.

Kaupunkistrategian toteuttaminen

Kaupunkistrategia 2021–2025 ohjaa tarkastuslautakunnan arviointitoiminnan kohdentumista. Valtuustokauden aikana arviointeja kohdennetaan kaupunkistrategian kaikkiin painopistealueisiin. Arviointitoiminnan tavoitteena on tuottaa valtuustolle hyödyllistä tietoa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä kaupunkistrategian toteutumisesta. Tavoitteena on, että vuoden 2024 arviointikertomus valmistuu 15.4.2025 mennessä.

Tilintarkastuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa kaupungin toiminnasta muun muassa laillisuuden näkökulmasta ja edistää taloudenhoidon yleistä luotettavuutta. Tavoitteena on, että vuoden 2024 tilintarkastuskertomus annetaan 30.4.2025 mennessä.

Sidonnaisuuksien ilmoittamisella edistetään kaupungin päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Sidonnaisuuksien valvonta tukee omalta osaltaan kaupungin tavoitetta olla avoin Helsinki. Keväällä 2025 toteutetaan asiakaskysely sidonnaisuusilmoitusvelvollisille ennen valtuustokauden vaihdosta.

Arviointi- ja tarkastuspalvelujen sekä sidonnaisuusilmoitusten valvonnan laatua seurataan jatkuvasti. Toimintaa kehitetään saadun palautteen ja vuosittaisten asiakastytyväisyyskyselyjen tulosten perusteella.

Tarkastusviraston henkilöstöjohtamisen tavoitteena on ammattitaitoinen, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö. Virasto edistää pitovoimaansa tarjoamalla työntekijöille hyvät edellytykset osaamisen laajentamiseen. Työhyvinvointi ja työnlaadun säilyminen korkealla tasolla varmistetaan osallistamalla henkilöstöä toiminnan ja työskentelytapojen suunnitteluun sekä tekemällä jatkuvaa yhteistyötä kaupungin asiantuntijoiden, kuten työterveyden, kanssa. Huolehditaan, että työterveyspalveluiden muutos toteutuu tarkastusviraston osalta hyvin.

Tarkastusviraston taloutta hoidetaan vastuullisesti siten, että talousarviossa varattu käyttötalouden sitova määräraha ei ylitä. Kaupungin vastuullista taloudenpitoa edistetään tuottamalla laadukasta tarkastus- ja arviointitietoa.

Tarkastuslautakunta toteuttaa kaupunkistrategiaa järjestämällä Helsingin kaupungin ja konserniyhteisöjen tilintarkastuksen kustannustehokkaasti ja laadukkaasti tilintarkastusta koskevien säädösten ja määräysten sekä alan suositusten mukaisesti. Kaupungin tilintarkastuspalveluiden sopimuskausi kattaa vuodet 2023–2024 sekä optiona tilikaudet 2025 ja 2026. Mahdollista ensimmäistä optiovuotta koskeva päätös valmistellaan tarkastuslautakunnan käsittelyyn ja edelleen valtuuston päätettäväksi kevätkaudella 2025. Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen tilintarkastajina jatkavat samat tilintarkastajat kuin vuonna 2024.

Talousarvion toiminnan tavoitteet vuodelle 2025

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta kohdistuu kaupunkistrategian toteutumisen arviointiin
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelmaan sisältyvistä vuosittain vaihtuvista aiheista (pois lukien tavoitearviointit, vaikuttavuuden seuranta ja talouden arviointi) vähintään 90 prosenttia liittyy kaupunkistrategiassa asetettujen linjausten tai tavoitteiden arviointiin.
Mittarin 1 lähtöarvo	100 % (2024)
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 90 %

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Kaupungin tilintarkastus toteutetaan tehokkaasti
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Tarkastusviraston tarkastussuunnitelma toteutuu vähintään 99-prosenttisesti
Mittarin 1 lähtöarvo	Kolmen vuoden keskiarvo: 99 %
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 99 %
Mittari 2	Kaupungin ulkoisen tilintarkastajan laatima tilintarkastuskertomus tilikaudelta 2024 valmistuu 30.4. mennessä
Mittarin 2 lähtöarvo	Lähtöarvon esittäminen ei ole tarkoituksenmukaista
Mittarin 2 tavoitearvo	Tilintarkastuskertomus valmistuu 30.4.2025 mennessä

Sitovat toiminnan tavoitteet ohjaavat tarkastusviraston pääprosessien, arvioinnin ja tilintarkastuksen, suorittamista ja kattavat valtaosan viraston koko toiminnasta. Tärkeimmät toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi ovat arviointiaiheiden huolellinen valinta, tarkastustehtävien huolellinen suunnittelu ja aikatauluttaminen sekä toteutumisen aktiivinen seuranta.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Tarkastusvirasto							
Palvelun kokonaiskustannus	1 582 855	1 637 516	1 704 747	1 751 980	1 769 000	1 730 000	1 821 000
Toteutuneet työpäivät	3 233	3 389	3 450	3 442	3 550	3 450	3 600
Yksikkökustannus (€/tarkastuspäivä)	490	483	494	509	498	501	506
muutos% edellisestä vuodesta	0,6	-1,3	2,3	3,0	-2,1	-1,5	1,5

Palvelun kokonaiskustannuksessa toimintamenoista on vähennetty kaupungin ulkoisen tilintarkastusyhteisön laskutus ja tarkastuslautakunnan kulut. Palvelukustannusten arvioidaan pysyvän taloussuunnitelmakaudella edelleen samalla tasolla.

Tuottavuuden ja kustannusten hallinnan kannalta keskeistä on huolehtia viraston ydinprosesseihin kohdistuvan työajan osuuden kaikista työpäivistä säilyvän korkealla tasolla. Viraston toiminnan tuottavuutta parantaa osaltaan se, että tarkastuksen ja arvioinnin kohteena oleva kaupungin hallinto kasvaa vuoden 2025 alusta organisaatiomuutosten johdosta, mutta ulkoinen valvonta suoritetaan resursseja lisäämättä.

Tilankäytön tehokkuuden kehitys

Tilankäytön mittarit	Tilin-päätös 2020	Tilin-päätös 2021	Tilin-päätös 2022	Tilin-päätös 2023	Tulos-budjetti 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Tilat yhteensä m ²	602	602	602	302	302	302	302	302	302
Toimistotilat m ² /henkilö	38	38	35	19	18	18	18	18	18

Tarkastusviraston tilankäyttöä on tehostettu huomattavasti vuoden 2023 lopussa, kun monipaikkainen työskentely mahdollisti pienempään monitilatoimistoon siirtymisen. Nykyiset toimitilat ovat viraston toiminnan näkökulmasta tarkoituksenmukaiset, eikä suunnitteilla ole tilankäytön tehostamiseen liittyviä toimenpiteitä. Tarkastuslautakunnan toimikunnat kokoontuvat tarkastusviraston toimitiloissa.

Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät ja riskien hallintakeinot

Tarkastusviraston merkittävin riski liittyy kaupunkiyhteisten tietojärjestelmien toimivuuteen. Tätä operatiivista riskiä hallitaan huolehtimalla viraston käytössä olevien IT-laitteiden toimivuudesta ja henkilöstön tietoturva- ja järjestelmäosaamisesta. Lisäksi merkittäväksi riskiksi on tunnistettu henkilöstön ennakoimattomat vaihdokset ja poissaolot. Riskiä hallitaan huolehtimalla henkilöstön työhyvinvoinnista ja varajärjestelyin.

Kaupunkiorganisaatiossa tapahtuvat muutokset huomioidaan viraston toiminnassa ja tilintarkastuksen järjestämisessä. Valtuustokauden vaihdokseen varaudutaan siten, että tarkastuslautakunnan arviointitoiminta voi jatkua keskeytyksettä ja lautakunnan jäsenet perehdytään lakisääteiseen tehtäväänsä.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön käyttö	Tilin-päätös 2020	Tilin-päätös 2021	Tilin-päätös 2022	Tilin-päätös 2023	Tulos-budjetti 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Henkilöstön määrä (oma henkilöstö)	16	16	17	16	17	17	17	17	17
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	14,9	15,9	15,5	16,5	17,0	16,8	17,0	17,0	17,0

Viraston vakanssien määrä ja rakenne säilyy nykyisellä tehtävien hoidon kannalta tarkoituksenmukaisella tasolla. Taloussuunnitelmakaudella panostetaan suunnitelmalliseen esihenkilöosaamisen ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen, esimerkiksi työkierron. Erityisesti pyritään ylläpitämään ja parantamaan henkilöstön digiosaamista.

2.1.1.3. 1 30 Kaupunginhallitus

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	4 365	3 000	4 000	5 500	5 500	5 500	5 500
Menot yhteensä	55 231	44 328	55 592	43 653	43 653	15 153	15 153
<i>Ylitysoikeus</i>		11 439					
Toimintakate	-50 866	-41 328	-51 592	-38 153	-38 153	-9 653	-9 653
Poistot							
Tilikauden tulos	-50 866	-41 328	-51 592	-38 153	-38 153	-9 653	-9 653

2.1.1.3.1. 1 30 01 Kaupunginhallituksen käyttövarat

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	139						
Menot yhteensä	46 813	35 175	46 439	34 500	34 500	6 000	6 000
<i>Ylitysoikeus</i>		11 439					
Toimintakate	-46 674	-35 175	-46 439	-34 500	-34 500	-6 000	-6 000
Poistot							
Tilikauden tulos	-46 674	-35 175	-46 439	-34 500	-34 500	-6 000	-6 000

Talousarviokohdalle varataan vuosittain määräraha yllättäviin ja ennakoimattomiin menoihin, jotka eivät liity yksittäisen toimialan tai kaupunginkanslian tavanomaiseen toimintaan. Näitä ovat esimerkiksi kaupungin ja valtion yhteistyöhön liittyvät kertaluonteiset hankkeet, poikkeukselliset yksittäiset hankkeet sekä kaupungin kansainväliseen näkyvyyteen liittyvät hankkeet ja suurtapahtumat.

Kohdentamattoman määrärahan lisäksi talousarviokohdalle on varattu määräraha pääkaupunkiseudun yhteistyöhön, seutuyhteistyöhön ja Helsinki-mitaleihin. Tutkimusapurahoihin on varattu 77 000 euroa ja tiedepalkintoa varten on varattu 10 000 euroa.

Säätiöiden pääomitus tulee tehdä kirjanpitosäännösten mukaan kunnan käyttötaloudesta. Kaupunginhallitus hyväksyi 29.3.2021 § 225 valtion ja kaupungin välisen yhteistyösopimuksen, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö ja kaupunki olivat tehneet 24.3.2021 uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon edistämiseksi. Arkkitehtuuri- ja designmuseohankkeen pääomatavoitteeksi sovittiin yhteensä 150 miljoonaa euroa, josta valtion ehdollinen pääomitusosuus olisi 60 miljoonaa euroa, kaupungin osuus vastaavasti 60 miljoonaa euroa ja yksityisen rahoituksen osuus 30 miljoonaa euroa. Talousarviokohdalle on varattu määräraha tarvittavaa pääomituserää varten vuodelle 2025.

2.1.1.3.2. 1 30 02 Kaupunginhallituksen avustukset

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä							
Menot yhteensä	2 100	2 653	2 653	1 653	1 653	1 653	1 653
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-2 100	-2 653	-2 653	-1 653	-1 653	-1 653	-1 653
Poistot							
Tilikauden tulos	-2 100	-2 653	-2 653	-1 653	-1 653	-1 653	-1 653

Kaupunginhallituksen avustuspääomukset koostuvat asukasosallisuuden avustuksista sekä kaupunginhallituksen yleisavustuksista.

Asukasosallisuuden avustuksia myönnetään asukastalojen ylläpitämiseen ja niiden toiminnan koordinointiin sekä asukasosallisuutta parantavien rakenteiden ja menetelmien kehittämiseen.

Yleisavustuksia myönnetään vuosittain sellaisille yhteisöille, joiden toiminta ei kuulu minkään muun lautakunnan toimialaan. Yleisavustukset koostuvat muun muassa kansainvälisen kaupunkiyhteistyön sekä kaupungin kulttuurihistorian tukemisesta sekä liikenneturvallisuuden ja osallisuuden edistämisestä.

2.1.1.3.3. 1 30 03 Valtionperinnöt

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	4 226	3 000	4 000	5 500	5 500	5 500	5 500
Menot yhteensä	6 318	6 500	6 500	7 500	7 500	7 500	7 500
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-2 092	-3 500	-2 500	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Poistot							
Tilikauden tulos	-2 092	-3 500	-2 500	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000

Talousarviokohdan tuloiksi kirjataan saatavat valtionperinnöt ja menoiksi niistä myönnettävät avustukset sekä valtionperintöjen hoitokulut. Talousarviokohdalta myönnetään avustuksiin vuosittain kertyviksi arvioituja valtionperintötuloja vastaavan summan lisäksi tietystä yksittäisestä vuonna 2019 kaupungille vastaanotetusta valtionperinnöstä osoitettavat avustukset. Talousarviokohdan toimintakate on tämän takia negatiivinen.

Kaupunginhallitus päätti 27.6.2022 valtionperintönä kaupungille tulevien kuolinpesien varojen hakuperusteiksi ja käyttötarkoitukseksi avustukset toimintaan, jolla tuetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Vuonna 2019 vastaanotetun tietyn valtionperinnön käyttötarkoitus on vahvistettu kaupunginhallituksessa 9.11.2020 ja tarkemmaksi käyttötarkoitukseksi on määritelty avustukset kaupunkiyhteisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteen toteuttamiseen. Tavoite on "Parannetaan ikäihmisten mahdollisuuksia lähteä liikkeelle, liikkua ja harrastaa yhdessä", ja avustukset kohdennetaan iäkkäiden ihmisten liikkumisen mahdollisuuksien ja kulttuuritoiminnan lisäämiseen.

Kaupunginhallituksen myöntämien avustusten lisäksi talousarviokohdalta osoitetaan 2,0 miljoonaa euroa kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan myöntämiin avustuksiin.

2.1.1.4. 1 40 Kaupunginkanslia

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	47 482	48 517	51 983	43 074	43 074	43 075	43 075
Menot yhteensä	127 891	149 467	155 091	152 603	151 803	151 196	155 755
<i>Ylitysoikeus</i>		4 100					
Toimintakate	-80 409	-100 950	-103 108	-109 529	-108 729	-108 121	-112 680
Poistot	18 102	15 707	15 862	10 826	10 826	10 137	10 076
Tilikauden tulos	-98 511	-116 657	-118 970	-120 355	-119 555	-118 258	-122 756

Toiminnan kuvaus

Kaupunginkanslia toimii kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen suunnittelu-, valmistelu- ja toimeenpanovirastona sekä vastaa kaupungin kehittämisestä. Kanslia huolehtii kaupungin keskushallinnosta. Keskushallintoon kuuluu kaupunginkanslia, liikelaitoksia ja tarkastusvirasto. Kansliassa työskentelee 800 työntekijää kuudella osastolla sekä sisäisessä tarkastuksessa. Kansliaa johtaa kansliapäällikkö.

Kaupunginkansliassa on kuusi osastoa:

- elinkeino-osasto
- hallinto-osasto
- henkilöstöosasto
- strategiaosasto
- talous- ja suunnitteluosasto
- viestintäosasto

Toiminnan painopisteet

Työllisyyspalveluliikelaitoksen toiminnan käynnistyminen ja laki kotoutumisen edistämisestä

Julkisten työvoimapaalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta uusille työvoimaviranomaisille 1.1.2025. Helsingin kaupunki järjestää palvelut itse työllisyyspalveluliikelaitoksessa. Valtiolta kaupungille siirtyvien toimintojen lisäksi liikelaitokseen siirtyy kaupunginkanslian elinkeino-osaston työllisyyspalvelut-yksikön toiminta. Kaupunginkanslian elinkeino-osasto varautuu uutena tehtävänä ohjaamaan työllisyyspalveluliikelaitosta ja laatimaan vuosittaisen sopimuksen, jolla työllisyyspalveluiden järjestäminen tilataan liikelaitokselta.

Laki kotoutumisen edistämisestä astuu voimaan 1.1.2025. Kokonaisvastuu kotoutumisesta siirtyy kunnille. Liikelaitoksen vastuulle tulee osa lain mukaisista kunnan tehtävistä, mikä vahvistaa kotoutumisen ja työllistymisen yhteyttä. Kaupunginkanslian viestintäosasto tulee vastamaan uuden kotoutumislain mukaisesta matalan kynnyksen ohjauksesta ja neuvonnasta.

Monipuolisen ja riittävän asuntotuotannon edellytysten luominen muuttuneessa toimintaympäristössä

Monipuolista ja riittävää asuntotuotantoa edistetään vuonna 2024 hyväksytyn Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman mukaisesti. Erityisenä painopisteenä on toimintaympäristön muutoksiin vastaaminen esimerkiksi kehittämällä erityisryhmien tilahankkeiden prosesseja ja toteutumisedellytyksiä sekä käynnistämällä vuokralla omaksi -mallin asuntotuotantoa.

Painopisteen siirtyminen kaupunkiyhteiseen ICT-johtamiseen ja kehittämistyötä tukevaan toimintaan

Järjestelmien häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi digitalisaatioyksikkö ohjaa kaupunkitasoista ICT-jatkuvuudenhallinnan suunnittelua jatkuvuudenhallinnan ohjeistuksen uudistamisella ja edellyttämällä kriittisten tietojärjestelmien jatkuvuussuunnittelua. Tietoturvan kaupunkitasoisen ohjauksen yhteistyöfoorumeita ja tietoturvaohjeistusta uudistetaan.

Valmistautuminen valtuuston vaihtumiseen ja uuteen strategiakauteen

Valtuuston vaihtuminen ensi vuonna merkitsee kaupunginkanslialle valmistelutehtäviä sujuvan vaihdon varmistamiseksi. Kaupunginkanslia varautuu seuraavan strategian käyttöönottoon toteuttamalla yhteistyössä toimialojen, virastojen ja liikelaitosten kaupunkistrategian 2021–2025 arvioinnin sekä kokoaa uutta strategiaa varten kattavan toimintaympäristöä kokoavan tietopohjan. Strategian arvioinnista sekä tietopohjasta järjestetään tarvittavat kaupunginvaltuuston ja ylimmän johdon arviointikeskustelut.

Talousarvion jakautuminen

Kaupunginkanslia (14001)	Tulosbudjetti 2024 (1 000 €)	Talousarvio 2025 (1 000 €)	Muutos edelliseen vuoteen (1 000 €)	Muutos edelliseen vuoteen (%)
Ta-kohdan menot yhteensä	149 468	151 803	2 335	2
Muu kanslia	85 723	120 586	34 863	41
Digitalisaatio	30 349	31 217	868	3
Työllisyydenhoito	33 396	0	-33 396	-100

Elinkeino-osasto luo edellytyksiä kaupungin elinkeinoelämän kehitykselle ja kaupunkilaisten työllistymiselle sekä edistää yrityksiä arvostavaa palvelukulttuuria kaupungin organisaatiossa. Osasto vastaa kaupungin työllisyydenhoidosta ja koordinoi maahanmuuttoasioita sekä edistää työ-, opiskelu- ja yrittäjyysperusteista maahanmuuttoa. Osasto tukee yritysten perustamista ja kasvua sekä kehittää paikallista yrittäjyys- ja innovaatiojärjestelmää yhdessä alueen korkeakoulujen ja muiden kumppaneiden kanssa. Osasto kehittää Helsingistä maailman kestäväintä ja älykkäintä matkailukohdetta.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille 1.1.2025 alkaen. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain nojalla kunnan vastuulle uusina siirretyt viranomaistehtävät tullaan järjestämään työllisyyspalveluliikelaitoksessa. Samalla kaupunginkanslian elinkeino-osaston työllisyyspalvelut-yksikön toiminta ja henkilöstö siirtyvät liikelaitokseen.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun myötä kaupungille siirtyy valtiolta liikkeenluovutuksella mm. henkilöstöä sekä hankintoihin liittyviä sopimuksia. Työvoimapalveluiden sekä kasvava työttömyysturvan rahoitusvastuu kompensoidaan kunnille yleiskatteisen valtionosuusjärjestelmän kautta. Kaupunginkanslian elinkeino-osasto varautuu uutena tehtävänä työllisyyspalveluliikelaitoksen ohjaamiseen ja vuosittaisen sopimuksen laatimiseen, jolla työllisyyspalveluiden järjestäminen tilataan liikelaitokselta.

Laki kotoutumisen edistämisestä astuu voimaan 1.1.2025 alkaen. Kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä siirtyy kunnille, mikä yhdessä työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron kanssa vahvistaa kotoutumisen ja työllistymisen yhteyttä.

Hallinto-osasto huolehtii kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja pormestarikunnan toimintaedellytyksistä, päätösvalmistelusta, täytäntöönpanosta, päätöksenteon käytännön järjestelyistä ja sihteeritehtävistä. Osasto ohjaa ja kehittää kaupungin hallintomenettelyä, asiakirjahallintaa ja asianhallintaa sekä kaupungin tietosuojaa-asioita. Osasto huolehtii kaupungin oikeudellisesta edunvalvonnasta ja asiantuntijapalveluista sekä kaupungintalokortteleiden virastopalveluista. Lisäksi osasto huolehtii kaupunginkanslian hallintopalveluista.

Henkilöstöosasto huolehtii kaupungin henkilöstöpolitiikasta, kaupunkiyhteisten onnistumisen ja osaamisen johtamisen, henkilöstösuunnittelun ja henkilöstön saatavuuden edistämisen toimintatavoista, työhyvinvoinnista ja työturvallisuudesta, työkykyjohtamisen esihenkilötuesta, työnantajatoiminnasta ja HR-prosessien ohjaamisesta. Osasto huolehtii myös henkilöstön kehittämispalveluista ja muutostuesta.

Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus -hanke käynnistyy. Tavoitteena on vapauttaa esihenkilöiden aikaa ihmisten kohtaamiseen sekä tukea hyvää ja tasalaatuista johtamista yhdenmukaisilla toimintamalleilla. Henkilöstöjohtamisen

toimintatapoja yksinkertaistetaan ja ohjeita sekä prosesseja selkeytetään. Samalla uudistetaan ja vähennetään käytössä olevia HR-järjestelmiä ja parannetaan esihenkilöiden ja työntekijöiden saamaa tukea.

Strategiaosasto huolehtii kaupungin strategisesta kehittämisestä ja strategisesti keskeisten asiakokonaisuuksien ja hankkeiden koordinoinnista, digitalisaation ja tietohallinnon ohjauksesta, tilasto- ja tutkimustoiminnasta, kansainvälisistä asioista sekä turvallisuuden ja varautumisen kaupunkitasoisesta ohjaamisesta.

Helsingin alueen väestönsuojaamisen toimeenpano varmistetaan siirtämällä vastuut ja resurssit kunta-Helsingin puolelle osana Sote-uudistuksen toimeenpanon jatkamista

Talous- ja suunnitteluosasto huolehtii kaupungin talouden, toiminnan ja konsernin ohjauksesta, hankintatoimesta, rahoituksesta, aluerakentamisprojektien suunnittelun ja toteutuksen ohjauksesta, asuntopolitiikasta sekä henkilöstökassatoiminnasta. Kaupunkiyhteisissä ja moniammatillisissa aluerakentamisprojekteissa vastataan laajan kokonaisuuden yhteensovittamisesta. Osastolla valmistellaan ja johdetaan kaupungin asuntopolitiikkaa, alueellista kaupunkiuudistusta, huolehditaan MAL-seutuyhteistyöstä ja koordinoidaan asumisneuvonnan kaupunkiyhteistä järjestämistä. Osastolla vastataan kaupungin yhteishankintojen ja keskushallinnon erillishankintojen valmistelusta ja kilpailuttamisesta sekä kaupungin hankintatoimen kehittämisestä ja ohjauksesta. Osasto huolehtii konserni- ja omistajaohjauksen koordinointi-, kehittämis- ja valmistelutehtävistä. Kaupungin investointien edellyttämä pitkävaikutteinen rahoitus, rahavarojen sijoittaminen ja vakuutusasiat sekä kaupungin maksuvalmiuden ylläpito hoidetaan osastolla. Kaupungin talousarvion ja -suunnitelman valmistelu, seuranta, tilinpäätöksen valmistelu sekä kaupungin investointitalouden ohjaus kuuluvat osaston tehtäviin.

Konserniohjauksen toimintakenttään vaikuttavia lainsäädäntömuutoksia on valmistelussa erityisesti hankintalakiin ja julkisuuslakiin liittyen. Hankintalain sidosyksikkösääntelyä koskevat mahdolliset muutokset voivat vaikuttaa olennaisesti yksittäisiin kaupunkikonserniin kuuluviin yhteisöihin ja/tai yhteisöihin, joissa kaupungilla on vähemmistöomistus. Julkisuuslain mahdollinen soveltaminen jatkossa suoraan osaan kaupungin tytäryhteisöistä olisi merkittävä muutos tytäryhteisöjen kannalta ja tulee toteutuessaan edellyttämään konserniohjauksen tukea tytäryhteisöille.

Kaupungin taloudenohjauksen tietojärjestelmiä uudistetaan. Taloushallinnon prosesseja on uudistettu ja ERP-järjestelmäkokonaisuus siirtyy uudelle alustalle 1.1.2026, järjestelmä mahdollistaa taloushallinnon prosessien tehostamisen. Talouden ohjauksen prosessien ja järjestelmien uudistaminen on käynnistetty, tavoitteena on uudistaa, yhtenäistää ja tehostaa talouden ohjauksen prosesseja sekä hankkia koko kaupungin talouden suunnitteluun ja raportointiin uusi järjestelmäkokonaisuus.

Viestintäosasto tukee kaupunkistrategiaa ja brändiä viestinnällä ja markkinoinnilla sekä edistämällä kaupunkilaisten osallistumista ja vaikuttamista. Osasto vastaa kaupunkitasoisen viestinnän koordinoinnista, kehittämisestä, viestintäkanavista ja -työkaluista sekä tapahtumallisuuden kehittämisestä ja kumppanuustapahtumien hallinnasta. Keskeisiä tehtäväalueita ovat myös osallisuuden, vuorovaikutuksen, vieraanvaraisuuden, avustustoiminnan sekä järjestöyhteistyön koordinointi, yhteisötalo- ja ruoka-aputoiminta, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, kaupungin palveluiden ja maahanmuuttoasioiden neuvonta sekä sovittelutoiminta.

Viestintäosasto tulee vastaamaan uuden lain kotoutumisen edistämisestä mukaisesta matalan kynnyksen ohjauksesta ja neuvonnasta. Tämä edellyttää muun muassa neuvontapisteiden määrän kasvattamista sekä uudenlaista kaupunkitasoista suunnittelu- ja koordinaatiotyötä maahanmuuttoneuvonnan, -verkostojen ja -hankkeiden parissa. Helsinki-infon yleisneuvonnan järjestämistä tuetaan erilaisilla viestintä- ja markkinointitoimenpiteillä, joiden perustana on vuosina 2023–2024 toteutettu monikielisen viestinnän kehittämishanke.

Lainsäädäntömuutosten seurauksena Kunta-Helsinki ei enää jatkossa myönnä omille toimialoilleen entisenlaista palkkatukea työllistämiseen. Palkkatukiperustaisiin työsuhteisiin tehtävät muutokset vaikuttavat merkittävästi digitukeen, yhteisötalotoimintaan sekä ruoka-aputoimintaan (Stadin safka). Kaupunginkanslia varautuu vuoden 2025 talousarvioehdotuksessaan aikaisemman mallisen palkkatukityöllistämisen korvaamiseen kaupunginkanslian tehtävissä yhteisötaloissa, digituessa ja ruoka-aputoiminnassa.

Kaupunkistrategian toteuttaminen

Strategian loppukaudella kaupungin elinkeino- ja työllisyyspoliittinen rooli vahvistuu merkittävästi, kun julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kaupungille 1.1.2025 alkaen. Palveluiden järjestämistä varten perustettu työllisyyspalveluliikelaitos aloittaa toimintansa. Liikelaitokseen organisoidaan valtiolta kaupungille siirtyvien toimintojen lisäksi kaupunginkanslian elinkeino-osaston työllisyyspalvelut -yksikön toiminta. Lisäksi liikelaitoksen vastuulle tulevat kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaiset kunnan tehtävät.

Kaupunginkanslian elinkeino-osasto toteuttaa strategiaa Helsingin kaupungin elinkeinopoliittisten painopisteiden mukaisesti. Strategian loppukauden tavoitteena on vahvistaa Helsingin työllisyyttä suuntaamalla yritysneuvontapalveluita entistä enemmän työllistävälle ja kasvua hakeville yrittäjille. Matkailualan toimintaedellytysten, työperusteisen maahanmuuton ja korkeakouluysteistyön kehittäminen luovat edellytyksiä positiiviselle työllisyyskehitykselle.

Kaupungin ja elinkeinoelämän keskinäistä vuoropuhelua kaupungin ydinkeskustan kehittämiseksi jatketaan yhdessä laadittava kehittämisen tahtotilan pohjalta.

Vuosittain päivitettävää kaupunkiuudistusalueiden toimenpide- ja investointisuunnitelmaa toteutetaan aktiivisesti mm. huolehtimalla vuoden 2024 talousarviossa aikaistetuksi päätettyjen investointien toteuttamisesta sekä edistämällä kunkin kaupunkiuudistusalueen (Malmi, Malminkartano-Kannelmäki, Mellunkylä, Meri-Rastila) ankkuri-investointien toteuttamista. Lisäksi alueilla toteutetaan toimenpiteitä esimerkiksi ylläpidon ja viihtyisyyden parantamiseksi, osallisuuden ja viestinnän vahvistamiseksi, liikkumisen sekä kaupunkiympäristön väliaikaiskäytön edistämiseksi

Segregaation ehkäisyn ohjelmaryhmän painopisteistä edistetään kaupunkiuudistuksen toteuttamista monin eri tavoin. Vauhditetaan kokeiluja kaupunkiosatiedon hyödyntämisessä segregaatiota ehkäisevän toiminnan kehittämisessä, erityisesti lasten ja nuorten turvallisuuden tunteen parantamiseksi.

Asuntokantarakenteeltaan tasapainoisten kaupunginosien syntyä, riittävää asuntotuotantoa ja säädellyn asuntotuotannon parempaa toteutettavuutta edistetään toteuttamalla syksyllä 2024 hyväksyttyä Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmaa. Lisäksi jatketaan asuntotuotannon sujuvoittamisen toimenpiteitä.

Viihtyisä kaupunki -ohjelmaryhmän painopisteitä edistetään aluerakentamisprojekteissa, erityisesti keskustan elinvoiman vahvistamista, kaupungin kasvun ja luontoarvojen yhteensovittamista sekä liikenteen sujuvuutta. Kehitetään Helsinkiä elävänä, kestäväenä ja toimivana tapahtumakaupunkina matkailun ja tapahtumien toimintaohjelman mukaisesti. Vahvistetaan Helsingin brändiä valittujen vuoden 2025 suur tapahtumien yhteydessä ja panostetaan suur tapahtumahakuihin.

Kaupunginkanslia panostaa konserniyhtiöiden omistajastrategioiden ilmasto- ja ympäristötavoitteiden vaikuttavuuden arviointiin, strategian tietopohjan kehittämiseen erityisesti ilmastonmuutoksen sopeutumisen osalta sekä investointien ilmasto-ohjauksen ja taksonomiamukaisuuden kehittämiseen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan (myöhemmin tekstissä Sotepe-toimiala) uudistuksen jälkeistä kaupunkitalouden hyvää hallintaa edistetään tekemällä aktiivista edunvalvontaa sekä laatimalla kaupungin talousarviot käyttötalouden ja investointien osalta kaupunkistrategian 2021–2025 tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi arvioidaan kaupungin kokonaistalouden kannalta kestävää investointien tasoa kaupungin omien investointien sekä kaupunkikonsernin yhteisöjen kautta tehtävien kaupungin palveluinvestointien sekä vuokrahankeiden osalta.

Peruspalvelujen tuottavuuden kehittämistä tehdään kaupunkiyhteisen tuottavuustavoitteen kautta esimerkiksi tuottavuusohjelmien toteuttamisen edistämällä sekä toiminto- ja palvelukustannuslaskennan avulla.

Työntekijäkokemusta kehitetään edelleen ja vetovoimaista työnantajakuva vahvistetaan. Keskeisimmät toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi ovat henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus ja sitä kautta esihenkilöiden arjen helpottaminen, henkilöstön saatavuuteen liittyvät toimenpiteet kuten vetovoiman ja monimuotoisuuden lisääminen, henkilöstöjohtamisen vahvistaminen ja erityisesti työkykyjohtamisen vahvistaminen sekä toimintaympäristön muutokset huomioiva työnantajapolitiikka, joka sisältää muun muassa palkitsemisen kehittämisen.

Henkilöstön saatavuuden ohjelmaryhmän tehtävänä on edistää henkilöstön saatavuutta erityisesti työvoimapula-aloilla sekä varmistaa kaupungin kyvykkyys toimia kansainvälistyvänä työnantajana. Strategian loppukaudella painopisteenä on kaupungissa jo asuvien vieraskielisten työllistymisen edistäminen yhteistyössä työllisyyspalveluiden sekä oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa.

Varmistetaan digitalisaation hyötyjen entistä parempi toteutuminen uudistamalla kaupungin ICT-johtamisen prosesseja ja toimintatapoja. Toimeenpannaan yhtenäiset tavat ja prosessit ICT-hankeiden ja investointien suunnitteluun ja varmistetaan riittävä läpinäkyvyys, kustannustehokkuus sekä jatkuvuus kaupungin kriittisten palveluiden ja toimintojen kehittämiseen ja ylläpitoon. Kaupunkiyhteistä muutoshankeiden hallintamallia toteutetaan vahvistaen kaupunkitasoisesti merkittävimpien muutoshankkeiden johdettavuutta sekä toimeenpanoa.

Kriittisten tietojärjestelmien tietoturva- ja jatkuvuudenhallintakäytäntöjen ajantasaisuus varmistetaan. Laaja kaupungin tiedonhallinnan, tietosuoja ja tietoturvan kehittämisohjelma toteutetaan. Tietoturvan tasoa nostetaan yhdessä DigiHelsinki Oy:n kanssa.

Helsingin varautumista vahvistetaan taloudellisesti ja toiminnallisesti. Painopisteenä on varautumisen suunnitelmien jalkauttaminen, henkilöstön perehdyttäminen poikkeusolojen tehtäviin ja osaamisen kasvattaminen. Valmiutta parannetaan muun muassa toteuttamalla toimintaympäristön muutoksen edellyttämät harjoitukset. Pääpainona harjoitustoiminnassa on

kriisijohtamismallin toimivuuden todentaminen. Kaupunginkanslia kehittää ja koordinoi kaupunkiyhteistä väestönsuojelun toteuttamista laajassa yhteistyössä toimialojen kanssa. Sotepe-uudistuksen yhteydessä siirtyi Pelastuskoulun ylläpito kaupunginkanslialle.

Palvelutarvetta paremmin ennakoivan, ajantasaiseen kaupungin väestö- ja tilatietoon pohjautuvan tila- ja palveluverkkosuunnittelun kehittämistä jatketaan yhteistyössä toimialojen kanssa. Palveluverkkojen yhteensovittamisessa pilotoidaan yhteisiä toimintatapoja, joissa hyödynnetään kattavasti alueellista tietopohjaa sekä uudenlaisia yhteensovitettuja suunnitteluprosesseja.

Talousarvion toiminnan tavoitteet vuodelle 2025

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Kaupungin kasvaessa Helsinki tarjoaa asukkailleen asumisvaihtoehtoja eri elämäntilanteeseen kaikilla alueilla
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Viihtyisä kaupunki
Mittari 1	Rakentamiskelpoisten tonttien laskennallinen asuntotuotantomäärä on vähintään 1,5 kertainen AM-ohjelman vuosittaiseen asuntotuotantotavoitteeseen (7 000 asuntoa) verrattuna (kpl)
Mittarin 1 lähtöarvo	Asuntojen laskennallinen määrä vuoden 2024 lopussa luovutuskelpoisilla tonteilla
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 10 500
Mittari 2	Vähintään yhdellä kaupunkiuudistusalueella käynnistyy vähintään yksi yksityisen investoinnin rahoittama omistusasuntokehityksen rakentaminen (kpl)
Mittarin 2 lähtöarvo	0
Mittarin 2 tavoitearvo	Vähintään 1
Mittari 3	Yhden vuokralla omaksi -mallin rakennushankkeen ensimmäinen alueryhmän kokous pidetty (kpl)
Mittarin 3 lähtöarvo	0
Mittarin 3 tavoitearvo	Vähintään 1
Mittari 4	Asuntotuotannon aloitukset (kpl)
Mittarin 4 lähtöarvo	Vuoden 2024 aloitusten määrä
Mittarin 4 tavoitearvo	Suurempi kuin vuoden 2024 aloitusten määrä

Kaupungin kasvaessa Helsinki tarjoaa asukkailleen asumisvaihtoehtoja eri elämäntilanteisiin kaikilla alueilla. Tämä tavoite liittyy kaupungin kasvuun sosiaalisesti kestävästi. Mahdollistamalla monipuolinen asuntokanta ja asumisen vaihtoehdot eri alueilla kaupunki vahvistaa elinvoima- ja vetovoimatekijöitään sekä torjuu segregatiota. Helsingin tulee mahdollistaa nykyisille ja tuleville asukkaille tarpeita ja tulotasoa vastaavia asumisen ratkaisuja. Helsingin tulee ehkäistä eurooppalaisten metropolien kehityskulkuja, joissa julkisilla ja yksityisillä palvelualueilla työskentelevien avaintyöntekijöiden rekrytointi vaikeutuu asumisen hintatason vuoksi sekä asuinalueiden välisten erojen kasvu työntää ihmisiä pois keskuskaupungeista. Asuntotuotanto on hidastunut taloudellisen tilanteen vuoksi, mutta on tärkeää ylläpitää riittävää rakentamiskelpoisten tonttien varantoa, jotta asuntorakentamisen elpessä mahdollistetaan 7 000 asunnon rakentaminen.

Helsingin asuntopolitiikan keskeisenä tavoitteena on toteuttaa tasapainoista kaupunkirakennetta ja ehkäistä asuinalueiden segregatiota. Asuinalueiden välisten erojen tasapainottamiseksi ja eriytymiskehityksen torjumiseksi Helsinki toteuttaa kaupunkiuudistusta Malmilla, Malminkartano-Kannelmäessä, Mellunkylässä ja Meri-Rastilassa. Näillä alueilla tasapainotetaan vuokratulovaltaista asuntokantaa muun muassa omistusasuntotuotannolla. Asuntorakentamisen suhdanteen ollessa heikko, on erityisen tärkeää huolehtia, että kaupunkiuudistusalueilla saadaan omistusasuntotuotantoa käyntiin ja siksi vuonna 2025 tavoitellaan tätä vähintään yhdellä alueella. Osana Hitaksen korvaavia toimenpiteitä on valmisteltu vuokralla omaksi -mallia, jota voitaisiin toteuttaa kaupungin omana tuotantona. Valtion asumisoikeustuotantoa koskevan lakkautuspäätöksen seurauksena myös muu välimuotoinen asuntotuotanto vähenee, jonka vuoksi on tärkeää nopeasti edistää vuokralla omaksi -mallin käyttöönottoa. Kaupunki edistää ja sujuvoittaa asuntotuotantoa, jotta asuntoaloitukset kasvaisivat vuodesta 2024.

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Sitoudumme valtuustokauden alussa käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteeseen. Vuosittaiset talousarviot eivät ylitä vastuuperiaatteen mukaista menotasoa
Tavoitekategoria	Toimialan oma

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Strategian loppukauden painopiste	Käyttötalouden tuottavuus
Mittari 1	Käyttötaloudenmenojen kasvu sidotaan kustannustason ja väestönkasvun muutokseen sekä kaupunkioorganisaationa itsellemme asettamaan tuottavuustavoitteeseen, joka on 0,5 prosenttiyksikköä. (€)
Mittarin 1 lähtöarvo	Tilinpäätös 2024
Mittarin 1 tavoitearvo	Strategiakaudelle hyväksytyn laskentaperiaatteen mukainen

Vuoden 2025 sitovat talouden toiminnan tavoitteet ovat vuoden 2021–2025 kaupunkistrategiasta sekä käyttömenoille että investoinneille. Sote-uudistuksen jälkeen on erityisen tärkeää kaupunkitalouden hyvä hallinta ja sen vuoksi talousarvion laadinnassa myös arvioidaan kaupungin kokonaistalouden kannalta kestävää investointien tasoa kaupungin omien investointien sekä kaupunkikonsernin yhteisöjen kautta tehtävien kaupungin palveluinvestointien sekä vuokrahankeiden osalta.

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Kokonaisinvestoinnit mitoitetaan rahoituksellisesti kestäväälle tasolle toiminnan ja investointien rahavirran sekä lainakannan kasvun näkökulmasta
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Käyttötalouden tuottavuus
Mittari 1	Toiminnan ja investointien rahavirta voi olla alijäämäinen valtuustokauden aikana yhteensä enintään julkisen talouden suunnitelmassa ja kuntatalousohjelmassa paikallishallinnolle asetetun alijäämärajoitteen verran (alijäämä eli toiminnan ja investointien rahavirta -0,5 % suhteessa Helsingin BKT:hen) (€)
Mittarin 1 lähtöarvo	Tilinpäätösten 2023 ja 2024 toteumat
Mittarin 1 tavoitearvo	Strategiatavoitteen laskettu rajoite toiminnan ja investoinnin rahavirralla strategiakauden aikana

Vuoden 2025 sitovat talouden toiminnan tavoitteet ovat vuoden 2021–2025 kaupunkistrategiasta sekä käyttömenoille että investoinneille. Sote-uudistuksen jälkeen on erityisen tärkeää kaupunkitalouden hyvä hallinta ja sen vuoksi talousarvion laadinnassa myös arvioidaan kaupungin kokonaistalouden kannalta kestävää investointien tasoa kaupungin omien investointien sekä kaupunkikonsernin yhteisöjen kautta tehtävien kaupungin palveluinvestointien sekä vuokrahankeiden osalta.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Varmistetaan kaupungin sisäisten tukipalveluiden tuottaminen tehokkaasti ja kaupunkikokonaisuuden kannalta optimaalisesti
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Käyttötalouden tuottavuus
Mittari 1	Liikelaitosten määriteltyjen yksikkökustannusten kehitys (€)
Mittarin 1 lähtöarvo	Yksikkökustannukset tilinpäätös 2024
Mittarin 1 tavoitearvo	Yksikkökustannukset tilinpäätös 2025

Sisäisiin tukipalveluihin kohdistuva toiminnan tavoite kytkeytyy liikelaitosten ohjausmallin kehittämiseen. Asiasta on tehty selvitystä ja tavoitteella edistetään selvityksen toimenpiteitä. Tarkoituksena on parantaa liikelaitosten ohjausta, asettaa pidemmän aikavälin tavoitteita sekä optimoida tukipalvelut. Tämä tarjoaa ennakoitavuutta ja pidemmän aikavälin näkymää.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Helsinkiäisten aloittavien yrittäjien osaaminen ja halukkuus kasvuun ja työllistämiseen lisääntyy
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Viihtyisä kaupunki
Mittari 1	Pitkäkestoista startup-valmennusta saaneiden tiimien määrä (kpl)
Mittarin 1 lähtöarvo	100
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 130

Toiminnan tavoite	Selite
Mittari 2	Pitkäkestoiseen startup-valmennukseen osallistuneiden tiimien määrä, jotka saivat rahoitusta (kpl)
Mittarin 2 lähtöarvo	40
Mittarin 2 tavoitearvo	Vähintään 55
Mittari 3	Kasvavaa ja työllistävää liiketoimintaa suunnittelevien asiakkaiden määrä yritysneuvonnassa (kpl)
Mittarin 3 lähtöarvo	960
Mittarin 3 tavoitearvo	Vähintään 1056

Yritysneuvonnan ja startup-tiimeille suunnatun pitkäkestoisen valmennuksen resursseja kohdistetaan entistä vahvemmin sellaisille asiakkaille, jotka haluavat kehittää kasvavaa ja työllistävää liiketoimintaa. Itsensä työllistäjiä palvelee aikaisempaa tehokkaammin kehittämällä uudenlaisia palvelukonsepteja. Kasvuhakuisen yritystoiminnan lisääntyminen tukee pitkällä tähtäimellä kaupunkiyhteistä tavoitetta Helsingin työllisyysasteen noususta.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Sujuva kaupunkitasoinen asianhallinta palvelee sekä päätöksentekoa että kuntalaisen tarpeita
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Asianhallinta-uudistukselle varattavat resurssikohdennukset (€)
Mittarin 1 lähtöarvo	Esiselvityksessä tunnistetut asianhallinta-uudistuksen resurssitarpeet
Mittarin 1 tavoitearvo	Asianhallinta-uudistuksen resurssit on varattu toimialojen, Kanslian ja liikelaitosten talousarvioihin 2026 ja taloussuunnitelmiin 2027–2028

Asianhallinnan uudistaminen parantaa asiankäsittelyn eheyttä ja läpinäkyvyyttä koko asian elinkaaren ajalta ja lisää tuottavuutta vähentämällä manuaalista työtä.

Asianhallinta kattaa keskeisen osan kaupungin tehtävissä käytettävästä tiedosta. Vakioimalla asianhallintaa ruuhkautumis- ja viriheherkkyys vähenee ja asiankäsittelyn läpimenoajat lyhenevät. Toimeenpanoon ja lopputuloksiin päästään nopeammin. Uudistettu asianhallinta mahdollistaa välittömän tietopohjan kaupungin toimintaa ohjaavaan päätöksentekoon ja muuhun asiankäsittelyyn. Talousarviovuonna laaditaan hankesuunnitelma esiselvityksessä saadun tiedon ja rajausten pohjalta. Asianhallinnan uudistus toteutetaan taloussuunnitelmakaudella. Asianhallinta-uudistukselle on varattava riittävä henkilö- ja rahallinen resursointi kaupunginlaajuisesti ja sovitusti hankkeen laajuuteen.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Parannamme jatkuvasti työntekijäkokemusta ja lisäämme vetovoimaamme työnantajana
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Työnantajan suositteluhaluus - Kunta10 ja Fiilari: suositteluindeksi (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	Vuoden 2024 Kunta10 -tulos
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 82 (vuoden 2021 Fiilari tulos)
Mittari 2	Mielikuva työnantajasta - Työnantajamaine-tutkimus (asteikolla 1–5)
Mittarin 2 lähtöarvo	3,08/5 (2024)
Mittarin 2 tavoitearvo	Parempi kuin vuoden 2024 tulos
Mittari 3	Johtamisen kulmakiviin liittyvät mittarit (summaindeksi 1–10 Fiilari)
Mittarin 3 lähtöarvo	7,6 (2023 Fiilari)
Mittarin 3 tavoitearvo	Parempi kuin vuoden 2023 tulos

Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus, henkilöstön saatavuuteen liittyvät toimenpiteet, hyvän henkilöstöjohtamisen vahvistaminen ja toimintaympäristön muutokset huomioiva henkilöstöpolitiikka tukevat eri näkökulmista yhteistä tavoitetta:

työntekijäkokemuksen edelleen kehittämistä ja vetovoimaisen työnantajakuva vahvistamista. Toimenpiteet linkittyvät myös toisiinsa, esimerkiksi työntekijäkokemuksen jatkuva parantaminen edistää kaupungin vetovoimaisuutta työnantajana.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Varmistetaan kriittisten tietojärjestelmien tietoturva- ja jatkuvuushallintakäytäntöjen ajantasaisuus
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Kaupungin kriittisillä tietojärjestelmillä on jatkuvuushallintasuunnitelmat
Mittarin 1 lähtöarvo	Yhteinen kriittisten tietojärjestelmien luettelo puuttuu
Mittarin 1 tavoitearvo	Kaupungin kriittisistä tietojärjestelmistä on luettelo ja ajantasaiset tiedot DigiHelsinki Oy:n ylläpitämässä rekisterissä
Mittari 2	Jokaiselle jatkuvuushallintasuunnitelmalle on nimetty vastuuhenkilö
Mittarin 2 lähtöarvo	Jatkuvuushallintasuunnitelmien kokonaiskuva puuttuu eikä vastuuhenkilöitä ole nimetty
Mittarin 2 tavoitearvo	Jatkuvuushallintasuunnitelmat ovat valmiit, hyväksytyt ja kunkin suunnitelman ylläpidolle on nimetty vastuuhenkilö
Mittari 3	Kriittisten tietojärjestelmien tietoturvariskit on arvioitu ja niiden seurannalla on vastuuhenkilö
Mittarin 3 lähtöarvo	Kriittisten tietojärjestelmien riskejä ei ole arvioitu kokonaisuuden kannalta eikä vastuuhenkilöitä ole nimetty.
Mittarin 3 tavoitearvo	Kriittisten tietojärjestelmien tietoturvariskit on arvioitu ja ne ovat seurannassa sekä vastuuhenkilöt on nimetty

Tavoitteena on, että kaupungin kriittisten palveluiden ja toimintojen prosessit ja näitä tukevat tietojärjestelmät toimivat saumattomasti ja turvallisesti myös muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Kaupungin ICT-johtamisen uudistuksen osana toimeenpannaan tietoturvan toimenpideohjelma, jolla varmistetaan kriittisten tietojärjestelmien tietoturva- ja jatkuvuudenhallintakäytäntöjen ajantasaisuus. Varmistetaan että kaupungin kriittisille tietojärjestelmille on tehty jatkuvuuden hallinnan suunnitelmat sekä nimetty vastuuhenkilöt.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Varmistetaan palvelutarvetta paremmin ennakoiva, ajantasaiseen kaupungin väestö- ja tilatietoon pohjautuva palveluverkkosuunnittelu
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Viihtyisä kaupunki
Mittari 1	Toteutettu toimenpideohjelma ja tarvittavat palveluverkkoanalyysit, tunnistettu mitattavat tavoitteet vuoden 2026 talousarvioon ja taloussuunnitelmaan 2026–2028
Mittarin 1 lähtöarvo	Ei toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita
Mittarin 1 tavoitearvo	Kaupunkiyhteiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet asetettu talousarvioon ja taloussuunnitelmiin

Kaupungin toimielinten palvelu- ja tilaverkkopäätösten perustelut tuotetaan yhtenäisellä tavalla alueelliseen palvelutarvetietoon pohjautuen sekä kaupungin fyysiset ja digitaaliset palvelut kokonaisuutena huomioiden. Kehitetään työkaluja ja toimintamalleja pitkän aikavälin palveluverkkotarkasteluun ja kuvataan palvelu- ja tilaverkkoon liittyvät yhteistyön ja yhteensovittamisen konkreettiset hyödyt suurpiireittäin. Toimialarajat ylittäviä palveluverkon suunnittelun yhteistyömalleja kehitetään alueellisissa yhteistyöhankkeissa muun muassa Itäkeskuksessa.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Maahan muuttaneet saavat tarpeitaan vastaavaa neuvontaa, ohjausta ja monikielistä viestintää
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Määritelty asiakaslähtöisesti neuvontapisteiden ja kanavien kokonaisuus.
Mittarin 1 lähtöarvo	Ei toteutettu
Mittarin 1 tavoitearvo	Toteutettu

Toiminnan tavoite	Selite
Mittari 2	Helsinki-infon neuvontapalvelun löydettävyyden verkossa: neuvonnan englanninkielisten hel.fi-sivujen latausten määrä (kpl)
Mittarin 2 lähtöarvo	Neuvonnan englanninkielisten hel.fi-sivujen latausten kokonaismäärä 2024
Mittarin 2 tavoitearvo	Neuvonnan englanninkielisten hel.fi-sivun latausten kokonaismäärä on suurempi kuin 2024
Mittari 3	Asiakastytyväisyys Helsinki-infossa
Mittarin 3 lähtöarvo	Mittaustapa määritellään ja toteutetaan mittaus
Mittarin 3 tavoitearvo	Asiakastytyväisyys vuoden lopussa (+5%)
Mittari 4	Monikielisten verkkosivujen ja viestinnän käyttäjäkokemusmittaus
Mittarin 4 lähtöarvo	Määritellään ja toteutetaan uudenlainen käyttäjämittaus viestinnän ja verkkosivujen kokonaisuudesta
Mittarin 4 tavoitearvo	Mittaus on toteutettu (kyllä/ei)

Kun uusi kotoutumislaki tulee voimaan vuoden 2025 alusta, Helsinki-info tarjoaa lain 10 § mukaista kotoutumista tukevaa neuvontaa ja ohjausta. Neuvontapisteiden ja -kanavien kokonaisuus määritellään uudelleen ja varmistetaan palvelun hyvä saavutettavuus erityisesti Itä-Helsingissä. Neuvontaa tukevia verkkosivustoja ja monikanavaista viestintää kehitetään selkeän palvelukokemuksen varmistamiseksi. Monikielisen viestinnän kehittäminen tukee kaupunkiyhteistä tavoitetta kotoutumisen koordinoinnin, neuvonnan ja palveluviestinnän sujuvoittamisesta. Vahvistetaan neuvonnan ja monikielisen viestinnän yhteistä tietopohjaa kehittämällä asiakasdatan, käyntien, asiakastytyväisyyden sekä käyttäjäkokemuksen mittaamista.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Edistämme kaupunkilaisten työkykyä ja työllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Virta yli 3 kk työttömyyteen (%) Kuukauden aikana 3 kuukauden työttömyysrajan ylittäneiden henkilöiden osuus kaikista 3 kk sitten alkaneista työttömyysjaksoista
Mittarin 1 lähtöarvo	56,6 vuoden 2024 keskiarvo (perustuu arvioon)
Mittarin 1 tavoitearvo	54,0 vuoden 2025 keskiarvo

Työllisyyspalveluliikelaitoksen aloittaessa toimintansa kiinnitetään huomiota uusien asiakkuuksien haltuunottoon ja palveluiden kohdentamiseen työmarkkina-aseman mukaisesti. Tavoitteena on, että asiakkaat työllistyvät nopeasti tai pääsevät tarvittaviin palveluihin, jotta työttömyysjaksot jäävät mahdollisimman lyhyiksi. Onnistumista mitataan sillä, kuinka moni työttömyysjakso päättyi alle kolmessa kuukaudessa. Pitkittyvä työttömyys lisää työllistymisen ja hyvinvoinnin haasteita. Työttömyysjaksojen lyheneminen nostaa Helsingin työllisyysastetta kaupunkiyhteisen tavoitteen mukaisesti.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Väestöryhmien väliset positiiviset kohtaamiset lisääntyvät kaupunkiuudistusalueilla
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Tietopohja kartoitettu, analysoitu ja kehittämistarpeet avustustoiminnassa tunnistettu (Kyllä/ei)
Mittarin 1 lähtöarvo	Ei
Mittarin 1 tavoitearvo	Kyllä
Mittari 2	Kartoituksen perusteella osallistujien kokemukset väestöryhmien välisten kohtaamisten laadusta ovat positiivisia (Kyllä/Ei)
Mittarin 2 lähtöarvo	
Mittarin 2 tavoitearvo	Kyllä

Tavoitteena on avustustoiminnan tietopohjan vahvistuminen ja avustusten kohdentumisen lisääminen kohtausia edistävään toimintaan kaupunkiuudistusalueilla. Kun saadaan paremmin kohdennettua avustuksia tavoitetta edistävään järjestötoimintaan, saadaan aktivoitua kaupunkiuudistusalueilla olevia järjestöjä ja asukkaita mukaan toimintaan. Kun järjestöjen palvelut ja toiminta tulevat paikallistasolla tutuksi ja ovat helposti löydettävissä ja saavutettavissa, luodaan matalampaa kynnystä tulla mukaan

yhdistystoimintaan tai osallistumaan järjestöjen tuottamaan harrastus- ja vapaaehtoistoimintaan. Järjestötoimintaan osallistumisen kautta lisätään eri väestöryhmien positiivisia kohtaamisia ja parannetaan osallisuutta vieraskielisten ja vähävaraisten asukasryhmien keskuudessa. Onnistumista arvioidaan mittaamalla toimintaan osallistuvien kokemusta väestöryhmien välisten kohtaamisten määrästä ja laadusta sekä arvioidaan tietopohjan kartoituksen toteutumista, arvioidaan analysoinnin toteutumista ja arvioidaan avustustoiminnan kehittämistarpeiden tunnistamisen toteutumista.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Erot nuorten toimintakyvyssä ja tulevaisuudennäkymissä eri väestöryhmien välillä vähenevät
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Kesätöitä kaupungilta saaneiden kohderyhmän nuorten määrä (kpl)
Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 20
Mittari 2	Kartoituksen perusteella kohderyhmän nuorten kokemukset kesätöistä ovat positiivisia (Kyllä/Ei)
Mittarin 2 lähtöarvo	
Mittarin 2 tavoitearvo	Kyllä
Mittari 3	Kartoituksen perusteella toimialojen ja liikelaitosten kokemukset kohderyhmän nuorten palkkaamisesta ovat positiivisia (Kyllä/Ei)
Mittarin 3 lähtöarvo	
Mittarin 3 tavoitearvo	Kyllä
Mittari 4	Lasten ja nuorten turvallisuuskokouksiin osallistuneiden lasten ja nuorten määrä ja osallistujien moninaisuus (kpl)
Mittarin 4 lähtöarvo	15 (osallistujaa per kokous)
Mittarin 4 tavoitearvo	Vähintään 20
Mittari 5	Lasten ja nuorten esittämien ratkaisuehdotusten määrä (kpl)
Mittarin 5 lähtöarvo	0
Mittarin 5 tavoitearvo	Vähintään 10

Helsinkiläisten nuorten välillä on löydettävissä suuria eroja heidän toimintakyvyssään ja tulevaisuudennäkymissään. Osalla nuorista on huomattavasti enemmän sosiaalista, kielellistä ja kulttuurista pääomaa kuin toisilla. Nämä erot tulevat näkyviin esimerkiksi eriytyneissä mahdollisuuksissa työllistyä ja sitä kautta vahvistaa omaa toimijuutta, tulevaisuususkoa ja kiinnittymistä yhteiskuntaan. Tavoitteena on tasata helsinkiläisten nuorten välisiä eroja tukemalla kesätyön saamisessa erityisesti sellaisia nuoria, joilla on tyypillisesti vähemmän sosiaalista, kielellistä ja kulttuurista pääomaa kuin vertaisillaan. Laajentamalla kohderyhmää yksin maahan tulleisiin nuoriin, tämä toimenpide jatkokehittää henkilöstöosaston koordinoimaa rekrytointia kohdennettua tukea työllistymiseen tarvitsevien 16–29-vuotiaiden nuorten parissa. Nuorten kesätyöllistäminen voi vahvistaa myös vastaanottavan työyhteisön ymmärrystä ja osaamista moninaisuuteen liittyen. Onnistumista arvioidaan kesätyöllistyneiden nuorten määrällä sekä nuorten ja työtarjoajien työyhteisöjen kokemuksia tarkastelemalla.

Tavoitteena on saada kaupunkiudistusalueiden nuoria entistä paremmin mukaan alueiden turvallisuuden kehittämistyöhön kartoittamalla lasten ja nuorten kokemuksia oman alueensa turvallisuudesta, sekä siihen liittyvistä haasteista ja toiveista. Lasten ja nuorten turvallisuuskeskusteluilla pyritään vahvistamaan lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia asuinalueidensa turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Toimenpidettä johtaa tarve ymmärtää tekijöitä, jotka lasten ja nuorten omasta näkökulmasta vaikuttavat heikentävästi ja vahvistavasti turvallisuuden kokemukseen heidän omissa arkiympäristöissään sekä tarve pohtia kaupungin keinoja vaikuttaa näihin ja tällä tavoin vähentää koordinoituilla toimilla haitallisia ilmiöitä alueilla. Lapsilta ja nuorilta kerättävä laadullinen tieto täydentää kaupunkitietopalvelun tuottamaa lasten ja nuorten turvallisuuden tilannekuvaa ja tukee muun muassa uuden hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden suunnittelua ja valmistelua. Onnistumista tarkastellaan tilannekuvan täydentymisen ja uusien turvallisuuteen liittyvien kehittämisehdotusten valossa.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Kaupunginkanslian tuottavuusohjelma edistää Kanslian tuottavuutta vähintään 0,5 %:lla
Tavoitekategoria	Toimialan oma

Toiminnan tavoite	Selite
Strategian loppukauden painopiste	Käyttötalouden tuottavuus
Mittari 1	Valittujen tuottavuustoimenpiteiden aikaansaama tuottavuushyöty (€)
Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 600 000 euroa

Kaupunginkanslian talousarvioon sisältyy vähintään 0,5 prosentin tuottavuustavoite. Kaupunginkansliassa on käynnistetty tuottavuusohjelman valmistelu, jonka toimenpiteet tulevat kohdistumaan talousarviovuodelle sekä seuraavalle strategiakaudelle. Ohjelma tulee sisältämään kaupunginkanslian vastuulla olevaa kaupunkitaseista tuottavuuden kehittämistä, kansliataseista tuottavuuden ja prosessien kehittämistä sekä osastokohtaisia tuottavuutta parantavia muutoksia ydintehtävien tuottamisessa. Ohjelma tarkennetaan vuoden 2025 kaupunginkanslian toimintasuunnitelman ja tulosbudjetin laadinnan yhteydessä ja osa toimenpiteistä on kestoaltaan pidempiaikaisia.

Tilankäytön tehokkuuden kehitys

Tilankäytön mittarit	Tilin-päätös 2020	Tilin-päätös 2021	Tilin-päätös 2022	Tilin-päätös 2023	Tulos-budjetti 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Tilat yhteensä m ²	32 527	31 503	30 312	27 410	27 410	27 465	27 200	27 200	27 200
Toimistotilat yhteensä m ²	20 438	19 414	18 223	15 321	15 321	15 376	15 100	15 100	15 100
Toimistotilat m ² /henkilö	25,5	19,9	18,7	20,0	19,7	20,1	19,7	19,7	19,7
Palvelutilat yhteensä m ²				3 971	3 687	3 841	3 900	3 900	3 900

Toimistotilojen lisäksi kaupunginkanslian tiloja ovat kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja edustamisen tilat 6 989 neliometriä sekä arkisto ja varastotilat 5 100 neliometriä. Palvelutiloihin kuuluvat yhteisöalat ja Stadin safkan tilat.

Kaupunginkansliassa on toteutettu suunnitellut tilamuutoshankkeet ja näiden yhteydessä kehitetty tilatehokkuutta erityisesti toimistotiloissa. Monipaikkainen työskentely ja sen tuomat tilasäästöt ovat toteutuneet. Samoin yksityiseltä sektorilta vuokratuista tiloista on pääosin luovuttu. Tilojen käytön tehokasta käyttöä edistetään toteuttamalla kaupunginkanslian tilahallinnan periaatteita ja kaupungin toimitilastrategiaa.

Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät ja riskien hallintakeinot

Strategiset riskit

Venäjän hyökkäyssotaan liittyvien pakotteitten takia venäläisten matkailu on tyrehtynyt. Venäjän ilmatilan sulusta vuoksi aasialaisten matkailu Helsinkiin on vaikeaa, mikä vaikuttaa edelleen negatiivisesti kaupungin matkailuelinkeinoon. Pakotteet vaikuttavat myös muun muassa kansainvälisten tapahtumatuotantojen ja risteilyalusten tuloon. Helsingin tapahtumallisuuden kehittämisen kannalta suurimpia haasteita on tällä hetkellä se, että yksi Helsingin ja koko Suomen merkittävimmistä tapahtuma-areenoista on kiinni pakotteiden vuoksi. Helsingillä ei ole tarjolla toista kansainvälisen mittakaavan täyttävää tapahtuma-areenaa, mikä aiheuttaa kriittisiä haasteita sekä konserttijärjestäjien että suur tapahtumahakujen osalta.

Riskinä on, että muuttuneessa kansainvälisessä turvallisuusympäristössä varautuminen poikkeusoloihin ei tapahdu riittävän nopeasti. Hallintatoimena on kaupungin toimialojen, virastojen ja liikelaitosten varautumissuunnitelmien päivittäminen.

Heikko asuntomarkkinatilanne, valtion asuntopolitiikan muutokset sekä yleinen epävarmuus haastavat asuntorakentamista sekä kaupungin asuntopolitiikan toimeenpanoa vuonna 2025 ja pidemmälläkin aikavälillä. Heikentyvä työllisyys ja hitaasti laskeva korkotaso hidastavat talouskasvua. Työllisyyden heikentyminen voi pienentää kaupungin verotulokasvua. Peruspalvelujen valtionosuusuudistus voi heikentää Helsingin osuutta valtionosuusrahoituksesta.

Työvoiman saatavuushaasteet muodostavat merkittävän riskin sekä kaupungin kyvyille tuottaa palveluita kaupunkilaisille että kaupungin henkilöstön jaksamiselle. Työvoiman saatavuushaasteita pyritään ratkaisemaan monilla eri tavoilla. Pormestarin johtaman ohjelmaryhmän painopisteenä strategian loppukaudella on kaupungissa jo asuvien vieraskielisten työllistymisen

edistäminen yhteistyössä työllisyyspalveluiden sekä oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa. Kaupungin houkuttelevuutta työnantajana pyritään vahvistamaan muun muassa henkilöstökokemusta kehittämällä.

Taloudelliset riskit

Hallitus on jo leikannut julkisten työvoimapalveluiden rahoitusta vuonna 2024 ja on tekemässä lisää leikkauspäätöksiä. Leikkauksia kompensoimaan on luvattu työvoimaviranomaisen velvoitteita keventäviä lakimuutoksia, jotka tulevat kuitenkin voimaan vasta viiveellä. Työvoimapalveluiden järjestämiseen liittyvään liikkeenluovutukseen liittyy kustannuksia, joiden siirtymiseen kaupungille mainitut lainsäädäntömuutokset eivät vaikuta. Esimerkiksi valtiolta siirtyvistä henkilöstökustannuksista ei pystytä valtion toimittaman tiedon perusteella muodostamaan riittävää kuvaa.

Kaupungin investointiohjelma sekä investoinnit sellaisten tytäryhteisöjen taseeseen, jotka saavat liikevaihtonsa kokonaan kaupungilta, on kasvanut yli 11 miljardin euroon ja samanaikaisesti Sotepe-uudistus on laskenut kaupungin verorahoitusta. Kaupungin vastuiden kasvua tulee seurata.

Operatiiviset riskit

Työllisyyspalveluliikelaitoksen toiminnan käynnistyminen ja julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen valtiolta kaupungille on merkittävä uudistus, johon liittyy operatiivisia riskejä. Keskeisiksi riskeiksi on tunnistettu tehtävään nähden riittämätön henkilöstömäärä sekä tietojärjestelmien puutteellinen toiminta.

Kaupungin digitaaliset kyvykkyudet eivät kehity toiminta- ja tuottavuustavoitteiden edellyttämällä tavalla.

Laajavaikutteisiin ICT-häiriöihin vastaaminen epäonnistuu tai on liian hidasta. Hallintatoimena uudistetaan kaupunkiyhteistä ICT-johtamista muun muassa hankehallintaa yhtenäistämällä. Systemaattista kaupungin riskienhallintaprosessin kehittämistä jatketaan sekä toimeenpannaan ICT-jatkuvuussuunnitteluun liittyvät suunnitelmat.

Sarastia-järjestelmän toiminnallisuuteen liittyvät haasteet aiheuttavat riskin sujuvalle henkilöstöhallinnolliselle työlle, mitä hallitaan intensiivisellä toimittajaohjauksella ja seurannalla. Suunniteltu henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus on edellä kuvatun riskin hallintaa. Onnistuneen henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistuksen edellytyksenä on projektin resurssoinnin varmistaminen, selkeä johtamis- ja päätöksentekomalli, muutosjohtamiseen panostaminen sekä mittava ammattimainen testaus- ja laadunvarmistustoiminta ennen kuin käyttöönotto tehdään. Henkilöstöosasto vastaa muutosohjelman hankesuunnitelman, tavoitteiden ja budjetin mukaisesta toimeenpanosta.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön käyttö	Tilin-päätös 2020	Tilin-päätös 2021	Tilin-päätös 2022	Tilin-päätös 2023	Tulos-budjetti 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talou-suunni-telma 2026	Talou-suunni-telma 2027
Henkilöstömäärä (oma henkilöstö)	1 008	1 008	1 008	909	952	952	807	807	807
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	861	861	861	949	822	822	697	697	697
Vuokratyövoiman käyttö (ostot euroina)	4 100	64 167	50 739	262 547	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000

Kaupunginkanslian toimintaan ja henkilöstömäärään vaikuttaa erityisesti Työllisyyspalveluliikelaitoksen toiminnan käynnistyminen. Liikelaitokseen siirtyy liikkeenluovutuksen myötä kaupunginkansliasta noin 175 työntekijää, jolloin elinkeino-osaston henkilöstömäärä on tulevaisuudessa 120 henkilöä. Muutoksella on vaikutusta myös kaupunginkansliaan jäävän organisaation resursointiin ja osaamistarpeisiin, sillä liikelaitoksen kaupunkitasoinen virkaohjaus tapahtuu edelleen elinkeino-osastolla.

Kaupunginkansliassa pyritään siihen, että henkilöstömäärä on laskusuuntainen. Kannustetaan urakiertoa kaupungin sisällä mahdollistaviin rekrytointeihin. Henkilöstön saatavuuden varmistamiseksi vahvistetaan toimenpiteitä työntekijä- ja hakijakokemuksen parantamiseksi sekä kiinnitetään huomiota henkilöstön pitovoimaan. Mahdollisiin henkilöstön saatavuushaasteisiin vastataan muun muassa oppisopimuskoulutuksilla huomioiden kaupungin sisäiset uudelleensijoitustarpeet. Kansainvälisiä rekrytointeja sekä harjoittelija- ja traineepaikkoja pyritään lisäämään ja antamaan esihenkilöille entistä vahvempaa tukea rekrytointien läpiviintiin.

Työllisyyteen ja kotoutumiseen liittyvät uudistukset edellyttävät henkilöstön osaamisen varmistamista. Näitä ovat lainsäädäntömuutokset, vieraskielisten asiakkaiden palvelutarpeen kasvun edellyttämä osaaminen sekä yleinen ohjaustyön osaaminen ja tietosuojasaaminen. Samoin palkkatukityöhön liittyvät lakimuutokset tulevat näillä näkymin vaikuttamaan muun muassa viestintäosaston työjärjestelyihin.

Henkilöstöasioiden hoidossa HR-kokonaisuudistuksen valmistelu etenee vuonna 2025 ja valmistelussa osallistetaan aktiivisesti myös esihenkilöitä. Työterveyskumppanuus Mehiläisen kanssa hioutuu vuoden 2025 aikana. Tavoitteena on kiinnittää kaupunginkansliassa erityisesti huomiota työssä jaksamiseen ja jaksamisen puheeksi ottoon.

Kaupunkitasoinen varautuminen näkyy kaupunginkanslian toiminnan suunnittelussa sekä osaamistarpeissa. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta kaupunginkanslialle siirtyvät väestönsuojeluvastuut täydentävät viraston nykyistä roolia kaupungin turvallisuus- ja valmiustoimijana.

Taloudenohjauksen tietojärjestelmien muutosohjelman järjestelmän käyttöönotto vaihe edellyttää resursseja käyttöönoton ja perusprosessin yhtäaikaiseen toteuttamiseen talous- ja suunnitteluosastolla sekä toimialoilla ja liikelaitoksissa.

Toimintaympäristön monimuotoistuminen näkyy vahvasti kaupunginkanslian toiminnassa – muun muassa kansainvälistyminen ja osatyökykyisten työllistäminen huomioidaan entistä vahvemmin henkilöstösuunnittelussa.

2.1.1.5. 1 50 Keskitetysti maksettavat menot

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	6 092	7 630	7 867	15 990	15 990	15 990	15 990
Menot yhteensä	164 164	160 688	163 343	308 030	307 730	307 047	309 560
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-158 072	-153 058	-155 476	-292 040	-291 740	-291 057	-293 570
Poistot	18						
Tilikauden tulos	-158 089	-153 058	-155 476	-292 040	-291 740	-291 057	-293 570

2.1.1.5.1. 1 50 01 Toimielinten toimintakustannukset, pormestarin ja kaupunginkanslian käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	0						
Menot yhteensä	7 127	7 851	7 599	8 371	8 071	8 239	8 408
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-7 127	-7 851	-7 599	-8 371	-8 071	-8 239	-8 408
Poistot							
Tilikauden tulos	-7 127	-7 851	-7 599	-8 371	-8 071	-8 239	-8 408

Määrärahalla katetaan kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, ylimmän johdon, kaupungin edustamisen ja vieraanvaraisuuden sekä historiatoimikunnan menot. Suurimmat kustannuserät ovat tilavuokrat kaupunkiympäristön toimialalle toimielinten ja pormestarikunnan tiloista. Määräraha sisältää palkkiot luottamushenkilöille ja palkat pormestarikunnalle ja erityisavustajille. Historiatoimikunnan menot koostuvat historiasteosten tuottamisesta ja historia.hel.fi-sivustosta.

2.1.1.5.2. 1 50 02 Keskitetysti maksettavat henkilöstömenot, kaupunginkanslian käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	411		237				
Menot yhteensä	24 109	7 002	-2 091	5 807	5 807	5 671	5 685
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-23 699	-7 002	2 328	-5 807	-5 807	-5 671	-5 685
Poistot							
Tilikauden tulos	-23 699	-7 002	2 328	-5 807	-5 807	-5 671	-5 685

Talousarviokohdan menoiksi kirjataan toimialojen (lukuun ottamatta liikelaitoksia ja Sotepe) lomapalkkojen ja niihin liittyvien henkilösivukulujen jaksotusten muutos.

Määrärahaan on varattu kaupungin oman eläkejärjestelmän mukaiset sekä lakkautetun leski- ja orpoeläkekassan vastuisiin perustuvat eläkkeet. Mukana on myös Helsingin Bussiliikenne Oy:n lisäeläkeosuus sekä kaupungin osuus Kevan suorittamiin eläkkeisiin.

Työsuhdematkalippueta, liikunta- ja kulttuurietu, lounasetu jyvittyvät toimialojen, virastojen, liikelaitosten ja Sotepen maksettavaksi.

Eläkkeet, 1 000 €	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Kaupungin omat eläkkeet	8 540	6 170	5 380	4 680
Leski- ja orpoeläkekassan eläkkeet	250	176	151	130
Eläkevastuun muutos	-6 650	-5 690	-5 110	-4 460
Helsingin Bussiliikenne Oy	1 300	916	937	942
Kuntien eläkevakuutus (HSY)	2	2	2	2
Hallinto	60	33	33	33
Yhteensä	3 502	1 607	1 393	1 327

2.1.1.5.3. 1 50 03 Maksuosuudet, korvaukset ja jäsenmaksut, kaupunginkanslian käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Tulot yhteensä							
Menot yhteensä	35 129	56 943	56 943	59 200	59 200	59 200	59 200
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-35 129	-56 943	-56 943	-59 200	-59 200	-59 200	-59 200
Poistot							
Tilikauden tulos	-35 129	-56 943	-56 943	-59 200	-59 200	-59 200	-59 200

Määrärahaa kohdentuu vuonna 2025 arviolta noin 8 600 000 euroa valtion veloittamiin verohallintolain 31§:n mukaisiin verotuksen toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Näihin kustannuksiin kaupunki ei voi vaikuttaa.

Määrärahaa on varauduttu Uudenmaan liitolle maksettavaan maksuosuuteen sekä Helsingin Väylä Oy:lle maksettaviin rahoituskustannusosuuksiin.

Määrärahaa maksetaan kaupungin elinkeinopolitiikan sekä tapahtumatuotannon toteuttamiseen liittyviä avustuksia ja palveluostoja kaupunkikonserniin kuuluville yhteisöille ja säätiöille. Kaupunki maksaa avustuksia ja sopimuksiin perustuvia korvauksia tytär-, osakkuus- ja muille yhteisöille useilta eri talousarviokohdilta.

Määrärahaa maksetaan koko kaupunkia koskeviin jäsenyyksiin liittyen jäsenmaksuja muun muassa Suomen Kuntaliitolle, KT Kuntatyönantajat -järjestölle sekä Uudenmaan virkistysalueyhdistys ry:lle. Kohdasta maksettavat kaikki jäsenyydet on listattu liitteessä 2 (jäsenmaksuliite).

2.1.1.5.4. 1 50 04 Keskitetty hanketoiminta, kaupunginkanslian käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	5 681	7 630	7 630	7 990	7 990	7 990	7 990
Menot yhteensä	8 650	10 892	10 892	10 922	10 922	10 922	10 922
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-2 969	-3 262	-3 262	-2 932	-2 932	-2 932	-2 932
Poistot	18						
Tilikauden tulos	-2 987	-3 262	-3 262	-2 932	-2 932	-2 932	-2 932

Keskitetyn hanketoiminnan määräraha on varauduttu kaupungin keskitetysti maksettavien Euroopan unionin ja muulla ulkopuolisella rahoituksella rahoitettavien projektien kustannuksiin, muun muassa Euroopan unionin rahoittaman Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien yhteisen innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimuksen toteuttamiseen. Kaupunki saa edellä mainittujen rahoittajien rahoittamiin projekteihin rahoitusosuuksia suhteessa hankkeiden kustannuksiin ja siten talousarviokohdan sitovuustaso on toimintakate. Toimintakatteessa on huomioitu myös se, että tulojen ja menojen maksatuksessa saattaa tulla kaupungista riippumattomia aikataulullisia muutoksia ja siten tulot ja menot voivat ajoittua eri vuosille.

Keskitetyn hanketoiminnan määrärahaa käytetään hankkeisiin:

- jotka toteuttavat Helsingin kaupunkistrategiaa ja hankkeen tavoitteet ovat linkitettävissä kaupunkistrategian tavoitteisiin
- jotka tuovat riittävää uutuus- ja lisäarvoa kaupungille ja joilla on selkeät tavoitteet, tuotokset ja rajaukset ja sen vaikuttavuuden mittarit on selkeästi määritelty.
- jotka esittävät riittävät ja realistiset resurssit toteutukseen sekä hyötyjen varmistamiseen.
- joihin ei ole varauduttu osana muuta talouden ja toiminnan suunnittelua

Vuonna 2025 määrärahasta varaudutaan maksamaan jo käynnissä olevien hankkeiden kustannuksia. Määrärahasta maksettavien uusien hankkeiden osalta painotetaan erityisesti EU-rahoitteisia hankkeita, jotka toteutetaan kaupungin toimesta sekä joista on olennaista hyötyä ja vaikuttavuutta kaupungille. Talousarviokohdan määrärahassa on varauduttu harkinnanvaraisesti rahoittamaan elinkeinopoliittisesti merkittäviä toimintoja ja hankkeita, joiden toimeenpanemiseen sisältyy ulkopuolisia tulovirtoja. Lisäksi varaudutaan rahoittamaan pääkaupunkiseudun kaupunkien tiedeyhteistyötä.

2.1.1.5.5. 1 50 05 Työmarkkinatuen kuntaosuus, kaupunginkanslian käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä							
Menot yhteensä	89 148	78 000	90 000	106 500	106 500	106 500	106 500
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-89 148	-78 000	-90 000	-106 500	-106 500	-106 500	-106 500
Poistot							
Tilikauden tulos	-89 148	-78 000	-90 000	-106 500	-106 500	-106 500	-106 500

1.1.2025 voimaan tuleva työttömyysturvalain muutos tuo kaupungille osittaisen maksuvastuun eri työttömyysetuuslajeista (työmarkkinatuki, ansiopäiväraha, työttömyyspäiväraha). Tätä ennen maksuvastuu koski vain työmarkkinatukea ja katkesi kun henkilö oli ohjattuna aktiivisiin työvoimapalveluihin.

Kun työttömyysetuutta on maksettu yhteensä 100 työttömyyspäivältä, siirtyy tuen perusosan (37,21 €/päivä) kustannuksista 10 % työttömän kotikunnan maksettavaksi. Kunnan maksuosuus nousee portaittain, kunnes 700 etuuspäivän jälkeen se on 50 %. Esimerkiksi osa-aikatyössä olevan henkilön sovitellusta etuudesta kunta maksaa myös osuuden.

Kerran kunnan maksuvastuun piiriin tultuaan etuuskustannus pysyy, vaikka etuuden saaminen olisi katkonaista. Maksuvastuu poistuu ja etuuspäivälaskuri nollautuu, kun henkilön työssäoloehto on täyttynyt, eli hän on saanut riittävästi työtuloa 12 kk ajalta. Maksuvastuu poistuu myös, jos henkilö poistuu työvoimasta pysyvästi.

Valtiovarainministeriö on vuoden 2023 työttömyysjaksojen perusteella arvioinut Helsingin vuoden 2025 työttömyysturvan kuntaosuuden olevan 106,5 M€. On oletettavissa, että sama taso säilyy myös vuosina 2026 ja 2027.

Kunnan maksuosuus kertyy erityisesti pitkäaikaistyöttömistä helsinkiläisistä. Koronapandemian aikana työttömyys Helsingissä kasvoi rajusti ja myös työmarkkinatuen saajien määrä lisääntyi merkittävästi. Taantumien jälkeen rakenteellisen pitkäaikaistyöttömyyden taso jää tyypillisesti edeltävää tasoa korkeammalle, vaikka työvoiman kysyntätilanne paranisikin. Työmarkkinoilta syrjäytymisen vaikutukset näkyvät työttömyysturvan kuntaosuuden tasossa vuosien viiveellä.

Kunnan työvoimapalveluiden ja muiden julkisten palveluiden avulla voidaan ennaltaehkäistä pitkäaikaistyöttömyyttä, mutta tämä vaikuttaa työttömyysturvan kuntaosuuden kehitykseen vasta viiveellä. Sitkeästi pitkäaikaistyöttömien palvelutarve liittyy kasvavissa määrin terveydenhuollon ja aikuissosiaalityön tarjontaan. Niiden avulla asiakkaan tulisi saavuttaa riittävä toimintakyky työllistyäkseen tai saada työkyvyttömyyseläkeratkaisu. Työvoima- sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden aiempaa parempi yhteensovittaminen on edellytys kaikkein pisimpään työttöminä olleiden työkyvyn selvittämiseksi sekä tarvittavien työkyvyn ja työllistymisen tukitoimien järjestämiseksi.

2.1.1.5.6. 1 50 06 Työllisyyspalvelujen järjestäminen, kaupunginkanslian käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä				8 000	8 000	8 000	8 000
Menot yhteensä				117 230	117 230	116 515	118 845
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate				-109 230	-109 230	-108 515	-110 845
Poistot							
Tilikauden tulos				-109 230	-109 230	-108 515	-110 845

Vuoden 2025 alusta voimaan tulevan kotoutumislain ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain nojalla kunnan vastuulle uusina siirretyt viranomaistehtävät hankitaan 1.1.2025 aloittavalta työllisyyspalveluliikelaitokselta. Lakisääteisiä työvoimapalveluita, muun muassa neuvontaa, työnvälitystä, työttömyysturvaan liittyviä tehtäviä, palkkatukea sekä erilaisia koulutus- ja valmennuspalveluja hankitaan vuosittain noin 70 000 henkilöasiakkaalle ja 5 000 työnantaja-asiakkaalle.

Työvoimaviranomaisen tehtävät otetaan vastaan haastavassa työmarkkinatilanteessa. Helsinkiläisten työttömien työnhakijoiden määrä kääntyi kasvuun huhtikuussa 2023, ja elokuussa 2024 Helsingissä oli työttömiä työnhakijoita 11 prosenttia edellisvuotta enemmän. Pitkäaikaistyöttömien suhteellinen osuus kaikista työttömistä on Helsingissä korkea muuhun maahan verrattuna.

Palvelujen hankintaan käytettävä määräraha perustuu uudistuksesta aiheutuvaan valtionosuuksien kasvuun, työikäisten kotoutumisen laskennallisiin korvauksiin sekä kaupungin täydentävään rahoitukseen, jolla pyritään pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen ja ennaltaehkäisyyn. Talousarviokohdan tulot muodostuvat valtiolta saatavista työikäisten kotoutumisen laskennallisista korvauksista.

Liikelaitoksen ja kaupunginkanslian välisen tilaaja-tuottaja-mallin toiminta määritellään tarkemmin vuosittain tehtävässä sopimuksessa, jolla kaupunki tilaa työllisyys- ja kotoutumispalveluita liikelaitokselta. Toiminnan rahoitusmalli muotoillaan siten, että liikelaitokselle syntyy kannustin estää työttömyyden pitkittyminen.

2.1.1.6. Palvelukeskusliikelaitos

Tulos- ja rahoituslaskelma

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Liikevaihto	113 001	116 594	120 266	122 794	124 022	124 634
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot	1 283	1 175	2 281	680	500	505
Materiaalit ja palvelut	-46 812	-48 819	-51 801	-51 662	-52 958	-52 782
Henkilöstömenot	-61 757	-62 477	-64 090	-66 067	-67 256	-67 959
Poistot	-318	-309	-307	-256	-10	
Liiketoiminnan muut menot	-5 290	-5 509	-5 491	-5 088	-4 266	-4 392
Liikeylijäämä/alijäämä	107	655	858	401	31	6
Rahoitustulot ja -menot						
Rahoitustulot		300				
Korvaus peruspääomasta	-80	-80	-80	-80	-80	-80
Rahoitusmenot	-26	-11	-21	-21	-21	-21
Satunnaiset erät						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1	864	757	300	-70	-95

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Liikeylijäämä/alijäämä	107	655	858	401	31	6
Poistot	318	309	307	256	10	
Rahoitustulot ja -menot		300				
Korvaus peruspääomasta	-80	-80	-80	-80	-80	-80
Muut rahoitusmenot	-26	-11	-21	-21	-21	-21
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-248	-100				
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	15					
Toiminnan ja investointien rahavirta	86	1 073	1 064	556	-60	-95
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Lainakannan muutokset						
Oman pääoman muutokset						
Peruspääoman muutos						
Muut maksuvalmiuden muutokset	-86					
Rahoituksen rahavirta	-86					
Rahavarojen muutos	0	1 073	1 064	556	-60	-95

Toiminnan kuvaus

Palvelukeskus Helsinki -liikelaitos (Palvelukeskusliikelaitos) on osa Helsingin kaupungin keskushallintoa ja toimii viisijäsenisen johtokunnan alaisuudessa.

Palvelukeskus Helsingin 1 550 ammattilaista jakautuvat kolmeen yksikköön, jotka tuottavat monipuolisesti tukipalveluja kaupungin toimialoille, liikelaitoksille ja kaupunkikonsernin yhteisöille ja sitä kautta kaupunkilaisille. Palvelukeskus Helsinki toimii 500 palvelupisteessä ja tuottaa ruoka-, puhtaanapito-, puhelin-, hyvinvointi- ja aulapalveluja sekä tukee kotona asumista monipuolisilla teknisillä ratkaisuilla ja palveluilla.

Monipalvelut-yksikkö tuottaa ruoka- ja puhtauspalveluja päiväkoteihin, päiväkotien erillisryhmiin, ryhmäperhepäiväkoteihin, leikkipuistoihin, kouluihin ja oppilaitoksiin, seniorikeskuksiin, sairaaloihin, asumisyksikköihin sekä kotiateria-asiakkaille. Yksikössä työskentelee 1 250 henkilöä.

Kokonaisruokapalvelua, joka sisältää ruoan valmistuksen/toimituksen lisäksi palvelun kohteessa, toteutetaan 430 palvelukohteessa ja lisäksi 140 kohteeseen toimitetaan valmis ruoka. Päivittäinen ruokailijamäärä on 61 000 ja ruoka-annoksia tuotetaan yli 108 000. Puhtauspalveluja toteutetaan yhteensä 350 kohteessa, ja siivottava pinta-ala on 220 000 m².

Puhelin- ja hyvinvointipalvelut -yksikkö tuottaa 250 ammattilaisen voimin digitaalisuuteen nojautuvia monikanavaisia asiakaspalveluja, etähoito-, turvpuhelin- ja lääkeautomaattipalveluja sekä vanhusten ja vammaisten kuljetuspalveluja (Helsingin Matkapalvelu). Palvelukategorioista suurin on hoivapalvelut, joissa etähoitoasiakkaita on 1 000, turvpuhelinasiakkaita 5 200 ja lääkeautomaattiasiakkaita 1 100.

Talous- ja hallintopalvelut -yksikkö toimii sisäisenä asiantuntija- ja tukipalveluyksikkönä tuottaen hallinnon, talous-, hankinta-, ICT-, HR-, viestintä- ja asiakkuudenhoidopalveluja sekä toiminnanohjauksen ja vastuullisuustyön johtamisen tukipalveluja. Yksikössä työskentelee 40 henkilöä.

Toimintaympäristön muutokset

Kaupunginvaltuuston 29.5.2024 päätöksen mukaisesti Pakkalan vanhentunut keskuskeittiö korvataan uudella elintarviketerminalitoiminnan sisältävällä keskuskeittiöllä hankesuunnitelman mukaisesti. Hankkeessa parannetaan edellytyksiä tuottaa tehokasta ja laadukasta keskitettyä ruokapalvelua kaupungin eri palvelukeittiöihin. Palvelukeskuksen henkilöstöä osallistuu keskuskeittiön suunnitteluun, rakentamiseen valmisteluun sekä käyttöönottovaiheeseen vuosina 2024–2027. Uusi keskuskeittiö elintarviketerminalilla otetaan käyttöön kesällä 2027.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala kilpailuttaa lisää varhaiskasvatuksen kohteita vuosina 2025–2027. Vuoden 2025 ulkoistusten piirissä on 52 päiväkotia/kohdetta, joista 28 on ruoka- ja puhtauspalvelukohteita, 20 kohteeseen on tuotettu puhtauspalvelua ja 4 kohteeseen ruokapalvelua. Vuoden 2026 kilpailutuksen laajuus on 10 päiväkotia ja vuonna 2027 kolme päiväkotia, joista kaikki 13 ovat ruoka- ja puhtauspalvelukohteita. Ateriamäärien lasku pienentää Pakkalassa tuotettavia kilomääriä ja ilman keittiöpalvelun ja -palveluverkon tuottavuuden kehittämistä heikentää keskitetyn tuotannon tehokkuutta. Kilpailutusten myötä Palvelukeskuksen siivottava neliömäärä alenee 17 prosenttia vuoden 2027 loppuun mennessä.

Vuoden 2025 aikana tullaan kehittämään Palvelukeskus Helsingin ja toimiala-asiakkaiden yhteistyömallia selkiyttämällä yhteistyöasiakirjojen palvelukuvauksia, yhteisiä suunnittelu- ja seurantakäytäntöjä sekä rooleja ja vastuita. Ruokapalveluprosessissa eri palveluntuottajilla on erilaisia vastuita ja rooleja, joten yhteistyömallien ja -asiakirjojen on oltava selkeitä varauduttaessa pitkäkestoiseen häiriötilanteeseen. Häiriötilanteisiin varaudutaan Palvelukeskuksen kehittämisohjelmassa sekä valmius- ja varautumissuunnitelmassa.

Pakkalan tuotantolaitoksen koneet ja laitteet ovat käyttöikänsä vanhentuneita eikä uusiin laitteisiin ole tehty investointeja. Vaarana on, että koneet tai laitteet menevät epäkuuntoon ja ruokatuotanto keskeytyy. Tämä on otettu huomioon Palvelukeskuksen valmius- ja varautumissuunnitelmassa sekä keskuskeittiöinvestoinnissa.

Hankintasopimusten hintojen raju ja äkillinen nousu sopimuskauden aikana voi aiheuttaa Palvelukeskuksen toimintaan sopeuttamistarpeita. Hinnankorotuspaineita pyritään tasaamaan hintaneuvotteluissa toimittajien kanssa.

Hinnoitteluprosessissa kustannusrakenteiden analysointi ja kustannusten läpinäkyvyyden parantaminen asiakkaiden ja liikelaitoksen välillä on erityisen tärkeää uusien palveluratkaisujen osalta ja sotepe-eriyttäminen huomioiden.

Työntekijöiden osaamisen on vastattava liiketoiminnan tarpeita ja alan on houkuteltava uusia, ammattitaitoisia osaajia. Osaavan henkilöstön saatavuus on Palvelukeskuksen kriittinen menestystekijä. Palvelukeskuksessa on laadittu henkilöstön osaamisen kehittämisen suunnitelma ja työvoiman vuokrausyritysten kanssa tehdään aktiivisesti yhteistyötä.

Tuote- ja raaka-ainetoimittajien, tuotantolaitoksen tai logistiikan häiriötilanteet, pitkäkestoiset järjestelmähäiriöt sekä sairausepidemian vaikutukset henkilöstön saatavuuteen voivat aiheuttaa vakavan häiriön ruokapalvelutoimintaan ja johtaa jopa

sen keskeytymiseen. Näihin varaudutaan Pakkalan tuotannon häiriön aikaisella varautumissuunnitelmalla, toimipaikkojen vararuokasuunnitelmilla ja ylläpitämällä ICT-järjestelmien varautumissuunnitelmaa.

ICT-järjestelmähäiriöt, esimerkiksi tietoliikenneverkossa tapahtuvat merkittävät katkokset, voivat vaarantaa palvelujen tuottamisen. Järjestelmämuutosten ja digitalisaation vaikutukset sekä toimintaympäristön haavoittuvuus vaativat kansliapäällikön asettaman tietosuojan, tiedonhallinnan ja tietoturvan toimenpideohjelman mukaisesti liikelaitokselta sekä sen yksiköiltä 2024 syksyllä tuotettavan systemaattisen toimintasuunnitelman mukaisia korjaavia toimia, henkilöstön jatkuvaa kouluttamista ja osaamistason nostoa. Häiriöiden vaikutuksia pienennetään jatkuvuus- ja toipumissuunnitelmien sekä häiriötilanteiden harjoittelun avulla.

Toiminnan painopisteet vuonna 2025

Palvelukeskus Helsingin keskeiset painopisteet vuodelle 2025 ovat:

- Kehittämis- ja tuottavuusohjelman toteuttaminen
- Pakkalan keskuskeittiön elintarviketerminaalilla suunnittelu sekä rakentamisen valmistelu ja aloittaminen
- Henkilöstökokemuksen ja pito- ja vetovoiman parantaminen
- Asiakaskokemuksen parantaminen

Palvelukeskus Helsingille asetetun kehittämis- ja tuottavuusohjelman toimenpiteillä tavoitellaan 1,9 miljoonan euron säästöä vuonna 2025. Toimenpiteinä ovat ruoka- ja tuotantohävikin hallinta ja vähentäminen, palvelutyön optimointi yhdistelmätyötä kehittämällä, kuljetusten tehostaminen, palvelutuotannon prosessien virtaviivaistaminen, toiminnan kehittäminen sairauspoissaolojen vähentämiseksi sekä laskujen käsittelyn automatisaation lisääminen. Talousraportointia ja -lukujen analysointia kehitetään sekä johdon päätöksenteon tueksi että talouden seurannan vahvistamiseksi.

Pakkalan uuden keskuskeittiön elintarviketerminaalilla toteutussuunnittelua sekä rakentamisen valmistelua ja aloitusta edistetään hankesuunnitelman mukaan. Johtokunta seuraa hankkeen edistymistä ja hankkeeseen nimetty kaupungin organisaatorajat ylittävä ohjausryhmä varmistaa hankkeen etenemisen tavoitteiden mukaisesti aikataulussa ja budjetissa. Projektiryhmässä sekä tarvittavissa alaprojekteissa on laajasti mukana Palvelukeskuksen ruokatuotannon, logistiikan ja varautumisen asiantuntijoita sekä henkilöstön edustus. Tavoitteena on moderni, energia- ja kustannustehokas keskuskeittiö, jossa henkilöstö viihtyy, ja joka tuottaa ja järjestää kaupungin vaatimusten mukaista ruokaa asiakkaille. Terminaalitoiminnot mahdollistavat aiempaa tehokkaammat yhteistyön elintarvikealan kanssa, ruokatuotteiden hankinnan ja joustavan yhdistelyn palvelukeittäisiin. Uusi keskuskeittiö rakennetaan nykyisen keskuskeittiön viereen samalle tontille ja tavoiteaikataulun mukaan toteutussuunnittelu alkaa joulukuussa 2024 ja rakentaminen keväällä 2025.

Henkilöstökokemusta parannetaan kiinnittämällä huomiota erityisesti työsuhteen elinkaaren eri vaiheisiin sekä osaamisen jatkuvalla kehittämisellä, erityisesti muutos- ja projektijohtamisen ja monimuotoisen työyhteisön johtamisen osaamisen sekä talousosaamisen lisäämisellä. Tuki- ja liiketoimintojen yhteistyötä tiivistetään työvoiman saatavuuteen vaikuttavien kokonaisuuksien kehittämisessä.

Asiakaskokemusjohtamista kehitetään yhteistyössä asiakkaiden kanssa säännöllisissä tapaamisissa ja asiakkaiden työtä helpottavia nykyisiä palveluja kehitetään asiakkaiden tarpeiden mukaan. Palvelukeskuksen hinnoitteluprosessia selkeytetään ja kustannusperusteista palveluhinnoittelua tarkennetaan. Loppuasiakkaiden tyytyväisyyttä seurataan palveluittain ja liiketoiminnoittain sekä jatkuvilla että kerran vuodessa tehtävillä asiakastytyväisyysmittauksilla.

Kaupunkistrategian toteuttaminen

Toiminnan ja tuottavuuden kehittämisessä prioriteettina on elinkaarensa päässä olevan Pakkalan nykyisen ruokatuotantolaitoksen korvaaminen uudella, elintarviketerminaalilla varustetulla keskuskeittiöllä, joka mahdollistaa kaupungin väestönkasvua tukevan ruokapalvelun taloudellisesti ja ekologisesti tehokkaalla tavalla. Toimintamalli luo myös edellytykset varautua ruokatuotannon volyymien vaihteluun niin vuositasolla kuin tulevana vuosikymmeninä, kun yhteistyötä elintarviketeollisuuden kanssa lisätään puolivalmisteiden ja valmisruokien osalta. Nykyaikaiset tuotantoprosessit sekä uudenaikaiset tilat ja koneet luovat henkilöstölle mielekkään ja ergonomisen työympäristön, jossa on tarjolla uudenlaisia työtehtäviä sekä mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen.

Palvelukeskus Helsingin tavoitteena on olla palvelualoillaan houkutteleva työpaikka ja parantaa työntekijäkokemusta sekä suositteluindeksiä ja näin edistää ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta ja vahvistaa henkilöstön pitovoimaa. Asiakkaiden kanssa tehdään laaja-alaista yhteistyötä ja nykyisiä palveluja kehitetään yhdessä kaupunkilaisten hyväksi.

Talousarvion toiminnan tavoitteet vuodelle 2025

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Hyvä asiakaskokemus
Tavoitekategoria	Liikelaitoksen oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Asiakastytyväisyys kouluruokailuun, keskiarvo (asteikko 1–5)
Mittarin 1 lähtöarvo	2024 toteuma
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 3,5
Mittari 2	Asiakastytyväisyys henkilöstöruokailuun, keskiarvo (asteikko 1–5)
Mittari 2 lähtöarvo	2024 toteuma
Mittari 2 tavoitearvo	Vähintään 4,2
Mittari 3	Asiakastytyväisyys Puhelin- ja hyvinvointipalvelut -yksikön palveluihin (turvpuhelin, kaupunkiyhteinen asiakaspalvelu, kotiateriat/tilaus ja asiakaspalvelu), kyselyjen tulosten keskiarvo (asteikko 1–5)
Mittari 3 lähtöarvo	2024 toteuma
Mittari 3 tavoitearvo	Vähintään 4,3

Palvelukeskus Helsinki kehittää asiakaskokemusta jatkuvien asiakastytyväisyyskyselyjen tulosten pohjalta. Jatkuvasti käynnissä oleviin kyselyihin vastaavat kuukausittain tuhannet kaupunkilaiset: koululaiset ja opiskelijat, seniorikeskusten ja palvelutalojen henkilöstöruokalojen asiakkaat, turvpuhelinpalvelun ja kaupunkiyhteisen asiakaspalvelun käyttäjät sekä kotiateriapalvelun asiakkaat. Säännöllinen asiakaspalaute tukee palvelujen kehittämistä.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Palvelukeskuksen toiminta tehostaa Helsingin kaupungin ruoka- ja puhtauspalveluja
Tavoitekategoria	Liikelaitoksen oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Kehitystoimenpiteillä saavutettu säästö (milj. euroa)
Mittarin 1 lähtöarvo	
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 1,9

Tuottavuutta parannetaan kehittämällä yhdistelmätyötä ruoka- ja puhtauspalveluissa, tehostamalla logistiikkaa, uudistamalla reseptiikkaa sekä vähentämällä ruoka- ja tuotantohävikkiä. Säästöjä haetaan myös sairauspoissaolojen vähentämiseen kohdistuvalla toiminnan kehittämisellä, laskujen määrän ja käsittelyn optimoinnilla sekä prosessimuutoksilla.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Palkeen työpaikkana tyytyväisten työntekijöiden osuus kasvaa
Tavoitekategoria	Liikelaitoksen oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Fiilari-kyselyn suosittelemiseksi: kuinka suuri osuus suosittelee työnantajaa ystävilleen (%:a vastaajista)
Mittarin 1 lähtöarvo	78
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 80

Ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta edistetään työnantajakuva kehittämällä ja henkilöstön pitovoimaa vahvistetaan työntekijäkokemusta parantavilla toimenpiteillä, esimerkiksi laajentamalla osaamista työssäoppimisen ja koulutusten avulla.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Ruokahävikin vähentäminen 20 % vuoden 2021 kokonaismäärästä suhteutettuna ruokailijamäärään
Tavoitekategoria	Liikelaitoksen oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Ruokahävikin määrä (g/ruokailija)
Mittarin 1 lähtöarvo	72,18
Mittarin 1 tavoitearvo	Enintään 57,74

Ruokahävikin tehokkaampaa hallintaa ja vähentämismenetelmiä kehitetään, kirjaamiskäytäntöjä tarkennetaan ja yhteistyötä toimialojen kanssa tiivistetään. Kouluissa, päiväkodeissa ja hoitoalan ravintoloissa hävikin määrää seurataan suhteessa ruokailijamäärään, g/ruokailija. Hävikin vähentämistoimenpiteitä toteutetaan myös Pakkalan keskuskeittiössä.

Liiketoiminnan tunnusluvut

Liiketoiminnan tunnusluvut	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Liikevaihdon muutos (%)	-8.2	4.5	10.7	5,1	5,7	6,4	2,7
Liikevaihto / henkilöstön määrä (1 000€)	63.4	67.2	69.6	73,0	77,3	72,4	82,1
Henkilöstökulut (ml. työvoiman vuokraus) / liikevaihto (%)	59.7	58.4	59.3	59,3	58,0	58,5	58,4
Liikely- / alijäämä liikevaihdosta (%)	-4.3	0.3	0.1	0,1	0,3	0,5	0,3

Palvelukustannusten ja tilankäytön tehokkuuden kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Perusopetuksen lounas (vain perusopetustoimintaa sisältävät kohteet)							
Palvelun kokonaiskustannus (€)		8 493 955	9 835 784	10 376 155	10 880 000	10 900 000	11 250 000
Suorite (koululounas, kpl)		3 457 610	4 032 319	4 275 423	4 350 000	4 370 000	4 390 000
Yksikkökustannus (€/koululounas)		2,46	2,44	2,43	2,50	2,49	2,56
Yksikkökustannuksen muutos-%			-0,7	-0,4	2,9	2,6	2,5
Varhaiskasvatuksen ateriapäivä (vain päiväkotij- ja esikoulutoimintaa sisältävät kohteet)							
Palvelun kokonaiskustannus (€)					22 800 000	22 220 000	21 970 000
Suorite (päiväkodin ateriat)					5 595 000	5 547 000	5 400 000
Yksikkökustannus (€/ateriapäivä)					8,15	8,01	8,14
Yksikkökustannuksen muutos-%							-0,2
Etähoito							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	3 969 895	5 198 633	5 188 687	5 914 020	5 500 000	5 400 000	5 600 000
Suorite (kontakti, kpl)	391 317	420 920	405 644	409 012	408 500	408 500	410 000
Yksikkökustannus (€/kontakti)	10,14	12,35	12,79	14,46	13,46	13,22	13,66
Yksikkökustannuksen muutos-%		21,7	3,6	13,0	-6,9	-8,6	1,4
Matkojen välitys*							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	2 881 563	2 486 293	2 741 635	3 110 041	3 426 051	3 400 000	3 500 000
Suorite (välitetty matka, kpl)	439 665	497 292	593 046	680 917	640 000	640 000	660 000

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Yksikkökustannus (€/välitetty matka)	6,55	5,00	4,62	4,57	5,35	5,31	5,30
Yksikkökustannuksen muutos-%		-23,7	-7,5	-1,2	17,2	16,3	-0,9
*Matkojen välitys = ikääntyneiden ja vaikeavammaisten matkapalvelu: matkojen välityksen osuus, ei sisällä kuljetuskustannuksia							

Perusopetuksen lounaan yksikkökustannuksen nousun taustalla ovat elintarvikkeiden ja palkkojen yleinen kustannustason kohoaminen sekä palvelukustannuslaskentaan sisältyvien kohteiden muutokset. Kohonneet elintarvikehinnat ovat vaatineet toiminnan mukauttamista ja kumppaniyhteistyön tiivistämistä. Oppilasmäärien nousu kasvattaa lounasmääriä ja tasoittaa hintojen nousua.

Varhaiskasvatuksen kohteille tuotetut ateriamäärät laskevat, kun kasvatuksen ja koulutuksen toimiala kilpailuttaa kohteita muille palveluntuottajille. Ulkoistukset pienentävät yleiskustannuksiin jäävää katetta ja nostavat yksikkökustannusta. Hinnankorotuspainetta aiheuttavat myös palkkojen ja elintarvikkeiden hintojen nousu, jota on saatu tasattua tuottavuustoimilla kuten lisäämällä yhdistelmätyötä päiväkodeissa.

Etähoiton yksikkökustannukseen vaikuttavat etenkin henkilöstö-, laite- ja järjestelmäkustannukset. Kontaktimäärät ovat vakaalla tasolla ja toiminnan tehostamisen myötä kustannusten kasvu on taittumassa vuonna 2024. Yleinen kustannustason nousu ja etähoitokontaktien keston pidentyminen kohottavat yksikkökustannusta vuonna 2025 sekä vaikuttavat palvelun käyntiperusteiseen hinnoitteluun.

Välitettyjen matkojen määrä on koronavuosien ja -rajoitusten jälkeen tasoittunut, mikä on vaikuttanut merkittävästi yksikkökustannukseen. Vuoden 2024 kustannusta nostaa uuden kuljetuspalvelujärjestelmän käyttöönotto ja palkkojen nousu, joka heijastuu myös vuoteen 2025.

Tilankäytön mittarit	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Toimistotilat yhteensä m ²	4 916	4 916	4 916	4 916	4 916	4 544	4 544	4 544	4 838
Toimistotilat m ² /henkilö	23	23	23	23	23	17	17	17	18

Palvelukeskus Helsingin palvelutyöntekijät työskentelevät asiakastoimialojen tiloissa. Tilankäytön mittarina on käytetty hallinnon ja Puhelin- ja hyvinvointipalvelu -yksikön käytössä olevia toimistotiloja. Monipaikkainen työ on lisääntynyt ja syksyllä 2024 luovutaan 8. kerroksen toimistotiloista osoitteessa Elimäenkatu 15. Taloussuunnittelukaudella 2025–2027 Pakkalantie 30:n nykyiset toimistotilat säilyvät ennallaan ja Pakkalan keskuskeittiön yhteyteen valmistuva 294 neliömetrin toimistotila otetaan käyttöön vuonna 2027.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön käyttö	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Henkilöstön määrä (oma henkilöstö)	1 467	1 445	1 544	1 553	1 547	1 547	1 496	1 481	1 478
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)				1 217	1 466	1 466	1 421	1 407	1 404
Vuokratyövoiman käyttö (ostot euroina)	3 795 654	4 117 660	5 552 312	5 295 612	5 362 560	5 417 299	5 612 322	5 814 365	6 029 497

Palvelukeskus Helsingin menestymisen edellytys on motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, jota johdetaan ammattitaitoisesti.

Vuonna 2025 Palvelukeskuksen henkilöstömäärä laskee hieman. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala jatkaa ruoka- ja puhtauspalvelujen ulkoistamista ja vuoden 2025 liikkeenluovutus koskee Palvelukeskuksessa noin 63 työntekijää. Puhelin- ja hyvinvointipalvelujen henkilöstömäärä voi kohota, mikäli sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tarve palveluille kasvaa. Eläkepoistuma on tulevien kolmen vuoden kuluessa 148 työntekijää, joista 42 henkilöä vuonna 2025. Muunkielisten työntekijöiden osuus on kasvanut vuosittain. Vuonna 2015 osuus oli 13,3 prosenttia ja vuonna 2023 muunkielisten osuus henkilöstöstä oli 23,1 prosenttia.

Osaavan työvoiman saatavuus on haaste erityisesti ruoka- ja hoivapalveluissa. Tähän vastataan vahvistamalla ulkoista työnantajakuvaa ja parantamalla henkilöstökokemusta työsuhteen elinkaaren eri vaiheissa, panostaen erityisesti tehokkaaseen ”rekrytoinnista perehdytykseen” prosessiin uusille alalle tulijoille. Tulevaisuudessa ruokapalveluissa kasvaa tarve yhdistelmäosaajille. Sisäisen liikkuvuuden edistäminen on tärkeää suuren eläkepoistuman ennakoimiseksi. Henkilöstön liikkuvuutta tuetaan monipalveluissa osaamisen laajentamisella, esimerkiksi tarjoamalla oppisopimuksia ja ketteriä osatutkintosuorituksia. Rekrytoinnin tukena käytettävään oppisopimusperusteiseen työsuhteeseen varaudutaan palkkaamaan noin 8 työntekijää. Vuonna 2023 työvoiman vuokrauspalvelujen kustannukset olivat 5,3 miljoonaa euroa. Vuokratyövoimaa käytetään lähinnä vakituisen henkilöstön akuuteissa poissaolotilanteissa. Vuokratyövoiman käytön ennustetaan pysyvän ennallaan.

Henkilöstön osaamista kehitetään strategialähtöisesti ja ennakoiden tulevaisuuden palvelutarpeita. Keskeisiä painopisteitä ovat asiakaskokemuksen johtaminen ja asiakaspalvelutaidot. Henkilöstön monimuotoisuus ja muunkielisten työntekijöiden osuuden kasvu edellyttävät esihenkilöiltä ymmärrystä ja taitoa monimuotoisuuden johtamisesta sekä koko organisaatiolta kykyä ja toimenpiteitä inklusiivisen työkuultuurin vahvistamiseksi. Muutoksen tueksi kehitetään muutosjohtamisen taitoja ja ymmärrystä muutoksesta ja samalla edistetään jatkuvan uudistumisen ja oppimisen ajattelumallia sekä resilienssitaitoja. Huomiota kiinnitetään muutos- ja projektijohtamisen osaamiseen talousosaamisen ohella. Lisäksi uutena osaamistarpeena on tunnistettu riskienhallinta- ja ennakointiosaaminen.

2.1.1.7. Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)

Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Liikevaihto	247 482	214 961	240 370	226 409	238 711	242 238
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot	5 677	5 135	6 389	7 720	7 305	7 551
Materiaalit ja palvelut	-163 104	-128 872	-155 669	-139 028	-149 342	-152 152
Henkilöstömenot	-72 281	-71 188	-71 432	-73 591	-74 536	-75 219
Poistot	-3 342	-3 508	-3 517	-3 652	-3 743	-3 836
Liiketoiminnan muut menot	-15 986	-16 750	-17 052	-17 628	-18 104	-18 225
Liikelylijäämä/alijäämä	-1 554	-222	-911	229	292	358
Rahoitustulot ja -menot						
Rahoitustulot						
Korvaus peruspääomasta	-1 944	-1 944	-1 944	-1 944	-1 944	-1 944
Rahoitusmenot	-40					
Satunnaiset erät						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3 539	-2 166	-2 855	-1 715	-1 652	-1 586

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Liikelyljäämä/alijäämä	-1 554	-222	-911	229	292	358
Poistot	3 342	3 508	3 517	3 652	3 743	3 836
Rahoitustulot ja -menot						
Korvaus peruspääomasta	-1 944	-1 944	-1 944	-1 944	-1 944	-1 944
Muut rahoitusmenot	-40					
Satunnaiset erät	-350					
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-2 387	-5 844	-8 684	-5 681	-5 955	-6 890
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	350					
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 584	-4 502	-8 022	-3 743	-3 864	-4 640
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Lainakannan muutokset						
Oman pääoman muutokset						
Peruspääoman muutos						
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 584	4 502	8 022	3 743	3 864	4 640
Rahoituksen rahavirta	2 584	4 502	8 022	3 743	3 864	4 640
Rahavarojen muutos	0	0	0	0	0	0

Toiminnan kuvaus

Rakentamispalveluliikelaitos (Stara) tuottaa rakennusalan, ympäristönhoidon ja logistiikan asiantuntija-, tuotanto- ja ylläpitopalveluja ensisijaisesti Helsingin kaupungin tarpeisiin. Rakentamispalveluliikelaitos toimii liikelaitoksen johtokunnan alaisuudessa ja kuuluu keskushallintoon. Stara jakautuu kuuteen osastotasoiseen yksikköön seuraavasti: hallinto, infran rakentaminen, infran kunnossapito, logistiikka, rakennustekniikka ja ympäristöhoito.

Staran pääasiallisena asiakkaana on kaupunkiympäristön toimiala, minkä lisäksi panostetaan muihin kaupungin sisäisiin asiakkuuksiin. Keskeiset asiakkuudet jakautuvat seuraavasti: Kaupunkiympäristön toimiala (87,8 prosenttia), Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala (2,3 prosenttia), Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (2,0 prosenttia), Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala (1,3 prosenttia) ja muut (6,6 prosenttia).

Stara pitää huolta Stadista ja sen kiinteistöjen ja yleisten alueiden toimivuudesta, käytettävyydestä, turvallisuudesta ja siisteydestä asiakkaiden tilausten mukaisesti. Staran strategia päivitettiin vuonna 2021 kaupunkistrategiaan pohjautuen. Staran visio on olla haluttu, ketterä ja kilpailukyinen luottokumppani kaikissa olosuhteissa.

Toimintaympäristön muutokset

Stara seuraa oman toimialansa lainsäädännön kehitystä. Tulossa olevia lakiuudistuksia ovat muun muassa alueidenkäytön lainsäädännön uudistus, rakentamislain muutos, yhteiskunnan kriittisen infra-struktuurin suojaamiseen ja häiriönsietokyvyn parantamiseen liittyvä uudistus, EU:n luonnon ennallistamisasetus sekä latauspiste- ja automaatiolaki. Päästöttömien työmaiden, Green Dealin ja muiden Hiilineutraali Helsinki 2030 tavoitteiden edistäminen lisää vaatimuksia työmaille.

Kaupunkiympäristön toimialan ja Staran tilaamisen ja tuottamisen periaatteet 2025–2028 vaikuttavat Staran toimintaan keskeisesti. Staran tavoitteena on parantaa tuottavuuttaan kolme prosenttia kaikissa toiminnoissa. Periaatteiden vaikutuksia toimintaan kuvataan tarkemmin kohdassa kaupunkistrategian toteuttaminen.

Taloudellisista riskeistä merkittävin liittyy liian pieneen ja epätasaisesti jakautuneeseen työkantaan. Infran kunnossapidon sopimusalueet supistuvat ja tämä voi asettaa kannattavuushaasteita, mikäli toimintojen sopeuttamisessa ei onnistuta. Rakentamisessa myynti koostuu jatkossa pienemmistä hankkeista, joiden toteuttaminen kannattavasti on yleensä laajoja hankkeita haastavampaa. Toiminta on sopeutettava sellaiseksi, että Staran omat resurssit ovat optimaalisessa käytössä kaikissa olosuhteissa ja toiminta on samaan aikaan riittävän kilpailukykyistä.

Toiminnallisista riskeistä merkittävimmät kohdistuvat toimialalla tyypillisesti harmaaseen talouteen, vakaviin työtaturmiin ja rakentamisen laadunvarmistukseen. Rakentamisen toimialalla yleisesti, ja Starassa kehittämis- ja tuottavuusohjelman (Keto) toimeenpanoon liittyvän muutostilanteen takia, myös osaavan työvoiman liikkuvuus ja saatavuus muodostavat toiminnallisen riskin. Hankintojen hallinta itse prosessiin liittyvien vaatimusten kasvaessa sekä niissä onnistuminen taloudellisesti ja toimintaa tukevasti nousee entistä tärkeämmäksi. Tietojärjestelmien häiriötön toiminta, niihin liittyvä tietoturva ja tiedonhallinta on riskienhallinnan kannalta tärkeää.

Toiminnan painopisteet vuonna 2025

- Toiminnan kehittäminen Kympin ja Staran välisten tilaamisen ja tuottamisen periaatteiden 2025–2028 mukaisesti.
- Arvontuon ja hankintojen toimenpideohjelmien toteutuksen jatkaminen keskeneräisten toimien osalta.
- Toimitilasuunnittelu ja -suunnitelmien toteutus.

Kaupunkiympäristötoimialan ja Staran tilaamisen ja tuottamisen periaatteet 2025–2028 ohjaavat Staran toimintaa. Staran tavoitteena on parantaa tuottavuuttaan.

Kaupunkistrategian toteuttaminen

Stara toteuttaa osaltaan kaupungin strategista tavoitetta kunnianhimoisesta ilmastovastuusta. Starassa on voimassa oleva ympäristöjärjestelmä vuosille 2023–2026. Ympäristöohjelma päivitettiin vuonna 2023 ja ympäristöprosessien kehittämistä jatketaan. Staran ympäristöpolitiikka tarkistetaan sopimaan vuonna 2024 valmistuneisiin Helsingin kaupungin ympäristönsuojelun tavoitteisiin (HYST).

Helsingin kaupunki on sitoutunut päästöttömien työmaiden Green Deal -sopimukseen, joka tähtää kaikkien työmaiden päästöttömyyteen vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2025 Stara edistää edelleen päästöttömien työmaiden Green Deal- ja muita Hiilineutraali Helsinki 2030 tavoitteita. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että hankinnoissa otetaan huomioon laki puhtaista ajoneuvoista, sähkökäyttöisten ajoneuvojen ja koneiden osuutta lisätään kalustoa uusittaessa, uusiutuvan polttoaineen käyttöä lisätään ja fossiilisten polttoaineiden käyttöä vähennetään. Energiankäyttöä vähennetään uusimalla kiinteistöjen säätölaitteita. Käytettävä sähkö ostetaan uusiutuvista lähteistä tuotettuna tai ympäristösertifioituna. Aurinkopaneeleita ja -kerääjiä lisätään soveltuviin Staran kohteisiin.

Staran jätehuoltoon tuli muutoksia, kun vaarallisen jätteen putesopimustoimittaja vaihtui huhtikuussa 2024 ja HSY:n rooli Staran tukikohtien jätehuollossa kasvoi. Lajittelumahdollisuuksien lisääntyminen vähentää sekajätteeksi päätyvän jätteen määrää.

Staralla on tärkeä rooli myös viihtyisän ja turvallisen Helsingin varautumis- ja valmiustehtävissä. Kaupungin vastuulla on varmistaa tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimet häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Vuoden 2024 aikana selvitettiin ja tunnistettiin kehittämistarpeet Staran katupäivystyksen ja siihen liittyvien avainresurssien rooleissa, vastuissa ja sidosryhmien tarpeissa. Tavoitteena on varmistaa häiriötilanteiden johtaminen.

Henkilöstön työhyvinvoinnista ja työturvallisuudesta huolehditaan Staran työhyvinvointi- ja työsuojelun toimintasuunnitelman mukaisesti. Stara kehittää sisäistä ja ulkoista viestintäänsä, tavoitteena yksiääninen ja yhtenäinen Stara sekä luottamuksen vahvistaminen sidosryhmissä. Vuonna 2025 vahvistetaan Staran kilpailukykyyn kasvusta ja vastuullisuudesta viestimistä.

Kaupunkiympäristön toimialan ja Staran tilaamisen ja tuottamisen periaatteiden 2025–2028 toteuttamisella on keskeinen vaikutus liikelaitoksen talouteen. Staran tavoitteena on parantaa tuottavuuttaan kolme prosenttia vuosittain 2025–2028. Periaatteiden mukaan:

- Talonrakentamisessa Staralta tilattava kokonaismäärä pysyy nykyisellään, ollen noin 50–60 miljoonaa euroa vuodessa. Tiettyjen, sovittujen hanketyyppien keskittämistä Staralle jatketaan, mikä mahdollistaa toiminnan tuottavuuden pitkäaikaisen kehittämisen.
- Infrarakentamisen kokonaisvolyymi on noin 50 miljoonaa euroa vuodessa. Stara keskittyy pieniin, kiireellisiin, vaikeasti kilpailutettaviin ja olosuhteiltaan epävarmoihin töihin. Kymppä tilaa Staralta lisäksi aikatauluriippumattomia joustotöitä, joiden avulla varmistetaan, että liikelaitoksen resurssit ovat tehokkaassa käytössä.

- Infran kunnossapidossa ja ympäristönhoidossa Staran vastuualue pysyy pinta-alan määrän suhteen lähellä nykyistä tasoa. Staran kunnossapidon sopimus yhtenäistetään yksityisten kilpailutettujen urakoitsijoiden sopimusten kanssa vuonna 2025. Vuonna 2027 keskustan alueella kilpailutetaan yksityinen urakoitsija vuonna ja Lassilassa siirretään alue yksityiseltä toimijalta Staran kunnossapitoon.

Tuottavuustavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää, että Staran toiminnan volyyymi pysyy nykyisellä tasolla tai kasvaa, tilaussummia tarkistetaan vuosittain kustannusindeksillä, vertailut yksityisten sopimuksiin tehdään läpinäkyvästi, ympäristövaatimusten (Green Deal, laki puhtaista ajoneuvoista, Hiilineutraali Helsinki 2030) vaikutukset kustannuksiin otetaan huomioon vertailuissa ja toimitilavuokrasopimusten irtisanomisista voidaan neuvotella toimitilasta luovuttaessa ja vuokrasopimus irtisanoa tarvittaessa lyhyelläkin irtisanomisajalla.

Toiminnan sopeuttamista pienentyneisiin alueisiin infran kunnossapidossa ja pienempiin hankkeisiin rakentamisessa jatketaan. Tuottavuutta parannetaan hankkimalla töitä tasaisesti ympäri vuoden ja suhteuttamalla henkilöstömäärää ja muut resurssit liikevaihtoon.

Talousarvion toiminnan tavoitteet vuodelle 2025

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Hyvä asiakastytyväisyys
Tavoitekategoria	Liikelaitoksen oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Nettosuositteluindeksin (NSI) pisteluku
Mittarin 1 lähtöarvo	49,7
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 49,7

Staran sitovana tavoitteena on hyvä asiakastytyväisyys. Asiakaskyselyyn perustuvan nettosuosittelemuindeksin (NSI) arvon tulee olla vähintään 49,7, mikä on kolmen edellisen vuoden (2021–2023) mittausten keskiarvo. Tavoitearvo on suurempi kuin rakennuslalla keskimäärin (41) ja suurempi kuin vuonna 2020 (NSI 43,9) ennen kehittämis- ja tuottavuusohjelman alkua. Asiakastytyväisyys mittaa koko toiminnan onnistumista, sillä asiakaskokemukseen vaikuttavat monet osatekijät, kuten palvelun hinta, laatu, hankkeiden läpimenoaika, Staran tuottama lisäarvo ja henkilöstön palvelukyky.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Täyssähköautojen osuutta henkilöautokannasta lisätään.
Tavoitekategoria	Liikelaitoksen oma
Strategian loppukauden painopiste	
	Kunnianhimoinen ilmastopoliittika
Mittari 1	Täyssähköautojen osuus Staran omassa käytössä olevista tai toimialoille vuokratuista henkilöautoista (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	24
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 40

Tavoitteena on, että täyssähköautojen osuus Staran henkilöautokannasta on 40 prosenttia. Täyssähköautojen osuus lasketaan vuoden lopussa Staran omassa käytössä olevista ja Helsingin kaupungin toimialoille vuokratuista autoista. Tavoite tukee kaupungin tekemän päätöksen seuranta, jonka mukaan nykyisin tilattavat henkilöautot ovat täyssähköisiä.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Staraan työpaikkana tyytyväisten työntekijöiden osuus kasvaa.
Tavoitekategoria	Liikelaitoksen oma
Strategian loppukauden painopiste	
	Henkilöstön saatavuus
Mittari 1	Kunta10 ja Fiilari-kyselyjen "Suositteletisi työnantajaa ystävilleen" kysymykseen "Kyllä" vastanneiden osuus (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	Kolmen edellisen vuoden keskiarvo

Toiminnan tavoite	Selite
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään kolmen edellisen vuoden keskiarvo

Staran vetovoimaa työnantajana mitataan suositteluindeksin avulla. Tavoitteena on, että työnantajan suositteluindeksi arvo Fiilari-henkilöstökyselyssä on vuonna 2025 suurempi kuin kolmen edellisen vuoden keskiarvo. Tavoite on haasteellinen ottaen huomioon Staran toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Henkilöstötyön tuottavuus paranee.
Tavoitekategoria	Liikelaitoksen oma
Strategian loppukauden painopiste	Käyttötalouden tuottavuus
Mittari 1	Lisäarvo/henkilö (tuhatta euroa)
Mittarin 1 lähtöarvo	75,7
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 78,8

Henkilöstötyön tuottavuuden paranemista mitataan lisäarvo/henkilö -mittarilla, joka on yleisesti käytetty henkilöstötyön tehokkuuden mittari. Se kuvaa Staran hankkimilleen tavaroille ja palveluille tuottamaa lisäarvoa. Luku kertoo, kuinka paljon henkilökunnan osaamiseen ja yritykseen sijoitetun pääoman avulla on aikaansaatu lisäarvoa. Arvo kasvaa, kun omia resursseja käytetään mahdollisimman paljon, eikä alihankintaa käytetä silloin, kun töitä voidaan tehdä omalla henkilöstöllä. Lisäarvoa ja myös liikevaihtoa syntyy enemmän, kun tekemisen fokus siirtyy suorittavasta tekemisestä työjohtoon tai kun kiinteät kulut pienenevät nopeammin kuin niitä on viety hintoihin. Staran tuottama lisäarvo jaetaan kyseisen vuoden keskimääräisellä henkilöstömäärällä. Mittarin lisäarvo/henkilö (1 000 euroa) tavoite on 78,8.

Liiketoiminnan tunnusluvut/tavoitteet

Liiketoiminnan tunnusluvut	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Liikevaihdon muutos (%)	6,7	-14,3	-0,3	8,4	-10,8	-2,9	2,5
Liikevaihto / henkilöstön määrä keskimäärin vuoden aikana (€)	181,2	160,3	168,7	184,7	173,2	185,5	174,6
Henkilöstökulut (ml. työvoiman vuokraus) / liikevaihto (%)	27,7	32,0	31,3	29,4	33,0	29,9	32,7
Liikely- / alijäämä liikevaihdosta (%)	6,1	0,3	-0,3	-0,6	-0,1	-0,4	0,1

Talousarvion liikevaihto laskee tilinpäätöksestä 2023 ja ennusteesta 2024, mutta on korkeampi kuin vuoden 2024 tulosbudjetti. Liikevaihto/henkilö säilyy edellisten vuosien tasolla. Liikevaihtoon suhteutetut henkilöstökulut kasvavat johtuen muun muassa palkankorotuksista, vaikka henkilöstömäärä on loivasti laskusuunnassa.

Rakennustekniikan ja infrarakentamisen liikevaihdon arvioidaan pysyvän talousarviovuonna ja taloussuunnitelmakaudella nykyisellä tasollaan. Hankekokojen pienentyessä myös palveluiden ostot supistuvat, koska suurten hankkeiden väheneminen vaikuttaa alirakoinnin asteeseen. Kehittämistoimien säästöjä ja uuden organisaation hyötyjä realisoituu suunnittelukaudella.

Infran kunnossapidon liikevaihdon odotetaan säilyvän samalla tasolla koko suunnitelmakauden. Taso on kuitenkin vastuualueiden pienenemisen takia aikaisempia vuosia alempi ja sen mukanaan tuomaan kannattavuushaasteeseen vastataan erilaisilla kehittämistoimilla ja organisaatiomuutoksella vuoden 2025 alusta lukien.

Ympäristönhoito-osasto on uusintu palvelusopimuksen vuosille 2023–2027 kaupunkiympäristön toimialan kanssa, ja siltä osin toiminta on taloudellisesti vakaata. Logistiikan liikevaihdon arvioidaan kasvavan taloussuunnitelmakaudella.

Vaikka Staran toimintaa tehostetaan, on yksikköhinnoina korotuspaineita kustannustason nousun ja ympäristövaatimusten lisääntymisen vuoksi. Palvelujen suhteelliset hinnat kuitenkin laskevat, kun toiminnan tehostamisesta ja muusta kehittämisestä saavat kustannussäästöt viedään hintoihin.

Staran sitovana taloustavoitteena talousarviossa on 1,944 miljoonan euron korvaus peruspääomalle.

Palvelukustannusten ja tilankäytön tehokkuuden kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Luonnonhoitopalvelut*							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	4 237 281	4 311 415	4 465 953	5 088 883	5 120 000	5 489 129	5 641 000
Suorite (m ²)	14 131 000	13 795 000	14 932 500	15 513 100	15 645 100	15 645 100	15 745 100
Yksikkökustannus (€/m ²)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4
Yksikkökustannuksen muutos-%		3,3	-3,2	10,0	0	6,1	9,1
*Luonnonhoitopalvelu = metsäalueiden-, maisemapeltojen- ja luonnonsuojelualueiden ylläpito							
Katu- ja puistoalueiden sekä katuvihreän kunnossapito *)							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	39 567 000	39 582 000	39 547 000	44 106 915	41 722 400	41 722 400	41 722 400
Suorite (m ²)	15 290 000	15 290 000	14 440 000	16 250 000	15 540 000	15 540 000	15 540 000
Yksikkökustannus (€/m ²)	2,6	2,6	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
Yksikkökustannuksen muutos-%		0	5,8	-1,1	-1,1	-1,1	0
*) Sisältää läntiset ja pohjoiset alueet							

Staran palvelukustannuksissa on esitetty luonnonhoitopalveluiden sekä infran kunnossapidon perussopimukseen kuuluvien palveluiden kustannukset, jossa on vertailukelpoisuuden vuoksi mukana läntiset ja pohjoiset alueet.

Tilankäytön mittarit	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Tilat yhteensä m ²	77 307	77 206	77 206	77 206	69 918	73 954	72 927	72 927	72 927
Toimistotilat yhteensä m ²	9 058	9 058	9 058	9 058	7 158	7 170	7 170	7 170	7 170
Tilat m ² /henkilöstö keskimäärin	53	54	57	58	55	57	56	56	56

Kunnossapidon aluemuutosten toteuduttua syksyllä 2024 jäivät Tattarisuon Kaasutintien ja Jarrutien tukikohdat tarpeettomiksi. Kaasutintiestä luovutaan syksyllä 2024 ja Jarrutiestä talven 2025 jälkeen. Toiminnot siirretään Liukumäentielle Oulunkylään. Staran Toukolan tukikohdan toimintoja on selvitetty vuoden 2024 aikana. Toukolan toimintojen muuttamisessa Vuosaaren on tunnistettu haasteita, mutta toimitilojen tarkempi suunnittelu jatkuu vuonna 2025.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön käyttö	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Henkilöstön määrä (oma henkilöstö)	1 418	1 317	1 249	1 229	1 169	1 223	1 219	1 212	1 204
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	1 309	1 279	1 291	1 326	1 262	1 315	1 316	1 317	1 313
Vuokratyövoiman käyttö (ostot euroina)	1 075	661	543	453	409	444	421	443	449

Vuosina 2021–2024 toteutettu Staran kehittämis- ja tuottavuusohjelma on vaikuttanut henkilöstömäärän vähentymiseen sekä lähtövaihtuvuuden kasvuun. Vakituisten työntekijöiden määrä on vähentynyt vuoden 2020 lopusta (1 195) vuoden 2023 loppuun 92 työntekijällä (1 103).

Staran työ on kausiluonteista, joten määräaikaista työntekijöitä tarvitaan jatkossakin tasaamaan kausivaihteluista aiheutuvaa henkilöstötarvetta. Vuoden 2027 lopussa Starassa ennustetaan olevan yhteensä 1 204 työntekijää, joista 1 116 on vakinaista ja 88 määräaikaista.

Staran ja kaupunkiympäristön toimialan tilaamisen ja tuottamisen periaatteiden linjausten (2025–2028) toimeenpanolla voi olla tulevana vuosina vaikutuksia Staran henkilöstömäärään siten, että henkilöstömäärä alenee edelleen. Starassa varaudutaan tarpeen mukaan muuttuvien linjausten vaikutuksiin koskien palvelutuotantoa ja henkilöstöä. Henkilöstön asemaan vaikuttavat muutokset toteutetaan kaupungin henkilöstöperiaatteiden mukaisesti.

Vuosina 2025–2027 vakinaisista työntekijöistä 119 saavuttaa eläkkeeseen oikeuttavan iän. Vuosien 2024–2033 aikana puolestaan 436 vakinaista työntekijää saavuttaa laskennallisen eläkeiän. Eläköityvien erikoisosaamista pyritään jakamaan ennakoivasti eteenpäin. Eläköitymisiä ja muuta lähtövaihtuvuutta korvaavia rekrytointeja arvioidaan aina palvelutuotannon pitempiäaikaisten tarpeiden perusteella. Vapautuvat tehtävät pyritään ensisijaisesti täyttämään organisaation sisältä uudelleen kouluttamalla henkilöstöä sekä vahvistamaan sisäisten, lyhytaikaistenkin, siirtojen tekemistä.

Osaamisen johtamista ja henkilöstösuunnittelua kehitetään edelleen ja henkilöstölle tarjotaan mahdollisuuksia muunto- ja täydennyskoulutukseen liiketoiminnan tarpeita vastaaviin tehtäviin. Lisäksi tarkastellaan henkilöstöresurssien käytön tehostamisen keinoja ja tuetaan henkilöstön sisäistä liikkuvuutta ja uudelleen kouluttautumista erityisesti tilanteissa, joissa oma työ muutoksen vuoksi vähenee tai päättyy.

2.1.1.8. Taloushallintopalveluliikelaitos

Tulos- ja rahoituslaskelma

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Liikevaihto	38 034	38 696	39 097	39 976	40 751	42 155
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot	120	200	111	150	100	100
Materiaalit ja palvelut	-10 797	-12 472	-11 965	-13 294	-13 743	-14 182
Henkilöstömenot	-25 079	-24 102	-24 045	-25 161	-26 066	-27 031
Poistot	-222	-410	-174	-324	-325	-325
Liiketoiminnan muut menot	-1 872	-1 845	-1 978	-1 281	-651	-651
Liikeylijäämä/alijäämä	184	66	1 046	66	66	66
Rahoitustulot ja -menot						
Rahoitustulot						
Korvaus peruspääomasta	-56	-56	-56	-56	-56	-56
Rahoitusmenot	-1		-1			
Satunnaiset erät						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	127	10	990	10	10	10

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Liikeylijäämä/alijäämä	184	66	1 046	66	66	66
Poistot	222	410	174	324	325	325
Rahoitustulot ja -menot						
Korvaus peruspääomasta	-56	-56	-56	-56	-56	-56
Muut rahoitusmenot	-1		-1			
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-140	-700	-350	-600	-600	-600
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	209	-280	813	-266	-265	-265
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Lainakannan muutokset						
Oman pääoman muutokset						
Peruspääoman muutos						
Muut maksuvalmiuden muutokset	-209					
Rahoituksen rahavirta	-209					
Rahavarojen muutos		-280	813	-266	-265	-265

Toiminnan kuvaus

Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa) on osa keskushallintoa ja toimii johtokunnan alaisuudessa. Talpa tuottaa talous-, palkka- ja henkilöstöhallintopalveluita sekä robotiikka- ja verkkokauppapalveluita Helsingin kaupunkikonsernille. Talpassa työskentelee noin 450 henkilöä ja liikevaihto on noin 40 miljoonaa euroa.

Talpan asiakkaita ovat Helsingin kaupungin toimialat, liikelaitokset ja virastot sekä kaupungin johto ja koko henkilöstö. Talpa tarjoaa palveluita myös konsernin osakeyhtiöille. Tärkeitä sidosryhmiä ovat myös laskuja saavat kuntalaiset ja kaupungille ostolaskuja lähettävät tavarantoimittajat ja palvelujen toimittajat sekä kaupunkikonsernin osakeyhtiöt, Helsingin kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt ja säätiöt.

Talousspalvelut-osasto vastaa taloushallinnon prosessien kokonaisuudesta, kuten ostolasku- ja myyntilaskuprosessit, maksuliikenne, kirjanpito ja tilinpäätökset Vuosittain Talpa lähettää noin 1,2 miljoonaa myyntilaskua ja käsittelee noin 1,0 miljoonaa kaupungille saapuvaa ostolaskua.

Palkkapalvelut-osasto vastaa palkkahallinnon prosessien kokonaisuudesta, kuten palkkojen, palkkioiden ja sosiaalipalkkioiden, kuten luottamushenkilöpalkkioiden maksamisesta sekä vaaleihin liittyvistä töistä sekä ylläpitää palvelusuhdetietoja ja vakanssirekisteriä. Talpassa käsitellään vuositasona noin 800 000 palkkalaskelmaa.

Asiakkuudet-osasto vastaa liikelaitoksen asiakkuuksien johtamisesta ja asiakasviestinnästä. Osaston vastuulle kuuluvat asiakassopimukset, palvelujen tuotteistus ja uudet tuotteet sekä hinnoittelu. Osasto tuottaa keskitetyt asiakaspalvelut taloushallinnon ja palkanlaskennan sekä valittujen henkilöstöhallinnon palvelujen osalta ja vastaa palveluhallintajärjestelmästä ja -prosessista. Osasto tukee liikelaitoksen ja asiakkuuksien johtamista tuottamalla muutoksen johtamiseen liittyvää projektitukea sekä sisäisen laskennan ja analyysin palvelut.

Kehittämis- ja digitalisaatiopalvelut -osasto vastaa liikelaitoksen tietohallinnosta ja tuottaa sisäiset tarvittavat ICT-palvelut. Osasto tuottaa Talpalle robotiikkatoteutuksia sekä kaupunkitasoisia robotiikkapalveluita. Lisäksi osaston HR-järjestelmätiimi ja talouden järjestelmätiimi vastaavat kaupungin palkka- ja talousjärjestelmien ylläpito-, tuki- ja kehitystehtävistä.

Henkilöstö- ja hallintopalvelut-osasto vastaa Talpan sisäisistä henkilöstöhallinnon, hallinnon sekä talouden prosesseista ja niiden kehittämisestä. Näihin kuuluvat mm. Talpan rekrytointi, perehdytys, esihenkilöiden tuki, suoritusten johtaminen sekä talousarvion laadinta, talouden seuranta ja raportointi sekä Talpan hallinto.

Toimintaympäristön muutokset

Työllisyyspalveluiden siirtyminen kuntien vastuulle tuo lisätyötä ja liikevaihtoa Talpaan sekä siirtyvän henkilöstön näkökulmasta että työllisyyspalveluiden palvelutuotannon ja maksatuksen näkökulmasta.

Vuoden 2024 aikana Talpalle laaditaan varautumiseen liittyvä suunnitelma, joka liittyy mm. maksuliikenteen, alv-tilitysten ja palkanlaskennan ylläpidon suunnitelma poikkeustilanteissa.

Tulevien vuosien isot järjestelmämuutokset ja kaupungin rakennemuutokset vaikuttavat myös Talpassa mm. HR-kokonaisjärjestelmäprojektin, SAP S4 Hana -käyttöönnoton ja talouden ohjauksen hankkeen osalta sekä työllisyyspalveluiden siirron myötä. Talousspalveluissa ja Talpan digipalveluissa keskeiset muutokset liittyvät SAP S4 Hana -projektin etenemiseen ja järjestelmän tekniseen käyttöönottovalmiuteen syksyllä 2025.

Talpa pyrkii taloudelliseen tehokkuuteen myös henkilöstökustannusten näkökulmasta huomioiden isojen muutoshankkeiden vaatiman asiantuntijaresurssin. Vuonna 2025 näkyviä pysyviä lisäkustannuksia ovat yleiskorotukset ja tietoturvaan varautumisen ja IT-kustannusten kasvu sekä valtiohallinnon vaateet esim. tulorekisteriä kohtaan, jotka näkyvät Talpassa lisääntyneinä henkilöresurssina ja järjestelmäkustannuksina.

Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät

Talpa on keskeisessä roolissa kaupungin strategisissa talous- ja HR-järjestelmäprojekteissa tulevina vuosina. SAP S4 Hana -projekti tuo mukanaan riskejä, joita ovat mahdolliset palvelutuotannon viivästymiset sekä henkilöstöön liittyvät riskit kuten resurssin haasteellisuus. Riskien hallintakeinoina tehdään tiivistä yhteistyötä kaupunginkanslian kanssa, avoin vuoropuhelu, laadukas toimittajahallinta sekä vahvasta projektijohtamisesta huolehtiminen.

Henkilöstöosaston vetämä HR-kokonaisjärjestelmäprojekti on kestoltaan, vastuuden näkökulmasta ja teknisesti vaativa. Talpa osallistuu projektiin hankesuunnitelman mukaisesti ja pyrkii hallitsemaan projektin aikaisia riskejä mm. teknisten ratkaisuiden, palveluarkkitehtuurin ja työntekijädatan konversion näkökulmasta. Suunnittelua ja toteutusta varten Talpa vahvistaa projektitoimistoa ja sitoo osaavaa henkilöstöä hankkeen eri vaiheisiin.

Talpan taloudellisia riskejä ovat mm. hallitsemattomat tietojärjestelmäkustannukset, uusien ja vanhojen tietojärjestelmien ja prosessien päällekkäisyydet sekä hinnoittelun, toimintavarmuuden ja digitalisoinnin lisäämisessä epäonnistuminen. Kilpailutuksissa epäonnistuminen ja tietosuoja/kyberturvallisuuden pettäminen ovat operatiivisia riskejä. Hallintakeinona on varautuminen, ennakointi, tarkoituksenmukainen työnjako ja kustannusten hallinta.

Operatiivisiin palvelutuotannossa näyttäytyviin riskeihin kuuluu Sarastia 365 HR -järjestelmän toiminnallisuus sekä valtion ja Kelan vaatimukset tulorekisterinäkökulmasta. Vaatimukset järjestelmätoiminnallisuuksiin lisää järjestelmätoimittajien kustannuksia.

Riskinä on prosessien kehittämisessä epäonnistuminen ja sitä myöden tehottomien prosessien ylläpito. Hallintakeinoina ovat selkeät vastuut: prosessien omistajuus ja kehittäminen on vastuutettu ja eri osapuolet varmistavat roolinsa osana kokonaisuutta.

Tietojärjestelmiin liittyvät riskejä ovat mm. tietojärjestelmien yhteyksien toimimattomuus, ongelmat järjestelmien toimintavarmuudessa ja käytettävyydessä sekä mahdolliset tietoturvahyökkäykset. Hallintakeinoina ovat prosessien hallinta, ajantasaisten ja laadukkaiden järjestelmien ja ohjeistusten ylläpitäminen, vastuiden ja työnjaon tarkempi määrittäminen kaupunginkanslian ja Talpan välillä sekä laadukas sopimus- ja toimittajahallinta, tietoturvasuunnitelma ja -koulutukset sekä prosessien hallinta.

Palkkapalveluiden palvelutuotantoon liittyvät riskit ovat vähentyneet merkittävästi vuoden 2024 aikana ja palkkavirheiden määrässä on päästy matalalle tasolle. Palkanlaskennan työn muuttuessa kriittistä on sitouttaa osaavaa henkilöstöä. Riski on edelleen palkka-ajon poikkeuksellisen pitkä kesto (järjestelmäkapasiteetti), johon haetaan ratkaisua teknisiä ja toiminnallisia prosesseja läpikäymällä eri osapuolten kanssa.

Toiminnan painopisteet vuonna 2025

Talpan toiminnan neljä painopistettä vuodelle 2025 ovat:

- Kustannustehokkuuden -ja tietoisuuden lisääminen
säästömahdollisuuksien realisoiminen, prosessien automatisointi sekä tuotelaskennan välineistöä parantamalla kustannustietoisuuden ja toimintavarmuuden lisääminen.
- Järjestelmäprojektien toteutus
SAP S4Hana -järjestelmäprojektin toteutus, HR-kokonaisjärjestelmän käyttöönoton valmistelu ja siihen liittyen Helsingin kaupungin koko henkilöstön datakonversio sekä työllisyyspalveluiden häiriötön aloitus ja henkilöstön palkanmaksu sekä kansliavetoisen talouden ohjauksen projekti.
- Henkilöstön työtyytyväisyyden ja osaamisen vahvistaminen
vallitsevan etätyökulttuurin aikana henkilöstön yhteishengen parantamisen kautta työtyytyväisyyden parantaminen sekä osaamisen vahvistaminen ja organisaation muutoskyvykkyuden varmistaminen.
- Asiakastytyväisyyden parantaminen
palveluiden työjaon selkeyttämisellä, kustannustehokkuudella sekä digipalveluissa robotiikka ja verkkokauppapalveluiden mukanaan tuomalla tehostumisella asiakkaiden palveluissa. Lisäksi asiakaspalvelun digitalisoinnin edistäminen, asiakaspalvelun tehostaminen sekä yhtenäisen HR- neuvonnan esihenkilöpalvelun kehittäminen

Kaupunkistrategian toteuttaminen

Kaupungin tavoitteena on vastuullinen talous kestävän kasvun periaatteena sekä digitalisaation tehokas hyödyntäminen palveluiden tarjoamisessa. Talpa toteuttaa kaupungin tavoitteita uudistamalla ja kehittämällä palvelujaan asiakaslähtöisesti ja digitalisaatiota hyödyntäen.

Käytössä olevan palvelunhallintajärjestelmästä seuraava tehokkuutta ja laatua tuottava askel on asiakaspalvelujärjestelmän käyttöönotto. Asiakaspalveluun on kytkettävissä mm. automaattista palvelupyyntöjen reititystä, tekoälyä ja chatbot- ratkaisuja.

Talous- ja palkkahallinnon prosessien kehittäminen tehostaa asiakkaiden prosessia. Talouspalveluissa kehittämiskohteisiin kuuluu mm. tilauksesta maksuun, verkkomaksaminen, sisäinen laskutus, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen -asiakaspalvelun erillispalvelut, ostolaskutekoäly ja järjestelmäkehitys. HR- ja palkkapalveluihin liittyen Talpa pyrkii osaltaan varmistamaan henkilöstöosaston vastuulla olevan HR-kokonaishankkeen onnistunutta läpivientiä huomioiden palkanlaskennan oikeellisuuden.

Talpa kehittää yllä mainittuja prosesseja yhdessä asiakkaidensa kanssa kaupungin kokonaisetun huomioiden. Yhtenäisillä toimintatavoilla sekä toimintavarmoilta ja tietoturvallisilla tietojärjestelmillä mahdollistetaan tehokkaat ja laadukkaat prosessit. Asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan liiketoiminnan tunnuslukujen kehityksen sekä palvelujen yksikkökustannuskehityksen avulla.

Talousarvion toiminnan tavoitteet vuodelle 2025

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Talpan talous pysyy tasapainossa
Tavoitekategoria	Liikelaitoksen oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Tilikauden tulos (€)
Mittarin 1 lähtöarvo	
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 10 000

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Asiakastytyväisyys paranee
Tavoitekategoria	Liikelaitoksen oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Asiakastytyväisyys (asteikolla 1-6)
Mittarin 1 lähtöarvo	
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 4,6

Strategian toteutuminen todennetaan sitovilla tavoitteilla: tilikauden tulos on suurempi kuin 10 000 euroa ja asiakastytyväisyys on vähintään 4,6 (asteikolla 1–6).

Liiketoiminnan tunnusluvut /tavoitteet

Liiketoiminnan tunnusluvut	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Liikevaihdon muutos (%)	-4	7	11	12	2	1	3
Liikevaihto / henkilötyövuosi (€)	76 239	80 508	84 359	82 146	87 655	88 455	91 689
Henkilöstökulut (ml. työvoiman vuokraus) / liikevaihto (%)	64	63	65	67	61	62	63
Liikely- / alijäämä liikevaihdosta (%)	-3	1	-3	0	0	3	0

Palvelukustannusten ja tilankäytön tehokkuuden kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Myyntilaskut ja myyntireskontralaskut							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	2 645 669	2 807 846	3 078 715	3 167 055	3 364 027	3 361 021	3 182 402
Suorite (lasku)	1 071 121	1 134 025	1 197 012	1 266 822	1 223 950	1 222 189	1 176 054
Yksikkökustannus (€/lasku)	2	2	3	2	3	3	3

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Yksikkökustannuksen muutos-%	1,1	0,2	3,9	-2,8	10,0	9,9	-1,5
Maksumuistutukset ja perintätoimeksiannot							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	1 351 818	1 348 593	1 454 342	1 536 422	1 581 709	1 632 396	1 923 059
Suorite (kappale)	171 987	160 930	178 010	188 982	177 920	188 064	181 970
Yksikkökustannus (€/kappale)	8	8	8	8	9	9	11
Yksikkökustannuksen muutos-%	1,3	6,6	-2,5	-0,5	9,3	6,8	18,9
Ostolaskut							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	6 149 075	6 533 145	7 256 770	7 153 684	8 478 430	8 283 182	7 314 203
Suorite (ostolasku)	846 980	862 120	947 854	950 024	980 052	959 813	941 945
Yksikkökustannus (€/ostolasku)	7	8	8	8	9	9	8
Yksikkökustannuksen muutos-%	-1,2	4,4	1,0	-1,6	14,9	14,6	-10,2
Palkka- ja palkkiolipuke							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	9 236 176	9 485 152	10 795 611	11 857 199	10 505 843	11 492 000	15 668 860
Suorite (palkkalaskelma)	801 056	825 945	861 100	924 178	773 000	845 000	790 000
Yksikkökustannus (€/palkkalaskelma)	12	11	13	13	14	14	20
Yksikkökustannuksen muutos-%	0,2	-0,4	9,2	2,3	5,9	6,0	45,9

Palvelukustannusten kehityksen näkökulmasta suunta on ollut oikea ja tehokkuuden ennakoitaan paranevan vuoden 2025 myötä. Jälkilaskennan työllistävyyden vuoksi tullaan tulevaa ajatellen tarkastelemaan tehokkuuslukujen mittaustapaa ja sen yksinkertaistamista. Palveluhintojen vertailuun vaikuttaa myös Talpan hinnoittelu-uudistus, joka astuu voimaan vuoden 2025 alusta.

Uusi palveluiden tuotteistus- ja hinnoittelurakenne on sovittu Talpan ja asiakkaiden kanssa, ja se noudattaa paremmin aiheuttamisperusteisuutta. Taloushallinnon tuotteistus pysyy ennallaan, mutta siinäkin on tarkistettu aiheuttamisperusteita. Palkanlaskennan palvelutuotteisiin tehtiin Sarastia-järjestelmäprosessien muutoksesta aiheutuvia täsmennyksiä koskien mm. palvelussuhdeasioiden henkilömääräperusteisesta hinnoittelusta luopumista sen sisältyen vuodesta 2025 alkaen palkkalaskelman hintaan.

Maksumuistutusten ja perintätoimeksiantojen hintakehitys on ollut maltillista ja perintäpalveluiden kilpailutuksen ei uskota tuovan korotusta vuodesta 2025 eteenpäin. Liittymälaskujen volyymissä odotetaan kasvua.

Manuaalisen työn määrä vähenee ennestään eri palveluissa ja siihen pyritään kannustamaan myös kustannusmotivaattorin kautta. Sitä vastoin asiakkaiden aktiivinen työ manuaalisten ostolaskujen vähentämiseksi tarkoittaa Talpan liikevaihdossa merkittävää laskua kuten myös siirtyminen ostolaskuissa halvempiin laskutyyppeihin.

Palkka- ja palkkiolipukkeiden kustannusta on mahdollista laskea, mikäli suunniteilla olevat prosessimuutokset saadaan jalkautettua kaupunkitasolla sekä lipukkeiden volyyymiä laskettua. Sarastia-järjestelmä on tuonut palkanlaskentaan automatiikkaa, mutta kaupungin suuret volyymit aiheuttavat ison määrän manuaalityötä, joka on jäämässä pysyväksi lisätyöksi.

Tilankäytön mittarit	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Tilat yhteensä m ²	6 959	6 959	6 959	6 959	3680 - 4600	6 935	2 000	2 000	2 000
Toimistotilat m ² /henkilö	17	17	14	14	8-10	15	4	4	4

Vuoden 2024 aikana Talpa on vähentänyt tilojen käyttöä ja opetellut tiiviimmissä toimitiloissa ja avokonttorissa työskentelyä. Tilakäyttö on ollut vuoden 2024 aikana selkeästi aikaisempaa vähemmän noin 8 neliometriä/hlö, mutta tilakustannus on

edelleen sama pitkän sitovan vuokrasopimuksen takia. Uusiin tiloihin muutetaan arviolta kesällä 2025, jolloin vuokratkustannusten arvioidaan laskevan kolmannekseen nykyisistä muuttokustannusten jälkeen.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön käyttö	Tilin-päätös 2020	Tilin-päätös 2021	Tilin-päätös 2022	Tilin-päätös 2023	Tulos-budjetti 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Henkilöstön määrä (oma henkilöstö)	412	410	502	479	460	460	451	451	451
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	375	380	401	463	442	442	436	436	436

Talpan tavoitteena on parantaa palvelutuotannon tehokkuutta ja laskea henkilöstömäärää, kuitenkin huomioiden, että asiakkaiden hankkimien lisäpalveluiden ja uusien kaupunkitasoisten projektien myötä uusien osaajien tarve kasvaa. Tavoitteena on päästä palkkapalveluissa henkilöstömäärään, joka vallitsi ennen järjestelmävaihdosta kuitenkin huomioiden mm. tulorekisterin aiheuttama merkittävä manuaaliryö määrän tai työllisyyspalvelutuotannon aloitus. Prosessien automatisoinnin lisääminen vaikuttaa tehtäväkokonaisuuksiin, kun asiantuntijatyötä on enemmän ja rutiinimaiset tehtävät vähenevät.

Henkilöstön työhyvinvointia ylläpidetään tarjoamalla erilaisia keinoja vaikuttaa omaan työhön ja työkuvaan sekä varmistamalla henkilöstön osaaminen ja uuden oppiminen. Työnteon joustavuus taataan mahdollistamalla monipaikkainen työskentely. Henkilöstöltä kerätään säännöllisesti palautetta ja kannustetaan jatkuvaan oman työn ja tiimityön kehittämiseen. Toisaalta työn ja tavoitteiden järjestelmällisellä seurannalla voidaan varmistaa mm. tasapuolinen työn jakautuminen ja voidaan tukea työntekijän oppimista.

Esihenkilötyössä panostetaan paikasta riippumattoman ja automatisoituvan työn johtamiseen sekä tavoitteiden asettamiseen ja tiedonkulkuun. Varmistetaan, että johdolla ja esihenkilöillä on valmiudet toimia uudistuvan johtamisen ja monipaikkaisen työskentelyn periaatteiden mukaisesti. Talpan esihenkilöt osallistuvat aktiivisesti erilaisiin esihenkilövalmennuksiin ja koulutuksiin.

Työvoiman saatavuus on kriittistä vaativissa projekteissa sekä järjestelmähankkeissa.

2.1.1.9. Työllisyyspalveluliikelaitos

Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Liikevaihto				117 230	116 515	118 845
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot				40	40	40
Materiaalit ja palvelut				-34 465	-32 650	-33 307
Henkilöstömenot				-41 184	-42 007	-42 847
Poistot				-510	-500	-350
Liiketoiminnan muut menot				-40 841	-41 658	-42 491
Liikeylijäämä/alijäämä				270	-260	-110
Rahoitustulot ja -menot						
Rahoitustulot						
Korvaus peruspääomasta				-40	-40	-40
Rahoitusmenot						
Satunnaiset erät						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)				230	-300	-150

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Liikeylijäämä/alijäämä				270	-260	-110
Poistot				510	500	350
Rahoitustulot ja -menot						
Korvaus peruspääomasta				-40	-40	-40
Muut rahoitusmenot						
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot				-740	-200	-200
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta						
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Lainakannan muutokset						
Oman pääoman muutokset						
Peruspääoman muutos						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Rahoituksen rahavirta						
Rahavarojen muutos						

Toiminnan kuvaus

Työllisyyspalveluliikelaitos aloittaa toimintansa 1.1.2025. Valtakunnallisen TE24-uudistuksen myötä Helsinki ottaa järjestämisvastuun työvoimapalveluista kokonaisuudessaan ja kotoutuslain kokonaisuudistus vahvistaa kaupungin roolia myös kotoutuspalveluissa. Liikelaitoksen toimintaa ohjaa johtokunta, jossa on seitsemän jäsentä. Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto päättää työllisyyspalveluliikelaitoksen toimintaa ohjaavista työllisyydenhoidon periaatteista sekä seuraa periaatteiden toteutumista.

Työllisyyspalveluliikelaitos tuottaa lakisääteisiä työvoimapalveluja noin 70 000 henkilöasiakkaalle ja arviolta 5 000 työnantaja-asiakkaalle. Palveluja tuotetaan niin työnhakijoille kuin työvoiman ulkopuolella oleville asiakaskuntaan kuuluville kotoutujille. Keskeisimpiä julkisia työvoimapalveluja ovat neuvonta, työnvälitys, työttömyysturvaan liittyvät tehtävät, palkkatuki sekä erilaiset koulutus- ja valmennuspalvelut. Valtiolta siirtyvien työvoimapalveluiden järjestämisen tehtävien ja niitä tuottavan henkilöstön lisäksi liikelaitokseen siirtyy kaupunginkanslian elinkeino-osaston työllisyyspalvelut-yksikön toiminta henkilöstöineen. Yhteensä työntekijöitä on noin 700.

Työllisyyspalveluliikelaitoksen toiminta jakautuu viiteen yksikköön, joista kolme tuottaa palveluja henkilöasiakkaille, yksi työnantaja-asiakkaille ja yksi liikelaitoksen omille yksiköille. Henkilöasiakkaille tarjotaan palveluja heidän työmarkkina-asemansa perusteella. Ennakolliset palvelut -yksikössä ennaltaehkäistään työttömyyttä laajan kumppanuustyön kautta. Kohtaantopalvelut-yksikössä tuotetaan palveluja lähellä työmarkkinoita oleville asiakkaille ja polkupalvelut-yksikkö tarjoaa mm. moniammatillisia palveluja kauempana työmarkkinoista oleville henkilöille. Työntajapalvelut-yksikkö tarjoaa työnantajapalveluita ja auttaa työnantajia löytämään osaavaa työvoimaa. Viidentenä kokonaisuutena toimii onnistumisen tuen palvelut, joihin sisältyvät mm. liikelaitoksen viestintä-, hallinto-, hankinta- ja kehittämisspalvelut.

Kotoutujille kohdennettuja palveluja järjestetään työllisyyspalveluliikelaitoksen lisäksi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan maahan muuttaneiden erityispalveluissa, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palveluissa sekä kulttuurin -ja vapaa-ajan toimialan ja järjestökumppaneiden palveluissa.

Toimintaympäristön muutokset

Valtio on vastannut julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä Suomessa ennen 1.1.2025 konkretisoituvaa TE24-uudistusta. Helsinki on ollut 1.3.2021 alkaen mukana valtakunnallisessa työllisyyden edistämisen kuntakoelussa, jossa työvoimapalveluiden järjestämisvastuuta on osittain siirretty määräaikaisella kokeilulla kaupungille.

Työllisyyspalveluliikelaitoksen toimintaan liittyvät keskeiset riskit kohdistuvat muun muassa liikkeenluovutuksen ja koko työvoimapalveluiden siirron onnistumiseen sekä valtion tarjoaminen tietojärjestelmien toimintaan. Muutosohjelman riskienhallinnasta, erityisesti riskiarvioinnin kattavuudesta ja hallintakeinoista, on teetetty ulkoinen arviointi. Arvion johtopäätökset on otettu operatiivisen valmistelun osaksi.

Riskit liittyvät ennen kaikkea henkilöstön siirtymisiin ja osaamiseen, työllistymistä edistävien palveluiden toimivuuteen ja vaikuttavuuteen sekä tietojärjestelmiin. Liikelaitos aloittaa toimintansa tilanteessa, jossa merkittävä osa sen työntekijöistä on siirtynyt Helsingin kaupungille valtiolta vanhoina työntekijöinä. Valmistelun tavoitteena on varmistaa valtiolta siirtyvän henkilöstön onnistunut siirto ja työntekijöiden sijoittaminen liikelaitoksen toimintoihin. Työnhakijoita ohjataan palvelutarpeidensa mukaisesti työllistymistä edistäviin palveluihin. Liikelaitoksen valmistelun aikana on pyritty varmistamaan, että käytössä olevat palvelut ovat vaikuttavia ja asiakkaiden työllistymistä tosiasiaassa edistäviä.

Valtio tuottaa työvoimapalveluiden toiminnassa käytettävät keskeiset tietojärjestelmät, kuten asiakastietojärjestelmän. Kehitystyö on ollut aikataulua jäljessä ja uusi asiakastietojärjestelmä ei ehdi valmistua ennen liikelaitoksen toiminnan aloittamista. Liikelaitos aloittaa toimintansa kahden eri asiakastietojärjestelmän hybridimallissa, jossa tietojärjestelmien toimivuus, keskinäinen yhteistyö ja kehittämistyön onnistuminen muodostavat riskejä ja epävarmuustekijöitä.

Helsinki ottaa työvoimaviranomaisen tehtävän vastaan haastavassa työmarkkinatilanteessa. Helsingiläisten työttömien työnhakijoiden määrä kääntyi kasvuun huhtikuussa 2023. Heinäkuussa 2024 Helsingissä oli 44 739 työtöntä työnhakijaa, mikä on 8,2 % edellisvuotta enemmän. Samalla työvoiman kysyntä on vähentynyt merkittävästi. Pitkäaikaistyöttömien suhteellinen osuus kaikista työttömistä (41 %) on Helsingissä korkea verrattuna muuhun maahan (valtakunnallinen keskiarvo 34 %). Työ- ja elinkeinoministeriön toukokuussa 2024 julkaiseman lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteen mukaan työmarkkinatilanne heikkenee edelleen lähitulevaisuudessa.

Kasvava työttömyys lisää työllisyyspalveluliikelaitoksen asiakasmäärää sekä toiminnalle asetettavia palveluvaatimuksia. Samalla mahdollisuudet kohdata ja edistää asiakkaiden työllistymistä voivat heikentyä. Kuntien rahoitusvastuu työttömyystuista laajenee osana TE24-uudistusta 1.1.2025 alkaen ja kasvava työttömyys nostaa kaupungin maksettavaa työttömyysetuuksien kuntaosuutta.

Toiminnan painopisteet vuonna 2025

Työllisyyspalveluliikelaitoksen toiminnan painopisteet toiminnan ensimmäiselle vuodelle ovat

- Kustannusvaikuttavuus
- Siirtyviin vastuisiin ja velvoitteisiin vastaaminen
- Palvelutason turvaaminen ja kehittäminen
- Tulostavoitteiden asettaminen ja kannustavuuden lisääminen
- Seurannan mittareiden asettaminen

Työllisyyspalveluliikelaitoksen toimintaa määrittävät työllisyyspalveluiden asiakkaiden palvelutarpeet. Asiakkaiden tilanteita edistetään kustannusvaikuttavilla keinoilla kunkin asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti. Kustannusvaikuttavuuden kehittäminen edellyttää aiempaa syvällisempää tietämystä työvoimapalveluiden tuloksellisuudesta sekä työmarkkinoilla vallitsevasta tilanteesta ja työnantajien osaamistarpeista. Keskeisesti kustannusvaikuttavuuden kehittämisen rinnalla kulkee täten laadukkaiden ja toimivien seurannan mittareiden laatiminen ja niiden käyttöönotto. Kustannusvaikuttavuus toimii koko liikelaitoksen ohjaavana periaatteena ja määrittää toiminnalle annettavia tulostavoitteita. Työllisyyspalveluiden toimintakulttuurin keskiössä ovat kannustavuus ja tuloksellisuus, mitkä toimivat organisaation kaikkea toimintaa läpileikkaavina tavoitteina.

Työvoimapalveluiden siirron yhteydessä valtiolta siirtyy työvoimaviranomaisille vastuita ja velvoitteita. Helsingin työllisyyspalvelut ovat jo työllisyyden kuntakokeilun aikana tuottaneet suurta osaa työvoimapalveluiden viranomaistehtävistä, mutta esimerkiksi työnantajapalveluihin ja työllisyyspalveluiden hankintaan liittyvät tehtävät tulevat olemaan uusia tehtäviä liikelaitoksen aloittaessa. Uusien viranomaistehtävien lisäksi valtiolta siirtyy liikelaitokselle mm. sopimusvastuita, joiden täyttämisestä liikelaitoksen tulee huolehtia.

Työllisyyspalveluliikelaitoksen toiminnan käynnistyessä on keskeisenä tavoitteena työvoimapalveluiden sujuva siirto ja asiakkaiden menestyksekkään ja vaikuttavan palvelun varmistaminen. Vuoden aikana palvelutasoa kehitetään edelleen aiempaa korkeammalle tasolle. Työvoimapalveluiden siirto on poikkeuksellisen suuri uudistus, joka edellyttää varmistavia toimia sekä toimivaa riskienhallintaa palvelutason ylläpitämiseksi.

Kaupunkistrategian toteuttaminen

Työllisyyspalveluliikelaitos edesauttaa henkilöstön saatavuutta kaikille työnantajille, mukaan lukien Helsingin kaupunki. Osaavan työvoiman saatavuushaasteisiin vastataan aktiivisella työnantajayhteistyöllä, työnhakijoiden osaamista parantamalla sekä tarjoamalla työnantajille työllistämistä tukevia palveluita mm. räätälöitäviä koulutuksia rekrytoinnin tueksi. Koulutuksissa korostetaan nopeaa työllistymistä ja työnantajien konkreettisiin osaamistarpeisiin vastaamista. Työnantajalähtöisiä koulutuksia järjestetään mm. työnantajien kanssa yhteisrahoitettujen rekrytointikoulutusten kautta. Lisäksi Työllisyyspalveluliikelaitos tekee tiivistä yhteistyötä Stadin AO:n ja muiden koulutusjärjestäjien kanssa tutkintotavoitteisten koulutusten suuntaamisessa työvoimatarpeiden mukaisiin osaamiskokonaisuuksiin.

Työllisyyspalvelut tukee hiilineutraalin Helsingin tavoitetta nostamalla työmarkkinoilla olevaa vihreään siirtymään liittyvää osaamista. Työnantajien kanssa toteutettavia työvoimakoulutuksia suunnataan mm. vihreän siirtymän tehtäviin.

Työllisyystilanteessa on Helsingissä huomattavia alueellisia eroja. Työttömyysasteet vaihtelivat vuonna 2022 suurpiiriasolla Eteläisen suurpiirin 6,4 prosentin ja Itäisen suurpiirin 15,3 prosentin välillä. Samoin erot työllisyysasteessa ovat merkittäviä alueiden välillä. Eteläisen suurpiirin työllisyysaste oli 76,3 %, kun Itäisen suurpiirin työllisyysaste oli 63,8 %.

Työllisyyspalveluliikelaitos torjuu kaupunginosien ja asuinalueiden eriytymistä suuntaamalla toimintaansa alueille, joissa työttömyys on korkeaa.

Ehkäisemällä työttömyyksen syntymistä ennakkolisella toiminnalla sekä lyhentämällä jo työttömänä olevien työttömyysjaksojen pituuksia Työllisyyspalveluliikelaitos edistää Helsingin talouden kestävyttä. Työllisyyspalveluliikelaitoksen toiminnan ytimenä on vastata helsinkiläisten työnantajien työvoimatarpeisiin sekä parantaa helsinkiläisten työntekijöiden työllisyyttä, mikä heijastuu kaupungin talouteen sekä verotulojen kasvamisena että työttömyysetuusmaksujen rahoitusvastuun pienemisenä.

Talousarvion toiminnan tavoitteet vuodelle 2025

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Edistämme kaupunkilaisten työkykyä ja työllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa
Tavoitekategoria	Liikelaitoksen oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Virta yli 3 kk työttömyyteen. Kuukauden aikana 3 kuukauden työttömyysrajan ylittäneiden henkilöiden osuus kaikista 3 kk sitten alkaneista työttömyysjaksoista, kuukausikohtaisten arvojen keskiarvo (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	Vuoden 2024 keskiarvo
Mittarin 1 tavoitearvo	Enintään 54,0

Työllisyyspalveluliikelaitoksen aloittaessa toimintansa kiinnitetään huomiota uusien asiakkuuksien haltuunottoon ja palveluiden kohdentamiseen työmarkkina-aseman mukaisesti. Tavoitteena on, että asiakkaat työllistyvät nopeasti tai pääsevät tarvittaviin palveluihin, jotta työttömyysjaksot jäävät mahdollisimman lyhyiksi. Onnistumista mitataan sillä, kuinka moni työttömyysjakso päättyi alle kolmessa kuukaudessa. Pitkittyvä työttömyys lisää työllistymisen ja hyvinvoinnin haasteita. Työttömyysjaksojen lyheneminen nostaa Helsingin työllisyysastetta kaupunkiyhteisen tavoitteen mukaisesti.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Pitkäaikaistyöttömyys Helsingissä vähenee suhteessa perusuraan
Tavoitekategoria	Liikelaitoksen oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	300-399 päivää työttömyysetuudella olleet pitkäaikaistyöttömät (lukumäärä)
Mittarin 1 lähtöarvo	Perusuran ennuste joulukuussa 2024
Mittarin 1 tavoitearvo	Määrä vähenee 15 % suhteessa perusuraan
Mittari 2	400-699 päivää työttömyysetuudella olleet pitkäaikaistyöttömät (lukumäärä)
Mittarin 2 lähtöarvo	Perusuran ennuste joulukuussa 2024
Mittarin 2 tavoitearvo	Määrä vähenee 15 % suhteessa perusuraan
Mittari 3	Vähintään 700 päivää työttömyysetuudella olleet pitkäaikaistyöttömät (lukumäärä)
Mittarin 3 lähtöarvo	Perusuran ennuste joulukuussa 2024
Mittarin 3 tavoitearvo	Määrä vähenee 15 % suhteessa perusuraan

Työttömyyden pitkittymistä estetään asiakkaan palvelutarpeen mukaisilla palveluilla. Lähellä työmarkkinoita olevien työllistymistä tuetaan toteuttamalla mm. neuvonta-, ohjaus ja urapalveluita, työnvälitystä sekä itsenäisen työnhaun palveluita. Kauempana työmarkkinoista oleville henkilöille tarjotaan mm. moniammatillisia palveluita, erityisesti jos asiakkailla on useita työllistymistä hidastavia tekijöitä, esimerkiksi terveystilanteen johdosta.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Merkittävässä työttömyysriskissä olevien työllisten tai työvoiman ulkopuolella olevien työttömyyden ehkäisy
Tavoitekategoria	Liikelaitoksen oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Kohderyhmään kuuluvien tavoittaminen vaikuttavaksi ennakoidun palvelun kautta (tavoitettujen lukumäärä)
Mittarin 1 lähtöarvo	
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 24 000

Työttömyyteen siirtymistä ehkäistään aktiivisella ja ennakkolisella asiakaspalvelulla. Ennakollisissa työllisyyspalveluissa tehdään laajaa kumppanuustyötä oppilaitosten, palveluntuottajien ja kolmannen sektorin kanssa, jotta tunnistetaan ja tavoitetaan suuressa työttömyysriskissä olevat. Asiakkaat tavoitetaan jo ennen kuin he ovat rekisteröityneet työnhakijaksi.

Liiketoiminnan tunnusluvut /tavoitteet

Liiketoiminnan tunnusluvut	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Liikevaihto / henkilöstön määrä (1 000€)							163,2
Henkilöstökulut (ml. työvoiman vuokraus) / liikevaihto (%)							37

Tilankäytön mittarit

Tilankäytön mittarit	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Tilat yhteensä m ²							7 236	7 961	7 500
Toimistotilat m ² /henkilö							10	13	12

Työllisyyspalveluiden tilakonseptin mukaan käytettävissä tulee olla saavutettavat, riittävän kokoiset, esteettömät ja turvalliset tilat, joissa mahdollistuu niin monimuotoinen asiakastyö kuin työntekijöiden taustatyökin. Tilakonseptin mukainen ensimmäinen toimipiste avattiin osoitteessa Malminkatu 34 maaliskuussa 2022. Toista soveltuvaa tilaa etsitään itäisen Helsingin alueelta.

Liikelaitoksen käynnistyessä työllisyyspalveluiden käyttöön jää viisi toimipistettä, joista kaksi on määräaikaista väistötiloja. Itäisen Helsingin tilahankkeen arvioidaan valmistuvan vuonna 2026 ja asiakastyö tiloissa voidaan porrastetusti aloittaa. Kaikkien työllisyyspalveluiden toimintojen arvioidaan siirtyvän näihin kahteen toimipisteeseen vuonna 2027. Liikelaitoksen tilankäytön mittarina on käytetty tiedossa olevia ja uuden tilahankkeen arvion mukaisia asiakas- ja taustatyön tiloja.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön käyttö	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Henkilöstön määrä (oma henkilöstö)							700	630	630
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)							650	580	580

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö sekä laadukas johtaminen mahdollistaa asiakkaiden työllisyyden edistämisen.

Työllisyyspalveluliikelaitoksen tuleva henkilöstömäärä on noin 700, joista suurin osa siirtyy liikelaitokseen valtiolta liikkeenluovutuksella. Osa henkilöstöstä siirtyy kaupunginkanslian elinkeino-osastolta tai rekrytoidaan kaupungin ulkopuolelta. Henkilöstömäärä kasvaa noin 44 % verrattuna nykyisiin, kaupunginkanslian alla toimiviin työllisyyspalveluihin.

Toiminnan alkuvaiheessa painopiste on erityisesti liikelaitoksen toiminnan organisoimisessa, uusien tiimien rakentumisessa sekä valtiolta siirtyvän henkilöstön sijoittumisessa uusiin liikelaitoksen tehtäviin yhteistoiminnan kautta.

Työllisyyspalveluissa priorisoidaan jatkuvaa oppimista, osaamisen näkyväksi tekemistä ja oppimisesta viestimistä aktiivisesti. Erityisesti toiminnan alkuvaiheessa panostetaan henkilöstön osaamiseen huolellisella perehdytyksellä työhön ja työympäristöön. Perehdytyksessä huomioidaan monipuolisesti liikelaitoksen eri henkilöstöryhmät. Osaamisen kehittämisessä painottuu perusosaamisen varmistaminen, jotta voidaan turvata laadukas ja työllisyyttä edistävä asiakaspalvelu.

Työllisyyspalveluliikelaitoksen käynnistyessä keskeistä on myös yhteisen johtamis- ja toimintakulttuurin rakentaminen. Työllisyyspalveluissa korostetaan henkilöstön osallistamista, yhteisjohtamista, työn sujuvuutta sekä avointa ja luottamukseen perustuvaa yhdessä tekemistä. Johtamisen kehittämisessä olennaista on vahvistaa laadukasta henkilöstöjohtamista ja rakentaa liikelaitokseen toimivat johtamisrakenteet ja -käytännöt. Tavoitteellinen työ, valmentava ja tietoa hyödyntävä johtaminen ja yhteisöohjautuvat tiimit tukevat asiakaslähtöistä ja vaikuttavaa työllisyyspalvelua.

2.1.2. 2 Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	97 599	62 198	88 901	66 442	66 442	67 167	67 871
Menot yhteensä	1 462 257	1 519 064	1 567 441	1 598 515	1 585 215	1 656 427	1 725 737
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-1 364 658	-1 456 866	-1 478 540	-1 532 073	-1 518 773	-1 589 260	-1 657 866
Poistot	26 541	33 023	30 000	35 033	35 033	38 734	38 394
Tilikauden tulos	-1 391 199	-1 489 889	-1 508 540	-1 567 106	-1 553 806	-1 627 994	-1 696 260

2.1.2.1. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Toiminnan kuvaus

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala palvelee vuosittain lähes 200 000 lasta, nuorta ja aikuista noin 600 toimipaikassa 15 000 työntekijän osaamisella. Suomen- ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen, kotihoidon tuen sekä yksityisen hoidon tuen piirissä on arvioitu vuonna 2025 kokonaisuudessaan olevan 36 000 lasta. Tämä on noin 700 lasta vähemmän kuin vuonna 2024. Perusopetusta on varauduttu järjestämään yli 49 000 suomen- ja ruotsinkieliselle oppilaalle. Oppilasmäärä kasvaa noin 700:lla verrattuna vuoteen 2024. Helsingin kaupungin ylläpitämissä lukioissa opiskelee 11 000 opiskelijaa, mikä on yli 400 opiskelijaa enemmän kuin vuonna 2024. Ammatillista koulutusta järjestetään järjestämisluvan mukaisesti noin 9 000 opiskelijavuotta. Lisäksi toimiala tarjoaa yli 130 000 tuntia asiakaslähtöistä ja monialaista vapaata sivistystyötä aikuisväestölle.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toimii kasvatus- ja koulutuslautakunnan alaisuudessa. Lautakunnalla on kaksi jaostoa: suomenkielinen jaosto ja ruotsinkielinen jaosto. Toimiala jakautuu neljään palvelukokonaisuuteen ja yhteisiin palveluihin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala rakentuu neljästä palvelukokonaisuudesta: varhaiskasvatus ja esiopetus, perusopetus, lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö sekä ruotsinkieliset palvelut, joiden lisäksi toimintaa tukee toimialan yhteiset palvelut.

Toiminnan painopisteet

Toimialan keskeisiä painopisteitä edistetään osana kasvatusta ja koulutusta, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten arjessa, kaikissa palveluissa eri koulutusasteilla. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan neljä keskeisintä strategista painopistettä vuonna 2025 ovat:

Kaikki koulut ja päiväkodit ovat hyviä

Kasvatuksen ja koulutuksen keskeinen painopiste on varmistaa, että jokainen päiväkoti, koulu ja oppilaitos on hyvä. Toimiala tarjoaa laadukkaita palveluita ja hyvinvointia kaikille oppijoille vahvistuen yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta. Vuonna 2024 valmistunut Koulutus 2030 – Helsinki oppii, tulevaisuuden taidot -strategia antaa suuntaviivat kasvatuksen ja koulutuksen tuleville vuosille. Koulutus 2030:n viisi tavoitealuetta ovat: 1. Vahvistamme ydintietoja ja -taitoja sekä sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen kehittymistä, 2. Työskentelemme tasa-arvoisen oppimisen puolesta, 3. Varmistamme yhteisöllisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin arjessa, 4. Panostamme henkilöstön osaamiseen ja työhyvinvointiin sekä 5. Tutkimus ja tieto ohjaavat työtämme.

Hyvinvointi

Oppijoiden hyvinvoinnin edistäminen on keskeinen painopiste toimialalla. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta vahvistetaan edelleen ja ne ovat osa varhaiskasvatuksen ja koulujen arkea. Toisella asteella vakiinnutetaan ristiinopiskelun toimintamalleja, jotta opiskelijoiden ristiinopiskelu mahdollistuu oppilaitoksesta tai koulutusmuodosta riippumatta. Liikkumista edistetään vahvasti edelleen (muun muassa perusopetuksen personal trainer -toiminta, fyysisen toimintakyvyn Move-mittaukset ja toisen asteen liikuntacoach-toiminta). Toiminnassa panostetaan digihyvinvointiin sekä aivoterveystä huolehtimiseen. Turvallisuutta vahvistetaan arjessa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistämällä (muun muassa ryhmäyttäminen ja kiusaamisen vastainen toiminta) sekä henkilöstön osaamisen vahvistamisella (esimerkiksi sovitteluosaaminen, neuropsykiatrinen koulutus ja uhkatilanteiden hallintaan liittyvät koulutukset). Huoltajien kanssa yhteisöllisyyttä edistetään lisäämällä vanhempia osallistavia toimintamalleja.

Parannetaan henkilöstön veto- ja pitovoimaa ja työoloja yhdessä

Henkilöstön veto- ja pitovoimaa edistetään monin eri toimenpitein. Henkilöstön saatavuuden edistämisen uusina toimenpiteinä laajennetaan ulkomailta rekrytointia myös suomenkieliseen varhaiskasvatukseen. Toimialalla panostetaan hyvään työntekijäkokemukseen, jotta kasvatuksen ja koulutuksen tehtäviin halutaan töihin ja töissä viihdytään. Lisäksi edistetään yhteisen johtamisen lupauksen mukaista toimintakulttuuria ja johtamista. Keskeistä on työntekijöiden osallisuuden ja työhyvinvoinnin vahvistaminen yhteisöohjautuvaa työarkea yhdessä kehittämällä. Työyhteisöissä edistetään henkilöstökyselystä nousseita kehittämistoimenpiteitä.

Teemme Helsingistä lukemisen ja lukutaidon pääkaupungin

Kirjat ja lukeminen ovat osa oppilaiden koulupäivää. Lukutaitoa vahvistavia ja lukemista lisääviä toimenpiteitä lisätään kaikilla kouluasteilla. Lukutaidon parantaminen on vuoden 2025 keskeinen tavoite.

Talousarvion jakautuminen talousarviokohdittain

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	Tulosbudjetti 2024 (1 000 €)	Talousarvio 2025 (1 000 €)	Muutos edelliseen vuoteen (1 000 €)	Muutos edelliseen vuoteen (%)
21001 Kaupungin tuottamat kasvatus- ja koulutuspalvelut yhteensä (menot)	1 321 206	1 376 095	54 889	4,15
Varhaiskasvatus ja esiopetus	428 808	450 093	21 285	4,96
Perusopetus	457 552	477 784	20 232	4,42
Lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö	223 594	233 216	9 622	4,30
-josta lukiokoulutus	85 113	89 080	3 967	4,66
-josta ammatillinen koulutus	122 485	127 695	5 210	4,25
-josta vapaa sivistystyö	14 064	14 319	255	1,81
Ruotsinkieliset palvelut	97 401	102 439	5 038	5,17
Toimialan yhteiset palvelut	113 851	112 563	-1 288	-1,13
21002 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimelle tuotetut palvelut yhteensä (menot)	18 470	21 314	2 844	15,40
21003 Korvaukset ja avustukset yhteensä (menot)	178 288	187 806	9 518	5,34

Kaupunkistrategian toteuttaminen

Segregaation ehkäiseminen

Eriarvoisuuden vähentämiseksi toimialalla jatketaan varhaiskasvatuksen osallistumisasteen alueellisten erojen kaventamista ja vahvistetaan lähikoulun vetovoimaisuutta. Lisäksi kasvatetaan iltapäivätoiminnan osallistumisastetta. Toisella asteella jatketaan eriytymiskehityksen ehkäisyä vahvistamalla ristiinopiskelukulttuuria ja -rakenteita, joilla mahdollistetaan opiskelijoiden kohtaamiset eri oppilaitosmuotojen välillä. Toinen aste kantaa yhteiskuntavastuunsa kaikista oppijoista osaamistasosta, iästä tai muista tekijöistä riippumatta. Tarveperusteisen rahoituksen vaikuttavuutta arvioidaan yhteistyössä Aalto-yliopiston kanssa. Segregaation ehkäisyssä jatketaan ja vahvistetaan systemaattista ja ennakoivaa toimialojen ja muiden toimijoiden (mukaan lukien poliisi) välistä yhteistyötä. Alueelliset lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät ryhmät vahvistavat yhteistä, monialaista johtamista alueilla. Toimintaa kohdennetaan kaupunkiuudistusalueille. Tavoitteena on selkiyttää esimerkiksi alueellisia toimintatapoja turvallisuuteen ja väkivaltaan liittyvien tapahtumien yhteydessä.

Stadin ammattiopiston keskeisiä asiakasryhmiä työllisyyspalvelujen (TE-uudistuksen) näkökulmasta ovat muun muassa helsinkiläiset koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat nuoret, pelkän peruskoulun suorittaneet nuoret, korkeakoulutetut pitkäaikaistyöttömät, suhdannetyöttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat kotoutuja-asiakkaat. Koulutus ja oppiminen edistävät työllisyyttä ja kaupunkilaisten hyvinvointia ja ehkäisevät segregaatiota. Uudistettu kotoutuslaki tulee voimaan vuoden 2025 alusta yhtä aikaa työllisyyspalvelujen uudistuksen kanssa. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa maahanmuuttajien työllisyyttä, kielitaitoa ja osallisuutta yhteiskuntaan sekä edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta eri väestöryhmien kesken. Työväenopiston ja Arbiksen vieraskielisille kotivanhemmille suunnattujen suomen/ruotsin kielen kurssien sekä omakielisten yhteiskuntataidon ryhmien volyymin kasvatetaan, sillä kunnan tulee jatkossa tarjota näitä kaikille työvoiman ulkopuolisille kotoutujille.

Henkilöstön saatavuus

Työvoimavajeeseen haetaan ratkaisuja jatkamalla edellisen vuoden saatavuuden edistämisen toimenpiteitä kuten edistämällä oppisopimuspolkuja, tukemalla henkilöstön pätevyitymistä palkkaeduin ja lisäämällä kansainvälistä rekrytointia. Suomessa jo asuvien vieraskielisten rekrytointia ja työllistymistä edistetään kasvatuksen ja koulutuksen tehtäviin. Perusopetuksen määräaikaisten opettajien virkahakua kehitetään sekä tiivistetään korkeakouluysteistyötä. Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja ruotsinkielisen palvelukokonaisuuden sijaismalleja kehitetään. Hyvää työnantajakuva parannetaan hakijakokemusta kehittämällä.

Edunvalvontatyöhön panostetaan edelleen riittävien koulutuspaikkojen takaamiseksi työvoimapolitehtäviin. Varhaiskasvatus on aktiivisesti mukana kuuden suurimman kaupungin Allianssi-työryhmässä, jonka agendalla on ratkaisujen hakeminen varhaiskasvatuksen osaajapulaan.

Vastuullinen talous

Tuottavuutta edistetään kaupunkistrategian mukaisesti huomioiden lasten, nuorten ja aikuisten oppiminen. Toimialan tuottavuutta edistetään tuottavuusselvityksestä nostetuilla toimenpiteillä. Vuonna 2025 jatketaan vuonna 2024 käynnistettyjä tuottavuustoimenpiteitä.

Varhaiskasvatuksessa vähennetään sairauspoissaoloja työhyvinvointia lisäämällä ja kohdennetaan henkilökuntaa lasten määrän mukaan entistä tasaisemmin päiväkotien, yksiköiden ja alueiden välillä.

Perusopetuksessa jatketaan systemaattista toimintatapa S2-/R2-opetuksessa oppilaiden ohjauksessa opintoihin ja otetaan käyttöön rehtoreiden uusi talouden suunnitteluväline. Uutena toimenpiteenä on muuttaa S2-/R2-opetuksen määrärahan jakoperusteita vastaamaan enemmän valtion rahoitusperiaatteita. Toimialalla valmistellaan esitystä kieliryhmien aloituksen minimikoon nostamiseksi 15 oppilaaseen.

Toisen asteen koulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä jatketaan yhteisen opintotarjottimen optimointia, työelämäyhteistyön kehittämistä ja kustannus seurannan kehittämistä. Lisäksi tavoitteena on nostaa oppisopimuskoulutusten osuutta kokonaiskoulutuksesta.

Merkittävää tuottavuuspotentiaalia liittyy tilojen optimaaliseen käyttöön. Tilojen yhteiskäyttö toimialan sisällä, toimialojen välillä sekä yhteistyö kaupunkiympäristön toimialan kanssa rakennushankkeiden ohjeistuksessa, mitoituksessa, kustannustehokkaassa suunnittelussa ja rakentamisessa sekä väistötilaketjujen optimaalisessa käytössä on tuottavuuden kannalta oleellista.

Lisäksi panostetaan johtamisosaamisen kehittämiseen, jolla parannetaan henkilöstön hyvinvointia ja yksiköiden tuloksellisuutta.

Talousarvion toiminnan tavoitteet vuodelle 2025

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Parannamme lukutaitoa
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Osuus varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yksiköistä, joissa lasten kielen oppimisen ja lukutaidon valmiuksien vahvistamisen toimenpiteet on kirjattu yksiköiden toimintasuunnitelmiin (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 90
Mittari 2	Osuus peruskouluista, joiden toimintasuunnitelmiin sisältyy lukemisen edistämisen toimintatapa, jossa oppilaiden lukemiseen käytetty aika on vähintään 30 minuuttia viikossa (%)
Mittari 2 lähtöarvo	0
Mittari 2 tavoitearvo	Vähintään 90

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa vahvistetaan lasten kielen oppimista ja lukutaidon valmiuksia. Tavoitetta edistämiseksi vahaiskasvatusyksiköiden lapsiryhmissä yhdessä lasten kanssa suunnitellaan lasten lukuympyrän avulla lukutaitoa vahvistavia ja lukemista lisääviä toimenpiteitä.

Peruskouluissa edistetään systemaattisesti lukuintoa ja lukutaidon kehittymistä osana koulupäiviä. Koulut kirjaavat syyslukukaudella 2025 toimintasuunnitelmaan lukemisen mahdollistavan toimintatavan ja rakenteen. Koulu päättää, miten toimintatoimintatapa ja oppilaiden lukeminen jokaisella vuosiluokalla koulun rakenteissa toteutetaan. Koulut suunnittelevat

kevään 2025 aikana, miten tavoite toteutetaan kaikissa luokissa syksyllä 2025. Kouluille tarjotaan tukimateriaalia toimenpiteen toteuttamiseen. Syyslukukauden 2025 lopussa kouluille laaditaan kysely toimenpiteen toteutumisesta.

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Erot nuorten toimintakyvyssä ja tulevaisuudennäkymissä eri väestöryhmien välillä vähenevät
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Ristiinopiskeltujen kurssien määrä (kpl)
Mittarin 1 lähtöarvo	Kurssien määrä vuonna 2024
Mittarin 1 tavoitearvo	Kurssien määrä kasvaa vähintään 20 %

Toisen asteen ristiinopiskelua laajennetaan ja vakiinnutetaan osaksi normaalia toimintaa sekä kehitetään opintotarjontaa. Kurssitarjontaa lisätään ja kehitetään kerätty palaute huomioiden. Huolehditaan viestinnästä ja tiedottamisesta opiskelijoita ja henkilöstä kuullen ja osallistaen.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus pienenee
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Henkilöstön saatavuus
Mittari 1	Varhaiskasvatuksen opettajien lähtövaihtuvuus (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	Vuoden 2024 toteuma
Mittarin 1 tavoitearvo	Pienempi kuin vuonna 2024
Mittari 2	Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien lähtövaihtuvuus (%)
Mittarin 2 lähtöarvo	Vuoden 2024 toteuma
Mittarin 2 tavoitearvo	Pienempi kuin vuonna 2024
Mittari 3	Varhaiskasvatuksen erityisopettajien lähtövaihtuvuus (%)
Mittarin 3 lähtöarvo	Vuoden 2024 toteuma
Mittarin 3 tavoitearvo	Pienempi kuin vuonna 2024
Mittari 4	Perusopetuksen erityisluokanopettajien lähtövaihtuvuus (%)
Mittarin 4 lähtöarvo	Vuoden 2024 toteuma
Mittarin 4 tavoitearvo	Pienempi kuin vuonna 2024
Mittari 5	Perusopetuksen psykologien lähtövaihtuvuus (%)
Mittarin 5 lähtöarvo	Vuoden 2024 toteuma
Mittarin 5 tavoitearvo	Pienempi kuin vuonna 2024

Toimialalla seurataan pula-alojen henkilöstön lähtövaihtuvuutta. Hyvään työntekijäkokemukseen panostetaan, jotta kasvatukseen ja koulutukseen halutaan töihin ja töissä viihdytään. Lisäksi edistetään yhteisen johtamisen lupauksen mukaista toimintakulttuuria ja johtamista. Keskeistä on työntekijöiden osallisuuden ja työhyvinvoinnin vahvistaminen yhteisöohjautuvaa työarkea yhdessä kehittämällä.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Väestöryhmien väliset positiiviset kohtaamiset lisääntyvät kaupunkiudistusalueilla
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Osuus kaupunkiudistusalueiden kouluista, joissa on otettu käyttöön vähintään yksi vanhempia osallistava toimintamalli vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön ja vanhempien osallisuuden vahvistamisen lisäämiseksi (%)

Toiminnan tavoite	Selite
Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 90

Koulujen vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön otetaan käyttöön vanhempia osallistavia toimintamalli/toimintamalleja.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Tilatehokkuuden parantaminen perusopetuksessa
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Käyttötalouden tuottavuus
Mittari 1	m ² /oppilas
Mittarin 1 lähtöarvo	Vuoden 2024 toteuma
Mittarin 1 tavoitearvo	Pienempi kuin vuonna 2024

Tilatehokkuutta parannetaan lisäämällä yhteiskäyttöä toimialan sisällä, toimialojen välillä sekä yhteistyöllä kaupunkiympäristön toimialan kanssa rakennushankkeiden ohjeistuksessa, mitoituksessa, kustannustehokkaassa suunnittelussa ja rakentamisessa sekä väistötilaketjujen optimaalisessa käytössä.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Edistämme kaupunkilaisten oppimista, työkykyä ja työllistymistä kaikissa elämänvaiheissa
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Työllistyneiden ja jatko-opintoihin siirtyneiden osuus kaikista valmistuneista vuosi valmistumisen jälkeen (%).
Mittarin 1 lähtöarvo	80,3
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 82

Työllisyyttä edistetään lisäämällä oppisopimukseen ohjaavaa koulutusta, työnhaku- ja digitaitokoulutuksia toteuttamalla sekä tehostamalla koulutusneuvontaa sekä opinto-ohjausta.

2.1.2.2. 2 10 01 Kaupungin tuottamat kasvatus- ja koulutuspalvelut

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	56 289	42 628	47 447	38 628	38 628	38 628	38 628
Menot yhteensä	1 245 671	1 321 206	1 343 709	1 389 395	1 376 095	1 440 197	1 502 589
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-1 189 382	-1 278 578	-1 296 262	-1 350 767	-1 337 467	-1 401 569	-1 463 961
Poistot	26 541	33 023	30 000	35 033	35 033	38 734	38 394
Tilikauden tulos	-1 215 923	-1 311 601	-1 326 262	-1 385 800	-1 372 500	-1 440 303	-1 502 355

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus tuottaa suomenkielistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta sekä perusopetuslain mukaista koululaisten iltapäivätoimintaa ja leikkipuistotoimintaa. Palvelukokonaisuus vastaa kaupungin yksityisen hoidon tuesta ja kotihoidontuesta sekä yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta. Varhaiskasvatus- ja esiopetusalueita on kaupungissa kymmenen.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa (päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä kerhoissa) ja kotihoidon tuen sekä yksityishoidon tuen piirissä on vuonna 2025 arvioitu olevan 33 500 asiakasta, mikä on noin 700 lasta vähemmän kuin tulosbudjetissa vuonna 2024. Kaupungin omissa päiväkodeissa asiakasmäärän ennustetaan vähenevän 200 lapsella. Yksityisen varhaiskasvatuksen asiakasmäärän arvioidaan kasvavan 70 lapsella. Kotihoidontuen käytön ennustetaan laskevan 530 lapsella. Helsingin kaupungin suomenkielisiä päiväkoteja on 290 ja toimintaa 62 leikkipuistossa tai perhetalossa.

Talousarviovuoden muutokset

Alle 3-vuotiaiden varhaiskasvatukseen osallistuminen on kasvanut, mikä on kasvattanut henkilöstötarvetta ja -kustannuksia, koska alle 3-vuotiaille on korkeampi henkilöstömitoitus kuin yli 3-vuotiaille.

Kunnallisessa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa arvioidaan olevan vieraskielisiä lapsia vuoden aikana keskimäärin 6810 eli 27 prosenttia kaikista lapsista. Vieraskielisten lasten osuus kasvaa edelleen. Erityistä tai tehostettua tukea tarvitsevia lapsia arvioidaan olevan vuoden aikana keskimäärin 2720 eli 11 prosenttia kaikista lapsista. Erityistä tai tehostettua tukea tarvitsevien lasten osuus kasvaa edelleen.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuuteen on varattu määrärahalisäykset kasvaville vuokratukustuksille, palkankorotuksista johtuviin kasvaviin henkilöstökuluihin, kalusteinventointiin sekä hintatason muutokseen. Varhaiskasvatuksen vähenevä asiakasmäärä pienentää määrärahoja.

Menokasvua vähentävät vastuuperiaatteen edellyttämät tuottavuustoimenpiteet. Tämä toteutetaan sairauspoissaolojen vähentämisellä, työhyvinvointia lisäämällä sekä kasvatus- ja hoitohenkilöstön kohdentamisella lasten määrän mukaan entistä tasaisemmin päiväkotien, yksiköiden ja alueiden välillä.

Varhaiskasvatuslain mukaista henkilöstörakenteen muutosta jatketaan rekrytoimalla varhaiskasvatuksen opettajia ja sosionomeja varhaiskasvatuksen lastenhoitajien sijaan. Henkilöstörakenteen muutos lisää palkkakustannuksia vuosittain vuoteen 2030 asti. Rakennemuutoksen ja työvoimatilanteen edistämiseksi varhaiskasvatuksessa tuetaan edelleen vuoden 2025 aikana henkilöstön pätevöitymistä varhaiskasvatuksen opettajaksi ja sosionomiksi. Lisäksi henkilöstörakenteen muutosta toteutetaan edistämällä varhaiskasvatuksen saatavuustoimenpiteitä ulkomailta tehtävän rekrytoinnin, kannustinpalkkioiden ja rekrytointipalkkioiden avulla.

Talousarviossa on varauduttu vuonna 2024 alkaneiden ja käynnissä olevien palkkatuettujen henkilöiden oppisopimuskoulutusten loppuunsaattamiseen.

Varhaiskasvatuslakiin 1.8.2022 tulleen lapsen kolmitasoisen tuen muutoksen toimeenpanoa jatketaan edelleen ja tuen tarvetta seurataan ja arvioidaan alueellisesti sekä kaupunkitasoisesti. Lain mukaisen tuen toteuttaminen edellyttää lisää varhaiskasvatuksen opettajia, lastenhoitajia, kehitysvammaohjaajia ja avustajia.

Kotoutuslain voimaantulon seurauksena vuonna 2025 suomen kielen kurssit pienten lasten kotivanhemmille (Kotiva toiminnan) järjestämistä laajennetaan nykyisistä leikkipuistoista ympäri kaupunkia.

Nykyisen perusopetuslain mukaisen osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttaminen edellyttää varhaiskasvatuksen erityisopettajien määrän lisäämistä.

Varhaiskasvatuksen palvelun järjestämisessä ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Yksityisen varhaiskasvatuksen tukemista jatketaan edelleen korottamalla yksityisen hoidon tuen Helsinki-lisää.

Vuonna 2025 valmistuu viisi päiväkotia, kolme varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä kaksi suomen- ja ruotsinkielistä yhteishanketta. Hankkeet korvaavat täysin tai osittain vanhoja tiloja yhtä lukuun ottamatta.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulos- budjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Suomenkielinen varhaiskasvatus							
Kaupungin omissa päiväkodeissa olevat lapset yhteensä (alle 3-v., 3-v. ja yli lapset)	24 612	24 526	24 735	24 988	25 400	25 010	25 200
Kaupungin päiväkodit (alle 3-vuotiaat)							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	87 799 873	99 037 713	116 738 517	135 088 398	146 571 375	150 087 835	155 781 666
Suorite (lapsi)	4 859	5 080	5 731	6 253	6 714	6 518	6 820
Yksikkökustannus (€/lapsi)	18 070	19 496	20 370	21 604	21 831	23 027	22 842
Yksikkökustannuksen muutos-%		7,9	4,5	6,1	1,1	6,6	4,6
Kaupungin päiväkodit (3-vuotiaat ja yli)							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	242 364 748	258 685 301	267 286 840	280 006 579	287 307 161	297 633 980	295 032 402
Suorite (lapsi)	19 753	19 446	19 004	18 735	18 686	18 492	18 380
Yksikkökustannus (€/lapsi)	12 270	13 303	14 065	14 946	15 376	16 095	16 052
Yksikkökustannuksen muutos-%		8,4	5,7	6,3	2,9	7,7	4,4
Perhepäivähoito							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	8 830 474	7 821 416	7 292 663	7 037 816	6 561 461	6 512 145	6 765 327
Suorite (lapsi)	563	517	464	412	385	361	330
Yksikkökustannus (€/lapsi)	15 685	15 128	15 717	17 082	17 043	18 039	20 501
Yksikkökustannuksen muutos-%		-3,5	3,9	8,7	-0,2	5,6	20,3
Maksusitoumusasiakkaat							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	6 619 111	4 784 977	4 705 010	1 388 009	1 385 900	1 371 738	1 378 605
Suorite (lapsi)	565	491	452	70	60	50	60
Yksikkökustannus (€/lapsi)	11 715	9 745	10 409	19 829	23 098	27 435	22 977
Yksikkökustannuksen muutos-%		-16,8	6,8	90,5	16,5	38,4	-0,5
Kaupungin leikkipuistojen järjestämässä perusopetuksen iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat alkaen 2023							
Palvelun kokonaiskustannus (€)				8 443 849	8 774 900	8 774 900	9 210 000
Suorite (lapsi)				2 259	2 300	2 300	2 185
Yksikkökustannus (€/lapsi)				3 738	3 815	3 815	4 215
Yksikkökustannuksen muutos-%					2,1	2,1	10,5
Muut kustannukset yhteensä (€)	72 702 296	58 429 451	52 058 618	-13 499 587	-21 792 797	-19 710 598	-18 075 000
Muut kustannukset	89 274 896	74 862 951	69 545 618	5 395 913	6 377 203	6 377 202	6 693 000
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-16 572 600	-16 433 500	-17 487 000	-18 895 500	-28 170 000	-26 087 800	-24 768 000
Palvelukokonaisuuden kustannukset yhteensä	418 316 503	428 758 858	448 081 648	418 465 066	428 808 000	444 670 000	450 093 000

Lapsimäärän laskusta huolimatta kokonaiskustannukset kasvavat varhaiskasvatuksessa johtuen alle 3-vuotieiden lasten suhteellisen määrän kasvusta. Alle 3-vuotiaiden lasten lakisääteinen henkilöstömitoitus on 1,75 kertainen yli 3-vuotiaisiin verrattuna. Varhaiskasvatuksen yksikköhintoja nostavat myös merkittävästi lakimuutos lapsen kolmitasoisesta tuesta sekä laki henkilöstörakenteen muutoksesta. Lisäksi yksikköhintoja nostavat hintatason nousu ruokailu- ja siivouskustannuksissa, kasvavat vuokratkustannukset, yleiset ja varhaiskasvatusalan erilliset palkankorotukset sekä henkilöstön saatavuustoimenpiteet.

Perusopetus

Toiminnan kuvaus

Perusopetuksen palvelukokonaisuus järjestää suomenkielistä perusopetusta, aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä muuta perusopetuslain mukaista toimintaa lukuun ottamatta esiopetusta. Perusopetuksen alueita on seitsemän. Perusopetuksen vapaa-ajan palvelut vastaavat kaupunkitasoisesti suomen- ja ruotsinkielisille koululaisille järjestettävästä aamu- ja iltapäivätoiminnasta, kerhoista ja Suomen harrastamisen mallin mukaisesta harrastustoiminnasta.

Suomenkielistä perusopetusta on varauduttu järjestämään noin 44 900 oppilaalle lukuvuonna 86 koulussa lukuvuonna 2025–2026. Perusopetuksen oppilasmäärä on lisääntynyt merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana ja sen ennustetaan kasvavan noin 690 oppilaalla verrattuna vuoden 2024 tulosbudjetin oppilasmäärään. Suomenkielisen perusopetuksen oppilaista on vieraskielisiä 28 prosenttia eli noin 12 500 oppilasta. Vieraskielisten oppilaiden määrän ennustetaan jatkavan kasvua. Valmistavan opetuksen oppilasmäärän arvioidaan kasvavan 800 oppilaaseen.

Erityisoppilaiden osuus on noin 15,7 prosenttia koko oppilasmäärästä. Tämä on yhteensä noin 7 000 oppilasta, joista arvioidaan erityisluokilla olevan noin 3 300 (46 prosenttia) oppilasta ja integraatio-oppilaita noin 3 700 (53 prosenttia). Vaikeasti vammaisten ja autististen erityisoppilaiden määrä on kasvanut merkittävästi viime vuosina. Näille ryhmille tarkoitettuja erityisluokkia on perustettu lisää vuosittain.

Perusopetuslain mukaisen koululaisten iltapäivätoiminnan oppilasmäärään ennustetaan olevan vuonna 2025 noin 10 830. Oppilasmäärän ennustetaan vähenevän 50 lapsella verrattuna vuoden 2024 tulosbudjettiin. Näistä suomenkielisessä toiminnassa ennustetaan olevan noin 9 680 ja ruotsinkielisessä toiminnassa noin 850 oppilasta.

Talousarviovuoden muutokset

Talousarviossa on varauduttu suomenkielisen perusopetuksen kasvavaan oppilasmäärään, kasvaneisiin vuokratuluihin, palkankorotuksista johtuviin lisähenkilöstökuluihin sekä hintatason muutokseen. Menokasvua vähentävät vastuuperiaatteen edellyttämät tuottavuustoimenpiteet.

Talousarviossa on varauduttu viikoittaisen kokonaistuntimäärän nousuun 1–2. luokille yksi vuosiviikkotunti äidinkieleen ja kirjallisuuteen sekä matematiikkaan ja 3. luokalle yksi vuosiviikkotunti äidinkieleen ja kirjallisuuteen 31.8.2025 alkaen. Lisäksi on varauduttu oppivelvollisuuden laajentamiseen, tehostettuun henkilökohtaiseen oppilaanohjaukseen vuosiluokilla 8–9 sekä kouluvalmentajatoiminnan laajentamiseen. Vuonna 2024 käynnistynyt palkkatuettujen henkilöiden oppisopimuskoulutus saatetaan loppuun.

Pohjoismainen yhtenäiskoulu (aikaisemmin Nordiska Skolan) on aloittanut 1.8.2024, jonka jälkeen opetus laajenee seuraavan yhdeksän vuoden ajan.

Perusopetuksen vapaa-ajan palvelut on perustettu lautakunnan päätöksellä 21.5.2024. Palvelu vastaa kaupunkitasoisesti suomen- ja ruotsinkielisille koululaisille järjestettävän aamu- ja iltapäivätoiminnan, kerho- ja harrastustoiminnan sekä kehitysvammaisten ja autististen koululaisten loma-ajan toiminnan palvelujen tuottamisesta yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Vuonna 2025 valmistuu kolme varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteishanketta, joista kaksi on perusparannushankkeita. Lisäksi valmistuu yhden koulun perusparannus. Yhdessä hankkeessa korvataan osittain vanhoja tiloja. 1.8.2025 Pakilan ala-aste ja Pakilan yläaste yhdistyvät Pakilan peruskouluksi ja Suutarinkylän peruskoulu ja Suutarilan ala-aste Suutarilan peruskouluksi.

Vuonna 2024 on käynnistetty yhteistyö kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan kanssa kaupunkiyhteisen liikuntatilatarpeen arvioimiseksi.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulos- budjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Suomenkielinen perusopetus							
Suomenkielisen perusopetuksen oppilaat yhteensä	41 082	41 876	42 815	43 453	44 231	44 372	44 917
Yleisopetus							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	346 416 343	363 817 649	383 446 151	398 469 545	437 498 045	436 034 132	456 602 002
Suorite (oppilaat)	38 083	38 865	39 731	40 152	40 877	41 111	41 547
josta integroidut erityisoppilaat	2 546	2 902	3 155	3 271	3 491	3 669	3 795
Yksikkökustannus (€/oppilas)	9 096	9 361	9 651	9 924	10 703	10 606	10 990
Yksikkökustannuksen muutos-%		2,9	3,1	2,8	7,8	6,9	2,7
Erityisluokkaopetus							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	52 295 767	55 496 220	52 008 218	59 922 089	64 346 355	64 102 468	66 942 098
Suorite (oppilaat)	2 999	3 011	3 084	3 301	3 354	3 261	3 370
Yksikkökustannus (€/oppilas)	17 438	18 431	16 864	18 153	19 185	19 657	19 864
Yksikkökustannuksen muutos-%		5,7	-8,5	7,6	5,7	8,3	3,5
Lisätieto:							
Vieraskieliset oppilaat perusopetuksessa yhteensä	9 153	9 540	10 204	11 468	11 800	11 800	12 500
Valmistavan opetuksen oppilaat perusopetuksessa yhteensä	379	390	798	715	750	800	800
Sisältyvät sekä yleis- että erityisluokkaopetukseen							
Iltapäivätoiminta							
Kaupungin järjestämässä kehitysvammaisten lasten iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	1 230 961	5 403 988	3 378 638	3 720 447	3 945 000	3 945 000	4 120 000
Suorite (oppilaat)	334	391	382	413	602	602	559
Yksikkökustannus (€/oppilas)	3 686	13 821	8 845	9 008	6 553	6 553	7 370
Yksikkökustannuksen muutos-%		275,0	-36,0	1,9	-27,3	-27,3	12,5
Kaupungin koulujen järjestämässä perusopetuksen iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	1 242 212	1 273 940	1 146 881	1 158 135	1 065 400	1 065 400	1 113 000
Suorite (oppilaat)	590	449	411	335	351	351	351
Yksikkökustannus (€/oppilas)	2 105	2 837	2 790	3 457	3 035	3 035	3 171
Yksikkökustannuksen muutos-%		34,8	-1,7	23,9	-12,2	-12,2	4,5
Muut kustannukset yhteensä (€)							
Muut kustannukset	7 738 653	8 249 293	8 451 097	1 172 672	1 353 400	1 353 400	1 413 000
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-31 092 534	-31 682 445	-33 034 222	-35 874 700	-50 656 200	-48 948 400	-52 406 100
Palvelukokonaisuuden kustannukset yhteensä	377 831 402	402 558 645	415 396 763	428 568 188	457 552 000	457 552 000	477 784 000

Perusopetuksen kokonaiskustannuksia sekä yksikkökustannuksia kasvattavat vieraskielisten ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrän suhteellinen voimakas kasvu ja valmistavassa opetuksessa olevien oppilaiden määrän kasvu. Lisäksi yksikköhintoja nostavat lakimuutoksen myötä kasvava viikoittaisen opetustuntien määrä luokilla 1–6, hintatason nousu ruokailu- ja siivouskustannuksissa, kasvavat vuokratkustannukset ja palkankorotukset.

Lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö

Toiminnan kuvaus

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus vastaa suomenkielisen lukio- ja aikuislukio- ja ammatillisen koulutuksen ja suomenkielisen vapaan sivistystyön järjestämisestä. Palveluissa järjestetään tutkintoon johtavaa koulutusta sekä tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA-koulutusta), työllisyshoidon koulutuksia, avoimia opintoja, aineopintoja, aikuisten perusopetusta, nuorten työpajatoimintaa, luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä kulttuuri- ja harrastustoimintaa.

Toisen asteen opiskelijoiden määrän arvioidaan kasvavan koko 2020-luvun. Helsingissä lukiopaikka tarjotaan 60 prosentille peruskoulun päättävästä ikäluokasta. Suomenkielisten lukiolaisten määrän arvioidaan kasvavan noin 390 opiskelijalla vuoden 2024 tulosbudjetin opiskelijamäärään verrattuna. Helsingin kaupungin ylläpitämissä 12 suomenkielisissä lukioissa arvioidaan olevan noin 9 600 opiskelijaa, joista vieraskielisiä on 18 prosenttia.

Ammatillista koulutusta järjestetään järjestämisluvan mukaisesti. Stadin ammattiopistolla on järjestämislupa 8 947 opiskelijavuoteen. Opiskelijoiden määrä (opiskelijavirtaama) on hieman yli 20 000 opiskelijaa vuodessa. Toimintaa järjestetään 14 toimipaikassa. Tutkinto- ja TUVA-opiskelijoista vieraskielisiä opiskelijoita on 44 prosenttia ja erityistä tukea saa noin 25 prosenttia opiskelijoista.

Ammatillisen koulutuksen tarve kasvaa Helsingissä perustuen väestömäärän kasvuun sekä ammattityöntekijöiden työvoimapoistumaan. Vuodeksi 2024 Stadin AO sai 542 opiskelijavuoden harkinnanvaraisen lisäyksen järjestämislupaansa. Myös vuodelle 2025 arvioidaan saatavan vastaava lisäys järjestämislupaansa.

Vapaan sivistystyön opetustunteja tarjotaan 109 000 tuntia. Suurin aineala on suomi toisena kielenä ja erityisenä kohderyhmänä ovat vieraskieliset kotivanhemmat. Työväenopiston roolia vahvistetaan edelleen kotoutumisen tukemisessa ja ikäihmisten hyvinvoinnin tukemisessa. Toimintaa järjestään kaupungin eri tiloissa yhteiskäytön periaatteella.

Talousarviovuoden muutokset

Talousarviossa on varauduttu lukiokoulutuksen kasvavaan opiskelijamäärään sekä kasvaviin vuokratustannuksiin. Ammatillisen koulutuksen valtionrahoitus muuttuu. Valtion ammatilliseen koulutukseen kohdentama strategiarahoitus pienenee merkittävästi, mikä vaikuttaa Stadin ammattiopiston toimintaan.

Talousarviossa on varauduttu osittain Stadin ammattiopiston pienevän valtionrahoituksen kattamiseen. Ulkoisen rahoituksen (lisävaltionosuudet ja valtion hanke- ja strategiarahoitus) kokonaisvähenemä ammatillisessa koulutuksessa on vuonna 2025 arviolta 7,5 miljoonaa euroa.

Määrärahoissa on varauduttu Stadin ammattiopiston vuokramuutoksiin, palvelukokonaisuuden palkankorotuksiin ja hintatason nousuun. Menokasvua vähentävät vastuuperiaatteen edellyttämät tuottavuustoimenpiteet.

Talousarviossa on huomioitu Stadin ammattiopisto vieraskielisten pedagogien polun jatko ja suomen kielen kurssit pienten lasten kotivanhemmille (Kotiva-toiminnan) laajentuminen vapaassa sivistystyössä huomioiden uusi 2025 voimaan astuva kotoutumislaki. Lisäksi määrärahoissa on huomioitu oppivelvollisuuden ohjauksen ja valvonnan tehostaminen sekä oppivelvollisuuden tiedonsiirto ja asiakastietojärjestelmän osaamisen kehittäminen.

Talousarviossa on varauduttu Stadin ammattiopiston kaupunkiraideliikenteen kuljettajakoulutuksen järjestämiseen sekä eräiden investointimäärärahojen siirtoon käyttöalouteen.

Vuonna 2025 valmistuu Konepajan lukion kakkosvaihe sekä korvaavat tilat Stadin ammattiopiston Savonkadun tiloille. Roihupellon uudelle kampukselle muuttaminen alkaa syyskuudella 2025.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Suomenkielinen lukiokoulutus							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	61 809 634	70 438 161	80 692 582	84 156 900	94 866 000	94 334 400	100 015 600
Suorite (opiskelija)	7 726	8 086	8 487	8 894	9 234	9 317	9 620
Yksikkökustannus (€/opiskelija)	8 000	8 711	9 508	9 462	10 274	10 125	10 397
Yksikkökustannuksen muutos-%		8,9	9,1	-0,5	8,6	7,0	1,2

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Muut kustannukset yhteensä (€)							
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-5 442 531	-5 551 769	-6 591 401	-5 583 700	-9 753 000	-9 221 400	-10 935 600
Suomenkielisen lukiokoulutuksen kokonaiskustannukset yhteensä	56 367 103	64 886 392	74 101 181	78 573 200	85 113 000	85 113 000	89 080 000
Ammatillinen koulutus							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	126 558 135	130 589 184	137 755 205	140 705 300	135 876 600	145 607 200	141 199 500
Suorite (opiskelijavuosi)	10 415	10 043	9 642	9 701	8 947	9 489	8 947
Yksikkökustannus (€/opiskelijavuosi)	12 152	13 003	14 287	14 504	15 187	15 345	15 782
Yksikkökustannuksen muutos-%		7,0	9,9	1,5	4,7	5,8	3,9
Lisätieto: alla olevat suoritteet sisältyvät ammatillisen koulutuksen suoritteisiin							
TUVA -koulutus, alkanut 8/2022 (opiskelijavuosi)			221	515	410	410	500
Työpajatoiminta (nuorten määrä henkilötyövuosina)	102	127	67	104	132	132	132
Muut kustannukset yhteensä (€)	-9 334 500	-9 345 200	-10 452 700	-8 596 500	-13 391 600	-12 622 200	-13 504 500
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-9 334 500	-9 345 200	-10 452 700	-8 596 500	-13 391 600	-12 622 200	-13 504 500
Ammatillisen koulutuksen kokonaiskustannukset yhteensä	117 223 635	121 243 984	127 302 505	132 108 800	122 485 000	132 985 000	127 695 000
Suomenkielinen vapaa sivistystyö							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	15 262 057	15 216 603	15 801 507	16 400 400	17 314 600	17 511 800	17 605 600
Suorite (opetustunnit)	106 952	101 726	103 453	108 197	107 000	107 000	109 000
Yksikkökustannus (€/opetustunnit)	143	150	153	152	162	164	162
Yksikkökustannuksen muutos-%		4,8	2,1	-0,8	6,8	8,0	-0,2
Lisätieto: maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetustunnit (sisältyvät vapaan sivistystyön suoritteisiin)							
	4 137	4 984	4 265	3 235	3 500	3 500	4 000
Muut kustannukset yhteensä (€)	-2 511 263	-2 412 848	-2 347 516	-2 621 100	-3 250 600	-3 177 800	-3 286 600
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-2 511 263	-2 412 848	-2 347 516	-2 621 100	-3 250 600	-3 177 800	-3 286 600
Suomenkielisen vapaan sivistystyön kokonaiskustannukset yhteensä	12 750 794	12 803 755	13 453 991	13 779 300	14 064 000	14 334 000	14 319 000
Palvelukokonaisuuden yhteiset kustannukset	4 053 710	4 454 105	4 843 875	738 147	1 932 000	1 944 000	2 122 000
Palvelukokonaisuuden kustannukset yhteensä	190 395 242	203 388 236	219 701 552	225 199 447	223 594 000	234 376 000	233 216 000

Palvelukustannukset kasvavat maltillisesti lukiokoulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä hintatason nousun, kasvavien vuokratilakustannusten ja palkankorotuksien vuoksi. Ammatillisessa koulutuksessa palvelukustannukset kasvavat hieman enemmän, mikä johtuu erityisen tuen opiskelijoiden ja vieraskielisten opiskelijoiden suhteellisen määrän kasvusta ja talousarviorahoituksen lisäksi ammatilliseen koulutukseen lisävaltionosuuksien ja valtion ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksen vähetessä.

Ruotsinkieliset palvelut

Toiminnan kuvaus

Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus järjestää kaupungin ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen ja muun perusopetuslain mukaisen toiminnan, lukio- sekä aikuislukiokoulutuksen, aikuisten perusopetuksen sekä vapaan

sivistystyön palvelut. Ruotsinkielisen ammatillisen koulutuksen sekä tutkintokoulutukseen valmentavan (TUVA) koulutuksen järjestää Helsingissä Yrkesinstitutet Prakticum.

Ruotsinkielistä varhaiskasvatusta on varauduttu järjestämään kokonaisuudessaan 2 355 asiakkaalle, mikä on 35 lasta enemmän kuin tulosbudjetissa vuonna 2024. Kaupungin omissa päiväkodeissa asiakasmäärän ennustetaan lisääntyvän 70 lapsella. Kunnallisia päiväkoteja on 36, ostopalvelupäiväkoteja 5, ryhmäperhepäiväkoteja 2 ja erillisiä esiopetusryhmiä 18.

Alle 3-vuotiaiden varhaiskasvatuksen osallistumisaste on kasvanut, mikä on kasvattanut henkilöstötarvetta ja -kustannuksia, koska alle 3-vuotiaille on korkeampi henkilöstömitoitus kuin yli 3-vuotiailla. Erityistä ja tehostettua tukea tarvitsevia lapsia arvioidaan olevan vuoden aikana keskimäärin 170 eli seitsemän prosenttia kaikista lapsista.

Varhaiskasvatustalouteen 1.8.2022 tulleen lapsen kolmitasoisien tuen muutoksen toimeenpanoa jatketaan edelleen. Lain mukaisen tuen toteuttaminen lisää varhaiskasvatuksen opettajien, lastenhoitajien, kehitysvammaohjaajien ja avustajien tarvetta.

Ruotsinkielistä perusopetusta on varauduttu järjestämään noin 4 250 oppilaalle 14 koulussa, jotka toimivat 21 toimipisteessä. Oppilasmäärän ennustetaan kasvavan 36 oppilaalla. Erityisoppilaiden suhteellisen osuuden arvioidaan säilyvän nykyisellä tasolla noin 7,5 prosentissa. Valmistavan opetuksen ja S2-opetuksen tarve on lisääntynyt viime vuosina.

Ruotsinkielisen lukiokoulutuksen asiakasmäärä arvioidaan kasvavan 27 opiskelijalla Helsingin kaupungin ylläpitämissä kolmessa ruotsinkielisissä lukioissa arvioidaan olevan noin 1 400 opiskelijaa.

Vapaan sivistystyön opetusta tarjotaan 22 500 tuntia. Opetussuunnitelmaa kehitetään vastaamaan kuntalaisten muuttuvia sivistystarpeita. Tavoitteena on saavuttaa entistä laajemmin uusia asiakasryhmiä vapaan sivistystyön piiriin.

Talousarviovuoden muutokset

Talousarviossa on varauduttu ruotsinkielisen palvelukokonaisuuden asiakasmäärän kasvuun varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Lisäksi on varauduttu vuokramenojen kasvuun, palkankorotuksiin ja hintatason nousuun. Menokasvua vähentävät vastuuperiaatteen edellyttämät tuottavuustoimenpiteet.

Talousarviossa on varauduttu varhaiskasvatuksen kolmitasoisien tuen toimeenpanoon, varhaiskasvatustalouden edellyttämään henkilöstörakenteen muutokseen sekä saattamaan loppuun varhaiskasvatuksen käynnistyneet palkkatuettujen henkilöiden oppisopimuskoulutukset. Perusopetuksessa on varauduttu viikoittaisen kokonaistuntimäärän nousuun 1–2. luokille 1 vuosiviikkotunti äidinkielen ja kirjallisuuden sekä matematiikkaan ja 3. luokalle 1 vuosiviikkotunti äidinkielen ja kirjallisuuden 1.8.2025 alkaen sekä kouluvalmentajatoiminnan laajentamiseen.

Määrärahoissa on huomioitu ruotsinkielinen aikuisten perusopetus Arbiksessa.

Palveluiden järjestämistavoissa ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Vuonna 2025 valmistuu kaksi päiväkodin yhteishanketta, joissa korvataan osin vanhoja tiloja. Lisäksi valmistuu kaksi ruotsinkielisen perus- ja esiopetuksen yhteishanketta.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus							
Kaupungin omissa päiväkodeissa olevat lapset yhteensä (alle 3-v., 3-v. ja yli lapset)	1 981	2 000	2 031	2 109	2 104	2 144	2 175
Kaupungin päiväkodit (alle 3-vuotiaat)							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	8 160 624	8 614 736	9 300 027	12 174 746	12 629 479	13 640 712	14 524 672
Suorite (lapsi)	457	456	471	590	605	632	663
Yksikkökustannus (€/lapsi)	17 857	18 892	19 745	20 635	20 875	21 583	21 907
Yksikkökustannuksen muutos-%		5,8	4,5	4,5	1,2	4,6	4,9
Kaupungin päiväkodit (3-vuotiaat ja yli)							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	18 947 213	20 327 606	21 668 525	22 028 434	22 096 570	23 026 729	23 424 212
Suorite (lapsi)	1 524	1 544	1 560	1 519	1 499	1 512	1 512
Yksikkökustannus (€/lapsi)	12 433	13 166	13 890	14 502	14 741	15 229	15 492
Yksikkökustannuksen muutos-%		5,9	5,5	4,4	1,6	5,0	5,1

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Perhepäivähoito							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	891 837	920 816	843 212	650 413	511 269	508 326	536 387
Suorite (lapsi)	65	60	55	39	36	36	20
Yksikkökustannus (€/lapsi)	13 721	15 347	15 331	16 677	14 202	14 120	26 819
Yksikkökustannuksen muutos-%		11,9	-0,1	8,8	-14,8	-15,3	88,8
Ostopalvelupäiväkoti							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	3 659 015	3 638 513	3 566 286	3 498 673	3 490 345	3 475 632	3 784 100
Suorite (lapsi)	210	205	184	169	180	180	160
Yksikkökustannus (€/lapsi)	17 424	17 749	19 382	20 702	19 391	19 309	23 651
Yksikkökustannuksen muutos-%		1,9	9,2	6,8	-6,3	-6,7	22,0
Muut kustannukset (€)							
Muut kustannukset	-1 356 770	-1 748 957	-1 832 869	-2 026 901	-2 959 663	-2 818 399	-2 951 371
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	401 822	0	7 303	0	0	0	0
Ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen kustannukset yhteensä	30 301 918	31 752 713	33 545 182	36 325 365	35 768 000	37 833 000	39 318 000
Ruotsinkielinen perusopetus							
Ruotsinkielisen perusopetuksen oppilaat yhteensä	3 812	3 953	4 074	4 165	4 212	4 221	4 248
Yleisopetus							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	37 905 420	38 866 790	39 992 202	40 379 705	44 674 239	44 476 741	45 590 561
Suorite (oppilas)	3 676	3 811	3 910	3 982	4 012	4 021	4 034
josta integroidut erityisoppilaat	165	161	140	124	108	108	94
Yksikkökustannus (€/oppilas)	10 312	10 199	10 228	10 141	11 135	11 061	11 302
Yksikkökustannuksen muutos-%		-1,1	0,3	-0,9	9,8	9,1	1,5
Erityisluokkaopetus							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	3 645 144	3 802 483	3 803 401	3 749 571	3 153 136	3 140 705	3 297 635
Suorite (oppilas)	136	142	164	183	200	200	214
Yksikkökustannus (€/oppilas)	26 803	26 778	23 191	20 489	15 766	15 704	15 410
Yksikkökustannuksen muutos-%		-0,1	-13,4	-11,7	-23,1	-23,4	-2,3
Lisätieto:							
Vieraskieliset oppilaat perusopetuksessa yhteensä	119	123	133	154	165	157	175
Sisältyvät sekä yleis- että erityisluokkaopetukseen							
Iltapäivätoiminta							
Kaupungin järjestämässä kehitysvammaisten lasten iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	196 401	518 910	632 672	795 204	649 100	649 100	665 000
Suorite (oppilas)	38	46	48	42	48	48	41
Yksikkökustannus (€/oppilas)	5 168	11 281	13 181	18 933	13 523	13 523	16 220
Yksikkökustannuksen muutos-%		118,3	16,8	43,6	-28,6	-28,6	19,9
Kaupungin koulujen järjestämässä perusopetuksen iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	249 450	240 842	181 449	120 426	256 000	256 000	262 000
Suorite (oppilas)	112	90	89	79	79	79	79

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Yksikkökustannus (€/oppilas)	2 227	2 676	2 039	1 524	3 241	3 241	3 316
Yksikkökustannuksen muutos-%		20,2	-23,8	-25,2	112,6	112,6	2,3
Muut kustannukset (€)	-3 199 288	-3 230 269	-3 319 833	-4 272 460	-5 807 475	-5 597 546	-5 826 196
Muut kustannukset	709 259	721 517	827 107	191 187	204 400	204 400	209 000
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-3 908 547	-3 951 786	-4 146 939	-4 463 647	-6 011 875	-5 801 946	-6 035 196
Ruotsinkielisen perusopetuksen kustannukset yhteensä	38 797 128	40 198 755	41 289 892	40 772 446	42 925 000	42 925 000	43 989 000
Ruotsinkielinen lukiokoulutus							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	11 033 579	11 620 089	12 181 091	13 285 700	14 373 000	14 308 000	14 706 600
Suorite (opiskelija)	1 278	1 258	1 281	1 319	1 373	1 373	1 400
Yksikkökustannus (€/opiskelija)	8 633	9 237	9 509	10 073	10 468	10 421	10 505
Yksikkökustannuksen muutos-%		7,0	2,9	5,9	3,9	3,5	0,3
Muut kustannukset yhteensä (€)	-770 000	-773 600	-838 500	-1 049 500	-1 585 000	-1 520 000	-1 621 600
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-770 000	-773 600	-838 500	-1 049 500	-1 585 000	-1 520 000	-1 621 600
Ruotsinkielisen lukiokoulutuksen kustannukset yhteensä	10 263 579	10 846 489	11 342 591	12 236 200	12 788 000	12 788 000	13 085 000
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	3 338 169	3 303 921	3 660 517	3 447 300	3 673 700	3 657 300	3 700 500
Suorite (opetustunnit)	21 781	21 302	23 157	22 393	22 500	22 500	22 500
Yksikkökustannus (€/opetustunnit)	153	155	158	154	163	163	164
Yksikkökustannuksen muutos-%		1,2	1,9	-2,6	6,1	5,6	0,7
Lisätieto: Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus (opetustunnit) sisältyy kokonaissuoritteisiin							
Muut kustannukset yhteensä (€)	-235 500	-228 600	-235 800	-259 100	-374 700	-358 300	-349 500
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-235 500	-228 600	-235 800	-259 100	-374 700	-358 300	-349 500
Ruotsinkielisen vapaan sivistystyön kustannukset yhteensä	3 102 669	3 075 321	3 424 717	3 188 200	3 299 000	3 299 000	3 351 000
Palvelukokonaisuuden yhteiset kustannukset	1 868 349	1 920 120	1 890 612	2 118 596	2 621 000	2 694 000	2 696 000
Palvelukokonaisuuden kustannukset yhteensä	84 333 643	87 793 398	91 492 994	94 640 807	97 401 000	99 539 000	102 439 000

Ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen kokonaiskustannukset kasvavat, mikä johtuu alle 3-vuotieiden lasten suhteellisen määrän kasvusta. Alle 3-vuotiaiden lasten lakisääteinen henkilöstömitoitus on 1,75 kertainen yli 3-vuotiaisiin verrattuna. Lisäksi yksikköhintoja nostavat hintatason nousu ruokailu- ja siivouskustannuksissa, kasvavat vuokratkustannukset, yleiset ja varhaiskasvatusalan erilliset palkankorotukset sekä henkilöstön saatavuustoimenpiteet. Perusopetuksen yksikköhintoja nostavat lakimuutoksen myötä kasvava viikoittaisen opetustuntien määrä luokilla 1–6, hintatason nousu ruokailu- ja siivouskustannuksissa, kasvavat vuokratkustannukset ja palkankorotukset.

Palvelukustannukset kasvavat maltillisesti lukiokoulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä hintatason nousun, kasvavien vuokratkustannusten ja palkankorotuksien vuoksi.

Yhteiset palvelut

Toiminnan kuvaus

Yhteiset palvelut tuottavat päiväkodeille, kouluille ja oppilaitoksille hallinto-, henkilöstö-, tietohallinto-, oppimistilojen suunnittelu- ja viestintäpalveluita sekä talous- ja suunnittelupalveluita ja pedagogisia kehittämispalveluita.

Toimialan yhteisten palvelujen henkilöstöstä noin 180 henkilöä työskentelee kouluilla ja oppilaitoksissa koulu-, lukio- ja opistosuhteereinä, opistosäntinä sekä kalustonhoitajina. Yhteisten palvelujen määrärahat sisältävät toimialan koko henkilöstöä koskevia menoeriä, kuten työterveys ja talous- ja palkkahallinto. Nämä toiminnot muodostavat yli 60 prosenttia yhteisten palvelujen kustannuksista.

Talousarviovuoden muutokset

Yhteisten palveluiden määrärahat pysyvät lähes vuoden 2024 tasolla. Resursseja on kohdennettu uudelleen yhteisten palvelujen määrärahakokonaisuudesta ydintoimintaan. Yhteisten palveluiden määrärahoja on kohdennettu yhteisissä palveluissa uudelleen kasvaviin ICT, talous- ja HR-järjestelmäkuluihin, kasvaneisiin henkilöstökuluihin ja hintatason muutokseen.

Talousarviossa on varauduttu päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten eräiden ICT-hankintojen siirtoon investoinneista käyttötalouteen sekä tietoturvan parantamiseen nopeutetussa aikataulussa, opetuksen ympäristön uudelleenrakentamiseen, laite- ja sovellusrekisterin päivitykseen ja tietosuojan ja tiedonhallinnan parantamiseen.

Vaikuttavuusmittarit

Vaikuttavuusmittarit	Tilin-päätös 2023	Talous-arvio 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus						
Varhaiskasvatuksen osallistumisaste kaikki palvelut yhteensä (suomen- ja ruotsinkieliset varhaiskasvatuspalvelut ja yksityisen hoidon tuki)						
1-6-vuotiaiden osallistumisaste yhteensä (%)	83,4	86,2	84,5	85,5	86,5	87,5
Kaupungin varhaiskasvatuspalvelut (kaupungin päiväkodit, ostosopimuspäiväkodit ja perhepäivähoito) (%)						
Tuettu palvelutuotanto yksityishoidontuki (%)	9,1	9,6	9,6	10,1	10,6	11,1
Suomen ja ruotsinkielinen perusopetus						
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 1. luokan oppilaat (%)						
9.-luokan päättäneiden arvosanojen keskiarvo (asteikko 4-10)	7,9	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Suomen- ja ruotsinkielinen lukiokoulutus						
Ylioppilaskirjoitusten tulokset (ero valtak. keskiarvoon) (%)						
Läpäisyaste (%)	84,8	85,0	84,8	84,8	84,8	84,8
Sijoittuminen valmistumisen jälkeen. Työllistyneiden ja jatko-opintoihin siirtyneiden osuus kaikista valmistuneista vuosi valmistumisen jälkeen. (%)						
		88,0	88,0	88,0	89,0	89,0
Ammatillinen koulutus						
Alle 30-vuotiaiden alkavat oppisopimukset (opiskelijaa)						
Opiskelijoiden näkemys opintojensa vaikuttavuudesta (asteikko 1-5).	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Sijoittuminen valmistumisen jälkeen. Työllistyneiden ja jatko-opintoihin siirtyneiden osuus kaikista valmistuneista vuosi valmistumisen jälkeen. (%)						
	80,3	83,0	77,6	82,0	83,0	83,0
Koko toimiala:						
Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus 20-24-vuotiaista helsinkiläisistä. Osuus lasketaan vain Suomessa syntyneistä, koska						
	85,6	88,0	88,0	89,0	89,0	89,0

Vaikuttavuusmittarit	Tilin-päätös 2023	Talous-arvio 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
maahanmuuttavien tutkintotiedoissa on puutteita. (%)						

Tilankäytön tehokkuuden kehitys

Tilankäytön mittarit	Tilin-päätös 2020	Tilin-päätös 2021	Tilin-päätös 2022	Tilin-päätös 2023	Tulos-budjetti 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Kaikki tilat yhteensä m²	1 079 320	1 083 108	1 116 089	1 111 859	1 122 333	1 122 326	1 144 532	1 129 608	1 145 785
Hallinnon toimistotilat yhteensä m ²	7 681	7 681	7 681	6 393	6 393	6 393	6 406	6 406	6 406
Hallinnon toimistotilat yhteensä m ² /henkilö	13,04	12,87	13,31	11,93	11,93	12,71	12,69	12,69	12,69
Palvelutilat yhteensä m ²	1 060 178	1 063 966	1 096 947	1 094 005	1 115 940	1 115 933	1 138 126	1 123 202	1 139 379
Palvelutilat yhteensä m ² /asiakas	11,40	11,42	11,58	11,46	11,54	11,15	11,49	11,25	11,35
-Päiväkotitilat yhteensä m ²	271 471	274 534	282 394	287 441	291 950	291 869	302 961	302 726	302 730
-Päiväkotitilat m ² /asiakas	9,77	9,98	10,21	10,61	10,36	10,48	10,83	10,67	10,53
-Peruskoulutilat yhteensä m ²	531 058	528 049	550 234	544 932	558 407	558 588	563 830	563 427	578 100
-Peruskoulutilat m ² /asiakas	11,83	11,52	11,73	11,44	11,49	11,25	11,47	11,43	11,78
-Lukiotilat yhteensä m ²	82 175	85 909	88 845	88 867	90 489	92 711	97 605	97 605	99 105
-Lukiotilat m ² /asiakas	9,13	9,19	9,10	8,70	9,02	8,67	8,86	8,63	8,49
-Stadin Ammattiopiston tilat yhteensä m ²	175 474	175 474	175 474	172 765	175 094	172 765	173 730	159 444	159 444
-Stadin Ammattiopiston tilat m ² /asiakas	13,48	14,44	14,56	14,25	15,51	14,57	15,53	14,26	14,26

Kaikki uudet rakennushankkeet tehdään lähtökohtaisesti yhteiskäyttöhankeina 2025–2027. Lisäämällä ja kehittämällä irtokalusteiden ja varusteiden kierrätystä parannetaan kustannustehokkuutta ja vastataan strategian hiilineutraalitavoitteeseen.

Tilankäytön tehokkuus paranee taloussuunnitelmakaudella peruskouluissa, lukioissa ja Stadin Ammattiopistossa. Päiväkotien ja hallinnon tilankäytön tehokkuus heikkenee hieman.

Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät ja riskien hallintakeinot

Strategiset riskit

Henkilöstön saatavuuden haasteet heijastuvat henkilöstön hyvinvointiin: Kokemus työn kuormittavuudesta lisääntyy. Palvelutuotannon yksiköissä aiheutuu ennakoimattomia muutoksia mikä hankaloittaa työn suunnittelua, arviointia ja kehittämistä. Tämän seurauksena toiminnan laatu heikkenee ja alan veto- ja pitovoima laskee. Kelpoisen henkilökunnan rekrytoinnin onnistuminen ja osaamisen tukeminen ovat toimialan merkittävimpiä riskienhallintakeinoja.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin heikkeneminen ja hyvinvoinnin tuen saavutettavuus ovat merkittävä riski kasvatukselle ja opetukselle. Nuorten mielenterveyden ongelmien kasvu, opiskelijoiden työkyvyn heikkeneminen sekä erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden määrän kasvu ovat merkittäviä riskitekijöitä.

Henkilöstön hyvinvoinnin lisäksi henkilöstön osaamisesta huolehtiminen ja kehittäminen ovat toimialan pitkän aikavälin keskeinen menestystekijä. Kelpoisen henkilöstön takaaminen on toimialan merkittävimpiä haasteita.

Alueellisen segregaatoin kasvu tuottaa haasteen koulujen ja alueiden yhdenvertaiselle kehitykselle. Alueiden sekä koulujen leimautumisesta voi syntyä mainehaittoja ja vetovoimaisuuden laskua.

Taloudelliset riskit

Toimialan tilojen vuokrien kokonaiskustannukset suhteutettuna toimialan perustehtävien rahoitukseen ovat merkittävät, joten toimialan palvelutilojen vuokrien hallinta sekä vuokrien kehitys muodostavat haasteen toimialan palveluiden rahoitukselle.

Yleinen inflaatio- ja kustannuskehitys muodostaa riskin toimialan kulujen nousulle.

Henkilöstökustannukset muodostavat valtaosan toimialan kuluista. Henkilöstön hyvinvoinnista ja työkyvystä huolehtiminen pienentävät henkilöstökulujen kasvun riskiä.

Operatiiviset riskit

Palvelutoiminnan, kuten erityisesti varhaiskasvatuksen yksiköiden, toimintojen ja toiminta-ajan rajaaminen ovat operatiivinen riski tilanteissa, joissa henkilöstön riittävyttä ei pystytä takaamaan. Palvelutoiminnan takaamisen lisäksi kasvatusjärjestelmien ja laadullisten tavoitteiden saavuttaminen vaikeutuu riittävien resurssien puuttuessa.

Tietojärjestelmien toimivuus sekä tiedon luotettavuus ovat merkittäviä riskitekijöitä sekä toimialan johtamiselle ja kehittämiseksi että palvelutuotannolle. Opiskelija-, asiakas- ja henkilöstötietojärjestelmien tiedon eheyden ja saavutettavuuden heikkeneminen ovat riski niin toimialan palvelutuotannolle kuin tukipalveluille.

Toimialan ja kaupunkitasoisen tietoturvan ja tietosuojan kehittäminen ja parantaminen ovat keskiössä digitaalisen toimintaympäristön uuhin varautumisessa. Uusien tietojärjestelmien systemaattinen kehitystyö ja onnistunut käyttöönotto ovat keskeisiä toimialan riskienhallintakeinoja.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön käyttö	Tilin-päättös 2020	Tilin-päättös 2021	Tilin-päättös 2022	Tilin-päättös 2023	Tulos-budjetti 2024	Ennuste 2024	Talou-arvio 2025	Talou-suunni-telma 2026	Talou-suunni-telma 2027
Henkilöstön määrä (oma henkilöstö)	14 696	14 654	14 507	15 043	15 065	15 181	15 289	15 378	15 490
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	12 724	13 182	13 978	14 098	14 501	14 227	14 329	14 412	14 517
Vuokratyövoiman käyttö (ostot euroina)	20 187 579	25 094 586	29 590 619	33 629 668	19 582 200	33 045 200	20 282 000	20 841 000	21 381 000

Henkilöstön määrällisellä ja laadullisella ennakkoinnilla vastataan toiminnasta, lainsäädännöstä ja muista toimintaympäristön muutoksista aiheutuviin henkilöstötarpeisiin. Vuonna 2025 sekä vuosina 2026 ja 2027 toimialan henkilöstömäärä tulee kasvamaan maltillisesti.

Nykyisestä henkilöstöstä arviolta 930 henkilöä (6 prosenttia) saavuttaa eläkeiän vuosina 2025–2027. Heistä 730 työskentelee vakinaisessa palvelussuhteessa. Eläkeiän jo saavuttaneita on 130. Vakinaisen henkilöstön ulkoinen lähtövaihtuvuus vuonna 2023 oli yhteensä 836. Tästä eläköityneitä oli 156 ja muista syistä palvelussuhteen päättäneitä 680.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen henkilöstömäärään ennustetaan kasvavan asiakasmääräennusteen ja osallistumisasteen laskevasta kehityksestä huolimatta. Tähän vaikuttaa varhaiskasvatuksen kolmitasoisen tuen muutos, joka lisää henkilöstön määrää. Lisäksi vieraskielisten lasten osuus vaikuttaa varhaiskasvatuksen S2-opettajien resurssitarpeeseen.

Varhaiskasvatustalain (540/2018) mukaista henkilöstörakenteen muutosta jatketaan seuraamalla päiväkotien henkilöstörakennetta ja rekrytoimalla varhaiskasvatuksen opettajia ja sosionomeja varhaiskasvatuksen lastenhoitajien sijaan. Henkilöstörakenteen muutos lisää palkkakustannuksia aina vuoteen 2030 asti.

Vuonna 2025 suomenkielisen perusopetuksen henkilöstömäärään ennustetaan kasvavan oppilasmäärän kasvun mukaisesti. Oppilasmäärän ennustetaan kääntyvän laskuun vuosina 2026 ja 2027, mutta erityisopetuksen sekä uusien erityisluokkien määrän kasvun takia henkilöstömäärä pysyy ennallaan tai kasvaa hieman. Oppilasmäärältään suurien koulujen johtamisresurssia lisätään virka-apulaisrehtorien määrää kasvattamalla. Perusopetuksen johtamisresurssin ja palveluverkon tarkastelua ja kehittämistä jatketaan edelleen.

Lukioiden henkilöstömäärä kasvaa lähivuosina opiskelijamäärän kasvun myötä. Lukioiden johtamisresurssia kasvatetaan lisäämällä apulaisrehtorien määrää. Stadin AO:n johtamisresurssia ja sen kohdentumista tarkastellaan. Ammatillisen koulutuksen rahoitukseen kuuluvien, vuosittain erikseen haettavien strategiarahoituksen ja lisäsuoritepäätöksen suuruus vaikuttavat ammatillisen koulutuksen henkilöstömäärään.

Ruotsinkielisissä palveluissa ennustetaan vuodelle 2025 pientä kasvua asiakasmäärissä, mikä lisää samassa suhteessa henkilöstön määrää ja johtamisresurssia. Myös ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatustalain (540/2018) mukainen henkilöstön rakennemuutos lisää varhaiskasvatuksen opettajien ja sosionomien määrää vuoteen 2030 asti.

Toimialalla panostetaan strategian mukaisesti henkilöstön veto- ja pitovoiman edistämiseen. Työvoimavajeeseen haetaan ratkaisuja jatkamalla edellisen vuoden saatavuuden edistämisen toimenpiteitä kuten edistämällä oppisopimuspolkuja, tukemalla henkilöstön pätevöitymistä palkkaeduin sekä rekrytointia ja oppilaitos- ja korkeakouluysteistyötä kehittämällä. Sijaisten saatavuutta edistetään erilaisia sijaismalleja kehittämällä. Edunvalvontatyöhön panostetaan edelleen riittävien koulutuspaikkojen takaamiseksi työvoimapolitehtäviin. Varhaiskasvatuksen määräaikaisten työntekijöiden saatavuutta edistetään keskitettyä rekrytointia kehittämällä.

Suomenkielisen perusopetuksen saatavuuden kehittämistyöryhmä jatkaa toimintaansa vuonna 2025. Kehittämistyöryhmän tarkoituksena on suunnitella veto- ja pitovoiman edistämistoimenpiteitä ja systematisoida henkilöstön saatavuuden edistämistyötä. Varhaiskasvatuksen koordinaatioryhmän työ jatkuu toimialalla suomen- ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen saatavuusryhmässä sekä toimialatasoisen henkilöstön saatavuuden koordinaatioryhmässä. Kuuden suurimman kaupungin ja valtion välisessä allianssityössä sovittuja varhaiskasvatuksen osaajapulan lievittämisen toimenpiteitä edistetään vuonna 2025. Näitä toimenpiteitä ovat koulutuspaikkojen lisääminen ja tutkintotavoitteiden nostaminen (hallitusohjelman linjausten suuntaisesti), varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamisen kehittämisohjelma, jossa pilotoidaan tilauskoulutusmallia kaupungeissa jo työskenteleville lastenhoitajille, varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvan selkeyttäminen, kaupunkien työllisyyspalveluissa jatkuvan työvoiman välityksen mallin sekä kansainvälisen rekrytointikampanjan käynnistäminen.

Myös Suomessa jo asuvien vieraskielisten rekrytointia ja työllistymistä edistetään kasvatuksen ja koulutuksen tehtäviin. Hyvää työnantajakuvaa edistetään hakijakokemusta kehittämällä ja panostamalla hyvään työntekijäkokemukseen.

Työyhteisöissä edistetään henkilöstökyselyistä nousseita kehittämistoimenpiteitä. Työyhteisöjen ja esihenkilöiden työhyvinvoinnin tueksi on toimialalla otettu käyttöön kohdennettu työyhteisötuen malli, jota jatketaan edelleen vuonna 2025. Toimialalla panostetaan edelleen esihenkilöiden työkykyjohtamisen tukeen, työkykytiimin ja uuden työterveyskumppanin yhteistyössä antamalla tuella.

Henkilöstön osaamisen kehittäminen perustuu osaamisen kehittämisen painopistealueisiin, jotka tukevat toimialan neljän tärkeän strategiateeman toteutumista sekä Koulutus 2030 -strategian edistämistä. Toimialan osaamisen kehittämisen tarpeet kohdistuvat vuonna 2025 muun muassa turvallisuusosaamiseen sekä digi- ja tekoälyosaamiseen. Keskeisenä osaamistarpeena on tunnistettu myös lasten osallisuuden vahvistamiseen sekä monimuotoisiin työyhteisöihin liittyvä osaaminen. Palvelukokonaisuuksittain tunnistetaan tarkemmat osaamisen kehittämisen tarpeet, joihin suunnitellaan yhteistyössä kehittämispalveluiden ja Stadin Akatemian kanssa niitä vastaavia toimenpiteitä. Osaamista kehitetään myös erilaisilla vertaismentoroinnilla sekä työkiertomahdollisuuksilla.

Talousarvion vaikutusten arviointi

Sitovien tavoitteiden vaikutuksia on arvioitu viidestä eri näkökulmasta: lapsivaikutukset, sukupuolivaikutukset, hyvinvointi- ja terveysvaikutukset sekä yritys- ja työllisyysvaikutukset ja ympäristövaikutukset.

Lukutaidon parantaminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

Varhaiskasvatuksessa pyritään tukemaan lasten lukutaitovalmiuksia ja osallisuutta, kun taas perusopetuksessa tavoitteena on vahvistaa lukuintoa ja parantaa lukutaitoa. Tutkimusten mukaan lukemiseen käytetty aika on vähentynyt, lukutaidon taso polarisoituu ja perhetausta vaikuttaa entistä enemmän, joten lasten osallisuutta lukutaitotyöhön on lisättävä konkreettisilla menetelmillä.

Tavoitteen lapsivaikutukset ovat pääosin positiivisia: se tukee lasten hyvinvointia, oppimista ja vähentää syrjäytymistä. Sukupuolivaikutusten näkökulmasta se parantaa sukupuolten välistä tasa-arvoa, jos toimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioidaan sukupuolinäkökulma. Lisäksi lukutaidon vahvistaminen edistää terveyttä ja hyvinvointia, lisää työllistymismahdollisuuksia pitkällä aikavälillä sekä edistää ympäristötietoisuutta. Lukutaito on siten keskeinen tekijä kuntalaisten elämänlaadun ja yhteiskunnan kestävä kehityksen kannalta.

Ristiinopiskelun laajentaminen lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa

Vuonna 2025 tavoitteena pyritään laajentamaan ristiinopiskelun mahdollisuuksia, mikä mahdollistaa opiskelijoille yksilöllisemmät opinpolut ja parantaa hyvinvointia. Ristiinopiskelu voi lisätä kouluinnostusta, hyvinvointia ja itseohjautuvuutta. On tärkeää varmistaa, että kaikilla opiskelijoilla on yhtäläiset mahdollisuudet hyödyntää uusia opintomahdollisuuksia.

Toimenpiteellä on pääasiassa positiivisia vaikutuksia nuoriin, sukupuolten tasa-arvoon, hyvinvointiin ja ympäristöön. Yksilöllisemmät opinpolut voivat lisätä opiskelijoiden motivaatiota, hyvinvointia ja kouluinnostusta sekä kehittää itseohjautuvuutta ja vastuullisuutta. Sukupuolivaikutusten osalta ristiinopiskelun mahdollisuudet voivat edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa, kunhan prosessi toteutetaan sukupuolitietoisesti ja stereotyyppioita ehkäistään. Hyvinvointi- ja terveysvaikutukset ovat myönteisiä, kun opiskelijoilla on mahdollisuus valita ja suunnitella opintojaan, mutta on tärkeää tarjota riittävästi ohjausta ja tukea. Ympäristövaikutukset voivat olla negatiivisia, erityisesti lisääntyneen liikkumisen ja koulurakennusten käyttöaikojen myötä. Kestävämät ratkaisut, etäopiskelu ja ympäristötietoisuus, voivat lieventää näitä vaikutuksia. Yritys- ja työllisyysvaikutukset voivat sisältää sekä positiivisia että negatiivisia näkökulmia. Yritykset ja oppilaitokset tekevät tiivistä yhteistyötä koulutuksen sisällön kehittämisessä ja resurssien jakamisessa.

2.1.2.3. 2 10 02 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimelle tuotetut palvelut

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	41 259	19 570	41 454	21 314	21 314	22 039	22 743
Menot yhteensä	41 259	19 570	41 544	21 314	21 314	22 039	22 743
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate			-90				
Poistot							
Tilikauden tulos			-90				

Toiminnan kuvaus

Talousarviokohta sisältää opiskeluhoillon psykologien ja kuraattorien palvelun sekä kehitysvammaisten koululaisten loma-ajan toiminnan. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan opiskeluhoito tuottaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan järjestämisvastuulla olevat psykologi- ja kuraattoripalvelut kaupungin peruskouluille ja esiopetukselle, kaupungin toisen asteen oppilaitoksille sekä vaihtelevin sopimuksin Helsingissä toimiville yksityisille ja valtion kouluille ja oppilaitoksille. Lisäksi tuotetaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan järjestämisvastuulla oleva kehitysvammaisten lomatoimintaa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala maksaa palvelujen tuottamisen menot kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle. Toimintaan osoitetut määrärahat perustuvat valtion toiminnalle osoittamaan määrärahaan.

Palvelukokonaisuuden tuottaman ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan järjestämän oppilashuollon piirissä arvioidaan olevan noin 60 000 esi- ja perusopetuksen oppilasta vuonna 2025 ja 31 700 toisen asteen opiskelijaa. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrän ennustetaan kasvavan vuoden 2024 tulosbudjetin oppilasmäärään verrattuna. Helsingin kaupungin omissa oppilaitoksissa opiskelevia oppijoita on yhteensä noin 76 000 ja noin 16 000 yksityisissä oppilaitoksissa, joille kaupunki tuottaa kuraattori- ja psykologipalvelut.

Talousarviovuoden muutokset

Talousarviossa on huomioitu oppilaiden määrän kasvusta johtuva opiskeluhoillon tarpeen kasvu, Apotin käyttöönoton resursointi sekä yleinen palkka- ja muu hintatason nousu.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulos- budjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Opiskeluhoito							
Suomenkielinen esi- ja perusopetus							
Palvelun kokonaiskustannus (€)				7 761 939	8 019 750	9 481 750	9 481 750
Suorite (oppilas)				48 813	49 543	49 471	50 020
Yksikkökustannus (€/oppilas)				159	162	192	190

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Yksikkökustannuksen muutos-%					1,8	20,5	17,1
Ruotsinkielinen esi- ja perusopetus							
Palvelun kokonaiskustannus (€)				851 960	816 000	888 000	888 000
Suorite (oppilas)				4 617	4 682	4 715	4 683
Yksikkökustannus (€/oppilas)				185	174	188	190
Yksikkökustannuksen muutos-%					-5,6	2,1	8,8
Suomenkielinen toisen asteen opiskeluhoito							
Palvelun kokonaiskustannus (€)				3 604 909	3 561 740	4 061 155	4 061 155
Suorite (opiskelija)				18 740	19 080	19 163	19 466
Yksikkökustannus (€/opiskelija)				192	187	212	209
Yksikkökustannuksen muutos-%					-3,0	10,2	11,8
Ruotsinkielinen lukiokoulutus							
Palvelun kokonaiskustannus (€)				389 998	366 000	407 000	407 000
Suorite (opiskelija)				1 319	1 373	1 373	1 400
Yksikkökustannus (€/opiskelija)				296	267	296	291
Yksikkökustannuksen muutos-%					-9,8	0,3	9,1
Muut kustannukset				5 969 175	5 706 510	6 476 095	6 476 095
Sotepelle tuotetun palvelun kustannukset yhteensä				18 577 981	18 470 000	21 314 000	21 314 000
Lisätieto:							
Talousarviokohta sisältää myös ulkopuolisen hankerahoituksen							

Yksikkökustannusten kasvu johtuu kuraattori- ja psykologimitoituksesta sekä palkankorotuksista.

2.1.2.4. 2 10 03 Korvaukset ja avustukset

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	51			6 500	6 500	6 500	6 500
Menot yhteensä	175 327	178 288	182 188	187 806	187 806	194 191	200 405
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-175 276	-178 288	-182 188	-181 306	-181 306	-187 691	-193 905
Poistot							
Tilikauden tulos	-175 276	-178 288	-182 188	-181 306	-181 306	-187 691	-193 905

Toiminnan kuvaus

Talousarviokohta sisältää yksityisten koulujen vuokramenot, perusopetuksen lakisääteiset kotikuntakorvaukset, varhaiskasvatuksen yksityisen hoidon tuen ja kotihoidon tuen, perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan avustukset sekä muita yksittäisiä avustuksia. Muiden tuottamien palvelujen korvausten ja avustusten talousarviokohtaan menot ovat valtuustoon nähden sitovia. Asiakasmäärän väheneminen kotihoidon tuen lapsissa vähentää toimintamenoja vuonna 2025.

Talousarviovuoden muutokset

Talousarviossa on varauduttu hintatason muutokseen, yksityisen hoidon tuen korotukseen sekä kotikuntakorvausten kasvuun.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulos- budjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Lasten kotihoidontuki (suomenkieliset ja ruotsinkieliset)							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	42 826 999	34 375 995	31 784 180	31 200 080	24 055 000	26 055 000	21 778 000
Suorite (lapsi)	6 512	6 160	5 522	4 982	4 600	4 140	4 070
Yksikkökustannus (€/lapsi)	6 577	5 581	5 756	6 263	5 229	6 293	5 351
Yksikkökustannuksen muutos-%		-15,1	3,1	8,8	-16,5	0,5	2,3
Yksityishoidontuki (suomenkieliset ja ruotsinkieliset)							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	27 810 774	25 450 296	23 477 360	24 727 155	36 329 603	34 829 603	40 579 000
Suorite (lapsi)	3 398	3 339	3 194	3 298	3 500	3 330	3 570
Yksikkökustannus (€/lapsi)	8 184	7 622	7 350	7 498	10 380	10 459	11 367
Yksikkökustannuksen muutos-%		-6,9	-3,6	2,0	38,4	39,5	9,5
Muiden koulutuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksessa olevat helsinkiiläiset oppilaat							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	82 888 452	89 200 285	94 041 876	96 572 446	99 666 000	101 846 000	106 057 000
Suorite (oppilas)	9 385	9 586	9 844	10 100	10 250	10 200	10 350
Yksikkökustannus (€/oppilas)	8 832	9 305	9 553	9 562	9 724	9 985	10 247
Yksikkökustannuksen muutos-%		5,4	2,7	0,1	1,7	4,4	5,4
Avustettava iltapäivätoiminta							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	10 933 242	12 397 841	12 389 732	16 257 508	17 023 800	17 361 800	18 740 000
Suorite (oppilas)	6 764	7 173	7 170	7 468	7 500	7 500	7 615
Yksikkökustannus (€/oppilas)	1 616	1 728	1 728	2 177	2 270	2 315	2 461
Yksikkökustannuksen muutos-%		6,9	-0,0	26,0	4,3	6,3	8,4
Muut kustannukset	358 121	505 861	1 474 343	6 569 965	1 213 597	2 095 597	652 000
Talousarviokohdan kustannukset yhteensä	164 817 588	161 930 277	163 167 492	175 327 153	178 288 000	182 188 000	187 806 000

Palvelukustannukset kasvavat maltillisesti. Yksityisen hoidon tuen yksikkökustannukset kasvavat tuen korotusten myötä.

Mahdolliset muut suoritteet kuin palvelukustannuksissa olevat

Muut suoritteet	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulos- budjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Helsingin kaupungin järjestämässä esi- ja perusopetuksessa olevat muiden kuntien oppilaat	475	508	1 108	1 100	1 200	1 200	1 300

2.1.3. 3 Kaupunkiympäristön toimiala

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	1 219 078	1 307 906	1 294 066	1 325 925	1 325 925	1 392 382	1 433 977
Menot yhteensä	931 572	1 019 460	1 003 537	1 073 299	1 071 799	1 118 712	1 173 007
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	287 506	288 446	290 528	252 626	254 126	273 670	260 970
Poistot	273 067	274 023	272 491	272 491	272 491	272 492	272 469
Tilikauden tulos	14 439	14 423	18 037	-19 865	-18 365	1 178	-11 499

2.1.3.1. Kaupunkiympäristön toimiala

Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristön toimiala palvelee kaikkia helsinkiläisiä ja täällä vierailevia huolehtimalla toimivan ja viihtyisän kaupungin suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta n. 1800 työntekijän voimin.

Kaupunkiympäristön toimiala toimii kaupunkiympäristölautakunnan alaisuudessa. Lautakunnalla on kaksi jaostoa: rakennusten ja yleisten alueiden jaosto sekä ympäristö- ja lupajaosto.

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä kaupunkiympäristön palveluista. Toimiala jakaantuu neljään palvelukokonaisuuteen: Maankäyttö ja kaupunkirakenne (Maka) luo toimintaedellytyksiä kaupunkiympäristön ja maankäytön kehittämiseksi, rakenteelliselle toimivuudelle ja kaupungin viihtyisyydelle. Palvelut ja luvat (Palu) tuottaa kaupunkiympäristön palveluita. Rakennukset ja yleiset alueet (Rya) vastaa kaupunkiympäristön yleisten alueiden ja rakennusten rakentamisesta ja käytettävyydestä, tilojen vuokraamisesta sekä asuntotuotannosta. Toimialan yhteiset palvelut vastaa toimialalla keskitetysti hoidettavien yhteisten palvelujen järjestämisestä.

Toiminnan painopisteet

Helsingin kaupungin kasvu- ja asuntotuotantotavoitteiden saavuttaminen lähiluonto huomioiden

Asuinalueiden kehittäminen ja viihtyisyyden parantaminen lisäävät kaupunkilaisten elämänlaatua. Kaupunkiympäristön toimiala vastaa kaupungin kasvuun sekä toimivan ja viihtyisän kaupungin turvaamiseen liittyvien investointien suunnittelusta ja toteuttamisesta. Suuret ja pienemmät liikennehankkeet sekä katuinvestoinnit ovat kasvun kannalta keskeisiä. Lisäksi korjataan kaupungin omistamia tiloja sekä rakennutetaan uusia tiloja toimitilastrategian ja palveluverkkosuunnittelun periaatteiden mukaisesti. Puisto- ja liikuntapaikkainvestoinnit sekä alueiden käyttöä vastaava kunnossapito mahdollistavat kaupunkilaisille viihtyisän ja aktiivisen elämän. Lähiluonnon turvaamiseen liittyy kaupunkivihreän säilyttäminen ja lisääminen, sekä sen saavutettavuuden varmistaminen. Toimiala vakiinnuttaa käytäntöjä lähiluonnon huomioimiseksi ja kehittää kokonaisuuden mittaamista.

Energiatehokkuuden parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen sekä kiertotalouden vahvistaminen

Rakennuksissa ja yleisillä alueilla tehtävillä energiatehokkuustoimenpiteillä vähennetään sähköenergian käyttöä ja vähäpäästöistä liikennettä edistävillä liikenneratkaisuilla vähennetään fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Molemmat toimet vähentävät kaupungin kasvihuonekaasupäästöjä. Rakentamisen kiertotaloutta vahvistetaan, mikä säästää luonnonvaroja ja vähentää uusien tuotteiden valmistamisesta syntyviä päästöjä ja jätettä.

Asiakas- ja kaupunkilaiskokemuksen parantaminen

Kaupunkilaisille tuotetaan erilaisia viranomais- ja muita palveluita entistä tehokkaammin ja sujuvammin digitaalisia ratkaisuja

hyödyntäen. Tavoittelemme, että kaupunkilais- ja asiakaskokemus paranee ja asiakkaiden palautteeseen vastataan nopeammin. Toiminnan erilaisia vaikutuksia seurataan muun muassa kaupungin asukkaille kohdennettujen kyselyiden avulla.

Segregaation ehkäisy

Kaupunkiudistusalueiden ja kaupunkiudistusalueiden kaltaisten alueiden viihtyisyyteen ja vihreyteen kohdennetaan lisää investointeja. Lisäksi määrärahoja kohdennetaan toimenpiteisiin, joilla kaupunkitilassa koettua turvallisuuden tunnetta voidaan parantaa. Kunnossapitoon ja siisteyteen panostetaan erityisesti asemanseuduilla sekä päiväkotien ja koulujen lähistöllä. Tavoitteena on aktivoida tyhjänä olevien kiinteistöjen liiketilojen käyttöä ja jatkaa placemaking-toimintaa. Toimialalla kaavoitetaan monimuotoista täydennysrakentamista ja parannetaan liikenneyhteyksiä. Kaupunkiudistusalueiden lisäksi segregaatiota torjutaan laajasti koko kaupungissa esimerkiksi ohjaamalla sosiaalista asuntotuotantoa erilaisille alueille.

Talousarvion jakautuminen talousarviokohdittain

Kaupunkiympäristön toimiala	Tulosbudjetti 2024 (1 000 €)	Talousarvio 2025 (1 000 €)	Muutos edelliseen vuoteen (1 000 €)	Muutos edelliseen vuoteen (%)
Toimialan palvelutoiminta				
3 10 01 Kaupunkirakenne ja toimialan yhteiset palvelut (menot)	-74 397	-83 518	-9 121	12,3
3 10 02 Tilat ja rakennuttaminen (toimintakate)	265 437	282 512	17 075	6,4
3 10 03 Asuntotuotanto (toimintakate)	-7 891	-9 085	-1 194	15,1
3 10 08 Palvelut ja luvat (toimintakate)	34 527	36 216	1 689	4,9
3 10 09 Yleisten alueiden kunnossapito (menot)	-102 382	-116 886	-14 504	14,2
Joukkoliikenteen tukeminen				
3 10 04 HSL- ja HSY-kuntayhtymien maksusuudet (menot)	-244 790	-260 244	-15 454	6,3
3 10 06 Tuki HKL-liikelaitokselle (menot)	-19 684	-16 554	3 130	-15,9
3 10 07 Infrakorvaus HSL:stä ja maksu Kaupunkiliikenne Oy:lle (toimintakate)	-14 045	-16 209	-2 164	15,4

Kaupunkistrategian toteuttaminen

Kunnianhimoista ilmastovastuuta ja luonnonsuojelua

Liikenne on muodostumassa Helsingin suurimmaksi päästölähteeksi vuonna 2025. Syksyn 2024 aikana tarkennetaan, minkälaisia päästövähennystoimenpiteitä on määrä toteuttaa jatkossa. Rakentamisessa torjutaan negatiivisia ympäristövaikutuksia energiatehokkuustoimenpiteillä, hiilijalanjäljen ohjauksella sekä kiertotalouden toimenpiteillä. Kaupungin omassa rakennuskannassa jatketaan energiatehokkuus- ja uusiutuvan energian investointeja, sekä ulkovalaisimien vaihtamista led-valaisimiksi. Toimialalla jatketaan myös yksityisen rakennuskannan energiatehokkuuden tukemista. Asuntorakentamisen ja -korjaamisen vähähiilisyttä tuetaan määräystasoa tiukemmilla energiatehokkuustavoitteilla omassa rakentamisessa. Asuinkerrostalojen elinkaaren aikaisia kasvihuonekaasupäästöjä rajoitetaan hiilijalanjälkivaatimuksella. Maamassojen kierrätyksen ja kaivuumaiden hyötykäytön tehostamista jatketaan myös muilla kuin infrarakentamisen työmailla.

Ilmastonmuutokseen sopeutumista ja siihen varautumista vahvistetaan. Sään ääri-ilmiöihin, kuten rankkasateisiin ja helteisiin, varautumista edistetään laatimalla niille omat varautumisen tasoa koskevat suunnitelmat.

Arvokkaimmat luontoalueet säästetään rakentamisen yhteydessä, luomme uusia viheralueita ja kehitämme ekologisia verkostoja ja viherrakenteen yhtenäisyyttä. Viherpinta-alaa suojellaan tai luodaan enemmän kuin sitä jää rakentamisen alle. Luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan suunnitelmallisella luonnonsuojelulla. Viheralueiden kunnossapidossa siirrytään entistä enemmän luonnon monimuotoisuutta edistäviin hoitotapoihin myös rakennetuilla alueille.

Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan

Etenkin kaupunkiudistusalueiden kaupunkikuvaan ja viihtyisyyteen panostetaan voimallisesti. Kaupungin omistamien ja hallinnoimien päiväkotien ja koulujen huoltopyyntöjen vasteaikaa lyhentämällä varmistetaan palvelutilojen ja niiden piha-alueiden viihtyisyys ja käytettävyys. Kaupunkiudistusalueilla tehostetaan tyhjen tilojen vuokraamista alueen asukkaiden kohtaamisia tukevaan käyttöön. Lisäksi kaupunkiudistusalueilla toteutetaan erilaisia kaupunkiympäristön laatua parantavia investointeja, kuten rakentamalla uusia ja peruskorjaamalla vanhoja katuja, puistoja ja liikunta-alueita.

Toimiva ja kaunis kaupunki

Kaupungin maalle kaavoitetaan vähintään 400 000 kerrosneliometriä asuntorakentamista varten. Luomme edellytykset 7 000 asunnon rakentamisen aloittamiselle Helsingissä sekä 5 600 asunnon rakentamisen aloittamiselle kaupungin omalle maalle. Omana tuotantona aloitetaan 1 500 asunnon rakentaminen, jossa huomioidaan asuntojen monipuolinen hallintomuotojakauma.

Maankäytön suunnittelu tukeutuu pääasiallisesti kasvavaan ja kehittyvään raideliikenneverkostoon. Korkeintaan 20 % asuntotuotantoon kaavoitettavista kerrosneliometreistä sijoittuu muualle kuin erikseen määritetyille raideliikennevyöhykkeille. Katuja ja puistoja suunnitellaan, rakennetaan ja kunnossapidetään tiivistyvän kaupungin tarpeisiin.

Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana

Vuonna 2024 aloitettujen konkreettisten tuottavuutta parantavien uudistusten toimeenpanoa jatketaan, jotta toimialan toiminta olisi entistäkin tehokkaampaa. Tavoitteena on kaupunkistrategian mukainen tuottavuuden parantaminen 0,5 prosentilla vuodessa käyttömenosta laskettuna. Tuottavuutta pyritään saavuttamaan esimerkiksi kilpailutuksia lisäämällä sekä toimintatapoja sujuvoittamalla.

Kaupungin omaisuuden arvosta huolehditaan pitkäjänteisesti. Maaomaisuuden kasvattamiseksi ja kehittämiseksi laaditaan strategisia toimenpiteitä, kuten osayleiskaavoja ja merkittäviä raideliikennehankkeita. Katujen ja puistojen kunnossapitotoimet ja peruskorjaaminen ylläpitävät katu- ja viheromaisuuden arvoa ja toimivuutta. Rakennusomaisuuden arvon ja käytettävyyden varmistamiseksi laaditaan ja toteutetaan pitkän aikavälin kunnossapito- ja korjaussuunnitelmia.

Henkilöstölle vetovoimainen Helsinki

Työvoiman saatavuuden haasteisiin vastataan henkilöstön hyvinvointia ja osaamista sekä johtamista kehittämällä, rekrytointikäytäntöjä uudistamalla sekä työnantajakuva ja markkinointia kehittämällä.

Talousarvion toiminnan tavoitteet vuodelle 2025

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Kasvihuonekaasupäästöt vähenevät, energiatehokkuus paranee ja kiertotalous vahvistuu
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka
Mittari 1	Henkilöautoliikenteen kulutapaosuus (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	21
Mittarin 1 tavoitearvo	pienempi kuin 21
Mittari 2	Laskennallinen kumulatiivinen sähkö- ja lämmitysenergiansäästö kaupungin tiloissa ja yleisillä alueilla (GWh)
Mittari 2 lähtöarvo	0
Mittari 2 tavoitearvo	vähintään 5,9
Mittari 3	Kaivumaiden hyötykäyttöaste (%)
Mittari 3 lähtöarvo	0
Mittari 3 tavoitearvo	vähintään 30
Mittari 4	Asunto-osakeyhtiöiden energianeuvontakerrat (kpl)
Mittari 4 lähtöarvo	150
Mittari 4 tavoitearvo	vähintään 165

Tavoittelemme kasvihuonekaasupäästöjen voimakasta vähenemistä kaupungin hiilineutraaliustavoitteen sekä Hiilineutraali Helsinki -ohjelman mukaisesti. Liikenteen päästöjen vähentäminen on ratkaisevan tärkeää hiilineutraaliustavoitteen

saavuttamiseksi. Lisäksi kaupungin tilojen energiatehokkuutta parannetaan sekä vahvistetaan kiertotaloutta kaupungin toiminnassa.

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Kaupunki kasvaa tasapainossa lähiluonnon kanssa
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Viihtyisä kaupunki
Mittari 1	Tarkistettuja asemakaavoja 400 000 k-m ² asumiseen kaupungin maalle vuoden aikana (3 vuoden liukuvana keskiarvona, k-m ²)
Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 400 000
Mittari 2	Kaupungin oman asuntotuotannon asuntorakentamisoloukset (asuntoa, kpl)
Mittari 2 lähtöarvo	0
Mittari 2 tavoitearvo	vähintään 1500
Mittari 3	Osuus asukkaista, joilla on alle 300 metriä lähivirkistys-alueelle (%)
Mittari 3 lähtöarvo	98
Mittari 3 tavoitearvo	vähintään 98

Kaupunkiympäristön toimiala varmistaa kaupunkitasolla päätettyjen kasvutavoitteiden toteutumisen kaavoituksen, yleisten alueiden laadukkaan kunnossapidon, toimivien palvelurakennusten toteuttamisen sekä kaupungin oman asuntotuotannon keinoin. Asunto- ja rakennusmarkkinoiden vaikeasta tilanteesta huolimatta kaupunki varautuu tilanteen normalisoitumiseen ja varmistaa, että Helsingissä on jatkossakin riittävät edellytykset asuntorakennushankkeille. On tärkeää varmistaa, että kasvu on kestävä, uudet ja vanhat tiivistyvät asuinalueet viihtyisiä ja asukkailla on riittävästi virkistysalueita lähellä kotia.

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Asiakas- ja kaupunkilaiskokemus paranee
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Kaupunkilaistyytyväisyysaste (asteikolla 1-5)
Mittarin 1 lähtöarvo	3,27
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 3,4
Mittari 2	Asiointiasiakkaiden asiakastyytyväisyysaste (asteikolla 1-5)
Mittari 2 lähtöarvo	4,18
Mittari 2 tavoitearvo	vähintään 4,3

Asiakas- ja kaupunkilaiskokemuksen parantaminen on toimialan pitkän aikavälin kehitystavoite. Toiminnan kehittämisessä ja johtamisessa hyödynnetään entistä enemmän ja systemaattisemmin eri tietolähteitä ja kaupunkilaisilta saatua palautetta. On ensisijaista, että kaupunkilaisten luottamus toimialaan paranee, ja että kaupunkilaiset kokevat asuinalueensa kehittyvän hyvään suuntaan.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Päiväkoti- ja koulurakennukset ovat terveellisiä ja mahdollistavat laadukkaan toiminnan
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Asiakkaiden kokemus koulujen ja päiväkotien toimivuudesta ja terveellisyydestä (asteikolla 1-5)
Mittarin 1 lähtöarvo	2,84
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 3,10

Toiminnan tavoite	Selite
Mittari 2	Osuus koko kaupungin päiväkotien ja koulujen huolto-pyyntöistä, joihin on vastattu alle 3 vuorokaudessa (%)
Mittarin 2 lähtöarvo	80,11
Mittarin 2 tavoitearvo	vähintään 84

Helsingin kaupunkistrategian yhtenä painopisteenä on laadukas varhaiskasvatus, koulutus ja opetus. Kasvatus- ja opetustilojen tulee olla toimivia, jotta niissä voidaan toteuttaa laadukasta toimintaa. Päiväkotien ja koulujen sisäilmaongelmiin on reagoitu tehostetusti jo usean vuoden ajan, mutta edelleen on tärkeää varmistaa, että päiväkotien ja koulujen rakennukset ovat terveellisiä ja turvallisia sekä sisäilma on laadukasta.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Luonnon monimuotoisuuden edellytykset vahvistuvat
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Viihtyisä kaupunki
Mittari 1	Uusien luonnonsuojelualueiden määrä (kpl)
Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 5
Mittari 2	Kaavoitetun viherpinta-alan nettolisäys (m ²)
Mittarin 2 lähtöarvo	0
Mittarin 2 tavoitearvo	suurempi kuin 0

Luonnon monimuotoisuus heikkenee globaalisti hälyttävällä nopeudella. Monen lajin elintila on häviämässä, ja muun muassa ilmastonmuutos muuttaa elinympäristöjä nopeammin kuin koskaan aiemmin. Suurilla kaupungeilla on yhä suurempi merkitys monimuotoisuuden säilyttämisessä ja luontokadon pysäyttämässä. Kaupungin suojellut luontoalueet voivat toimia eliölajeille turvapaikkoina, joiden olosuhteet säilyvät verrattain vakaina muualla käynnissä olevien nopeiden muutosten aikana. Helsinki on sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen ympäristösuojelutavoitteissaan. Luonnon monimuotoisuutta edistetään muun muassa suojelemalla arvokkaimmat luontoalueet, varmistamalla kaavoituksessa viherpinta-alan säilyminen sekä toteuttamalla uutta kymmenvuotista luonnonsuojeluohjelmaa.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Erot nuorten toimintakyvyssä ja tulevaisuudennäkymissä eri väestöryhmien välillä vähenevät
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Osuus kaupunkiuudistusalueiden päiväkotien ja koulujen huoltopyyntöistä, joihin on vastattu alle 3 vuorokaudessa (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	83,53
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 88
Mittari 2	Väliaikaisten liikuntapaikkojen tai muiden toimenpiteiden rakentaminen tarveperustaisesti KU-alueille turvatomiksi koetuille tyhjille alueille (kpl)
Mittarin 2 lähtöarvo	0
Mittarin 2 tavoitearvo	vähintään 1
Mittari 3	Turvallisuuskeskusteluista nousevien kehittämissuositusten toteuttamis- tai ohjelmointiaste (%)
Mittarin 3 lähtöarvo	0
Mittarin 3 tavoitearvo	vähintään 100

Helsingin kaupunkistrategiassa otetaan vahvasti kantaa epätoivottavaan alueelliseen eriytymiseen eli segregatioon. Kaupunkiympäristön toimiala tavoittelee aktiivista segregaatiorajun torjuntaa ja ehkäisyä, pyrkii mahdollistamaan kaupunginosien tasavertaisuuden ja hyvinvoinnin, omaleimaisuuden sekä elinvoimaisuuden. Eri väestöryhmien välisiin eroihin nuorten

toimintakyvyssä ja tulevaisuudennäkymissä pyritään vaikuttamaan tarkoituksenmukaisia toimia alueille kohdentaen. Erojen kaventaminen on erityisen tärkeää sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden kannalta.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Väestöryhmien väliset positiiviset kohtaamiset lisääntyvät kaupunkiuudistusalueilla
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Asemakaavoitus asumiseen kaupunkiuudistusalueilla mahdollistaen asuntokannan 2 % kasvun (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 2
Mittari 2	Placemaking-hankkeiden määrä 1-2kpl per alue (kpl)
Mittarin 2 lähtöarvo	0
Mittarin 2 tavoitearvo	vähintään 4
Mittari 3	Kaupunkiuudistusalueilla kaupungin omistamien liiketilojen vuokrausaste (%)
Mittarin 3 lähtöarvo	62
Mittarin 3 tavoitearvo	vähintään 64

Kaupungin eri alueiden kehittäminen ja parantaminen sisältää alueiden infrastruktuurin parantamista, uusien asuin ympäristöjen ja palveluiden luomista sekä olemassa olevien tilojen uudistamista. Etenkin kaupunkiuudistusalueille kehitetään uusia vetovoimaisia kohtaamisen paikkoja sekä toteutetaan erityisiä placemaking-hankkeita. Näillä toimenpiteillä pyritään parantamaan alueiden vetovoimaisuutta, edistämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja integraatiota eri väestöryhmien välillä sekä mahdollistamaan eri väestöryhmien positiivisten kohtaamisten lisääntyminen. Positiiviset kohtaamiset edistävät sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja vähentävät ennakkoluuloja, mikä parantaa kaikkien alueen asukkaiden elämänlaatua.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuus kasvaa ja liikenneturvallisuus paranee
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Viihtyisä kaupunki
Mittari 1	Kävelyn, pyöräiliikenteen ja joukkoliikenteen yhteenlaskettu kulkutapaosuus 5 vuoden keskiarvona (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	79
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 80
Mittari 2	Henkilövahinkoon johtaneiden liikenneonnettomuuksien määrä 5 vuoden keskiarvona (%)
Mittarin 2 lähtöarvo	290 (2019-2023 keskiarvo)
Mittarin 2 tavoitearvo	korkeintaan 284

Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuuden kasvattaminen sekä liikenneturvallisuuden parantaminen edistävät kestävästä kehitystä, terveellisempiä elintapoja ja turvallisempaa liikkumista. Liikkumisen vallankumous etenee kaupungissa kohti monipuolisuutta ja kaupunkitilan viisasta jakamista liikkumismuotojen kesken. Liikkumattomuus on paheneva ongelma, jota voidaan lieventää luomalla arkiliikkumiseen, kuten kävelyn ja pyöräilyyn kannustavaa ympäristöä.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Toimialan tuottavuusohjelman kautta tuottavuus paranee vähintään 0,5 %
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Käyttötalouden tuottavuus
Mittari 1	Tuottavuushyöty (€)
Mittarin 1 lähtöarvo	0

Toiminnan tavoite	Selite
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 3 000 000

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Kaupunkiympäristön omaisuuden elinkaarta johdetaan ennakoivasti ja relevanttiin tietoon pohjautuen
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Omaisuuksienhallinnan kypsyyssuoritusaste (asteikolla 0-100)
Mittarin 1 lähtöarvo	47
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 60

Omaisuus on väline palveluiden järjestämiseksi. Organisaation toimintaprosessit varmistavat palvelujen tuottamisen sujuvuuden ja siihen tarvittavasta omaisuudesta tehokkaasti huolehtimisen. Kypsyyssuoritusaste on omaisuuksienhallinnan kehittämisen ja muutoksen tarkastelemiseksi luotu työkalu, jossa toimialan asiantuntijoista koostuva arviointiryhmä tarkastelee omaisuuksienhallinnan nykytilaa eri näkökulmista, kuten tietojärjestelmien, laadun, riskienhallinnan, johtamisen ja päätöksenteon sekä talouden kannalta.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Työhyvinvointi, motivoituneisuus ja johtaminen paranevat
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Henkilöstön saatavuus
Mittari 1	Työyhteisössä autetaan toisia ja käyttäytyään arvostavasti kaikkia työkavereita kohtaan (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	90
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 95
Mittari 2	Henkilöstö on innostunut ja motivoitunut työstänsä (%)
Mittarin 2 lähtöarvo	78
Mittarin 2 tavoitearvo	vähintään 85
Mittari 3	Henkilöstön tyytyväisyys esihenkilön tukeen (%)
Mittarin 3 lähtöarvo	89
Mittarin 3 tavoitearvo	vähintään 95

Kaupunkiympäristön toimiala haluaa toimia houkuttelevana työnantajana, joka tarjoaa monenlaisia kiinnostavia urapolkuja ja vakaita palvelussuhteita.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Ajantasaisista tiedoista hyödynnetään aiempaa sujuvammin päätöksenteossa ja toiminnassa
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Tietojohdamisen kypsyyssuoritusaste kypsyyssuoritusasteanalyysissä (asteikolla 1-5 arviointipistettä)
Mittarin 1 lähtöarvo	1,7
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 2,5

Ajantasaisen tiedon hyödyntäminen sujuvammin päätöksenteossa ja toiminnassa on keskeistä kaupunkiympäristön toimialan toiminnan tehostamiseksi ja parantamiseksi. Tieto- ja viestintäteknologian kehittyminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia reaaliaikaisen tiedon keräämiseen, analysointiin ja hyödyntämiseen, mikä tavoittelee johtavan parempaan tehokkuuteen, ennakoitavuuteen ja kykyyn reagoida nopeasti muuttuviin olosuhteisiin.

Tietojohtamisen analyysissä on arvioitu toimialan tietojohtamisen kypsyystasoa strategian, osaamisen, prosessien, datan hallinnan sekä käytössä olevien teknologioiden näkökulmista. Kullekin viidestä painopisteestä määritettiin kypsyystaso viisiportaisella asteikolla ja kokonaisarvio on näiden tulosten keskiarvo

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Edistämme kaupunkilaisten työkykyä ja työllistymistä kaikissa elämänvaiheissa
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Työllistämisehdon sisältävien hankintojen määrä (kpl)
Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 2

Kaupunkilaisten oppimisen, työkyvyn ja työllistymisen edistäminen kaikissa elämänvaiheissa on keskeinen tavoite, joka edistää yksilöiden hyvinvointia ja yhteiskunnan taloudellista ja sosiaalista kestävyttä. Työllistymismahdollisuuksien parantaminen on yksi keskeinen toimenpide. Työllistämisehdolla edistetään heikossa työmarkkina-asemassa olevien, esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien työllistymistä.

Tilankäytön tehokkuuden kehitys

Tilankäytön mittarit	Tilin-päätös 2020	Tilin-päätös 2021	Tilin-päätös 2022	Tilin-päätös 2023	Tulos-budjetti 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Toimistotilat yhteensä m ²		26 346	26 346	18 729	18 729	18 729	18 729	18 729	18 729
Toimistotilat m ² /henkilö		16,2	16,2	10,5	10,5	10,5	10,5	9,9	9,6

Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät ja riskien hallintakeinot

Strategiset riskit

Asumisen ja asuntotuotannon tavoitteiden saavuttamisen riskinä on asumisen välimuodon ratkaisun onnistuminen sekä valtion tasolla tehtävät asuntopolitiikan linjaukset ja asumisen tukien kohdistaminen ja riittävyys.

Ilmastonmuutoksen seuraukset, kuten sään ääri-ilmiöt sekä kasvien ja eläimistön muutokset aiheuttavat riskejä ja vaikutuksia kaupungin toimivuuteen ja omaisuuteen.

Kaavoituksen reunaehdot kiristyvät ja täydennysrakentamisen priorisointi, aluetehokkuuksien kasvu sekä esimerkiksi erilaisten neuvottelujen tarpeen lisääntyminen ja erilaiset selvitystarpeet kuormittavat kaavoitusta. Helppojen projektialueiden vähentyessä kaavoituksen ja edelleen yleisten alueiden suunnittelun keskiöön tulevat yhä haastavimmat kohteet ja kaavoituksen ja muun suunnittelun tavanomaiset ristiriidat muuttuvat alati monimutkaisemmiksi.

Yleinen markkinatilanne voi johtaa erilaisten kaupunkikehitysprojektien viivästymiseen ja etenkin laajat ja monimutkaiset hybridihankkeet ovat olleet vaakalaudalla useammassakin tapauksessa. Käynnissä oleviin hankkeisiin voi kohdistua merkittävääkin kustannuspainetta. Laadukas osayleiskaavatyö, yleiskaavan toteuttamisohjelman päivitys sekä raideliikenteen investoinnit tuovat pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta kaupunkikehitykseen.

Toimintaympäristön monimutkaistuuessa ja vaatimusten koventuessa riskinä on, ettei tavoitteiden mukaista asemakaavoituksen asuntokerrosalaa saavuteta. Asemakaavoituksen tavoitteiden viivästyminen heijastuu suoraan kaupungin muihin tavoitteisiin ja toimintoihin aiheuttaen riskien realisoidumisen ketjureaktion. Riskin toteutumisen välttämiseksi on muutettu asemakaavoituksen tavoitteen tarkempaa fokusta, sekä valmistellaan maankäyttö- ja kaupunkirakennekokonaisuuden yhteistä toiminnanohjausjärjestelmää.

Liikenteen päästövähennystavoitteisiin liittyy kriittinen aikajänne, jossa vuoteen 2030 mennessä tulee varautua merkittävään liikenteen sähköistymiseen, kestävien kulkumuotojen edistämiseen sekä liikenteen ja katutilan uudelleenpriorisointiin. Liikennesuunnittelun reunaehdot kiristyvät, ja samalla siihen liittyvät poliittiset ja yhteiskunnalliset paineet kuormittavat

suunnittelua. Riskinä on, ettei liikenteen päästövähennystavoitteita saavuteta. Riskin toteutumisen välttämiseksi panostetaan kestävien kulkumuotojen olosuhteisiin ja valmistellaan tämän pohjalta merkittäviä muutoksia liikennejärjestelmään.

Ulkoinen toimintaympäristö on entistä arvaamattomampi ja toimialaan kohdistuu vaikeasti yhteensovittavia tarpeita, kuten esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden ja kaupungin kasvun yhtälön ratkaisu. Erilaiset lakimuutokset ja rakentamisen suhdannevaihtelut vaikuttavat nopeasti ja merkittävästi toimialaan, mikä edellyttää organisaation muutoskyvykkyyttä.

Taloudelliset riskit

Kohonnut korkotaso on hidastanut kaupungin rakennuttamien asuntojen myyntiä ja siten kasvattanut kaupungin kustannuksia sekä rakentamisaikana, että sen jälkeen myymättömien asuntojen osalta. Kohonnut korkotaso lisää myös kaupungin omistamien kiinteistöjen myynteihin liittyviä taloudellisia riskejä.

Sään ääri-ilmiöt aiheuttavat tulevina vuosina yhtä enemmän häiriötilanteita kaupungin toimivuudelle ja lisäävät tähän liittyvää kustannusriskiä.

Yleisten alueiden, kaupungin palvelutilojen sekä kaupungin rakentamien asuntojen rakentamiseen ja korjauksen taloudelliset riskit liittyvät yleiseen kustannustason nousuun sekä hankkeiden muutos- ja lisätöihin.

Operatiiviset riskit

Henkilöstön saatavuus, pysyvyys ja riittävä osaamistaso ovat merkittäviä riskejä toimialan toiminnan kannalta kriittisissä tehtävissä. Riskiä hallitaan laatimalla henkilöstösuunnitelman yhteydessä kriittisten tehtävien täyttö- ja seuraajasuunnitelmat, panostamalla työn-antajakuvan kehittämiseen sekä rekrytointien ja perehdyttämisen onnistumiseen.

Kaupungin eri toimijoiden tiedonvaihdon ja keskustelun tulee olla riittävää ja omistajaohjauksen selkeää muun muassa HSL:n liittyvissä asioissa. Riskin hallitsemiseksi on laadittu omistajaohjauksen toimintamallia toimialan ja palvelurakenteen sisällä.

Tontinluovutustoimintaan liittyy muun muassa luovutettavien tonttien väärinhinnoittelun riski, maanvuokrien laskutuksen tietojärjestelmän ja taustatietosisällön riskit, tontinluovutus sopimusten valvomatta jättäminen, puutteet tontinluovutuksen edellytysinvestoinneissa, tontinluovutus sopimusehtojen puutteellisuus tai virheellisyys, tietojärjestelmien katkokset ja riski korruptioon tai muuhun epäasialliseen käytökseen. Näihin vastataan käsittelemällä myynti- ja vuokrausperiaatteita kollektiivisesti hinnoitteluryhmässä, varmistamalla hinnoittelupäätösten riittävä jäljitettävyyttä, varmistamalla tonttihinnoittelun markkinaehtoisuus ulkopuolisen puolueettoman asiantuntijan arviolausunolla, noudattamalla kaupungin eettisiä ohjeita, sekä esimerkiksi eriyttämällä tontinluovutus sopimusten valmistelu, päätöksenteko ja täytäntöönpano. Lisäksi luodaan sisäinen käytäntö maanvuokralaskutuksen oikeellisuuden tarkistuksille. Keskeisten sopimusehtojen valvonnan huolehditaan olevan keskeinen osa tontinluovutusprosessia, ja huolehditaan valvontaan liittyvien johtamis- ja operatiivisten vastuiden selkeydestä.

ICT-järjestelmien jatkuvuuden turvaaminen on toimialatasoinen merkittävä riski, jonka hallintatoimenpiteet kuten kriittisten järjestelmien tunnistaminen, toimittajahallinta ja poikkeustilanteisiin varautuminen ovat jo käynnissä ja jatkuvat vuonna 2025. Lisäksi toimialatasoisena riskinä on tunnistettu tarve vahvistaa organisaation kyvykkyyttä ja osaamista vastata toimintaympäristössä jatkuvan muutoksen vaatimaan ICT-kehitystarpeeseen. Haasteena on esimerkiksi järjestelmiin liittyvä korjausvelka, kehittämisen priorisoinnin ja resursoinnin haaste sekä kaupunkitasoisten ratkaisujen kankeus. Tämän keskeisimpinä hallintakeinoina ovat toimialan digitalisaation painopisteiden tunnistaminen priorisointia ohjaamaan. Lähivuosina lakisääteisten palvelujen turvaaminen edellyttää useiden isojen perusjärjestelmien uudistamista sekä sähköisen asioinnin kehitystä.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön käyttö	Tilin-päätös 2020	Tilin-päätös 2021	Tilin-päätös 2022	Tilin-päätös 2023	Tulos-budjetti 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Henkilöstön määrä (oma henkilöstö)	1 638	1 631	1 631	1 698	1 804	1 804	1 809	1 830	1 830
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	1 572	1 566	1 547	1 658	1 732	1 643	1 643	1 661	1 662
Vuokratyövoiman käyttö (ostot euroina)	162 977	160 010	143 292	237 967	0		0	0	0

Kaupunkistrategian tavoitteet ja toimintaympäristön muutokset ovat henkilöstösuunnittelun lähtökohtia. Henkilöstösuunnittelua ohjaavat sen toteutumista edellyttävät määrärahat, eläköitymistien ja muun lähtövaihtuvuuden tarjoama jousto sekä tuottavuustoimet. Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan sovittujen tuottavuustoimien toimeenpanon vaatima henkilöstömäärä niin, että palvelukokonaisuuksilla on saatavilla tarvitsemansa kehittämisresurssit. Myös ICT-tuottavuushyötyjen saavuttaminen

otetaan huomioon henkilöstötarpeen analysoinnissa. Henkilöstösuunnitelman ohessa laaditaan kriittisten tehtävien täyttö- ja seuraajasuunnitelma, jotka ovat osa toimialan tuottavuustoimenpiteiden varmistamista ja riskien hallintaa.

Vastaamme tunnistettuihin työvoiman saatavuushaasteisiin panostamalla henkilöstön pitovoimatekijöihin, kuten henkilöstön hyvinvoinnin, osaamisen, palkitsemisen sekä johtamisen kehittämiseen.

Henkilöstön hyvinvoinnin ja pitovoiman vahvistamisessa keskitytään työyhteisöjen yhteisöllisyyttä vahvistaviin toimenpiteisiin huomioiden erityisesti hybridityön vaatimukset ja pitämällä huolta henkilöstön osaamisen kehittamisestä suhteessa toimialan osaamistarpeisiin, työelämän ja toimintaympäristön muutoksiin. Kannustamme ja sitoutamme henkilöstöä panostamalla myös tavoite- ja suoriteperusteiseen palkkaukseen ja palkitsemiseen.

Varmistamme sujuvan rekrytointiprosessin ja pidämme yllä hyvää työnantajakuva. Strategiseen ja systemaattiseen oppilaitosyhteistyöhön panostaminen ja toimialan oman harjoitteluohjelman luominen mahdollistavat tulevaisuuden tekijöiden saamisen jatkossakin. Luodaan edellytyksiä henkilöstön sisäiselle liikkuvuudelle tarjoamalla tehtäväkierto- ja urapolkumahdollisuuksia. Parannetaan osaavan henkilöstön saatavuutta edistämällä monimuotoisuutta rekrytointien avulla.

Esihenkilötyön ja johtamisen kehittämisessä keskitytään johtamisvalmiuksien parantamiseen. Erityisesti uusien esihenkilöiden perehdytyksellä varmistetaan esihenkilöiden sitoutuminen ja valmiudet Helsingin kaupungin johtamisen tavoitteisiin (johtamisen kulmakivet) ja hyvään esihenkilötyöhön.

Kohdennetaan esihenkilötyön henkisen kuormituksen hallinnan ja vähentämisen tueksi ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja vahvistetaan esihenkilöiden tukipalveluita yhteistyössä työterveyshuollon ja kaupunginkanslian kanssa. Tavoitteena on tukea paitsi esihenkilöiden työssä jaksamista, myös yksilöllistä johtajuuden kehittämistä, linjakasta johtamista sekä työyhteisöjen toimintaa. Esihenkilötyön sujuvuuden ja tekemisen edellytysten parantamiseksi jatketaan kaupunkiyhteistä ja toimialan omaa HR-prosessien digitalisaation kehittämistä.

2.1.3.2. 3 10 01 Kaupunkirakenne ja toimialan yhteiset palvelut

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	408 257	447 070	444 986	425 000	425 000	459 100	457 600
Menot yhteensä	72 220	74 397	73 791	83 518	83 518	86 942	90 246
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	336 037	372 674	371 195	341 482	341 482	372 158	367 354
Poistot	13 741	13 500	11 300	11 300	11 300	11 300	11 300
Tilikauden tulos	322 296	359 174	359 895	330 182	330 182	360 858	356 054

Toiminnan kuvaus

Talousarviokohtaan kuuluvat maankäyttö ja kaupunkirakenne (Maka) sekä yhteiset palvelut (Yhpa) -palvelukokonaisuudet.

- Maankäytön yleissuunnittelu vastaa yleiskaavoituksesta, strategisen maapolitiikan suunnittelusta ja teknistaloudellisesta suunnittelusta sekä maankäytön suunnittelun seudullisesta yhteistyöstä.
- Asemakaavoitus vastaa kaupunkisuunnittelusta ja asemakaavojen laatimisesta sekä asemakaavatason maankäytöllistä harkintaa edellyttävistä asioista.
- Maaomaisuuden kehittäminen ja tontit vastaa maapolitiikan toteuttamiseen ja kaupungin maaomaisuuden kehittämiseen liittyvistä tehtävistä sekä tontinluovutuksista.
- Liikenne- ja katusuunnittelu vastaa kokonaisuuden suunnittelusta, liikennejärjestelmän kehittämiseen liittyvistä tehtävistä sekä yleisten alueiden investointien ohjelmoinnista.
- Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu vastaa viheraluejärjestelmä-, alue- ja puistosuunnittelusta sekä luonnon monimuotoisuuden edistamisestä.
- Yhteiset palvelut vastaavat kaupunkiympäristön hallinto- ja laki-, hankinta-, henkilöstö-, viestintä-, talous- ja suunnittelu- sekä kehittämis- ja digitalisaatiopalveluiden tuottamisesta.

- Lisäksi talousarviokohtaan kuuluu toimialan johto ja ilmastoyksikkö.

Talousarviovuoden muutokset

Rakentamisen suhdannetilanne heikentää maanmyynnin luovutusvoittojen tavoitetasoa arviolta noin 30 miljoonaa euroa aikaisempien vuosien tavoitetasoihin verrattuna. Toisaalta maanvuokratuotot nousevat indeksikorotusten mukaisesti hieman yli 10 miljoonaa euroa, mikä tasoittaa tulokehitystä.

Talousarviokohdan sitovana tasona ovat menot, joita kasvattaa noin seitsemällä miljoonalla eurolla investointien kirjaustapojen täsmäntämisestä johtuva määrärahojen siirto investoinneista käyttötalouteen. Tämän lisäksi menoja kasvattavat palkankorotukset ja lisäykset kaupunkirakenteen suunnitteluresursseihin.

Vuoden 2025 alusta voimaan tulevalla rakentamislailalla voi olla merkittävä vaikutus kaupungin toimintaedellytyksiin, esimerkiksi kaupungin harkintavalta rakennusten käyttötarkoitusten muutoksissa voi kaventua.

Alueidenkäyttölakia sekä kaavojen toteuttamista koskevia yhdyskuntakehittämis- ja yhdyskuntarakentamislakeja laaditaan parhaillaan. Alueidenkäyttölain on määrä tullaa voimaan 1.1.2026. Kaavajärjestelmä tulee pääosin säilymään entisellään, mutta kaavojen sisältövaatimukset täydentyvät, mikä voi lisätä selvityselvöiteita ja osaltaan uudistaa suunnitteluperiaatteiden painotuksia. Muita ehdotettuja muutoksia ovat mm. lakiin kirjattava aloiteoikeus sekä säädökset kumppanuuskaavoituksesta. Esitetystä muodosta säädökset olisivat todennäköisesti yleis- ja asemakaavoitusaloitteita, mikä puolestaan kasvattaisi niiden käsittelyn valmistelutyötä merkittävästi verrattuna nykytilanteeseen. Tämä johtuu siitä, että kaavoitusaloitteet ja kumppanuuskaavoitukseen liittyvät päätökset tulisi lakiluonnoksen mukaan käsitellä monijäsenisessä toimielimessä, mikä tarkoittaa käytännössä kaupunkiympäristölautakuntaa.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Asemakaavoitus							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	11 188 449	11 826 225	12 042 652	12 257 625	12 746 389	12 701 750	15 552 000
Suorite (tarkistettujen asemakaavaehdotusten kerrosala brutto, k-m ² , 5 v. ka)	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 500 000
Lisätieto: tarkistettujen asemakaavaehdotusten kerrosala brutto, k-m ² / vuosi	1 527 908	1 443 417	1 323 072	926 911	1 400 000	2 000 000	1 500 000
Yksikkökustannus (€/tarkistettujen asemakaavaehdotusten kerrosala brutto, k-m ² , 5 v. ka)	8,0	8,4	8,6	8,8	9,1	9,1	10,4
Yksikkökustannuksen muutos-%	9,6	5,7	1,8	1,8	4,0	3,6	13,9
Maaomaisuuden kehittäminen ja tontit							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	12 337 845	12 184 422	13 682 465	14 667 096	14 040 945	14 004 921	16 547 000
Suorite (luovutettujen tonttien kerrosala, k-m ² , 3 v. ka)	401 667	373 333	341 000	274 667	321 667	250 000	250 000
Lisätieto: luovutettujen tonttien kerrosala brutto, k-m ² / vuosi	434 000	324 000	265 000	235 000	450 000	250 000	250 000
Yksikkökustannus (€/luovutettujen tonttien kerrosala, k-m ² , 3 v. ka)	31	33	40	53	44	56	66
Yksikkökustannuksen muutos-%	9,6	6,3	22,9	33,1	-18,3	4,9	51,6
Muut kustannukset yhteensä (€)							
josta toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	19 421 773	19 401 229	20 940 532	19 113 773	20 538 432	20 088 276	19 075 000
josta maankäytön yleissuunnittelu, liikenne- ja katusuunnittelu sekä kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu	21 644 874	22 882 947	24 080 738	25 054 872	27 071 234	26 996 053	32 344 000
josta muut kaupunkirakenteen kustannukset	170 931	149 973	98 052	1 126 885			
Talousarviokohdan kustannukset yhteensä	64 763 872	66 444 796	70 844 440	72 220 252	74 397 000	73 791 000	83 518 000

Vuoden 2025 talousarvion palvelukustannuksia kasvattaa noin seitsemällä miljoonalla eurolla investointien kirjaustapojen täsmäntämisestä johtuva määrärahojen siirto investoinneista käyttötalouteen. Tämän lisäksi menoja kasvattavat muun muassa palkankorotukset ja lisäykset kaupunkirakenteen suunnitteluresursseihin. Kustannuksia hieman pienentää seitsemän vakanssin siirto asuntotuotantoon (ATT).

Mahdolliset muut suoritteet kuin palvelukustannuksissa olevat

Muut suoritteet	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Ulkoiset maanvuokrat (1 000 euroa)	238 000	252 000	268 000	281 000	309 000	309 000	320 000
Kaupunkiympäristölautakunnan hyväksymät suunnitellut baana- ja pyöräliikenteen pääväyläkilometrit (km)	5,3	10,4	6,5	7,3	10,0	10,0	10,0
Rakennetut pyöräpysäköintipaikat (lkm)	544	1 000	340	1 242	900	900	900

2.1.3.3. 3 10 02 Tilat ja rakennuttaminen

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	654 514	628 110	621 110	666 000	666 000	693 306	719 651
Menot yhteensä	398 279	362 673	354 965	383 488	383 488	399 211	414 381
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	256 236	265 437	266 145	282 512	282 512	294 095	305 270
Poistot	135 232	160 000	160 000	160 000	160 000	160 000	160 000
Tilikauden tulos	121 004	105 437	106 145	122 512	122 512	134 095	145 270

Toiminnan kuvaus

Talousarviokohtaan kuuluu Rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden Tilat-palvelu ja Yleiset alueet -palvelun rakennuttamisyksiköt:

- Tilat -palvelu vastaa kaupungin omistamien rakennusten suunnittelusta, rakennuttamisesta, ylläpidosta sekä tarpeettomista rakennuksista luopumisesta sekä järjestää ja ylläpitää tilat kaupungin eri tarpeisiin, kuten päiväkodeille, kouluille, sosiaali- ja terveyspalveluille, liikuntapalveluille. Lisäksi palvelu järjestää vuokralaiset kaupungin omistamiin liiketiloihin sekä huolehtii vuokrasuhteesta.
- Yleiset alueet -palvelun rakennuttamisyksiköt vastaavat katu- ja viheralueiden, siltojen ja liikuntapaikkojen rakennuttamisesta ja alueiden esirakentamisesta.

Talousarviovuoden muutokset

Talousarviokohdan sitovana tasona on toimintakate, jonka arvioidaan paranevan noin 17 miljoonaa euroa (yli 6 prosenttia) verrattuna vuoden 2024 talousarvioon.

Tuloja kasvattaa ennen kaikkea sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta kaupunkiympäristötoimialan tilat-palvelun hallintaan siirtyvät väestönsuojat, joiden vaikutus vuokratuottoihin on noin 25 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi myös muiden toimialojen ja liikelaitosten tiloihin kohdistuvat indeksiperusteiset vuokrankorotukset nostavat tuloja. Omaan käyttöön valmistettavan aktivoitavan hyödykkeen (valmistus omaan käyttöön) kirjaustapoja on toimialalla täsmennetty. Kirjaustavan muutos heikentää tuloslaskelman tuloihin kirjattavaa tuloa noin neljällä miljoonalla eurolla.

Talousarviokohdan menoja kasvattavat vajaa 30 miljoonalla eurolla tilojen ylläpito-, vuokra- ja vastikekustannukset. Lisäksi menoja kasvattaa noin kahdella miljoonalla eurolla investointien kirjaustapojen täsmentämisestä johtuva määrärahojen siirto investoinneista käyttötalouteen.

Energiatohokkuusdirektiivi astuu voimaan vuonna 2025. Direktiivi asettaa aiempaa tiukempia energiatohokkuusvaatimuksia uusille ja olemassa oleville rakennuksille. Julkisen sektorin on näytettävä esimerkkiä energiatohokkuustoimenpiteissä, kuten energiatohokkaiden rakennusten ja laitteiden käytössä ja hankinnoissa.

Toimialalla jatketaan vuoden 2023 lopussa päätettyä tarpeettomista tiloista luopumista. Pääsääntönä on, että kaupunki luopuu sellaisista omistamistaan ja vuokraamistaan tiloista, joille ei ole olemassa kaupungin omaa käyttöä tai joiden omistamiseen tai vuokraamiseen ei ole olemassa strategista tai muuta perusteltua ja päätettyä tavoitetta.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Tilat (toimitilakanta)							
Toimitilakannan kokonaiskustannukset (€)	242 308 436	260 989 715	299 676 498	335 182 249	347 977 787	349 737 000	378 330 000
Suorite (kaupungin hallinnassa oleva toimitilakanta, m ²)	2 672 849	2 688 584	2 703 896	2 919 539	2 981 218	2 911 609	2 908 676
josta suoraan omistettu ala, m ²				2 190 185	2 267 933	2 192 289	2 183 057
josta osakeomistukset, m ²				182 926	208 542	167 083	167 083
josta ulkoavuokrattu ala, m ²				546 428	504 743	552 237	558 536
Yksikkökustannus (€/kaupungin hallinnassa oleva toimitilakanta, m ²)	91	97	111	115	117	120	130
Yksikkökustannuksen muutos-%	5,6	7,1	14,2	3,6	1,7	4,6	11,4
Muut kustannukset yhteensä (€)	5 441 749	5 266 800	5 007 243	5 593 302	6 795 213	5 228 000	5 158 000
josta yleisten alueiden rakennuttaminen	6 478 000	6 308 000	5 943 000	5 495 774	6 000 000	5 000 000	4 000 000
josta valmistus omaan käyttöön	3 238 000	3 229 000	3 673 000	4 443 019	5 462 745	5 193 000	5 586 000
josta toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-4 274 251	-4 270 200	-4 608 757	-4 345 491	-4 667 532	-4 965 000	-4 428 000
Talousarviokohdan kustannukset yhteensä	247 750 185	266 256 515	304 683 741	340 775 551	354 773 000	354 965 000	383 488 000

Viimeisen viiden vuoden aikana palvelukustannusten kasvua selittävät mm. toimitilojen vuokrien kasvu (kaupungin ulkopuolelta vuokrattu tilakanta on lisääntynyt), toimitilojen peruskorjaushankkeisiin kohdistuneiden määrärahojen siirto investointimäärärahoista käyttötalouteen sekä energiakustannusten kasvu.

Mahdolliset muut suoritteet kuin palvelukustannuksissa olevat

Muut suoritteet	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Tilojen vajaakäyttöaste, %	2,8	3,2	3,8	3,4	3,5	3,5	4,0
Tiloja omassa ylläpidossa, m ²				1 778 701	1 933 133	1 781 377	1 772 146

2.1.3.4. 3 10 03 Asuntotuotanto

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talou- suunnitelma 2026	Talou- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	32 146	33 199	31 199	26 585	26 585	27 675	28 727
Menot yhteensä	27 406	41 090	39 090	37 170	35 670	37 194	38 664
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	4 740	-7 891	-7 891	-10 585	-9 085	-9 519	-9 937
Poistot	90	95	80	80	80	80	80
Tilikauden tulos	4 650	-7 986	-7 971	-10 665	-9 165	-9 599	-10 017

Toiminnan kuvaus

Talousarviokohtaan kuuluu Rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden asuntotuotantopalvelu:

- Asuntotuotanto vastaa kaupungin oman uudisasuntotuotannon sekä kaupunkikonsernin asuntoyhtiöiden peruskorjausten rakennuttamisesta. Lisäksi asuntotuotanto myy Hitas-omistusasuntoja sekä rakennuttamiaan uudistuotannon asumisoikeusasuntoja.

Talousarviovuoden muutokset

Talousarviokohdan sitovana tasona on toimintakate, jonka arvioidaan heikkenevän 1,2 miljoonaa euroa verrattuna vuoden 2024 talousarvioon.

Asuntomarkkinoiden ja asuntojen myynnin hidas toipuminen, koholle jäänyt korkotaso ja rakennuttamispalkkioiden pieneneminen hankemäärien vähenemisen vuoksi vaikuttavat merkittävästi toimintakatteen laskuun. Etenkin välimuodon hankkeiden tilanteen epäselvyys vaikeuttaa hankkeiden liikkeelle saamista, Helsinki lopettaa Hitas-tuotannon ja hallitus on päättänyt uusien asumisoikeuskohteiden korkotukilainoituksen lopettamisesta. Vuonna 2025 ei näillä näkymin aloiteta uusien Hitas-asuntojen rakentamista, sillä ainoa kohde olisi korttelikokonaisuudessa, jonka rakentamisen kustannustaso on erittäin korkea. Korvaavan välimuodon, vuokralla omaksi -mallin, pilotointi käynnistetään, kun yhtiö on perustettu ja pilotille soveltuva tontti valittu.

Merkittävä toimintaympäristön muutos on myös asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n lakkauttaminen ja sen toimintojen siirtyminen osaksi ympäristöministeriötä vuonna 2025. Valtion tukemien asuntojen rakentamisen on ilmoitettu jatkuvan, mutta muutostilanne tulee todennäköisesti aiheuttamaan viivästyksiä hankkeiden rahoituspäätöksiin liittyen.

Erityisasumisen hankkeissa, etenkin uusissa seniorikeskushankkeissa, investointiavustuksen lakkaaminen aiheuttaa merkittäviä haasteita hankkeiden käynnistymiselle. Vuodelle 2025 on kohdennettu valtakunnallisesti ainoastaan 15 miljoonaa euroa pitkäaikaisasunnottomien ja vammaisten asumiseen. Kiristynyt rahoitustilanne tulee edellyttämään seniorikeskusten toteutusmallin tavoitteiden uudelleen arviointia hankkeiden taloudellisuuden varmistamiseksi ja käytön aikaisten kustannusten hallitsemiseksi.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulos- budjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Asuntotuotanto (uudistuotanto)							
Uudistuotantokannan käyttötalouden kokonaiskustannukset (€)	15 617 221	13 351 899	13 960 908	23 052 181	33 500 550	31 905 770	29 060 250
Suorite (uusien asuntojen käynnistyspäätökset, kpl)	1 551	913	603	1 435	2 000	2 000	2 000
josta ARA-tuotanto: asuntojen käynnistyspäätöksiä, kpl	1 244	747	537	1 052	1 500	1 500	1 500

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
josta muu uudistuotanto: asuntojen käynnistyspäätöksiä, kpl	307	166	66	383	500	500	500
Yksikkökustannus (€/uusien asuntojen käynnistyspäätökset, kpl)	10 069	14 624	23 152	16 064	16 750	15 953	14 530
Yksikkökustannuksen muutos-%	13,2	45,2	58,3	-30,6	4,3	-0,7	-13,3
Asuntotuotanto (peruskorjaukset)							
Peruskorjauksen käyttötalouden kokonaiskustannukset (€)	2 561 683	4 068 163	4 391 628	7 683 111	11 166 850	10 635 250	9 686 750
Suorite (peruskorjattujen asuntojen määrä, kpl)	785	1 058	1 131	1 050	1 200	1 200	1 200
Yksikkökustannus (€/peruskorjattujen asuntojen määrä, kpl)	3 263	3 845	3 883	7 317	9 306	8 863	8 072
Yksikkökustannuksen muutos-%	8,6	17,8	1,0	88,4	27,2	21,1	-13,3
Muut kustannukset yhteensä (€)	-3 302 522	-3 299 029	-3 560 775	-3 329 181	-3 577 000	-3 451 000	-3 077 000
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-3 302 522	-3 299 029	-3 560 775	-3 329 181	-3 577 000	-3 451 000	-3 077 000
Talousarviokohdan kustannukset yhteensä	14 876 382	14 121 033	14 791 761	27 406 111	41 090 400	39 090 020	35 670 000

Asuntotuotannon palvelukustannusten muutoksiin vaikuttavat aktiivisten rakennuskohteiden sekä peruskorjattavien kohteiden määrät sekä niihin kytkeytyvät rahoituskustannukset. Asuntotuotantoon vaikuttavat talouden syklit, rakentamisen määrä sekä yleinen korkotaso.

2.1.3.5. 3 10 04 HSL- ja HSY-kuntayhtymien maksuosuudet

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Tulot yhteensä							
Menot yhteensä	234 402	244 790	244 790	260 244	260 244	270 696	281 381
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-234 402	-244 790	-244 790	-260 244	-260 244	-270 696	-281 381
Poistot							
Tilikauden tulos	-234 402	-244 790	-244 790	-260 244	-260 244	-270 696	-281 381

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän maksuosuus (HSL)

HSL-kuntayhtymän maksuosuus vuonna 2025 on 258 miljoonaa euroa. Maksuosuuden kasvu on seurausta merkittävien joukkoliikennehankkeiden valmistumisesta. Joukkoliikennejärjestelmän kustannusten matkustajamääriä ja lipputuloja nopeampi nousu näkyy kuntien rahoitustarpeen kasvuna.

Vuonna 2026 maksuosuuden on arvioitu olevan 268,3 miljoonaa euroa ja 278,7 miljoonaa euroa vuonna 2027.

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan kuntayhtymä rahoittaa toimintansa lipputuloilla, jäsenkuntien kuntaosuuksilla, valtionavustuksilla ja muilla tuloilla. Jäsenkunnille kohdistetaan kuntayhtymän eri tehtävistä aiheutuvat kulut palvelujen käytön mukaisesti. Lipputulot kohdistetaan kunnittain kuntakohtaisen lipputulokertymän perusteella. Kuntaosuuksilla katetaan kullekin kunnalle kohdistettujen kulujen ja tuottojen erotus.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän maksuosuus (HSY)

HSY-kuntayhtymän maksuosuus vuonna 2025 on 2,3 miljoonaa euroa. Vuonna 2026 maksuosuus on 2,4 miljoonaa euroa ja 2,6 miljoonaa euroa vuonna 2027.

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan kuntayhtymä rahoittaa toimintakulunsa vesihuolto- ja jätehuoltotoimintojen maksuilla, kuntaosuuksilla ja muilla tuloilla. Kuntayhtymä perii jäsenkunniltaan maksuosuudet muista kuin vesihuollon tai jätehuollon tehtävistä aiheutuviin kustannuksiin.

2.1.3.6. 3 10 06 Tuki Liikenneliikelaitokselle

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä							
Menot yhteensä	12 609	19 684	18 905	16 554	16 554	16 677	18 345
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-12 609	-19 684	-18 905	-16 554	-16 554	-16 677	-18 345
Poistot							
Tilikauden tulos	-12 609	-19 684	-18 905	-16 554	-16 554	-16 677	-18 345

Kaupunki maksaa liikenneliikelaitokselle (HKL) suoraa tukea 16,6 miljoonaa euroa vuonna 2025. Kaupungin tuella HKL kattaa ne menot, joita se ei pysty laskuttamaan HSL:ltä tai muulta taholta. Vuonna 2024 tukea kasvatti muun muassa kertaluonteinen Kampin metroaseman liukuportaiden alaskirjaus.

HSL:n ja kaupunkien välisessä infrasopimuksessa on määritelty, että kaupungit voivat laskuttaa infran pääomakuluista puolet HSL:ltä ja toinen puoli infran pääomakuluista jää suoraan kaupunkien maksettavaksi. Kantametron osalta HKL laskuttaa kaupungilta metroinfraomaisuuden poistoista 50 prosenttia ja infraomaisuuden hankintaan kohdistuvista todellisista korkokuluista 100 prosenttia. Länsimetrosta kaupungin maksettavaksi tulee infrakuluista se osuus, jota HKL ei pysty laskuttamaan HSL:ltä.

2.1.3.7. 3 10 07 Infrakorvaus HSL:ltä ja maksu Kaupunkiliikenne Oy:lle

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	27 280	38 695	39 500	49 892	49 892	47 438	56 946
Menot yhteensä	37 277	58 563	54 300	66 101	66 101	72 486	85 529
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-9 997	-19 868	-14 800	-16 209	-16 209	-25 048	-28 583
Poistot							
Tilikauden tulos	-9 997	-19 868	-14 800	-16 209	-16 209	-25 048	-28 583

Kaupunki maksaa Kaupunkiliikenne Oy:lle sen tuottamista palveluista palvelukorvausta 66,1 miljoonaa euroa vuonna 2025. Kaupunki kattaa osan menoista HSL:n maksamalla infrakorvauksella. Infrakorvaus on 49,9 miljoonaa euroa vuonna 2025. Vuoden 2024 aikana käyttöön otettujen Kalasatamasta Pasilaan raitiotien ja Ruskeasuon varikon rataosuuden täysimääräinen vaikutus näkyy vuonna 2025, ja nostaa talousarviokohdan tuloja ja menoja.

HSL:ltä laskutettava infrakorvaus sisältää voimassa olevan infrasopimuksen mukaisesti joukkoliikenneinfraan liittyvät poistot, korot ja käyttökulut. Pääomakustannuksista (poistot ja korot) HSL korvaa 50 prosenttia, ja infran hallinto- ja ylläpitokustannuksista 100 prosenttia. Infrakorvaus sisältää raitioliikenne-, junaliikenne-, bussiliikenne- ja lauttaliikenneinfran. Bussi-infrasta mukana ovat Espoon (Kampin), Malmin, Elielinaukion, Herttoniemen, Itäkeskuksen ja Rautatien bussiterminaalit sekä Paloheinän bussitunneli ja bussien sähkönlatausinfra.

Kaupunki maksaa kaupunkiliikenneyhtiölle korvausta sen hallinnoiman infran käyttöoikeudesta sekä infraa koskevista investoinneista, hallinnoinnista ja ylläpidosta sekä muista kaupunkiliikenneyhtiön kaupungille tuottamista palveluista. Palvelukorvauksessa infran pääoma, hallinto- ja ylläpitokustannukset korvataan täysimääräisesti.

Palvelukorvaus on kattavampi kuin HSL:n maksama infrakorvaus. Palvelukorvaukseen sisältyvät mm. kaupunkipyöräjärjestelmä, liityntäpysäköinti-infra ja Kruunuvuoren lauttaliikenne, jotka eivät sisälly HSL:n infrakorvaukseen. Muusta joukkoliikenteestä poiketen kaupunki järjestää Kruunuvuoren lauttaliikenteen itse.

Tulevina vuosina yhtiölle maksettavan palvelukorvauksen suuruus muuttuu yhtiön tekemien joukkoliikenneinvestointien seurauksena. Talousarvion liitteenä on erittely Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n suunnitteilla olevista investoinneista 2025–2034 sekä arvio palvelukorvauksen kehityksestä 2025–2034.

2.1.3.8. 3 10 08 Palvelut ja luvat

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	86 940	150 408	146 437	145 554	145 554	151 522	157 280
Menot yhteensä	46 823	115 881	115 314	109 338	109 338	113 828	118 160
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	40 117	34 527	31 123	36 216	36 216	37 694	39 120
Poistot	683	428	1 111	1 111	1 111	1 112	1 089
Tilikauden tulos	39 433	34 099	30 012	35 105	35 105	36 582	38 031

Toiminnan kuvaus

- Asukas- ja yrityspalvelut vastaa toimialan keskitetystä asiakaspalvelusta ja ohjaa yleisten alueiden käyttöä myöntämällä katutöihin liittyviä lupia, alueiden käyttölupia ja lyhytaikaisia maanvuokrauksia sekä valvoo lupaehtojen noudattamista.
- Kaupunkimittauspalvelut vastaa kiinteistönuodostuksesta, sitovista tonttijaoista, kiinteistörekisterin pidosta, kaupungin kartastotehtävistä, kaavoitusmittauksista, paikkatietotehtävistä sekä toimintaansa liittyvistä tietopalveluista.
- Rakennusvalvontapalvelut vastaa rakennusvalvonnasta, käsittelee lupahakemukset ja tallentaa rakennussuunnitelmat sekä valvoo rakennustyötä ja rakennettua ympäristöä.
- Ympäristöpalvelut vastaa ympäristön-, luonnon- ja vesien- sekä terveydensuojelusta, tupakkavalvonnasta, elintarvike- ja eläinsuojeluvälvonnasta sekä talousveden valvonnasta ja eläinlääkintähuollosta.
- Pysäköinninvalvonta ja pysäköintipalvelut vastaa kunnallisesta pysäköinninvalvonnasta ja ajoneuvojen siirtotoiminnasta sekä yleisten alueiden maksullisen pysäköinnin järjestämisestä.
- Asumisen palvelut vastaa asuntojen järjestämisestä kaupungin omiin tarpeisiin, asunnonvälityksestä ja asumisen viranomaispalveluista.

Talousarviovuoden muutokset

Talousarvionkohdan sitovana tasona on toimintakate, jonka arvioidaan paranevan vajaa 2 miljoonaa euroa (noin 5 prosenttia) verrattuna vuoden 2024 talousarvioon.

Talousarviokohdan tulojen kehitykseen vaikuttavat kaduilla ja muilla yleisillä alueilla tehtävien töiden (aluevuokraukset ja kaivupäätökset) taksoitukseen suunnitteilla olevat muutokset sekä muun muassa ulkomainoslaitteiden uudet sopimukset, jotka tulevat voimaan syksyllä 2024. Näiden lisäksi pysäköinninvalvonnan tehostamistoimenpiteiden arvioidaan tuovan vielä 2025 lisätuloja.

Toimintakulujen noususta suurin osa johtuu henkilöstökuluista sekä yhteisten palvelujen kustannuksista ja näihin liittyvistä korotuksista sekä vyörytysperiaatteiden muutoksesta. Lisäksi kohonnut kustannustaso ja tulevat palvelun ostojen hintaneuvottelut vaikuttavat menojen kehitykseen.

Kaupungin työsuhdeasuntojen poistuminen toimialan asumisen palvelujen piiristä pienentää talousarviokohdan tuloja ja menoja arviolta noin 10,5 miljoonaa euroa.

Rakentamisen suhdanteen epävarmuus ja uusi 1.1.2025 voimaan astuva rakentamislaki vaikuttavat toimintaan. Rakennuslupakäytäntöjä yksinkertaistetaan ja nopeutetaan, samalla rakentamisen laatuvaatimuksia kiristetään. Rakennusvalvonnan rooli rakennushankkeiden valvonnassa tulee kasvamaan. Tietomallipohjaiseen viranomaistoimintaan valmistaudutaan. Myös kohtuuhintaisen asumisen mahdollisuuksien vähenemisen, muun muassa asumistuen leikkausten ja valtion tuella rahoitettujen ARA-asuntojen asukasvalintamuutosten (tulorajat) myötä, arvioidaan lisäävän asumisen palvelujen asukasvalintaan kohdistuvaa työmäärää merkittävästi.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Asukas- ja yrityspalvelut (asiakaspalvelu)							
Asiakaspalvelun kokonaiskustannukset (€)	1 745 950	2 083 877	2 201 433	2 374 464	2 685 360	2 638 000	2 847 000
Suorite (vastaanotetut yhteydenotot kpl)	190 887	202 366	201 770	183 288	180 000	180 000	180 000
Yksikkökustannus (€/vastaanotetut yhteydenotot kpl)	9	10	11	13	15	15	16
Yksikkökustannuksen muutos-%	-8,5	12,6	6,0	18,7	15,2	13,1	6,0
Asukas- ja yrityspalvelut (alueiden käyttö ja valvonta)							
Alueiden käytön ja valvonnan kokonaiskustannukset (€)	2 810 108	3 194 723	3 489 217	4 032 398	4 641 915	4 559 094	4 937 000
Suorite (alueidenkäyttö- ja valvontasuorite)	40 653	38 222	39 195	49 780	43 600	43 600	44 300
josta valvontasuoritteet, kpl	22 108	19 992	21 893	31 346	26 300	26 300	27 000
josta katutyöluvat, kpl	12 098	12 590	12 132	12 750	12 000	12 000	12 000
josta sijoitussopimukset, kpl	984	835	839	1 034	900	900	900
josta johtoselvitykset, kpl	5 463	4 805	4 331	4 650	4 400	4 400	4 400
Yksikkökustannus (€/suorite)	69	84	89	81	106	105	111
Yksikkökustannuksen muutos-%	33,1	20,9	6,5	-9,0	31,4	29,1	4,7
Asukas- ja yrityspalvelut (tapahtumaluvat ja maanvuokraus)							
Tapahtumalupien ja maanvuokrauksen kokonaiskustannukset	511 553	581 545	635 153	734 030	844 982	829 906	898 000
Suorite (tapahtumaluvat ja maanvuokraukset -suorite)	1 942	2 203	2 088	1 927	1 820	1 820	1 820
josta tapahtumaluvat, kpl	694	816	1 030	1 246	1 000	1 000	1 000
josta maanvuokraukset, kpl	1 248	1 387	1 058	681	820	820	820
Yksikkökustannus (€/suorite)	263	264	304	381	464	456	493
Yksikkökustannuksen muutos-%	0	0,2	15,2	25,2	21,9	19,7	6,3
Kaupunkimittauspalvelut							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	7 115 005	7 060 146	7 595 378	8 207 223	9 439 970	9 334 000	9 959 000
Suorite (kaupunkimittauspalvelun suorite)	1 926	1 887	1 797	1 344	1 740	1 760	1 760
josta rekisteröityjä kiinteistöjä, kpl	581	608	650	562	580	600	600
josta rakennussuunnittelun lähtötiedot, kpl	592	512	385	301	400	400	400
josta maastosuoritteita (rakennuksen sijaintikatselmus), kpl	753	767	762	481	760	760	760

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Yksikkökustannus (€/suorite)	3 694	3 741	4 227	6 107	5 425	5 303	5 659
Yksikkökustannuksen muutos-%	5,0	1,3	13,0	44,5	-11,2	-13,2	4,3
Pysäköinninvalvonta ja pysäköintipalvelu							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	18 376 475	10 044 065	10 048 694	10 421 668	12 458 550	11 822 000	12 716 000
Suorite (pysäköintivalvonnan suorite)	1 176 452	1 107 849	1 095 214	1 454 024	1 818 000	1 918 000	1 918 000
josta pysäköintivalvontatapahtumat, kpl	1 159 566	1 086 933	1 072 182	1 437 367	1 800 000	1 900 000	1 900 000
josta ajoneuvojen siirrot, kpl	16 886	20 916	23 032	16 657	18 000	18 000	18 000
Yksikkökustannus (€/suorite)	16	9	9	7	7	6	7
Yksikkökustannuksen muutos-%	12,3	-42,0	1,2	-21,9	-4,4	-14,0	-3,3
Rakennusvalvonta palvelut							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	8 172 091	8 823 460	9 991 115	11 107 052	11 626 105	11 391 000	11 924 000
Suorite (rakennusvalvontapalvelun suorite)	10 224	10 417	9 474	9 401	12 500	8 200	10 500
josta katselmusten määrä, kpl	7 962	8 280	7 486	7 705	10 000	5 700	8 000
josta lupapäätösten määrä, kpl	2 262	2 137	1 988	1 696	2 500	2 500	2 500
Yksikkökustannus (€/suorite)	799	847	1 055	1 181	930	1 389	1 136
Yksikkökustannuksen muutos-%	1,1	6,0	24,5	12,0	-21,3	17,6	22,1
Ympäristöpalvelu							
Ympäristöpalvelun kustannukset (€)	9 904 938	9 727 476	10 388 307	10 880 010	12 440 105	12 527 000	13 202 000
Suorite (Ympäristöpalvelun suorite)	10 258	11 574	12 237	11 736	12 500	11 904	12 500
josta suunnitelmalliset elintarviketarkastukset, kpl	2 335	2 450	2 863	3 007	3 000	2 900	3 000
josta ympäristövalvonnan suoritteet (painotettu), kpl	7 354	8 213	8 327	7 527	8 500	8 600	8 500
josta suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset (ympäristöterveys), kpl	569	911	1 047	1 202	1 000	404	1 000
Yksikkökustannus (€/suorite)	966	840	849	927	995	1 052	1 056
Yksikkökustannuksen muutos-%	10,8	-13,0	1,0	9,2	7,4	13,5	6,1
Asumisen palvelut							
Palvelun kokonaiskustannukset (€)	55 166 851	58 337 036	58 944 067	60 813 093	66 163 031	66 120 000	55 769 000
Suorite (vuokrattujen asuntojen määrä, kpl)			6 570	6 280	6 000	5 861	5 000
Yksikkökustannus (€/vuokrattujen asuntojen määrä, kpl)			8 972	9 684	11 027	11 281	11 154
Yksikkökustannuksen muutos-%			0	7,9	13,9	16,5	1,1
Muut kustannukset yhteensä (€)	-4 193 596	-5 195 349	-5 896 608	-4 244 214	-4 076 018	-3 910 000	-2 914 000
josta palvelukokonaisuuden muut kustannukset	4 338 404	3 327 651	3 302 392	3 860 962	4 627 981	4 467 000	4 717 000
josta toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-8 532 000	-8 523 000	-9 199 000	-8 105 176	-8 703 999	-8 377 000	-7 631 000
Talousarviokohdan kustannukset yhteensä	99 609 375	94 656 979	97 396 756	104 325 724	116 224 000	115 311 000	109 338 000

Palveluiden ja lupien (Palu) kustannuksia ja suoritteita kuvaavassa aikasarjassa olevat luvut viimeiseltä viideltä vuodelta eivät suurelta osin ole keskenään vertailukelpoisia, mikä johtuu merkittävistä organisaatio- ja laskentatapojen muutoksista.

Pysäköinninvalvonnan kustannukset vuonna 2020 sisältävät viideltä vuodelta kertyneitä luottotappiokirjauksia, joten kyseisen vuoden korkea yksikkökustannus ei ole vertailukelpoinen myöhempiin vuosiin verrattuna.

Taloyhtiöiden energiatehokkuuteen tähtäävä kaupungin päättämä energiarenessanssi-ohjelma lisäsi rakennusvalvonnan henkilöstömenoja vuodesta 2022 alkaen noin 0,5 miljoonalla eurolla. Yhdeksän henkilöä palkattiin neuvomaan taloyhtiöitä energiatehokkuuden parantamiseksi. Tämä työ ei kuitenkaan näy rakennusvalvonnan suoritemäärissä, jotka mittaavat rakennusvalvonnan tekemiä katselmuksia ja myönnettyjä lupia. Rakennusvalvonnan suoritteiden laskentatavan muutoksesta johtuen vuoden 2025 talousarvioesityksen suoritemäärät eivät ole vertailukelpoisia aiempien vuosien kanssa.

Toimialan ICT-kustannusten vyörytysperiaatteet muuttuvat vuonna 2025 enemmän aiheuttamisperiaatteen mukaiseksi, jolloin erityisesti Palun osuus kustannuksista nousee huomattavasti, sillä Palulla on käytössään selkeästi enemmän tietojärjestelmiä kuin muilla palvelukokonaisuuksilla.

2.1.3.9. 3 10 09 Yleisten alueiden kunnossapito

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	9 940	10 424	10 834	12 894	12 894	13 341	13 773
Menot yhteensä	102 555	102 382	102 382	116 886	116 886	121 678	126 301
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-92 615	-91 958	-91 548	-103 992	-103 992	-108 337	-112 528
Poistot	123 321	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Tilikauden tulos	-215 936	-191 958	-191 548	-203 992	-203 992	-208 337	-212 528

Toiminnan kuvaus

Talousarviokohtaan kuuluu Rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden Yleiset alueet -palvelusta omaisuudenhallinta, kaupunkitekniikka ja kunnossapito:

- Palvelu vastaa katu- ja viheralueiden sekä saarien kunnossapidon järjestämisestä, valvonnasta ja korjausten teettämisestä, teknisten järjestelmien suunnittelusta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta. Palvelu vastaa myös yleisten alueiden omaisuustiedon ja omaisuustietojärjestelmien hallinnasta sekä silta- ja muun taitorakenneomaisuuden hallinnasta. Lisäksi palvelu vastaa kaupungin massatalouden ja aluerakentamiskohtaisen työmaalogistiikan koordinoinnista sekä toimialan vesiluvista.

Talousarviovuoden muutokset

Toimiala on tarkentanut kiinteistönomistajien vastuulla olevien kunnossapitotehtävien (kadut ja tiet) laskutusta aiheuttamisperusteen mukaiseksi, mikä kasvattaa talousarviokohtaan tuloja. Talousarviokohtaan menoja kasvattaa merkittävästi investointien kirjaustapojen täsmentämisestä johtuva määrärahojen siirto, reilut 11 miljoonaa euroa, investoinneista käyttötalousluteen.

Syksyllä 2024 käynnistyy kaksi uutta kilpailutettua yleisten alueiden ylläpidon alueurakkaa ja samalla hankitun kunnossapidon määrä laajenee. Vaikutukset näkyvät pääosin vuonna 2025.

Lumen merikaadon lopettaminen vaatii kunnossapidolta uusia toimintatapoja, lumenhallinnan kehittämistä ja uusia lumen vastaanottoaikoja. Lumenvastaanoton kehittämiseen on kohdennettu investointimäärärahoja suunnitellusti.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulos- budjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Yleiset alueet (katujen talvihoito)							
Katujen talvihoidon kustannukset (€)	23 019 804	34 944 867	43 377 880	40 108 122	36 783 054	36 723 219	38 556 819
Suorite (Ylläpidettävä katuala, m ²)	21 320 000	21 550 000	21 580 000	21 660 000	21 760 000	21 740 000	21 820 000
Yksikkökustannus (€/ylläpidettävä katuala, m ²)	1,1	1,6	2,0	1,9	1,7	1,7	1,8
Yksikkökustannuksen muutos-%	-26,2	50,2	24,0	-7,9	-8,7	-8,8	4,5
Yleiset alueet (puistojen ja erityiskohteiden talvihoito)							

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Puistojen ja erityiskohteiden talvihoidon kustannukset (€)	1 570 535	1 918 403	1 517 511	2 061 350	2 869 200	2 951 114	2 937 742
Suorite (Rakennetut puistot, m ²)	9 370 000	9 420 000	9 210 000	9 210 000	9 340 000	9 280 000	9 410 000
Yksikkökustannus (€/rakennetut puistot, m ²)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Yksikkökustannuksen muutos-%	-51,4	21,5	-19,1	35,8	37,3	42,1	1,6
Yleiset alueet (katujen muu kunnossapito)							
Katujen kunnossapidon muut kustannukset (€)	39 153 450	39 261 824	39 336 794	33 792 807	44 069 597	44 105 015	53 705 166
Suorite (Ylläpidettävä katuala, m ²)	21 320 000	21 550 000	21 580 000	21 660 000	21 760 000	21 740 000	21 820 000
Yksikkökustannus (€/ylläpidettävä katuala, m ²)	1,8	1,8	1,8	1,6	2,0	2,0	2,5
Yksikkökustannuksen muutos-%	4,9	-0,8	0,1	-14,4	29,8	30,0	21,5
Yleiset alueet (puistojen ja erityiskohteiden muu kunnossapito)							
Puistojen ja erityiskohteiden kunnossapidon muut kustannukset (€)	19 528 650	19 517 495	19 200 243	25 548 785	18 596 004	18 524 184	20 670 247
Suorite (Rakennetut puistot, m ²)	9 370 000	9 420 000	9 210 000	9 210 000	9 340 000	9 280 000	9 410 000
Yksikkökustannus (€/rakennetut puistot, m ²)	2,1	2,1	2,1	2,8	2,0	2,0	2,2
Yksikkökustannuksen muutos-%	-0,5	-0,6	0,6	33,1	-28,2	-28,0	10,3
Muut kustannukset yhteensä (€)	528 257	565 557	322 599	1 044 297	64 145	78 468	1 016 027
josta luonnonmukaisten alueiden kunnossapito	3 841 257	3 874 557	3 894 599	4 378 222	3 646 145	3 628 468	4 182 027
josta toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-3 313 000	-3 309 000	-3 572 000	-3 333 925	-3 582 000	-3 550 000	-3 166 000
Talousarviokohdan kustannukset yhteensä	83 800 696	96 208 146	103 755 027	102 555 361	102 382 000	102 382 000	116 886 001

Viime vuosina yleisalueiden palvelukustannusten kasvuun on heijastunut kaupungin kasvun seurauksena tapahtunut kunnossapidettävien katu- ja viheralueiden pinta-alojen lisääntyminen sekä kaupunkirakenteen tiivistyminen. Lisäksi talvien lumimäärillä on merkittävä vaikutus talvikunnossapidon kustannuksiin. Esimerkiksi vuonna 2022 oli runsasluminen talvi, mikä näkyy katujen hoidon kustannuksissa selvänä piikkinä. Vuonna 2024 kaupunki kohdisti määrärahoja erityisesti talvikunnossapidon tason nostamiseen. Vuonna 2025 muun kuin talvihoidon osalta menoja kasvattaa merkittävästi investointien kirjaustapojen täsmentämisestä johtuva määrärahojen siirto, reilut 11 miljoonaa euroa, investoinneista käyttötalouteen.

Mahdolliset muut suoritteet kuin palvelukustannuksissa olevat

Muut suoritteet	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Ulkovalaistuksen energian kulutus (KWh/asukas)	65,0	58,1	55,2	53,0	52,0	52,0	52,0
Kunnossapidettävät sillat (m ²)	333 410	336 984	330 783	332 021	335 000	333 000	333 000

2.1.3.10. Liikenneliikelaitos (HKL)

Tulos ja rahoituslaskelma

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tuki infrainvestointien pääomakuluihin	34 346	19 684	18 905	16 554	16 677	18 345
Muut myyntitulot	123 145	144 144	141 533	147 738	151 012	154 057
Liikevaihto	157 491	163 828	160 438	164 292	167 689	172 402
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot	5 987	1 850	2 162	1 020	1 020	1 020
Varsinaiset kulut	-113 412	-109 082	-111 642	-110 998	-112 224	-114 855
Poistot	-31 994	-37 343	-34 098	-37 796	-39 315	-40 250
Liikelylijäämä/alijäämä	18 072	19 253	16 860	16 518	17 170	18 317
Rahoitustulot						
Rahoitusmenot						
Korkomenot kaupungin lainasta	-7 356	-10 696	-9 995	-9 250	-10 250	-11 720
Muut korkomenot	-4 285	-4 341	-4 270	-3 790	-3 463	-3 135
Korvaus peruspääomasta	-3 377	-3 377	-3 377	-3 377	-3 377	-3 377
Muut rahoitusmenot	0			0	0	0
Satunnaiset erät						
Ylijäämä/alijäämä ennen varauksia	3 054	839	-781	101	80	85
Poistoeron muutos	-1 255	2 317	2 349	2 317	2 317	2 317
Varausten muutos	3 580					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 379	3 156	1 568	2 418	2 397	2 402

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Liikelyljäämä/alijäämä	18 072	19 253	16 860	16 518	17 170	18 317
Poistot	31 994	37 343	34 098	37 796	39 315	40 250
Rahoitustulot ja -menot	-15 018	-18 414	-17 642	-16 417	-17 090	-18 232
Tulorahoituksen korjaukset	1 200			-2	-2	-2
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-33 416	-67 378	-67 000	-74 900	-80 100	-81 100
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Käyttöomaisuuden myyntitulot				-2	-2	-2
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 832	-29 196	-33 683	-37 003	-40 705	-40 765
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset						
Antolainasaamisten vähennykset						
Lainakannan muutokset	-14 453	-14 453	-14 453	-14 453	-14 453	-14 453
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset	11 621	43 648	48 136	53 650	55 931	56 061
Rahoituksen rahavirta	-2 832	29 195	33 683	39 197	41 478	41 608
Rahavarojen muutos	0	-1	0	2 194	773	843

Toiminnan kuvaus

Liikenneliikelaitos (HKL) huolehtii pääkaupunkiseudun metroliikenteestä sekä siihen liittyvästä joukkoliikenneinfrastruktuurista toimien rataverkon haltijana ja metroliikenteen harjoittajana. HKL tuottaa metroliikenteen liikennöinnin ja metroinfraan liittyvät palvelut hankkimalla ne alihankintana Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:ltä.

Metrossa tehtiin vuonna 2023 noin 80 miljoonaa matkaa (vuonna 2019 noin 93 miljoonaa). HKL omistaa 50 metrojunaa, noin 22 kilometriä metrorataa, 17 asemaa ja metrovarikon Roihupellossa. Kokonaisuudessaan pääkaupunkiseudun metroverkolla on länsimetro mukaan lukien yhteensä noin 43 kilometriä rataa, 30 asemaa ja 2 varikkoa.

Liikenneliikelaitos toimii Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen johtokunnan alaisuudessa.

Kaupunginvaltuusto päätti 22.9.2021 silloisen HKL:n toiminnan yhtiöittämisestä metron infra- ja liikennöintisopimukseen liittyviä toimintoja lukuun ottamatta. Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy aloitti toimintansa 1.2.2022. Yhtiöittämisessä HKL:n metro-omaisuus ja metron liittyvät keskeiset sopimukset jäivät liikelaitokseen. Osakeyhtiön siirtyivät HKL:n kaikki muu omaisuus, sopimukset sekä HKL:n silloinen henkilöstö kokonaisuudessaan.

Metroliiketoimintaan liittyvät osat on tarkoitus siirtää myöhemmin erikseen metron automatisointiin liittyvän Siemens-konsernin kanssa vireillä olevan oikeudenkäynnin päätyttyä Kaupunkiliikenneyhtiön.

Toimintaympäristön muutokset

Metron liikennöinnin jatkosopimuskausi käynnistyy 1.1.2025 alkaen. Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) ja HKL solmivat vuonna 2024 metroliikenteen hoitamista koskevan jatkosopimuksen, jolla olemassa ollut metroliikenteen operointisopimusta jatkettiin 7,5 vuodelle. Jatkosopimus vakauttaa HKL:n palvelutuotantoa myös taloussuunnitelmakautta

pidemmällä ajanjaksolla. Sopimus antaa suuntaviivat mm. kustannusten ja korvausperusteiden läpinäkyvyyden ja kustannustehokkuuden parantamisen kehittämiseksi. Lisäksi jatkosopimus täydentää alkuperäistä sopimusta tulevaisuudessa mahdollisen liikennöinnin kilpailuttamisen edellytysten luomisen näkökulmasta.

HKL:n omistuksessa oleva metro-omaisuus on yli 40 vuotta vanhaa vaatien jatkuvaa peruskorjausta ja uudistamista. Metrolla on keskeinen asema seudun joukkoliikennejärjestelmässä niin normaaliajan liikennöinnissä, kuin huoltovarmuuden näkökulmasta. Noin neljäsosa Helsingin seudun joukkoliikennematkoiasta tehdään metrolla. Etenkin keskusta-alueella metron ruuhka-ajan kapasiteettia on haastavaa korvata poikkeusjärjestelyillä. Putkimainen, kaksiraiteinen metrolinjasto on poikkeusliikenteelle hankala, sillä kiertoreittejä ei ole. Myös vaihteiden määrä rajoittaa poikkeusliikenteen järjestelyitä. Sekä operatiivisten riskien hallinnan että koko seudun elinvoiman näkökulmasta on keskeistä varmistaa metroiden, järjestelmien ja kaluston ennakoiva korjaus ja uudistaminen siten, että liikennöinnin luotettavuus ei heikkene ja hankkeista aiheutuvat liikennehaitat voidaan minimoida.

Todennäköisimpiä metron liikennöintiä uhkaavia operatiivisia riskejä ovat erilaisista teknisistä tai ulkoisista syistä aiheutuvat kiinteistö-, rata- tai järjestelmäinfraan liittyvät häiriötilanteet, jotka voivat johtaa asemien tai rataosuuksien sulkemiseen ja vaikuttaa nopeasti koko metron palvelutasoon. Riskin toteutumiseen varaudutaan riittävällä resursoinnilla ja reagointivalmiudella sekä HSL:n kanssa laadittujen poikkeusliikennemallien käyttämisellä.

HKL yhteistyössä Kaupunkiliikenne Oy:n kanssa varautuu osana kaupungin valmius- ja varautumissuunnittelua Traficom in määräyksen mukaiseen joukkoliikenteen toimivuuden varmistamiseen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Tiiviillä yhteistyöllä ja jatkuvalla seurannalla ylläpidetään kyvykkyyttä vastata muuttuviin kysynnän ja turvallisuuden tarpeisiin.

Yleinen kustannustason ja rahoituskulujen kasvu sekä liikkumiskäyttäjien pidemmän aikavälin kehitys luovat epävarmuutta HKL:n rahoitukseen vaikuttaen sekä HSL:ltä laskutettaviin liikennöinti- ja infrakorvauksiin että kaupungin suoran tuen tarpeeseen. Taloustilanne edellyttää tuottavuuden jatkuvaa parantamista, joustavuutta reagoida kysynnän muutoksiin ja kustannusrakenteen läpinäkyvyyden kasvattamista. Samanaikaisesti on varmistettava toiminnan kustannustehokkuus, vanhenevien järjestelmien toimintavarmuus ja valmius kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttamiselle pidemmällä tulevaisuudessa.

Kustannustason nousu ja kiinteistömarkkinatilanteen haasteet luovat edelleen epävarmuutta etenkin laajempaan kaupunkikehittämiseen liittyvien metroasemien peruskorjaushankkeiden toteutusaikatauluihin. Erityisesti asemakiinteistöjen osalta varaudutaan toteuttamaan kevyempiä korjaustoimenpiteitä, mikä voi heijastua myös joukkoliikenneinfran ylläpitokustannusten kasvuun. Pitkäkestoinen matalasuhdanne vaikuttaa myös metroasemilla sijaitsevien liiketilöiden vuokraukseen.

Toiminnan painopisteet vuonna 2025

- Kantametron infran peruskorjausten toteutusedellytysten varmistaminen ja töistä matkustajille aiheutuvien haittojen minimointi
- Kustannustehokkuuden kehittäminen
- Metron järjestelmäkokonaisuuteen vaikuttavien suurten investointihankkeiden hallittu edistäminen

Tulevina vuosina on tarkoitus toteuttaa useita kantametron asemien ja siltojen peruskorjauksia sekä metrojärjestelmään liittyviä korvausinvestointeja. Ensisijaisena tavoitteena on hankkeiden toteutus siten, että matkustajille aiheutuva haitta jää mahdollisimman pieneksi. HKL ja Kaupunkiliikenneyhtiö osallistuvat yhdessä HSL:n kanssa kaupunkiympäristön toimialan käynnistämään Helsingin liikennejärjestelmään vaikuttavien investointihankkeiden ohjelmoinnin yhteensovitusyöhön, jonka tarkoituksena on kaupunkilaisille aiheutuvien haittojen minimointi. Investointien tehokas läpivienti ja haittojen vähentäminen edellyttää ennakoivaa ja kattavaa ymmärrystä metrojärjestelmästä sen eri liiketoiminnan osa-alueet huomioiden. Ajantasaisen tilannekuvan ylläpitäminen hankkeiden suunnittelun pohjaksi, osaamisen jatkuva kehittäminen sekä hankkeiden läpiviennin riittävä resurssointi on tärkeää.

Toiminnan tuottavuutta ja laatua parannetaan yhdessä Kaupunkiliikenne Oy:n kanssa panostamalla tiedolla johtamiseen. Tavoitteena on hyödyntää digitalisaatiota, suoriteperustaista mittarointia ja tehokasta toteuman seuranta, jotta suunnitelmallisuutta voidaan lisätä erityisesti infran kunnossapidossa, sekä parantaa kustannustehokkuutta kaluston ja infran kunnossapidossa. Suunnitelmallisuuden lisääminen mahdollistaa esimerkiksi metroradan rajallisen huoltoikkunan tehokkaan hyödyntämisen. Vuoden 2025 alusta voimaan tulevan liikennöinnin jatkosopimuksen edellyttämä kustannusten ja korvausperusteiden läpinäkyvyyden kehittäminen tukee osaltaan tiedolla johtamisen edellytysten parantamista.

Metron toimintaan keskeisesti vaikuttavan kulunvalvontajärjestelmän uudistamishankkeen (ns. METKA-hanke) sekä siihen liittyvän metrojunakaluston korvaushankinnan (M400-hanke) toteuttaminen etenevät vuonna 2025. Hankkeiden hallittu

edistäminen edellyttää koko metron toimintaa läpileikkaavaa muutosten hallintaa. Muutoksia tulee kaikkiin metron liiketoimintaluokkiin: liikennöintiin, kunnossapitoon ja omaisuudenhallintaan. Onnistunut toteutus vaatii riittävää resurssointia sekä hanketasolla että operatiivisen liiketoiminnan osa-alueilla. Lisäksi etenkin järjestelmien ja kaluston kunnossapidossa tulee pitkällä aikajänteellä kasvattaa osaamista mm. automaatio- ja signaaliteknologiaan liittyen. Länsimetro Oy:n kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä metroinfraan tulevien muutosten hallitsemiseksi.

Muutokset maailman yleisessä turvallisuustilanteessa edellyttävät mm. asemien palo- ja pelastusturvallisuuteen sekä yleiseen turvallisuustilanteeseen liittyvien tarkistus- ja kehitystoimien sekä investointien toteuttamista. Järjestelmän kyberturvan ja -varautumisen kehittämistä jatketaan.

Metron edelliseen automatisointiprojektiin liittyvän, Siemens-konsernin kanssa vireillä olevan oikeudenkäynnin hovioikeuskäsittely alkaa syksyllä 2024 kestäen vuoteen 2027.

Kaupunkistrategian toteuttaminen

HKL:n yhdessä Kaupunkiliikenne Oy:n kanssa tuottamat kestävä liikumisen palvelut tukevat Helsingin seudun kaupunkirakenteen tiivistämistä sekä hiilineutraaliuden ja muiden ympäristötavoitteiden saavuttamista. HKL käyttää hiilipäästötöntä ympäristösertifioitua energiaa. Raideliikenne vähentää liikenteestä aiheutuvaa melua sekä parantaa ilmanlaatua.

HKL:n merkittävimmät negatiiviset ympäristövaikutukset liittyvät investointien toteuttamisen hiilidioksidipäästöihin sekä rakennusten energiankäyttöön. Päästöjä vähennetään toteuttamalla Helsingin kaupungin ja Kaupunkiliikenne Oy:n hiilineutraalisuusohjelmassa tunnistettuja konkreettisia toimenpiteitä. Metroasemien peruskorjausten yhteydessä parannetaan energiatehokkuutta, käytetään vähäpäästöisiä materiaaleja ja huomioidaan kiertotalouden periaatteet. Rakentamisessa käytettävien vähähiilisten materiaalien saatavuus on kuitenkin haastavaa ja tuotekehittäminen ei etene tavoitteiden edellyttämällä vauhdilla. HKL edesauttaa osaltaan markkinoiden kehittymistä vaatimalla järjestämässään toiminnassa kumppaneiltaan hiilineutraalisuustavoitteiden edellyttämiä toimenpiteitä.

HKL:n toiminnassa on keskeistä varmistaa olemassa olevan metrojärjestelmän luotettavuuden vaatimien peruskorjausten ja korvausinvestointien toteuttaminen sekä kaupungin tulevaan kasvuun varautuminen. Metroasemia peruskorjattaessa toimitaan kaupunkiympäristön toimialan kumppanina ottaen huomioon kaupunkistrategian tavoitteet viihtyisän ja elinvoimaisen kaupungin, asemanseutujen kehittämisen ja tiivistämisen sekä segregaaation ehkäisemisen suhteen.

HKL varmistaa pitkään käytössä olleen järjestelmän toimivuutta ennakoimalla ja asettamalla etusijalle olemassa olevan metrojärjestelmän toimivuuteen liittyvät investoinnit. Jokaiselle kaupunkilaiselle tarjotaan yhdenvertaiset mahdollisuudet liikkumiseen huolehtimalla kaluston ja asemien esteettömyydestä.

Koronapandemian seurauksena matkustajien kokemana turvallisuudentunne metroasemilla on heikentynyt. Tähän vastataan tiiviillä yhteistyöllä turvallisuus- ja sosiaaliviranomaisten kanssa sekä asemien peruskorjauksilla, joissa asemien esteettömyyttä, valaistusta ja valvontaa sekä palveluita parannetaan. Lisäksi asemilla kehitetään mm. pyörien liikeyntäpysäköintiä ja muita palveluja yhdessä Kaupunkiliikenne Oy:n kanssa.

Yleisestä maailmantilanteesta ja liikkumisen muutoksesta johtuvat joukkoliikenteen rahoitushaasteet edellyttävät kustannustehokkuuden jatkuvaa parantamista. Metroliiketoiminnan tuottavuutta parannetaan turvallisuuden ja laadun reunaehdot huomioiden. Osaamista metron strategiseen, pitkän aikavälin elinkaarikustannusten mallintamiseen ja hallintaan kasvatetaan yhdessä HSL:n kanssa metron automatisaatioasteen kehittämiseen liittyvien tarkastelujen myötä. Metron ja ratikoiden synergiamahdollisuudet hyödynnetään muun muassa varikkotilojen, tuotantolaitteistojen ja Kaupunkiliikenne Oy:n operatiivisen henkilöstön osalta.

Talousarvion toiminnan tavoitteet vuodelle 2025

HKL:n kolme sitovaa tavoitetta on asetettu asiakas-, luotettavuus- ja talousnäkökulmasta.

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Vastaamme asiakkaiden keskeisiin tarpeisiin ylläpitääksemme laadukasta asiakaskokemusta
Tavoitekategoria	Liikelaituksen oma
Strategian loppukauden painopiste	Viihtyisä kaupunki

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Mittari 1	Tyytyväisten asiakkaiden osuus metroliikenteessä (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	90,4
Mittarin 1 tavoitearvo	92

Asiakastyytyväisyydessä tavoitteena on asiakkaiden keskeisiin tarpeisiin vastaaminen laadukkaan asiakaskokemuksen ylläpitämiseksi. Asiakastyytyväisyystavoite perustuu HSL:n järjestämän asiakastyytyväisyystutkimuksen tuloksiin. Mittarina on tyytyväisten asiakkaiden osuus metroliikenteessä. Tyytyväisiksi asiakkaita lasketaan asiakkaat, jotka ovat antaneet tutkimuksessa arvosanan neljä tai viisi kohtaan ”kokonaisarvosana liikennöitsijälle tämän linjan liikenteen hoitamisesta” (asteikko 1-5). Metroliikenteessä tavoitellaan vähintään 92 prosentin tyytyväisten osuutta (keskiarvo vuosista 2020 – kevät 2024).

Metroon suunniteltu liikennöintikatko Vuosaaren haaralla Vartiolahden metrosillan peruskorjauksen vuoksi on suurin tunnistettu haitta matkustajakokemuksessa vuonna 2025. Liikennekatko ja HSL:n suunnittelemat poikkeusliikennejärjestelyt tuovat väistämättä muutoksia matkustajien liikkumiseen. Tilanne vaatii huolellista ennakkosuunnittelua ja tiivistä yhteistyötä matkustajaviestinnästä vastaavan HSL:n kanssa. Myös metroasemilla käynnissä olevat muut rakennustyöt voivat paikoin rajoittaa matkustajien liikkumista.

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Minimoimme ajamattomien lähtöjen määrän ylläpitääksemme korkeaa joukkoliikenteen luotettavuutta
Tavoitekategoria	Liikelaituksen oma
Strategian loppukauden painopiste	Viihtyisä kaupunki
Mittari 1	Ajettujen lähtöjen osuus tilatuista lähdoista (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	99,79
Mittarin 1 tavoitearvo	99,85

Liikennöinnin luotettavuudessa tavoitteena on ajamattomien lähtöjen määrän minimointi korkean joukkoliikenteen luotettavuuden ylläpitämiseksi. Mittarina käytetään ajettujen lähtöjen osuutta (tilatut lähdot – poikkeamat jaettuna tilattujen lähtöjen määrällä). Poikkeamat ovat ajamattomia lähtöjä, jotka johtuvat liikennöitsijästä johtuvista syistä. Vuonna 2025 luotettavuudessa tavoitellaan vuoden 2023 tavoitteen mukaista korkeaa luotettavuustasoa 99,85 prosenttia.

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	HKL:n talous pysyy tasapainossa
Tavoitekategoria	Liikelaituksen oma
Strategian loppukauden painopiste	Käyttötalouden tuottavuus
Mittari 1	Tilikauden tulos (milj. euroa)
Mittarin 1 lähtöarvo	3,1
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 0

Tavoitteena on, että HKL:n talous pysyy tasapainossa. Mittarina on tilikauden tulos (miljoonaa euroa), ja mittarin tavoitearvona vähintään nolla.

Liiketoiminnan tunnusluvut /tavoitteet

Liiketoiminnan tunnusluvut	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Liikevaihdon muutos (%)	3	4	-39	18	5	2	2
Liikelyli- / alijäämä liikevaihdosta (%)	17	15	8	3	2	1	0

Liiketoiminnan tunnusluvut	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Tase 31.12. (milj. €)	1 179	1 137	568	573	590	609	626
Omavaraisuusaste (%)	40	35	37	38	38	36	35

HKL rahoittaa investoinnit pääosin lainarahoituksella, joten omavaraisuusaste heikkenee vuosittain investointitason pysyessä kohtuullisen korkealla tasolla.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
MetroliiKENNÖINTI							
Palvelun kokonaiskustannus (€)				158 000 000	165 000 000	160 000 000	164 000 000
Suorite (paikkakilometri, milj.*)				3 565	3 461	3 354	3 631
Yksikkökustannus (€/paikkakilometri)				0,044	0,048	0,048	0,045
Yksikkökustannuksen muutos-%							-5

HKL:n yksikkökustannukset laskevat noin viidellä prosentilla vuoden 2024 ennustetasosta. Yksikkökustannusmittarissa käytettävät suoritteet, metron paikkakilometrit, kasvavat kahdeksalla prosentilla. Suoritemäärien kasvu johtuu metroinfraan vuoden 2024 aikana tehtävien peruskorjaus- ja parantamisinvestointien aiheuttamien liikennöintikatkojen päättymisestä. Vuosina 2026 ja 2027 linjakilometrien on arvioitu tässä vaiheessa pysyvän vuoden 2025 tasolla, sillä kyseisinä vuosina toteutettavien perusparannushankkeiden vaikutukset liikennöintiin tarkentuvat vasta suunnittelun edetessä.

HKL pääomakustannukset nousevat noin viisi prosenttia poistopohjan kasvun myötä. HKL:n muiden menojen arvioidaan nousevan noin prosentin vuodesta 2024.

*Paikkakilometri = Paikkakilometri on yhden matkustajapaikan kulkema yhden kilometrin matka. Paikkakilometrit saadaan kertomalla liikennevälineen ajokilometrit sen keskimääräisellä matkustajapaikkamäärällä. Paikkakilometri käsittää tässä yhteydessä sekä metron istuma- että seisomapaikat.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön käyttö	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Henkilöstön määrä (oma henkilöstö)	1 283	1 251	101	2	2	2	2	2	2
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)				2	2	2	2	2	2
Vuokratyövoiman käyttö (ostot euroina)							0	0	0

HKL hankkii liikennöinti- ja infran kunnossapitopalvelut alihankintana. HKL:llä ei ole omaa operatiivista henkilöstöä.

Kaupunkiliikenne Oy:llä työskentelee noin 300 henkilöä, jotka tuottavat metron liikennöinnin sekä vaunukaluston ja infran kunnossapidon.

Vaikutus kaupungin talouteen

Vaikutus kaupunkiin, 1 000 €	Tilin- päättös 2023	Ennuste 2024	Talous- arvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Peruspääoman tuotto	3 377	3 377	3 377	3 377	3 377
Tuki kaupungilta	-12 609	-18 905	-16 555	-17 178	-18 845
Netto	-9 232	-15 528	-13 178	-13 801	-15 468
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Pitkäaikaisen vieraan pääoman korko	1 740	1 977	1 225	1 137	1 050

HKL maksaa kaupungille peruspääoman tuottoa 3,4 miljoonaa euroa vuonna 2025. Vastaavasti kaupunki maksaa HKL:lle suoraa tukea 16,6 miljoonaa euroa. Kaupungin tuella HKL kattaa ne menot, joita HKL ei pysty laskuttamaan HSL:ltä tai muulta taholta.

Kaiken kaikkiaan HKL:n nettovaikutus kaupungin budjettiin on -13,2 miljoonaa euroa vuonna 2025. Vuosina 2026–2027 nettovaikutus kaupungin budjettiin arvioidaan olevan -13,8 miljoonaa euroa ja -15,5 miljoonaa euroa.

Rahoitus ja investoinnit

Metroinvestoinnit rahoitetaan kaupungin sisäisellä limiittirahoituksella (yhdistylivelka). Yhdistylivelan ennakoitua olevan 299,6 miljoonaa euroa 31.12.2027. HKL:n mahdollinen ulkopuolinen rahoitustarve ajoittuu vuosille 2026–2027.

Liikennelaitoksen investointisuunnitelma kattaa vuodet 2025–2034. Investointien yhteissumma on noin 745 miljoonaa euroa.

Omavaraisuusaste on 36,0 prosenttia vuonna 2025, 35 prosenttia vuonna 2026 ja 34 prosenttia vuonna 2027.

Vuosien 2025–2034 suurin yksittäinen investointihanke on M400-metrojunakaluston hankinta, johon on budjetoitu noin 220 miljoonaa euroa vuosille 2025–2034. Rautatietorin metroaseman perusparannukseen ja siihen liittyvään Kaivokadun kannen peruskorjaukseen on varattu yhteensä noin 90 miljoonaa euroa vuosille 2025–2028. Metron liikenteenohjausjärjestelmän uudistamisinvestointiin (ns. METKA-hanke) on varattu noin 65 miljoonaa euroa vuosille 2025–2032.

Taloussuunnitelmakauden suurin investointikokonaisuus on Rautatietorin metroaseman peruskorjaus yhteensä 43,7 miljoonaa euroa. Metron liikenteenohjausjärjestelmän uudistamiseen (ns. METKA-hanke) varaudutaan taloussuunnitelmakaudella 30,6 miljoonalla eurolla ja M400- metrojunien hankintaan 15,5 miljoonalla eurolla.

Vuoden 2025 suurin yksittäinen investointihanke on metron liikenteenohjausjärjestelmän uudistaminen 11,5 miljoonaa euroa (ns. METKA-hanke). Metron raidevirtapiirien korvaamiseen on budjetoitu 6,7 miljoonaa euroa, Vartiolahden metrosillan korjaamiseen 6,4 miljoonaa euroa ja Kampin metroaseman läntisen sisäänkäynnin tekniikan uusimiseen ja peruskorjaamiseen Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskuksen rakentamisen yhteydessä 6,2 miljoonaa euroa.

2.1.4. 4 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	37 135	33 775	33 642	32 994	33 244	34 597	35 902
Menot yhteensä	305 499	302 709	301 055	312 216	311 966	327 162	338 606
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-268 364	-268 934	-267 413	-279 222	-278 722	-292 565	-302 704
Poistot	10 158	8 378	8 362	7 779	7 779	8 386	9 493
Tilikauden tulos	-278 522	-277 313	-275 775	-287 000	-286 501	-300 951	-312 197

2.1.4.1. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Toiminnan kuvaus

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ylläpitää ja parantaa eri-ikäisten helsinkiläisten mahdollisuuksia henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin, sivistymiseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen ja tukee Helsingin elinvoimaisuutta. Toimialalla tuotetaan vuosittain yli 20 miljoonaa elämystä yli 900 toimipaikassa, ulkoilualueilla ja taiteen eri keinoin noin 1 800 työntekijän osaamisella.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala toimii kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaisuudessa. Lautakunnalla on kolme jaostoa: kulttuuri- ja kirjastojaosto, liikuntajaosto ja nuorisajaosto. Toimiala jakaantuu neljään palvelukokonaisuuteen, joita ovat nuoriso-, liikunta-, kirjasto- ja kulttuuripalvelukokonaisuus sekä toimialan yhteiset palvelut.

Toiminnan painopisteet

Segregaation ehkäisy

Helsingin kaupungin tulevaisuuden keskeisiä haasteita on segregaatio, eli kaupunginosien ja asukkaiden eriytyminen sosioekonomisten jakolinjojen mukaan. Toimiala tunnistaa tässä yhteydessä myös esimerkiksi maahanmuuttoon liittyvät mahdollisuudet Helsingin elinvoiman lisäämisessä. Jotta alueiden elinvoimaisuus ja sosiaalinen yhtenäisyys säilyvät, panostetaan erityisesti väestöryhmien välisten positiivisten kohtaamisten lisäämiseen kaupunkiuudistusalueilla. Toimialalla järjestetään lapsiperheille ja ikääntyneille suunnattuja tapahtumia, jotka kokoavat eri taustoista tulevia asukkaita yhteen ja lisäävät turvallisuuden tunnetta sekä asumistyytyväisyyttä. Tämä vaatii tehokasta viestintää tunnistetuille kohderyhmille. Lisäksi toimiala kohdentaa avustusmäärärahoja erityisesti kaupunkiuudistusalueiden toiminnan kehittämiseen. Näin voidaan nykyistä paremmin tukea yhteisöllisyyden rakentumista ja ennaltaehkäistä alueellista eriytymistä, joka voisi pitkällä aikavälillä johtaa sosiaalisiin ongelmiin ja epätasa-arvoon.

Palveluverkkosuunnittelu

Helsinki kasvaa ja tiivistyy nopeasti. Tämä on luonut paineita toimialan palveluverkkosuunnittelun kehittämiseen. Palveluverkkosuunnittelussa keskitytään varmistamaan, että toimialan eri palvelukokonaisuuksien palvelut ja tilaratkaisut vastaavat Helsingin eri alueiden asukkaiden todellisia tarpeita. Palveluverkkosuunnittelun päivitetty toimintamalli pyrkii optimoimaan palveluiden saavutettavuuden ja resurssien tehokkaan käytön, erityisesti kaupunkilaisten arkea tukevien lähipalveluiden osalta. Tämä on tärkeää sekä väestönkasvun että asuinalueiden tasapainoisen kehityksen näkökulmista. Tavoitteena on luoda pidemmän aikavälin suunnitelma, joka ohjaa palveluiden sijoittelua ja varmistaa, että kaupungin kasvaessa myös palveluiden saatavuus ja laatu säilyvät korkeina.

Ilmastonmuutos ja ympäristövaikutukset

Toimialalla edistetään ympäristötietoisuutta ja vastuullisuutta, jotka ovat keskeisiä keinoja kestävästä kaupunkikehityksen varmistamiseksi. Toimialan ympäristötavoitteita toteutetaan palvelukokonaisuuksittain ja tavoitteena on lisätä ympäristötoimia, kuten energiatehokkuutta, materiaalien kierrätystä ja luonnonvarojen säästämistä. Lisäksi keskeistä on ympäristökasvatuksen vahvistaminen kuntalaispalveluissa. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimialan ympäristöjohtamisen rakenteiden kehittämistä ja osaamisen vahvistamista.

Tuottavuuden kehittäminen

Helsingin kasvun haasteisiin vastataan tuottavuuden parantamisella, joka on välttämätöntä kestävästä kaupungin ylläpitämiseksi. Toimialan tuottavuutta kehitetään digitalisaation, tilatehokkuuden ja prosessitehokkuuden avulla, jotka ovat avainasemassa kaupungin resurssien kestävyuden varmistamisessa. Tuottavuusohjelman toimenpiteiden avulla kaupunki pyrkii tarjoamaan laadukkaita palveluja ilman merkittäviä kustannuspaineita. Yksikkökustannusten seurannalla varmistetaan, että kaupungin talous pysyy kestäväällä pohjalla kasvavasta palvelutarpeesta huolimatta.

Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten tukeminen

Nuorten syrjäytyminen ja pitkäaikaistyöttömyys ovat suuria yhteiskunnallisia haasteita. Toimialalla parannetaan erityisesti 18–24-vuotiaiden nuorten työelämävalmiuksia ja työllistymismahdollisuuksia. Etsivän nuorisotyön resurssien lisääminen mahdollistaa tehokkaamman nuorten tavoittamisen, erityisesti niiden, jotka ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella. Yhteistyötä eri kaupungin toimijoiden, kuten kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja työllisyyspalveluiden välillä vahvistetaan. Toimenpiteillä voidaan ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja varmistaa, että he saavat tarvitsemansa tuen ja mahdollisuudet integroitua työmarkkinoille.

Talousarvion jakautuminen talousarviokohdittain

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	Tulosbudjetti 2024 (1 000 €)	Talousarvio 2025 (1 000 €)	Muutos edelliseen vuoteen (1 000 €)	Muutos edelliseen vuoteen (%)
41001 Kulttuuri ja vapaa-aika yhteensä (toimintakate)	-233 912	-243 360	-9 448	4,0
Kulttuuri	-54 333	-55 734	-1 401	2,6
Liikunta	-72 069	-73 956	-1 887	2,6
Nuoriso	-35 610	-37 438	-1 828	5,1
Kirjasto	-42 390	-44 441	-2 051	4,8
Toimialan yhteiset palvelut	-29 509	-31 791	-2 282	7,7
41002 Kulttuurin laitosavustukset (menot)	-24 960	-25 100	-140	0,6
41003 Liikunnan laitosavustukset (menot)	-10 063	-10 262	-199	2,0

Kaupunkistrategian toteuttaminen

Segregaation ehkäiseminen

Toimialan palvelut ja toiminnot edistävät kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä ehkäisevät segregaatiota. Palvelujen kehittämisessä ja kohdentamisessa käytetään laajaa tietopohjaa ja jatketaan jo aloitettua tarveperusteisen rahoituksen mallin kehittämistä ja ne otetaan käyttöön vuonna 2025. Lisäksi loppukaudella toteutetaan kohdennettuja toimenpiteitä kaupunkiudistusalueilla.

Ulkomaalaistaustaisten lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia lisätään yhteistyössä monikulttuuristen toimijoiden kanssa. Lisäksi seuratoimijoille järjestään kolmen kampuksen urheilupuistojen kanssa koulutusta, jonka tavoitteena on saada ulkomaalaistaustaisia tyttöjä paremmin mukaan liikuntaharrastuksiin. Muunkielisten perheiden saavuttamiseen ja mukaantuloon Kulttuurin kummilapset -toimintaan panostetaan hyödyntämällä Moniääninen Helsinki -hankkeen tuloksia ja kasvatetaan taide- ja kulttuuritoimijoiden osaamista eri kielisten yleisöjen kanssa toimimisessa. Lisäksi vähennetään eriarvoisuutta loma- ja vapaa-aikana erityisesti kesäajan toiminnoissa ja lisätään koillisella alueella nuorille turvallisia tiloja yhdessä nuorten kanssa.

Lasten ja nuorten harrastamista lisätään etsivän nuorisotyön avulla sekä kehittämällä koulunuorisotyötä tukemaan harrastuksiin löytämistä ja niihin sitoutumista. Toimialan tietopohjaa 3.–6.-luokkalaisten suunnatusta 5x2-taide- ja kulttuuritoiminnan saavutettavuudesta vahvistetaan ja sen perusteella toimintaa pyritään lisäämään alueille ja kouluihin, joissa osallistumisaste on matala. Alueliikunnan työpanosta kohdennetaan uudelleen kaupunkiudistusalueille ja otetaan käyttöön tehostetun jalkautuvan palvelun alueellinen toimintamalli. Liikunnan rakennushankkeita pyritään toteuttamaan alkuperäistä suunnitelmaa nopeammin kaupunkiudistusalueilla. Segregaation ehkäisytyöhön osallistetaan kansalaisjärjestöt ja muut alueelliset toimijat sekä kohdistetaan avustusrahoja kaupunkiudistusalueille.

Viihtyisä kaupunki

Kaupungin tilojen asukaskäyttöä lisätään kaupunkiyhteisen tilavarauspalvelun avulla. Se tarjoaa kaupunkilaisille yhtenäisen ja asiakaslähtöisen tavan varata ja käyttää tiloja monenlaiseseen kansalais- harrastus- ja tapahtumatoimintaan. Projektissa on jo luotu kaupunkiyhteinen tilavarausten hallintamalli ja uudistettu kaupunkiyhteinen Varaamo-järjestelmä, joka parantaa tilavarausten asiakaskokemusta sekä sujuvoittaa varausten käsittelyyn ja maksamiseen liittyviä työprosesseja.

Tavoitteena on edelleen parantaa asiakaskokemusta sekä tehostaa ja selkeyttää tilavarausesseja kaupunginlaajuisen yhteistyön kautta, jossa kaikki toimialat noudattavat yhteisiä periaatteita. Vuonna 2025 toteutuu avaimettoman kulun -pilotti asukaskäytön tiloihin kolmen toimialan yhteistyönä (kasvatuksen ja koulutuksen, kaupunkiympäristön sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialat).

Merellisen strategian toteuttaminen vaatii huomiota vastuiden, resurssien ja budjetoinnin osalta. Vuoden 2020 arviointikertomuksen havainnot ovat edelleen ajankohtaisia, ja vuonna 2024 näitä painopisteitä on tarkennettu. Merellisten asioiden vastuut ovat tällä hetkellä hajautuneet eri toimialoille, mikä on hidastanut kehitystyötä. Loppukaudella selkeytetään kulttuurin ja vapaa-ajan- sekä kaupunkiympäristön toimialan välinen vastuunjako kaupungin sisäisistä merellisistä toimenpiteistä ja määritellään, mikä toimiala vastaa niiden koordinoinnista.

Huoltotukikohtien suunnittelu ja toteuttaminen ovat keskeisiä sekä kaupungin oman huoltotoiminnan varmistamiseksi että yrittäjien liiketoiminnan kehityksen tukemiseksi. Tämä vahvistaa kaupungin valmiutta vastata merellisiin tarpeisiin ja parantaa yrittäjien toimintaedellytyksiä. Yksityisveneilijöiden osalta päivitetään veneiden talvisäilytyksen tilanne ja linjataan tulevaisuuden periaatteet. Tavoitteena on parantaa venesatamien palvelutasoa sekä lisätä resursseja niiden ylläpitoon ja kehitykseen.

Henkilöstön saatavuus

Henkilöstön saatavuudesta huolehditaan suunnitellusti ja pitovoimasta hyvän henkilöstöjohtamisen keinoin. Tavoitteena on olla monenlaisista taustoista tuleville houkutteleva työpaikka. Työhyvinvointia tukevan työkuultuurin rakenteita vahvistetaan ja huolehditaan henkilöstön ja esihenkilöiden jaksamisesta ja työhyvinvoinnista. Toimialan johtamiskulttuuria kehitetään.

Talousarvion toiminnan tavoitteet vuodelle 2025

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Väestöryhmien väliset positiiviset kohtaamiset lisääntyvät kaupunkiuudistusalueilla
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Lapsiperheille ja ikääntyneille suunnattujen tapahtumien ja toimintojen järjestäminen kaupunkiuudistusalueilla (käyntikertojen lkm)
Mittarin 1 lähtöarvo	vuoden 2024 toteuma
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 161 260 (10 % kasvu suhteessa vuoden 2023 toteumaan)

Väestöryhmien väliset positiiviset kohtaamiset lisäävät turvallisuuden tunnetta ja asumistyytyväisyyttä. Toimiala järjestää kaupunkiuudistusalueilla eri väestöryhmiä kokoavia tapahtumia ja markkinoi niitä tehokkaasti, mikä lisää tapahtumakävijöiden määrää. Samalla alueiden viihtyisyys ja vetovoimaisuus lisääntyy.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Erot nuorten toimintakyvyssä ja tulevaisuuden näkymissä eri väestöryhmien välillä vähenevät
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Projektisuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen, joilla parannetaan matalan kynnyksen vapaa-ajan ja harrastustoiminnan saavutettavuutta yhteistyössä yhteisöjen ja muiden toimijoiden kanssa kiinnittämällä erityistä huomiota maahanmuuttajataustaisten tyttöjen tavoittamiseen
Mittarin 1 lähtöarvo	Toimialan yhteinen projektisuunnitelma on vuoden alussa olemassa ja hyväksytty toimialan johtoryhmässä
Mittarin 1 tavoitearvo	Toimenpiteet on tehty projektisuunnitelman mukaisesti

Erot nuorten toimintakyvyssä ja tulevaisuuden näkymissä eri väestöryhmien välillä vähenevät, kun lapset, nuoret ja perheet kokevat olevansa osa moninaista Helsinkiä. Mielekäs vapaa-aika ja harrastaminen ovat tärkeitä lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen, mutta palvelut eivät saavuta tiedon puutteen takia tai koska niitä ei koeta omiksi itselle tai omalle yhteisölle.

Osallisuutta edistetään rakentamalla luottamusta kohdennetuissa dialogitilaisuuksissa, toimintaa ja viestintää kohdentamalla sekä kohderyhmän nuorten lyhyitä keikkatöitä lisäämällä. Tavoitteen toimenpiteillä edistetään palvelujen tunnettuutta ja niiden käyttöä sekä erilaisten vaihtoehtoisten toimintamahdollisuuksien löytämistä ja onnistumisen kokemuksia. Toimenpiteillä saadaan tietoa myös palvelujen saavutettavuuden kehittämiseksi.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Tuottavuuden kehittäminen
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Käyttötalouden tuottavuus
Mittari 1	Yksikkökustannukset palvelukokonaisuuksittain (€)
Mittarin 1 lähtöarvo	Tilinpäätös 2024 mukaiset yksikkökustannukset palvelukokonaisuuksittain
Mittarin 1 tavoitearvo	Korkeintaan talousarvion 2025 mukaiset yksikkökustannukset palvelukokonaisuuksittain

Toimialan tuottavuusohjelma on valmis vuoden 2025 alussa ja sen toimenpiteitä ryhdytään toteuttamaan.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Edistämme kaupunkilaisten työkykyä ja työllistymistä kaikissa elämänvaiheissa
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	18–24-vuotiaiden työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten tavoittaminen (tavoitettujen nuorten %-osuus, joista on tehty etsivän nuorisotyön ilmoitus)
Mittarin 1 lähtöarvo	46
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 60

Palveluohjausta toteutetaan aktiivisesti: nuoria ohjataan löytämään oikeat paikat ja keinot kulloinkin tarpeellisten asioiden hoitamiseksi ja elämänlaadun tukemiseksi. Nuoren itsensä lisäksi yhteydenottoja tulee myös hänen lähipiiristään tai viranomaisilta.

Etsivä nuorisotyö tarjoaa apua nuorille, jotka eivät ole opiskelemassa tai töissä, sekä niille, jotka muuten toivoisivat elämäänsä muutosta. Tapaamiset ovat vapaaehtoisia ja luottamuksellisia. Etsivä nuorisotyö on nuorelle ilmaista ja sillä luodaan kunnioittava ja luottamuksellinen suhde nuoreen.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Edistetään ympäristötietoisuutta ja -vastuullisuutta
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka
Mittari 1	Palvelukokonaisuuksien ympäristöohjelmien toimenpiteiden toteuttaminen (kpl)
Mittarin 1 lähtöarvo	vuonna 2024 toteutetut toimenpiteet palvelukokonaisuuksittain
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 2 uutta toimenpidettä/ palvelukokonaisuus

Palvelukokonaisuuksissa on laadittu ympäristöohjelmat, joiden toimenpiteitä vuosittain toteutetaan. Toteuttamisessa apuna on toimialalle virallistettu ympäristötyöryhmä, jossa on edustettuna yhteisten palvelujen lisäksi palvelukokonaisuudet. Toimenpiteiden toteuttamiseksi toimialalla kehitetään toimivia ympäristöjohtamisen rakenteita ja osaamista.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Parannetaan toiminnan elinvoimaisuutta palveluverkkosuunnittelun avulla varmistamalla, että palveluja toteutetaan oikeassa paikassa, oikealla tavalla ja riittävässä suhteessa palvelun tarpeeseen
Tavoitekategoria	Toimialan oma

Toiminnan tavoite	Selite
Strategian loppukauden painopiste	Viihtyisä kaupunki
Mittari 1	Toimialan palveluverkkosuunnittelun ohjaavien periaatteiden päivittäminen
Mittarin 1 lähtöarvo	Palveluverkkosuunnittelua ohjaavat periaatteet on laadittu vuonna 2020
Mittarin 1 tavoitearvo	Palveluverkon pidemmän aikavälin kehittämisen tavoitteet (10 + vuotta) on laadittu ja hyväksytty toimialan johtoryhmässä
Mittari 2	Palveluverkkosuunnittelun toimintamallin käyttöönotto toimialalla ja sen palvelukokonaisuuksissa
Mittarin 2 lähtöarvo	Toimialayhteinen palveluverkkosuunnittelun toimintamalli on tehty
Mittarin 2 tavoitearvo	Uuden toimintamallin mukainen vuosikello on kokonaisuudessaan viety läpi toimialalla ja palvelukokonaisuuksissa

Kaupunkiyhteisissä palveluverkkosuunnittelun periaatteissa veloitetaan toimialoja päivittämään omat periaatteensa strategiakausittain. Toimialan periaatteet ovat vuodelta 2020 ja uusi strategiakausi alkaa vuonna 2025. Palveluverkkosuunnittelun projekti päättyy vuonna 2025 ja toimintamalli siirtyy osaksi päivittäistä työtä. Toimintamallin yhteydessä määritellään lähi-, alueelliset ja kaupunkitasoiset palvelut sekä digitaaliset ja kotiin vietävät palvelut.

2.1.4.2. 4 10 01 Kulttuuri ja vapaa-aika

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	37 135	33 775	33 642	32 994	33 244	34 597	35 902
Menot yhteensä	260 375	267 687	266 032	276 854	276 605	290 770	301 829
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-223 240	-233 912	-232 390	-243 860	-243 361	-256 173	-265 927
Poistot	10 158	8 378	8 362	7 779	7 779	8 386	9 493
Tilikauden tulos	-233 398	-242 290	-240 752	-251 639	-251 139	-264 559	-275 419

Liikuntapalvelut

Toiminnan kuvaus

Liikuntapalvelukokonaisuus vastaa liikunnasta ja liikuntapolitiikasta sekä liikunnan järjestämisestä ja liikuntapaikoista sekä leirintäalueesta. Palvelukokonaisuuden palvelut ovat liikuntaan aktivointi, liikuntapaikat ja ulkoilupalvelut.

Liikuntapalvelukokonaisuus:

- Edistää arki- ja hyöty liikkumista
- Edistää omaehtoista liikuntaa sekä
- Edistää organisoitua liikuntaa ja urheilua.

Talousarviovuoden muutokset

Liikuntapalvelukokonaisuuden toimintakatemuutosten suurimmat selittävät syyt ovat palkankorotukset, energiakustannusten nousu ja palkkatukiudistuksen vaikutukset.

Palveluverkon keskeisimpiä muutoksia ovat Puistolän liikuntahallin purkaminen sekä Oulunkylän jäähallin ja Yrjönkadun uimahallin perusrannusten valmistuminen.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulos- budjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Liikuntapalvelukokonaisuus							
Liikuntaan aktivointi -palvelu							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	5 848 426	6 361 438	6 723 088	7 084 575	7 466 693	7 515 883	8 066 197
Suorite (asiakaskäynnit)	246 853	209 496	288 069	505 524	389 000	383 123	426 000
-josta fyysiset asiakaskäynnit	246 853	209 496	288 069	417 914	300 000	300 000	375 000
-josta digitaaliset asiakaskäynnit				87 610	89 000	83 123	51 000
Yksikkökustannus (€/asiakaskäynnit)	24	30	23	14	19	20	19
Yksikkökustannuksen muutos-%		28,2	-23,1	-40,0	37,0	40,0	-1,4
Ulkoilupalvelut							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	20 187 210	21 189 960	23 062 787	25 642 811	24 886 226	24 863 886	25 783 127
Suorite (fyysiset asiakaskäynnit)	1 384 869	1 385 188	1 251 238	1 161 023	900 000	900 000	900 000
Yksikkökustannus (€/fyysiset asiakaskäynnit)	15	15	18	22	28	28	29
Yksikkökustannuksen muutos-%		4,9	20,5	19,8	25,2	25,1	3,6
Liikuntapaikat-palvelu							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	45 812 467	47 446 604	54 420 830	67 148 370	62 930 353	63 044 512	65 204 779
Suorite (fyysiset asiakaskäynnit)	6 489 493	7 020 654	8 119 790	8 793 077	7 800 000	7 800 000	8 000 000
Yksikkökustannus (€/fyysiset asiakaskäynnit)	7,1	6,8	6,7	7,6	8,1	8,1	8,2
Yksikkökustannuksen muutos-%		-4,3	-0,8	13,9	5,7	5,8	1,0
Suorite (aukiolotunnit)					284 660	284 393	281 117
Yksikkökustannus (€/h)					221	222	232
Yksikkökustannuksen muutos-%							5,0
Alla avattu liikuntapaikat- palvelun palvelukustannukset tarkemmin:							
Uimahallit ja maauimalat							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	16 021 890	14 826 341	16 719 356	19 291 393	18 080 839	18 117 698	18 734 388
Suorite (fyysiset asiakaskäynnit)	732 692	656 323	1 008 208	1 133 314	998 000	998 000	998 000
Yksikkökustannus (€/fyysiset asiakaskäynnit)	22	23	17	17	18	18	19
Yksikkökustannuksen muutos-%		4,5	-26,1	0	5,9	5,9	5,6
Suorite (aukiolotunnit)					14 984	14 984	14 984
Yksikkökustannus (€/h)					1 207	1 209	1 250
Yksikkökustannuksen muutos-%							3,61
Liikuntahallit ja palloiluhallit							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	11 182 435	17 780 477	19 094 145	26 066 191	24 397 782	24 447 520	25 279 664
Suorite (fyysiset asiakaskäynnit)	1 205 148	914 361	1 431 336	1 721 305	1 724 000	1 724 000	1 700 000
Yksikkökustannus (€/fyysiset asiakaskäynnit)	9	19	13	15	14	14	15
Yksikkökustannuksen muutos-%		109,6	-31,4	13,5	-6,5	-6,4	5,1
Suorite (aukiolotunnit)					44 212	43 945	42 467
Yksikkökustannus (€/h)					552	556	595
Yksikkökustannuksen muutos-%							7,9
Muut liikuntapaikat*							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	18 608 142	14 839 786	18 607 329	21 790 786	20 451 732	20 479 294	21 190 727
Suorite (fyysiset asiakaskäynnit)	4 551 653	5 449 970	5 680 246	5 938 458	5 078 000	5 078 000	5 302 000

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Yksikkökustannus (€/fyysiset asiakaskäynnit)	4,1	2,7	3,3	3,7	4,0	4,0	4,0
Yksikkökustannuksen muutos-%		-33,4	20,3	12,0	9,8	9,9	-0,8
Suorite (aukiolotunnit)					225 464	225 464	223 666
Yksikkökustannus (€/h)					91	91	95
Yksikkökustannuksen muutos-%							4,4
*sisältää mm. liikuntapaistot ja -kentät, tekojääradat ja jäähallit							
Muut kustannukset yhteensä (€)	-987 958	-493 418	-1 578 449	-2 167 784	-3 768 675	-3 710 109	-4 740 103
Järjestöavustukset	8 372 563	9 378 823	8 399 379	8 384 800	8 821 000	8 821 000	8 821 000
Ulkopuolelta saatuja avustuksia vastaavat menot	240 853	54 797	30 600	47 486	144 000	144 000	144 000
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-9 601 374	-9 927 038	-10 008 428	-10 600 070	-12 733 675	-12 675 109	-13 705 103
Palvelukokonaisuuden kustannukset yhteensä	70 860 145	74 504 584	82 628 256	97 707 972	91 514 597	91 714 172	94 314 000

Liikuntaan aktivoinnin palvelukustannusten kehityksessä on tunnistettavissa koronapandemian vaikutus vuosina 2020 ja 2021, jolloin suoritemäärät laskivat ja yksikkökustannukset nousivat. Myös palkkojen korotukset ja muu hintojen voimakas nousu näkyvät vuosina 2020–2025. Nämä yhdessä ovat nostaneet kustannuksia. Digitaalisten käytikertojen vertailua eri vuosien välillä hankaloittavat niiden uudelleenmäärittelyt vuosina 2022 ja 2025.

Ulkoilupalvelujen yksikkökustannusten kehityksessä on havaittavissa merkittäviä muutoksia, joihin ovat vaikuttaneet useat tekijät. Vuodesta 2022 alkaen energian hinta sekä liikuntapaikkojen ylläpitämisen kustannukset ovat kasvaneet voimakkaasti. Myös ylläpitovuokrien korotus vuonna 2022 sekä sisäisen vuokramallin uudistus vuonna 2023 ovat nostaneet yksikkökustannuksia. Vastaavasti Kivikon hiihtohallista luopuminen vuonna 2024 laskee kustannuksia. Vuonna 2025 määrärahojen kasvua selittävät energiamenojen nousu, palkankorotukset ja muu hintojen nousu.

Liikuntapaikkojen yksikkökustannuksen nousussa näkyvät myös koronasta johtuva asiakasmäärien lasku vuosina 2020 ja 2021. Kustannuksia ovat nostaneet viime vuosina seuraavat tekijät: energian hinnan nousu vuodesta 2022 alkaen, ylläpitovuokrien korotus vuonna 2022 ja sisäisen vuokramallin uudistus vuonna 2023. Myös liikuntapaikkojen kunnossapitokustannukset ovat nousseet vuosina 2020–2024. Vastaavasti kustannuksia on laskenut Olympiastadionin vuokrasopimuksen siirtyminen kaupunkiympäristön toimialan hallintaan vuonna 2024. Vuonna 2025 kustannuksia nostaa energiamenojen kasvu, Oulunkylän remontoitu jäähalli, palkkojen korotukset ja muu hintojen nousu.

Kulttuuripalvelut

Toiminnan kuvaus

Kulttuuripalvelukokonaisuus vastaa kaupungin kulttuuripolitiikasta sekä kulttuuri-, orkesteri- ja museotoiminnasta. Kulttuuripalvelukokonaisuus vastaa sille kuuluvista alueellisista erityistehtävistä, joista lailla on erikseen säädetty. Palvelukokonaisuuden palvelut ovat kaupungin museo, kaupunginorkesteri, kulttuurin edistäminen ja kulttuurikeskukset.

Kulttuuripalvelukokonaisuus:

- Mahdollistaa ja varmistaa monipuolisen ammattimaisen taiteen ja kulttuurin olosuhteet
- Mahdollistaa helsinkiläisten läpi elämän kestävän yhteyden taiteeseen ja kulttuuriin
- Vahvistaa taiteen ja kulttuurin keinoin alueiden kukoistusta sekä
- Huolehtii valtakunnallisista ja alueellisista erityistehtävistä, joista säädetään lailla.

Talousarviovuoden muutokset

Kulttuuripalvelukokonaisuuden toimintakatemuutosten suurimmat selittävät syyt ovat palkankorotukset ja palkkatukiudistuksen vaikutukset.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulos- budjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Kulttuuripalvelukokonaisuus							
Kaupunginmuseo							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	8 175 605	8 566 924	8 930 448	9 725 186	10 673 894	10 652 036	11 145 447
Suorite (asiakaskäynnit)	148 303	128 311	642 140	687 257	702 220	708 671	494 900
-josta fyysiset asiakaskäynnit	148 303	128 311	318 991	433 422	442 000	443 451	393 000
-josta digitaaliset asiakaskäynnit	0	0	323 149	253 835	260 220	265 220	101 900
Yksikkökustannus (€/asiakaskäynnit)	55	67	14	14	15	15	23
Yksikkökustannuksen muutos-%		21,1	-79,2	1,8	7,4	6,2	48,2
Suorite (aukiolotunnit)		5 143	7 074	7 005	6 735	6 735	7 074
Yksikkökustannus (€/h)		1 666	1 262	1 388	1 585	1 582	1 576
Yksikkökustannuksen muutos-%			-24,2	10,0	14,2	13,9	-0,6
Kaupunginorkesteri							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	12 366 419	12 786 331	14 034 142	14 745 721	15 366 787	15 241 660	16 042 840
Suorite (asiakaskäynnit)	22 888	18 955	323 244	326 522	251 000	251 000	275 900
-josta fyysiset asiakaskäynnit	22 888	18 955	60 552	104 803	95 000	95 000	105 000
-josta digitaaliset asiakaskäynnit	0	0	262 692	221 719	156 000	156 000	170 900
Yksikkökustannus (€/asiakaskäynnit)	540	675	43	45	61	61	58
Yksikkökustannuksen muutos-%		24,8	-93,6	4,0	35,6	34,5	-5,0
Kulttuurikeskukset							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	7 444 891	7 728 739	7 859 794	9 091 323	9 991 301	10 018 856	10 429 698
Suorite (asiakaskäynnit)	296 309	221 286	559 275	623 788	581 650	559 161	534 250
-josta fyysiset asiakaskäynnit	296 309	221 286	541 704	542 870	577 000	554 511	534 000
-josta digitaaliset asiakaskäynnit	0	0	17 571	80 918	4 650	4 650	250
Yksikkökustannus (€/asiakaskäynnit)	25	35	14	15	17	18	20
Yksikkökustannuksen muutos-%		39,0	-59,8	3,7	17,9	22,9	13,6
Suorite (aukiolotunnit)					15 555	15 555	15 555
Yksikkökustannus (€/h)					642	644	671
Yksikkökustannuksen muutos-%							4,4
Kulttuurin edistäminen							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	5 681 392	5 837 951	6 047 901	6 022 173	7 375 901	7 017 028	7 724 538
Suorite (asiakaskäynnit)	112 884	46 490	206 531	323 703	191 700	243 700	170 000
-josta fyysiset asiakaskäynnit	112 884	46 490	69 195	142 042	93 000	145 000	105 000
-josta digitaaliset asiakaskäynnit	0	0	137 336	181 661	98 700	98 700	65 000
Yksikkökustannus (€/asiakaskäynnit)	50	126	29	19	38	29	45
Yksikkökustannuksen muutos-%		149,5	-76,7	-36,5	106,8	54,8	18,1
Suorite (aukiolotunnit)					5 304	5 304	5 304
Yksikkökustannus (€/h)					1 391	1 323	1 456
Yksikkökustannuksen muutos-%							4,7
Muut kustannukset yhteensä (€)							
Järjestöavustukset	20 916 791	19 129 038	17 030 066	17 112 120	18 659 000	18 659 000	18 659 000
Ulkopuolelta saatuja avustuksia vastaavat menot	264 603	3 472 028	731 325	1 201 920	597 000	711 000	597 000
HAM taidemuseon menot	7 524 227	7 002 593	7 557 175	2 137 984	1 981 336	2 035 616	2 061 000

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-4 015 612	-4 151 816	-4 185 856	-4 433 306	-5 325 644	-5 301 196	-5 730 523
Palvelukokonaisuuden kustannukset yhteensä	58 358 316	60 371 788	58 004 995	55 603 121	59 319 575	59 034 000	60 929 000

Kulttuuripalveluiden palvelukustannusten kehityksessä on tunnistettavissa koronapandemian vaikutus vuosina 2020 ja 2021 sekä vielä vuoden 2022 alussa, jolloin suoritämäärien pudotus on nostanut yksikkökustannuksia.

Digitaalisten käyntikertojen vertailua eri vuosien välillä hankaloittavat niiden uudelleenmäärittelyt vuosina 2022 ja 2025. Kaupunginmuseon Aleksanterinkadun toimipisteen sulkeminen perusnäyttelyn uudistustöiden vuoksi oletetaan vähentävän fyysisiä kävijöitä 2025. Kulttuurikeskuksissa on vuodelle 2025 laskettu fyysisten kävijöiden tavoitteita, koska kesätapahtumiin kohdennetaan vähemmän määrärahoja kuin aiemmin.

Sisäisen vuokramallin uudistus vuoden 2023 alusta nosti tilavuokrakustannuksia kulttuuripalveluissa yhteensä 15,5 %. Palkankorotukset sekä muu hintojen nousu palvelujen ostoissa sekä aineissa ja tavaroissa nostavat kustannuksia. Kustannuksiin vaikuttaa myös palkkatukiudistus vuodesta 2025 alkaen. Energiahinnan nousu näkyy myös kulttuuripalvelujen toimitilojen kustannuksissa. Helsingin taidemuseon kustannukset ja käyntikerrat on eriytetty kaikilta laskentavuosilta, koska museo säätiöitiin vuoden 2023 alusta.

Nuorisopalvelut

Toiminnan kuvaus

Nuorisopalvelukokonaisuus huolehtii nuorisotyöstä ja nuorisopolitiikasta. Palvelukokonaisuuden palvelut ovat itäinen nuorisotyö, läntinen nuorisotyö ja pohjoinen nuorisotyö.

Nuorisopalvelukokonaisuus:

- Vahvistaa nuorten toimijuutta
- Työskentelee yhteisöjen ja nuorten ryhmien kanssa
- Innostaa nuoria vaikuttamiseen ja omaehtoiseen toimintaan sekä
- Toimii nuoruuden edunvalvojana ja vaikuttaa nuoruuden elinoloihin

Talousarviovuoden muutokset

Nuorisopalvelukokonaisuuden toimintakatemuutosten suurimmat selittävät syyt ovat palkankorotukset ja palkkatukiudistuksen vaikutukset. Valtionavustuksiin kohdistuvien muutosten vuoksi palvelukokonaisuuden avustustulot heikkenevät ja näitä avustustuloja vastaavia menoja on myös osittain pystytty pienentämään.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Nuorisopalvelukokonaisuus							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	28 156 299	29 374 067	31 102 620	34 593 066	38 484 988	38 300 920	40 736 887
Suorite (asiakaskäynnit)	503 327	694 392	1 004 330	1 315 210	1 150 000	1 241 700	1 204 650
-josta fyysiset asiakaskäynnit	503 327	631 542	863 522	1 187 975	1 017 000	1 108 700	1 082 000
-josta digitaaliset asiakaskäynnit		62 850	140 808	127 235	133 000	133 000	122 650
Yksikkökustannus (€/asiakaskäynnit)	56	42	31	26	33	31	34
Yksikkökustannuksen muutos-%		-24,4	-26,8	-15,1	27,2	17,3	1,0
Suorite (aukiolotunnit)					52 186	52 186	52 186
Yksikkökustannus (€/h)					737	734	781
Yksikkökustannuksen muutos-%							5,9
Muut kustannukset yhteensä (€)	721 037	1 985 462	1 936 104	1 886 555	798 970	643 267	-97 887

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Järjestöavustukset	2 621 532	2 949 545	2 723 322	2 742 540	2 851 000	2 851 000	2 851 000
Ulkopuolelta saatuja avustuksia vastaavat menot	2 024 879	3 094 434	3 304 573	3 477 690	3 153 937	2 973 987	2 654 000
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-3 925 374	-4 058 517	-4 091 791	-4 333 675	-5 205 967	-5 181 720	-5 602 887
Palvelukokonaisuuden kustannukset yhteensä	28 877 336	31 359 529	33 038 724	36 479 621	39 283 958	38 944 187	40 639 000

Nuorisopalvelujen palvelukustannusten kehityksessä on tunnistettavissa koronapandemian vaikutus vuosina 2020 ja 2021, jolloin suoritemäärien pudotus on nostanut yksikkökustannuksia. Sisäisen vuokramallin uudistus vuoden 2023 alusta on nostanut kustannuksia. Kustannuksiin vaikuttaa myös palkkatukiudistus vuodesta 2025 alkaen.

Nuorisopalveluissa palkankorotusten osuus kustannuskehityksessä on aina merkittävä (henkilöstökulujen osuus yli 50 % toimintakuluista). Valtuustokauden aikana nuoriso- ohjaajien määrä on lisääntynyt noin 5–7 ohjaajalla vuosittain.

Nuorisopalveluiden palvelukustannuslaskennassa ei huomioida Suomen harrastamisen mallin käyntikertoja sekä menoja, joihin saadaan avustustuloja.

Kirjastopalvelut

Toiminnan kuvaus

Kirjastopalvelukokonaisuus vastaa kirjastotoiminnasta sekä valtakunnallisesta kehittämistehtävästä, josta on lailla erikseen säädetty. Palvelukokonaisuuden palvelut ovat aluekirjastopalvelut, keskustakirjasto Oodi, kirjastoverkon yhteiset palvelut ja valtakunnalliset kehittämispalvelut.

- Kirjastopalvelukokonaisuus:
- Edistää lukemista ja kirjallisuutta
- Lisää yhdenvertaisia mahdollisuuksia digitaalisten palvelujen käyttöön
- Tarjoaa tiloja kansalaistoiminnalle ja tapahtumille
- Edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua sekä
- Huolehtii valtakunnallisista erityistehtävistä, joista säädetään lailla.

Talousarviovuoden muutokset

Kirjastopalvelukokonaisuuden toimintakatemuutosten suurimmat selittävät syyt ovat palkankorotukset ja palkkatukiudistuksen vaikutukset.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Kirjastopalvelukokonaisuus							
Aluekirjastopalvelut							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	30 522 755	31 214 923	32 568 858	36 468 702	39 100 209	38 925 993	41 132 636
Suorite (asiakaskäynnit)	5 908 673	5 877 381	7 014 718	8 398 671	7 720 535	8 086 855	7 541 456
-josta fyysiset asiakaskäynnit	3 968 769	3 531 975	4 750 518	5 678 465	5 200 000	5 569 762	5 250 000
-josta digitaaliset asiakaskäynnit	1 939 904	2 345 406	2 264 200	2 720 206	2 520 535	2 517 093	2 291 456
Yksikkökustannus (€/asiakaskäynnit)	5,2	5,3	4,6	4,3	5,1	4,8	5,5
Yksikkökustannuksen muutos-%		2,8	-12,6	-6,5	16,6	10,9	7,7
Suorite (aukiolotunnit)	92 752	104 274	106 930	111 521	111 521	111 521	111 521
Yksikkökustannus (€/h)	329	299	305	327	351	349	369

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Yksikkökustannuksen muutos-%		-9,0	1,7	7,4	7,2	6,7	5,2
Keskustakirjasto Oodi							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	11 924 947	11 861 568	12 326 183	11 196 838	12 091 586	12 107 389	12 718 671
Suorite (asiakaskäynnit)	1 985 922	1 747 355	2 677 218	3 312 842	3 279 465	3 213 145	3 358 544
-josta fyysiset asiakaskäynnit	1 228 020	856 108	1 820 297	2 477 668	2 500 000	2 430 238	2 650 000
-josta digitaaliset asiakaskäynnit	757 902	891 247	856 921	835 174	779 465	782 907	708 544
Yksikkökustannus (€/asiakaskäynnit)	6	7	5	3	4	4	4
Yksikkökustannuksen muutos-%		0,1	-0,3	-0,3	0,1	0,1	0,0
Suorite (aukiolotunnit)	3 546	4 071	4 267	4 262	4 273	4 273	4 273
Yksikkökustannus (€/h)	3 363	2 914	2 889	2 627	2 830	2 833	2 977
Yksikkökustannuksen muutos-%		-13,4	-0,9	-9,1	7,7	7,9	5,2
Muut kustannukset yhteensä (€)	-3 124 651	-2 742 689	-2 689 533	-1 987 607	-4 824 095	-4 474 382	-5 330 307
Ulkopuolelta saatuja avustuksia vastaavat menot	1 875 999	2 422 710	2 531 089	3 541 544	1 818 000	2 137 000	1 818 000
Valtakunnalliset kehittämisspalvelut	7 586	12 708	-60	21	0	0	0
Toimialan yhteisten palvelujen kustannukset	-5 008 236	-5 178 107	-5 220 562	-5 529 172	-6 642 095	-6 611 382	-7 148 307
Palvelukokonaisuuden kustannukset yhteensä	39 323 051	40 333 802	42 205 508	45 677 933	46 367 700	46 559 000	48 521 000

Kirjastopalvelukokonaisuuden palvelukustannusten kehityksessä on tunnistettavissa koronapandemian vaikutus vuosina 2020 ja 2021, sekä vielä vuoden 2022 alussa, jolloin suoritämäärien pudotus on nostanut yksikkökustannuksia. Digitaalisten käyntikertojen vertailua eri vuosien välillä hankaloittavat uudelleenmäärittelyt vuosina 2022 ja 2025.

Kirjastossa palkankorotusten osuus kustannuskehityksessä on aina merkittävä (henkilöstökulujen osuus yli 50 % toimintakuluista). Lisäresursointi Oodiin ja uusi Kalasataman kirjasto ovat lisänneet toimintakuluja erityisesti vuonna 2023. Palkkatukiudistus tulee nostamaan kirjaston henkilöstökustannuksia vuodesta 2025 alkaen.

Kirjastojen lasten ja nuorten kirja-aineisto määrärahaa on nostettu vuonna 2021 ja valtakunnalliseen E-aineistouudistukseen on kohdennettu määrärahoja vuonna 2024. Muutoin palvelujen sekä materiaalin ostoissa näkyy yleinen hinnannousu.

Ylläpitovuokrien korotus vuonna 2022 ja sisäisen vuokramallin uudistus vuonna 2023 sekä vuokrankorotukset vuonna 2024 ovat nostaneet kustannuksia kaikissa palveluissa. Energiahinnan nousu näkyy myös kirjaston toimitilojen kustannuksissa.

Yhteiset palvelut

Toiminnan kuvaus

Toimialalla on palvelukokonaisuuksien lisäksi toimialan yhteiset palvelut, joka huolehtii toimialalla keskitetysti hoidettavista yhteisistä palveluista. Toimialan yhteisiin palveluihin kuuluvat hallintopalvelut, henkilöstöpalvelut, kehittämis- ja digitalisaatiopalvelut, talous- ja suunnittelupalvelut sekä viestintä- ja markkinointipalvelut sekä keskitetyt hyvinvoinnin edistämisen palvelut -yksikkö.

Talousarviovuoden muutokset

Toimialan yhteisten palveluiden toimintakatemuutosten suurimmat selittävät syyt ovat palkankorotukset ja muiden pakollisten menojen nousu, rakenteellisten uudistusten resursointi sekä DigiHelsingin veloituksen kasvu.

Toimialan yhteisiä palveluja on uudelleenorganisoitu ja vuoden 2025 aikana uusi rakenne vakiinnutetaan. Toimialan moninaisia kehittämisshankkeita tukemaan perustetaan projektipalvelu, ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvää työtä muotoillaan ja vahvistetaan edelleen. Toimiala valmistautuu osaltaan kaupunkiyhteisten hankkeiden toteuttamiseen, kuten henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistukseen.

Tilankäytön tehokkuuden kehitys

Tilankäytön mittarit	Tilin-päätös 2020	Tilin-päätös 2021	Tilin-päätös 2022	Tilin-päätös 2023	Tulos-budjetti 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Tilat yhteensä m ²	327 947	336 064	351 490	334 762	305 571	304 175	305 298	308 015	309 611
Toimistotilat yhteensä m ²	4 416	4 416	4 416	4 416	4 416	4 416	4 416	4 416	4 416
Toimistotilat m ² /henkilö	15,8	12,7	11,0	9,3	9,3	9,3	9,3	9,3	9,3
Palvelutilat tilat yhteensä m ²	323 531	331 648	347 074	330 346	301 155	299 759	300 882	303 599	305 195
Palvelutilat tilat m ² /fyysinen käyntikerta	0,022	0,023	0,019	0,016	0,016	0,015	0,015		

Tilankäytön tehokkuudessa ei ole merkittäviä muutoksia taloussuunnitelmakaudella.

Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät ja riskien hallintakeinot

Strategiset riskit

Segregaatio ja alueiden eriarvoisuus ovat lisääntyneet, mikä voi näkyä yhteiskunnallisen ilmapiirin kiristymisenä. Tämä kehitys voi heikentää kaupunkilaisten turvallisuudentunnetta ja lisää haastavia tilanteita palvelujen käyttäjien ja asukkaiden sekä asiakaspalvelutehtävissä työskentelevien työntekijöiden välillä. Turvallisuuden tunteen heikkenemisen vuoksi kaupungin palveluiden piiriin hakeutuvien asukkaiden määrä voi vähentyä.

Riskiä hallitaan kohdentamalla edelleen ja entisestään vaikuttavampia toimenpiteitä erityisesti lapsiin ja nuoriin, ikääntyneisiin, erityisryhmiin ja kaupunkiudistusalueisiin. Lisäksi osallistutaan aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun, toteutetaan demokratiaa edistäviä toimenpiteitä ja huomioidaan palvelujen markkinoinnissa asukkaiden moninaisuus. Hallintakeinojen toteuttaminen edellyttää pitkäaikaisia, palvelukokonaisuus- ja toimialarajat ylittäviä, samaan suuntaan eteneviä toimenpiteitä. Toimipisteissä tehdään vaarojen arviointeja.

Kansainvälisen turvallisuustilanteen muutokset voivat lisätä epävarmuutta palvelutuotannossa sekä hybridi-vaikuttamisen uhkaa.

Riskin hallitsemiseksi valmistellaan ajantasainen valmiussuunnitelma, arvioidaan turvallisuusympäristön muutosten vaikutuksia sekä tunnistetaan niihin liittyviä kehitystarpeita. Suunnitellaan ja toteutetaan poikkeusolojen johtamiskeskus. Lisäksi toimiala tunnistaa väestönsuojien vaatimat korjausinvestoinnit. Tämä tulee toimialalla vaatimaan väestönsuojelun korjaussuunnittelun kehittämistä.

Henkilöstön saatavuudessa ja osaamistasossa ja toimialan pitovoiman riittävydessä on merkittäviä riskejä. Riskiä hallitaan huolehtimalla toimialan osallisuudella ja aktiivisuudella henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistukseen, aktiivisella henkilöstösuunnittelulla, osaamista, työssäoppimista ja palkkausta kehittämällä, vahvistamalla johtamisoaamista sekä rakentamalla oppisopimuspolkuja.

Taloudelliset riskit

Toimialan resurssit saattavat osoittautua riittämättömiksi kasvavan ja monimuotoistuvan kaupungin kulttuurin ja vapaa-ajan tarpeisiin. Riskiä hallitaan arvioimalla jatkuvasti palvelutoiminnan laatua ja tasoa sekä vuonna 2024 laaditun toimialan tuottavuusohjelman toimenpiteiden toteuttamisella, ajantasaisella tietoperusteisella johtamisella sekä riittävällä priorisoinnilla.

Toimialan tilojen korjausvelan kasvu jatkuu, mikä erityisesti kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden toimipisteiden kunnossapitoa ja ylläpitoa lykättäessä voi kasvattaa kustannuksia sekä heikentää asiakaskokemusta, työhyvinvointia ja asiakkaiden sekä työntekijöiden turvallisuutta. Riskiä hallitaan varmistamalla tilasuunnittelun riittävät resurssit, tiiviillä yhteistyöllä kaupunkiympäristön toimialan kanssa, palveluverkkosuunnittelulla sekä tilahallintaprosessin kehittämällä.

Operatiiviset riskit

Huonosti toimivat tietojärjestelmät ja DigiHelsingin keskeneräiset toimintaprosessit sekä heikko kaupunkitasoinen digitaalisten palvelujen kehittäminen hankaloittavat entisestään palvelujen tuottamista sekä erityisesti palvelujen tuottamisen kehittämistä. Lisäksi tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvät uhat voivat realisoitua yhä useammin. Riskiä hallitaan tiiviillä yhteistyöllä ja ennakkoinnilla DigiHelsingin kanssa sekä osallistumalla kaupunkiyhteiseen suunnitteluun ja varmistamalla selkeä työnjako, riittävä resursointi sekä huolehtimalla henkilöstön riittävästä osaamisesta. Toimialalla tehdään tunnetuksi tiedonohjaussuunnitelmaa. Tietosuojaa ja tietoturvaa kehitetään lisäksi toimialan oman ohjelman avulla sekä toteuttamalla kaupunkiyhteistä toimenpideohjelmia.

Toimialan ja kaupunkitason suurten muutoshankkeiden läpiviemiseen sisältyy riskejä. Suuret ja strategiset muutoshankkeet ovat tavoitteiltaan kunnianhimoisia ja niiden hyötyjä haetaan pitkällä aikavälillä. Hankkeita toteutetaan yhteistyössä kaupungin sisäisten ja myös ulkoisten kumppaneiden kanssa. Riskinä on, että avainhenkilöt kuormittuvat tai kaupunkiorganisaation toimintaympäristön systeemiset kytkennät hankaloittavat yksittäisen tuotosten tai lopputavoitteiden saavuttamista. Riskiä hallitaan lisäämällä vakituista projektihenkilöstöä, vahvistamalla projektinhallintaosaamista, priorisointia sekä hyvällä yhteistyöllä sisäisten ja ulkoisten toimijoiden kanssa ja vahvistamalla ICT-hankinta- ja tilaajaosaamista. Muutoshankkeen projektipääliköltä edellytetään hyvää kaupungin ja toimialan tuntemusta, jotta hankkeet integroituvat kokonaisuuteen sulavasti.

Jatkuvat muutokset toimintaympäristössä ja tavoitteenasetannan uudistuminen voivat kuormittaa henkilöstöä ja esihenkilöitä arkisen työn toteuttamisessa. Riskiä hallitaan vahvistamalla toimialan sisäistä vuoropuhelua ja kohdentamalla toimialayhteisiä taloudellisia resursseja. Lisäksi riskiä hallitaan kehittämällä ja tukemalla esihenkilötyötä sekä toteuttamalla työhyvinvointitoimenpiteitä.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön käyttö	Tilin-päätös 2020	Tilin-päätös 2021	Tilin-päätös 2022	Tilin-päätös 2023	Tulos-budjetti 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talous-suunni-telma 2026	Talous-suunni-telma 2027
Henkilöstön määrä (oma henkilöstö)	1 822	1 907	1 824	1 841	1 762	1 851	1 856	1 860	1 870
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)			2 079	1 988	1 988	2 060	2 065	2 068	2 078
Vuokratyövoiman käyttö (ostot euroina)	1 147 280	1 773 549	2 244 623	2 666 570	2 485 855	2 485 855	2 562 917	2 650 056	2 734 857

Toimialalla on laadittu henkilöstösuunnitelmat toimiala- ja palvelukokonaisuustasoille vuosille 2025–2027.

Suurituskykyä kehittävien tavoitteiden tarkoituksena on varmistaa, että älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen. Tavoitellaan palvelutuotannon tuottavuuskasvua, joka näkyy palvelujen paranemisena tai säästyvinä menoina.

Toimialalla johdetaan digitaalista transformaatiota ja kehitetään tiedolla johtamista strategisella ja toiminnallisella tasolla. Tietoturvallisuutta ja tietosuojaa kehitetään jatkuvasti. Asiakkuuksien johtamisen kehittämiseksi luodaan ratkaisuja sekä parannetaan toiminnan elinvoimaisuutta palveluverkkosuunnittelun avulla varmistamalla, että palveluja toteutetaan oikeassa paikassa, oikealla tavalla ja riittävässä suhteessa palvelun tarpeeseen.

Toimialalla huolehditaan henkilöstön saatavuudesta suunnitellusti ja pitovoimasta hyvän henkilöstöjohtamisen keinoin. Tavoitteena on olla monenlaisista taustoista tuleville houkutteleva työpaikka. Työhyvinvointia tukevan työkuultuurin rakenteita vahvistetaan ja huolehditaan henkilöstön ja esihenkilöiden jaksamisesta ja työhyvinvoinnista. Toimialan johtamiskulttuuria kehitetään.

Henkilöstömäärään liittyvillä tavoitteilla turvataan kaupungin palvelut osaavan, joustavan ja riittävän henkilöstön turvin. Toimialan vakanssi- ja osaamisrakenteita uusitaan palvelustrategioiden ja tavoitteiden mukaiseksi sekä etsitään ketteriä ratkaisuja henkilöstötarpeisiin. Toimialalla tehdään ennakoivaa määrällistä henkilöstösuunnittelua, ja uudistetaan tarvittaessa tehtäviä ja niiden vaatimusarviointia. Palkkatukea koskevan muutoksen myötä etsitään kustannustehokkaita ja kestäviä ratkaisuja.

Yhteistyöhön ja liikkuvuuden parantamiseen liittyvillä tavoitteilla luodaan aktiivista yhteistyön kulttuuria asiakkaidemme parhaaksi. Yhteistyörakenteita toimialan palveluiden ja kaupungin toimialojen välille vahvistetaan ja tehdään ne näkyväksi ja avoimiksi. Henkilöstön yhteistyövalmiuksia kehitetään esimerkiksi työyhteisöviestinnän ja oppimisen taitoja sekä osaamisen jakamisen taitoja vahvistamalla. Yhteisöohjautuvuuden käytäntöjä vahvistetaan. Toimialan sisäistä liikkuvuutta edistetään.

Osaamisen kehittämisen tavoitteilla tehdään systemaattista organisaation ja yksilön oppimisen edistämisen suunnittelua.

Osaamisen kehittämisen painopisteet ovat:

- Oppiva ja hyvinvoiva työyhteisö
- Itsensä johtaminen, yhteisöohjautuvuus, ketteryys ja kokeilut, moninaisuusosaaminen
- Asiakaskohtaaminen
- Vuorovaikutustaidot, moninaisuusosaaminen, osallistaminen asiakastyöskentelyssä, palvelumuotoilu
- Digiosaaminen ja kehittyvät työskentelytavat

- Tiedolla johtaminen, projektien johtaminen, tekoälyn hyödyntämisen osaaminen, tietosuoja-, tietoturva- ja riskienhallinnan osaaminen
- Johtamisosaaminen
- Työkykyjohtaminen, osaamisen johtaminen, valmentava johtaminen (ml. moninaisuuden johtaminen), muutoksen johtaminen, tuottavuusajattelu
- Muu osaamisen kehittymistä tukeva toiminta: Oppisopimusratkaisut, korkeakouluharjoittelijat, opinnäytetyöt ja tutkimusyhteistyö

2.1.4.3. 4 10 02 Kulttuurin laitosavustukset

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä							
Menot yhteensä	29 231	24 960	24 960	25 100	25 100	25 556	25 168
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-29 231	-24 960	-24 960	-25 100	-25 100	-25 556	-25 168
Poistot							
Tilikauden tulos	-29 231	-24 960	-24 960	-25 100	-25 100	-25 556	-25 168

Kulttuurin laitosavustuksilla tuetaan kulttuuria edistäviä toimijoita Helsingissä. Tukimuotoina ovat toiminta-, vuokra- sekä laina- ja korkoavustus. Vuonna 2025 avustuksia myönnetään seuraaville yhteisöille: HAM Helsingin taidemuseosäätiö sr, Helsingin teatterisäätiö sr, Suomen kansallisooppera- ja baletti sr, UMO-säätiö sr.

2.1.4.4. 4 10 03 Liikunnan laitosavustukset

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä							
Menot yhteensä	15 893	10 063	10 063	10 262	10 262	10 836	11 610
<i>Ylitysoikeus</i>							
Toimintakate	-15 893	-10 063	-10 063	-10 262	-10 262	-10 836	-11 610
Poistot							
Tilikauden tulos	-15 893	-10 063	-10 063	-10 262	-10 262	-10 836	-11 610

Liikunnan laitosavustuksilla tuetaan liikuntaa edistäviä toimijoita Helsingissä. Tukimuotoina ovat toiminta-, vuokra- sekä laina- ja korkoavustus. Vuonna 2025 avustuksia myönnetään seuraaville yhteisöille: Helsinki Stadion Oy, Jääkenttäsäätiö sr, Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy, Urhea-säätiö sr, Urheiluhallit Oy, Vuosaaren Urheilutalo Oy.

Tuloslaskelmaosa

Kunta-Helsinki

2.2. Tuloslaskelmaosa

2.2.1. Kunta-Helsingin tuloslaskelma 2023–2027

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toimintatulot						
Myyntitulot	372 823	415 449	427 780	436 570	454 931	476 876
Maksutulot	130 082	93 120	95 555	89 218	90 943	92 512
Tuet ja avustukset	51 055	30 886	51 382	16 595	16 826	18 248
Vuokratulot	539 516	569 949	565 192	584 653	603 209	618 675
Muut toimintatulot	91 311	105 784	109 117	82 009	100 997	90 110
Toimintatulot	1 184 788	1 215 189	1 249 026	1 209 045	1 266 906	1 296 421
Valmistus omaan käyttöön	124 337	117 329	122 738	114 522	113 963	113 906
Toimintamenot						
Palkat	-964 264	-1 001 597	-1 019 573	-1 066 448	-1 099 840	-1 140 320
Henkilösivumeno	-253 886	-243 223	-234 565	-249 622	-256 648	-265 836
Palvelujen ostot	-978 214	-1 050 830	-1 107 119	-1 116 361	-1 150 333	-1 191 326
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-168 041	-164 374	-166 546	-172 033	-188 978	-194 121
Avustukset	-269 753	-242 815	-263 582	-320 570	-325 559	-329 836
Vuokramenot	-216 265	-235 645	-234 456	-240 726	-253 882	-266 971
Muut toimintamenot	-44 012	-77 455	-66 715	-94 118	-71 478	-86 071
Toimintamenot	-2 894 435	-3 015 938	-3 092 555	-3 259 879	-3 346 719	-3 474 481
Toimintakate	-1 585 310	-1 683 421	-1 720 792	-1 936 312	-1 965 850	-2 064 153
Verotulot	2 038 330	1 842 000	1 840 000	1 891 000	1 962 000	2 068 000
Valtionosuudet	200 210	261 000	296 800	403 000	438 000	458 000
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	115 631	113 059	119 329	111 703	104 402	100 935
Muut rahoitustulot	82 685	79 291	59 621	62 861	63 061	63 231
Korkomenot	-36 565	-39 841	-42 979	-52 790	-57 963	-65 635
Muut rahoitusmenot	-387	-1 511	-1 522	-1 521	-1 521	-1 521
Vuosikate	814 594	570 577	550 458	477 941	542 129	558 857
Poistot	-364 863	-372 975	-364 891	-368 667	-373 642	-375 192
Satunnaiset erät	-12 983					
Tilikauden tulos	436 748	197 602	185 567	109 274	168 487	183 665
Poistoeron muutos	-414	2 317	2 349	2 317	2 317	2 317
Varausten muutos	3 580					
Rahastojen muutos	-1 695	-2 923	-4 501	-1 154	-1 344	-1 566
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	438 219	196 996	183 415	110 437	169 460	184 416

2.2.2. Kunta-Helsingin vuoden 2025 tuloslaskelma eriteltynä

1 000 €	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liikelaitokset ja rahastot	Yhteensä, sisäiset erät mukana	Yhteensä, sisäiset erät vähennetty
Toimintatulot				
Myyntitulot	221 358	549 810	771 168	436 570
Maksutulot	88 518	700	89 218	89 218
Tuet ja avustukset	18 847	17 463	36 310	16 595
Vuokratulot	1 074 074	5 719	1 079 793	584 653
Muut toimintatulot	79 883	2 126	82 009	82 009
Toimintatulot	1 482 680	575 818	2 058 498	1 209 045
Valmistus omaan käyttöön	7 500	107 022	114 522	114 522
Toimintamenot				
Palkat	-899 844	-166 604	-1 066 448	-1 066 448
Henkilösivumenot	-210 050	-39 573	-249 622	-249 622
Palvelujen ostot	-1 157 613	-287 636	-1 445 249	-1 116 361
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-116 050	-61 550	-177 600	-172 033
Avustukset	-296 779	-43 506	-340 285	-320 570
Vuokramenot	-708 310	-27 556	-735 866	-240 726
Muut toimintamenot	-90 178	-4 084	-94 262	-94 118
Toimintamenot	-3 478 823	-630 509	-4 109 332	-3 259 879
Toimintakate	-1 988 643	52 331	-1 936 312	-1 936 312
Verotulot	1 891 000		1 891 000	1 891 000
Valtionosuudet	403 000		403 000	403 000
Rahoitustulot ja -menot				
Korkotulot	112 107	8 846	120 953	111 703
Muut rahoitustulot	68 358		68 358	62 861
Korkomenot	-49 000	-13 040	-62 040	-52 790
Muut rahoitusmenot	-1 500	-5 518	-7 018	-1 521
Vuosikate	435 322	42 618	477 941	477 941
Poistot	-326 129	-42 538	-368 667	-368 667
Satunnaiset erät				
Tilikauden tulos	109 194	80	109 274	109 274
Poistoeron muutos		2 317	2 317	2 317
Varausten muutos				
Rahastojen muutos		-1 154	-1 154	-1 154
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	109 194	1 243	110 437	110 437

7 Tuloslaskelmaosa

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	2 449 302	2 303 084	2 322 105	2 474 465	2 474 465	2 574 698	2 699 178
Menot	45 607	37 000	40 209	50 500	50 500	56 000	64 000
Netto	2 403 695	2 266 084	2 281 896	2 423 965	2 423 965	2 518 698	2 635 178
<i>Ylitysoikeus</i>		1 200					

2.2.2.1. 7 01 Toiminnan rahoitus

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	2 238 541	2 103 000	2 136 800	2 294 000	2 294 000	2 400 000	2 526 000
Menot							
Netto	2 238 541	2 103 000	2 136 800	2 294 000	2 294 000	2 400 000	2 526 000
<i>Ylitysoikeus</i>							

7 01 01 Verotulot

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	2 038 330	1 842 000	1 840 000	1 891 000	1 891 000	1 962 000	2 068 000
Menot							
Netto	2 038 330	1 842 000	1 840 000	1 891 000	1 891 000	1 962 000	2 068 000
<i>Ylitysoikeus</i>							

Talousarviokohtaan sisältyvät seuraavat määrärahat ja tuloarviot alakohdittain

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
7010101 Kunnallisvero	1 191 881	1 000 000	1 000 000	1 080 000	1 080 000	1 120 000	1 180 000
7010102 Yhteisövero	539 208	475 000	475 000	435 000	435 000	455 000	490 000
7010103 Kiinteistövero	307 241	367 000	365 000	376 000	376 000	387 000	398 000

7 01 03 Valtionosuudet

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	200 210	261 000	296 800	403 000	403 000	438 000	458 000
Menot							
Netto	200 210	261 000	296 800	403 000	403 000	438 000	458 000
Ylitysoikeus							

2.2.2.2. 7 02 Rahoitus- ja sijoitustoiminta

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	209 911	200 084	185 305	180 465	180 465	174 698	173 178
Menot	45 607	37 000	40 209	50 500	50 500	56 000	64 000
Netto	164 304	163 084	145 096	129 965	129 965	118 698	109 178
Ylitysoikeus		1 200					

7 02 01 Korot kaupunginkanslian käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	121 793	115 295	120 194	112 107	112 107	106 140	104 450
Menot	32 280	35 500	38 709	49 000	49 000	54 500	62 500
Netto	89 513	79 795	81 485	63 107	63 107	51 640	41 950
Ylitysoikeus		1 200					

Talousarviokohtaan sisältyvät seuraavat määrärahat ja tuloarviot alakohdittain

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
7020154 Asuntorakennustoiminnan tukemiseen myönnettyjen antolainojen korot	6 342	6 800	6 800	5 840	5 840	5 382	5 055
7020155 Muiden antolainojen korot	3 924	4 500	4 500	3 527	3 527	3 453	3 856
7020156 Rakennusaikaisen luoton korot	6 516	950	11 000	10 500	10 500	8 800	7 900
7020159 Muut korot	39 013	30 000	25 550	22 400	22 400	20 000	20 000
7020164 Helsingin Energian lainojen korot	16 373	15 342	15 342	14 312	14 312	13 282	12 252
7020166 Helsingin Sataman lainojen korot	5 880	5 880	5 880	5 880	5 880	5 880	5 880
7020167 HKL:n lainojen korot	1 740	10 696	9 995	9 250	9 250	10 250	11 720
7020168 Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän lainojen korot	34 568	34 001	34 001	33 583	33 583	32 588	31 593

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
7020169 Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy lainojen korot	7 436	7 126	7 126	6 815	6 815	6 505	6 194
Menot							
7020101 Ottolainojen korot	20 507	27 000	27 000	35 000	35 000	43 000	51 000
7020102 Tilapäisluoton ja maksuliiketilien korot	11 773	8 500	11 709	14 000	14 000	11 500	11 500

Kaupungin ottolainakannan korkomenojen ennakoidaan kasvavan vuonna 2025 vuoden 2024 talousarvioon nähden. Muutos johtuu ennen kaikkea ennakoidusta lainakannan kasvusta, kaupungin investointien säilyessä edelleen historiallisen korkealla tasolla.

7 02 02 Muu rahoitus, kaupunginkanslian käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	79 712	76 310	56 640	59 880	59 880	60 080	60 250
Menot	13 327	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Netto	66 385	74 810	55 140	58 380	58 380	58 580	58 750
<i>Ylitysoikeus</i>							

Talousarviokohtaan sisältyvät seuraavat määrärahat ja tuloarviot alakohdittain

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
7020255 Muut rahoitustulot	751	500	500	400	400	400	400
7020256 Osingot	78 782	75 470	55 800	58 970	58 970	59 000	59 000
7020257 HKL:n infratulo							
7020258 Takauspalkkiot	180	340	340	510	510	680	850
Menot							
7020204 Muut rahoitusmenot	13 327	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500

7 02 04 Peruspääomien tuotot

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	8 406	8 478	8 472	8 478	8 478	8 478	8 478
Menot							
Netto	8 406	8 478	8 472	8 478	8 478	8 478	8 478
Ylitysoikeus							

Peruspääomien tuotot jakaantuvat seuraavasti

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
7020404 HKL:n peruspääoman tuotto	3 377	3 377	3 377	3 377	3 377	3 377	3 377
7020405 HSL-peruspääoman tuotto		72	72	72	72	72	72
7020406 HSY-peruspääoman tuotto	2 909	2 909	2 909	2 909	2 909	2 909	2 909
7020408 Palvelukeskuksen peruspääoman tuotto	80	80	80	80	80	80	80
7020411 Taloushallintopalvelun peruspääoman tuotto	56	56	56	56	56	56	56
7020414 Staran peruspääoman tuotto	1 944	1 944	1 944	1 944	1 944	1 944	1 944
7020415 Työllisyyspalvelun peruspääoman tuotto				40	40	40	40

2.2.2.3. 7 05 Poistoerot

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	841						
Menot							
Netto	841						
Ylitysoikeus							

Investoinnit

Kunta-Helsinki

2.3. 8 Investointiosa

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	67 517	25 750	31 000	23 000	23 000	24 000	15 500
Menot	810 298	966 203	839 789	904 624	897 624	946 177	1 036 706
Netto	-742 781	-940 453	-808 789	-881 624	-874 624	-922 177	-1 021 206
<i>Ylitysoikeus</i>							

Investointiosan kokonaisinvestoinnit vuonna 2025 ovat 897,6 miljoonaa euroa. Suunnitelmavuonna 2026 kokonaisinvestointitaso on 946,2 miljoonaa euroa ja 1 036,7 miljoonaa vuonna 2027.

2.3.1. 8 00 Tietokoneohjelmistot

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
Menot				47 438	46 538	40 597	35 397
Netto				-47 438	-46 538	-40 597	-35 397
<i>Ylitysoikeus</i>							

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Menot							
80001 Keskushallinto				32 888	31 438	27 797	22 597
<i>Ylitysoikeus</i>							
8000101 Kaupunginkanslian tietokoneohjelmistot				1 570	1 570	400	250
8000102 Keskitetysti hankittavat tietokoneohjelmistot				31 318	29 868	27 397	22 347
80002 Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala				5 000	6 050	4 400	4 400
<i>Ylitysoikeus</i>							
8000201 Tietokoneohjelmistot				5 000	6 050	4 400	4 400
80003 Kaupunkiympäristön toimiala				6 500	6 000	6 050	6 050
<i>Ylitysoikeus</i>							
8000301 Tietokoneohjelmistot				6 500	6 000	6 050	6 050
80004 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala				3 050	3 050	2 350	2 350
<i>Ylitysoikeus</i>							
8000401 Tietokoneohjelmistot				3 050	3 050	2 350	2 350

Tietokoneohjelmistoinvestointeihin on vuodelle 2025 esitetty yhteensä noin 46,5 miljoonan euron määräraha.

Määrärahalla varmistetaan jo käynnistyneiden järjestelmäkehityshankkeiden edistäminen, aloitetaan toiminnan kannalta välttämättömien teknisesti ja tietoturvaltaan vanhentuneiden tietojärjestelmien korvaaminen tai kehittäminen sekä parannetaan käytössä olevien järjestelmien tietoturvasuutta ja jatkuvuudenhallintaa. Keskitetysti hankittavien tietokoneohjelmistojen osalta henkilöstösasto vastaa henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistuksen muutosohjelman hankesuunnitelman, tavoitteiden ja budjetin mukaisesta toimeenpanosta.

2.3.2. 8 01 Kiinteä omaisuus

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	1 153	4 250	2 500	2 500	2 500	3 500	3 000
Menot	45 520	59 400	62 400	47 000	47 000	53 800	55 000
Netto	-44 367	-55 150	-59 900	-44 500	-44 500	-50 300	-52 000
<i>Ylitysoikeus</i>							

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
80150 Kiinteän omaisuuden myynti	1 153	4 250	2 500	2 500	2 500	3 500	3 000
Menot							
80101 Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä kaavoitus- ja täydennysrakennuskorvaukset, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	29 926	42 500	42 500	30 000	30 000	30 000	30 000
<i>Ylitysoikeus</i>							
80103 Esirakentaminen,täyttötöyt,rakentamiskelpoiseksi saattaminen, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	15 594	16 900	19 900	17 000	17 000	23 800	25 000
<i>Ylitysoikeus</i>							
8010301 Muu esirakentaminen, alueiden käyttöönotto ja tonttien rakentamiseksi saattaminen	15 594	16 900	19 900	17 000	17 000	23 800	25 000

8 01 50 Kiinteän omaisuuden myynti

Vuonna 2025 kiinteää omaisuutta arvioidaan myytävän 50 miljoonalla eurolla, josta kiinteän omaisuuden myyntiin kirjataan tasearvon mukaiset 2,5 miljoonaa euroa. Erotuksena syntyvät 47,5 miljoonan euron myyntivoitot kirjataan tuloiksi talousarviokohtaan 3 10 01 Kaupunkirakenne ja toimialan yhteiset palvelut. Vuonna 2026 arvioidaan saavutettavan 70 miljoonan euron maanmyyntitulot ja vuonna 2027 arvioidaan saavutettavan 60 miljoonan euron myyntitulot. Myyntiarvion toteutumiseen liittyy suhdannetilanteen takia poikkeuksellista epävarmuutta. Rakentamisen suhdannetilanteesta johtuen uusien asuntojen rakentamisen aloitusten määrä on noin puolittunut edellisten vuosien tasosta ja sääntelemättömän vapaarahoitteisen asuntotuotannon uusien aloitusten määrä on erittäin pieni. Tilanteen odotetaan paranevan vuoden 2025 aikana. Myyntitulon saavuttaminen edellyttää lisäksi, että tonttien luovuttamisen vaatimien katujen, esirakentamisen ja rakennuskelpoiseksi saattamisen rahoitus- ja toteutusresurssit on ajoissa varmistettu.

Kaupunginhallitus on 1.4.2019 hyväksynyt tontinluovutuslinjaukset, jossa tontit luovutetaan ensisijaisesti vuokraamalla, ja myymällä vain erityisistä syistä. Ennen linjauspäätöstä tehdyissä sopimuksissa ja varauksissa noudatetaan kuitenkin jo tehtyjä sopimuksia (vuokraus osto-optioin) sekä päätöksiä luovutusmuodosta. Linjausten yhteydessä arvioitiin, että tehtyjen sopimusten ja varausten toteutuminen lähivuosien osalta mahdollistaisi keskimäärin 100 miljoonaa euron vuosittaiset maanmyyntitulot vuosille 2019–2023. Tämän jälkeen myyntitulot ovat vuosittain pienemmällä tasolla, ellei linjaukseen tehdä tarkistuksia tontinluovutuslinjausten arvioinnin yhteydessä vuonna 2024.

8 01 01 Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä-kaavoitus- ja täydennysrakennuskorvaukset

Talousarviossa kohtaan Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset (8 01 01) on esitetty talousarviovuodelle 2025 määrärahaa 30,0 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 30,0 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 on esitetty 30,0 miljoonaa euroa.

Määräraha pitää sisällään aiemmin talousarviokohtaan Täydennysrakennuskorvaukset ja korvausinvestoinnit (8 01 03 02) sisältyneen määrärahatarpeen. Vuodelle 2025 kohdistuu muun muassa Malmin uuteen sairaalaan liittyviä kiinteistöhankintoja, Meri-Rastilan täydennysrakentamisen mahdollistamista ja maankäytösopimuksia, joihin liittyy maankäyttökorvauksien maksamista maana ja tavanomaista enemmän kaavojen toteuttamiseen liittyvää maanhankintaa.

Esitetty määräraha ei sisällä maanvaihtojen, erillisten ennakoimattomien hankkeiden vaatimien (kiireellisten) maanhankintojen eikä maankäytösopimusten maana saatavien maankäyttökorvausten ja niihin liittyvien kiinteistöjärjestelyjen vaatimia ns. teknisiä määrärahoja, joiden määrät vuositasolla suuresti vaihtelevat. Niiden osalta esitetään tapauskohtaisesti ylitysoikeuksia, ellei näitä tarpeita ole huomioitu määrärahavaroissa.

8 01 03 Esirakentaminen, täyttötöyt ja rakentamiskelpoiseksi saattaminen

8 01 03 01 Muu esirakentaminen, alueiden käyttöönotto ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattaminen

Talousarviokohdalle on esitetty vuodelle 2025 määrärahaa yhteensä 17,0 miljoonaa euroa, vuodelle 2026 esitetty 23,8 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 esitetty 25,0 miljoonaa euroa.

Projektialueiden ulkopuolisten täydennysrakennusalueiden rakentamiskelpoiseksi saattamiseen varattua määrärahaa käytetään luomaan edellytyksiä erilaisten rakennushankkeiden toteuttamiseen. Vuosittain keskimäärin 40–70 asunto- ja toimitilatonttia sekä useita kaupungin palveluverkon kehittämiseen liittyvää tonttia saatetaan määrärahalla rakentamiskelpoiseksi. Määrärahalla toteutettavat toimenpiteet koskevat muun muassa pilaantuneiden maiden puhdistamista, johtosiirtoja, rakennusten purkuja sekä muuta esirakentamista.

Vuonna 2025 määrärahalla toteutetaan vuodelta 2024 jatkuvia hankkeita sekä niitä hankkeita, joihin on sitouduttu erilaisin sopimuksin. Lisäksi käynnistetään uusia palveluverkon kehittämiseen ja täydennysrakentamiseen liittyviä esirakennushankkeita. Merkittävimmät tiedossa olevat kohteet ovat Karhukallion esirakentaminen, Hakaniemen hotellitontin ja lähialueiden esirakentaminen sekä Hiekkarannantien ja Taivallahden alueen esirakentaminen ja pilaantuneen maan kunnostus.

2.3.3. 8 02 Rakennukset

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
Menot	289 210	391 040	300 000	350 400	350 400	351 330	394 290
Netto	-289 210	-391 040	-300 000	-350 400	-350 400	-351 330	-394 290
<i>Ylitysoikeus</i>							

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Menot							
80201 Uudis- ja lisärakennushankkeet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	130 072	160 590	112 400	171 650	171 650	196 320	196 607
<i>Ylitysoikeus</i>							
8020101 Uudisrakennushankkeiden tarveselvitykset	1 947	1 000	3 000				
8020102 Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	111 291	132 490	88 000	127 860	127 860	138 290	135 520
8020103 Kaupunkiympäristön toimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	4 377	80	500				
8020104 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	1 613	1 420	1 900	7 040	7 040	3 370	31 623
8020105 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	10 775	25 600	16 500	36 450	36 450	40 100	26 377
8020106 Muut uudisrakennushankkeet	69		2 500	200	200	14 460	2 987
8020107 Rakennusten ja liikehuoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkiminen				100	100	100	100
80202 Korjaushankkeet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	159 138	230 450	187 600	178 750	178 750	155 010	197 683
<i>Ylitysoikeus</i>							
8020201 Korjausrakennushankkeiden tarveselvitykset	685	1 000	1 000				
8020202 Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan korjausrakennushankkeet	76 961	149 330	112 900	126 240	126 240	130 360	156 881
8020203 Kaupunkiympäristön toimialan korjausrakennushankkeet	10 808	9 500	7 000	7 040	7 040	9 060	8 624
8020204 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan korjausrakennushankkeet	3 764	20 780	12 000	30 310	30 310	9 180	11 615
8020205 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan korjausrakennushankkeet	5 369	2 140	5 800	8 660	8 660	1 640	3 091
8020206 Muut korjausrakennushankkeet	61 551	47 700	48 900	6 500	6 500	4 770	17 472
80203 Kaupungintalokortteleiden kehittäminen, kaupunginhallituksen käytettäväksi	0						
<i>Ylitysoikeus</i>							

Talonrakennusinvestointeihin on vuodelle 2025 esitetty yhteensä 350,4 miljoonaa euroa, josta uudis- ja lisärakennushankkeisiin ja niiden suunnitteluun on varattu 171,7 miljoonaa euroa sekä korjaushankkeisiin ja niiden suunnitteluun 178,8 miljoonaa euroa. Suunnitelmakaudella 2025–2026 talonrakennusinvestointeihin on vuodelle 2026 varattu 351,3 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 yhteensä 394,3 miljoonaa euroa.

Rakentamisohjelmaehdotus vuosiksi 2025–2034 pohjautuu vuoden 2024 talousarvion 10-vuotiseen talonrakennushankkeiden rakentamisohjelmaan. Rakentamisohjelmassa olevat hankkeiden toteutusaikataulut ja rakentamiskustannukset on päivitetty vastaamaan nykyhetken tietoa. 10-vuotiseen talonrakennushankkeiden rakentamisohjelmaan on lisätty uudisrakennushankkeita toimialojen hanke-esitysten perusteella ja korjaushankkeita sekä kaupunkiympäristötoimialan pitkän tähtäimen korjausohjelmasta että käyttäjätoimialojen hanke-esitysten perusteella.

Talousarvion lähtökohtana on ollut käynnissä olevien hankkeiden, lakisääteisten palveluiden rahoituksen sekä väistöketjujen jatkuvuuden turvaaminen. Rakentamis- tai vuokra- ja osakeohjelmaan sisällytettävät yksittäiset tarve-esitykset on tunnistettu ja tarve-esityksissä vielä avoinna olevien sijaintipaikkojen, toteutusmuotojen ja rakentamisajan tarkastelut on aloitettu kaupunkiympäristön toimialalla yhdessä käyttäjätoimialojen kanssa. Lisäksi eräiden hankkeiden aikatauluja on tarkennettu toimialojen pyynnöstä toimintojen järjestämisen helpottamiseksi.

8 02 01 Uudis- ja lisärakennushankkeet

Uudisrakentamisen pääpaino kaudella 2025–2034 on uusien projektialueiden palvelurakennusten ja korvaavien uudisrakennusten toteuttamisessa. Talousarviovuoden 2025 merkittävimmät rakentamisvaiheessa olevat ja käynnistyvät uudisrakennushankkeet ovat Kannelmäen peruskoulun ja päiväkodin uudisrakennus, Melkinlaiturin koulun ja päiväkodin uudisrakennus, Pasilan peruskoulu ja päiväkotit, Suutarilan uusi monitoimitalo, Vartiokylän ala-aste ja päiväkotit Vartiokylä, lasten päiväkodit Elka, Perhonen, Topelius ja Päiväpirtti, Tuuli, Heteniitynkentän tekojäärädan huoltotilan korvaava uudisrakennus, sekä Malmin hautausmaan vainajatilat ja Myllypuron terveys- ja hyvinvointikeskuksen laajennus.

Ohjelmakauden 2025–2034 muita merkittäviä uudis- ja lisärakennushankkeita ovat Puistolan peruskoulu, päiväkotit ja liikuntatilat, Merilahden peruskoulun korvaava uudisrakennus ja Malmin peruskoulun laajennus, Kruunuvuorenrannan keskuskoulu, päiväkotit ja liikuntatilat sekä Monitoimitalo Bunkkeri. 10-vuotiskaudella rakennetaan yli 40 uutta erillistä tai koulun yhteydessä toimivaa päiväkotia.

8 02 02 Korjaushankkeet

Korjausrakentamisen ohjelmoinnin lähtökohtana on kaikkien toimitilojen mutta varsinkin koulurakennusten ja päiväkotien käyttökelpoisuuden, terveellisyden ja turvallisuuden varmistaminen. Vuonna 2025 korjausrakentamisen investointitaso on noin 176 miljoonaa euroa. Uudisrakentamisesta 77 miljoonaa euroa on korvaavaa uudisrakentamista, eli vuonna 2025 käytetään n. 253 miljoonaa euroa rakennusten korjausvelan hillitsemiseen. Rakennuskannan kuluma on noin 220 miljoonaa euroa vuodessa ja rakennusten korjaus- ja korvaushankkeisiin käytetään 10-vuotiskaudella vuosittain keskimäärin noin 210 miljoonaa euroa.

Talousarviovuoden 2025 merkittävimmät rakentamisvaiheessa olevat korjaushankkeet ovat Drumsö lågstadieskolanin perusparannus, Kontulan ala-asteen koulun ja Päiväkotit Kontulan perusparannus ja laajennus, Pihlajiston ala-asteen perusparannus, Maunulan ala-asteen perusparannus ja laajennus. Merkittävimpiä yksittäisiä korjaushankkeita ohjelmakaudella 2026–2034 ovat Laajasalon peruskoulun Koulutanhuan perusparannus, Pitäjänmäen peruskoulun, kirjaston ja nuorisotalon perusparannus ja laajennus, Porolahden peruskoulun ja Roihuvuoren kirjaston perusparannus ja laajennus, Yhtenäiskoulun perusparannus ja laajennus Nordiska Skolanin käyttöön, Töölön kisahallin, Itäkeskuksen monitoimitalon Stoaan, Itäkeskuksen ja Pirkkolan uimahallien, Pasilan kirjaston ja Kaupungintalon perusparannus. Lisäksi 10-vuotiskauden aikana perusparannetaan kahdeksan väestösuoja.

Kaikki yli 1,0 miljoonan euron työkohteet on esitetty omina hankkeinaan. Näiden kohdennettujen hankkeiden lisäksi vuodelle 2025 kohdentamattomiin korjaushankkeisiin on varattu 3 miljoonaa euroa. Määräraha käytetään välttämättömiin toiminnallisiin muutostöihin palveluverkkoa kehitettäessä ja sillä rahoitetaan lisä- ja väistötilojen investointiosuudet.

Isot vuosikorjaukset ja kaikki peruskorjaukset rahoitetaan nykykäytännön mukaisesti käyttötaloudesta.

Vuokra- ja osakehankkeet

Investointiohjelman lisäksi kaupunki toteuttaa uudishankkeitaan myös vuokra- ja osakekohteina sekä kiinteistöyhtiömuotoisina. Suunnitelmakauden 2025–2027 merkittävimmät vuokra- ja osakehankkeet ovat Kuvataide- ja Kallion lukion yhteiset tilat,

Pohjois-Pasilan uusi koulu ja päiväkoti, Itäkeskuksen uusi perhekeskus, Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskus, Englantilaisen koulun, Stadin ammattiopiston Roihupellon kampuksen ja Keskuskeittiön uudet tilat.

Ohjelmakauden 2025–2034 muita merkittäviä vuokra- ja osakehankkeita ovat Oulunkylän uusi koulu, Siltamäen uusi korvaava koulu ja päiväkoti, Mellunmäen uusi peruskoulu, Laakson yhteissairaala, Malmin uusi sairaala, Malmin, Haagan ja Oulunkylän perhe- ja terveys- ja hyvinvointikeskukset ja Malminkartanon monitoimitalo (Apollon koulun, ala- ja yläasteen, lastenpäiväkodin ja kirjaston yhteishanke) ja Rudolf Steiner koulun uudet tilat. Nämä tilat suunnitellaan rahoitettavaksi investointiohjelman ulkopuolelta.

2.3.4. 8 03 Kadut ja liikenneväylät

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
Menot	91 181	98 000	96 900	123 800	123 800	143 700	185 600
Netto	-91 181	-98 000	-96 900	-123 800	-123 800	-143 700	-185 600
Ylitysoikeus							

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Menot							
80301 Uudisrakentaminen ja perusparantaminen sekä muut investoinnit, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	90 167	95 000	95 400	121 700	121 700	134 500	166 500
Ylitysoikeus							
8030101 Uudisrakentaminen	16 872	25 800	26 600	25 900	25 900	20 700	33 400
Eteläinen suurpiiri	2 629	3 500	5 000	5 200	5 200	2 900	4 700
Läntinen suurpiiri	2 671	3 500	5 000	5 900	5 900	3 000	2 900
Keskinen suurpiiri	588	2 500	1 700	1 300	1 300	2 800	3 400
Pohjoinen suurpiiri	3 951	4 000	4 000	1 100	1 100	2 400	1 200
Koillinen suurpiiri	4 236	6 000	6 000	6 800	6 800	4 500	7 000
Kaakkoinen suurpiiri	808	400	300	700	700	700	800
Itäinen suurpiiri	1 354	4 500	3 500	4 300	4 300	4 000	6 900
Östersundomin suurpiiri	538	600	600	600	600	400	1 500
Meluesteet	99	800	500	0	0	0	5 000
8030102 Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt	68 594	61 400	61 400	76 300	76 300	87 800	108 800
Katujen peruskorjaukset	14 503	14 300	13 000	20 000	20 000	21 700	19 800
Siltojen peruskorjaukset	6 937	11 300	12 000	15 700	15 700	18 400	35 000
Päällysteiden uusiminen	6 051	5 500	6 500				
Joukkoliikenteen kehittäminen	3 056	1 000	1 000	1 500	1 500	1 500	1 500
Liikennejärjestelyt	9 328	5 800	6 500	9 100	9 100	6 200	12 500
Jalankulun ja pyöräilyn väylät	28 719	23 500	22 400	30 000	30 000	40 000	40 000
8030103 Muut investoinnit	4 700	7 800	7 400	19 500	19 500	26 000	24 300
Täytemaan vastaanottoaikat	2 529	750	750	1 000	1 000	800	800
Lumenvastaanottoaikat ja hiekkasilot	566	3 000	3 000	11 000	11 000	11 000	11 000
Yleiset käymälät	209	450	450	500	500	500	500
Ranta-alueiden kunnostus	1 396	3 600	3 200	7 000	7 000	13 700	12 000
80303 Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	1 014	3 000	1 500	2 100	2 100	9 200	19 100
Ylitysoikeus							

8 03 01 Uudisrakentaminen, perusparantaminen ja muut investoinnit

Talousarviokohdalle on varattu vuodelle 2025 määrärahaa yhteensä 121,7 miljoonaa euroa, 2026 vuodelle 134,5 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 166,5 miljoonaa euroa.

Talousarvion lähtökohdanna on jatkuvien hankkeiden, lakisääteisten palveluiden ja asuntotuotantotavoitteen mahdollistavien edellytysinvestointien rahoituksen turvaaminen. Priorisoinnissa on lisäksi huomioitu infraomaisuuden oikea-aikainen perusparantaminen ja korjausvajeen pienentäminen sekä alueiden tasapainoinen kehittäminen.

Talousarvion hankkeet on sovitettu yhteen muiden Yhteinen kunnallistekninen työmaa (YKT) -osapuolten investointiohjelmien kanssa. Valmistelu on tehty aiempaa tiiviimmässä yhteistyössä HSL:n, Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n ja HKL:n kanssa huomioiden muun muassa myös metron ja lähijunien liikennöintiin vaikuttavat työt. Yhteistyö haittojen hallinnan parissa jatkuu vuodelle 2025 ja sen menetelmät pyritään vakiinnuttamaan osaksi jatkuvia prosesseja. Näin turvataan, että samanaikaisesti toteutuvat isot työmaat eivät aiheuta kohtuutonta haittaa eri kulkumuodoille ja niiden vaikutukset alueen asukkaisiin ja toimijoihin ovat hallittavissa.

Kaupungin infrainvestoinneilla laajennetaan raideliikenteeseen tukeutuvaa tiivistä kaupunkirakennetta ja edistetään kestävästä liikkumista. Pyöräliikenteen baana- ja tavoiteverkon rakentaminen etenee Hiilineutraali Helsinki -päästövähennysohjelman mukaisesti. Suunnittelussa ja rakentamisessa priorisoidaan päästöjä vähentäviä suunnitteluratkaisuja ja toteutustapoja. Lisäksi muun muassa ledivalouduistus lisää kaupungin energiatehokkuutta.

Investointiohjelman uudisrakentamis- ja perusparantamishankkeissa pyritään vahvistamaan myös luonnon monimuotoisuutta eri keinoin. Keinot vaihtelevat riippuen toteutettavista hankkeista ja niiden sijainnista. Luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan esimerkiksi parantamalla pienvesistöjen ekologista tilaa, suojaamalla tai rakentamalla erilaisia paahdeympäristöjä, lisäämällä latvuspeittävyttä sekä toteuttamalla hankkeissa alueita, joiden hoito on jatkossa vähemmän intensiivistä. Luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan merkittävästi myös turvaamalla erilaisten ekologisten verkostojen yhteydet yleisten alueiden hankkeissa.

8 03 01 01 Uudisrakentaminen

Katujen uudisrakentamiseen on varattu vuodelle 2025 määrärahaa 25,9 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 20,7 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 on esitetty 33,4 miljoonaa euroa.

Uudisrakentamisen hankkeilla vastataan kaupunkistrategian Toimiva ja kaunis Helsinki sekä Helsinki on houkutteleva osaajille ja yrityksille -painopistealueiden tavoitteisiin.

Suurpiirien katuinvestoinnit kohdistuvat suunnitelmakaudella täydennysrakentamisalueille kuten Marian kampusalue Kampissa, Orapihlajatie ja Paatsamantien alue Haagassa, Huopalahdenportti Pikku Huopalahden pohjoisosassa, Pitäjänmäen asemanseutu, Hakaniemen alue, Puotilan metroaseman alue sekä Raide-Jokerin reitin varren täydennysrakentamisalueet. Suutarilan Tapulikaupungintien ja Merkuriuksentien välisten sorakatuja, sekä Östersundomissa sijaitsevan Korsnäsiintien rakentaminen kaduiksi aloitetaan. Uudisrakentamisen rahoituksella kehitetään myös Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskuksen sekä Laakson sairaalan liittyviä katualueita. Karhukallion alueen rakentaminen Myllypurossa alkaa, ja Stoa ja Puhoksen aluetta Itäkeskuksessa edistetään kaavallisten mahdollisuuksien mukaan. Katujen viimeistelytyöt toteutetaan eri alueilla talohankkeiden aikataulun mukaan.

8 03 01 02 Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt

Katujen perusparantamiseen ja liikennejärjestelyihin on varattu vuodelle 2025 määrärahaa yhteensä 76,3 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 87,8 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 esitetty 108,8 miljoonaa euroa.

Suunnitelmakauden merkittävimpiä peruskorjaushankkeita ovat Fredrikintorin peruskorjaus, Palkkatilantorin peruskorjaus Länsi-Pasilassa, Junailijanaukion peruskorjaus Itä-Pasilassa sekä suunnitelmakaudella käynnistyvät Karamzininranta-kadun peruskorjaus Töölössä, Karhusaarentien peruskorjaus Östersundomissa sekä Abraham Wetterin tien (välillä Lin-narakentajantie ja Sahaajankatu) ja Johan Sederholmin tien peruskorjaukset Herttoniemessä. Katujen peruskorjauksen rahoituksella parannetaan taloussuunnitelmakaudella myös useiden torien toimintaedellytyksiä parantamalla torialueiden sähkön, veden ja viemäroinnin saatavuutta.

Muut katujen peruskorjaushankkeet ovat joukkoliikenteen ja pyöräilyn kehityshankkeiden tai vesihuollon (HSY) saneerauksen yhteydessä tehtäviä koko kadun perusparannuksia ja vakavien rakennevaurioiden kuten painumien korjaustarpeita eri puolilla kaupunkia. Vieraslajien torjunta-asetuksen (704/2019) mukaisesti erillisenä työvaiheena vaihdetaan asetuksessa mainittuja katuistutuksissa käytettyjä kasvilajeja muihin kasvilajeihin. Lisäksi edistetään katualueiden viherryttämistä.

Ulkovalaistuksen peruskorjaus ja liikennevalojen uusinta on osa katujen peruskorjausta. Ulkovalaistuksen peruskorjaus keskittyy olemassa olevan valaistusverkon saneeraukseen toimenpideohjelman mukaisesti siten, että EU:n RoHS-direktiivin (Vaaralliset aineet sähkö- ja elektroniikkalaitteissa) vaatimukset saavutetaan. Sen myötä purkauslamput poistuvat markkinoilta 24.2.2027. Tämä edellyttää valaisinvaihtohankkeen määrätietoista jatkamista, jotta kaupunki kyetään valaisemaan jatkossakin. Hankkeessa kaikki vanhat valaisimet (55 000 kappaletta) vaihdetaan ledivalaisimiksi seuraavan kuuden vuoden aikana. Valaisinvaihtojen lisäksi vanhat ulkovalaisimet uusiutuvat yhteiskaivuhankkeina toteutettavissa sähkö- ja tietoliikenneverkkosaneerauksissa sekä Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan hallinnoimien liikunta-alueiden vastaavissa uudistuksissa. Ledivalaisimien vaihtohankkeessa saavutetaan erittäin merkittävää energiatehokkuuden parantumista, joka edistää kaupungin strategian mukaista kunnianhimoista ilmastovastuuta. Ulkovalaistusverkon uusimisen ja uudistamisen yhteydessä rakennetaan myös uusia tapahtumasähköpisteitä. Liikennevalojen peruskorjauksen osalta tavoitteena on sujuvoittaa liikennettä muun muassa uusimalla liikennevalokojeita ja sitä palvelevaa vanhaa kuparista tietoliikenneverkkoa valokuiduksi.

Siltojen ja muiden erikoisrakenteiden (ranta- ja tukimuurit, portaat, meluesteet) peruskorjausten määrärahaan sisältyvät peruskorjausten lisäksi myös uusittavien siltojen investointikustannukset. Uusittavia taitorakenteita ovat Jätkäsaaren kannaksen silta, Kulosaaren, Arkadiankadun ja Runeberginkadun sillat sekä Kolera-altaan eteläinen pistolaituri. Kulosaaren sillassa on havaittu painumasta johtuvia vaurioita, joiden on arvioitu edellyttävän sillan uusimista. Sillan rakennesuunnittelu käynnistyy vuoden 2024 aikana ja suunnittelu jatkuu vuoden 2026 alkuun.

Siltojen kunnan sekä elinkaari- ja ympäristöviisaan korjausajankohdan näkökulmasta kiireellisiä siltojen peruskorjauskohteita on yhteensä noin 100 kappaletta. Näiden joukosta kiireellisimmät toteutettavissa olevat kohteet ovat Itäväylän ylittävät Hopeasalmen silta Kulosaaren sillan itäpuolella, Susisaaren silta Suomenlinnassa, Muurimestarintien ylittävät Konalantien sillat, Klaneettipolun ylikulkukäytävä sekä Rohkatien kevyen liikenteen silta.

Uudelleenpäällystys rahoitetaan jatkossa käyttötalouden määrärahoilla.

Joukkoliikenteen kehittämisen määrärahaa varaudutaan parantamaan joukkoliikennejärjestelmää ja sen luotettavuutta muun muassa HSL:n Helsingille tekemän esityksen mukaisesti. Suunnitelmakaudella varaudutaan bussiliikenteen linjastomuutosten ja sähköbussiliikenteen edellyttämien pysäkkijärjestelyjen tekemiseen ja muuhun joukkoliikenteen luotettavuuden parantamiseen poistamalla rakennetussa katuverkossa olevia rakenteellisia häiriötekijöitä. Joukkoliikenteen kehittämisen määrärahoilla edistetään strategianmukaisen joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattamisen tavoitetta.

Liikennejärjestelyhankkeet kohdistetaan erityisesti turvallisuutta edistäviin liittymä-, risteys- ja kaistajärjestelyihin, jotka tukevat myös joukko- ja muun liikenteen sujuvuutta. Määrärahasa varaudutaan myös älyliikenteen järjestelmien sekä opasteiden kehittämiseen. Vuonna 2020 aloitettua automaattisten nopeusvalvontapisteiden asennusta kaduille jatketaan. Uuden tieliikennelain mukaisia liikennemerkkimuutoksia tehdään käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Liikennejärjestelyiden rahoituksessa on varauduttu Kaivokadun alueen kehittämiseen sekä Länsisataman pikaraitiotien mahdollisten liittyvien katuhankeiden suunnitteluun.

Pyöräilyn ja jalankulun väyliin varattu määräraha käytetään pyöräliikenteen tavoiteverkon toteuttamiseen sekä baanaverkon laajentamiseen eri puolilla kaupunkia. Taloussuunnitelmakauden 2025–2027 merkittävimpiä investointeja ovat 2023 käynnistynyt Mannerheimintie välillä Postikatu–Reijolankatu, vuonna 2025 alkava Mäkelänkadun peruskorjaus välillä Hämeentie–Elimäenkatu ja Itäbaanan jatko Herttoniemestä Itäkeskukseen. Itäbaanan rakentaminen välillä Tupasaarentie–Hiihtäjänkuja–Hiihtäjätie jatkuu vuonna 2025. Suunnitelmakaudella on ohjelmoitu alkavaksi myös muita suuria pyöräilyhankkeita nykyisessä katuverkossa, kuten Linnankoskenkatu ja Paciuksenkadun eteläpää, Kuusisaarenbaana ja Aleksis Kiven katu. Pohjoisbaanan toteutusta taloussuunnitelmakaudella edistetään Käpylän ja Malmin välillä. Kantakaupungin pyöräverkon rakentamisen vaiheistuksessa huomioidaan myös rakentamisen aikaiset vaikutukset muuhun liikenteeseen. Jalankulun ja pyöräilyn väylien hankkeilla edistetään kävely- ja pyöräliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattamisen strategista tavoitetta.

Jalankulun olosuhteita pyritään parantamaan eri talousarviokohdille sijoituvissa hankkeissa. Jalankulun olosuhteisiin parannusta tuovat suunnitelmakaudella erityisesti Mannerheimintien peruskorjaus, Malminkartanon pohjoisen asemanseudun viihtyisyyden parantaminen, kesäkatujärjestelyiden 2022-2024 pohjalta tehtävät pysyvät muutokset Korkeavuorenkadulla Designmuseon edustalla, Hakaniemen torin peruskorjaus sekä Länsi-Pakilan liikennejärjestelyt, jossa parannetaan päiväkodin ja koulun ympäristön jalankulkturvallisuutta sekä mahdollistetaan turvallinen kävely-yhteys koulun ja päiväkodin välillä. Muita jalankulun olosuhteita parantavia hankkeita ovat Sarmalpolun peruskorjaus uuden päiväkotihankkeen yhteydessä, Suutarilantien–Yrttimaantien kiertoliittymä, Tapaninvainiontien–Karhusuontien risteysalue sekä Laajasalon rantareitti. Hankkeiden kokonaisuudella pyritään kaupungin strategian mukaisesti parantamaan kävelyn olosuhteita ja kasvattamaan kävelyn kulkumuoto-osuutta. Myös useat pyöräilyyn liittyvät hankkeet parantavat kävelyolosuhteita osoittamalla pyörille selkeän katuosuuden ja samalla vapauttaen tilaa jalankululle.

Hulevesien hallintaa toteutetaan osana Helsingin kaupungin hulevesiohjelmaa. Hulevesien aiheuttamia haittoja pyritään ehkäisemään ja poistamaan useammassa paikallisissa kohteissa samalla toteuttaen hulevesien suunnitelmallista kokonaishallintaa. Hulevesien hallinnan hankkeita ja toimenpiteitä toteutetaan myös Muut investoinnit alle sijoittuvalla ranta-alueiden kunnostuksen määrärahalta, kuten Länsi-Pakilan aluesaneeraus yhteistyössä HSY:n kanssa. Hulevesien hallinnan toimenpiteillä varaudutaan ja sopeudutaan strategian mukaisesti ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

8 03 01 03 Muut investoinnit

Muihin investointeihin on varattu vuodelle 2025 määrärahaa 19,5 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 26,0 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 on esitetty 24,3 miljoonaa euroa.

Muut investoinnit ovat kadunpidon tukipalvelujen tai muita yleisten alueiden vaatimia investointeja. Täytemaan vastaanottoaikojen määräraha käytetään kaivumaiden hyödyntämishankkeen mukaisesti maa-ainesten hyötykäyttö- ja vastaanottoaikojen toteuttamiseen.

Lumenvastaanottoaikojen ja hiekkasiilojen investointimäärärahoilla kehitetään ja rakennetaan lumenvastaanotto toiminnan kapasiteettia vastaamaan Helsingin kaduilta tulevaa lumen hävitystarvetta kaupungin toimivuuden turvaamiseksi talviaikana. Lisäksi kehitetään nykyisten hiekoitusseppien varastosilojen ja suolavarastojen perusparannuksia kaupungin eri osissa. Toimenpiteet ohjelmoidaan vuosittain laadittavan toteutusohjelman mukaisesti.

Ranta-alueiden kunnostuksen määrärahalta toteutetaan suunnitelmakaudella Pyörökivenpuiston tulvasuojelua, itäisen rantareitin rakennekorjaukset, Kaisaniemenrannan rantarakenteiden korjaus, Kirkonkylän kosken padon purku ja aloitetaan Jakomäen hiekkakuoppien saneeraus. Lisäksi määrärahalta toteutetaan Töölönlahden tulvasuojeluhanke, jolla estetään tulvan pääsy Finlandiatalolle ja muihin Töölönlahden alueen kiinteistöihin. Muiden investointien hankkeet vastaavat laaja-alaisesti sekä toimivan ja kauniin kaupungin sekä kunnianhimoisen ilmastovastuun strategiaan tavoitteisiin.

8 03 03 Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Yhteishankkeisiin Väyläviraston kanssa on varattu vuodelle 2025 yhteensä 2,1 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 9,2 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 esitetty 19,1 miljoonaa euroa.

Kaupungin kustannusosuutta Väyläviraston yhteishankkeissa koskeva määrärahaehdotus sisältää valtion maanteihin liittyvät liikennejärjestely- ja meluntorjuntahankkeet kaupungin alueella. Yhteishankkeiden toteutus on sidoksissa hankkeiden valtion osuuden rahoitukseen valtion tulo- ja menoarviossa lukuun ottamatta niitä kaupungin maankäytön kehittämisestä aiheutuvia hankkeita, jotka kaupunki rahoittaa kokonaan. Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa edistävät kaupungin toimivuutta, asuntotuotantoa ja kaupungin liikennejärjestelmää strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Lahdenväylän ylittävän Ilmasillan toteutus on osa Malmin eritasoliittymän toteutusta. Ilmasilta luo yhteyden Kivikon ja Malmin välille ja palvelee sekä entisen lentokenttäalueen kehittymistä uudeksi asuinalueeksi että alueiden yritystoimintaa. Ilmasilta ja Ilmasillantie toimivat tulevaisuudessa tärkeinä joukkoliikennereitinä ja pyöräilyn baanareitistön osana. Tiesuunnitelma on valmistunut ja sen hallinnollinen käsittely on käynnistynyt vuoden 2024 aikana. Rakennussuunnittelu käynnistyy hankepäätöksen jälkeen. Hankkeen toteutuksen käynnistymiseen on varauduttu taloussuunnitelmakauden vuodesta 2027 lähtien. Hankkeen toteutuminen edellyttää valtion rahoitusosuuden varmistumista.

Kehä I/Myllypuron eritasoliittymän tiesuunnitelma valmistui vuonna 2015 ja sitä on esitetty valtioneuvostoon hyväksyttäväksi. Hankkeen rakennussuunnitelma valmistui yhteishankkeena vuonna 2022. Hankkeen toteutuksen käynnistymiseen on varauduttu toimintasuunnitelmakauden lopulla. Hankkeen kokonaiskustannus on yhteensä noin 36,5 miljoonaa euroa.

Länsiväylän Koivusaaren eritasoliittymän tiesuunnitelma valmistuu vuonna 2024. Koivusaaren eritasoliittymän rakentaminen pyritään käynnistämään taloussuunnitelmakaudella.

Taloussuunnitelmakaudella osallistutaan melumuurin kunnostukseen hankkeessa Kehä III välillä Ala-Tikkurila–Kalkkikallio.

Tuusulanväylällä melusteiden toteutuksen käynnistymiseen Torpparinmäen kohdalla varaudutaan. Hankkeen toteutuminen edellyttää valtion rahoitusosuuden varmistumista.

Lahdenväylän melusteiden toteutuksen käynnistymiseen Viikin kohdalla varaudutaan toimintasuunnitelmakaudella.

Kuninkaantammen eritasoliittymä Hämeenlinnanväylällä on tärkeä asuinalueen saavutettavuudelle sekä myös uusille kortteleille Malminkartanossa, Vaskipellossa, Myyrmäessä ja Kaivoksella. Lisäksi hanke lisää liikennejärjestelmän toimintavarmuutta. Tiesuunnitelmaluonnos on laadittu Hämeenlinnanväylällä välillä Kannelmäki-Kaivoksella. Hankkeen toteutus on ajoitettu taloussuunnitelmakauden jälkeiseen aikaan. Hankkeen toteutuminen edellyttää valtion rahoitusosuuden varmistumista.

Turunvylän ja Huopalahdentien liittymän rahoitus on siirretty talousarviokohdalle 8 08 02 Projektialueiden kadut, Läntinen bulevardikaupunki.

2.3.5. 8 04 Puistot ja liikunta-alueet

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
Menot	40 526	37 100	43 400	45 400	45 400	43 400	40 700
Netto	-40 526	-37 100	-43 400	-45 400	-45 400	-43 400	-40 700
<i>Ylitysoikeus</i>							

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Menot							
80401 Puistot ja liikunta-alueet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	40 526	37 100	43 400	45 400	45 400	43 400	40 700
<i>Ylitysoikeus</i>							
8040101 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaukset	22 595	21 900	25 200	27 400	27 400	27 400	25 700
8040102 Liikuntapaikat ja ulkoilualueet	17 931	15 200	18 200	18 000	18 000	16 000	15 000

8 04 01 Puistot ja liikunta-alueet kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Talousarviossa on vuodelle 2025 määrärahaa varattu yhteensä 45,4 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 43,4 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 on esitetty 40,7 miljoonaa euroa.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotus on laadittu kaupunkiympäristön toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluiden alustaviin hanketarpeisiin perustuen, joita on valmisteltu kaupungin keskeisten yhteistyötahojen kanssa. Ehdotuksen sisältämät hankkeet on sovitettu yhteen muiden Yhteinen kunnallistekninen työmaa (YKT) -osapuolten investointiohjelmien kanssa ja varmistettu hankkeita koskevan yhteistoteutuksen osapuolet ja laajuus. Lisäksi ehdotuksessa on otettu huomioon puistojen turvatarkastuksissa, ylläpidossa ja aluesuunnitelmissa esiin nousseet peruskorjaustarpeet. Liikunta-alueinvestoinneissa peruskorjaus- ja uusien investointikohteiden tarvemäärittelyn tekee liikunta-alueomaisuutta hallinnoiva ja ylläpitävä kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

8 04 01 01 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus

Uusiin puistoihin ja puistojen peruskorjaukseen on varattu vuodelle 2025 määrärahaa 27,4 miljoonaa euroa, vuodelle 2026 esitetty 27,4 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 esitetty 25,7 miljoonaa euroa.

Vuonna 2024 käynnistyneitä ja vuonna 2025 jatkuvia hankkeita ovat Haaganpuronlehdon rakentaminen Huopalahdessa, Ruukinlahdenpuiston länsiosan rakentaminen Lauttasaaressa sekä Strömbergin puiston ja Puropuistikon peruskorjaus Pitäjänmäessä. Vuonna 2022 käynnistynyttä Kaisaniemenpuiston peruskorjausta jatketaan vaiheittain. Vuonna 2023 käynnistynyt laaja urakka kohteessa jatkuu vuodelle 2025.

Uusien puistojen ja puistojen peruskorjauksen määrärahalla toteutetaan viher- ja virkistyspalveluiden peruskorjaus ja täydentäminen sekä leikkipuistojen ja -paikkojen turvallisuuspuutteiden korjaaminen. Virkistysalueiden käyttöasteen nousu kasvattaa tarvetta virkistysverkoston ja opastuksen parantamiseen.

Puistojen uudisrakentaminen keskittyy asuntotuotantokohteiden puistopalveluhankkeisiin, jotta asukkaiden palvelutaso saadaan pidettyä riittävänä ja tasapuolisena. Taloussuunnitelmakaudella käynnistyviä hankkeita ovat muun muassa Sigurd Frosteruksen puisto Taivallahdessa, Toukolan rantapuisto, Maatullinpuiston alue Tapulikaupungissa, leikkipuisto Rusettipuisto Myllypurossa, Asentajanpuisto Herttoniemessä, Mosaiikkipuisto Vuosaaressa, Vartiosaaren silta sekä Raide-Jokerin reitin varren täydennysrakentamisalueen puistot, kuten Maexmontaninpuisto Oulunkylässä.

Luonnonsuojelualueinvestoinnit suunnitelmakaudella kohdistuvat uusien luonnonsuojelualueiden toteuttamiseen sekä nykyisten luonnonsuojelualueiden käyttöpaineiden haittojen ehkäisemiseen, kuten opasteisiin, luontopolkujen kunnostuksiin ja katselulavojen toteuttamisiin. Luonnonsuojelualueille ja myös luontoarvojen turvaamiseen kohdistetuilla investoinneilla vastataan kaupungin strategian mukaiseen monimuotoisen luonnon suojelun ja vaalimisen tavoitteeseen.

Peruskorjausinvestoinnit kohdistuvat lähinnä sellaisten puistojen peruskorjaamiseen, jotka eivät tehtyjen aluesuunnitelmien ja turvallisuustarkastusten mukaan enää täytä toiminnallisia ja turvallisuusvaatimuksia, vaan vaativat välitöntä peruskorjausta. Tehtävät toimenpiteet ovat ensisijaisesti leikkipaikkojen ja -puistojen välineiden uusimista, käytävä- ja oleskelualueiden parantamista sekä laite- ja kalustekannan ajanmukaistamista nykyisten vaatimusten mukaisiksi. Merkittävimmät vuonna 2025 käynnistyvät hankkeet ovat Tove Janssonin puiston peruskorjaus, Tokoinranta, Pengerpuisto, leikkipuisto Viiri sekä Ilveskorven leikkipaikan ja puiston peruskorjaus.

Suunnitelmakaudella käynnistyvät myös Merikasarmipuiston peruskorjaus, Hakasalmenpuiston ja Hesperianpuiston peruskorjaus sekä Eugen Schaumanin puiston ja leikkipaikan peruskorjaus. Töölonlahdenpuiston suunnittelua jatketaan.

Merellisen Helsingin strategiaa edistäviä puistohankkeita suunnitelmakaudella ovat muun muassa Sigurd Frosteruksen puisto ranta-alueineen, Vasikkasaaren puistosuunnittelu sekä raitti- ja vesihuoltoverkoston suunnittelu. Liikuntapaikoista ja ulkoilualueista merellisen Helsingin strategiaa tukevia hankkeita ovat muun muassa laitureiden uusimiset ja sähköistämiset. Merellisen Helsingin kohteet ja niiden rahoitus sijoittuvat osin myös muille talousarviokohdille. Muille talousarviokohdille sijoituvia merellisen Helsingin hankkeita ovat muun muassa Makasiinirannan ja Kaisaniemenrannan rantarakenteet sekä Suomenlinnan rantarakenteiden korjaus.

Luontoarvojen turvaamiseen liittyvillä investoinneilla pyritään turvaamaan luonnon monimuotoisuus luonto- sekä puisto- ja virkistysalueiden käytön ja kulutuspaineen ollessa huomattavassa kasvussa. Samalla pyritään ehkäisemään vieraslajien leviämistä sekä varmistamaan liito-oravien yhteyksien oikea-aikainen, maankäyttöä tukeva toteutus. Suunnitelmakaudella luontoarvojen turvaamiseen liittyviä investointeja ovat muun muassa kurturuusun torjunta, pääosin Ida Ahlbergin puistoon sijoittuvan liito-oravayhteyden toteuttaminen sekä kulkijoita opastavat ja ohjaavat toimenpiteet. Luontoarvojen turvaamiseen liittyvät investoinnit kohdistuvat useammalle talousarviokohdalle.

8 04 01 02 Liikuntapaikat ja ulkoilualueet

Liikuntapaikkoihin ja ulkoilualueisiin on varattu vuodelle 2025 määrärahaa 18,0 miljoonaa euroa, vuodelle 2026 esitetty 16,0 miljoonaa euroa ja vuodelle esitetty 15,0 miljoonaa euroa.

Liikuntapaikat ja ulkoilualueet sisältävät kaikki muut kuin talonrakentamiseen kuuluvat liikunta- ja alueinvestoinnit. Tehtäviin kuuluvat muun muassa rantarakenteet, venelaiturit, veneväylät, kentät, katsomot, ulkoilureitit ja uimarannat. Merkittävimmät ulkoilualueinvestoinnit kohdistuvat parina ensimmäisenä vuotena pääosin liikuntapaikkojen ja kenttien peruskorjaukseen. Määrärahalla toteutetaan muun muassa Oulunkylän tekojääradan peruskorjaus, Mustikkamaan liikuntapuiston perusparannus ja uimarantojen opasteiden uusiminen sekä käynnistetään Herttoniemen liikuntapuiston ja Vuosaaren Heteniityn kentän alueen perusparantaminen. Suunnitelmakaudella jatketaan myös tekonurmikenttien peruskorjauksia, lähiliikuntapaikkojen ja pienpelikenttien rakentamista sekä varaudutaan merellisen strategian saaristoinvestointeihin.

2.3.6. 8 05 Irtaimen omaisuuden perushankinta

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
Menot	57 367	93 263	76 089	42 586	41 686	38 250	37 619
Netto	-57 367	-93 263	-76 089	-42 586	-41 686	-38 250	-37 619
<i>Ylitysoikeus</i>							

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Menot							
80501 Keskushallinto	15 271	32 968	23 394	1 165	900	565	565
<i>Ylitysoikeus</i>							
8050101 Kaupunginkanslia	2 001	7 214	4 394	1 165	900	565	565
8050102 Keskitetyt tietotekniikkahankinnat	13 271	25 754	19 000				
8050105 ICT-yhteispalvelut	0						
80502 Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	28 747	44 278	39 778	33 615	33 690	29 812	29 572
<i>Ylitysoikeus</i>							
8050201 Tietotekniikkahankinnat	17 228	28 162	24 567	16 180	16 180	15 700	17 480
8050202 Muut hankinnat	11 519	16 116	15 211	17 435	17 510	14 112	12 092
80503 Kaupunkiympäristön toimiala	6 242	6 887	4 487	482	350	350	350
<i>Ylitysoikeus</i>							
8050301 Pelastustoimi							
8050302 Tietotekniikkahankinnat	6 006	6 500	4 100				
8050303 Muut hankinnat	236	387	387	482	350	350	350
80504 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	7 107	9 130	8 430	7 324	6 746	7 523	7 132
<i>Ylitysoikeus</i>							
8050401 Tietotekniikkahankinnat	2 394	3 009	2 214	890	890	1 795	1 150
8050402 Muut hankinnat	4 713	6 121	6 216	6 434	5 856	5 728	5 982
80506 Tarkastusvirasto							
<i>Ylitysoikeus</i>							

Talousarviossa vuodelle 2025 on varattu irtaimen omaisuuden määrärahaa 41,7 miljoonaa euroa ja vuodelle 2026 esitetty 38,3 miljoonaa euroa sekä vuodelle 2026 esitetty 37,6 miljoonaa euroa.

2.3.7. 8 06 Arvopaperit

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
Menot	40 461	50 000	40 000	31 000	29 000	15 000	15 000
Netto	-40 461	-50 000	-40 000	-31 000	-29 000	-15 000	-15 000
<i>Ylitysoikeus</i>							

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Menot							
80601 HITAS-osakkeiden hankkiminen, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	827	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
<i>Ylitysoikeus</i>							
80602 Muut kohteet, kaupunginhallituksen käytettäväksi	39 634	49 000	39 000	30 000	28 000	14 000	14 000
<i>Ylitysoikeus</i>							
80603 Helsingin Stadion Oy:n osakkeiden merkintä, kaupunginhallituksen käytettäväksi							
<i>Ylitysoikeus</i>							
80604 Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n osakkeiden merkintä							
<i>Ylitysoikeus</i>							

Talousarvioon on Arvopapereihin vuodelle 2025 varattu määrärahaa yhteensä 29 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 15 miljoonaa euroa ja 15 miljoonaa euroa vuodelle 2027. Vuoden 2025 määrärahalla varaudutaan kaupungin pääomasijoituksiin mm. KOy Laakson yhteissairaalaan sekä Kiinteistö Oy Kaapelitaloon. Talousarvioehdotuksessa vuosille 2025–2027 esitetään Hitas-osakkeiden ostoihin 1 miljoonan euron perusmäärärahaa kullekin vuodelle.

2.3.8. 8 07 Muu pääomatalous

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	66 364	21 500	28 500	20 500	20 500	20 500	12 500
Menot	110	1 000	500	1 000	1 000	1 000	1 000
Netto	66 254	20 500	28 000	19 500	19 500	19 500	11 500
Ylitysoikeus							

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
80750 Valtionosuudet ja - avustukset	23 434	13 400	13 400	13 400	13 400	8 400	8 400
80751 Rakennusten ja osakkeiden myyntitulot	26 154	8 000	15 000	7 000	7 000	12 000	4 000
80752 Muut pääomatulot	16 776						
80753 Väestönsuojakorvaukset		100	100	100	100	100	100
Menot							
80701 Lähiörahastosta rahoitettavat hankkeet, kaupunginhallituksen käytettäväksi	0						
Ylitysoikeus							
80702 Kehittämishankkeet, kaupunginkanslian käytettäväksi	110	1 000	500	1 000	1 000	1 000	1 000
Ylitysoikeus							

Valtionosuuksiin ja -avustuksiin sekä muihin pääomatuloihin on vuodelle 2025 arvioitu yhteensä 20,5 miljoonaa euroa.

Vuonna 2025 rakennuksia ja osakehuoneistoja arvioidaan myytävän yhteensä 15 miljoonalla eurolla, josta muuhun pääomatalouteen kirjataan arviolta tasearvon mukaiset 7 miljoonaa euroa. Erotuksena syntyvät arvioidut myyntivoitot 8 miljoonaa euroa kirjataan talousarviokohtaan 3 10 01 Kaupunkirakenne ja yhteiset palvelut.

Taloussuunnitelmavuotena 2026 myyntitulojen arvioidaan olevan 20 miljoonaa euroa, josta myyntivoittojen osuuden arvioidaan olevan 8 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuotena 2027 myyntitulojen arvioidaan olevan 10 miljoonaa euroa, josta myyntivoiton osuuden arvioidaan olevan 6 miljoonaa euroa.

Myytävät kohteet ovat lukumääräisesti pääosin pienrakennuksia tai yksittäisiä suurempia kohteita, joissa kaupungin palvelutuotanto on loppunut. Myyntikohteiden valinnan lähtökohtana on korjausvelan ja korjaustarpeen pienentäminen.

Väestönsuojakorvauksia arvioidaan perittävän 0,1 miljoonaa euroa.

2.3.9. 8 08 Projektialueiden infrarakentaminen, kaupunginhallituksen käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
Menot	91 174	127 500	111 500	147 800	144 600	192 100	207 800
Netto	91 174	127 500	111 500	147 800	144 600	192 100	207 800
<i>Ylitysoikeus</i>							

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Menot							
80801 Esirakentaminen	31 652	63 600	57 500	96 000	93 400	116 000	114 200
<i>Ylitysoikeus</i>							
8080101 Kamppi-Töölönlahti							
8080102 Länsisatama	7 250	10 500	11 800	13 500	13 400	8 200	9 000
8080103 Kalasatama	8 568	22 500	16 500	32 700	32 700	38 800	39 000
8080104 Kruunuvuorenranta	4 644	8 200	8 500	5 600	5 600	6 200	7 500
8080105 Pasila	344	5 400	6 500	13 000	12 000	11 200	4 000
8080106 Kuninkaankolmio	994	1 000	1 700	500	500	500	200
8080107 Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen	392	500	500	1 000	1 000	4 000	5 000
8080108 Malminkenttä	8 015	6 000	4 700	10 200	10 200	14 000	20 000
8080109 Läntinen bulevardikaupunki	1 392	7 500	6 500	9 500	9 500	15 100	14 000
8080110 Makasiiniranta	53	2 000	800	10 000	8 500	18 000	15 500
80802 Kadut	49 282	54 200	44 000	46 000	45 400	65 700	81 500
<i>Ylitysoikeus</i>							
8080201 Kamppi-Töölönlahti	10						
8080202 Länsisatama	20 663	17 000	14 000	11 100	11 000	24 500	18 000
8080203 Kalasatama	8 085	3 000	3 800	6 000	6 000	7 500	15 500
8080204 Kruunuvuorenranta	5 097	14 000	5 200	12 000	12 000	14 300	14 500
8080205 Pasila	11 999	11 000	10 000	9 500	9 500	7 500	18 700
8080206 Kuninkaankolmio	2 184	3 200	3 200	2 600	2 600	1 700	4 500
8080207 Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen	1	500	500	1 000	500	1 000	1 500
8080208 Malminkenttä	1 049	4 500	7 000	1 800	1 800	2 600	2 800
8080209 Läntinen bulevardikaupunki	75	1 000	300	2 000	2 000	5 600	5 000
8080210 Makasiiniranta	120					1 000	1 000
80803 Puistot ja liikunta-alueet	10 240	9 700	10 000	5 800	5 800	10 400	12 100
<i>Ylitysoikeus</i>							
8080301 Kamppi-Töölönlahti							
8080302 Länsisatama	1 787	3 200	3 300	850	850	4 200	2 600
8080303 Kalasatama	1 925	800	800	1 800	1 800	1 700	1 500
8080304 Kruunuvuorenranta	1 459	800	800	1 950	1 950	1 300	1 700
8080305 Pasila	70	800	300	300	300	700	1 000
8080306 Kuninkaankolmio	4 567	3 400	3 200	200	200	1 100	1 400
8080307 Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen						100	100

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
8080308 Malminkenttä	432	700	1 600	700	700	1 300	3 500
8080309 Läntinen bulevardikaupunki							300

Projektialueiden infrarakentamiseen on varattu 144,6 miljoonaa euroa vuodelle 2025, 192,1 miljoonaa euroa vuodelle 2026 ja vuodelle 2027 yhteensä 207,8 miljoonaa euroa. Talousarviorakennetta muutetaan siten, että Malmin projektialueen nimi on jatkossa Malminkenttä.

8 08 01 Projektialueiden esirakentaminen, täyttötöyt, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Länsisataman, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Pasilan, Kuninkaankolmion, Malminkentän, Läntisen bulevardikaupungin, Makasiininrannan sekä uusien projektialueiden esirakentamiseen on kaupunginhallituksen käyttöön vuodelle 2025 varattu 93,4 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 116 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 on esitetty 114,2 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelmakauden määrärahoilla toteutetaan Kalasataman Nihdin ja Hermanninrannan, Läntisen bulevardikaupungin ja Eteläisen Postipuiston esirakentamista ja Jätkäsaaren rantarakenteita. Näille hankkeille kohdistuu 2025–2027 suunnitelmakaudella 206,9 miljoonaa euron investoinnit. Tämän lisäksi taloussuunnitelmakaudella 2025–2027 muuhun alueelliseen esirakentamiseen käytetään 116,7 miljoonaa euroa Länsisataman, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Kuninkaankolmion, Pasilan, Malminkentän, Läntisen bulevardikaupungin ja Koivusaaren alueilla ja ne edistävät asuntotuotantoa AM-ohjelman mukaisesti. Makasiininrannan investoinnit edistävät ydinkeskustan vetovoimaan liittyviä strategisia tavoitteita.

Määrärahat on varattu kaupunginhallituksen käyttöön, ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisillä päätöksillä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisataman määrärahalta toteutetaan asuntotuotannon ja julkisen palvelurakentamisen vaatimaa esirakentamista Saukonlaiturin ja Melkinlaiturin alueilla. Ahdinaltaan alueen esirakentamisella mahdollistetaan alueen toimitilahankkeiden käynnistäminen ja yleisten ranta-alueiden sekä uimarannan jatkorakentaminen. Bunkkerirakennuksen purkutöitä jatketaan. Hernesaaressa jatketaan itärannan ruoppaus- ja täyttöurakkaa taloussuunnitelmakaudella.

Kalasataman määräraha mahdollistaa taloussuunnitelmakaudella Hermanninrannan palvelurakentamisen ja asuntotuotannon aloittamisen vuonna 2026 sekä Nihdin alueen asuntorakentamisen jatkumisen. Määrärahalta mahdollistetaan myös Suvilahden tapahtuma-alueen ja tapahtumakorttelin rakentaminen taloussuunnitelmakaudella sekä Hanasaaren esirakentamisen aloittaminen.

Kruunuvuorenrannassa määrärahalta toteutetaan asuntotuotannon vaatimaa esirakentamista Kruunuvuoren, Stansvikinkallion sekä keskus- ja palvelukorttelien alueilla ja jatketaan Koirasaarten esirakentamista. Taloussuunnitelmakaudella varaudutaan Yliskylänlahden asemakaava-alueen esirakentamiseen.

Pasilan projektialueella jatketaan Eteläisen Postipuiston esirakentamistöitä. Ratapihakortteleissa jatketaan alueellisen imeytysjärjestelmän toteutusta ja varaudutaan yhteiskäyttötunnelin edellyttämiin muutoksiin. Savonkadun ympäristössä aloitetaan johtosiirtotyöt.

Malminkentän määrärahalta toteutetaan Nallenrinteen ja Lentoasemankortteleiden esirakentamiseen ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saamiseen liittyviä kokonaisuuksia. Määrärahalta edistetään tilapäisen lumenvastaanottopaikan, logistiikka-alueen ja kierrätyskentän rakentamista, esirakentamisen koerakenteiden toteutusta sekä jatketaan asemakaava-alueiden esirakentamisen suunnittelua. Lisäksi suunnitellaan ja toteutetaan väliaikaiskäyttöä palvelevia reitti yhteyksiä ja toimintoja. Taloussuunnitelmakaudella käynnistetään Sunnuntaikortteleiden esirakentamisen suunnittelu ja toteutus.

Läntisen bulevardikaupungin suunnittelu on käynnissä. Läntisen bulevardikaupungin maankäytön toteuttamisen edellyttämiä sähkönsiirtoratkaisuiden toteutussuunnittelua jatketaan ja toteuttaminen käynnistyy vaiheittain. Pitäjänmäen uuden sähköaseman rakentaminen käynnistyy vuonna 2025.

Turunväylän ja Huopalahdentien liittymästä on laadittu aluevaraussuunnitelmatasoisia tarkasteluja vuoden 2020 aikana. Kohteen tiesuunnittelu on käynnistynyt vuonna 2023 ja jatkuu alkuvuoteen 2025. Rakennussuunnitteluun varaudutaan tiesuunnitelman jälkeen suunnitelmakaudella ja toteutukseen vuosina 2026–2028.

Makasiinirannan esirakentaminen aloitetaan vuonna 2025 ja se kestää vuoteen 2027 saakka. Arkkitehtuuri- ja designmuseon sekä Saaret-hankkeen 1. vaiheen rakentaminen alkaa aikaisintaan vuonna 2027.

Kuninkaankolmion alueella ei ole enää merkittäviä esirakentamistarpeita.

Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen -määrärahalla toteutetaan uusien projektialueiden hankkeita, joilla ei vielä ole omaa talousarviokohtaa. Koivusaaren ruoppaukset ja täytöt pyritään käynnistämään taloussuunnitelmakaudella. Puotilanrannan esirakentaminen ei käynnisty tällä taloussuunnitelmakaudella, vaan ajoittuu vuoden 2027 jälkeen.

8 08 02 Projektialueiden kadut, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Länsisataman, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Pasilan, Kuninkaankolmion, Malminkentän, Makasiinirannan, Läntisen bulevardikaupungin sekä uusien projektialueiden katuihin on kaupunginhallituksen käyttöön vuodelle 2025 varattu 45,4 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 65,7 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 on esitetty 81,5 miljoonaa euroa.

Asuntotuotantoon, toimitilarakentamiseen ja alueiden viimeistelyyn projektialueilla kohdistuu vuosien 2025–2027 aikana 192,6 miljoonan euron edestä katuinvestointeja. Hankkeet tukevat tasapainoista kaupunkikehitystä ja edistävät asuntotuotantoa AM-ohjelman mukaisesti. Toimintasuunnitelmakauden määrärahoilla toteutetaan Jätkäsaaren Saukonlaiturin ja Melkinlaiturin alueiden, Herttoniemen ja Pasilan Eteläisen Postipuiston katurakentamista ja Satamatunnelin toteuttamiseen liittyviä investointeja. Lisäksi määrärahoilla toteutetaan Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Malminkentän ja Läntisen bulevardikaupungin katurakentamista.

Määrärahat on varattu kaupunginhallituksen käyttöön ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisillä päätöksillä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisatama

Länsisataman määrärahaan sisältyvät Ruoholahden, Telakkarannan ja Jätkäsaaren alueen katualueiden toteuttaminen. Katujen rakentaminen jatkuu koko suunnitelmakauden ajan. Suunnitelmakaudella katujen rakentamista jatketaan Telakkarannan, Melkinlaiturin ja Saukonlaiturin alueella, jossa toteutetaan rantarakenteita ja jatketaan Saukonkanavan rakentamista. Satamatunnelin rakentamisen vaikutuksiin varaudutaan.

Kalasatama

Kalasataman määrärahaan sisältyvät Nihdin alueen katujen rakentamisen jatkuminen. Taloussuunnitelmakaudella rakennetaan myös Kaasutehtaankatu Suvilahden tapahtuma-alueen kehittämiseen liittyen, aloitetaan Hermanninrannan katurakentaminen, joka jatkuu koko suunnitelmakauden ajan, sekä rakennetaan katujen pintarakenteet niillä alueilla, joilla asunto- tai toimitilarakentaminen on valmistunut.

Kruunuvuorenranta

Kruunuvuorenrannan projektialueen määrärahaan sisältyvät Kruunuvuorenrannan, Yliskylän ja Herttoniemen alueen Itäväylän yhteyden kadut. Taloussuunnitelmakaudella rakennetaan Kruunuvuorenrannassa Kruunuvuoren, Stansvikinkallion ja Koirasaarten katuja. Yliskylänlahden asemakaava-alueella suunnitellaan ja rakennetaan alueen kehittämisen edellyttämiä katu- ja kunnallisteknisiä töitä. Lisäksi Laajasalontien pohjoisosan bulevardisointia edistetään. Herttoniemessä suunnitellaan ja rakennetaan Linnanrakentajantie, liittyvät kadut sekä Itäväylän ylittävät sillat.

Pasila

Pasilan projektialueella jatketaan Pohjoisen Postipuiston katu- ja kunnallisteknisiä viimeistelytöitä ja rakennetaan Veturitien alkukulku sekä baanayhteys Niittylänpolulle. Eteläisessä Postipuistossa jatketaan katu- ja kunnallisteknisiä töitä maaperän puhdistustöiden mahdollistamassa laajuudessa. Projektialueella varaudutaan Savonkadun ympäristön katu- ja kunnallisteknisiin töihin tonttien rakentamisaikataulun edellyttämässä tahdissa.

Kuninkaankolmio

Kuninkaankolmion määrärahalta toteutetaan Kuninkaantammen ja Honkasuon katuja. Suunnitelmakauden 2025–2027 katurakentamisella luodaan edellytykset asuntorakentamisen käynnistämiseksi Kuninkaantammentien ympäristön kaava-alueella sekä Honkasuon Keltaperhosenpolun alueella. Kuninkaantammen ja Honkasuon katualueiden viimeistely jatkuu asuntotuotannon mahdollistavassa laajuudessa koko suunnitelmakauden ajan.

Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen

Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen määrärahalta toteutetaan pääosin suunnitteluhankkeita, joilla ei vielä ole omaa talousarviokohtaa. Koivusaaren katurakentaminen pyritään käynnistämään taloussuunnitelmakaudella. Puotilanrannan katurakentaminen aloitetaan tämänhetkisen arvion mukaan 2030-luvun alussa.

Malminkenttä

Malminkentän määrärahalta jatketaan Nallerinteen kaava-alueen katurakentamista ja käynnistetään Lentoasemankortteleiden alueen katurakentaminen. Katurakentamisella edistetään asuntorakentamisen aloitustavoitetta Nallerinteen aloituskortteleissa vuonna 2025 ja Lentoasemankorttelien alueella vuonna 2026. Malminkentän katurakentaminen jatkuu koko taloussuunnitelmakauden ajan.

Läntinen bulevardikaupunki

Läntisen bulevardikaupungin alueen katusuunnittelu on käynnistynyt, muun muassa Turunväylän tiesuunnitelma, ja jatkuu suunnittelukauden ajan. Katurakentaminen käynnistyy suunnittelukaudella, muun muassa Pitäjänmäen sähköaseman alueella.

Makasiiniranta

Makasiinirannan ensimmäisen vaiheen katurakentaminen käynnistyy vuonna 2026.

8 08 03 Puistot ja liikunta-alueet

Länsisataman, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Pasilan, Kuninkaankolmion, Malmikentän sekä uusien projektialueiden puistoihin ja liikunta-alueisiin on talousarviokohdalle varattu vuodelle 2025 määrärahaa yhteensä 5,8 miljoonaa euroa, vuodelle 2026 yhteensä 10,4 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 yhteensä 12,1 miljoonaa euroa. Hankkeet tukevat strategian tavoitetta viheralueiden ja lähiluonnon saavutettavuudesta.

Määrärahat on varattu kaupunginhallituksen käyttöön ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisillä päätöksillä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisatama

Länsisataman puistot ja liikunta-alueet-määrärahalta jatketaan taloussuunnitelmakaudella Hyvääntoivonpuiston sekä Jätkäsaaren liikuntapuiston toteutusta. Hyvääntoivonpuiston toteutus jatkuu koko taloussuunnitelmakauden ajan. Melkinlaiturin alueella suunnitellaan ja aloitetaan alueen puistojen rakentaminen taloussuunnitelmakaudella.

Kalasatama

Kalasataman puistot -määrärahalta rakennetaan Suvilahden tapahtumakenttä osana Suvilahden tapahtuma-alueita. Lisäksi suunnitelmakaudella aloitetaan Hermannin rantapuiston suunnittelu sekä suunnitellaan valmiiksi Hermanninrannan muut puistot.

Kruunuvuorenranta

Kruunuvuorenrannan puistot ja liikunta-alueet-määrärahalla rakennetaan Kruunuvuorenrannan puisto- ja viheralueita, Haakoninlahdenpuistoa ja Kruunuvuorenrannan esteetöntä uimarantaa suunnitellaan ja rakennetaan. Stansvikin kartanopuiston reittiverkoston toteutus alkaa. Lisäksi pyritään edistämään alueen viherrakentamista pienin toimenpitein ja uudet asukkaat huomioiden.

Pasila

Pasilan puistot -määrärahalla jatketaan puistosuunnittelua Pohjoisessa ja Eteläisessä Postipuistossa sekä Ratapihakortteleissa. Pienimuotoista puistorakentamista tehdään muun rakentamisen sallimassa laajuudessa ja aikataulussa.

Kuninkaankolmio

Kuninkaankolmion puistot -määrärahalla jatketaan Kuninkaantammen ja Honkasuon puistojen rakentamista koko suunnitelmakauden ajan. Kuninkaantammen alueella suurin kohde on Ellen Thesleffin puisto. Honkasuon alueella rakennetaan taloussuunnitelmakaudella uusia puistoreittejä Niittyperhosenpuistossa ja Honkasuonpuistossa.

Malminkenttä

Malminkentän puistot -määrärahalla suunnitellaan ja toteutetaan Nallenrinteen ja Lento-asemankortteleiden puistoalueita. Lisäksi Malminkentän alueelle toteutetaan väliaikaiskäyttöä ja tulevaa asutusta palvelevaa ympäristön viihtyisyyden parantamista, myös myöhemmin asemakaavoitettaville ja rakennettaville alueille.

Läntinen bulevardikaupunki

Koivusaaren ja Puotilanrannan puistorakentaminen, sekä Makasiininrannan puistorakentaminen ajoittuvat 2030-luvulle.

2.3.10. 8 09 Kaupunkiudistus, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
Menot	10 525	15 900	15 600	21 500	21 500	25 500	26 000
Netto	-10 525	-15 900	-15 600	-21 500	-21 500	-25 500	-26 000
<i>Ylitysoikeus</i>							

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Menot							
80901 Malminkartano-Kannelmäki	4 223	3 900	4 200	4 500	4 500	7 000	6 600
<i>Ylitysoikeus</i>							
8090101 Esirakentaminen	1 353	1 500	2 400	1 100	1 100	400	400
8090102 Kadut	2 644	1 500	1 300	2 500	2 500	2 100	2 000
8090103 Puistot ja liikunta-alueet	226	900	500	900	900	4 500	4 200
80902 Malmi	3 221	5 200	5 000	7 100	7 100	7 500	6 800
<i>Ylitysoikeus</i>							
8090201 Esirakentaminen		200	800	2 300	2 300	1 000	2 000
8090202 Kadut	1 516	1 500	1 700	3 200	3 200	3 800	3 400
8090203 Puistot ja liikunta-alueet	1 705	3 500	2 500	1 600	1 600	2 700	1 400
80903 Mellunkylä	2 351	4 500	4 600	6 900	6 900	5 700	6 900
<i>Ylitysoikeus</i>							
8090301 Esirakentaminen	218	500	500	1 700	1 700	600	3 800
8090302 Kadut	1 507	1 800	1 600	2 700	2 700	2 200	2 200
8090303 Puistot ja liikunta-alueet	626	2 200	2 500	2 500	2 500	2 900	900
80904 Meri-Rastila	730	2 300	1 800	3 000	3 000	5 300	5 700
<i>Ylitysoikeus</i>							
8090401 Esirakentaminen		200	400	200	200	1 600	200
8090402 Kadut	638	1 200	1 000	1 600	1 600	1 300	4 800
8090403 Puistot ja liikunta-alueet	92	900	400	1 200	1 200	2 400	700

Malminkartano-Kannelmäen, Malmin, Mellunkylän ja Meri-Rastilan kaupunkiudistusalueille kohdistetaan vaikuttavia toimenpiteitä positiivisen kehityksen aikaansaamiseksi muun muassa asukkaiden turvallisuuden tunteen vahvistamiseksi, eriytymisen ehkäisemiseksi sekä alueiden houkuttelevuuden lisäämiseksi. Kaupunkiudistusalueille kohdennettavat investoinnit ovat edellytys alueiden asuntokannan 2 prosentin vuosittaiseen lisäykseen.

Kaupunkiudistusalueiden maankäytön suunnittelu etenee alueellisesti eri aikatauluilla. Alueiden rakennettu ympäristö on merkittäviltä osin myös uudistamisen tarpeessa ja alueilla on myös huomattava raideliikenteeseen tukeutuva täydennysrakentamisen potentiaali.

Kaupunkiudistusalueiden määrärahat käsittävät katu- ja puisto- sekä liikunta- ja esirakentamishankkeita. Kaupunkiudistusalueiden yleisten alueiden suunnitteluun ja toteutukseen on varattu vuodelle 2025 määrärahaa 21,5 miljoonaa euroa, 2026 vuodelle 25,5 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 26,0 miljoonaa euroa. Kaupunkiudistusalueiden investoinneilla tuetaan kaupunkistrategian mukaista asuntotuotantotavoitetta, elinvoiman kasvua, asuinalueiden eriytymisen ehkäisyä sekä tavoitetta, että kaikkialla kaupungissa on mahdollista elää turvallista ja viihtyisää elämää positiivisesti omaleimaisissa kaupunginosissa.

8 09 01 Malminkartano – Kannelmäki

Taloussuunnitelmakaudella Malminkartano – Kannelmäen kaupunkiuudistusalueella toteutetaan Pihkatien alueen uusia katuja ja puistoja vaiheittain sekä Malminkartanon aseman pohjoispuolen ehostustoimenpiteitä muun muassa Tuohi- ja Kehruuaukioilla. Alueella jatkuu Pelimannintien alueen katujen rakentaminen ja peruskorjaus, ja Vanhaistentie välillä Kantelettarentie-Kaarelantie peruskorjataan. Esirakentamisen rahoituksella toteutetaan julkisten rakennusten purkuja muun muassa Pihkapuiston alakoulun ja Päiväkoti Pelimannin purut. Taloussuunnitelmakaudella toteutetaan myös peruskorjausta sekä liikenneturvallisuutta parantavia toimenpiteitä Kaarelan yleisten alueiden suunnitelman laadinnasta nousseissa katukohteissa.

Puisto- ja liikuntapaikkakohteina alueella toteutetaan taloussuunnitelmakaudella Pihkatien alueen puistojen vaiheittaista uudisrakentamista, varaudutaan Piiänpuiston suunnitteluun ja toteutuksen käynnistymiseen sekä käynnistetään Malminkartanon huipun suunnittelu ja toteutus. Peruskorjaukseen nousevat taloussuunnitelmakaudella Leikkipaikka Pakarintuvanpuisto, Kartanonhaan skeittipaikka sekä Antinniitynpuisto.

8 09 02 Malmi

Malmin kaupunkiuudistusalueen yleisiä alueita toteutetaan maankäytön muutosten mukaisesti ja eri palveluhankkeiden ja täydennysrakentamisen osoittamassa aikataulussa.

Taloussuunnitelmakaudella Malmin kaupunkiuudistusalueella peruskorjataan Ala-Malmin puisto ja Ala-Malmin liikuntapuisto sekä Ylä-Malmin tori. Pikitehtaankortteleiden rakentamista jatketaan ja aloitetaan Sepänmäen alueen toteuttaminen.

8 09 03 Mellunkylä

Mellunkylän kaupunkiuudistusalueella kehitetään Mellunmäen metroaseman aluetta alueelliseksi keskuksesi ja merkittäväksi julkisen liikenteen solmukohdaksi. Taloussuunnitelmakaudella alueella varaudutaan Länsimäentien alueen uudistamiseen ja siitä aiheutuviin johtosiirtokustannuksiin Vantaan ratikka -päätöksen pohjalta. Vantaa päätti ratikkahankkeesta 22.5.2023 ja Helsingin kaupunginvaltuusto Mellunmäen osalta 27.9.2023. Ratikan valmistelevat työt voidaan aloittaa syksyllä 2024 ja rakentaminen aloitetaan taloussuunnitelmakaudella allianssin kehitysvaiheen päätyttyä. Bredbackan kaava-alueen esi- ja katurakentaminen käynnistyvät 2020-luvun jälkipuoliskolla.

Taloussuunnitelmakaudella Mellunkylän kaupunkiuudistusalueella jatketaan Kivikon liikuntapuiston rakentamista ja aloitetaan Ojapuiston liikuntapuiston rakentaminen. Lisäksi rakennetaan Kelkkapuiston lähileikkipaikka ja kuntoiluvälineet sekä peruskorjataan leikkipuisto Kipinäpuisto.

8 09 04 Meri-Rastila

Meri-Rastilan kaupunkiuudistusalueella käynnistetään alueen uudistaminen ja täydennysrakentaminen.

Taloussuunnitelmakaudella merkittävimmät hankkeet ovat länsi- ja itäosan katusuunnittelu, vaiheittain etenevä katurakentaminen, Haruspuiston uudisrakentaminen sekä Merilahden peruskoulun uudisrakennuksen edellyttämä Korttelitalo Merirastin purku.

2.3.11. 8 10 Suuret liikennehankkeet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
Menot	144 224	93 000	93 400	46 700	46 700	41 500	38 300
Netto	-144 224	-93 000	-93 400	-46 700	-46 700	-41 500	-38 300
<i>Ylitysoikeus</i>							

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Menot							
81001 Kruunusillat	75 887	72 100	74 700	38 300	38 300	17 600	12 100
<i>Ylitysoikeus</i>							
8100101 Perushanke	27 504	18 000	20 100	8 100	8 100	4 100	200
8100102 Liittyvä esirakentaminen	17 866	22 000	23 500	14 000	14 000	5 300	11 400
8100103 Liittyvät kadut ja liikenneväylät	30 517	32 100	31 100	16 200	16 200	8 200	500
81002 Kalasatama-Pasila	46 830	8 800	10 900	400	400	300	200
<i>Ylitysoikeus</i>							
8100201 Liittyvä esirakentaminen	1 130	200	200				
8100202 Liittyvät kadut ja liikenneväylät	45 700	8 600	10 700	400	400	300	200
81003 Sörnäistentunneli	21 500	10 600	6 300	3 000	3 000	2 000	
<i>Ylitysoikeus</i>							
8100301 Sörnäistentunneli	21 500	10 600	6 300	3 000	3 000	2 000	
81004 Länsiratikat	7	1 500	1 500	5 000	5 000	21 600	26 000
<i>Ylitysoikeus</i>							
8100401 Liittyvä esirakentaminen						6 300	7 200
8100402 Liittyvät kadut ja liikenneväylät	7	1 500	1 500	5 000	5 000	15 300	18 800

Suuriin liikennehankkeisiin on varattu vuodelle 2025 yhteensä 46,7 miljoonaa euroa, vuodelle 2026 esitetty 41,5 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 esitetty 38,3 miljoonaa euroa. Määräraha mahdollistaa taloussuunnitelmakaudella käynnissä olevat raideliikennehankkeet; Kruunusillat hankekokonaisuuden, Kalasatamasta Pasilaan johtavan raitiotien jälkivastuunajan toimenpiteet, Sörnäistentunnelin jatkosuunnittelun sekä Länsiratikan liittyvät hankkeet.

8 10 01 Kruunusillat

Kruunusillat -hankekokonaisuudelle varattu vuodelle 2025 määrärahaa 38,3 miljoonaa euroa, vuodelle 2026 esitetty 17,6 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 esitetty 12,1 miljoonaa euroa.

8 10 01 01 Perushanke

Kruunusillat -määrärahalla toteutetaan uusi raitiotie- sekä jalankulku- ja pyöräily-yhteys Laajasalosta Hakaniemeen Korkeasaaren ja Kalasataman (Nihti) kautta. Toteuttamiskustannuksiin osallistuu Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy joukkoliikenteen kustannusosuudella. Kruunusillat -hankkeen hankesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 31.8.2016 ja enimmäishinnan korotus 25.8.2021. Hanke on jaettu kahteen osaprojektiin. Molempien osaprojektien rakentaminen alkoi vuonna 2021, ja yhteyden avaaminen liikenteelle on mahdollista vuonna 2027.

8 10 01 02 Liittyvä esirakentaminen

Hakaniemen alueella tehdään tarvittavia johtosiirtoja, ruoppauksia ja täyttöjä sekä ranta-muurirakenteita, jotka mahdollistavat uuden Hakaniemen sillan rakentamisen. Tämän lisäksi esirakentamista tehdään Nihdin alueella. Määrärahoilla puhdistetaan rakentamisen vaatimassa laajuudessa alueen pilaantunutta maaperää.

8 10 01 03 Liittävät kadut ja liikenneväylät

Hakaniemen alueella jatketaan katualueilla maankäytön muutoksista johtuvaa rakentamista. Hakaniemensillan rakentaminen alkaa. Korkeasaarella rakennetaan Mischan ja Maschan aukiota, ja Kruunuvuorenrannassa rakennetaan Koirasaarentien länsiosaa sekä Haakoninlahden katuja.

8 10 02 Kalasatama-Pasila

Kalasatamasta Pasilaan hankkeen jälkivastuuajan toimenpiteisiin on varattu vuodelle 2025 määrärahaa 0,4 miljoonaa euroa, vuodelle 2026 esitetty 0,3 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 esitetty 0,2 miljoonaa euroa.

8 10 03 Sörnäistentunneli

Sörnäistentunnelin suunnitteluun on osoitettu 3,0 miljoonaa euroa vuodelle 2025 ja 2,0 miljoonaa euroa vuodelle 2026.

Määrärahalla mahdollistetaan Sörnäistentunnelin jatkosuunnittelu. Sörnäistentunnelin rakentamisen jatkamiseen varaudutaan 10-vuotisen investointiohjelmakauden lopulla vuodesta 2030 alkaen.

8 10 04 Länsiratikat

Länsiratikoiden toteutukseen on varattu 2025 vuodelle 5,0 miljoonaa euroa, vuodelle 2026 esitetty 21,6 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 esitetty 26,0 miljoonaa euroa.

Länsiratikat-hanke sisältää Vihdintien pikaraitiotien sekä läntisen kantakaupungin uusien raitiotieosuuksien ratainfrastruktuurin ja niiden edellyttämän katurakentamisen toteuttamisen sekä läntisen bulevardikaupungin aluerakentamiseen liittyviä investointeja Huopalahdentien, Haagan ympyrän ja Vihdintien alueella. Kaupunginvaltuusto hyväksyi hankkeen toteuttamisen 20.1.2021. Kaupunkiympäristölautakunta on hyväksynyt hankekokonaisuuden muodostamista ja toteutusta ohjaavan hankesuunnitelman 9.1.2024.

8 10 04 01 Perushanke

Perushanke sisältää raitiotien raitinfran, radan sähkö- ynnä muut järjestelmät, raitiotien pohjanvahvistukset, johtosiirrot sekä raitiotien edellyttämän katurakentamisen ja kadunvarsipysäköinnin järjestelyt kantakaupungissa, Lassilassa ja Kannelmäen alueella. Hankkeeseen liittyvä katurakentaminen läntisen bulevardikaupungin alueella on kohdan 8 10 04 03 Liittävät kadut ja liikenneväylät alla.

8 10 04 02 Liittyvä esirakentaminen

Raitiotien toteuttamisedellytyksenä Vihdintien ja Haagan ympyrän alueella on nykyisten voimalinjan ilmajohtojen purkaminen ja korvaavien maakaapeleiden toteuttaminen. Raitiotiehankkeen yhteydessä toteutetaan Vihdintien, Haagan ympyrän ja Huopalahdentien alueella ilmajohtot korvaavien maakaapeleiden kaapelireiitit siltä osin, kun tulevat kaapelireiitit sijoittuvat raitiotiehankkeen yhteydessä rakennettavalle katualueelle. Helsingin kaupunki ja Helen Sähköverkko Oy sopivat sähköverkkoon liittyvien muutosten toteutuksesta erillisellä toteutus sopimuksella.

8 10 04 03 Liittyvät kadut ja liikenneväylät

Raitiotiehankkeen katurakentaminen sisältää Läntisen bulevardikaupungin alueella uuden bulevardikadun rakentamisen Huopalahdentien, Vihdintien ja Haagan ympyrän alueella. Uusien katujärjestelyiden toteuttaminen on edellytys raitiotielle.

Rahoitusosa

Kunta-Helsinki

2.4. Rahoitusosa

2.4.1. Kunta-Helsingin rahoituslaskelma 2023–2027

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Tulorahoitus						
Vuosikate	814 594	570 577	550 458	477 941	542 129	558 857
Satunnaiset erät	-12 983					
Tulorahoituksen korjauserät	-18 264	-93 400	-95 610	-61 188	-79 608	-67 458
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-849 176	-1 042 381	-918 065	-983 205	-1 035 032	-1 127 496
Rahoitusosuudet investointimenoihin	23 434	13 500	13 500	13 500	8 500	8 500
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	65 574	99 000	100 000	64 998	89 998	69 998
Toiminnan ja investointien rahavirta	23 179	-452 704	-349 717	-487 954	-474 013	-557 599
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-34 877	-93 100	-128 500	-98 100	-83 100	-83 100
Antolainasaamisten vähennykset	90 033	91 861	93 412	94 366	93 317	89 255
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 376	250 000	250 000	400 000	500 000	550 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-46 577	-57 753	-57 753	-76 953	-96 953	-116 953
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-59 839					
Oman pääoman muutokset	-695					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-239 335	23 622	24 731	15 095	13 032	13 279
Rahoituksen rahavirta	-289 914	214 630	181 890	334 408	426 296	452 481
Rahavarojen muutos	-266 735	-238 074	-167 827	-153 546	-47 717	-105 118

2.4.2. Kunta-Helsingin vuoden 2025 rahoituslaskelma eriteltynä

1 000 €	Kunta-Helsinki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liikelaitokset ja rahastot	Yhteensä, sisäiset erät mukana	Yhteensä, sisäiset erät vähennettynä
Toiminnan rahavirta				
Tulorahoitus				
Vuosikate	435 322	42 618	477 941	477 941
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	-61 190	2	-61 188	-61 188
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-897 624	-85 581	-983 205	-983 205
Rahoitusosuudet investointimenoihin	13 500		13 500	13 500
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	65 000	-2	64 998	64 998
Toiminnan ja investointien rahavirta	-444 992	-42 963	-487 954	-487 954
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-75 100	-23 000	-98 100	-98 100
Antolainasaamisten vähennykset	82 953	13 913	96 866	94 366
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	400 000		400 000	400 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-65 000	-14 453	-79 453	-76 953
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset	-53 650	68 745	15 095	15 095
Rahoituksen rahavirta	289 203	45 205	334 408	334 408
Rahavarojen muutos	-155 789	2 242	-153 546	-153 546

2.4.3. 9 Rahoitusosa

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	80 285	331 464	331 880	482 953	482 953	581 869	627 810
Menot	59 153	105 900	141 300	140 100	140 100	145 100	165 100
Netto	21 131	225 564	190 580	342 853	342 853	436 769	462 710
<i>Ylitysoikeus</i>		90 341					

2.4.3.1. 9 01 Pitkävaikutteinen rahoitus

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	80 285	331 464	331 880	482 953	482 953	581 869	627 810
Menot	59 153	105 900	141 300	140 100	140 100	145 100	165 100
Netto	21 131	225 564	190 580	342 853	342 853	436 769	462 710
<i>Ylitysoikeus</i>		90 341					

9 01 01 Antolainat asuntotuotantoon, Khn käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	16 347	13 557	13 928	12 992	12 992	9 662	5 831
Menot	1 697	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Netto	14 650	8 557	8 928	7 992	7 992	4 662	831
<i>Ylitysoikeus</i>							

9 01 02 Muu antolainaus, Khn käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	62 562	67 907	67 952	69 961	69 961	72 207	71 979
Menot	22 756	55 100	90 500	70 100	70 100	55 100	55 100
Netto	39 806	12 807	-22 548	-139	-139	17 107	16 879
<i>Ylitysoikeus</i>		90 341					

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
9010252 Vuokra-asuntotuottajien oman pääoman osuutta varten myönnettyjen lainojen lyhennykset							
9010254 Muiden antolainojen lyhennykset	10 150	5 677	5 722	5 588	5 588	8 027	7 997
9010255 Helsingin Energian lainojen lyhennykset	20 600	20 600	20 600	20 600	20 600	20 600	20 600
9010257 Helsingin Sataman lainojen lyhennykset							
9010258 HKL:n lainojen lyhennykset	2 500	2 500	2 500	5 000	5 000	5 000	5 000
9010259 Sosiaalisen luotuksen lainojen lyhennykset	1 473	950	950	593	593	400	202
9010260 HSY lainojen lyhennykset	8 120	18 461	18 461	18 461	18 461	18 461	18 461
9010261 Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n lainojen lyhennykset	19 719	19 719	19 719	19 719	19 719	19 719	19 719
Menot							
9010201 Lainojen myöntäminen kouluille	10 292	7 000	32 700	7 000	7 000	7 000	7 000
9010202 Muut koululainat		3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
9010204 Lainat sosiaaliseen asuntotuotantoon	113		149				
9010205 Lainoja kaupunginorkesterin soittajille soitinhankintoja varten		100	100	100	100	100	100
9010221 Liikelaitosten lainat							
9010222 Sosiaalisen luotuksen lainojen myöntämiseen, sosiaalilautakunnan käytettäväksi							
9010233 Lainat kaupunkikonsernin yhteisöille	11 100	45 000	54 401	60 000	60 000	45 000	45 000
9010234 Laina Helsingin Satama Oy:lle							
9010235 Lainat vapaapalokunnille	1 250		150				
9010236 Lainat Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:lle							

9 01 03 Ottolainat ja niiden lyhennykset, rahoitusjohtajan käytettäväksi

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	1 376	250 000	250 000	400 000	400 000	500 000	550 000
Menot	34 700	45 800	45 800	65 000	65 000	85 000	105 000
Netto	-33 325	204 200	204 200	335 000	335 000	415 000	445 000
Ylitysoikeus							

Rahastot

Kunta-Helsinki

2.5. Rahastot

Rahastot osa sisältää ne rahastot, jotka ovat kirjanpidossa eriytetty itsenäisiksi taseyksiköiksi. Helsingin kaupungilla on viisi tällaista rahastoa: Asuntotuotantorahasto, Urheilu- ja ulkoilulaitosrahasto, Vakuutusrahasto, Innovaatorahasto ja Osallisuusrahasto.

Asuntotuotantorahasto

Rahaston tarkoituksena on kaupungin omaan omistukseen tulevan yhtiömuotoisen uuden asuntotuotannon ja peruskorjauksen sekä kiinteästi asuntotuotantoon liittyvien palvelutilojen omarahoituksen turvaaminen ja lisäksi kaupungin oman asuntotuotannon rakennuttamisen riskien hallitseminen ja asuntotuotantoon liittyvän kehittämis- ja koerakentamistoiminnan rahoittaminen. Rahastoa kartutetaan siirtämällä rahastoon vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä rahaston tilikauden tulos. Rahastoon on yhdistetty vuonna 1.1.2013 Asuntolainarahasto.

Urheilu- ja ulkoilulaitosrahasto

Rahaston tarkoituksena on Helsingin kaupunkiin rakennettavien urheilu- ja ulkoilulaitosten rahoituksen helpottaminen. Rahastoa kartutetaan vuosittain rahaston tilikauden tuloksella.

Vakuutusrahasto

Rahaston tarkoituksena on kaupungin oman ja sen huostassa olevan vieraan vakuuttamattoman omaisuuden vahingonvaaran muuntaminen tasaisiksi vuosikustannuksiksi. Rahastoa kartutetaan tai puretaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä rahaston yli- tai alijäämällä.

Innovaatorahasto

Rahaston tarkoituksena on Helsingin osaamisperustan vahvistaminen yhteistyössä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa. Rahastoa kartutetaan siirtämällä rahastoon vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä rahaston tilikauden tulos. Rahaston varoja käytetään rahaston tarkoituksen mukaisten joko kaupungin toimesta tai yhteistyössä muiden osapuolien kanssa toteutettavien tulevaisuuden elinkeinoperustaa luovien investointihankkeiden ja projektien rahoitukseen.

Osallisuusrahasto

Osallisuusrahaston tarkoituksena on edistää yhdenvertaista kaupunkia luomalla taloudelliset edellytykset helsinkiläisten asukkaiden ja yhteisöjen esittämien hankkeiden ja projektien toteuttamiselle. Rahastoa kartutetaan kaupunginvaltuuston erikseen päättämällä määrillä. rahaston tarkoituksen mukaisten, joko kaupungin toimesta tai yhteistyössä muiden osapuolien kanssa toteutettavien kaupunginvaltuuston tai kaupunginhallituksen erikseen päättämien investointien tai projektien toteutukseen sekä osallistuvan budjetoinnin toteuttamisen edellyttämiin menoihin.

Itsenäisinä taseyksikköinä toimivien rahastojen yhdistetty tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Liikevaihto		2 374	2 355	2 529	2 554	2 584
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot						
Materiaalit ja palvelut	-2 968	-260	-268	-500	-500	-500
Henkilöstömenot	-1 039					
Poistot		-216				
Muut menot	-4 302	-7 135	-6 716	-9 721	-9 222	-8 723
Liikelylijäämä/alijäämä	-8 309	-5 237	-4 629	-7 692	-7 168	-6 639
Rahoitustulot ja -menot						
Rahoitustulot	10 021	8 160	9 130	8 846	8 512	8 205
Rahoitusmenot	-7					
Satunnaiset erät						
Rahastojen muutos	-1 705	-2 923	-4 501	-1 154	-1 344	-1 566
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		0	0			

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä/alijäämä	-8 309	-5 237	-4 629	-7 692	-7 168	-6 639
Poistot		216				
Rahoitustulot ja -menot	10 014	8 160	9 130	8 846	8 512	8 205
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-2 688	-2 156	-2 242	-3 660	-2 000	-2 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	846					
Toiminnan ja investointien rahavirta	-137	983	2 259	-2 506	-656	-434
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-10 425	-33 000	-33 000	-23 000	-23 000	-23 000
Antolainasaamisten vähennykset	13 624	12 897	14 032	13 913	13 948	13 945
Lainakannan muutokset						
Oman pääoman muutokset						
Peruspääoman muutos						
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 062	19 120	16 709	11 352	9 168	8 639
Rahoituksen rahavirta	137	-983	-2 259	2 265	116	-416
Rahavarojen muutos		0	0	-241	-540	-850

Asuntotuotantorahasto tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Liikevaihto						
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot						
Materiaalit ja palvelut	-471					
Henkilöstömenot						
Poistot						
Muut menot	-15					
Liikelylijäämä/alijäämä	-486					
Rahoitustulot ja -menot						
Rahoitustulot	5 669	5 760	6 530	6 498	6 321	6 167
Rahoitusmenot	-7					
Satunnaiset erät						
Rahastojen muutos	-5 176	-5 760	-6 530	-6 498	-6 321	-6 167
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)						

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä/alijäämä	-486					
Poistot						
Rahoitustulot ja -menot	5 661	5 760	6 530	6 498	6 321	6 167
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot						
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	5 176	5 760	6 530	6 498	6 321	6 167
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-3 516	-13 000	-13 000	-8 000	-8 000	-8 000
Antolainasaamisten vähennykset	3 909	2 767	3 846	3 568	3 695	3 931
Lainakannan muutokset						
Oman pääoman muutokset						
Peruspääoman muutos						
Muut maksuvalmiuden muutokset	-5 569	4 473	2 624			
Rahoituksen rahavirta	-5 176	-5 760	-6 530	-4 432	-4 305	-4 069
Rahavarojen muutos				2 066	2 016	2 098

Urheilu- ja ulkoilulaitosrahasto tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Liikevaihto						
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot						
Materiaalit ja palvelut						
Henkilöstömenot						
Poistot						
Muut menot						
Liikelylijäämä/alijäämä						
Rahoitustulot ja -menot						
Rahoitustulot	2 090	2 400	2 600	2 348	2 191	2 038
Rahoitusmenot						
Satunnaiset erät						
Rahastojen muutos	-2 090	-2 400	-2 600	-2 348	-2 191	-2 038
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)						

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä/alijäämä						
Poistot						
Rahoitustulot ja -menot	2 090	2 400	2 600	2 348	2 191	2 038
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot						
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 090	2 400	2 600	2 348	2 191	2 038
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-6 909	-20 000	-20 000	-15 000	-15 000	-15 000
Antolainasaamisten vähennykset	9 715	10 130	10 186	10 345	10 253	10 014
Lainakannan muutokset						
Oman pääoman muutokset						
Peruspääoman muutos						
Muut maksuvalmiuden muutokset	-4 896	7 470	7 214			
Rahoituksen rahavirta	-2 090	-2 400	-2 600	-4 655	-4 747	-4 986
Rahavarojen muutos				-2 307	-2 556	-2 948

Vakuutusrahasto tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Liikevaihto		2 374	2 355	2 529	2 554	2 584
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot						
Materiaalit ja palvelut						
Henkilöstömenot						
Poistot						
Muut menot						
Liikelylijäämä/alijäämä		2 374	2 355	2 529	2 554	2 584
Rahoitustulot ja -menot						
Rahoitustulot	2 262					
Rahoitusmenot						
Satunnaiset erät						
Rahastojen muutos	-2 262	-2 374	-2 355	-2 529	-2 554	-2 584
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		0	0			

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä/alijäämä		2 374	2 355	2 529	2 554	2 584
Poistot						
Rahoitustulot ja -menot	2 262					
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot						
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 262	2 374	2 355	2 529	2 554	2 584
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset						
Antolainasaamisten vähennykset						
Lainakannan muutokset						
Oman pääoman muutokset						
Peruspääoman muutos						
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 262	-2 374	-2 355	-2 529	-2 554	-2 584
Rahoituksen rahavirta	-2 262	-2 374	-2 355	-2 529	-2 554	-2 584
Rahavarojen muutos		0	0			

Innovaatorirahasto tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Liikevaihto						
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot						
Materiaalit ja palvelut	-1 651	-260	-268	-500	-500	-500
Henkilöstömenot	-591					
Poistot						
Muut menot	-3 383	-3 240	-2 600	-3 000	-3 000	-3 000
Liikelylijäämä/alijäämä	-5 625	-3 500	-2 868	-3 500	-3 500	-3 500
Rahoitustulot ja -menot						
Rahoitustulot						
Rahoitusmenot	0					
Satunnaiset erät						
Rahastojen muutos	5 625	3 500	2 868	3 500	3 500	3 500
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)						

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä/alijäämä	-5 625	-3 500	-2 868	-3 500	-3 500	-3 500
Poistot						
Rahoitustulot ja -menot	0					
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot						
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5 625	-3 500	-2 868	-3 500	-3 500	-3 500
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset						
Antolainasaamisten vähennykset						
Lainakannan muutokset						
Oman pääoman muutokset						
Peruspääoman muutos						
Muut maksuvalmiuden muutokset	5 625	3 500	2 868	3 500	3 500	3 500
Rahoituksen rahavirta	5 625	3 500	2 868	3 500	3 500	3 500
Rahavarojen muutos						

Osallisuusrahasto tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Liikevaihto						
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot						
Materiaalit ja palvelut	-847					
Henkilöstömenot	-448					
Poistot		-216				
Muut menot	-904	-3 895	-4 116	-6 721	-6 222	-5 723
Liikelylijäämä/alijäämä	-2 199	-4 111	-4 116	-6 721	-6 222	-5 723
Rahoitustulot ja -menot						
Rahoitustulot						
Rahoitusmenot	0					
Satunnaiset erät						
Rahastojen muutos	2 199	4 111	4 116	6 721	6 222	5 723
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)						

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä/alijäämä	-2 199	-4 111	-4 116	-6 721	-6 222	-5 723
Poistot		216				
Rahoitustulot ja -menot	0					
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-2 688	-2 156	-2 242	-3 660	-2 000	-2 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	846					
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 040	-6 051	-6 358	-10 381	-8 222	-7 723
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset						
Antolainasaamisten vähennykset						
Lainakannan muutokset						
Oman pääoman muutokset						
Peruspääoman muutos						
Muut maksuvalmiuden muutokset	4 040	6 051	6 358	10 381	8 222	7 723
Rahoituksen rahavirta	4 040	6 051	6 358	10 381	8 222	7 723
Rahavarojen muutos						

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

Käyttötalousosa

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

3. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

3.1. Palvelustrategia, palvelutasopäätös ja talousarvion sitovuus

Helsingissä kaupunkistrategia vastaa hyvinvointialueilla laadittavaa hyvinvointialuestrategiaa. Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (11 §) mukaan Helsingin on laadittava sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palvelustrategia talouden ja toiminnan suunnittelua sekä johtamista varten. Pelastustoimea ohjaa sen rinnalla pelastustoimen palvelutasopäätös (laki pelastustoimen järjestämisestä 6 §). Palvelustrategia tukee kaupunkistrategian toteuttamista sekä erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluille asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Palvelustrategiassa kaupunkistrategian tavoitteita täsmennetään ja täydennetään toimialan yhteisillä tavoitteilla, keinoilla ja lupauksilla helsinkiläisille.

Lakisääteinen palvelustrategia on palvelujen järjestäjän strategia, jossa päätetään järjestämisvastuulle kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet sekä tavoitteet palvelujen toteuttamiselle. Tavoitteiden asettamisen lähtökohtina ovat asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet sekä palvelujen saatavuus ja saavutettavuus.

Vuonna 2025 laaditaan ja hyväksytään uusi kaupunkistrategia sekä uusi palvelustrategia. Pelastustoimen palvelutasopäätös on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 15.11.2023 ja on voimassa 2024–2026.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on talousarviossa yksi valtuustoon nähden sitova nettobudjetoitu talousarviokohta sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut. Talousarviokohdan tulot ovat myyntituloja, maksutuloja, tukia ja avustuksia sekä muita toimintatuloja. Talousarviokohdalla on kaksi alakohtaa: sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut sekä HUS-yhtymä. Talousarviossa esitetyt palvelukokonaisuustason määrärahat sekä HUS-yhtymän määrärahat tarkentuvat tulosbudjetissa.

3.2. Käyttötalousosa

3.2.1. 5 10 Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut

1 000€	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	230 892	200 100	250 209	257 142	257 142	252 428	261 877
Menot yhteensä	2 800 277	2 891 155	2 980 385	3 160 584	3 156 192	3 287 537	3 364 385
Toimintakate	-2 569 385	-2 691 055	-2 730 176	-2 903 442	-2 899 050	-3 035 109	-3 102 508
Poistot	11 127	16 000	9 521	10 000	10 000	10 000	10 000
Tilikauden tulos	-2 580 512	-2 707 055	-2 739 697	-2 913 442	-2 909 050	-3 045 109	-3 112 508

3.2.1.1. Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut

Toiminnan kuvaus

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (jatkossa sotepe) järjestää palveluja kaikille helsinkiläiselle. Palveluja tuotetaan omana toimintana yli 300 toimipaikassa noin 16 000 työntekijän osaamisella. Lisäksi palveluja järjestetään ostopalveluja ja palveluseteleitä hyödyntämällä. Toimiala toimii sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan alaisuudessa ja lautakunnalla on yksilöasioiden jaosto sekä pelastusjaosto.

Helsingin kaupunki vastaa sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen järjestämisestä asukkaille. Järjestäjän vastuulla on valvoa sekä omia että hankittuja palveluja niin, että niiden toteutumista, turvallisuutta, laatua ja yhdenvertaisuutta seurataan ja epäkohdat korjataan.

Sotepe-toimialan palvelukokonaisuudet ovat: perhe- ja sosiaalipalvelut (peso), terveys- ja päihdepalvelut (tepa), sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut (SKH), pelastustoimi (pela) sekä toimialan yhteiset palvelut.

Toiminnan painopisteet

Henkilöstön saatavuus, pysyvyys ja osaaminen

Peruspalvelujen saatavuuden parantamiseksi varmistetaan henkilöstön riittävyys ja osaaminen molemmilla kansalliskielillä muun muassa veto- ja pitovoiman lisäämisellä ja koulutuksilla.

Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

Palvelujen saatavuudessa ja saavutettavuudessa huomioidaan helsinkiläisten ja kaupungin eri alueiden erilaiset lähtökohdat ja tarpeet. Palveluverkkoa kehitettäessä varmistetaan, että palvelut ovat riittävän lähellä asukkaita. Varmistetaan ruotsinkielisten palveluketjujen toimivuus, johtaminen, kielitaitovaatimukset, tiedottaminen ja tiedonkeruu. Vammaisten ja ikäihmisten laadukkaisiin ja turvallisiin palveluihin panostetaan sekä huomioidaan omaishoito. Peruspalvelujen saatavuutta vahvistetaan toimivalla monituottajamallilla ja lisäämällä digitaalisia palveluja. Pelastustoiminnan saatavuutta kehitetään huomioiden kasvavan ja kehittyvän pääkaupungin tarpeet sekä palvelutasolle asetetut vaatimukset.

Yhteistyö erikoissairaanhoidon järjestämisessä

Erikoissairaanhoidon järjestämisessä tavoitteena on perus- ja erityistason palvelujen entistä parempi yhteentoimivuus, jota edistetään vahvistamalla yhteistyötä ja kumppanuutta Uudenmaan hyvinvointialueiden ja HUSin kanssa.

Palvelurakenne, tuotantotavat ja kustannusvaikuttavuus

Edunvalvontaan kiinnitetään erityistä huomiota, koska valtion rahoitusmalli ei huomioi pitkällä aikavälillä riittävästi Helsingin erityispiirteitä, mikä saattaa aiheuttaa haasteita palvelujen järjestämiselle. Vuonna 2025 muutosohjelman taloudellisesti merkittävimmät toimenpiteet keskittyvät erityisesti toimintatuottojen lisäämiseen, vuokratyövoiman vähentämiseen sekä palvelujen tuotantotapojen tarkasteluun ja tuotantotapa-analyyysien vaikuttavaan hyödyntämiseen. Eri tuottamistapojen kustannusvertailujen lisäksi on tärkeää kyetä vertailemaan myös palvelujen sisältöjä ja laatua, jotta voidaan varmistaa asukkaiden palvelujen yhdenvertaisuus. Vertailussa eri tuotantotapojen valinnassa huomioidaan myös järjestämisvastuun edellyttämä riittävä oma palvelutuotanto.

Palvelutarve ja asiakaskokemus

Asiakkaiden ja heidän läheistensä kokemukset ohjaavat jatkossa yhä enemmän palvelujen kehittämistä.

Talousarvion jakautuminen palvelukokonaisuuksittain

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala	Tulosbudjetti 2024 (1 000 €)	Talousarvio 2025 (1 000 €)	Muutos edelliseen vuoteen (1 000 €)	Muutos edelliseen vuoteen (%)
TA-kohdan toimintakate yhteensä	-2 691 054	-2 899 050	-207 996	7,73
Perhe- ja sosiaalipalvelut	-502 996	-562 075	-59 079	11,75
Terveys- ja päihdepalvelut	-355 261	-424 293	-69 032	19,43
Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut	-518 712	-559 711	-40 999	7,90
Pelastustoimen palvelut	-47 686	-54 226	-6 540	13,71
Toimialan yhteiset palvelut*	-455 599	-463 745	-8 146	1,79
HUS-yhtymä	-810 800	-835 000	-24 200	2,98

*sisältää toimialayhteiset menot (esim. vuokrat)

Kaupunkistrategian toteuttaminen

Kaupunkistrategiaa toteutetaan toimialan palvelustrategian sekä kaupunkistrategian ohjelmaryhmien painopisteiden toimeenpanon kautta. Samanaikaisesti huomioidaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen ministeriöiden asettamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet.

Strategiakauden loppuvaiheessa keskitytään erityisesti varmistamaan henkilöstön riittävyys kaikissa ammattiryhmissä muun muassa kansainvälisen rekrytointin ja kilpailukykyisen palkkauksen keinoin. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on tärkein voimavara ja keskeisessä asemassa palvelujen saatavuuden edistämässä.

Peruspalvelujen saatavuutta parannetaan sujuvoittamalla työnjakoa ja kehittämällä sähköisiä palveluja. Sähköiset palvelut ovat ensisijainen vaihtoehto aina, kun ne ovat asiakkaan kannalta sopivia. Liikkuvien ja etäpalvelujen vahvistamista jatketaan. Omaolon ja Terveysyhytyarvion kehitystä ja integrointia Apottiin jatketaan. Etäpalvelujen käyttöä lisätään ja niitä hyödynnetään moniammatillisessa yhteistyössä. Etäpalveluja tehdään helpommin käytettäväksi ja saavutettavammiksi. Pikaviestintä- ja robotiikkaratkaisujen käyttö asiakaspalvelussa lisääntyy ja korvaa osittain puhelinyhteydenottoja. Chatbot-palvelua kehitetään edelleen. Ammattilaisten työtä helpotetaan digitaalisilla ratkaisuilla, ja rutiinitehtäviä automatisoidaan. Hoivarobotiikkaa kehitetään edelleen. Ammattilaisten työskentelyn, työvuorojen suunnittelun ja tilojen tehokkaamman käytön ohjaamiseen kehitetään toiminnanohjausjärjestelmää. Jonon- ja paikkahallinnan tehostaminen voi tuottaa merkittäviä säästöjä. Hoidon jatkuvuutta perusterveydenhuollossa ja mielenterveyspalveluissa parannetaan ja jatkuvuutta mitataan systemaattisesti.

Helsingin väestö kasvaa ja erityisesti ikääntyvien määrä lisääntyy. Kasvavan ikääntyvän väestön tarpeisiin vastaaminen edellyttää uusien toimintatapojen ja saumattomien, oikea-aikaisten palveluketjujen kehittämistä sekä digitaalisten palvelujen lisäämistä. Ikääntyneiden palvelujen kehittämistä ohjaavat jokaiselle sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen palvelulle laaditut strategiset toimintasuunnitelmat. Ikääntyvien palvelujen kehittämisessä keskitytään muun muassa kuntoutuksen kehittämiseen, ikäerityiseen päihde- ja mielenterveystyöhön, kotihoitoon kehittämiseen ja omaishoitoperheiden tukeen. Iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon rakennetta ja yhteisöllistä asumista kehitetään.

Asunnottomuuden vähentämistä jatketaan toimenpiteillä, jotka on kirjattu toimenpideohjelmaan asunnottomuuden poistamiseksi 2023–2025. Kaikille turvataan riittävä ja oikea-aikainen päihdehoito ja mielenterveyden tuki. Mielenterveyden edistämistä ja päihde- sekä riippuvuushaittoja kokevien ihmisten tukea vahvistetaan kansallisten Mielenterveysstrategian ja Päihde- ja riippuvuusstrategian linjausten mukaisesti. Matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluja lisätään ja asiakasohjausta kehitetään laaja-alaisen arvioinnin ja tarpeenmukaisen hoidon varmistamiseksi. Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluketjujen kehittämisen tavoitteena on palvelujen parempi saavutettavuus ja niiden hyvä yhteensovittaminen.

Helsinkiäisten sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen riittävän tason turvaamiseksi jatketaan edunvalvontaa valtion suuntaan, erityisesti sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen rahoituksen osalta.

Vuonna 2025 sotepe-toimiala jatkaa kaupungin ilmastotavoitteiden eteen tehtävää työtä toimialan kestävän kehityksen ohjelman 2024–2026 mukaisesti. Toimialan hiilijalanjäljen laskenta ja ilmastotiekartan laadinnan aloittaminen vuonna 2025 antavat tilannenäköymän kokonaisvaltaiselle ja tavoitteelliselle ilmastotyölle.

Toimialalla on virkakäytössä henkilöautoja 350 muun muassa kotihoidossa ja palotarkastajilla. Tällä hetkellä näistä sähköautoja on 19 prosenttia. Lisäksi toimialalla on kaksi isoa lataushybridijakeluautoa sekä yksi hybridikuorma-auto. Autokannan sähköistämistä edistetään aktiivisesti vuonna 2025. Palvelukiinteistöjen omistajien kanssa yhteistyössä lisätään autojen latauspisteitä ja mahdollistetaan näin sähköautojen käyttöönotto. Tavoitteena on, että sote- oman henkilöautokaluston vuosittaiset CO₂-päästöt tippuvat 200 tonnia vuodesta 2023 vuoteen 2025. Pelastuslaitoksen kolmen pelastusaseman sähkövoimaloilla tuotettiin aurinkosähköä pelastusasemien tarpeisiin yhteensä 177 MWh.

Vastuullista ja kestävää taloutta edistetään toimialan muutosohjelmalla, jossa käsitellään tarkemmin palvelurakennetta, tuotantotapoja ja kustannusvaikuttavuutta.

Asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä (jatkossa HYTE) edistetään keskeisten strategisten asiakirjojen toimenpiteiden ja niiden seurannan kautta. Helsingin hyvinvointisuunnitelma sisältää kaupunkiyhteisiä tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Helsingin HYTE-rakenteiden mukaiseen yhteistyöhön ja kehittämiseen osallistutaan kunta-Helsingin kanssa, mukaan lukien lakisääteisten HYTE-neuvottelujen toteutus ja uuden hyvinvointisuunnitelman valmistelu. Osana Helsingin poikkihallinnollista Kestävän kasvun hanketta parannetaan hyvinvointia ja terveyttä edistävien palvelujen löydettävyyttä sekä vahvistetaan puheeksioton ja monialaisen palveluohjauksen toimintamalleja asiakastyössä. HUS-järjestämissopimuksessa sovitun mukaisesti osallistutaan Uudenmaan tasoiseen HYTE-yhteistyöhön. Lisäksi tehdään väestön hyvinvointia, terveyttä ja sote-palvelutarvetta kuvaavaa tietopohjatyötä osana toimialan tiedolla johtamisen suunnitelman toimeenpanoa sekä yhteistyössä kaupunginkanslian kaupunkitietopalvelut -yksikön kanssa.

Palvelustrategian toteuttaminen

Palvelustrategian vuositason toteuttamista kuvataan talousarvion priorisoiduilla painopisteillä ja sitovilla toiminnan tavoitteilla, jotka on valittu palvelustrategiasta huomioiden valtakunnallinen strateginen ohjaus sekä kaupunkistrategia.

Palvelustrategiaa toteutetaan pääosin toimialatasoisissa ohjelmissa ja suunnitelmissa, kuten muutosohjelmassa, Kestävän kasvun -hankkeessa, omavalvontaohjelmassa, järjestäjän tiedolla johtamisen suunnitelmassa sekä verkostoissa, kuten HUS-ohjauksen verkostossa. Lisäksi palveluissa on kehittämis- ja toteuttamissuunnitelmia, joissa konkretisoidaan palvelustrategian toteuttamista.

Omavalvontaohjelman mukaisesti ohjataan kaikkia palveluntuottajia näiden omavalvonnan toteuttamisessa varmistaen näin palvelujen laadun ja yhdenmukaisuuden. Tietojohtamiseen on laadittu suunnitelma, jonka kehittämistoimet tukevat palvelustrategian tavoitteiden toteutumista muun muassa vahvistamalla järjestäjän tietopohjaa. Vuonna 2025 toteutetaan tietojohtamisen suunnitelman mukaista tietojohtamisen toimintamallia. Kestävän kasvun -hankkeessa toimeenpannaan palvelustrategiaa muun muassa palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden parantamiseksi lukuisilla piloteilla ja digikehitystyöllä. Lisäksi Kestävän kasvun -hankkeessa parannetaan palvelustrategian tavoitteiden mukaisesti peruspalvelujen ja erikoissairaanhoidon välistä yhteistyötä kehittämällä valittujen asiakasryhmien palveluketjuja ja yhteisiä toimintamalleja.

3.2.1.2. 5 10 01 Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut

1 000€	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä	230 892	200 100	250 209	257 142	257 142	252 428	261 877
Menot yhteensä	2 010 208	2 080 355	2 161 292	2 325 584	2 321 192	2 419 137	2 463 480
Toimintakate	-1 779 316	-1 880 255	-1 911 083	-2 068 442	-2 064 050	-2 166 709	-2 201 603
Poistot	11 127	16 000	9 521	10 000	10 000	10 000	10 000
Tilikauden tulos	-1 790 443	-1 896 255	-1 920 604	-2 078 442	-2 074 050	-2 176 709	-2 211 603

Talousarvion toiminnan tavoitteet vuodelle 2025

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Toimialan vetovoimaisuus lisääntyy, henkilöstön pysyvyys ja saatavuus paranevat
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Henkilöstön saatavuus
Mittari 1	Susoitteaindeksi (NPS)
Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	vähintään 10
Mittari 2	Vakituisen henkilöstön lähtövaihtuvuus %
Mittari 2 lähtöarvo	13
Mittari 2 tavoitearvo	Pienempi kuin vuoden 2024 toteuma
Mittari 3	Täydennyskoulutuspäivää per henkilö
Mittari 3 lähtöarvo	2,5
Mittari 3 tavoitearvo	Yhtä suuri tai suurempi kuin vuoden 2024 toteuma

Osaavan henkilöstön saatavuuden edistäminen sekä veto- ja pitovoiman kehittäminen ovat toimialan toiminnan ja sen kehittämisen kannalta keskeisiä tavoitteita. Niissä onnistumista arvioidaan erilaisin mittareiden, jotka kuvaavat saatavuutta, pysyvyyttä ja osaamista. Erikseen panostetaan ruotsinkielisen henkilöstön saatavuuteen ja henkilöstön ruotsin kielen osaamiseen.

Hakuilmoitusten määrää vähennetään kehittämällä yhteisrekrytoiteja. Esihenkilöiden hakijakokemusosaamista kehitetään koulutuksin sekä luomalla arjen työkaluja ja toimintamalleja työpaikkailmoitusten kirjoittamisen, vaikuttavan hakijaviestinnän ja laadukkaiden työhaastatteluiden tueksi. Henkilöstön saatavuuden tuki järjestää esihenkilöille suunnattuja rekryaamuja, jotka toimivat teemojen ympärille rakennettuina koulutus- ja keskustelutilaisuuksina. Työpaikkailmoitusten kirjoittamisen, hakijaviestinnän ja haastatteluiden tueksi on laadittu intrasta löytyvä Hakijakokemuksen infopaketti, josta esihenkilö konkreettista tukea sekä vinkkejä. Lisäksi hakijaviestinnässä kehitetään, modernisoidaan ja personoidaan hakijaviestinnässä hyödynnettäviä Helbit-rekrytointijärjestelmän valmiita viestipohjia. Esihenkilöille viestitään erityisesti video- ja ryhmähaastatteluiden käyttämisestä osana rekrytointia. Tavoitteena on saada haastattelutilanteista entistä keskustellevampia, kumpaankin osapuolta ja rekrytoinnin päämäärää palvelevia vuorovaikutustilanteita.

Ruotsinkielistä henkilöstöä rekrytoitaessa ilmoitus laaditaan ruotsiksi. Oppilaitos- ja rekrytointitapahtumiin osallistuu aina palvelun edustaja oikean tiedon välittämiseksi tehtävistä ja työnkuvista. Organisaation sisällä pidetään intran avulla yllä tietoa ruotsinkielisestä palveluhenkilöstöstä asiakkaan ohjaamiseksi oikeaan palveluun.

Palvelukokonaisuuksien hakijakokemusta parantavat tavoitteet ja toimenpiteet ovat yhteneväiset toimialatasoisten tavoitteiden kanssa. Konkreettiset toimenpiteet muodostuvat palvelujen omissa toimintasuunnitelmissa.

Pitovoimaa parannetaan johtamis- ja toimintakulttuurimallin avulla, kehittämällä esihenkilöiden johtamisosaamista sekä kiinnittämällä huomiota kilpailukykyisen palkkaukseen, henkilöstöetujen kehittämiseen ja henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksiin. Lisäksi osaamisesta huolehtiminen tukee pitovoimaa.

Toimialalla on tehty osaamisen kehittämisen suunnitelma vuosille 2024–2025. Suunnitelman painopisteinä ovat kehittyminen seuraavissa kokonaisuuksissa: 1) johtamisosaaminen, 2) työn sujuvuus ja työhyvinvointi, 3) palveluketjujen ja palvelujen kehittäminen sekä 4) ammatillinen osaaminen. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan koulutussuunnitelma pohjautuu osaamisen kehittämisen suunnitelmaan ja ammatillista täydennyskoulutusta järjestetään niin keskitetysti koko sotepelle kuin erikseen palvelukokonaisuuksille.

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Peruspalvelujen saatavuus paranee
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	I-riskialueella pelastustoiminnan keskimääräinen lähtö- ja ajoaika kohteeseen ensimmäisellä yksiköllä enintään kuusi minuuttia kiireellisissä tehtävissä (% kiireellisistä tehtävistä)
Mittarin 1 lähtöarvo	52
Mittarin 1 tavoitearvo	53
Mittari 2	75 vuotta täyttäneiden kotihoidon asiakkaiden osuus, joilla päivystyksenä alkaneita sairaalajaksoja (% osuus)
Mittari 2 lähtöarvo	lähtöarvo tarkentuu, kun tarvittava raportti tullaan käymään läpi Apotin kanssa
Mittari 2 tavoitearvo	Pienempi kuin vuoden 2024 toteuma
Mittari 3	Osuus asiakkaista, joiden perusterveydenhuollon kiireetön sairaanhoito lääkärin ja muiden ammattiryhmien osalta 30 vuorokaudessa (%)
Mittari 3 lähtöarvo	Ei toteudu kattavasti 30 vrk:n sisällä
Mittari 3 tavoitearvo	Vähintään 95
Mittari 4	Yksin elävien asunnottomien määrä (kpl)
Mittari 4 lähtöarvo	739
Mittari 4 tavoitearvo	200
Mittari 5	Osuus ensisynnyttäjistä, joilla synnytyksen jälkeinen kotikäynti toteutuu (%)
Mittari 5 lähtöarvo	92,3
Mittari 5 tavoitearvo	Vähintään 94

Peruspalvelujen saatavuutta vahvistetaan toimivalla monituottajamallilla ja lisäämällä digipalveluja. Toimialalla toimitaan ennaltaehkäisevästi kaikissa palveluissa ja peruspalveluilla on keskeinen rooli hyvinvoinnin, terveyden sekä turvallisuuden edistämässä. Lakisääteiset määräajat täsmentävät kaupunkistrategian ja palvelustrategian saatavuuden tavoitteita. Lisäksi laaditaan ratkaisuja, jotka turvaavat terveysasemien ja suun terveydenhuollon kiireettömän hoidon saatavuutta lainsäädännön edellyttämiä määräaikoja nopeammin.

Kasvava ja tiivistyvä kaupunkirakenne haastaa pelastustoiminnan toimintavalmiusaikoja. Ensimmäinen yksikkö tuo nopean avun onnettomuuspaikalle. Helsingissä saavutettavuudessa on haasteita lähinnä tavoitteiltaan tiukimmassa I-riskiluokassa, joka kattaa lähes koko tiivistä rakennetun kaupunkialueen. Palveluverkostoa laajennetaan 10-vuotissuunnitelman mukaisesti. Kontulan pelastusaseman toiminnan käynnistäminen vuoden 2025 alussa tuo pelastusryhmän alueelle, mikä parantaa alueelle tarjottavaa suorituskykyä. Myös Vuosaaren kevytasemayksikkö aloittaa toimintansa suunnitelmien mukaisesti vuonna 2025. Tämän lisäksi pelastustoiminnan sujuvuutta kehitetään tiivistämällä sidosryhmäyhteistyötä kaupunki- ja liikennesuunnittelun kanssa sekä kehittämällä liikennevaloetusjärjestelmää.

Kotihoidon asiakkaiden tarpeettomia päivystyskäyntejä ja sairaalajaksoja vähennetään, muun muassa edistämällä konsultaatiotapoja ja -malleja sekä jatkamalla liikkuvan hoitajan (jatkossa LiiHo) käyttöä. LiiHo arvioi ja hoitaa päivystyksellisiä tilanteita asiakkaan kotona. Lisäksi tuetaan pitkäaikaista ja ennaltaehkäisevää hoitotyötä iäkkään kotona.

Perusterveydenhuollon palvelujen moniammatillisen koordinaation ja tiimityön kehittämistä jatketaan. Asiakkaan palvelutarpeeseen vastataan entistä vahvemmin terveys- ja hyvinvointikeskuksissa oikean ammattilaisen toimesta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Moniammatillisuudella pyritään myös varmistamaan ammattilaisten tehokas työajankäyttö kunkin ammattilaisen osaamisprofiili huomiodien. Palvelutarpeen arvioinnin tueksi otetaan käyttöön sähköinen Älykäs hoidon tarpeen arviointi -työkalu sekä kehitetään käyttöön otettavaa asiakaskontaktien hallinnan tietojärjestelmää.

Asunnottomuuden vähentämistä jatketaan yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan ja kaupunginkanslian kanssa toteuttamalla Toimenpideohjelmaa asunnottomuuden poistamiseksi 2023–2025. Keskeisimmät toimenpiteet kohdistuvat olemassa olevan kapasiteetin käytön tehostamiseen ja palvelun sujuvoittamiseen.

Terveydenhoitaja tekee kotikäynnin synnytyksestä kotiutuneen ensisynnyttäjän perheen luo lapsen ollessa 1–4 viikon ikäinen. Tavoitteena on turvata hoidon jatkuvuus. Varmistetaan vastaanottoaikojen saatavuus synnytyksen jälkeiselle kotikäynnille ensisynnyttäjälle. Toteutumista seurataan systemaattisesti.

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Toiminta on taloudellisesti kestävä
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	Käyttötalouden tuottavuus
Mittari 1	Toimintakatteessa ja tuloksessa saavutetaan talousarviossa määritetty taso vuonna 2025
Mittarin 1 lähtöarvo	Vuoden 2025 talousarvion toimintakate ja tulos
Mittarin 1 tavoitearvo	Vuonna 2025 toteutuu talousarvion mukainen tai parempi toimintakate ja tulos.

Toiminta täytyy saada tuotettua vuosittain saatavalla valtion rahoituksella ja toiminnan tuotoilla. Tämä edellyttää kustannusten kasvun hillintää. Toimialalla on käynnistetty vuonna 2023 muutosohjelma, jossa etsitään tapoja tehostaa toimintaa ja siten mahdollistaa pysymisen valtion rahoituksen määrittämässä viitekehityksessä. Talousarvio on laadittu siten, että toiminta on kestävä suhteessa saatavaan valtion rahoitukseen. Talousarvio sisältää muutosohjelman toimenpiteitä ja niiden toteuttaminen toimenpidekohtaisin erikseen tehtävin päätöksin on yksi edellytys vaadittavan tuloksen saavuttamiseksi.

Sitova toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Kokonaisuus asukkaiden palvelutarpeista selkiytyy ja ymmärrys asiakaskokemuksesta lisääntyy
Tavoitekategoria	Toimialan oma
Strategian loppukauden painopiste	
Mittari 1	Toimialatasoinen sote-palveluiden suositteluindeksin (NPS) arvo
Mittarin 1 lähtöarvo	62
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 65
Mittari 2	Asiakkuudet Helsingin Sotessa –koulutuksen käyneen henkilöstön osuus (%)
Mittarin 2 lähtöarvo	0
Mittarin 2 tavoitearvo	Vähintään 20
Mittari 3	Väestön palvelutarvetta kuvaava mittaristo on määritelty toimialan johdossa ja sitä hyödynnetään
Mittarin 3 lähtöarvo	Ei
Mittarin 3 tavoitearvo	Kyllä

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjän tietopohja sisältää tiedot, jotka järjestäjä vähintään tarvitsee asukkaiden palvelutarpeen arvioimiseksi ja ennakoimiseksi. Palveluista syntyvää tietoa hyödynnetään osana palvelutarjonnan suunnittelua. Toimialan digitalisaation tarpeisiin tarvitaan laadukasta sekä yksityiskohtaista asiakas- ja käyttäjäymmärrystä siitä, millainen on digitaalisten asiointipalvelujen ja ammattilaisten ICT-järjestelmien käyttäjäkokemus. Tätä tietoa voidaan hyödyntää digitaalisten palvelujen kehittämisen lisäksi nykyisten asiointipalvelujen ja ICT-järjestelmien parantamisessa sekä kokeiluissa. Digitaalisten palvelujen käyttäjäymmärrystä sekä tietoa asiakaskokemuksesta kerätään ja hyödynnetään muun muassa asiakastutkimuksin ja palvelumuotoilun keinoin.

Panostetaan hyvään asiakaskokemukseen kehittämällä asiakaslähtöistä palvelukulttuuria ja palvelujen sujuvuutta. Saadut asiakaspalautteet käydään läpi palveluissa ja niiden pohjalta tehdään toimenpiteitä, jotta asiakaskokemustieto ohjaa palvelujen kehittämistä.

Jatketaan yhteisen työn kehittämistä asiakkuussegmentoinnin mukaisesti. Asiakkuuksien tunnistamisen kautta pystytään tarjoamaan asiakkaille vaikuttavia ratkaisuja. Ammattilaisten työn tueksi on laadittu Asiakkuudet Helsingin sotessa -koulutus ja tavoitteena on, että 20 prosenttia toimialan henkilöstöstä on suorittanut koulutuksen.

Valitaan palvelutarvetta kuvaavat mittarit ja sovitaan, miten ne raportoidaan. Toteutetaan raportointiratkaisu ja sovitaan, missä tilanteissa tietoja tarkastellaan.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Väestöryhmien väliset positiiviset kohtaamiset lisääntyvät kaupunkiudistusalueilla
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Naapurusto- ja ympäristötyöhön osallistuneiden määrä Kontulassa (kpl)
Mittarin 1 lähtöarvo	
Mittarin 1 tavoitearvo	
Mittari 2	Asukkaiden kokemus siisteydestä Kontulassa
Mittarin 2 lähtöarvo	
Mittarin 2 tavoitearvo	

Kontulan Sympiksien naapurusto- ja ympäristötyössä panostetaan aiempaa vahvempaan yhteistyöhön alueen asukkaiden kanssa. Tavoitteena on siistimpi, viihtyisämpi ja turvallisempi alue sekä positiivisten kohtaamisten lisääntyminen pääteidenkäyttäjien ja alueen asukkaiden välillä.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Erot nuorten toimintakyvyssä ja tulevaisuudennäkymissä eri väestöryhmien välillä vähenevät
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Palveluketjuun liittyvät vastuut ja työnjaot on selkiytetty palvelukokonaisuuksissa
Mittarin 1 lähtöarvo	Ei
Mittarin 1 tavoitearvo	Kyllä
Mittari 2	Lapsille, nuorille ja huoltajille on toteutettu kohdennettua markkinointia
Mittarin 2 lähtöarvo	Ei
Mittarin 2 tavoitearvo	Kyllä

Tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten mielen hyvinvointia helposti löydettävien ja oikea-aikaisesti saatavilla olevien palvelujen avulla. Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluketjuun osallistuvien toimijoiden vastuita ja työnjakoa selkeytetään. Palveluketjusta viestitään kohdennetusti lapsille, nuorille ja huoltajille huomioiden eri kieliryhmien tarpeet.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Edistämme kaupunkilaisten oppimista, työkykyä ja työllistymistä kaikissa elämänvaiheissa
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Strategian loppukauden painopiste	Segregaation ehkäiseminen
Mittari 1	Työttömien terveystarkastusten määrä (kpl)
Mittarin 1 lähtöarvo	604
Mittarin 1 tavoitearvo	Vähintään 1000

Panostetaan riittävään henkilöstöresursointiin ja edistetään työprosessien sujuvuutta. Varmistetaan riittävä osaaminen mm. Omaolo -palveluun tehtävien tilastomerkitöiden osalta, jotta voidaan seurata työttömien terveystarkastusten määrää.

Perhe- ja sosiaalipalvelut

Toiminnan kuvaus

Perhe- ja sosiaalipalvelujen palveluja ovat lapsiperheiden hyvinvointi ja terveys, lastensuojelu ja perhesosiaalityö, nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö sekä vammaispalvelut.

Lapsiperheiden hyvinvointi ja terveys -palvelut huolehtii äitiys- ja lastenneuvolapalveluista raskaana oleville, lasta odottaville sekä alle oppivelvollisuusikäisille lapsille ja heidän perheilleen. Palvelussa tuotetaan kouluterveydenhuollon palvelua perusopetuksen oppilaille (pois lukien lääkäripalvelut, jotka tuotetaan terveys- ja päihdepalveluissa). Äitiys- ja lastenneuvolalle

sekä kouluterveydenhuollolle kuuluu ennaltaehkäisevä terveydenhuolto, mukaan lukien rokotustoiminta. Palvelussa järjestetään kotipalvelua lapsiperheille sekä lapsiperheiden sosiaaliohjausta ja neuvontaa. Lisäksi palvelu vastaa perheiden erityispalvelujen järjestämisestä, kuten lasten puheterapia, neuvolapsykologipalvelut, kasvatus- ja perheneuvonta, perheoikeudelliset asiat sekä kansainvälinen adoptiopalvelu.

Lastensuojelun ja perhesosiaalityön tehtävänä on lastensuojelulain mukaisen lastensuojelun järjestäminen alle 18-vuotiaille sekä sosiaalihuoltolain mukaista erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalityön ja palvelujen järjestäminen. Palvelussa toteutetaan lastensuojelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisten yhteydenottojen ilmoitusten käsittely sekä arvioidaan lapsen erityisen tuen ja lastensuojelun tarve. Palvelu huolehtii virka-aikaisesta lastensuojelun uusien asiakkaiden päivityksestä, erityistä tukea tarvitsevalle lapselle järjestettävästä perhesosiaalityöstä sekä lastensuojelun tarpeessa olevien lasten sosiaalityöstä. Lisäksi palvelu vastaa omana toimintana tuotettavasta perheiden, lasten ja nuorten ympärivuorokautisen lastensuojelun vastaanottolaitospalvelusta sekä lastensuojelulain mukaisesta perhehoidosta. Lastenkotitoiminnassa vastataan sijoitettujen lasten omana toimintana tuotettavan lastensuojelun laitoshoidon järjestämisestä. Palvelussa toimii myös lastensuojelun ja perhesosiaalityön asiakasohjaus ja valvonta -yksikkö, joka vastaa palvelun asiakasohjaustoiminnoista ja valvonnasta.

Nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö -palvelun tehtävänä on sosiaalityön ja -ohjauksen palvelut nuorille ja aikuiselle, sosiaalineuvonta, täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki sekä sosiaalinen luototus, yhdyskuntatyö, tilapäinen asuminen ja sosiaalinen kuntoutus. Palvelu vastaa opiskeluterveydenhuollosta, lastensuojelunuorten jälkihuollosta, kuntouttavasta ja vammaisten henkilöiden työtoiminnasta sekä työllistymistä tukevasta toiminnasta. Palvelussa toteutetaan kotoutumisen edistämiseen liittyviä tehtäviä. Palvelussa vastataan asunnottomuutta ennaltaehkäisevästä asumisneuvonnasta sekä osallistutaan työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun. Palvelu tuottaa myös etsivää lähiötä ja yhdyskuntatyötä.

Vammaispalveluihin on keskitetty kehitysvammaisille ja vaikeavammaisille annettavat palvelut kuten vammaisten ja kehitysvammaisten sekä autismin kirjon henkilöiden sosiaalityö ja -ohjaus, palvelutarpeen arviointi, palvelusuunnittelu, päätöksenteon, asiakkaiden ja perheiden tukeminen, liikkumisen tuki sekä alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuki. Palveluun kuuluvat vammaisten henkilöiden asumisen palvelut, tuetun asumisen ja työ- ja päivätoiminnan palvelut sekä vaativan moniammatillisen tuen vammaispalvelut. Kehitysvammapoliklinikka vastaa kehitysvammaisten asiakkaiden toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen arvioinneista, kuntoutuksen suunnittelusta ja seurannasta sekä kehitysvammalain mukaisista erityishuollon palveluista. Vammaispalvelujen järjestämisen yksikön tehtävänä ovat vammaispalvelujen hankinnat, ostopalvelujen hallinnointi, laatu- ja omavalvontatehtävät sekä palvelujen järjestäminen ja asiakasohjaus.

Sosiaalihuollon peruspalvelujen saatavuutta ja lapsiperheiden varhaista tukea vahvistetaan. Vuonna 2024 perustetun lapsiperheiden kotipalvelu ja sosiaaliohjaus -yksikön toiminta juurrutetaan. Alueellisen aikuisten ja nuorten sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen uudelleenorganisoinnin avulla parannetaan aikuisille ja nuorille suunnatun sosiaalityön sekä sosiaaliohjauksen saatavuutta ja saavutettavuutta. Vammaispalveluissa toimeenpannaan uuden vammaispalvelulain edellyttämät muutokset. Jatketaan vaativan tuen palvelujen kehittämistä ja juurrutetaan vuonna 2024 käynnistyneen vaativan moniammatillisen tuen yksikön toiminta. Lastensuojelussa edistetään hybridiyksikön perustamista yhteistyössä HUS:n nuorisopsykiatrian kanssa.

Toimintamenojen keskeiset muutokset

Perhe- ja sosiaalipalvelujen toiminnan keskiössä on talouden muutosohjelman mukainen toiminta. Painopisteenä on varhaisen tuen vahvistaminen ja vaativien palvelujen tarpeen ennaltaehkäisy. Osana talouden muutosohjelmaa esimerkiksi varmistetaan lastensuojelun ja perhesosiaalityön avopalvelujen kustannusvaikuttava kohdentuminen. Lastensuojelun laitoshoidossa vähennetään sijaisten käyttöä, vakioidaan tukipalvelujen tasot ja tehostetaan laitoshoidon kotiuttamisprosessia. Lapsiperheiden hyvinvointi- ja terveys -palvelussa tarkastellaan kasvatus- ja perheneuvonnan palvelujen kokonaisuutta. Nuorten palveluissa ja aikuissosiaalityössä selvitetään paperittomien hätämajoituspalvelun tuottamista omana palveluna. Vammaispalveluissa jatketaan vuokratyön käytön vähentämisen toimenpiteitä ja vakiinnutetaan toimenpiteet osaksi toimintaa, minimoidaan hintojen korotukset kilpailutuksissa sekä tarkastellaan omaishoidon tuen kriteerejä tavoitteena yhdenmukaistaa niitä kansallisten kriteerien mukaisesti.

Helsingissä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala vastaa opiskeluhoitopalvelujen järjestämisestä. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tuottaa opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalvelut kouluille ja oppilaitoksille. Henkilöstölisäykset liittyen oppilas- ja opiskelijamäärän kasvuun sekä Apotti-järjestelmän käyttöönottoon opiskeluhoollon kasvattavat toimintamenoja.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan järjestämisvastuulla oleva vammaisten loma-ajan toiminta tuotetaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla sekä talousarviovuonna Marjatta- ja Valtteri-koulujen osalta kilpailutetun palveluntuottajan toteuttamana. Uuden vammaispalvelulain mukaan loma-ajan toiminta kuuluu lyhytaikaiseen huolenpitoon, minkä vuoksi loma-ajan toimintaan oikeutettujen lasten määrä saattaa kasvaa. Vammaisten lomatoiminnassa otetaan käyttöön Apotti-järjestelmä.

Lastensuojelun jälkihuollon päättymisen ikäraja laski 25 ikävuodesta 23 ikävuoteen 1.1.2024 alkaen nuoren iän mukainen siirtymäaika huomioiden. Helsinki jatkaa valtuuston päätöksellä jälkihuollon palvelua 23- ja 24-vuotiaille nuorille jälkihuolto-oikeuden päättyessä sosiaalihuoltolain mukaisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) mukainen Etelä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimus tulee voimaan 1.1.2025. Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on asetuksessa (309/2023) määritettyjä useita vastuutehtäviä, esimerkiksi sosiaalihuollon ja erityisen vaativien sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteistyöaluetasoinen johtamisvastuu.

Vammaispalveluissa asumispalvelujen sekä työ- ja päivätoiminnan vuonna 2024 toteutetun kilpailutuksen perusteella kustannusten kasvu nostaa toimintamenoja vuonna 2025. Lastensuojelun ja perhesosiaalityön avopalvelujen sekä ympärivuorokautisen hoidon uudet puitesopimukset nostavat kustannuksia talousarviovuonna.

Lainsäädäntömuutokset

Uusi vammaispalvelulaki (675/2023) tulee voimaan 1.1.2025. Lainsäädäntö laajentaa vammaispalvelujen asiakasryhmää ja edellyttää uusien palvelujen järjestämistä, esimerkiksi vammaisten henkilöiden valmennus itsenäisessä elämässä tarvittaviin taitoihin tai elämänmuutostilanteisiin, erityinen osallisuuden tuki, vaativa moniammatillinen tuki sekä tuettu päätöksenteko. Uuden vammaispalvelulain mukaan hengityslaitteen varassa elävien henkilöiden palvelut siirtyvät erikoissairaanhoidon järjestämisvastuulta sosiaalihuollon (vammaispalvelujen) järjestämisvastuulle. Lain soveltamisalaa tarkennetaan erikseen annettavalla hallituksen esityksellä vuoden 2024 aikana.

Uudistettu laki kotoutumisen edistämisestä eli kotoutumislaki (681/2023) tulee voimaan vuoden 2025 alusta. Laissa vahvistetaan kuntien ja hyvinvointialueiden välistä yhteistä työtä, kun kyseessä on monialaista palvelua tarvitseva henkilö. Lakiuudistuksen seurauksena valtion hyvinvointialueille maksama laskennallinen korvaus pakolaistaustaisista henkilöistä ja tulkkipalveluista laskee.

Julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirtyy työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille 1.1.2025 alkaen. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla tämä koskettaa erityisesti työllistymistä edistävää monialaista yhteispalvelu -toimintaa (TYP), jonka suhteen osa toiminnasta on tulevaisuudessakin sotepeassa. Yhteistyötä työllisyyspalvelujen kanssa tehdään myös kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisesti. Asiakasprosessien kehittämisen ja palvelujen kohdentamisen suhteen tavoitteena on erityisesti kotoutujien ja vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen ja työhön kuntoutuminen.

Uusi laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (HE 16/2024) velvoittaa sosiaalihuollon toimijoita liittymään Kantaan ja sosiaalihuollon tietojen tallentamista valtakunnalliseen Kanta-arkistoon. Talousarviovuonna jatketaan sosiaalihuollon portaittaista siirtymistä Kantaan.

Vuoden 2024 alusta voimaan tullut laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023) on laajentanut sosiaali- ja terveyspalvelujen valvonnan ja omavalvonnan tehtäviä. Lainsäädäntö edellyttää lisäresursointia palvelujen järjestämisen ja tuottamisen valvontaan.

Rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset

Nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön organisaatio muuttuu vuoden 2025 alusta alkaen. Muutoksen tavoitteena on vahvistaa organisaation johtamisrakennetta ja palvelujen kaupunkitasoista yhdenmukaisuutta ja laatua.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Lastensuojelu (sis. lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain mukaiset asiakkaat)							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	153 098 648	149 271 253	168 905 531	190 712 000	189 220 000	197 029 000	201 869 866
Suorite (asiakas)	12 257	11 837	13 124	12 269	13 800	12 000	12 000
Yksikkökustannus (€/asiakas)	12 491	12 611	12 870	15 544	13 712	16 419	16 822
Yksikkökustannuksen muutos-%	-1,2	1,0	2,1	20,8	-11,8	5,6	22,7
Vammaistyö							

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Palvelun kokonaiskustannus (€)	214 123 450	227 554 220	241 668 227	272 282 000	259 469 000	292 852 000	300 047 171
Suorite (asiakas)	15 887	0*	14 947	14 681	16 050	14 842	14 842
Yksikkökustannus (€/asiakas)	13 478	0*	16 168	18 547	16 166	19 731	20 216
Yksikkökustannuksen muutos-%	-1,7	0*		14,7	-12,8	6,4	2,5
*Kaikkia tilinpäätökseen ja muuhun vuosiraportointiin tarvittavia tietoja ei vuonna 2021 pystytty tuottamaan Apotti-järjestelmän raportoinnin määrittelyjen osittaisesta keskeneräisyydestä johtuen.							

Palvelukustannusten kehitykseen on vaikuttanut vuosina 2021–2022 koronapandemia. Vuonna 2021 otettiin käyttöön Apotti ja vuonna 2023 tehtiin kaupungin vuokramallin uudistus. Sote-uudistukseen liittyvästä talouden eriyttämisestä johtuen Kunta-Helsingin kanssa tehdyistä yhteistyösopimuksista koskien esimerkiksi kanslian hallinnon palveluja, väestönsuojelua, kotouttamista ja asumisneuvontaa syntyy toimialalle sekä menoja että tuloja. Kustannustason nousu ja sote-alan yleisen ansiotason nousua korkeammat palkankorotukset nostavat myös yksikkökustannusta vuosittain.

Terveys- ja päihdepalvelut

Toiminnan kuvaus

Terveys- ja päihdepalvelukokonaisuuden palvelut ovat terveysasemat ja sisätautien poliklinikat, asumis-, kriisi- ja päihdepalvelut sekä suun terveydenhuolto ja psykiatria. Terveys- ja päihdepalvelukokonaisuuden palvelut toimivat osana monialaista terveys- ja hyvinvointikeskustoimintamallia.

Terveysasemapalvelu huolehtii terveydenhuoltolain mukaisesta kiireellisestä ja kiireettömästä avosairaanhoidosta ja siihen liittyvästä terveyden edistämisestä, samoin kuin aikuisten terveysneuvonnasta, perusterveydenhuollon mielenterveystyöstä ja opiskelijoiden sairaanhoidosta sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvästä neuvonnasta. Lisäksi terveysasemat vastaavat terveyskeskuslääkäreiden hoidossa olevien neuvola-asiakkaiden ja kotihoidon potilaiden lääkäripalveluista sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäripalveluista. Sisätautien poliklinikoilla tarjotaan terveydenhuoltolain mukaisia erikoissairaanhoidoksi luettavia sisätautien vastaanotto- ja konsultaatiopalveluja, silmänpohjakuvauksia sekä ravitsemus- ja jalkaterapiapalveluja.

Asumis-, kriisi- ja päihdepalveluissa järjestetään omana toimintana tai ostopalveluna helsinkiläisten nuorten ja aikuisten tarvitsemat päihdetyön palvelut sekä asumispalveluja asunnottomille ja päihde- ja mielenterveyskuntoutujille. Lisäksi asumis-, kriisi- ja päihdepalvelut vastaa omalta osaltaan ympärivuorokautisista sosiaalihuoltolain, lastensuojelulain, toimeentulotukilain ja terveydenhuoltolain mukaisista lakisääteisistä tehtävistä.

Suun terveydenhuolto järjestää terveydenhuoltolain mukaiset suun terveydenhuollon palvelut ja vastaa yhteistyösopimusten puitteissa järjestettävistä palveluista muille pääkaupunkiseudun kunnille. Lähipalvelut tuottaa hammaslääketieteellistä perushoitopalvelua, mukaan lukien tavanomaista erikoishammaslääkäritasoista oikomishoitoa ja virka-aikaista päivystystä. Helsingin kaupungin suun erikoishoidon yksikkö (jatkossa SEHYK) Helsinki vastaa terveys- ja hyvinvointialueiden erikoishammaslääkäripalvelujen tuottamisesta. Yksikkö hoitaa lähetepotilaita, jotka eivät täytä erikoissairaanhoidon kriteerejä eivätkä vaadi sairaalaolosuhteita, mutta joiden hammaslääketieteellinen hoito on liian vaativaa peruskoulutetun hammaslääkärin suoritettavaksi. Yksikkö toimii myös erikoistuvien hammaslääkäreiden koulutuspaikkana. SEHYK Helsinki toimii Suu- ja hammaskeskuksessa Meilahden kampuksella.

Psykiatriapalvelu järjestää terveydenhuoltolain mukaista perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettavaa psykiatrista erikoissairaanhoidoa eri ikäisille helsinkiläisille joko omana toimintana tai ostopalveluna. Ensilinjan palveluissa tuotetaan akuuttia psykiatrista avo- ja vuodeosastohoitoa sekä perusterveydenhuollon mielenterveyspalvelua. Mielialahäiriöpalveluissa vastataan mielialahäiriöpotilaiden psykiatrisesta avohoidosta sekä päivä- ja vuodeosastohoidosta. Psykoosipalveluissa vastataan psykoosipotilaiden psykiatrisesta avo- ja vuodeosastohoidosta.

Suun terveydenhuollossa jatketaan Kerralla kuntoon -toimintamallin kehittämistä sekä panostetaan asiakkuussegmenttien tunnistamiseen ja palvelujen mitoittamiseen asiakkuussegmenttien mukaisesti. Psykiatriassa jatketaan palvelujen uudelleenorganisointia, jotta ne vastaisivat paremmin nykyisiä palvelutarpeita. Toimintaa tehostetaan muun muassa palveluprosesseja selkeyttämällä. Mielenterveyden edistämistä sekä päihde- ja riippuvuushaittoja kokevien ihmisten tukea vahvistetaan kansallisen Mielenterveysstrategian sekä kansallisen Päihde- ja riippuvuusstrategian linjausten mukaisesti.

Matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluja vahvistetaan. Perustason palveluissa hyödynnetään aiempaa laajemmin interventio- ja terapianavigaattorin käyttöä hoidon tarpeen arvioinnin tukena sekä hoidon porrasteisuutta, kuten vaikuttaviksi todettuja ohjattua omahoitoa ja nettiterapioita.

Toimintamenojen keskeiset muutokset

Mielenterveysasiakkaiden asumispalveluihin kohdistuu kustannuspainetta uusien sopimusten astuessa voimaan vuoden 2025 alusta. Asunnottomuuden poistaminen vuoden 2025 loppuun mennessä vaatii riittävän asumiskapasiteetin järjestämistä pitkäaikaisasunnottomille.

Asiakasmaksujen korotuksia valmistellaan lainsäädännön sallimaan maksimiin tulojen kasvattamiseksi. Tämä tarkoittaa esimerkiksi terveyskeskusmaksun käyttöönottoa.

Insuliinipumppuhoidot yleistyvät diabeetikoiden hoidossa ja teknologian jatkuvasti kehittyessä välineistö kallistuu. Insuliinipumppuhoidosta päätetään tyypillisesti erikoissairaanhoidossa, vaikutusmahdollisuudet kustannusten nousuun ovat heikot.

Lainsäädäntömuutokset

Terveysasemien ja suun terveydenhuollon palvelujen järjestämisessä huomioidaan terveydenhuoltolain mukaiset hoitoon pääsyn aikarajojen kaupunkikohtainen ratkaisu, jonka mukaisesti perusterveydenhuollon kiireettömän hoidon piiriin tulisi päästä 30 vuorokauden kuluessa ja suun terveydenhuollossa 4 kuukaudessa. Keskeisenä tavoitteena on hoitoon pääsyn ja hoidon oikea-aikaisuuden edistäminen asetetuista aikarajoista riippumatta, jolloin kiireetön hoitoon pääsy voi tapahtua nopeammin kuin 30 päivässä. 30 päivän hoitoon pääsy asetetaan ehdottomaksi katoksi, jonka toteutuminen varmistetaan. Kiireelliseen hoitoon pääsee jatkossakin samana tai seuraavana päivänä.

Valvontalain palvelun järjestäjälle asettamat velvollisuudet oman ja ostetun palvelutuotannon valvonnasta vaativat lisäresursseja.

Lasten ja nuorten terapiatakuun avulla pyritään turvaamaan lainsäädännöllä lasten ja nuorten yhdenvertainen pääsy perustasolla lyhytpsykoterapiaan tai muihin vaikuttaviin psykososiaalisiin hoitoihin.

Rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset

Helsingin psykiatrian sairaalatoiminnan siirtämistä liikkeenluovutuksella HUS-yhtymälle valmistellaan. Liikkeenluovutuksen toteutumisen tarkka aikataulu täsmentyy HUS-yhtymän kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Muutokset palvelujen järjestämistavoissa ja palveluverkossa

Suun terveydenhuollossa luovutaan Hyggan ostopalvelukokonaisuudesta sopimuskauden päättyessä loppuvuodesta 2024 ja pyritään korvaamaan ostettu palvelutuotanto omalla toiminnalla.

Kampin terveys- ja hyvinvointikeskuksen rakentamista jatketaan, tavoitteena on rakennushankkeen valmistuminen vuoden 2026 aikana. Myllypuron terveys- ja hyvinvointikeskuksen rakentaminen aloitetaan. Malmin perhekeskuksen ja terveys- ja hyvinvointikeskuksen suunnittelua jatketaan.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Terveysasemapalvelu							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	145 869 804	166 452 975	146 109 423	139 777 740	140 521 235	151 359 491	155 078 289
Suorite (asiointikerta)	1 658 374	2 977 724	1 315 690	2 099 067	1 630 000	2 473 327	2 473 327
Yksikkökustannus (€/asiointikerta)	88	56	111	67	86	61	63

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Yksikkökustannuksen muutos-%	27,5	-36,4	98,2	-39,6	28,4	-9,0	3,3
Päihdepalvelut							
Palvelun kokonaiskustannus (€)					43 500 000	45 106 000	46 214 223
Suorite (asiakas)					13 500	13 500	13 500
Yksikkökustannus (€/asiakas)					3 222	3 341	3 423
Yksikkökustannuksen muutos-%						3,7	2,5
Suun terveydenhuolto							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	64 600 351	67 189 362	71 412 416	94 168 000	93 176 000	96 332 000	98 698 811
Suorite (asiointikerta)	144 407	135 000	167 876	205 938	168 000	205 938	205 938
Yksikkökustannus (€/asiointikerta)	447	498	425	457	555	468	479
Yksikkökustannuksen muutos-%	29,2	11,4	-14,7	7,5	21,4	2,4	2,4

Palvelukustannusten kehitykseen on vaikuttanut vuosina 2021–2022 koronapandemia. Vuonna 2021 otettiin käyttöön Apotti ja vuonna 2023 tehtiin kaupungin vuokramallin uudistus. Sote-uudistukseen liittyvästä talouden eriyttämisestä johtuen Kunta-Helsingin kanssa tehdyistä yhteistyösopimuksista koskien esimerkiksi kanslian hallinnon palveluja, väestönsuojelua, kotouttamista ja asumisneuvontaa syntyy toimialalle sekä menoja että tuloja. Kustannustason nousu ja sote-alan yleisen ansiotason nousua korkeammat palkankorotukset nostavat myös yksikkökustannusta vuosittain.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut

Toiminnan kuvaus

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen (SKH) palveluja ovat arviointitoiminta, kotihoito, seniorikeskukset sekä Helsingin sairaala.

Arviointitoiminta -palvelussa toimivat yksiköt ovat arviointitoiminnan yhteiset palvelut, asiakasohjaus, gerontologinen sosiaalityö sekä ostopalvelut ja laadunhallinta. Arviointitoiminnan yhteiset palvelut vastaa iäkkäiden palveluneuvonnasta, hoivapaikkakoordinaattoritoiminnasta ja terveysosiaalityöstä. Asiakasohjaus tuottaa asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnin ja palvelujen järjestämiseen liittyvän päätöksenteon sekä palvelujen koordinoiminnin ja vastaa kotihoidon ostopalveluasiakkaiden valvonnasta. Gerontologisessa sosiaalityössä tehtävä työ jakaantuu ikääntyneiden sosiaalityöhön, sosiaaliohjaukseen, omaishoidon kotiavustajapalveluihin ja omaishoidon toimintakeskuksen palveluihin. Ostopalvelut ja laadunhallinta -yksikkö huolehtii yli 65-vuotiaiden ja alle 65-vuotiaiden monisairaiden asiakkaiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ostopalvelujen lisäksi ikääntyneiden päivätoiminnan ostoista sekä valvoo oman ja ostopalvelujen laatua.

Kotihoito vastaa kotihoidosta, tukipalveluista ja kotisairaanhoidosta. Lisäksi palveluun kuuluu kuntouttava arviointiyksikkö, joka tarjoaa apua ja tukea sairaalasta sekä päivystyksestä kotiutuville asiakkaille, joilla ei ole aikaisempaa kotihoidon palvelua.

Seniorikeskuksissa järjestetään sosiaalihuoltolain sisältämiä asumispalveluja ikääntyneille. Lisäksi seniorikeskuksissa järjestetään avointa palvelukeskustoimintaa, päivätoimintaa, lyhytaikaishoitoa sekä arviointi- ja kuntoutumisyksiköissä toimintakykyä ylläpitävää hoitoa kotihoidon asiakkaille sekä kuntoutumista tukevaa hoitoa sairaalajakson jälkeen. Palvelutalot ovat hallinnollisesti osa seniorikeskuksia.

Helsingin sairaala sisältää Laakson, Malmin ja Suursuon sairaalat, kotisairaalan, kotihoidon lääkäripalvelut, geriatrian poliklinikan, fysioterapian, toimintaterapian sekä kuntoutussuunnittelun ja apuvälinepalvelut.

Ikääntyneiden palveluissa kehitetään palvelutarpeen arviointia, muun muassa uudistetaan sairaalassa tapahtuvan palvelutarpeen arvioinnin toteutustavat. Varmistetaan sujuva ja turvallinen siirtyminen sairaalasta kotiin tai sairaalaa kodinomaisempaan jatkohoitopaikkaan, jossa edistetään asiakkaan kuntoutumista. Kotiutuksen jälkeen kotona toteutettavien palvelutarpeenarviointien määrää lisätään, lisäksi luodaan selkeät toimintatavat ja varmistetaan resursointi.

Toimintamenojen keskeiset muutokset

Helsingin väestö kasvaa ja erityisesti ikääntyvien määrä lisääntyy. Ikääntyvän väestön kasvun tarpeisiin vastaaminen edellyttää uusien toimintatapojen ja saumattomien, oikea-aikaisten palveluketjujen kehittämistä sekä digitaalisten palvelujen lisäämistä. Palvelujen kehittämistä ohjaa jokaiselle SKH:n palvelulle laadittu strateginen toimintasuunnitelma. Kestävän kasvun hankkeessa paneudutaan ikääntyvien palvelujen kehittämisen osalta muun muassa kuntoutuksen kehittämiseen, ikäerityiseen päihde- ja

mielenterveystyön, kotihoidon kehittämiseen ja omaishoitoperheiden tukeen. Hoitohenkilöstön kansainvälistä rekrytointia jatketaan suunnitelman mukaan.

Lainsäädäntömuutokset

Turvataan riittävällä henkilöstömitoituksella ja -rakenteella laadukkaat palvelut iäkkäiden ympärivuorokautisessa palveluasumisessa toteuttamalla hallituksen linjaamaa (4/24) mitoitusta 0,6, jos lainsäädäntö hyväksytään.

Muutokset palvelujen järjestämistavoissa ja palveluverkossa

Palveluverkon kehittämisessä huomioidaan kaupungin eri alueet väestön kehityksen mukaan.

Toteutetaan ikääntyneiden palvelujen tuotantotapa-analysissä sekä kotihoidon ulkoistamisselvityksessä suositeltuja toimenpiteitä. Monituottajamallia vahvistetaan muun muassa tehostamalla palvelusetelien käyttöä kotihoidossa ja ympärivuorokautisessa hoidossa. Palvelusetelien laajempi käyttö mahdollistaa asiakkaille valinnan vapautta palvelun tarjoajista. Omaishoitoperheille tarjotaan monipuolista yksilöllistä tukea. Iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon rakennetta ja yhteisöllistä asumista kehitetään. Laitoshoidon määrää vähennetään ja paikkoja korvataan muun muassa palveluasumisen paikoilla. Ostopalvelupaikkoja hankitaan tarpeen mukaan.

Uusia seniorikeskuksia suunnitellaan väestön kehityksen ja tarpeen mukaan eri alueille Helsingissä. Laakson uuden yhteissairaalan ja Malmin uuden sairaalan suunnittelua jatketaan. Uusien rakennushankkeiden tavoitteena on vastata ikääntyvien määrän kasvuun sekä korvata laitoshoidon muilla palvelumuodoilla.

Pyritään tilakapasiteetin tehokkaaseen hyödyntämiseen tekemällä nykyisten tilojen kapasiteettitarkastelua ja ratkaisemalla uudet tilatarpeet pääsääntöisesti jo olemassa olevilla tiloilla. Hopeatien palvelutalon toiminta siirretään liikkeenluovutuksella Helsingin Seniorisäätiölle 1.1.2025 alkaen.

Helsingin väestönkasvu ja ikääntyneiden määrän nousu lisäävät myös vainajien määrää. Vainajaprosessin hallintaa kehitetään muun muassa ottamalla käyttöön oma tietojärjestelmä kokonaisuuden hallintaan, järjestämällä lisää vainajatiljoja ja turvaamalla tilojen rahoitus.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Kotihoito							
Palvelun kokonaiskustannus (€)	120 252 512	121 186 188	120 080 908	141 196 000	140 684 000	138 800 000	146 357 128
Suorite (asiointikerta)	3 345 703	3 366 822	2 881 483	2 886 880	2 942 000	2 855 000	2 855 000
Yksikkökustannus (€/asiointikerta)	36	36	42	49	48	49	51
Yksikkökustannuksen muutos-%	-2,7	0	16,7	16,7	-2,0	0	4,1

Palvelukustannusten kehitykseen on vaikuttanut vuosina 2021–2022 koronapandemia. Vuonna 2021 otettiin käyttöön Apotti ja vuonna 2023 tehtiin kaupungin vuokramallin uudistus. Sote-uudistukseen liittyvästä talouden eriyttämisestä johtuen Kunta-Helsingin kanssa tehdyistä yhteistyösopimuksista koskien esimerkiksi kanslian hallinnon palveluja, väestönsuojelua, kotouttamista ja asumisneuvontaa syntyy toimialalle sekä menoja että tuloja. Kustannustason nousu ja sote-alan yleisen ansiotason nousua korkeammat palkankorotukset nostavat myös yksikkökustannusta vuosittain.

Pelastuslaitos

Toiminnan kuvaus

Pelastuslaitoksen palvelukokonaisuus muodostuu neljästä palvelusta, jotka ovat pelastustoiminnan palvelut, riskienhallinnan palvelut, huoltovarmuuspalvelut ja pelastuskoulu.

Pelastustoiminnan palvelut muodostuu kolmesta yksiköstä, jotka ovat pelastustoiminnan johtamisen yksikkö, operatiivinen yksikkö ja ensihoitoyksikkö. Pelastustoiminnan johtamisen yksikkö vastaa palo- ja pelastustoiminnan, meri- ja ympäristötoiminnan sekä pelastustoiminnan kenttäjohtamisen palveluista. Operatiivisten palvelujen yksikkö vastaa operatiivisen resurssin ylläpidosta sekä tuottaa pelastusasemien operatiiviset pelastus- ja ensihoitopalvelut. Ensihoitopalvelujen suunnitteluyksikkö vastaa ensihoidon johtamisen ja materiaalihallinnan palveluista sekä tuottaa ensihoidon kenttäjohtajapalvelun ensihoitoasetuksen ja HUS:n yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Riskienhallinnan palvelut muodostuu kolmesta yksiköstä, jotka ovat onnettomuuksien ehkäisy, varautumisen ja väestönsuojelun johtaminen sekä kaupunkiympäristö. Onnettomuuksien ehkäisy yksikkö tuottaa valvonnan, turvallisuuskoulutuksen, turvallisuusviestinnän ja onnettomuuksien ehkäisyn suunnittelun palvelut. Varautumisen ja väestönsuojelun yksikkö tuottaa pelastuslain mukaiset väestönsuojelun suunnittelun, varautumisen, varoittamisen, ohjauksen ja koulutuksen palvelut. Lisäksi yksikkö tuottaa rakenteellisen väestönsuojelun neuvontapalveluita sekä ohjaa Helsingin kaupungin väestönsuojelun ylläpitoa siten, kuin siitä on erikseen kaupungin kanssa sovittu. Kaupunkiympäristö yksikkö huolehtii rakenteellisen paloturvallisuuden neuvonnasta sekä pelastustoiminnan ja ensihoidon toimintaedellytyksien edistämisestä kaupunkirakenteessa.

Huoltovarmuuspalvelut muodostuu viidestä yksiköstä, jotka ovat kiinteistöpalvelut, järjestelmäpalvelut, kalustopalvelut, materiaali- ja tilayksikkö. Kiinteistöpalvelut-yksikkö tuottaa pelastusasemien ja pelastuslaitoksen ylläpitovastuulla olevien väestönsuojelun sähköpalvelut, LVI-palvelut, kiinteistöhuollon palvelut, teknisen 24/7 varallaolon, väestönsuojelun käyttöönoton palvelut sekä tilojen vuokraustoiminnan palvelut. Järjestelmäpalvelut-yksikkö tuottaa pelastustoimen palvelukokonaisuuden turvallisuustekniikkapalvelut, elektroniikkahuollon, kalustonhuollon erityisosa-alueet, väestönsuojelulaitteiden huollon ja päätelaitteisiin liittyvät asennuspalvelut. Yksikkö osallistuu pelastustoimen johtamisjärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitämiseen operatiivisten palvelujen yksiköiden kanssa. Kalustopalvelut-yksikkö tuottaa pelastuslaitoksen kaluston elinkaarihallinnan palvelut, varushuollon ja hengityssuojainhuollon. Yksikkö vastaa pelastuslaitoksen kalustohankintojen teknisistä määrittelyistä ja budjetoinnista. Materiaali- ja tilayksikkö tuottaa pelastuslaitoksen keskitetyt varastopalvelut, kuljetuspalvelut ja ostopalvelut sekä niihin liittyvien investointien koordinoimista ja pelastuslaitoksen materiaalogistiikan palvelut. Yksikkö vastaa lisäksi pelastuslaitoksen Palomuseon toiminnasta. Tilayksikkö tuottaa pelastuslaitoksen kiinteistöjen ja tilojen rakennuttamisen sekä isännöinnin palvelut ja vastaa rakennushankkeiden ohjelmoinnista.

Sisäministeriö on myöntänyt Helsingin kaupungille valtionavustuksen Helsingin pelastuskoulun pelastajakoulutukseen. Kaupunginkanslia ostaa Pelastuskoulu-toiminnan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta, jossa toiminta on yleiskatteisen rahoituksen ulkopuolista toimintaa.

Pelastustoimen palvelutaso on määritelty palvelutasopäätöksessä 2024–2026. Määrittely perustuu Helsingin pelastuslaitoksen omaan riskinarvioon sekä Uudenmaan alueella tehtyyn yhteiseen riskinarvioon. Voimakas kaupungistuminen, väestön ikääntyminen, kaupunkirakenteen muutos ja vieraskielisten osuuden kasvu haastavat pelastustoimea vastaamaan kaikkiin muutoksen haasteisiin. Pääkaupungin erityispiirteet, maanalainen rakentaminen, korkea rakentaminen sekä energianmurros ilmenevät voimakkaasti Helsingissä. Monipuolinen toimintaympäristö asettaa myös vaateita henkilöstön jatkuvalla osaamisen kehittämiselle. Suunnitelmia tarkennetaan vuositasolle esimerkiksi onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa. Pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta seurataan omavalvontaohjelman mukaisesti.

Toimintamenojen keskeiset muutokset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikaan liittyvien puutteiden korjausmääräyksen 2016 ja tehosti määräystään uhkasakolla vuonna 2019. Toimintatapojen kehittämisen lisäksi toimintavalmiuden kehittäminen kasvavassa ja kompleksisessa kaupunkiympäristössä vaatii palveluverkoston laajentamista. Epäkohtien korjaamiseksi on tehty 10-vuotissuunnitelma asemaverkoston laajentamisesta. Muutoksissa huomioidaan 2024 päivittyvän pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen vaikutukset.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) tarkoitetut hyvinvointialueiden pelastustoimen valtakunnalliset sekä Etelä-Suomen yhteistyöalueen tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt sekä kansainvälisen avun vastaanottamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius kootaan Helsingin kaupungin järjestettäväksi. Johto- ja tilannekeskustoiminnan kehittämisen vuoksi pelastuslaitoksen tulee vahvistaa nykyistä johtamisjärjestelmäänsä.

Pelastuslakiin (379/2011) on tullut uudistus, jolla palovaroittimien huolto- ja kunnossapitovastuu siirtyy asukkailta rakennuksen omistajalle. Muutoksen siirtymäaika on vuoden 2025 loppuun. Lakimuutoksen ennakoidaan lisäävän erityisesti pelastusviranomaiselle tehtäviä paloriski-ilmoituksia, joissa on havaittu muutakin vuosittaista kasvua.

Helsingin pelastuslaitokselle myönnettiin EU:n sisäisen turvallisuuden rahastosta (asetus EU 2021/1149) rahoitusta Helsingin ja Uudenmaan pelastuslaitosten suorituskyvyn kehittämiseen onnettomuuksissa ja tahallisesti aiheutetuissa tilanteissa, jotka

liittyvät kemiallisten aineiden, biologisten taudinaiheuttajien, radioaktiivisten aineiden, ydinaseiden ja räjähteiden (CBRNE) aiheuttamiin uhkiin.

Pelastuslaitos valmistautuu pelastustoimen kansallisten tieto- ja johtamisjärjestelmien ja Virve 2 -viranomaisviestintäpalvelun käyttöönottovaiheen kustannusten kasvuun sekä julkisen hallinnon turvallisuusverkko toiminnasta annetun lain (10/2015) turvallisuusverkon käyttöveloitteen aiheuttamiin lisäkustannuksiin.

Rakentamislakiin (751/2023) on tulossa lakimuutos, joka astuu voimaan 1.1.2025. Sen myötä esimerkiksi kolmen kuukauden rakentamisluvan käsittelyajalla voi olla vaikutusta pelastuslaitoksen suorittaman rakentamista koskevan ohjauksen ja neuvonnan resursointiin.

Palvelukustannusten kehitys

Palvelukustannukset	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Tulosbudjetti 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Pelastustoimi							
Palvelun kokonaiskustannus (€)				52 564 000	58 892 000	59 365 000	60 849 125
Suorite (asukas)				674 000	676 000	676 000	676 000
Yksikkökustannus (€/asukas)	60	67	75	78	87	88	90
Yksikkökustannuksen muutos-%	-0,7	13,3	11,3	4,0	11,5	12,8	2,3
Kiireellinen ensihoito							
Palvelun kokonaiskustannus (€)				17 506 000	17 802 000	17 802 000	18 411 000
Suorite (asukas)				674 000	676 000	676 000	676 000
Yksikkökustannus (€/asukas)	21	23	25	26	26	26	27
Yksikkökustannuksen muutos-%	6,1	10,0	8,2	4,0	0	0	3,8

Pelastuslaitoksen palvelukustannuksen kehitykseen on vaikuttanut uusien pelastusasemien avaaminen ja kaupungin vuokramallin uudistus.

Yhteiset palvelut

Toiminnan kuvaus

Toimialan yhteisiin palveluihin kuuluu seitsemän palvelua, jotka ovat laki-, valvonta- ja yleishallintopalvelut, talous-, strategia- ja suunnittelupalvelut, henkilöstö- ja kehittämispalvelut, tietojohdaminen ja tietohallintopalvelut, viestintäpalvelut ja osallisuus, hankinta- ja sopimuspalvelut sekä tuki-, tila- ja turvallisuuspalvelut. Laki-, valvonta- ja yleishallintopalvelut muodostuu neljästä yksiköstä, jotka ovat lakiasioiden ja päätöksenteon tuki, tiedonhallinta, laadun ja valvonnan tuki sekä sosiaali- ja potilasasiavastaavien palvelut. Talous-, strategia- ja suunnittelupalvelut muodostuu kolmesta yksiköstä, jotka ovat talouden, strategian ja toiminnan suunnittelu, talouden erillistehtävät sekä asiakasmaksupäätökset ja asiantuntijatuki. Henkilöstö- ja kehittämispalvelut muodostuu neljästä yksiköstä, jotka ovat työnantaja- ja työhyvinvointipalvelut, henkilöstön saatavuuden tuki, strategisen kehittämisen tuki sekä osaamisen kehittäminen. Tietojohdaminen ja tietohallintopalvelut muodostuu kolmesta yksiköstä, jotka ovat digitalisaatio ja kehittäminen, jatkuvat palvelut ja sovellustuki sekä tietojohdaminen ja tilastopalvelut. Viestintä ja osallisuuspalvelut koostuu kolmesta yksiköstä, jotka ovat osallisuus ja vuorovaikutus, palvelu- ja henkilöstöviestintä sekä turvallisuus- ja varautumisviestintä. Hankinta- ja sopimuspalvelut muodostuu neljästä yksiköstä, jotka ovat strategisen hankinnan palvelut, operatiivisen hankinnan palvelut, kumppanuuspalvelut sekä erikoissairaanhoidon ohjauksen ja sopimusohjauksen palvelut. Tuki-, tila- ja turvallisuuspalvelut muodostuu kuudesta yksiköstä, jotka ovat tilapalvelut, turvallisuus ja varautuminen, kuljetuspalvelut, aulapalvelut sekä yleishallinnon tuki 1 ja yleishallinnon tuki 2.

Toimintamenojen keskeiset muutokset

Toimialan yhteiset palvelut koordinoi toimialan yhteisten toimintamenojen budjetointia ja seurantaa sisältäen muun muassa toimialan vuokratkustannukset, yhteiset tilahankkeet, keskitetyt atk-palvelut, Apotin kustannukset, toimialan palkkatukityöllistetyt, kaupungin palkkaohjelmaan ja lomapalkkavelkaan liittyvät varaukset ja työsuhdeasuntojen subventiot. HUS:ltä ostettavien laboratoriotutkimusten, kuvantamisten ja patologian kustannukset siirretään vuoden 2025 alusta toimialan yhteisistä menoista

aiheuttamisperiaatteen mukaisesti palvelukokonaisuuksien menoihin. Lisäksi vuokratustannukset veloitetaan palvelukokonaisuuksilta ajantasaisena kuukausiveloituksena sisäisenä vuokrana Modulon kautta.

Laki sosiaali- ja terveyspalvelujen valvonnasta (741/2023) on tullut voimaan 1.1.2024 ja sen perusteella omavalvonnan (sekä järjestäjän että tuottajan) rooli on korostunut. Se edellyttää Helsingiltä järjestäjänä entistä tarkempaa ja yhdenmukaisempaa tuottajavalvontaa, tiedon seuranta ja raportointia sekä toimialalle että julkiseen tietoverkkoon. Valvontaa tulee toteuttaa entistä yhdenmukaisemmin, mikä edellyttää työskentelyä yhteisten käsitteiden ja toimintamallien edistämiseksi. Lisäksi seurannan ja raportoinnin prosessien kasvaessa niitä tulee työstää ja sujuvoittaa sekä johtamisen että valvontatyön toteuttamiseksi. Yhdenvertaisen valvonnan toteuttamiseksi ja seuraamiseksi on yhteistyössä palvelukokonaisuuksien kanssa arvioitava resurssijärjestelyjä toimialalla, erityisesti sote-palvelukokonaisuuksissa, aluksi projektiluonteisesti.

Valvontalain edellytysten mukaan myös julkisten palveluntuottajien tulee rekisteröidä sekä organisaatio että palveluyksiköt julkiseen soteri-rekisteriin. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla rekisteröintiä ennen tulee linjattavaksi palveluyksikön määrittely, vastuuhenkilöiden roolit, rekisteröintiprosessi sekä vuodesta 2026 eteenpäin uusien, poistuvien ja muuttuvien tietojen prosessit. Valvovat viranomaiset (Aluehallintovirasto (AVI), Valvira) eivät ole vielä antaneet tarkempaa linjausta tai kuvausta julkisten yksiköiden rekisteröinnistä, ja eri viranomaisten kanssa tarvitaan tiivistä yhteistyötä sekä verkostoitumista asian edistämiseksi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla.

Laki lääkinällisistä laitteista edellyttää esimerkiksi laiteosaamisen varmistamista ja seuranta, minkä vuoksi toimialalla otetaan käyttöön sähköinen laitepassi. Lisäksi asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian toimeenpano ja sen seuranta kansallisesti tuo mukanaan uusia mittareita ja sen myötä niiden seuranta sekä kehittämistä koko toimialalla.

Tiedonhallinnan alueella on tunnistettu toimialatasoisia kehittämistä edellyttäviä haasteita, joista lähes kaikki liittyvät voimassa olevassa lainsäädännössä asetettujen tiedonhallinnan vaatimusten toteuttamiseen (esimerkiksi tiedonhallintamalli, asianhallinta, salassa pidettävien asiakastietojen hallinta, hallintoasiakirjojen hallinta, muutosvaikutusten arviointi, tietopyyntöjen käsittely, tiedonohjauksen kehittäminen). Lisäksi tiedonhallintaa koskeva kansallinen sääntely on voimakkaan uudistuksen keskellä ja EU:ssa on säädetty ja säädetään edelleen uusia tiedonhallintaa koskevia säädöksiä. Toimintaympäristöön vaikuttavat myös muiden tiedonhallintaa ohjaavien dokumenttien muutokset (esimerkiksi tiedonhallintalautakunnan suositukset, THL:n määräykset, seulontapäätökset) sekä toimialan kehittämistoimet palvelujen, tietojärjestelmien, prosessien ja tietojen osalta. Tiedonhallinnan asianmukainen järjestäminen palvelee toimialan toiminnan tehostamista, sen lainmukaisuutta ja valvontaa kriittisillä tavoilla. Tiedonhallinnassa on tarve erityisesti pysyvien asiantuntijavakanssien ja esihenkilövakanssien lisäämiselle.

Lainsäädäntömuutokset

Hallitus ehdottaa muutettavaksi hyvinvointialueesta annettua lakia (611/2021), jolla eri ministeriöiden päällekkäiset hyvinvointialueiden toimintaan ja talouden ohjaukseen liittyvät lakisäätteiset välineet, kuten neuvottelukunnat, neuvottelut ja valtakunnalliset tavoitteet, yhdistetään. Lakisäätteisiä neuvottelumennettelyitä selkeytetään ja niille asetetaan nykyistä selkeämmät tavoitteet. Toteutuessaan säädösmuutokset selkeyttävät ja sujuvoittavat valtionohjausta myös toimialan näkökulmasta.

Lakia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) tarkennetaan, jotta hyvinvointi hyvinvointialueiden, viiden yhteistyöalueen ja kansallisen tason johtamis-, ohjaus- ja muut järjestelyt muodostavat kansallisen kokonaisuuden. Lakiin tehdään lisäksi tarvittavat täsmennykset siltä osin, että häiriötilanteissa laki antaa riittävät toimintavaltuudet yhteistyöalueille yli hyvinvointialueiden tapahtuvan johtamisen ja päätöksenteon mahdollistamiseksi.

Hallitus esittää muutosta lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021). Muutoksen tavoitteena on, että terveydenhuollon ammattihenkilöillä olisi Uudenmaan alueella toistaiseksi voimassa olevan sääntelyn nojalla sujuva pääsy potilasturvallisuuden kannalta olennaisiin tietoihin potilaan tietosuojaa kunnioittaen.

Hallitusohjelmaan "Vahva ja välittävä Suomi" perustuvaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) muutosta valmistellaan. Muutoksella yhtenäistetään terveydenhuollon asiakasmaksut kansallisesti ja samalla toimeenpannaan hallitusohjelman kirjaus ensihoitoon liittyvien kuljetusten rahoitusvastuun siirrosta. Lisäksi valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muutos.

Hallitus valmistelee hallitusohjelman kirjauksiin perustuvia muutoksia lakiin julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016). Muutoksien tavoitteena on tuottaa tuottavuusohjelman mukaisia säästöjä, edistää julkisen sektorin tilankäytön tehokkuutta ja johtamista sekä valtion osalta tehostaa tilaohjelman toimeenpanoa. Hallituksen esitys hankintalain uudistamiseksi on tarkoitettu antaa eduskunnalle keväällä 2025.

Lisäksi valmisteilla on hallituksen esitys kansallisesta julkisten hankintojen tietovarannosta ja ostolaskudatan julkaisemisesta. Hankkeen tavoitteena on määritellä kansallinen tavoitetila julkisia hankintoja koskevan tiedon keräämisessä ja hyödyntämisessä

sekä arvioida toteutusvaihtoehdot julkisten hankintojen tietovarannoksi ja sen tietosisällöiksi sekä tietovarantoon liittyvät lainsäädännölliset vaatimukset.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksissa (1326/2010) uudistetaan hallitusohjelman mukaisesti sairaaloiden ja päivystyksen kansallista kokonaisuutta sekä erikoissairaanhoidon työnjakoa. Lisäksi toisen asteen oppilaitoksen opiskelijoiden terveystarkastukset uudistetaan, oppivelvollisuusikäisten opiskelijoiden terveystarkastukseen integroidaan puolustusvoimien ennakkoterveystarkastus palvelukelpoisuudesta ja täysi-ikäisten opiskelijoiden terveystarkastus muutetaan tarveperusteiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettuun lakiin (703/2023). Asetuksella säädetään käyttöoikeudesta asiakastietoon, potilastietojen erityissuojauksesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon välisen luovutusluvan kohdentamisesta.

Lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (703/2023) tehtävät muutokset koskevat muun muassa Kanta-palvelun liittymisvelvoitteen määräaika ja terveydenhuollon sosiaalityön tiedonsaantioikeutta Kelan etuustietoihin.

Tartuntatautilain (1227/2016) kokonaisuudistusta valmistellaan vuosien 2023–2025 aikana. Tavoitteena on tehostaa tartuntatautiin torjuntaa sekä vahvistaa varautumista epidemioihin ja pandemioihin.

Hallitus valmistelee hallituksen esitystä EU:n datasääntötoimenpanosta. EU:n datasääntötoimenpanon tavoitteena on edistää datan oikeudenmukaista jakautumista datatalouden toimijoiden kesken sekä uusien, innovatiivisten verkkoon liitettyjen tuotteiden tai niihin liittyvien palvelujen kehittämistä ja innovointia jälkimarkkinoilla.

Valtion aluehallinnon uudistamisen lainsäädäntöhanke on käynnissä ja sen tehtävänä on valmistella hallituksen esityksen muotoon hallitusohjelman mukaiset lainsäädäntömuutokset vaikutusarvioituneen Valviran, aluehallintovirastojen, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristö (ELY)-keskusten ja Ahvenanmaan valvontaviraston tehtävien ja hallinnon organisoinnista uuteen valtakunnalliseen virastoon, Elinvoimakeskukseen sekä Ahvenanmaan valtionvirastoon.

Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleisten sopimusehtojen ajantasaistamisen työryhmän tavoitteena on ajantasaistaa julkisen hallinnon IT-hankintaehdot erityisesti vastaamaan voimassa olevaa säädöspohjaa, suunnitella ja ehdottaa julkisen hallinnon IT-hankintojen sopimusehtojen ylläpito- ja hallintamallia sekä kirjata laajemmat muutostarpeet.

Hallitus linjasi kehysriihessä 15.-16.4.2024 uusista julkista taloutta vahvistavista sopeutustoimista. Kehysriihen linjausten mukaan terveydenhuoltolaissa (1326/2010) säädettyä iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoitusta kevennetään ja mitoitukseksi säädetään 0,6 nykyisen 0,65 sijaan. Vuoden 2028 alusta voimaantulevaksi tarkoitettu 0,7 vähimmäismitoituksesta luovutaan ja lisäksi toteutetaan perusterveydenhuollon hoitotakuun muutos 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen sekä suun terveydenhuollon hoitotakuun muutos 4 kuukaudesta 6 kuukauteen. Lisäksi ostopalveluvelvoite poistetaan.

Kehysriihessä linjatun mukaisesti toteutetaan sosiaalihuollon palveluvalikoiman rajausta turvaten palvelujärjestelmän kestävyys ja huomioiden henkilöstön satavuuden haasteet sekä julkisen talouden tila. Lisäksi kehysriihessä linjatusti toteutetaan erikoissairaanhoidon palveluvalikoiman lisärajausta suhteessa hallitusohjelmassa jo sovittuun. Tietty hoidot ja toimenpiteet, kuten estetiikkaa lähenevä plastiikkakirurgia ja sterilisaatiot, rajataan julkisen palveluvalikoiman ulkopuolelle.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa olevista muista substanssilainsäädäntöuudistuksista, kuten terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain valmistelu, alkanee jo vuoden 2025 aikana. Edellä esitetyn lisäksi järjestämislain (612/2021) mukainen yhteistyöaluesopimus tulee voimaan 2025. Lainsäädännöstä poiketen alueita on sosiaali- ja terveysministeriön toimesta ohjattu tekemään päivityksiä sopimukseen useammin.

Muutokset palvelujen järjestämistavoissa ja palveluverkossa

Jatketaan toimialan laitoshuoltopalvelujen tuotantotapojen mahdollisen muutoksen valmistelua ja toteutusta.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan rahoittamaa erityisasumisen vuokrasubvention purkua jatketaan eri keinoin vuoden 2025 aikana. Toimenpiteinä ovat muun muassa vuokrien korottaminen, tyhjäkäytön vähentäminen ja kaiken vuokra-asumispalvelun keskittäminen kaupunkiympäristön toimialan asuntopalveluun.

Tilankäytön tehokkuuden kehitys

Tilankäytön mittarit	Tilin-päätös 2020	Tilin-päätös 2021	Tilin-päätös 2022	Tilin-päätös 2023	Tulos-budjetti 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Tilankäytön tehokkuuden toteutuminen sosiaali- ja terveystoimi 2019–2026									
Tilojen kokonaispinta-ala htm2	486 242	482 224	465 030	478 763	461 922	490 211	490 600	491 536	494 244
Tilojen pinta-alamäärä (htm2) suhteessa asiakasmäärään	1,0	1,0	0,9	0,8	0,9	0,7	0,7	0,7	0,7
Tilat m2/vakanssi	35,0	34,7	33,5	33,9	33,0	33,3	33,6	33,7	33,9
Tilankäytön tehokkuuden toteutuminen pelastustoimi 2021–2026									
Tilojen kokonaispinta-ala htm2		15 355	15 533	15 976	16 226	16 517	17 167	17 667	22 167
Vakanssien määrä		735	762	711	825	790	830	877	877
Tilat m2/vakanssi		20,9	20,4	22,5	19,7	20,9	20,7	20,1	25,3

Toimialan toimitilojen määrä kasvaa vuonna 2025 maltillisesti, koska suuria tilahankkeita ei ole valmistumassa. Tilankäytön tehokkuus säilyy siten aikaisempien vuosien tasolla.

Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät ja riskien hallintakeinot

Strategiset riskit

Syrjäytyminen, segregatio, ilmastonmuutos ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan henkilöstön saatavuus ovat pitkällä aikavälillä kehittyvistä riskeistä merkittävimpiä. Syrjäytymistä ja segregatiota torjutaan pääsääntöisesti toimialan työnä sekä osallistamalla kaupunkiyhteisiin hankkeisiin ja kehitysohjelmiin.

Ilmastonmuutoksen hidastamisessa ja siihen sopeutumisessa tehdään käytännön toimia, joilla toimiala varautuu ja sopeutuu ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja riskeihin sekä vähentää vaikutuksia.

Koronapandemian aiheuttaman hoito- ja palvelu- ja kuntoutusvelan purkaminen sosiaali- ja terveystoimialassa jatkuu edelleen vuonna 2025. Haasteena ovat erityisesti pandemian aikana hoitamatta jääneistä ongelmista aiheutuvat ja viiveellä ilmenevät sosiaaliset, psykologiset ja terveydelliset seuraukset.

Maailmantilanteen epävarmuus keväällä 2022 alkaneen Venäjän hyökkäyssodan takia jatkuu edelleen vuonna 2025. Nato-jäsenyys vähentää Suomeen kohdistuvaa aseellisen hyökkäyksen uhkaa, mutta ei sulje pois muunlaista vaikuttamista, esimerkiksi kyberuhkia, yhdyskuntatekniikan häiriöitä sekä yhteisöllisiä häiriötilanteita. Häiriötilanne vaikuttaisi merkittävästi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialan palveluihin.

Taloudelliset riskit

Valtion hyvinvointialueille kohdentamaa kokonaisrahoitusta korotetaan vuosittain hyvinvointialueindeksillä, mutta indeksin nykyinen päivitystahti on ongelmallinen erityisesti silloin kun inflaatiovauhti on poikkeuksellisen korkea. Hyvinvointialueindeksi ei kata myöskään sote-palkkaratkaisun yleisen ansiotasoindeksin ylittäviä palkankorotuksia. Edellä mainitut tekijät aiheuttavat alijäämäpainetta tulevina vuosina, mitä kompensoidaan talouden muutosohjelman toimenpiteillä. Muutosohjelman toimenpiteiden eteneminen suunnitellusti ja koko ohjelman onnistuminen on edellytys rahoituksen riittävyyden varmistamiseksi etenkin tulevina vuosina. Hyvinvointialueiden alijäämien kasvu ja ennusteiden heikentyminen lisää epävarmuustekijöitä ja paineita valtion suuntaan etsiä uusia säästökohteita, mitkä toteutuessaan vaikuttaisivat myös Helsingin rahoitusosuuteen.

Valtion rahoitus on tarvetta alhaisempi, koska rahoituksen kohdentamisen kriteerit eivät huomioi pitkällä aikavälillä riittävästi Helsingin kannalta merkittäviä sotepe-kustannuksia selittäviä tekijöitä. Vaikka jälkikäteistarkistus kasvattaa Helsingin valtion rahoitusta vuonna 2025, eivät laskennalliset kustannukset tulevina vuosina vastaa todellisia kustannuksia. Rahoituskriteerit eivät huomioi riittävästi Helsingin erityispiirteitä ja tarpeita, kuten asunnottomuutta, lastensuojelun sekä vammaisten palvelujen kustannusten kasvua, maahanmuuttajien palveluihin kohdistuvia kustannuksia tai esimerkiksi korkeaa kustannus- ja vuokratasoa. Hallitusohjelmaan sisältyvät sosiaaliturvan heikennykset tulevat vaikuttamaan erityisesti Helsingissä, jossa on

runsaasti heikosti toimeen tulevia asukkaita sekä maahanmuuttajataustaisia henkilöitä ja asuminen on kallista. Heikennykset voivat lisätä syrjäytymistä ja segregatiota.

Hintojen ja korkojen nousu aiheuttaa taloudellisia ja henkisiä haasteita kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Erityisesti asumiskustannusten nousu ja elintarvikkeiden kallistuminen voivat johtaa toimeentulo-ongelmiin sekä velkaantumiseen.

Operatiiviset riskit

Operatiivisissa riskeissä korostuvat henkilöstöön liittyvät riskit. Henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden puutteet ovat keskeisimpiä riskejä. Osaavasta ja koulutetusta henkilöstöstä kilpaillaan hyvinvointialueiden välillä. Pelastustoimen osalta pelastajien heikon saatavuuden vuoksi riskinä on, ettei kaikkia suunniteltuja yksiköitä ja pelastusasemia saada käyttöön täysimääräisesti.

Sairauspoissaolot, henkilöstön kuormittuminen ja eläkepoistuma vaikuttavat riskiin negatiivisesti. Henkilöstön tiheä vaihtuvuus aiheuttaa jatkuvaa rekrytointi- ja perehdytystarvetta, jolloin kaikki tehollinen resurssi ei ole suunnitellusti käytössä. Esimerkiksi alle vuoden mittaisten viransijaisuuksien kohdalla rekrytointi- ja perehdytysprosessi turvallisuusselvityksineen on työläs ja aikaa vievä suhteessa sijaisuuden täytöstä saatavaan hyötyyn. Lisäksi riskeillä on negatiivisia vaikutuksia kulurakenteeseen: vuokratyövoiman käyttö sekä ylimääräisten palkankorotusten ja palkkioiden maksaminen aiheuttavat lisäkustannuksia.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan työntekijät joutuvat työskentelemään hyvin haastavissakin olosuhteissa ja työturvallisuuteen liittyvät riskit ovat tällöin keskiössä. Työtehtävissä kohdataan yhä enenevässä määrin väkivaltaa ja uhkaavia tilanteita ja lisäksi on riski terveyttä vaarantaville altistumisille. Esimerkiksi pelastustoimen harjoittelussa ja hälytystoiminnassa on mahdollisuus kemikaalialtistumisille. Työturvallisuuteen liittyvät riskit saattavat näkyä esimerkiksi henkisen kuormittumisen aiheuttamina negatiivisina seurauksina työntekijän jaksamisessa ja työkyvyssä.

Uusista asemasijainneista huolimatta pelastustoiminnassa kiireellisen hälytysajon edellytykset eivät toteudu kaupunkirakenteessa toimintavalmiusaikatavoitteen mukaisesti. Haasteiden taustalla ovat muun muassa katutyöt (useita pitkäkestoisia ja laaja-alaisia), muuttuvat ajorajastelut (eri pituiset ja laajuiset rakennushankkeet sekä muun muassa kesäaikaiset väliaikaisrakennelmat) sekä edellä mainituista tekijöistä aiheutuvat ruuhkat.

Ensihoidon tehtävämäärän kasvu HUS-alueella on ollut pitkään suurinta Helsingissä. Pitkäjänteisellä ensihoidon tehtävämäärien vähentämiseen vaikuttavalla työllä tehtävämäärän kasvu on saatu 2024 osalta katkaistua. Tästä huolimatta yksiköiden tehtäväsidonaisuus alueellisesti on edelleen korkealla, koska resurssilisäyksiä ei olla saatu toteutettua viime vuosina resurssitarvearvion mukaisesti. Mikäli lisäresursointia ei saada toteutettua, tavoittamisviiveen tavoitteen toteutuminen vaikeutuu.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön käyttö	Tilin-päätös 2020	Tilin-päätös 2021	Tilin-päätös 2022	Tilin-päätös 2023	Tulos-budjetti 2024	Ennuste 2024	Talous-arvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Henkilöstön määrä (oma henkilöstö)	**	**	**	14 912	15 731*	15 113	14 753	14 793	14 793
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)				14 073		15 149	14 789	14 829	14 829
Vuokratyövoiman käyttö (ostot euroina)	34 251 000	55 157 000	55 350 000	47 803 000	22 192 000	41 000 000	41 000 000	41 000 000	38 000 000
*Laskentatapa muuttunut, ei vertailukelpoinen tp 2023 ja 2025-2027 lukuihin									
**Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala perustettu 1.1.2023 ja henkilöstöluvut tarkastellaan ko. ajanhetkestä lähtien									

Toimintaympäristössä tapahtuu muutoksia muun muassa mitoituksen suhteen. Muutoksen vaikutuksia toteutetaan tasaamalla henkilöstömäärää palveluissa mitoituksen edellyttämällä tavalla. Toteutetaan lainsäädännön ja toimintaympäristön muutosten edellyttämiä henkilöstöarvioita ja koulutustoimenpiteitä. Pysyvyyden parantamiseksi edistetään henkilöstön liikkuvuutta

toimialalla koulutuksen ja opintopolutuksen avulla sekä rakentamalla urapolkuja Kehitä ja kehity työssäsi -ohjelman avulla. Kielenopetuksen ja kielitietoisuuden vahvistaminen parantaa sekä pysyvyyttä että saatavuutta.

Sosiaaliryhmien ja sosiaaliohjauksen tehtävärakenneselvityksellä pyritään vahvistamaan strategista henkilöstöjohtamista ja ennakoivaa henkilöstösuunnittelua kehittämällä tarkoituksenmukaista ja joustavaa tehtävien jakoa sosiaalihuollon ammattiryhmien välillä. Tämän myötä ammattilaisten osaaminen tulee optimaalisesti hyödynnetyksi, lainsäädännön asettamat vaatimukset saavutetaan ja asiakkaille voidaan tarjota tarpeenmukaiset ja vaikuttavat palvelut. Selvityksen kautta pyritään lisäksi tunnistamaan niitä osaamis- ja kyvykkyystarpeita, joita sosiaaliohjaajat, sosiaaliohjekäytännön tekijät ja johtavat sosiaaliohjekäytännön tekijät tulevaisuudessa tarvitsevat sekä kuvaamaan tarkoituksenmukaisimpia tapoja kehittää tätä osaamista. Selvityksen myötä muodostuvan mallinnuksen kautta vastaavaan tarkasteluun pyritään tarvittaessa myös muiden ammattiryhmien osalta. Vastaavia selvityksiä tehdään myös toimialan muissa palvelukokonaisuuksissa.

Henkilöstön saatavuuden parantamiseksi jatketaan oppisopimuskoulutuksen toteuttamista ja kehittämistä sekä vakiinnutetaan ulkomailta rekrytoinnin toimintatapaa osana henkilöstösuunnittelua. Kehitetään edelleen helpon haun menetelmiä ja hakijaystävällisiä rekrytointitapoja.

Vuokratyövoiman käyttöä vähennetään ja käytön strategista ohjausta kehitetään tuotantotapa-analyysistä saatavan tiedon perusteella.

Talousarvion vaikutusten arviointi

Lapsivaikutusten arviointi

Lapsen edun ja palveluissa asiakkaana olevien lasten näkökulmasta henkilöstön riittävyyden ja osaamisen varmistamisella on positiivisia vaikutuksia lapsen oikeuksien toteutumiselle. Lapsen oikeuksia hyvinvointiin, terveyteen ja arkeen sekä huolenpitoon, suojaamiseen ja turvallisuuteen vahvistetaan useilla palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen liittyvillä toimenpiteillä. Suoria ja pitkän aikavälin positiivisia vaikutuksia lapsen oikeuksien toteutumiselle on lapsiperheiden varhaisen tuen vahvistamisella, kuten lapsiperheiden kotipalvelun ja sosiaaliohjauksen saatavuuden parantamisella. Digitaalisten palvelujen avulla parannetaan lasten, nuorten ja perheiden tuen sekä palvelujen saatavuutta.

Ruotsinkielisten palvelujen kehittämisellä parannetaan ruotsinkielisten lasten yhdenvertaisuutta. Haavoittuvassa asemassa olevien lapsiryhmien osalta keskeisiä asioita talousarviovuonna ovat esimerkiksi uuden vammaispalvelulain toimeenpaneminen sekä perus- ja erityistason palvelujen entistä parempi yhteentoimivuus, jota vahvistavat esimerkiksi nuorisopsykiatrian ja lastensuojelun integraatiota vahvistavan toimintamallin rakentaminen.

Tutkimusten (esimerkiksi kouluterveyskysely) mukaan lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin haasteet ovat kasvaneet viime vuosina. Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluketjun kehittämisen tavoitteena on varmistaa, että lapset ja nuoret saavat tarvitsemansa palvelun oikea-aikaisesti. Edellä mainituilla toimenpiteillä on myönteisiä lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia eri lapsen oikeuksien osa-alueisiin.

Toimiala toteuttaa kaupunkiyhteistä hyvinvointisuunnitelmaa, jonka useiden toimenpiteiden tavoitteena on ennaltaehkäistä hyvinvoinnin ja terveyden ongelmia sekä vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja. Vahva poikkihallinnollinen ja monialainen yhteistyö edistää lasten ja nuorten kokonaisvaltaista tukea sekä yhteistä työtä. Lapsen osallisuutta vahvistetaan esimerkiksi perhekeskuksen asiakaskokemusmallin kehittämisen avulla. Tukemalla työikäisten sekä ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä eri palveluissa edistetään myös lasten ja perheiden läheisverkoston voimavaroja.

Valtion rahoitusmalli ei huomioi riittävästi Helsingin erityispiirteitä, mikä saattaa aiheuttaa pidemmällä aikavälillä haasteita palvelujen järjestämiselle. Rahoitukseen saattaa liittyä riskejä lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin kohdistuvien vaikutusten sekä lapsen oikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

Talousarvion useilla toimenpiteillä on lapsiin kohdistuvia suoria tai välillisiä vaikutuksia. Yleisesti ottaen talousarvion toimenpiteillä tavoitellaan myönteisiä vaikutuksia lapsen edun ja oikeuksien toteutumiseen kaikissa väestöryhmissä. Talousarviossa on myös toimenpiteitä, jotka kohdistuvat haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiryhmiin ja näillä tuetaan eri lapsiryhmien yhdenvertaisuuden toteutumista.

Sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi

Yhdenvertaisuus on palvelujen järjestämisessä yleinen ja johtava periaate. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala järjestää universaaleja ja yhdenvertaisia palveluja, joissa huomioidaan asiakkaiden yksilölliset ja kulttuuriset tekijät ja tarpeet. Tämä sisältää eri väestöryhmien ja sukupuolten huomioimisen. Toimiala noudattaa Helsingin kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa, joka sisältää konkreettisia toimenpiteitä esimerkiksi syrjinnän vähentämiseen. Suunnitelmassa on tavoitteita muun muassa miesten terveyden edistämiseen, digitaalisen syrjäytymisen ehkäisemiseen ja erilaisten perheiden huomioimiseen.

Talousarviovuonna keskeisiä yhdenvertaisuutta ja sukupuolten välistä tasa-arvoa edistäviä tekijöitä toimialalla ovat esimerkiksi henkilöstön riittävyyden ja osaamisen varmistaminen huomioiden molemmat kansalliskielet. Väestön yhdenvertaisuutta tukevat talousarvion toimenpiteet palvelujen saatavuuden edistämiseksi, esimerkiksi monituottajamallin sekä digipalvelujen kehittäminen ja käyttöönotto, palveluverkon kehittäminen siten, että palvelut ovat riittävän lähellä asukkaita sekä ruotsinkielisten palvelujen kehittäminen. Digitaalisten palvelujen saavutettavuus varmistetaan noudattamalla saavutettavuuden suunnitteluperiaatteita, joissa huomioidaan kognitiivinen saavutettavuus, ymmärrettävä ja selkeä kieli, selkokieli ja visuaalinen saavutettavuus.

Vammaisten ja ikäihmisten palveluihin panostamalla pyritään turvaamaan esimerkiksi erityisen tuen tarpeessa olevien väestöryhmien yhdenvertaisuus. Toimeenpanemalla vuoden 2025 alusta voimaan tulevaa vammaispalvelulakia toimiala edistää vammaisten henkilöiden asemaa. Talousarviovuonna maahan muuttavien yhdenvertaisuutta tuetaan esimerkiksi toteuttamalla uudistettua kotoutumislakia (681/2023), jossa vahvistetaan kuntien ja hyvinvointialueiden välistä yhteistä työtä monialaista palvelua tarvitsevien henkilöiden osalta.

Talousarviovuonna kehitetään asiakaspalautteen keruuta ja lisätään asiakasymmärrystä. Tällä on myönteisiä yhdenvertaisuus- ja sukupuolivaikutuksia. Asiakaspalautteen avulla lisätään ymmärrystä esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien sekä eri sukupuolten palvelutarpeista.

Mahdolliset asiakasmaksujen korotuksiin liittyvät toimenpiteet saattavat vaikuttaa heikentävästi heikommassa asemassa olevien oikeutta palvelujen yhdenvertaiseen saavutettavuuteen.

Yhdenvertaisuutta edistetään toimialalla toteuttamalla segregaaation ehkäisyn toimenpiteitä kaupunkiyhteisten tavoitteiden mukaisesti. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) toimenpiteiden avulla tuetaan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä pyritään vähentämään eri väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja. Toimialalla toteutetaan Kestävän kasvun hanketta, jossa edistetään haavoittuvien asiakasryhmien hoidon, kuntoutuksen ja palvelujen saatavuutta ja jatkuvuutta. Asunnottomuuden poistamisen toimenpideohjelman avulla parannetaan asunnottomien ja sen riskissä olevien henkilöiden ja lapsiperheiden asemaa.

Talousarviovuonna kiinnitetään erityistä huomiota palvelujen järjestäjän tehtävään valvoa sekä omia että hankittuja palveluja. Valvonnan toteuttamisella tuetaan yhdenvertaisuuden toteutumista palveluissa.

3.2.1.3. 5 10 02 HUS-yhtymä

1 000€	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot yhteensä							
Menot yhteensä	790 069	810 800	819 093	835 000	835 000	868 400	900 905
Toimintakate	-790 069	-810 800	-819 093	-835 000	-835 000	-868 400	-900 905
Poistot							
Tilikauden tulos	-790 069	-810 800	-819 093	-835 000	-835 000	-868 400	-900 905

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla mukaisesti HUS-yhtymä on perustettu Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin välisellä sopimuksella (perussopimus, kaupunginvaltuusto 27.4.2022). Perussopimuksessa on määritelty muun muassa HUS-yhtymän rakenne, hallintomuoto, hallituksen kokoonpano, omistajaohjauksen rakenne ja rahoitusmalli. HUS-yhtymän rahoitus tulee Helsingin kaupungilta sekä Uudenmaan hyvinvointialueilta. Yhtymäkokous päättää HUS-yhtymän talousarviosta. Tällä talousarviokohdalla esitetään Helsingin kaupungin HUS-yhtymälle kohdentama rahoitus, rahoituksen kohdentamista voidaan tarkentaa sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan hyväksymässä tulosbudjetissa yhtymäkokouksen talousarviopäätökseen perustuen.

Tuloslaskelmaosa

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

3.3. Tuloslaskelmaosa

3.3.1. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tuloslaskelma 2023–2027

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toimintatulot						
Myyntitulot	58 825	58 578	58 299	53 909	53 994	54 081
Maksutulot	117 927	103 434	122 742	139 914	139 914	139 914
Tuet ja avustukset	28 724	24 263	31 101	25 600	15 160	15 221
Vuokratulot	20 483	11 202	34 396	33 177	33 263	33 350
Muut toimintatulot	4 931	2 623	3 670	4 542	10 097	19 311
Toimintatulot	230 891	200 100	250 209	257 142	252 428	261 877
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot						
Palkat	-657 275	-729 910	-705 278	-781 602	-781 602	-781 602
Henkilösivumeno	-179 687	-182 576	-180 507	-188 133	-188 133	-188 133
Palvelujen ostot	-1 695 735	-1 729 485	-1 772 348	-1 866 141	-1 963 687	-1 982 897
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-61 121	-47 070	-65 537	-83 082	-83 082	-83 082
Avustukset	-61 827	-60 982	-64 195	-62 269	-62 269	-62 269
Vuokramenot	-140 412	-140 941	-185 918	-168 677	-168 677	-168 677
Muut toimintamenot	-4 219	-191	-6 601	-6 288	-40 087	-97 725
Toimintamenot	-2 800 276	-2 891 155	-2 980 385	-3 156 192	-3 287 537	-3 364 385
Toimintakate	-2 569 385	-2 691 055	-2 730 176	-2 899 050	-3 035 109	-3 102 508
Valtion rahoitus	2 600 907	2 699 551	2 699 741	2 949 520	3 067 000	3 080 000
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	8 603	3 004	7 020	9 530	7 030	7 030
Muut rahoitustulot						
Korkomenot						
Muut rahoitusmenot						
Vuosikate	40 125	11 500	-23 415	60 000	38 921	-15 478
Poistot	-11 127	-16 000	-9 521	-10 000	-10 000	-10 000
Satunnaiset erät						
Tilikauden tulos	28 998	-4 500	-32 936	50 000	28 921	-25 478
Poistoeron muutos						
Varausten muutos						
Rahastojen muutos						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	28 998	-4 500	-32 936	50 000	28 921	-25 478

3.3.2. 7 Tuloslaskelmaosa

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	2 609 511	2 702 555	2 706 761	2 966 392	2 959 050	3 074 030	3 087 030
Menot							
Netto	2 609 511	2 702 555	2 706 761	2 966 392	2 959 050	3 074 030	3 087 030

3.3.2.1. 7 01 Toiminnan rahoitus

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	2 600 907	2 699 551	2 699 741	2 956 862	2 949 520	3 067 000	3 080 000
Menot							
Netto	2 600 907	2 699 551	2 699 741	2 956 862	2 949 520	3 067 000	3 080 000

7 01 04 Valtion rahoitus

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	2 600 907	2 699 551	2 699 741	2 956 862	2 949 520	3 067 000	3 080 000
Menot							
Netto	2 600 907	2 699 551	2 699 741	2 956 862	2 949 520	3 067 000	3 080 000

3.3.2.2. 7 02 Rahoitus

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	8 603	3 004	7 020	9 530	9 530	7 030	7 030
Menot							
Netto	8 603	3 004	7 020	9 530	9 530	7 030	7 030

7 02 10 Korot

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	8 603	3 004	7 020	9 530	9 530	7 030	7 030
Menot							
Netto	8 603	3 004	7 020	9 530	9 530	7 030	7 030

Talousarviokohtaan sisältyvät seuraavat määrärahat ja tuloarviot alakohdittain

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
7021001 Sosiaalisen luotonuksen korkotulot	9	4	20	30	30	30	30
7021002 Muut korkotulot	8 594	3 000	7 000	9 500	9 500	7 000	7 000

Investoinnit

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

3.4. Investointiosa

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	400		0				
Menot	12 665	9 715	10 320	15 713	15 713	33 295	34 950
Netto	-12 265	-9 715	-10 320	-15 713	-15 713	-33 295	-34 950

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot							
85150 Sosiaali- ja terveystoiminta	29						
85201 Pelastustoiminta	371		0				
Menot							
851 Sosiaali- ja terveystoiminta	3 549	6 885	7 490	9 015	9 015	26 450	28 290
85101 Tietotekniikkahankinnat	800	2 970	2 920	0	0	0	0
85102 Muut hankinnat	2 750	3 915	4 570	5 545	5 545	21 150	21 790
85103 Tietokoneohjelmistot				3 470	3 470	5 300	6 500
852 Pelastustoiminta	9 116	2 830	2 830	6 698	6 698	6 845	6 660
85202 Tietotekniikkahankinnat				0	0	0	0
85203 Muut hankinnat	9 116	2 830	2 830	6 628	6 628	6 625	6 610
85204 Tietokoneohjelmistot				70	70	220	50

Rahoitusosa

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

3.5. Rahoitusosa

3.5.1. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen rahoituslaskelma 2023–2027

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Tulorahoitus						
Vuosikate	40 125	11 500	-23 415	60 000	38 921	-15 478
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät	39 709					
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-12 665	-9 715	-10 320	-15 713	-33 295	-34 950
Rahoitusosuudet investointimenoihin	371					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	29					
Toiminnan ja investointien rahavirta	67 569	1 785	-33 735	44 287	5 626	-50 428
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-630	-400	-750	-700	-700	-700
Antolainasaamisten vähennykset	89	30	130	65	70	75
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys						
Pitkäaikaisten lainojen vähennys						
Oman pääoman muutokset	1 386					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-68 518					
Rahoituksen rahavirta	-67 674	-370	-620	-635	-630	-625
Rahavarojen muutos	-104	1 415	-34 355	43 652	4 996	-51 053

3.5.2. 9 Rahoitusosa

1 000	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	89	30	130	65	65	70	75
Menot	630	400	750	700	700	700	700
Netto	-542	-370	-620	-635	-635	-630	-625

3.5.2.1. 9 01 Pitkävaikutteinen rahoitus

1 000	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	89	30	130	65	65	70	75
Menot	630	400	750	700	700	700	700
Netto	-542	-370	-620	-635	-635	-630	-625

9 01 10 Sosiaalinen luototus

1 000	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Ehdotus 2025	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Tulot	89	30	130	65	65	70	75
Menot	630	400	750	700	700	700	700
Netto	-542	-370	-620	-635	-635	-630	-625

Talousarviokohtaan sisältyvät lainamäärärahat ja lainanlyhennykset sosiaaliseen luototukseen.

Helsinki

Tulos- ja rahoituslaskelmat

Helsinki

4. Helsinki

4.1. Tulos- ja rahoituslaskelmat

4.1.1. Helsingin tuloslaskelma 2023–2027

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toimintatulot						
Myyntitulot	351 981	345 523	353 435	375 199	392 835	414 076
Maksutulot	245 926	196 554	218 297	229 132	230 857	232 426
Tuet ja avustukset	78 219	55 149	82 483	39 195	28 926	30 348
Vuokratulot	428 845	440 143	446 269	463 835	482 391	497 857
Muut toimintatulot	68 009	108 407	112 787	86 551	111 094	109 421
Toimintatulot	1 172 980	1 145 777	1 213 271	1 193 912	1 246 102	1 284 128
Valmistus omaan käyttöön	124 337	117 329	122 738	114 522	113 963	113 906
Toimintamenot						
Palkat	-1 621 539	-1 731 507	-1 724 852	-1 848 050	-1 881 442	-1 921 922
Henkilösivumeno	-433 573	-425 799	-415 072	-437 755	-444 781	-453 969
Palvelujen ostot	-2 564 073	-2 653 003	-2 747 936	-2 868 758	-2 999 466	-3 058 879
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-227 348	-210 244	-230 960	-253 604	-270 549	-275 691
Avustukset	-331 580	-303 797	-327 777	-379 839	-384 768	-388 984
Vuokramenot	-225 986	-235 602	-267 079	-255 408	-268 478	-281 480
Muut toimintamenot	-47 898	-77 631	-73 301	-100 381	-111 540	-183 771
Toimintamenot	-5 451 997	-5 637 581	-5 786 977	-6 143 796	-6 361 025	-6 564 695
Toimintakate	-4 154 680	-4 374 476	-4 450 968	-4 835 363	-5 000 959	-5 166 661
Verotulot	2 038 330	1 842 000	1 840 000	1 891 000	1 962 000	2 068 000
Valtionosuudet	200 210	261 000	296 800	403 000	438 000	458 000
Valtion rahoitus	2 600 907	2 699 551	2 699 741	2 949 520	3 067 000	3 080 000
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	115 640	113 063	119 349	111 733	104 432	100 965
Muut rahoitustulot	82 670	79 291	59 621	62 861	63 061	63 231
Korkomenot	-27 971	-36 841	-35 979	-43 290	-50 963	-58 635
Muut rahoitusmenot	-387	-1 511	-1 522	-1 521	-1 521	-1 521
Vuosikate	854 720	582 077	527 042	537 940	581 050	543 379
Poistot	-375 990	-388 975	-374 412	-378 667	-383 642	-385 192
Satunnaiset erät	-12 983					
Tilikauden tulos	465 746	193 102	152 631	159 274	197 408	158 187
Poistoeron muutos	-414	2 317	2 349	2 317	2 317	2 317
Varausten muutos	3 580					
Rahastojen muutos	-1 695	-2 923	-4 501	-1 154	-1 344	-1 566
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	467 217	192 496	150 479	160 437	198 381	158 938

4.1.2. Helsingin vuoden 2025 tuloslaskelma eriteltynä

1 000 €	Kunta-Helsinki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala	Helsinki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liikelaitokset ja rahastot	Yhteensä, sisäiset erät mukana	Yhteensä, sisäiset erät vähennetty
Toimintatulot						
Myyntitulot	221 358	53 909	275 267	549 810	825 077	375 199
Maksutulot	88 518	139 914	228 432	700	229 132	229 132
Tuet ja avustukset	18 847	25 600	44 447	17 463	61 910	39 195
Vuokratulot	1 074 074	33 177	1 107 251	5 719	1 112 970	463 835
Muut toimintatulot	79 883	4 542	84 425	2 126	86 551	86 551
Toimintatulot	1 482 680	257 142	1 739 822	575 818	2 315 640	1 193 912
Valmistus omaan käyttöön	7 500		7 500	107 022	114 522	114 522
Toimintamenot						
Palkat	-899 844	-781 602	-1 681 446	-166 604	-1 848 050	-1 848 050
Henkilösivumenot	-210 050	-188 133	-398 183	-39 573	-437 755	-437 755
Palvelujen ostot	-1 157 613	-1 866 141	-3 023 754	-287 636	-3 311 390	-2 868 758
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-116 050	-83 082	-199 132	-61 550	-260 682	-253 604
Avustukset	-296 779	-62 269	-359 048	-43 506	-402 554	-379 839
Vuokramenot	-708 310	-168 677	-876 987	-27 556	-904 543	-255 408
Muut menot	-90 178	-6 288	-96 466	-4 084	-100 550	-100 381
Toimintamenot	-3 478 823	-3 156 192	-6 635 016	-630 509	-7 265 525	-6 143 796
Toimintakate	-1 988 643	-2 899 050	-4 887 693	52 331	-4 835 363	-4 835 363
Verotulot	1 891 000		1 891 000		1 891 000	1 891 000
Valtionosuudet	403 000		403 000		403 000	403 000
Valtion rahoitus		2 949 520	2 949 520		2 949 520	2 949 520
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	112 107	9 530	121 637	8 846	130 483	111 733
Muut rahoitustulot	68 358		68 358		68 358	62 861
Korkomenot	-49 000		-49 000	-13 040	-62 040	-43 290
Muut rahoitusmenot	-1 500		-1 500	-5 518	-7 018	-1 521
Vuosikate	435 322	60 000	495 322	42 618	537 940	537 940
Poistot	-326 129	-10 000	-336 128	-42 538	-378 667	-378 667
Satunnaiset erät						
Tilikauden tulos	109 194	50 000	159 194	80	159 274	159 274
Poistoeron muutos				2 317	2 317	2 317
Varausten muutos						
Rahastojen muutos				-1 154	-1 154	-1 154
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	109 194	50 000	159 194	1 243	160 437	160 437

4.1.3. Helsingin rahoituslaskelma 2023–2027

1 000 €	Käyttö 2023	Talousarvio 2024	Ennuste 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Toiminnan rahavirta						
Tulorahoitus						
Vuosikate	854 720	582 077	527 042	537 940	581 050	543 379
Satunnaiset erät	-12 983					
Tulorahoituksen korjauserät	21 445	-93 400	-95 610	-61 188	-79 608	-67 458
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-861 841	-1 052 096	-928 385	-998 918	-1 068 327	-1 162 446
Rahoitusosuudet investointimenoihin	23 805	13 500	13 500	13 500	8 500	8 500
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	65 602	99 000	100 000	64 998	89 998	69 998
Toiminnan ja investointien rahavirta	90 748	-450 919	-383 453	-443 668	-468 387	-608 027
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-35 508	-93 500	-129 250	-98 800	-83 800	-83 800
Antolainasaamisten vähennykset	90 121	91 891	93 542	94 431	93 387	89 330
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 376	250 000	250 000	400 000	500 000	550 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-46 577	-57 753	-57 753	-76 953	-96 953	-116 953
Oman pääoman muutokset						
	691					
Muut maksuvalmiuden muutokset						
	-367 691	23 622	24 731	15 095	13 032	13 279
Rahoituksen rahavirta	-357 588	214 260	181 270	333 773	425 666	451 856
Rahavarojen muutos	-266 840	-236 659	-202 183	-109 894	-42 721	-156 171

4.1.4. Helsingin rahoituslaskelma 2025 eriteltynä

1 000 €	Kunta-Helsinki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala	Helsinki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liikelaitokset ja rahastot	Yhteensä, sisäiset erät mukana	Yhteensä, sisäiset erät vähennettynä
Toiminnan rahavirta						
Tulorahoitus						
Vuosikate	435 322	60 000	495 322	42 618	537 940	537 940
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät	-61 190		-61 190	2	-61 188	-61 188
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-897 624	-15 713	-913 337	-85 581	-998 918	-998 918
Rahoitusosuudet investointimenoihin	13 500		13 500		13 500	13 500
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	65 000		65 000	-2	64 998	64 998
Toiminnan ja investointien rahavirta	-444 992	44 287	-400 705	-42 963	-443 668	-443 668
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-75 100	-700	-75 800	-23 000	-98 800	-98 800
Antolainasaamisten vähennykset	82 953	65	83 018	13 913	96 931	94 431
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	400 000		400 000		400 000	400 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-65 000		-65 000	-14 453	-79 453	-76 953
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset	-53 650		-53 650	68 745	15 095	15 095
Rahoituksen rahavirta	289 203	-635	288 568	45 205	333 773	333 773
Rahavarojen muutos	-155 789	43 652	-112 137	2 242	-109 894	-109 894

Talousarvion liitteet

Kunta-Helsinki

5. Talousarvion liitteet Kunta-Helsinki

Liite 1 Vuoden 2025 talousarvioon sisältyvät avustusmäärärahat ja avustuksenluonteiset korvausmäärärahat

Avustukset (€)	Talousarviokohta	Talous- arvio 2024	Talous- arvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
JÄRJESTÖ- JA MUUT KANSALAISTOIMINNAN AVUSTUKSET		49 159 200	52 078 000	53 322 000	54 522 000
Kaupunginhallitus		6 653 200	6 653 000	6 653 000	6 653 000
Asukazosallisuuden avustukset	13002	1 096 000	1 096 000	1 096 000	1 096 000
Kaupunginhallituksen yleisavustukset	13002	1 557 200	557 000	557 000	557 000
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avustukset	13003	4 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Kasvatus- ja koulutuslautakunta		10 265 000	13 022 000	13 022 000	13 022 000
Iltapäivätoiminnan avustukset	21003	10 157 000	12 914 000	12 914 000	12 914 000
Toisen asteen ja vapaan sivistystyön avustukset	21003	80 000	80 000	80 000	80 000
Muut järjestöavustukset	21003	28 000	28 000	28 000	28 000
Kaupunkiympäristölautakunta		60 000	72 000	72 000	72 000
Ympäristöpalveluiden toimintaa täydentävät avustukset	31008	60 000	72 000	72 000	72 000
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisajaostot		32 181 000	32 331 000	33 575 000	34 775 000
Kulttuurin avustukset	41001	18 509 000	18 659 000	19 424 000	20 162 000
Liikunnan avustukset	41001	8 821 000	8 821 000	9 183 000	9 532 000
Nuorisotoiminnan avustukset	41001	2 851 000	2 851 000	2 968 000	3 081 000
Ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avustukset*	13003	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
KAUPUNGIN TYTÄR- JA MUILLE OSAKKUSYHTEISÖILLE MAKSETTAVAT AVUSTUKSET JA KOMPENSAATIOT		76 121 263	79 538 807	79 669 423	78 954 846
Kasvatus- ja koulutuslautakunta					
Helsingin seudun kesäyliopistosäätiö sr	31003	156 800	157 000	157 000	157 000
Kaupunkiympäristölautakunta		199 000	199 000	199 000	199 000
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy	31008	90 000	90 000	90 000	90 000
Y-säätiö sr	31008	109 000	109 000	109 000	109 000
Maksuosuudet, korvaukset ja avustukset elinkeinopolitiikan sekä tapahtumatuotannon toteuttamiseen		40 742 600	43 821 298	42 921 298	41 821 298
Forum Virium Helsinki Oy	15003	2 012 000	2 912 000	2 912 000	2 912 000
Helsinki Partners Oy	15003	8 424 000	8 675 000	8 675 000	8 675 000
Helsingin tapahtumasäätiö sr	15003	4 715 000	4 870 000	4 870 000	4 870 000
Helsingin Väylä Oy	15003	4 900 000	5 750 000	5 750 000	5 750 000
laina- ja korkoavustus		4 900 000	5 750 000	5 750 000	5 750 000
Helsingin Kaupunkitilat Oy	15003	5 500 000	5 500 000	5 500 000	5 500 000

Avustukset (€)	Talousarviokohta	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Talous-suunnitelma 2026	Talous-suunnitelma 2027
Korkeasaaren eläintarhan säätiö sr	15003	6 960 000	4 660 000	4 660 000	4 660 000
toiminta-avustus		4 660 000	4 660 000	4 660 000	4 660 000
uuden sisäänkäynnin rahoitusavustus		2 300 000			
Stadion-säätiö sr	15003	7 931 600	7 804 298	7 804 298	7 804 298
laina- ja korkoavustus		6 631 600	6 534 298	6 534 298	6 534 298
vuokra-avustus		1 300 000	1 270 000	1 270 000	1 270 000
Helsingin Velvoitepysäköinti Oy	15003	300 000	650 000	650 000	650 000
Kiinteistö Oy Kaapelitalo	15003		3 000 000	2 100 000	1 000 000

Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta

Kulttuurin laitosavustukset		24 960 000	25 100 000	25 556 125	25 167 548
HAM Helsingin taidemuseosäätiö sr	41002	6 151 000	6 335 000	6 430 025	6 526 475
toiminta-avustus		6 118 000	6 300 000	6 394 325	6 490 061
vuokra-avustus		33 000	35 000	35 700	36 414
Helsingin teatterisäätiö sr	41002	14 175 000	14 106 000	14 433 000	13 918 000
laina- ja korkoavustus		5 099 000	4 862 000	4 780 000	4 149 000
toiminta-avustus		5 845 000	6 025 000	6 370 000	6 420 000
vuokra-avustus		3 231 000	3 219 000	3 283 000	3 349 000
Suomen kansallisooppera ja -baletti sr	41002	3 694 000	3 694 000	3 694 000	3 694 000
UMO-säätiö	41002	940 000	965 000	999 100	1 029 073
Liikunnan laitosavustukset		10 062 863	10 261 509	10 836 000	11 610 000
Helsinki Stadion Oy	41003	236 500	330 000	330 000	330 000
toiminta-avustus		185 000	173 500		
vuokra-avustus		51 500	51 500		
laina- ja korkoavustus			105 000		
Jääkentäsäätiö sr	41003	1 863 363	2 351 364	0	0
laina- ja korkoavustus		1 592 000	2 076 000		
vuokra-avustus		271 363	275 364		
Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy	41003	700 000	530 000	506 000	586 000
laina- ja korkoavustus		245 000	235 000		
toiminta-avustus		455 000	295 000		
Urhea-säätiö sr	41003	260 000	268 000	268 000	268 000
Urheiluhallit Oy	41003	4 194 000	4 100 000	7 100 000	7 665 000
laina- ja korkoavustus		924 000	789 000		
toiminta-avustus		3 270 000	3 311 000		
Vuosaaren Urheilutalo Oy	41003	2 550 000	2 415 145	2 365 000	2 494 000
laina- ja korkoavustus		1 169 000	995 000		
toiminta-avustus		1 295 000	1 335 145		
kompensaatio Mosaiikkitorin parkkipaikkojen vastikkeista		86 000	85 000		
Muut liikunnan laitosavustukset	41003	259 000	267 000	267 000	267 000
Avustukset ja kompensatiot yhteensä		125 280 463	131 616 807	132 991 423	133 476 846

Liite 2 Vuoden 2025 talousarvioon sisältyvien jäsenmaksujen erittely

Toimiala / Yhdistyksen yms. nimi	Talousarvio 2025 (€)
1 Keskushallinto	
1 50 03 Maksuosuudet, korvaukset ja jäsenmaksut, Kaupunginkanslian käytettäväksi	
Climate KIC Nordic	12 500
Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys GRAMEX ry	50 000
European Coalition of Cities Against Racism	1 500
European Cities Marketing ECM	4 500
Eurocities ExCom	22 960
Euroopan Unionin pääkaupunkien liitto, UCUE	1 000
Focus Localis	200
Future Home -konsortio	2 000
Global Destination Sustainability Movement	3 500
Helsingin seudun kauppakamari	6 400
International Meetings Association, ICCA	3 000
Kopiosto ry	230 000
KT Kuntatyöntajat	600 000
Laatukeskus Excellence Finland Oy	15 000
Lightning Urban Community International – verkosto, LUCI	5 300
Mayors for Peace	15
My Data Global	2 500
Network of Good Food Cities of the World – verkosto, DELICE	3 000
Nordic Safe Cities	10 000
Open Geospatial Consortium (OGC) GovFuture	200
Placemaking Europe	5 000
Rainbow Cities	2 000
Saksalais-Suomalainen Kauppakamari	780
SAP Finnish user group ry	1 000
Sisäiset tarkastajat ry	2 500
Suomen Kuntaliitto	1 450 000
Syd kustens landskapsförbund rf	62 000
Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry	80 000
Sanastokeskus TSK ry	1 100
Tapahtumateollisuus ry	3 500
TIVIA ry	980
Union of the Baltic Cities	7 300
EIT Urban Mobility Association	50 000
Uudenmaan virkistysalueyhdistys ry	450 000
WHO European Healty Cities Network	6 000
Wonderful Copenhagen	23 000
World Tourism Cities Federation (WTCF)	1 800
World Trade Center Association Helsinki ry	600

Toimiala / Yhdistyksen yms. nimi	Talousarvio 2025 (€)
Taloushallintopalveluliikelaitos	
Suomen Taloushallintoliitto ry	12 000
Rakentamispalveluliikelaitos	
Suomen osto- ja logistiikkayhdistys (LOGY) ry	1 000
Helsingin Autoteknillinen Yhdistys ry (Haty)	250
Kauppuutarhaliitto ry	700
Taimistoviljelijät ry	250
Sähkölaitteistojen kunnossapitoyhdistys ry	200
Toimiala / Yhdistyksen yms. nimi	Talousarvio 2025 (€)
2 Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	
International Baccalaureate Organization	23 000
Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto, SAKU ry	17 000
Skills Finland ry	3 000
Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry	22 000
Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry	400
Suomen oppisopimuskoulutuksen järjestäjät ry	375
Kansalais- ja työväenopistojen liitto KTOL	4 357
Bildningsalliansen rf	2 040
KNX Finland ry	250
Suomen Hitsausteknillinen Yhdistys ry	360
Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry	50
European Forum of Technical and Vocational Education and Training	800
CIDESCO	1 000
Toimiala / Yhdistyksen yms. nimi	Talousarvio 2025 (€)
3 Kaupunkiympäristön toimiala	
ArchiMad-kerho; toimittaja Nordic BIM Group Finland	500
BuildingSMART Finland	3 450
Carbon Neutral Cities Alliance	9 000
DOCOMOMO Suomi Finland ry	380
Energy Cities	5 000
Euroopan pyöräilyjärjestöjen kaupunkiverkosto - Cities for Cyclists	2 200
Geoforum Finland ry	2 500
Finnish Green Building Council	3 990
Green Net Finland Ry	1 350
ICOMOS Suomen osasto ry	250
KIRA-InnoHub ry	4 000
Logy ry (Suomen Osto- ja Logistiikkayhdistys ry)	444
Luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry	170
Luonto-Liitto ry	200
Kansainvälinen liikenneturvallisuustutkimuksen verkosto ICTCT	750
METREX, Euroopan metropolialueiden ja alueiden verkosto	3 000
Pohjoismaiden tie- ja liikennefoorumi (PLT) Suomen osasto	400
Pyöräilykuntien verkosto	3 000

Toimiala / Yhdistyksen yms. nimi	Talousarvio 2025 (€)
Suomen kuntatekniikan yhdistys SKTY ry	780
Suomen Kylmäyhdistys ry, kannatusjäsenyyys	198
Suomen tieyhdistys ry	1 040
Suomen toimitila- ja rakennuttajaliitto, RAKLI ry	29 430
Sähkölaitteiden kunnosapitoyhdistys, SÄKPY ry	520
The International Council for Local Environmental Initiatives, ICLEI	3 500
The International Federation for Housing and Planning (IFHP)	80
Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys	72 800
Viherympäristöliitto	1 500
WUP (World Urban Parks)	2 100
Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland Oy	3 780
Toimiala / Yhdistyksen yms. nimi	Talousarvio 2025 (€)
4 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	
ARLIS/Norden rf	35
Artist International Association small size	100
Design District Helsinki – Designkortteli ry	225
Engage International	300
European Network of Cultural Centres, ENCC	500
Innovative Users Group (IUG)	95
International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA	687
International Artist Managers' Assosiation, IAMA	311
International Association of Music Libraries, IAML	100
International Biennial Assosiation	200
International Cities of Refuge Network (ICORN)	2 300
International Council of Museums, ICOM	800
KEKS - Kvalitet och kompetens i samverkan -verkosto	19 600
Major Orchestra Librarians Association, MOLA	220
Nordisk Orkesterbiblioteksunion, NOBU	71
RFID Lab Finland ry	1 575
Sponsorointi & Tapahtumamarkkinointi ry	1 000
Suomen elokuvateatteriliitto, SEOL ry	245
Suomen Kotiseutuliitto ry	860
Suomen lastenkulttuurikeskuksen liitto ry	450
Suomen Leirintäalueyhdistys	590
Suomen Museoliitto	2 000
Suomen Musiikkikirjastoyhdistys ry	160
Suomen Sinfoniaorkesterit ry	4 900
Suomen Standardisoimisliitto Sfs ry	450
Sähkölaitteistojen kunnossapito ry	190
World Cities Culture Forum	9 481

Liite 3 Investointiohjelma vuosiksi 2025–2034

Kohde	Käyttö 2023 milj. €	TA 2024 milj. €	Inv.kust. yht. 10 v. milj. €	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €	Alustava 2028 milj. €	Alustava 2029 milj. €	Alustava 2030 milj. €	Alustava 2031 milj. €	Alustava 2032 milj. €	Alustava 2033 milj. €	Alustava 2034 milj. €
INVESTOINTIOSA	810,3	966,2	8 682,1	897,6	946,2	1 036,7	961,9	998,1	868,9	762,1	684,9	715,6	810,1
8 00 TIETOKONEOHJELMISTOT	0	0	372,4	46,5	40,6	35,4	36,0	35,6	35,6	35,6	35,7	35,7	35,7
8 01 KIIINTEÄ OMAISUUS	45,5	59,4	542,3	47,0	53,8	55,0	53,5	58,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0
Kiinteän omaisuuden myyntitulot (tasearvo)	1,2	4,3	44,0	2,5	3,5	3,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä kaavoitus- ja täydennysrakennuskorvaukset, Kylkn käytettäväksi	29,9	42,5	300,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Esirakentaminen, täyttötöyt, rakentamiskelpoiseksi saattaminen, Kylkn käytettäväksi	15,6	16,9	242,3	17,0	23,8	25,0	23,5	28,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
8 02 RAKENNUKSET	289,2	391,0	3 256,7	350,4	351,3	394,3	353,9	379,0	338,2	274,7	235,3	240,7	339,0
Uudis- ja lisärakennushankkeet, Kylkn käytettäväksi	130,1	160,6	1 279,8	171,7	196,3	196,6	165,6	145,8	104,7	96,3	104,5	84,8	13,5
Uudisrakennushankkeiden tarveselvitykset	1,9	1,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	111,3	132,5	918,6	127,9	138,3	135,5	100,5	87,6	78,4	83,2	89,9	64,9	12,4
Kaupunkiympäristön toimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	4,4	0,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	1,6	1,4	186,9	7,0	3,4	31,6	44,9	40,8	18,2	5,6	14,6	19,8	1,0
Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	10,8	25,6	147,2	36,5	40,1	26,4	19,2	17,0	3,2	5,0	0	0	0
Muut uudisrakennushankkeet	0,1	0	26,0	0,2	14,5	3,0	0,9	0,3	4,8	2,4	0	0	0
Rakennusten ja liikehuoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkiminen	0	0	1,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Korjaushankkeet, Kylkn käytettäväksi	159,1	230,5	1 977,0	178,8	155,0	197,7	188,3	233,2	233,6	178,3	130,7	156,0	325,5
Korjausrakennushankkeiden tarveselvitykset	0,7	1,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan korjaushankkeet	77,0	149,3	928,2	126,2	130,4	156,9	145,2	107,4	88,6	71,4	50,9	41,1	10,2
Kaupunkiympäristö toimialan korjaushankkeet	10,8	9,5	50,0	7,0	9,1	8,6	0,7	7,9	1,4	15,3	0	0	0
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan korjaushankkeet	3,8	20,8	458,7	30,3	9,2	11,6	19,7	89,9	111,2	70,9	52,3	41,9	21,6
Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan korjaushankkeet	5,4	2,1	155,6	8,7	1,6	3,1	9,1	10,1	18,8	15,5	18,4	38,3	32,0
Muut korjaushankkeet	61,6	47,7	384,4	6,5	4,8	17,5	13,6	17,8	13,7	5,3	9,1	34,6	261,6
8 03 KADUT JA LIIKENNEVÄYLÄT	91,2	98,0	1 494,3	123,8	143,7	185,6	182,5	201,3	161,6	137,2	122,0	118,3	118,3

Kohde	Käyttö 2023 milj. €	TA 2024 milj. €	Inv.kust. yht. 10 v. milj. €	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €	Alustava 2028 milj. €	Alustava 2029 milj. €	Alustava 2030 milj. €	Alustava 2031 milj. €	Alustava 2032 milj. €	Alustava 2033 milj. €	Alustava 2034 milj. €
Lahdenväylä, Ilmasillan eritasoliittymä	0,4		42,2	0,3	2,0	14,0	15,0	10,9					
Lahdenväylä, Viikki, meluste			0,3			0,3							
Länsiväylä, Koivusaaren eritasoliittymä	0,4		8,8	0,8	4,0	4,0							
Tuusulanväylä, Torpparinmäki, meluste			0,5		0,5								
Turunväylän ja Huopalahdentien liittymä	0,1	0,3	0										
Tiehankeiden suunnittelu	0,1	0,3	4,0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
8 04 PUISTOT JA LIIKUNTA-ALUEET, KYLKN KÄYTETTÄVÄKSI	40,5	37,1	341,2	45,4	43,4	40,7	38,1	34,0	30,0	27,4	27,4	27,4	27,4
Uudet puistot ja puistojen peruskorj.	22,6	21,9	187,2	27,4	27,4	25,7	23,1	19,0	15,0	12,4	12,4	12,4	12,4
Liikuntapaikat ja ulkoilalueet	17,9	15,2	154,0	18,0	16,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
8 05 IRTAIMEN OMAISUUDEN PERUSHANKINTA	57,4	93,3	345,4	41,7	38,3	37,6	36,1	33,1	31,2	32,2	32,3	33,4	29,6
MUU INVESTOINTITALOUS	40,6	51,0	167,0	30,0	16,0	16,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Rakennusten ja osakkeiden myyntitulot (tasearvo)	26,2	8,0	23,0	7,0	12,0	4,0							
8 08 PROJEKTIALUEIDEN INFRARAKENTAMINEN, KHN KÄYTETTÄVÄKSI	91,2	127,5	1 649,6	144,6	192,1	207,8	201,0	191,2	155,8	134,9	124,2	149,0	149,0
Esirakentaminen	31,7	63,6	923,3	93,4	116,0	114,2	111,3	108,2	82,3	69,9	63,6	81,9	82,5
Länsisatama	7,2	10,5	124,7	13,4	8,2	9,0	25,5	28,0	14,5	5,1	5,5	8,5	7,0
Kalasadama	8,6	22,5	236,5	32,7	38,8	39,0	28,0	20,0	17,5	17,0	15,0	16,5	12,0
Kruunuvuorenranta	4,6	8,2	33,6	5,6	6,2	7,5	7,5	1,8	0,5	0,5	0,5	1,0	2,5
Pasila	0,3	5,4	33,7	12,0	11,2	4,0	0,2	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	4,0
Kuninkaankolmio	1,0	1,0	1,3	0,5	0,5	0,2	0,1						
Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen	0,4	0,5	113,5	1,0	4,0	5,0	5,0	10,0	10,0	10,0	13,5	25,0	30,0
Malminkenttä	8,0	6,0	204,9	10,2	14,0	20,0	20,0	28,9	25,8	28,0	22,0	20,0	16,0
Läntinen bulevardikaupunki	1,4	7,5	86,6	9,5	15,1	14,0	13,0	7,2	6,0	6,0	3,8	6,0	6,0
Makasiiniranta	0,1	2,0	88,5	8,5	18,0	15,5	12,0	12,0	7,5	2,8	2,8	4,4	5,0
Kadut	49,3	54,2	585,7	45,4	65,7	81,5	73,2	66,6	58,9	48,1	46,2	48,1	52,0
Länsisatama	20,7	17,0	139,3	11,0	24,5	18,0	22,5	18,0	17,5	9,4	8,5	3,9	6,0
Kalasadama	8,1	3,0	86,3	6,0	7,5	15,5	13,4	11,3	10,1	6,3	3,5	6,2	6,5

Kohde	Käyttö 2023 milj. €	TA 2024 milj. €	Inv.kust. yht. 10 v. milj. €	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €	Alustava 2028 milj. €	Alustava 2029 milj. €	Alustava 2030 milj. €	Alustava 2031 milj. €	Alustava 2032 milj. €	Alustava 2033 milj. €	Alustava 2034 milj. €
Kruunuvuorenranta	5,1	14,0	99,1	12,0	14,3	14,5	12,4	15,0	10,0	4,7	4,2	5,5	6,5
Pasila	12,0	11,0	84,2	9,5	7,5	18,7	6,8	5,3	2,8	4,6	12,5	10,0	6,5
Kuninkaankolmio	2,2	3,2	10,4	2,6	1,7	4,5	1,6						
Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen	0,0	0,5	23,5	0,5	1,0	1,5	1,5	1,5	2,0	2,0	3,0	5,0	5,5
Malminkenttä	1,0	4,5	44,0	1,8	2,6	2,8	4,0	6,0	5,5	8,3	3,0	3,0	7,0
Läntinen bulevardikaupunki	0,1	1,0	46,9	2,0	5,6	5,0	5,5	4,0	5,0	5,8	4,5	5,0	4,5
Makasiiniranta	0,1		52,0		1,0	1,0	5,5	5,5	6,0	7,0	7,0	9,5	9,5
Puistot ja liikunta-alueet	10,2	9,7	140,6	5,8	10,4	12,1	16,5	16,4	14,6	16,9	14,4	19,0	14,5
Länsisatama	1,8	3,2	33,9	0,9	4,2	2,6	2,9	4,0	3,3	4,5	4,2	5,3	2,0
Kalasadama	1,9	0,8	17,5	1,8	1,7	1,5	2,1	2,0	2,4	1,7	0,9	1,4	2,0
Kruunuvuorenranta	1,5	0,8	15,8	2,0	1,3	1,7	2,2	2,8	2,0	0,6	1,0	0,8	1,5
Pasila	0,1	0,8	10,2	0,3	0,7	1,0	2,1	1,0	0,9	0,9	0,8	1,5	1,0
Kuninkaankolmio	4,6	3,4	3,0	0,2	1,1	1,4	0,3						
Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen	0		12,5		0,1	0,1	1,0	1,0	1,5	1,3	1,5	3,5	2,5
Malminkenttä	0,4	0,7	41,5	0,7	1,3	3,5	5,4	5,1	4,0	7,0	5,0	5,0	4,5
Läntinen bulevardikaupunki	0		6,3			0,3	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	1,5	1,0
8 09 KAUPUNKIUIDUSTUS, KYLKN KÄYTETTÄVÄKSI	10,5	15,9	200,3	21,5	25,5	26,0	26,0	26,0	22,0	18,0	13,1	11,1	11,1
Malminkartano-Kannelmäki	4,2	3,9	46,4	4,5	7,0	6,6	4,3	6,6	4,9	4,7	2,6	2,6	2,6
Esirakentaminen	1,4	1,5	5,4	1,1	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Kadut	2,6	1,5	24,2	2,5	2,1	2,0	2,5	4,6	3,0	2,7	1,6	1,6	1,6
Puistot ja liikunta-alueet	0,2	0,9	16,8	0,9	4,5	4,2	1,3	1,5	1,4	1,5	0,5	0,5	0,5
Malmi	3,2	5,2	63,0	7,1	7,5	6,8	5,6	7,0	5,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Esirakentaminen	0	0,6	16,3	2,3	1,0	2,0	1,5	1,5	1,0	1,0	2,0	2,0	2,0
Kadut	1,5	1,1	31,4	3,2	3,8	3,4	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Puistot ja liikunta-alueet	1,7	3,5	15,3	1,6	2,7	1,4	1,1	2,5	1,0	2,0	1,0	1,0	1,0
Mellunkylä	2,4	4,5	69,9	6,9	5,7	6,9	11,1	10,4	12,1	7,3	4,5	2,5	2,5
Esirakentaminen	0,2	0,4	25,1	1,7	0,6	3,8	5,0	6,0	5,0	1,0	1,0	0,5	0,5
Kadut	1,5	1,5	26,9	2,7	2,2	2,2	4,0	2,0	3,4	3,9	2,5	2,0	2,0
Puistot ja liikunta-alueet	0,6	2,6	17,9	2,5	2,9	0,9	2,1	2,4	3,7	2,4	1,0	0	0
Meri-Rastila	0,7	2,3	21,0	3,0	5,3	5,7	5,0	2,0					

Kohde	Käyttö 2023 milj. €	TA 2024 milj. €	Inv.kust. yht. 10 v. milj. €	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €	Alustava 2028 milj. €	Alustava 2029 milj. €	Alustava 2030 milj. €	Alustava 2031 milj. €	Alustava 2032 milj. €	Alustava 2033 milj. €	Alustava 2034 milj. €
Esirakentaminen	0	0,1	2,7	0,2	1,6	0,2	0,3	0,4					
Kadut	0,6	1,5	12,2	1,6	1,3	4,8	3,5	1,0					
Puistot ja liikunta-alueet	0,1	0,7	6,1	1,2	2,4	0,7	1,2	0,6					
8 10 SUURET LIIKENNEHANKKEET, KYLKN KÄYTETTÄVÄKSI	144,2	93,0	312,8	46,7	41,5	38,3	19,9	24,9	24,4	32,1	25,0	30,0	30,0
Kruunusillat	75,9	72,1	71,6	38,3	17,6	12,1	0,8	0,8	0,9	1,1			
Perushanke	27,5	18,0	12,9	8,1	4,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1			
Liittyvä esirakentaminen	17,9	22,0	32,1	14,0	5,3	11,4	0,3	0,3	0,4	0,4			
Liittyvät kadut ja liikenneväylät	30,5	32,1	26,6	16,2	8,2	0,5	0,3	0,4	0,4	0,6			
Kalasadama-Pasila	46,8	8,8	1,1	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1					
Liittyvä esirakentaminen	1,1	0,2	0										
Liittyvät kadut ja liikenneväylät	45,7	8,6	1,1	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1					
Sörnäistentunneli	21,5	10,6	128,0	3,0	2,0				13,0	25,0	25,0	30,0	30,0
Länsiratikat		1,5	112,1	5,0	21,6	26,0	19,0	24,0	10,5	6,0			
Liittyvä esirakentaminen			13,5		6,3	7,2							
Liittyvät kadut ja liikenneväylät		1,5	98,6	5,0	15,3	18,8	19,0	24,0	10,5	6,0			

Kohde	Sijainti	Sisältö	Laajuus brm2	Rakentamis- kustannukset milj. €	Rakenta- misen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €	Alustava 2028 milj. €	Alustava 2029 milj. €	Alustava 2030 milj. €	Alustava 2031 milj. €	Alustava 2032 milj. €	Alustava 2033 milj. €	Alustava 2034 milj. €
Päiväkoti Elka		korvaava uudisrakennus	2 190	9,80	2024-2025	5,36	1,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Harbonkatu	Kallvikinniementie	uudisrakennus	1 490	7,24	2024-2026	4,30	1,68	0	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Huopalahdenportti	Kytösuontie 3	uudisrakennus	1 400	6,30	2032-2033	0	0	0	0	0	0,19	0,32	3,65	2,13	0
Päiväkoti Jäkälä	Jäkälätie 11	korvaava uudisrakennus	2 688	11,99	2024-2025	6,98	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Kalkkihiekka	Kalkkihiekankuja 4	laajennus	2 500	10,75	2028-2029	0,09	0,35	0,54	6,14	3,63	0	0	0	0	0
Päiväkoti Kontula	Naapurintie 14	uudisrakennus	2 714	11,60	2026-2027	0,67	5,34	3,17	2,00	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Kumpulanmäki	Ernst Lindelöfin katu	uudisrakennus	1 500	6,75	2032-2033	0	0	0	0	0	0,15	0,25	1,97	4,38	0
Päiväkoti Lammikko	Kontulankaari	korvaava uudisrakennus	2 000	9,00	2032-2033	0	0	0	0	0	0	0,73	5,22	3,05	0
Päiväkoti Myllynratas	Tuulimyllytie 5a	korvaava uudisrakennus	1 400	6,30	2032-2033	0	0	0	0	0,12	0,20	0,20	3,86	1,93	0
Päiväkoti Myllytupa	Myllärintie 2a	korvaava uudisrakennus	1 500	6,75	2026-2027	0,46	3,88	2,27	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Nallenrinne		uudisrakennus	2 400	10,32	2029-2030	0	0	0,19	0,56	6,02	3,55	0	0	0	0
Päiväkoti Pasila pohjoinen	Lavakatu 6	uudisrakennus	1 352	7,60	2024-2025	2,88	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Pelimanni ja Tiuku	Purpuripolku 1-5	korvaava uudisrakennus	2 288	10,96	2023-2025	2,34	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Perhonen	Jokiniementie 34a	korvaava uudisrakennus	1 490	8,14	2024-2026	4,67	2,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Pikkusuo ja paviljonkipäiväkoti Suosaari	Pikkusuonkuja 3	korvaava uudisrakennus	1 500	6,75	2030-2031	0	0	0,05	0,09	0,34	1,99	4,29	0	0	0
Päiväkoti Prinssintie	Prinssintie 1	korvaava uudisrakennus	2 400	10,32	2032-2033	0	0	0	0,08	0,24	0,24	0,24	5,96	3,55	0
Päiväkoti Pukinmäenkaari (Päiväkoti Asterin ja Barnabo)	Kenttäpolku 3	Lpk Asterin ja Barnabonkorvaava uudisrakennus	2 400	10,32	2029-2030	0	0,12	0,37	0,50	6,05	3,28	0	0	0	0
Päiväkoti Rusettipuisto ja leikkipuisto Mustapuro		korvaava uudisrakennus	3 509	15,35	2025-2026	9,14	5,30	0	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Sarvastonkaari	Sarvastonkaari 11	korvaava uudisrakennus	1 800	8,10	2031-2032	0	0	0	0,05	0,25	0,43	4,63	2,73	0	0
Päiväkoti Tähtitorni	Kasarmikatu 13	korvaava uudisrakennus	1 000	4,50	2029-2030	0	0	0,09	0,36	2,70	1,35	0	0	0	0
Päiväkoti Topelius ja Päiväpirtti	Rajasaarentie 6	korvaava uudisrakennus	2 054	10,65	2025-2026	3,68	3,83	2,00	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Tunturi	Korvatunturintie 7	korvaava uudisrakennus	1 564	7,62	2023-2024	0,50	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Tuuli	Jasmiinikuja 3	korvaava uudisrakennus	2 612	13,18	2025-2026	6,87	4,12	1,00	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Yliskylänlahti		uudisrakennus	2 100	9,03	2030-2031	0	0	0,08	0,08	0,62	5,20	3,05	0	0	0
Pasilan peruskoulu ja päiväkoti	Tulistimenkatu 2	uudisrakennus	13 177	56,60	2022-2025	11,87	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pihkupuiston ala-aste	Tuohipolku 10	laajennus	4 440	19,90	2026-2027	1,28	11,99	6,20	0	0	0	0	0	0	0
Puistolan peruskoulu	Koudantie 2	korvaava uudisrakennus	12 116	53,96	2026-2028	2,38	11,66	20,74	16,15	2,00	0	0	0	0	0

Kohde	Sijainti	Sisältö	Laajuus brm2	Rakentamis- kustannukset milj. €	Rakenta- misen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €	Alustava 2028 milj. €	Alustava 2029 milj. €	Alustava 2030 milj. €	Alustava 2031 milj. €	Alustava 2032 milj. €	Alustava 2033 milj. €	Alustava 2034 milj. €
Helsinginkatu 26 Työväenopisto	Helsinginkatu 26	perusparannus		7,10	2025- 2026	3,28	3,72	0	0	0	0	0	0	0	0
Hoplaxskolan (Lokkalantie 9)	Lokkalantie 9	perusparannus jalaajennus	4 615	14,00	2023- 2024	1,80	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hoplaxskolan/Daghemmet Sockenstugan	Konalantie 13	perusparannus	800	3,04	2032- 2033	0	0	0	0	0,06	0,17	1,54	1,26	0	0
Itäkeskuksen peruskoulu	Jäätanssipolku 1	perusparannus	5 500	20,90	2027- 2028	0,42	1,17	7,38	11,81	0	0	0	0	0	0
Kallion ala-aste	Neljäs linja 11-15	perusparannus	7 488	24,57	2022- 2024	2,70									
Katajanokan ala-aste ja päiväkoti	Laivastokuja 6	perusparannus	3 250	12,35	2026- 2027	0,29	3,74	7,81	0	0	0	0	0	0	0
Kontulan ala-aste ja päiväkoti	Rintinpolku 4	perusparannus jalaajennus	8 731	38,05	2024- 2026	13,64	12,14	8,15	0	0	0	0	0	0	0
Koskelan ala-aste ja päiväkoti	Juhana-herttuan tie 13	perusparannus jalaajennus	5 668	26,45	2027- 2028	0,71	0,74	11,84	10,74	2,00	0	0	0	0	0
Koskelan palvelukeskuksen F- talo	Hospitaalinkulku 8	perusparannus päiväkodiksi	3 130	13,50	2026- 2028	0,96	3,58	5,64	2,88	0	0	0	0	0	0
Käpylän koulun Untamo- rakennus	Väinöläntie 7	perusparannus	4 496	16,31	2024- 2025	6,33	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Laajasalon peruskoulu Koulutanhua	Koulutanhua 1	perusparannus jalaajennus	10 500	43,00	2027- 2029	0,37	2,67	12,76	14,39	12,67	0	0	0	0	0
Laakson Rak 1	Urheilukatu 9	perusparannus Sophie Mannerheimin koulun käyttöön	5 715	22,00	2027- 2029	0,50	1,00	6,00	9,50	5,00	0	0	0	0	0
Leikkipuisto Piika	Piianpolku 7	perusparannus		1,80	2026- 2027	0,06	1,09	0,54	0	0	0	0	0	0	0
Lukio Vallila	Teollisuuskatu 23	Töysäntie, toiminnallinen muutos	6 010	7,15	2024- 2025	2,31	0,50	0	0	0	0	0	0	0	0
Malmi peruskoulu ja Päiväkoti Kotinummi	Silkkoja 7	perusparannus	3 470	6,10	2024- 2025	1,20	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maunulan ala-aste (ala-asteen koulu, nuorisotalo, Mänsas lägstadieskola)	Haavikkotie 5	perusparannus jalaajennus	10 436	46,54	2025- 2027	5,00	15,35	17,30	4,86	2,00	0	0	0	0	0
Meilahden yläaste	Kuusitie 12	perusparannus	6 800	25,84	2029- 2030	0	0	0,52	0,50	8,42	16,35	0	0	0	0
Mellunmäen ala-aste ja päiväkoti	Rukatunturintie 14	perusparannus jalaajennus	5 500	20,90	2029- 2031	0	0	0	0,30	1,10	7,63	11,88	0	0	0
Paloheinän ala-aste	Ylipalontie 1	peruskorjaus	5 595	21,50	2031- 2032	0	0	0	0,19	0,75	1,03	12,22	7,30	0	0
Pasilan peruskoulu/Savonkatu 2	Savonkatu 2	perusparannus	4 249	16,15	2029- 2030	0	0	0,32	0,91	5,73	9,18	0	0	0	0
Pihlajiston ala-aste/LPK	Pihlajistontie 3	perusparannus ja toiminnallinen muutos	6 515	28,00	2023- 2025	11,55	1,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Pikku huopalahden ala-aste	Tiikankatu 19	perusparannus	5 198	19,70	2029- 2030	0	0	0,08	0,56	6,99	12,06	0	0	0	0
Pitäjänmäen pk	Turkismiehenpolku 2	pk, pvk, kirjasto, nuta, perusparannus jalaajennus	14 939	59,00	2026- 2028	1,00	16,14	23,33	13,66	3,00	0,76	0	0	0	0
Porolahden peruskoulu ja ylä- aste	Satumaanpolku 2	perusparannus	6 700	27,50	2028- 2029	0,20	0,50	0,60	11,31	12,31	2,00	0,44	0	0	0
Porolahden pk	Roihuvuorentie 2	TOI-tilat ja nuorisotalo, perusparannus jalaajennus	8 900	40,01	2030- 2031	0,18	0,18	0,18	1,25	2,02	15,95	13,20	7,00	0	0

Kohde	Sijainti	Sisältö	Laajuus brm2	Rakentamis- kustannukset milj. €	Rakenta- misen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €	Alustava 2028 milj. €	Alustava 2029 milj. €	Alustava 2030 milj. €	Alustava 2031 milj. €	Alustava 2032 milj. €	Alustava 2033 milj. €	Alustava 2034 milj. €
Pukinmäenkaaren peruskoulu	Kenttäkuja 12	perusparannus	9 750	37,00	2027-2028	1,00	1,00	9,11	18,13	6,23	1,00	0	0	0	0
Päiväkoti Aleksii		perusparannus	947	3,60	2026-2028	0,18	1,11	2,05	0,17	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Eira	Ehrensärdintie 14	perusparannus	1 461	5,55	2026-2027	0,28	1,34	3,53	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Impivaara	Terveystie 2	perusparannus	890	3,40	2028-2029	0	0	0	1,43	1,97	0	0	0	0	0
Päiväkoti ja Leikkipuisto Tuorinniemi	Agnetankuja 4	perusparannus	2 210	8,40	2029-2030	0	0	0,17	0,47	4,27	3,49	0	0	0	0
Kannelmäen peruskoulu	Kanneltie 1	perusparannus	776	3,79	2025-2026	1,84	1,39	0	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Karvikka		perusparannus	1 468	5,58	2028-2029	0,20	0,07	0,45	3,37	1,09	0,40	0	0	0	0
Päiväkoti Kytöniitty	Kytöniityntie 2a	perusparannus jalaajennus	1 472	6,60	2032-2033	0	0	0	0,07	0,07	0,26	0,26	2,97	2,97	0
Päiväkoti Luotsi		perusparannus	964	3,70	2026-2027	0,18	1,24	2,20	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Marmorii	Marmoritie 8	perusparannus	784	2,98	2026-2027	0,06	1,68	1,24	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Merituuli	Suolakivenkuja 6	perusparannus	1 300	4,94	2033-2034	0	0	0	0	0	0,10	0,28	2,51	2,05	
Päiväkoti Niitty	Laurinmäenpolku 4	perusparannus	882	3,35	2031-2032	0	0	0	0	0,04	0,18	1,74	1,39	0	0
Päiväkoti Norppa		perusparannus	693	2,63	2026-2027	0,13	2,02	0,36	0	0	0	0	0	0	0
Päiväkoti Pentinkulma	Linnunradantie 8	perusparannus	1 300	4,94	2030-2031	0	0	0	0,07	0,26	2,56	2,05	0	0	0
Päiväkoti Pihlajaa	Pihlajatie 32	perusparannus jalaajennus	2 000	8,20	2029-2030	0	0,12	0,30	0,43	4,36	2,58	0	0	0	0
Päiväkoti Pihlajamäki/Leikkipuisto Maasälppä	Maasälväntie 3	perusparannus	1 107	4,20	2028-2030	0,04	0,05	0,25	0,70	1,00	2,16	0	0	0	0
Päiväkoti Pikkuprinssi		perusparannus	1 184	4,50	2034-2035	0	0	0	0	0	0	0	0	0,24	1,50
Päiväkoti Tapanilaa		perusparannus	967	3,70	2028-2029	0	0,03	0,34	1,11	2,19	0	0	0	0	0
Päiväkoti Valkea ja Ryhmäperhepäiväkoti Kipinä	Tuohimäentie 107	perusparannus	1 045	4,00	2034-2035	0	0	0	0	0	0,04	0,04	0,16	0,16	1,80
Päiväkoti Veräjämäki	Jokiniementie 3	perusparannus	1 291	4,90	2033-2034	0	0	0	0	0	0	0,07	0,32	1,99	2,52
Ressun peruskoulu	Työmiehenkatu 11	perusparannus	8 699	33,06	2027-2029	0,50	1,10	5,50	13,78	10,00	1,40	0	0	0	0
Ruoholahden ala-aste	Santakatu 6	perusparannus	5 500	20,90	2027-2028	0,42	1,18	7,42	9,88	2,00	0	0	0	0	0
Sibelius-lukio	Kulmakatu 4b	perusparannus ja toiminnallisuuden parantaminen	6 610	28,40	2027-2029	0,90	1,55	6,52	11,72	7,37	0,32	0	0	0	0
Snellmanin ala-aste/Päiväkoti Rööperi	Punavuorenkatu 8	Päiväkoti Rööperi	4 390	16,68	2031-2032	0	0	0	0,23	0,59	0,84	9,45	5,51	0	0
Stadin ammattiopisto/Niilsänkatu 6	Niilsänkatu 6	perusparannus	7 830	17,00	2024-2025	10,45	2,20	0	0	0	0	0	0	0	0
Suomenlinnan ala-aste	Suomenlinna C 55	perusparannus	1 100	4,18	2029-2030			0,06	0,24	2,12	1,74	0	0	0	0

Kohde	Sijainti	Sisältö	Laajuus brm2	Rakentamis- kustannukset milj. €	Rakenta- misen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €	Alustava 2028 milj. €	Alustava 2029 milj. €	Alustava 2030 milj. €	Alustava 2031 milj. €	Alustava 2032 milj. €	Alustava 2033 milj. €	Alustava 2034 milj. €
Etelä-Haagan kirjasto	Isonnevantie 16b	perusparannus	1 195	4,00	2029-2030	0	0	0,08	0,22	1,98	1,62	0	0	0	0
Hakasalmen huvila	Karamzininranta 2	perusparannus	1 100	3,50	2029-2030	0	0		0,07	0,20	1,78	1,45	0	0	0
Harakan saari	Harakka 2-5	perusparannus	2 806	6,00	2032-2033	0	0	0	0	0	0,07	0,33	2,19	3,41	0
Itäkeskuksen uimahalli	Olavinlinnantie 6	perusparannus	10 207	36,70	2028-2030	0,50	0,20	2,63	4,00	15,20	13,77		0	0	0
Kanneltalo	Klaneettitie 5	perusparannus	5 300	16,00	2031-2032	0	0	0	0,32	0,53	0,53	5,53	7,09	2,00	0
Kulttuurikeskus Stoa ja Itäkeskuksen kirjasto	Turunlinnantie 1	perusparannus	19 200	78,72	2028-2031	0	0,48	0,50	0,50	15,10	26,60	20,50	15,00	0	0
Malmitalo	Ala-Malmin tori 1	perusparannus	7 765	24,00	2033-2034	0	0	0	0	0	0	0,38	1,92	14,40	7,20
Munkkiniemen nuorisotalo	Riihitie 22	perusparannus	944	4,45	2024-2025	2,83	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oulunkylän jäähalli ja huoltorakennus	Käskynhaltijantie 11	perusparannus	6 642	18,20	2024-2025	11,60	0,50	0	0	0	0	0	0	0	0
Paloheinän ulkoilumaja	Pakilantie 124	perusparannus	600	2,30	2029-2029	0	0	0,04	0,16	2,10	0	0	0	0	0
Pasilan kirjasto	Rautatieläisenkatu 8	perusparannus	12 000	48,00	2029-2030	0	0,48	0,48	0,71	18,00	23,00	5,25	0	0	0
Pirkkolan uima- ja palloiluhalli	Pirkkolan metsätie 6	perusparannus ja mahdollinen laajennus		48,10	2032-2034	0	0	0	0	0,72	1,78	2,31	14,43	14,43	14,43
Rikhardinkadun kirjasto	Rikhardinkatu 3	perusparannus	4 505	19,40	2027-2028	1,50	0,50	6,70	7,40	2,00	1,00	0	0	0	0
Ruskeasuon liikuntahalli ja maneesi	Ratsastie 10	perusparannus	7 000	14,00	2030-2031	0	0	0,20	0,41	0,56	5,13	7,70	0	0	0
Talin jalkapallohalli	Purotie 8	perusparannus	9 500	16,00	2028-2029		0,05	0,50	2,50	10,07	2,50	0	0	0	0
Työväenasuntomuseo	Kirstinkuja 4	perusparannus	734	2,96	2024-2025	2,45	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Töölön kisahalli	Mannerheimintie 17	perusparannus	24 920	90,00	2028-2031	0,20	0,20	0,34	2,00	21,00	27,40	20,68	10,00	7,70	0
Yrjönkadun uimahalli	Yrjönkatu 21b	perusparannus	5 882	21,40	2024-2025	10,69	3,45	0	0	0	0	0	0	0	0
8 02 02 05 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan korjausrakennushankkeet						8,66	1,64	3,09	9,05	10,14	18,75	15,51	18,43	38,34	32,02
Auroran toipumiskampus	Nordenskijöldinkatu 20	rak. 4,5,6,7,14 ja 16,perusparannus	11 038	44,90	2028-2034	0,10	0,12	2,27	4,85	2,00	5,50	5,20	6,58	10,30	7,92
Haartmanin sairaalan jäähdytys	Haartmaninkatu 4	monitilamuutokset		1,25	2024-2025	1,14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kallion virastotalo	Toinen linja 4		7 000	20,00	2033-2034	0	0	0	0	0	0	0,20	0,20	8,23	11,37
Kallion virastotalo, G-siipi	Toinen linja 4	perusparannus	2 000	5,00	2032-2033							0,30	2,50	2,20	
Keskuspelastusasema	Agricolankatu 15		1 100	2,65	2024-2025	1,60	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Keskuspelastusasema (HIKLU-johdokeskus)	Agricolankatu 15	toiminnalliset muutokset		6,70	2025-2025	5,65	1,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Lauttasaaren terveysasema	Taivaanvuohentie 6	perusparannus	2 700	2,50	2028-2029	0	0,05	0,11	0,60	1,73	0	0	0	0	0

Kohde	Sijainti	Sisältö	Laajuus brm2	Rakentamis- kustannukset milj. €	Rakenta- misen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €	Alustava 2028 milj. €	Alustava 2029 milj. €	Alustava 2030 milj. €	Alustava 2031 milj. €	Alustava 2032 milj. €	Alustava 2033 milj. €	Alustava 2034 milj. €
Lemmilän lastenkoti	Lemmiläntie 3, Hyvinkää	perusparannus	1 567	6,00	2035- 2036	0	0	0	0	0	0	0	0,04	0,08	0,34
Läntinen sosiaalikeskus	Hopeatie 6	toiminnalliset muutokset	4 200	12,60	2032- 2034	0			0	0,18	0,45	0,64	3,00	5,34	3,00
Malminkartanon terveyskeskus	Lutnantintie 12-16	perusparannus	1 860	1,80	2030- 2030	0	0	0	0	0,04	1,02	0,75	0	0	0
Outamon lastenkoti	Karkalintie 148, Lohja	perusparannus	5 759	22,00	2035- 2037	0	0	0	0	0	0	0,15	0,22	0,66	0,88
Pakilan työkeskus	Jakokunnantie 26-28	toiminnalliset muutokset	3 446	13,10	2033- 2034	0	0	0	0	0	0	0,39	0,58	6,78	5,35
Palvelutalo Kivitasku	Kivikonkaari 21	perusparannus soten palveluille	1 720	5,20	2027- 2028	0,07	0,19	0,61	3,32	1,00	0	0	0	0	0
Sofianlehdon B-talo	Sofianlehdonkatu 8b	perusparannus	5 472	20,80	2029- 2031	0,09	0,28	0,09	0,28	5,00	10,50	3,60	1,00	0	0
Suursuon virastotalo (suvi)	Suursuonlaita 1	perusparannus	3 696	11,00	2032- 2034	0	0	0	0	0	0,09	0,50	2,49	4,75	3,17
Teinilän lastenkoti (Pikalähetintie 15)	Pikalähetintie 15	perusparannus	1 297	5,00	2031- 2031	0	0	0	0	0,15	1,00	3,50	0,35	0	0
Vironniemen toimitalo	Vironkatu 2		4 260	2,00	2031- 2032	0	0	0	0	0,04	0,20	0,30	1,46	0	0
8 02 02 06 Muut korjausrakennushankkeet					0	6,50	4,77	17,47	13,55	17,84	13,67	5,30	9,08	34,57	261,64
Apteekintalo ja Rahatoimisto	Pohjoisesplanadi 17	perusparannus	2 000	6,50	2033- 2034	0	0	0		0	0,08	0,16	0,26	2,40	3,60
Bock-Burtz-Hellenius-talot	Aleksanterinkatu 20- 24	perusparannus	3 000	10,00	2032- 2033	0	0	0	0	0,14	0,28	0,39	4,93	4,02	0
Brummer/Pormestarin virka- asunto	Katariinankatu 1-3	perusparannus	750	5,00	2031- 2032			0	0,03	0,07	0,28	2,74	1,88	0	0
Fennia talo	Unioninkatu 25	perusparannus	1 500	11,50	2034- 2035	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,63	5,68
Finlandia-talo	Mannerheimintie 13e	perusparannus	30 738	136,50	2022- 2024	0,40									
Finlandia-talo, Kongressisiipi	Mannerheimintie 13e	välttämättömät korjaukset	6 237	2,55	2024- 2025	0,94	0,61	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaupungintalo	Pohjoisesplanadi 11- 13		15 000	57,00	2027- 2029	0,94	2,15	15,45	11,50	15,62	11,00	0	0	0	0
Koontihanke		Energiatehokkuusinvestoinnit aurinkosähköön		4,50	2021- 2025	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Koontihanke		Kestävän kehityksen investoinnit		10,00	2021- 2031	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Koontihanke		Kohdentamattomat korjaushankkeet ja väistötilat				2,20	0	0	0	0	0	0	0	25,52	250,36
RAKENNUSHANKKEET YHTEENSÄ ALV 0						350,40	351,33	394,29	353,85	378,97	338,22	274,67	235,26	240,74	339,00

Liite 5 Esirakentamishankkeiden rakentamishjelma 2025–2027

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
8 01 KIIINTEÄ OMAISUUS						
8 01 03 ESIRAKENTAMINEN, TÄYTTÖTYÖT, RAKENTAMISKELPOISEKSI SAATTAMINEN, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi						
8 01 03 01 Muu esirakentaminen, alueiden käyttöönotto ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattaminen						
Purut ja talohankkeiden yhteydessä tehtävä esirakentaminen						
Laakson sairaala	Laakso	2,3	2024-2026	0,2	2,0	0
Puistolan peruskoulu ja lpk	Suurmetsä	1,3	2024-2026	1,3	0	0
Villa Grandvik, Mäntyniementie 2/Meilahti 8	Meilahti	1,3	2024-2025	1,0	0	0
Vuosaaren lukio, purku	Vuosaari	1,4	2024-2025	1,0	0	0
Kohdentamattomat purut	Eri kaupunginosia	27,2	2024-2034	0,2	0,5	0,5
Pilaantuneen maan kunnostukset						
Katajanokanranta	Katajanokka	1,8	2026-2029	0	0,2	0,2
Koskelan varikko	Kumpula	1,2	2024-2025	0,9	0	0
Taivallahden kylpylä	Etu-Töölö	2,5	2025-2030	0,6	1,4	0
Vuosaarentie 3	Vuosaari	1,2	2024-2026	0,6	0,5	0
Johtosiirrot						
Oulunkylän asemanseudun johtosiirrot	Oulunkylä	1,0	2026-2027	0	0,3	0,7
Rapakiven alueen johtosiirto	Malmi	3,5	2025-2026	1,5	2,0	0
Stoa-Puhos, Puotilan metroaseman ympäristön johtosiirrot	Vartiokylä	5,7	2026-2030	0	0,5	1,3
Kohdentamattomat johto- ja putkisiirrot	Eri kaupunginosia	23,9	2024-2034	0,2	0,2	0,3
Pienet rakentamiskelpoisuuskohteet	Eri kaupunginosia	14,2	2024-2034	1,0	1,2	1,0

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Geotekniset tutkimukset	Eri kaupunginosia	27,0	2024-2034	2,5	2,0	2,5
Muu esirakentaminen						
Hakaniemenranta	Kallio	10,1	2025-2027	0	4,5	5,0
Hiekkarannantien ja Taivallahden esirakentaminen	Etu-Töölö	4,2	2025-2029	0,5	2,0	0
Huopalahdenportti, puron siirto	Ruskeasuo	1,9	2023-2025	1,5	0	0
Iso-Huopalahden kaatopaikka	Pitäjänmäki	18,6	2024-2029	0,2	0,2	5,0
Kahvikuja 3 seniorikeskus, rakenteiden siirrot	Vuosaari	1,8	2024-2026	0,2	1,1	0
Lohiapajanlahti	Lauttasaari	4,5	2026-2029	0	0,5	0,2
Myllypuro, Karhukallion alue	Vartiokylä	12,0	2022-2028	2,0	3,0	4,0
Pukinmäenranta, geotekninen esirakentaminen	Pukinmäki	1,3	2025-2027	0,3	0,5	0,5
Viikin yliopiston viereisten alueiden esirakentaminen	Viikki	9,0	2027-2030	0	0	3,0
Vuosaaren kaatopaikka	Vuosaari	2,2	2025-2031	0,4	0,4	0,4
Vuosaaren Satamakaaren teknisen huollon alue	Vuosaari	1,2	2024-2026	0,4	0,4	0
Kohdentamattomat kunnostukset ja geotekninen esirakentaminen	Eri kaupunginosia	26,3	2024-2034	0,2	0,4	0,4
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet				0,3	0	0
Hankkeet yhteensä 8 01 03 01				17,0	23,8	25,0

Liite 6 Katujen ja liikenneväylien rakentamishjelma vuosiksi 2025–2027 (Vähintään 1,0 milj. euron hankkeet)

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
8 03 KADUT JA LIIKENNEVÄYLÄT						
8 03 01 UUDISRAKENTAMINEN, PERUSPARANTAMINEN JA MUUT INVESTOINNIT, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi						
8 03 01 01 Uudisrakentaminen						
Eteläinen suurpiiri						
Hietalahdenranta	Kamppi	1,7	2027-2031	0	0	0,1
Kampin terveys- ja hyvinvointikeskuksen ympäristö	Kamppi	3,2	2022-2026	2,0	1,0	0
Marian kampusalue	Kamppi	5,8	2019-2028	1,3	0,2	0,8
Katajanokanranta	Katajanokka	4,0	2025-2028	0,1	0,1	2,0
Töölöntori, Tykistökatu, Töölöntorinkatu ja Sandelsinkatu	Taka-Töölö	6,0	2024-2029	0	0	0
Porkkalankatu välillä Länsisatamankatu-Länsiväylä	Länsisatama	2,0	2022-2026	0,9	0,9	0
Lohiapajanlahti	Lauttasaari	12,0	2024-2033	0,2	0	1,3
Vattuniemen keskus	Lauttasaari	7,4	2025-2030	0,7	0,7	0,5
Läntinen suurpiiri						
Meilahden huvila-alue	Meilahti	1,8	2027-2030	0	0	0,1
Huopalahdenportti	Ruskeasuo	9,4	2020-2031	2,1	0	2,4
Laakson sairaala-alue	Laakso	3,6	2021-2025	2,0	0	0
Orapihlajatie ja Paatsamatien alue	Haaga	4,5	2019-2025	0,7	0	0
Kutomotie 1 ja 9	Pitäjänmäki	1,6	2020-2026	0,9	0,3	0
Pitäjänmäen asemanseutu	Pitäjänmäki	2,9	2025-2030	0,2	1,4	0
Keskinen suurpiiri						
Merihaan täydennysrakentaminen	Kallio	1,0	2026-2030	0	0,1	0,5
Siltasaarenkatu välillä Toinen linja - Kolmas linja	Kallio	1,0	2021-2025	0,2	0	0

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Hakaniemi rinnakkaishankkeet	Kallio	9	2021-2031	0,2	2,3	1,4
Kumpulanmäki	Kumpula	1,0	2026-2028	0	0,1	0,5
Mäkeläkatu/Koskelantien alue	Käpylä	1,5	2026-2029	0	0,1	0,2
Pohjoinen suurpiiri						
Oulunkylän keskustakorttelit / Siltavoudintie	Oulunkylä	1,0	2025-2027	0,1	0,7	0,3
Oulunkyläntien alue ja Kirkkoherrantie	Oulunkylä	1,0	2025-2028	0,1	0,6	0,2
Käskynhaltijantien alue	Oulunkylä	4,6	2018-2027	0,5	0,1	0
Maaherrantien alue	Oulunkylä	1,4	2018-2026	0,1	0,2	0
Pirjontien ja Pirkkolantien alue	Oulunkylä	3,0	2018-2026	0,1	0,5	0
Länsi-Pakilan liikennejärjestelyt (Bagge)	Pakila	4,0	2020-2025	0,2	0	0
Rakentamattomat sorakadut	Tuomarinkylä	3,1	2027-2031	0	0	0,1
Koillinen suurpiiri						
Sahamylynrinne	Viikki	2,5	2023-2026	1,9	0,1	0
Viikin täydennysrakentaminen	Viikki	14,3	2027-2033	0	0	0,5
Viikinmäen alue	Viikki	1,5	2013-2029	0,3	0	0,1
Pukimäenranta asemakaava alue	Pukinmäki	8,0	2026-2031	0	0,4	3,2
Pihlajistonkallio ja alueen muu kehittäminen	Malmi	2,0	2027-2030	0	0,2	0,3
Pihlajamäen ostoskeskuksen alue	Malmi	1,0	2021-2026	0,2	0	0
Falkullan kiila	Tapaninkylä	1,8	2017-2026	0,5	0	0
Planeetat	Suutarila	4,2	2019-2027	1,8	1,2	0,2
Suutarilan muut kadut	Suutarila	1,9	2027-2030	0	0	1,0
Suutarilantien liikennejärjestelyihin liittyvät	Suutarila	1,1	2024-2028	1,4	0,6	0,1
Puistolantien asemakaavan muutoksen kadut	Suurmetsä	1,0	2027-2029	0	0,1	0,1
Aurinkomäen sorakadut	Suurmetsä	1,8	2025-2028	0,1	0,1	1,4
Heikinlaakson sorakadut	Suurmetsä	1,9	2027-2030	0	0	0,1
Kaakkoinen suurpiiri						
Roihuvuoren kirkon kortteli	Herttoniemi	1,0	2024-2027	0	0	0,7
Työnjohtajankadun korttelit	Herttoniemi	4,7	2018-2029	0,6	0	0,1

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Itäinen suurpiiri						
Itäkeskuksen kaupunkikeskus	Vartiokylä	1,0	2027-2034	0	0	0,1
Puotilan metroaseman alue	Vartiokylä	6,5	2026-2030	0	0,5	1,5
Itäkeskus, Stoa-Puhos	Vartiokylä	6,5	2026-2032	0	0,5	0
Karhukallio	Vartiokylä	6,6	2022-2030	2,0	0,8	2,3
Myllypuro uusi asemakaava	Vartiokylä	2,5	2027-2029	0	0	0,3
Itäreimarintie v. Pallokuja-Niinisaarentie	Vuosaari	1,5	2025-2027	0,1	0,9	0,5
Aromikujan alue	Vuosaari	3,5	2010-2025	0,8	0,2	0
Ramsinranta	Vuosaari	1,4	2015-2034	0,1	0,1	0,3
Vuosaaren keskustan asemakaavat	Vuosaari	4,5	2025-2029	0,3	0,9	1,9
Östersundomin suurpiiri						
Korsnäsintie	Östersundom	4,3	2025-2028	0,1	0,2	1,0
Kölikuja	Karhusaari	1,5	2021-2033	0,3	0	0
Meluesteet						
Vanha Porvoontie (Suurmetsäntie - Heikinlaaksontie)	Suurmetsä	6,9	2019-2028	0	0	4,5
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet				2,8	4,6	2,8
Hankkeet yhteensä 8 03 01 01				25,9	20,7	33,4
8 03 01 02 Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt						
Katujen peruskorjaukset						
Eteläinen suurpiiri						
Torien infran parantaminen	Eri kaupunginosia	1,0	2023-2026	0,4	0,4	0
Karamzininranta	Kluuvi	5,6	2024-2028	0,3	1,0	1,5
Kauppatorin nopeat toimenpiteet	Kaartinkaupunki	1,0	2025-2026	0,2	0,8	0

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Esplanadien alueen peruskorjaus	Kaartinkaupunki	16,5	2025-2032	0,1	0,5	0,8
Hietalahdentori	Kamppi	2,5	2025-2028	0,3	0,3	1,0
Kampin keskuksen ympäristö	Kamppi	3,0	2024-2026	0,3	2,5	0
Fredrikintorin peruskorjaus	Punavuori	1,0	2024-2026	0,5	0,5	0
Läntinen suurpiiri						
Munkkiniemenranta	Munkkiniemi	1,3	2026-2029	0	0,1	0
Keskinen suurpiiri						
Katujen nopeat viherryttämiset	Kallio	4,0	2024-2030	0,5	0,5	0,5
Itä-Pasilan katujen peruskorjaus	Pasila	1,5	2025-2031	0,1	0,5	0,8
Länsi-Pasilan aukoiden peruskorjaus	Pasila	2,5	2015-2027	0,4	0,8	0,3
Koillinen suurpiiri						
Facelift pääradan asemien parannukset	Eri kaupunginosia	1,0	2024-2026	0,3	0,3	0
Kaakkoinen suurpiiri						
Abraham Wetterin tie v. Linnanrakentajantie-Sahaajankatu	Herttoniemi	2,4	2021-2028	0	0	1,2
Johan Sederholmin tie	Herttoniemi	1,0	2022-2027	0	0	0,9
Itäinen suurpiiri						
Vartiokylän kadut	Vartiokylä	2,3	2016-2026	0,8	1,3	0
Östersundomin suurpiiri						
Karhusaarentie	Karhusaari	2,0	2025-2034	0,2	0,3	0,5
Siltojen peruskorjaus ja uusiminen						
Arkadiankadun silta	Kamppi	2,1	2020-2026	0,1	2,0	0
Helsinginkadun jks	Eri kaupunginosia	1,1	2025-2027	0,1	0,1	1,0
Herttoniemensalmen pohjoinen silta	Herttoniemi	4,8	2020-2027	0	0,5	4,2
Jätkäsaaren kannaksen silta	Länsisatama	12,5	2020-2026	6,0	6,0	0

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Kulosaaren silta	Kulosaari	80,0	2023-2030	2,0	0,7	17,0
Runeberginkadun silta	Eri kaupunginosia	1,1	2020-2028	0	0	0,8
Muut siltojen peruskorjaukset	Eri kaupunginosia	122,1	2023-2034	6,5	9,0	12,0
Ulkovaistuksen ja liikennevalojen peruskorjaukset ja LED	Eri kaupunginosia	94,8	2023-2034	11,0	10,5	10,5
Joukkoliikenteen kehittäminen						
Joukkoliikenteen pienet parannukset	Eri kaupunginosia	27,2	2022-2034	1,5	1,5	1,5
Liikennejärjestelyt						
Eteläinen suurpiiri						
Elieinaukio ja Asema-aukio	Kluuvi	16,0	2027-2031	0	0	0,5
Kaivokadun alueen kehittäminen	Kluuvi	16,0	2024-2028	1,0	0	6,0
Läntinen suurpiiri						
Konalantie välillä Hilapellontie - Viktor Hartwallin polku	Konala	1,2	2027-2029	0	0	0,1
Keskinen suurpiiri						
Kustaa Vaasan tien liittymäjärjestelyt		20,0	2027-2031	0	0	0,4
Pohjoinen suurpiiri						
Pakilantie välillä Pirjontie - Kuusmiehentie	Pakila	2,0	2024-2029	0,1	0,8	0,8
Koillinen suurpiiri						
Lahdenväylä, nopeustason alentaminen	Viikki	15,0	2027-2030	0	0	0,1
Itäinen suurpiiri						
Vuosaaren tunnelin varareitti	Vuosaari	1,0	2024-2025	0,3	0	0
Vuotien liikenneturvallisuuden parantaminen	Vuosaari	1,2	2026-2027	0	0,6	0,6

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Muut liikennejärjestelyt						
Liikennemerkkimuutokset ja merkinnät (Tieliikennelaki 1.6.2020)	Eri kaupunginosia	10,2	2020-2034	0,5	0,8	1,0
Raide-Jokerin jälkivastuu-aika	Eri kaupunginosia	22,3	2020-2028	0,8	0,8	0,8
Älyliikenteen järjestelmät	Eri kaupunginosia	3,0	2024-2034	0,5	0,5	0,5
Alueellisten liikenneturvallisuukselvitysten hankkeet	Eri kaupunginosia	13,9	2025-2034	0,2	0,8	0,6
Länsisataman pikaraitiotie, liittyvät katuhankkeet	Eri kaupunginosia	25,5	2025-2031	0,8	1,1	1,1
Jalankulun ja pyöräilyt väylät						
Eteläinen suurpiiri						
Linnankoskenkatu ja Paciuksenkadun eteläpää	Taka-Töölö	3,3	2021-2027	0,1	1,6	1,6
Hesperian esplanadin ympäristö		3,0	2025-2028	0,1	0,1	1,5
Keskuspuistonbaana	Eri kaupunginosia	8,7	2024-2034	0,1	0	0
Länsibaana	Eri kaupunginosia	36,9	2019-2034	0	0,3	0,6
Mannerheimintie välillä Postikatu-Reijolankatu	Eri kaupunginosia	31,0	2015-2025	10,0	0	0
Läntinen suurpiiri						
Kuusisaarenbaana	Eri kaupunginosia	1,1	2025-2027	0,1	0,6	0,4
Mannerheimintie välillä Tilkanvierto-Hakamaentie	Eri kaupunginosia	12,9	2024-2029	0,4	1,8	4,8
Munkkiniemenbaana	Eri kaupunginosia	3,0	2025-2028	0,1	0,1	0,9
Pitäjänmäenbaana						
Keskinen suurpiiri						
	Vallila	3,5	2022-2026	2,0	0,5	0
Aleksis Kiven katu välillä Sturenkatu - Hämeentie	Vanhakaupunki	3,6	2022-2029	0	0	0,5
Hämeentie välillä Kustaa Vaasan tie - Annalantie	Vallila	15,0	2024-2027	5,0	6,0	4,0
Mäkelänkatu välillä Elimäenkatu - Hämeentie	Alppiharju	3,5	2027-2028	0,2	1,0	1,0
Pohjoisbaana/ Helsingintien silta	Eri kaupunginosia	2,2	2027-2029	0	0	0,2
Baana 10 Kuusisaari - Pasila - Viikki	Eri kaupunginosia	8,0	2026-2029	0	0,1	0,6
Baana 7 Arabia - Jakomäki						
Pohjoinen suurpiiri						
	Eri kaupunginosia	3,0	2023-2026			

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Baana 6 Pohjoisbaana (Käpylä -Oulunkylä - Malmi - Puistola)				3,0	5,0	0
Koillinen suurpiiri	Eri kaupunginosa	22,5	2024-2030			
Baana 6 Pohjoisbaana (Päärautatiasema - Oulunkylä - Malmi - Puistola)				0,9	6,0	7,4
Kaakkoinen suurpiiri	Herttoniemi	25,2	2024-2027			
Baanaverkko kaakossa				2,9	10,0	6,6
Itäinen suurpiiri	Eri kaupunginosa	4,6	2027-2031			
Itäbaana				0	0	0,2
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet				15,4	7,0	7,5
Hankkeet yhteensä 8 03 01 02				76,3	87,8	108,8
8 03 01 03 Muut investoinnit						
Täytemaan vastaanottoaikat	Eri kaupunginosa	10,6	2023-2034	1,0	1,0	0,8
Hiekkasiilot	Eri kaupunginosa	12,2	2023-2034	1,0	1,0	1,0
Lumen vastaanottoaikat	Eri kaupunginosa	85,8	2023-2034	10,0	10,0	10,0
Vanhojen käymälöiden korvaus	Eri kaupunginosa	3,8	2023-2034	0,3	0,3	0,3
Uudet käymälät	Eri kaupunginosa	2,0	2019-2033	0,2	0,2	0,2
Ranta-alueiden kunnostus (tulvasuojelurak.)						
Eteläinen suurpiiri						
Kaisaniemenrannan rantarakenteet	Kluuvi	20,0	2019-2027	0	6,0	10,3
Pohjoisranta-Siltavuorenranta	Kruunuhaka	9,0	2026-2031	0	0,1	0,1
Töölönlahden tulvasuojelu	Kluuvi	5,5	2017-2026	2,2	3,3	0
Läntinen suurpiiri						

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Munkkiniemen baanasillan tulvaporssi	Munkkiniemi	1,2	2024-2026	0,1	1,0	0
Keskinen suurpiiri						
Vanhankaupunginkosken Kuninkaankartanonsaari	Vanhakaupunki	1,7	2024-2025	0,7	0	0
Pohjoinen suurpiiri						
Länsi-Pakilan aluesaneeraus	Pakila	2,6	2024-2027	1,0	0,7	0,5
Koillinen suurpiiri						
Jakomäen hiekkakuopat	Suurmetsä	2,0	2024-2026	1,0	0,7	0
Kaakkoinen suurpiiri						
Pyörökiven puiston tulvasuojelu	Tammisalo	1,0	2023-2025	0,7	0	0
Itäinen suurpiiri						
Mustapuron tulvasuojelu välillä Kehä I-Strömsinlahti	Vartiokylä	5,6	2025-2031	0,6	1,4	1,1
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet				0,7	0,3	0
Hankkeet yhteensä 8 03 01 03				19,5	26,0	24,3
8 03 03 YHTEISHANKKEET VÄYLÄVIRASTON KANSSA, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi						
Hämeenlinnanväylä, Kuninkaantammen eritasoliittymä	Kaarela	13,8	2019-2032	0,7	0	0
Kehä I, Myllypuron liittymä	Vartiokylä	10,5	2021-2029	0	0	0,5
Kehä III, Ala-Tikkurila - Kalkkikallio	Suutarila	2,6	2023-2026	0	2,4	0
Lahdenväylä, Ilmasillan eritasoliittymä	Mellunkylä	45,5	2019-2029	0,3	2,0	14,0
Länsiväylä Koivusaaren kohdalla	Lauttasaari	11,7	2019-2027	0,8	4,0	4,0
Tiehankkeiden suunnittelu	Eri kaupunginosia	4,3	2023-2034	0,3	0,3	0,3
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet					0,5	0,3

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Hankkeet yhteensä 8 03 03				2,1	9,2	19,1

Liite 7 Puistojen ja liikunta-alueiden rakentamishjelma vuosiksi 2025-2027 (Vähintään 1,0 milj. euron hankkeet)

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
8 04 PUISTOT JA LIIKUNTA-ALUEET						
8 04 01 Puistot ja liikunta-alueet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi				45,4	43,4	40,7
8 04 01 01 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus				27,4	27,4	25,7
Uudet puistot						
Eteläinen suurpiiri						
Sigurd Frosteruksen puisto	Etu-Töölö	4,5	2022-2026	0	2,5	2,0
Vasikkasaaren puistot	Suomenlinna	1,6	2024-2034	0,1	0,1	0
Vasikkasaaren raitit ja vesihuolto	Suomenlinna	3,4	2025-2034	0,1	0,1	0
Siltavuorenranta, Kirjanpuisto	Kruunuhaka	2,0	2025-2030	0,1	0	0
Läntinen suurpiiri						
Haaganpuronlehto	Ruskeasuo	2,2	2020-2029	1,0	0,2	0
Keskinen suurpiiri						
Merihaanpuisto	Sörnäinen	1,5	2024-2029	0,1	0	0
Kumpulanpuron eteläosan peruskorjaus	Toukola	1,0	2024-2027	0,1	1,0	0
Toukolan rantapuisto, Hermannin rantatien reuna	Toukola	2,0	2024-2026	1,0	0	0
Hospitaalipuisto	Koskela	2,2	2017-2028	0	0,7	1,5
Rohtotarha	Koskela	1,5	2017-2026	0,1	0,3	0
Pohjoinen suurpiiri						
Maexmontanipuisto	Oulunkylä	1,5	2025-2027	0,1	1,3	0,1
Tuomarinkylän kartanon puisto	Tuomarinkylä	1,0	2025-2027	0,1	0,4	0,6
Tuomarinkyläntie	Tuomarinkylä	1,2	2025-2028	0,1	0	0,3

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Koillinen suurpiiri						
Pihlajistonkallion puistot	Viikki	1,6	2027-2030	0	0	0,1
Maarianmaanpuisto	Viikki	2,0	2024-2026	0,3	0,2	0
Pukinmäenrannan asemakaavan puistot	Pukinmäki	2,2	2026-2030	0	0,1	0,1
Maatullin monitoimitalon ympäristön puistot	Suutarila	1,1	2024-2025	1,0	0	0
Kaakkoinen suurpiiri						
Asentajanpuisto, sis. leikkipaikan	Herttoniemi	1,0	2024-2028	0,1	0,5	0,3
Vartiosaaren silta	Vartiosaari	4,0	2025-2028	0	0,5	2,0
Itäinen suurpiiri						
Leikkipuisto Rusettipuisto	Vartiokylä	1,0	2025-2027	0,1	0,5	0,4
Mosaikkipuisto	Vuosaari	1,0	2024-2026	0,3	0,6	0
Puistojen peruskorjaus						
Eteläinen suurpiiri						
Kaisaniemenpuisto ja Varsapuistikko	Kluuvi	18,7	2019-2028	4,4	3,8	3,4
Esplanadin puiston puiden toimenpiteet	Kaartinkaupunki	1,2	2024-2031	0	0,1	0,1
Merikasarmipuisto	Katajanokka	1,0	2023-2027	0,1	0,5	0,3
Tove Janssonin puisto	Katajanokka	1,6	2022-2025	1,5	0	0
Hesperian puisto ja Hakasalmenpuisto	Etu-Töölö	4,5	2022-2029	0	1,9	1,0
Hesperian esplanadi (Mannerheimintie- Runeberginkatu)	Etu-Töölö	1,5	2024-2028	0,1	0,1	1,0
Hesperian esplanadi (Runebergink.- Taivallahti), leikkipuisto Taivallahti	Etu-Töölö	2,0	2024-2028	0,1	0,1	1,0
Sibeliuksen puisto	Taka-Töölö	5,0	2019-2026	0	0,8	0
Hevosenkänkäpuisto	Lauttasaari	1,2	2024-2026	0,6	0,6	0
Ruukinlahdenpuiston länsiosa	Lauttasaari	1,0	2022-2025	0,5	0	0
Läntinen suurpiiri						
Leikkipuisto Viiri ja Tilkanniitty	Haaga	1,9	2023-2025	1,7	0	0

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Strömbergin puisto ja Puropuistikko	Pitäjänmäki	1,8	2021-2025	1,2	0	0
Keskinen suurpiiri						
Pengerpuisto	Kallio	2,0	2024-2026	0,5	1,5	0
Tokoinranta	Kallio	3,0	2024-2027	0,3	0,5	1,5
Alppipuisto eteläinen	Alppiharju	1,0	2026-2027	0	0,1	0,9
Leikkipuisto Sanna	Pasila	1,5	2022-2025	0,3	0	0
Leikkipuisto Vallila	Vallila	1,5	2027-2028	0	0	0,1
Leikkipuisto Intia	Kumpula	1,5	2025-2026	0,1	1,5	0
Leikkipuisto Kimmo	Käpylä	1,5	2024-2028	0,2	0,2	0,1
Pohjoinen suurpiiri						
Leikkipuisto Torpparinmäki	Tuomarinkylä	1,6	2025-2027	0,1	0,5	1,0
Koillinen suurpiiri						
Jalopeuran leikkipaikka	Suutarila	1,0	2025-2027	0,1	1,0	0,2
Kaakkoinen suurpiiri						
Mustikkamaan hoito- ja kehittämissuunnitelman toimenpiteet	Mustikkamaa-Korkeasaari	1,1	2024-2025	0,4	0	0
Eugen Schaumanin puisto, sis. leikkipaikan	Kulosaari	1,4	2025-2027	0,1	0,5	0,7
Itäinen suurpiiri						
Pohjoinen lähikeskus	Vuosaari					
Ilveskorvenpuisto sis. leikkipaikka	Vuosaari	1,5	2025-2026	0,8	0,5	0
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet				9,6	4,2	7,0
8 04 01 02 Liikuntapaikat ja ulkoilalueet				18,0	16,0	15,0
Uudet liikuntapaikat ja ulkoilalueet						

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Haagan liikuntapuisto	Haaga	6,0	2026-2029	0	1,0	1,0
Vuosaaren tekojäärata, Heteniitynkenttä	Vuosaari	4,7	2023-2026	3,0	1,6	0
Uudet liikuntapaikat ja kentät						
Uudet lähiliikuntapaikat sis. ulkokuntoilupaikat (lähiliikuntaohjelma)	Eri kaupunginosia	9,3	2026-2034	0	0,8	0,5
Uudet pienpelikentät	Eri kaupunginosia	7,8	2026-2034	0	0,3	0
Uudet venesatamat, vesiliikennelaiturit ja -väylät						
Tolkkinen, veneiden talvisäilytysalue	Tolkkinen	2,7	2026-2028	0	0,1	2,0
Vuosaarenlahden venesataman laajennus (edellyttää maatäyttöä, kytkös tolkkisiin)	Vuosaari	3,1	2025-2027	0,1	1,4	1,6
Liikunta- ja ulkoilun alueiden peruskorjaus						
Ilmoitustaulut, opasteet: Liikuntapuistot	Eri kaupunginosia	1,6	2023-2027	0,5	0,5	0,5
Rastilan leirintäalue	Vuosaari	1,9	2023-2032	0,1	0,1	0
Ulkovalaistuksen peruskorjaus	Eri kaupunginosia	6,0	2024-2034	0,5	0,5	0
Laiturien uusiminen	Eri kaupunginosia	12,9	2024-2034	0,7	0,7	0,7
Vesiliikennelaiturit	Eri kaupunginosia	2,0	2024-2030	0,5	0,5	0,5
Kaunissaari	Sipoo	3,6	2024-2032	0	0	0,1
Pihlajasaaren ulkoilun alueen osakorjaukset	Ulkosaaret	1,2	2024-2033	0	0,1	0
Reittien perusparantaminen	Eri kaupunginosia	2,1	2024-2028	0,5	0,5	0,5
Saaristoinvestoinnit	Eri kaupunginosia	2,6	2024-2030	0,5	0,5	0,5
Herttoniemen liikuntapuiston perusparannus	Herttoniemi	5,3	2024-2027	1,9	1,5	0,7
Meilahden liikuntapuiston peruskorjaus	Meilahti	1,5	2027-2027	0	0	1,5
Mustikkamaan liikuntapuiston perusparannus	Mustikkamaa-Korkeasaari	5,9	2023-2028	1,4	1,4	1,3
Oulunkylän liikuntapuiston tekojääradan peruskorjaus	Oulunkylä	2,5	2023-2025	1,5	0	0
Uimastadionin alueen peruskorjaus	Taka-Töölö	1,5	2024-2026	0,8	0	0
Viikinkentän perusparannus	Viikki	1,5	2024-2025	1,5	0	0
Tekonurmikenttien peruskorjaus	Eri kaupunginosia	14,9	2024-2034	0	1,2	1,2
Ulkokuntoilun alueiden peruskorjaus erillisen suunnitelman mukaan	Eri kaupunginosia	11,6	2024-2034	0,2	1,0	0,5
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet				4,3	2,3	1,9

Liite 8 Projektialueiden infrakentämishjelma vuosiksi 2025-2027 (Vähintään 1,0 milj. euron hankkeet)

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
8 08 PROJEKTIALUEIDEN INFRARAKENTAMINEN, kaupunginhallituksen käytettäväksi						
8 08 01 Esirakentaminen						
Hernesaaren pudotustiivistys	Länsisatama	10,0	2020-2034	0	0	2,0
Itäranta alue 3 (täyttöalueen kainalo)	Länsisatama	4,5	2020-2027	0	2,5	2,0
Itäranta alue 4 (Löylyn edusta)	Länsisatama	2,5	2020-2025	0,5	0	0
Katualueiden esirakentaminen, tasokorotukset ja -leikkaukset	Länsisatama	10,5	2020-2034	0	0	0,5
AK 2 Rantaluiska, louheverhous Tritonipuistoon, puiston täytöt	Länsisatama	1,4	2020-2028	0	0	1,0
AK 5 Ahdinallas, aallonsuojaurakenteet, painopenger	Länsisatama	2,2	2023-2025	2,0	0	0
AK 5 Atlantinsillan tukiseinä	Länsisatama	1,0	2024-2025	0,5	0	0
AK 5 Valtamerilaituri, rantarakenteet	Länsisatama	16,0	2024-2029	2,2	0	0
AK 6 Melkinlaituri rantarakenteet	Länsisatama	5,0	2020-2026	3,0	2,0	0
AK 6 Melkinlaituri, aallonsuojaurakenne ja loivennustäyttö	Länsisatama	2,3	2020-2027	0	1,1	1,1
Jätkäsaaren pudotustiivistykset	Länsisatama	1,8	2020-2027	0,5	1,0	0,3
Hernesaaren logistiikkajärjestelyt	Länsisatama	1,0	2020-2034	0,1	0,1	0,1
Hernesaaren välivarastointialueet	Länsisatama	10,0	2020-2034	1,0	1,0	1,0
Jätkäsaaren logistiikkajärjestelyt	Länsisatama	2,1	2020-2034	0,2	0,2	0,2
Bunkkerin purku	Länsisatama	6,0	2023-2025	3,0	0	0
Projektialueen geotekniset tutkimukset ja selvitykset	Kalasadama	5,3	2024-2033	0,5	0,5	0,5
Hanasaaren asemakaava-alue	Kalasadama	52,5	2024-2033	0,5	7,0	8,0
Pima Hanasaari tutkimukset ja kunnostus	Kalasadama	21,7	2024-2033	1,0	3,0	3,0
Hermanninrannan geotekninen esirakentaminen	Kalasadama	51,0	2023-2028	5,2	13,0	8,2
Hermannin rantapuiston esirakentaminen	Kalasadama	10,0	2026-2032	0	1,5	1,5
Pima Hermannin rantapuisto	Kalasadama	1,2	2026-2031	0	0,2	0,2
Pima Hermanninranta	Kalasadama	13,5	2024-2028	4,5	3,0	3,0
Pima Kyläsaari	Kalasadama	11,5	2024-2033	0,3	0,3	0,3
Hanasaaren välivarastointikenttä	Kalasadama	1,0	2024-2025	0,5	0	0

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Alue 2b (Nihdinlaituri keskiosa, Manttelimiehenkuja)	Kalasadama	5,7	2025-2025	5,0	0	0
Alue 3a (Nihdinlaituri, Tihtaalinkatu, Tihtaalinpuisto osa 1 itä)	Kalasadama	3,5	2026-2026	0	3,5	0
Alue 3b (Satamamestarinlaituri, Tihtaalinpuisto osa 2 länsi)	Kalasadama	4,8	2025-2025	4,0	0	0
Alue 4 (Tihtaalinpuisto osa 3 etelä)	Kalasadama	15,8	2026-2027	0	5,6	10,2
10671 viereiset alueet	Kalasadama	4,0	2027-2027	0	0	4,0
Nihdin rakentaminen osa 3	Kalasadama	6,0	2024-2025	2,0	0	0
Pima Nihti muu	Kalasadama	1,1	2024-2028	0,4	0,2	0,1
Kaasutehtaankenttä ja Kaasutehtaankatu esirakentaminen	Kalasadama	1,5	2024-2025	1,0	0	0
Suvilahden tapahtumakenttä, Kaasutehtaankatu ja kortteli pima	Kalasadama	1,6	2024-2025	0,8	0	0
Hermanninrannan rantarakenne	Kalasadama	5,0	2025-2025	5,0	0	0
Optioalue	Kalasadama	4,7	2024-2025	2,0	0	0
Haakoninlahti 2, länsirannan eteläosa	Kruunuvuorenranta	3,4	2027-2029	0	0	1,0
Haakoninlahti 2, merellinen keskus	Kruunuvuorenranta	5,1	2024-2028	0,2	0	2,0
Koirasaarten kanavarakenteet, rantojen eroosiosuojaukset ym.	Kruunuvuorenranta	4,7	2024-2028	1,0	0	1,0
Koirasaarten venesatama	Kruunuvuorenranta	3,5	2024-2028	1,6	0	0
Kruunuvuori, länsirannan pohjoisosa	Kruunuvuorenranta	5,5	2024-2026	2,0	2,5	0
Massojen kierrätys ja muu esirakentaminen	Kruunuvuorenranta	1,5	2024-2026	0,5	0,5	0
Rakentamislogistiikka	Kruunuvuorenranta	1,0	2024-2033	0,1	0,1	0,1
Laajasalontien bulevardisointi pohjoisosa	Kruunuvuorenranta	2,3	2025-2026	0,2	2,0	0
Yliskylänlahti esirakentaminen	Kruunuvuorenranta	7,3	2026-2029	0	0,3	2,1
Eckerönpuiston massanvaihto ja hulevesirakenteet	Pasila	2,0	2020-2028	0	0	1,8
Pystyeristysseinä ja väliaikaiset ponttiseinät	Pasila	1,2	2020-2027	0,4	0,2	0
Pilaantuneen maan kunnostukset	Pasila	21,0	2023-2027	7,0	7,0	0
Akk49	Pasila	3,0	2024-2026	1,5	0,9	0
Ratapiahakortteleiden imeytysrakenteet	Pasila	2,9	2018-2028	1,1	0,6	1,0
Ratapiahakortteleiden yhteiskäyttötunneli	Pasila	1,1	2023-2027	0	0,1	1,2
Savonkadun ympäristön esirakentaminen	Pasila	4,0	2024-2026	2,0	2,0	0
Koivusaaren esirakentaminen	Uudet projektialueet	42,5	2024-2030	0,9	4,0	4,8
Puotilanrannan esirakentaminen	Uudet projektialueet	102,2	2024-2034	0,1	0	0,2
Kiitotien korttelit	Malminkenttä	40,3	2027-2031	0	0	4,0
Lentoasemanpuiston hulevesirakenteet ja vesihuolto	Malminkenttä	7,0	2027-2033	0	0	1,0

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Lentoasemanpuiston pohjarakentaminen	Malminkenttä	18,0	2026-2033	0	1,8	1,8
Lentoasemakorttelit 1 'Brommankorttelit'	Malminkenttä	3,7	2024-2031	0,2	1,0	0,5
Lentoasemakorttelit 2 'Tempelhofinkorttelit'	Malminkenttä	1,3	2023-2034	0,1	0,5	0,3
Lentoasemakorttelit 4 'Ilmailukorttelit'	Malminkenttä	1,3	2023-2030	0	0	0,4
Tilapäinen lumenvastaanottoaikka	Malminkenttä	10,0	2025-2026	6,3	1,5	0
Logistiikkakoordinaattori	Malminkenttä	3,0	2024-2033	0,3	0,3	0,3
Nallenrinne 1 korttelit 38258 ja 38241	Malminkenttä	1,7	2024-2026	1,0	0,2	0
Nallenrinne 2 korttelit 38255 ja 38237	Malminkenttä	2,0	2020-2030	0	1,2	0,6
Nallenrinne 3 korttelit 38236, 38238 ja 38257	Malminkenttä	2,0	2020-2030	0	1,2	0,6
Nallenrinne ja lentoasemankorttelit	Malminkenttä	1,0	2024-2028	0,2	0,2	0,2
Esirakentamisen koerakenteet	Malminkenttä	1,0	2024-2026	0,3	0,3	0
Esirakentamisen, vesienhallinta- ja kiertotalousratkaisujen asiantuntijatyöt	Malminkenttä	8,8	2024-2034	0,5	0,5	0,5
Logistiikka-alue (pintamaiden kierrätys ym.)	Malminkenttä	1,5	2024-2028	0	0	0,6
Pima-Hankkeiden suunnittelu ja toteutus	Malminkenttä	1,0	2024-2033	0,1	0,1	0,1
Pohjatutkimukset	Malminkenttä	7,0	2024-2033	0,6	0,6	0,6
Lentokentänojan siirto	Malminkenttä	7,0	2026-2028	0	0,6	4,1
Sunnuntaikorttelit	Malminkenttä	33,7	2024-2030	0	3,4	3,8
Jalankulku ja pyöräily-yhteydet	Malminkenttä	1,0	2024-2033	0,1	0,1	0,1
Väliaikainen virkistysverkosto ja -palvelut	Malminkenttä	5,0	2024-2033	0,5	0,5	0,5
Asunto- ja toimitila-alueiden edellyttämä esirakentaminen	Läntinen bulevardikaupunki	22,6	2024-2033	0,3	1,0	1,0
Huopalahdentien asemakaava-alueen esirakentaminen	Läntinen bulevardikaupunki	12,0	2026-2031	0	1,0	1,6
Vihdintien ja Haagan ympyrän asemakaava-alueen esirakentaminen	Läntinen bulevardikaupunki	12,7	2024-2031	0,5	3,0	3,0
Sähköverkon muutokset	Läntinen bulevardikaupunki	48,3	2024-2029	8,7	10,4	8,4
Makasiinilaituri ja Pakkahuoneenlaituri	Makasiiniranta	89,9	2023-2034	8,5	18,0	15,5
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet				0,9	2,7	2,3
Hankkeet yhteensä 8 08 01				93,4	116,0	114,2
8 08 02 Kadut						

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Bermudankolmio	Länsisatama	1,0	2020-2027	0	0	1,0
Panamankatu etelä	Länsisatama	1,5	2020-2031	0	1,0	0
Panamanranta, Saukonkanava	Länsisatama	4,5	2020-2030	4,0	0	0
Panamaranta katu pohjoinen	Länsisatama	1,2	2020-2029	0	0,5	0,2
Pienvenesatama Saukonallas	Länsisatama	7,2	2024-2029	0,2	0	3,0
Saukonlaituri ranta ja katu välillä Tritoninpuisto-Panamanranta	Länsisatama	4,4	2020-2030	0	2,9	0
Saukontori	Länsisatama	1,1	2024-2028	0,1	0	0
Gibraltarinaukio	Länsisatama	1,3	2020-2027	0,1	0	1,2
Melkinlaituri ja Kirjon edusta	Länsisatama	4,5	2024-2030	0,2	0	0
Tyynenmerenkatu	Länsisatama	1,5	2020-2027	0	0	0,5
Valtamerilaituri	Länsisatama	3,6	2024-2030	0,1	0	0
Barbadoksenkatu ja rantarakenne	Länsisatama	4,4	2024-2029	1,5	1,8	0,4
Melkinlaituri	Länsisatama	1,1	2020-2027	0	0,8	0,3
Neptunuksenkatu	Länsisatama	1,5	2024-2029	0,8	0,2	0
Suunnittelu Hernesaaren kadut	Länsisatama	4,8	2027-2035	0	0	0,9
Itämerentori	Länsisatama	3,5	2024-2028	0	0,5	1,8
Lepakonaukio	Länsisatama	1,6	2024-2028	0	0,4	0,6
Satamatunnelin vaikutukset	Länsisatama	60,0	2020-2032	0	5,0	5,0
Hietalahdenlaituri, rantarakenne	Länsisatama	3,0	2020-2026	2,0	0,5	0
Munkkisaarenkatu, porrasyhteys	Länsisatama	1,1	2024-2027	0	0,8	0,3
Pistolaiturin peruskorjaus	Länsisatama	10,0	2022-2027	0	8,0	2,0
Länsisataman keskeneräisten katujen hoito	Länsisatama	2,2	2024-2034	0,2	0,2	0,2
Määrittelemättömät pienet kohteet	Länsisatama	4,0	2024-2034	0,5	0,5	0,5
Hanasaaren kadut	Kalasadama	22,7	2026-2033	0	2,8	1,9
Hanasaaren rantarakenteet, yläosat	Kalasadama	20,0	2027-2031	0	0	3,0
Hiilisatamansilta	Kalasadama	4,0	2027-2028	0	0	2,0
Hermanninrannan kadut ja rantarakenteet	Kalasadama	8,5	2022-2031	0,5	1,0	1,0
Englantilaisaukio eteläosa	Kalasadama	1,6	2027-2027	0	0	1,6
10680 ja 10671 viereiset alueet (pinnat + muurien yläosa)	Kalasadama	1,8	2027-2030	0	0	0,8
Katujen viimeistelyt eteläosa	Kalasadama	4,5	2025-2030	0,7	0,6	0,8
Katujen viimeistelyt pohjoisosa	Kalasadama	3,6	2024-2027	0,2	1,4	1,4

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Nihti rakentaminen, osa 3, alue 1a, 1b, 2a	Kalasadama	1,9	2024-2025	0,5	0	0
Rantamuurin yläosat	Kalasadama	3,0	2026-2029	0	0,9	0,8
Kalasadaman logistiikka	Kalasadama	1,8	2020-2030	0,3	0,3	0,3
Kaasutehtaankatu ja Koksikadun muutokset	Kalasadama	1,7	2022-2026	1,3	0,4	0
Kalasadamankuja	Kalasadama	1,0	2027-2027	0	0	1,0
Katujen viimeistelyt	Kalasadama	1,9	2024-2028	0,9	0,4	0,4
Venesataman kohdan rantarakenteet Hermanninrannan kohta	Kalasadama	1,0	2020-2026	1,0	0	0
Länsirannan öljynlastauslaiturin korjaus	Kruunuvuorenranta	1,5	2024-2025	1,3	0	0
Linnanrakentajantie	Kruunuvuorenranta	23,0	2021-2027	5,3	9,5	6,2
Haakoninlahdenkatu v. Stansvikin rantakatu - Laivakoirankatu	Kruunuvuorenranta	1,5	2020-2026	0,6	0	0
Koiraluodonlaituri	Kruunuvuorenranta	2,9	2021-2030	0	1,5	1,0
Laivakoirankatu	Kruunuvuorenranta	1,3	2021-2027	1,3	0	0
Länsirannan Haakoninlahdenlaituri	Kruunuvuorenranta	1,5	2024-2027	0,4	1,0	0
Stansvikintie ja pysäköintialueet	Kruunuvuorenranta	3,5	2025-2030	0,7	1,5	0
Stansvikinkallionkatu	Kruunuvuorenranta	4,9	2024-2030	1,5	0,2	0
Herttoniemensalmen silta p	Kruunuvuorenranta	8,0	2025-2029	0,3	0,3	2,0
Laajasalontien pohjoisosan bulevardisointi	Kruunuvuorenranta	26,6	2025-2030	0,3	0	5,3
Yliskylänlahden alueen kadut	Kruunuvuorenranta	10,6	2025-2032	0,3	0,3	0
Veturitallinkuja	Pasila	1,7	2024-2027	0	0,5	1,0
Alueen koordinointi	Pasila	5,0	2024-2033	0,5	0,5	0,5
Ratapihakorttelit kt-viimeistelyt	Pasila	1,6	2016-2030	0	0	0,4
Akk49	Pasila	2,0	2024-2026	0,8	1,0	0
Televisiokatu (Studioaukio - Televisioaukio)	Pasila	2,0	2024-2027	0,1	1,0	0,8
EPP Eckerönpolku	Pasila	1,4	2020-2028	0	0	1,2
EPP Filatelistinkatu	Pasila	2,7	2020-2028	0	1,0	1,0
EPP Filatelistinpolku	Pasila	3,0	2020-2028	0	0	2,6
EPP Kustinpolku	Pasila	2,6	2020-2028	0,5	1,0	0,4
EPP Postiljooninkatu	Pasila	7,5	2024-2028	5,0	0,9	0
EPP Postiljooninkuja	Pasila	1,0	2020-2028	0	0	1,0
EPP Sähkekatu	Pasila	10,0	2020-2028	0	0	6,0
EPP Sähkesilta	Pasila	3,5	2020-2028	0	0	3,0

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Metsäläntien UV8	Pasila	1,5	2016-2026	0,5	0,5	0,5
Postipuiston kt-viimeistelyt	Pasila	3,0	2024-2029	0,5	0,3	0,3
Veturitien alikulku ja baanin jatke	Pasila	1,1	2024-2025	1,0	0	0
Savonkadun katu- ja kunnallistekniikka	Pasila	14,2	2024-2030	0,2	0	0
Perhosenkierto	Kuninkaankolmio	1,2	2015-2027	0	0	1,0
Kuninkaantammentie	Kuninkaankolmio	2,3	2022-2025	0,8	0	0
Vedenkierto	Kuninkaankolmio	1,5	2018-2027	0	0	1,5
Kuninkaantammenaukio	Kuninkaankolmio	1,2	2016-2026	0,6	0,6	0
Kuninkaantammenkierto	Kuninkaankolmio	1,2	2014-2028	0,3	0	0
Koivusaaren kadut	Uudet projektialueet	21,5	2024-2034	0,5	1,0	1,5
Kiitotienkorttelit	Malminkenttä	10,2	2027-2033	0	0	0,5
Brommankatu	Malminkenttä	1,1	2024-2031	0,4	0	0
Tattariharjuntie välillä Ilmasillantie - Tempelhofinkatu	Malminkenttä	3,6	2024-2030	0,4	0	0
Tempelhofinkatu	Malminkenttä	1,4	2024-2032	0	0,3	0,3
Lentoasemanrakennukset, katuaukio	Malminkenttä	2,1	2024-2030	0,1	0	0
Ilmasillantie välillä Tattariharjuntie - Nallenrinteenpuisto	Malminkenttä	3,6	2020-2031	0,4	1,1	0
Tattariharjuntie välillä Valuraudantie - Ilmasillantie	Malminkenttä	4,5	2024-2028	0,5	0	0
Pikitehtaankatu	Malminkenttä	4,3	2026-2032	0	0,4	0
Pitäjänmäen sähköaseman alue	Läntinen bulevardikaupunki	4,0	2024-2027	1,0	1,0	0,5
Turunväylän ja Huopalahdentien liittymäalue	Läntinen bulevardikaupunki	9,4	2023-2028	0,3	2,6	2,5
Läntisen bulevardikaupungin tonttikadut	Läntinen bulevardikaupunki	32,0	2025-2033	0,7	2,0	2,0
Makasiiniranta	Makasiiniranta	52,0	2026-2035	0	1,0	1,0
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet				3,2	3,8	4,6
Hankkeet yhteensä 8 08 02				45,4	65,7	81,5
8 08 03 Puistot ja liikunta-alueet						
Hyväntoivonpuisto "taskupuisto"	Länsisatama	1,5	2024-2027	0	0,6	0,9
Hyväntoivonpuisto etelän pohjoisosa	Länsisatama	1,1	2024-2027	0,1	0,5	0,3

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Neptunuksenpuisto	Länsisatama	1,4	2024-2028	0,3	0	0
Tritoninpuisto	Länsisatama	1,5	2020-2030	0	0	0,3
Tulimaanpuisto	Länsisatama	1,4	2024-2027	0	0,8	0,3
Puistojen takuuhoito	Länsisatama	2,8	2024-2034	0,3	0,3	0,3
Kellosaarenpuisto	Länsisatama	2,6	2025-2027	0,1	2,0	0,5
Skeittiparkki	Kalasadama	1,2	2026-2027	0	0,2	1,0
Hermannin rantapuisto	Kalasadama	7,3	2025-2033	0,3	0,1	0,1
Kertosäkeenpuisto ja Iskelmäpuisto	Kalasadama	2,7	2022-2030	0	0,1	0,3
Kaasutehtaankenttä	Kalasadama	3,5	2024-2026	1,5	1,3	0
Haakoninlahdenpuiston eteläosa (leikkipuisto)	Kruunuvuorenranta	1,7	2024-2026	0,8	0,5	0
Koirasaarten LV-alue	Kruunuvuorenranta	2,3	2027-2029	0	0	0,3
Kruunuvuoren puistoalueen kalusteet, opasteet, jne.	Kruunuvuorenranta	1,0	2024-2032	0,2	0	0
Stansvikin kartanoalueen korjaukset ja perusparannus	Kruunuvuorenranta	3,2	2024-2030	0,3	0,5	0,5
Stansvikinrannan esteetön uimaranta	Kruunuvuorenranta	1,4	2024-2027	0	0,3	0,5
Halkopiipunkallio	Pasila	2,0	2018-2026	0	0,6	0,5
Höyrypuisto	Pasila	1,3	2018-2028	0	0	0,5
Ellen Thesleffin puisto	Kuninkaankolmio	4,0	2022-2026	0	0,3	0
Koivusaaren puistot	Uudet projektialueet	9,2	2026-2034	0	0,1	0,1
Lentoasemanpuisto	Malminkenttä	14,0	2024-2030	0,7	0	2,8
Nallenrinteenpuisto	Malminkenttä	3,0	2024-2029	0	0,7	0,7
Longinojanpuisto	Malminkenttä	5,8	2026-2032	0	0,3	0
Sunnuntainiitty	Malminkenttä	5,8	2026-2033	0	0,3	0
Läntisen bulevardikaupungin puistot ja liikuntapaikat	Läntinen bulevardikaupunki	7,5	2025-2034	0	0	0,3
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet				1,2	0,9	1,9
Hankkeet yhteensä 8 08 03				5,8	10,4	12,1

Liite 9 Kaupunkiudistusalueiden ja suurten liikennehankkeiden rakentamishjelma vuosiksi 2025–2027 (Vähintään 1,0 milj. euron hankkeet)

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
8 09 KAUPUNKIUDISTUS, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi						
8 09 01 Malminkartano-Kannelmäki						
Esirakentaminen						
Kohdentamattomat rakentamiskelpoisuustyöt	Kaarela	4,7	2022-2034	0,1	0,5	0,5
Kadut						
Halsuantien ja Vetelintien alue	Kaarela	2,9	2016-2032	0,1	0,3	0
Malminkartanon keskiosa	Kaarela	1,4	2027-2030	0	0	0,1
Malminkartanon sydän	Kaarela	1,1	2026-2031	0	0,1	0,1
Malminkartanontie ja Kartanonkaari	Kaarela	6,7	2027-2031	0	0	0,3
Pihkatien alue	Kaarela	6,0	2022-2029	1,6	0,7	0,9
Puistot						
Malminkartanonhuippu	Kaarela	3,2	2024-2027	0,3	2,0	0,7
Malminkartanon sydän	Kaarela	3,0	2026-2029	0	0,2	1,5
Pihkatien alue	Kaarela	1,4	2022-2029	0	0,9	0
Antinniitynpuisto	Kaarela	1,1	2024-2027	0,1	0,6	0,4
Kartanonhaan skeittipaikka	Kaarela	2,0	2025-2027	0,1	1,0	0,9
Von Glanin puisto	Kaarela	1,1	2027-2029	0,1	0	0,1
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet				2,1	0,7	1,1
Hankkeet yhteensä 8 09 01				4,5	7,0	6,6
8 09 02 Malmi						

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Esirakentaminen						
HSY:n runkojohdon siirto 38223	Malmi	1,0	2024-2026	0,5	0,1	0
Pikitehtaan korttelit	Malmi	5,1	2024-2027	2,0	1,0	1,0
Sepänmäen alue	Malmi	1,0	2025-2028	0,1	0,3	1,0
Kadut						
Malmin palveluhankkeet	Malmi	3,0	2025-2033	0,1	0,1	0,6
Pikitehtaan korttelit	Malmi	3,0	2024-2031	1,0	1,0	0,6
Sepänmäen alue	Malmi	3,9	2025-2030	0,1	1,0	2,5
Vanha Helsingintien alue	Malmi	2,8	2018-2030	0,3	0	0
Kaupparaitti välillä Viljatie-Kauppakaarre	Malmi	1,0	2024-2026	0,1	0,8	0
Ylä-Malmin torin peruskorjaus	Malmi	2,0	2023-2026	1,1	0,9	0
Puistot ja liikunta-alueet						
Liito-orava kompensaatiot	Malmi	1,0	2024-2025	0,4	0	0
Longinojanpuisto	Malmi	2,0	2020-2026	0	0	0
Malmin koulukampus/Laidunpuisto	Malmi	1,0	2025-2027	0	0,1	0,5
Ala-Malmin puiston peruskorjaus	Malmi	1,5	2024-2026	0,8	0,6	0
Leikkipuisto Filpus	Malmi	1,0	2020-2026	0	0	0
Ala-Malmin liikuntapuiston peruskorjaus ja laajennus	Malmi	4,5	2024-2027	0,5	1,6	0,6
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet				0,1	0	0
Hankkeet yhteensä 8 09 02				7,1	7,5	6,8
8 09 03 Mellunkylä						
Esirakentaminen						
Bredbacka, Länsimäentien eteläosan asemakaavan aloitus	Mellunkylä	17,6	2026-2030	0	0,1	0,5
Ojapuiston liikuntapuiston esirakentaminen	Mellunkylä	1,0	2024-2025	0,5	0	0
Johtosiirrot ja geotekninen esirakentaminen	Mellunkylä	3,8	2025-2028	1,3	0,2	1,3
Rakennusten purut	Mellunkylä	2,8	2024-2034	0,1	0,4	1,3

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
Kadut						
Vantaan ratikka	Mellunkylä	10,0	2022-2028	1,0	1,6	2,0
Bredbacka, Länsimäentien eteläosan asemakaavan aloitus	Mellunkylä	15,9	2027-2031	0	0	0,4
Lallukantien alue	Mellunkylä	1,2	2016-2025	0,3	0	0
Ounasvaarantie 2, Pallaksentie 1	Mellunkylä	1,0	2022-2028	0	0,4	0,1
Voimalaitoskorttelit	Mellunkylä	2,8	2012-2026	1,0	0	0
Puistot ja liikunta-alueet						
Bredbackan puistot	Mellunkylä	3,5	2027-2031	0	0	0,2
Ojapuiston liikuntapuisto	Mellunkylä	2,0	2019-2027	0,6	1,2	0,8
Kivikon liikuntapuisto	Mellunkylä	16,3	2024-2032	0,8	1,8	0
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet				1,3	0	0,3
Hankkeet yhteensä 8 09 03				6,9	5,7	6,9
8 09 04 Meri-Rastila						
Esirakentaminen						
Korttelitalo Merirasti, purku	Vuosaari	1,0	2025-2026	0,1	0,9	0
Kadut						
Meri-Rastilan itäosa	Vuosaari	7,0	2024-2031	0,6	0	1,0
Meri-Rastilan länsiosa	Vuosaari	17,6	2023-2030	1,2	1,5	4,0
Puistot ja liikunta-alueet						
Haruspuisto	Vuosaari	5,0	2023-2027	1,1	2,4	0,7
Muut alle 1 milj. euron investointihankkeet				0	0,5	0
Hankkeet yhteensä 8 09 04				3,0	5,3	5,7

Kohde	Sijainti	Rakentamis- kustannukset milj. €	Suunnittelun ja rakentamisen ajoitus	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €
8 10 SUURET LIIKENNEHANKKEET, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi						
8 10 01 Kruunusillat						
Perushanke	Eri kaupunginosia	78,6	2024-2031	8,1	4,1	0,2
Liittyvä esirakentaminen	Eri kaupunginosia	64,4	2024-2031	14,0	5,3	11,4
Liittyvät kadut ja liikenneväylät	Eri kaupunginosia	111,1	2024-2031	16,2	8,2	0,5
Hankkeet yhteensä 8 10 01				38,3	17,6	12,1
8 10 02 Kalasatamasta Pasilaan raitiotie						
Jälkivastuuajan kustannukset	Eri kaupunginosia	1,3	2024-2029	0,4	0,3	0,2
Hankkeet yhteensä 8 10 02				0,4	0,3	0,2
8 10 03 Sörnäistentunneli						
Sörnäistentunnelin jatko	Eri kaupunginosia	177,0	2024-2034	3,0	2,0	0
Hankkeet yhteensä 8 10 03				3,0	2,0	0
8 10 04 Länsi-Helsingin raitiotie						
Liittyvä esirakentaminen	Eri kaupunginosia	15,0	2024-2032	0	6,3	7,2
Liittyvät kadut ja liikenneväylät	Eri kaupunginosia	113,4	2024-2031	5,0	15,3	18,8
Hankkeet yhteensä 8 10 04				5,0	21,6	26,0

Liite 10 Vuokra- ja osakekohteiden suunnitteilla olevat uudis- ja peruskorjaushankkeet vuosina 2025–2034

Kohde	Toteutusmuoto	Laajuus htm2	Suunniteltu vuokra-aika	Arvioitu pääomavuokra € / vuosi
Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan osake- ja vuokrahankkeet				
Kutomokujan päiväkot	Vuokranhanke -	1 800	2025-2045	361 593
Lpk Kotitorppa ja Torpparinmäki (korvaava uudisrakennus)	Vuokranhanke -	1 750	2025-2045	377 676
Päiväkotitiloja keskustaan, Kaartin Lasaretti	Vuokranhanke -	2 230	2025-2045	612 800
Lpk Kirsikkapuisto- dh Körsbärsdalen	Vuokranhanke -	2 040	2025-2050	477 209
Malminkartanon väistötila	Vuokranhanke -	2 714	2025-2029	0
Länsi-Herttoniemen lpk-lisätila ja Lpk Myllytupa väistötila	Vuokranhanke -	1 000	2025-2035	300 000
Latokartanon peruskoulun lisätilat	Vuokranhanke -	1 000	2025-2035	300 000
Kuvataide- ja Kallion lukion yhteiset tilat taiteiden ja yleisopetukseen	Vuokranhanke -	5 144	2025-2040	1 230 769
Munkkiniemen ja Munkkivuoren ala-asteen koulun liikuntatilat	Vuokranhanke -	1 300	2026-2046	343 568
Päiväkotitiloja Kruununhakaan, UMK	Vuokranhanke -	2 280	2026-2051	649 800
Stadin ammattiopiston Roihupellon kampus	Koy -	39 380	2026-2046	11 368 000
Vallilan ala-aste/Hämeentie 80	Vuokranhanke -	3 600	2026-2056	948 000
Lpk Hertan korvaavat tilat	Vuokranhanke -	1 254	2026-2050	323 651
Varautuminen: Kruunuvuorenrannan palvelutalon väistötilat	Vuokranhanke -	5 200	2026-2031	1 400 000
Kuvataide- ja Kallion lukion vaihe 2	Vuokranhanke -	1 500	2027-2042	400 000
Peruskoulu ja Lpk Pohjois-Pasilaan	Vuokranhanke -	7 252	2027-2047	1 906 556
Jätkäsaaren leikkiapuisto	Vuokranhanke -	175	2028-2043	62 652
Ressun IB-lukio	Vuokranhanke -	3 000	2028-2048	796 681
Päiväkotitiloja Kanavan lisätilat	Vuokranhanke -	2 000	2029-2049	348 548
Oulunkylän uusi koulu	Vuokranhanke -	5 000	2029-2049	1 991 701
Siltamäen uusi korvaava koulu ja päiväkot	Vuokranhanke -	8 000	2029-2059	2 285 714
Vanha Helsingintie peruskoulu ja päiväkot	Vuokranhanke -	12 500	2031-2051	3 286 307
Lpk Käpylinnan korvaava päiväkot	Vuokranhanke -	2 400	2032-2062	664 820
Mellunmäen peruskoulu	Vuokranhanke -	10 000	2035-2055	3 000 000
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan osake- ja vuokrahankkeet				
Puistolankylän liikuntapuiston väistötilapaviljonki	Vuokranhanke -	160	2025-2028	162 500

Kohde	Toteutusmuoto	Laajuus htm2	Suunniteltu vuokra-aika	Arvioitu pääomavuokra € / vuosi
Pukinmäen nuorisotila ja kirjasto	Vuokrahamke -	1 400	2026-2046	418 257
Vuosaaren kulttuurikorttelli	Vuokrahamke -	500	2027-2047	199 170
Narrin näyttämö	Vuokrahamke -	420	2027-2047	119 502
Pasilan nuorisotila	Vuokrahamke -	500	2027-2047	199 170
Jätkäsaaren nuorisotila	Vuokrahamke -	800	2027-2047	68 714
Kirjastoverkon yhteiset palvelut	Vuokrahamke -	3 000	2028-2048	796 681
Kruunuvuorenrannan kirjasto	Vuokrahamke -	300	2029-2049	90 000
Harrastushalli 2.	Vuokrahamke -	1 000	2029-2049	398 340
Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan osake- ja vuokrahamkkeet				
Pelastuslaitoksen Vuosaaren kevytyksikköasema	Vuokrahamke -	500	2025-2030	73 770
Mielenterveyskuntoutujien erityisasuminen, Käpylä		3 000	2025-2035	793 388
Asuntoryhmä E, Verkkosaarenkatu	Heka	1 400	2025-2045	19 917
Vuorensyrjän uusi palvelutalo, Jakomäenpolku 5 (tontti 41200/17)	Heka	4 000	2026-2056	66 482
Pelastuslaitoksen Lauttasaaren kevytyksikköasema	Vuokrahamke -	500	2026-2032	73 973
Itäkeskuksen uusi perhekeskus	Koy -	4 500	2027-2057	1 184 709
Maunulan palvelutalo, Pirjontie (tontit: 28210/3 ja 28209/4)	Heka	2 474	2027-2057	50 000
Koskelan seniorikeskus, uudisrakennus (tontti: 26979/10)	Heka	20 000	2027-2057	365 651
Kehitysvammaisten ryhmäkoti, Mellinintie 8 (tontti: 49090/2)	Heka	819	2027-2047	19 917
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti VII, lapset ja nuoret	Heka	482	2027-2047	9 959
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti I, aikuiset	Heka	790	2027-2047	19 917
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti VI, lapset ja nuoret	Heka	482	2027-2047	9 959
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti II, aikuise	Heka	790	2027-2047	19 917
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti III, aikuiset	Heka	790	2027-2047	19 917
Pelastuslaitoksen Keskustan kevytyksikköasema	Vuokrahamke -	500	2027-2032	73 770
Kehitysvammaisten asuntoryhmä Vuosaarentie 3 (tontti: 54157/1)	Heka	1 200	2027-2047	19 917
Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskus	Koy -	10 680	2027-2047	4 954 357
Laakson yhteissairaala	Koy	118 000	2028-2058	28 919 668
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti VIII, lapset ja nuoret	Heka	482	2028-2048	9 959
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti IX, lapset ja nuoret	Heka	482	2028-2048	9 959
Kustaankartanon seniorikeskus, K-rakennus/lisärakennus	Heka	2 500	2028-2058	29 917
Kustaankartanon seniorikeskus, A-, B- ja C-rakennukset, muutostyö	Heka	8 000	2028-2058	66 482

Kohde	Toteutusmuoto	Laajuus htm2	Suunniteltu vuokra-aika	Arvioitu pääomavuokra € / vuosi
Keskustan seniorikeskus	Heka	15 000	2028-2058	332 410
Kannelmäki-Malminkartanon seniorikeskus	Heka	18 000	2028-2058	349 030
Kontulan Sympis	Vuokrahamke -	300	2029-2039	119 008
Ystävyydenpuiston yhteisväestönsuoja	Koy -	9 400	2029-2059	1 687 313
Pelastuslaitoksen Viikin kevytyksikköasema	Vuokrahamke -	500	2029-2035	73 973
Kustaankartanon seniorikeskus, F-, G- ja H-rakennus, muutostyöt	Koy -	8 000	2030-2059	66 482
Jakomäen lähipalvelupiste	Vuokrahamke -	1 788	2030-2060	470 724
Malmin perhekeskus ja terveys- ja hyvinvointikeskus	Koy -	22 000	2030-2060	7 977 839
Keskisen suurpiirin uusi THK:n ja PK:n palvelupiste	Vuokrahamke -	5 000	2030-2060	1 316 343
Pohjois-Haagan seniorikeskus (tontti 29176/2 ja 4)	Heka	30 000	2030-2060	664 820
Vuosaaren seniorikeskus, uudisrakennus (tontti 54180/14)	Heka	20 000	2030-2060	365 651
Malmin seniorikeskus	Heka	10 000	2030-2060	199 446
Haagan perhekeskus ja terveys- ja hyvinvointikeskus	Koy -	24 000	2031-2061	9 972 299
Laajasalon seniorikeskus	Heka	10 000	2032-2062	199 446
Oulunkylän perhekeskus ja terveys- ja hyvinvointikeskus	Koy -	18 176	2032-2062	5 888 211
Malmin sairaala	Koy -	67 000	2033-2063	24 000 000
Muut osake- ja vuokrahamkkeet				
Pääkaupunkiseuden liikenteen hallintakeskus (PLH)	Vuokrahamke -	230	2024-2039	57 724
Työllisyyspalvelujen Itäkeskuksen toimitalo	Vuokrahamke -	4 500	2025-2040	1 524 862
Talon perusparannus sekä Lpk Ratikan ja Soten tilojen muutos	Heka	2 163	2025-2045	707 801
Englantilaisen koulun uudet tilat	Koy -	6 986	2025-2055	1 995 527
Keskuskeittiön uudet tilat	Koy -	4 500	2027-2057	1 096 953
Hermanninrannan koulu ja päiväkotij ja nuorisotila	Vuokrahamke -	9 400	2028-2048	2 820 000
Rudolf Steiner koulun uudet tilat	Koy -		2028-2058	1 714 238
Malminkartanon sydän (Apollon koulu, ala- ja yläaste, lpk, kirjasto)	Koy -	11 000	2029-2059	2 895 956
Kontulan nuta, kirjasto, soten lähipalvelupiste, Sympis ja kanslian tila	Vuokrahamke -	3 800	2029-2049	1 000 000
Oulunkylän kirjasto, nuorisotalo ja työväenopisto	Koy -	2 500	2030-2050	597 510

Liite 11 Liikenneliikelaitoksen (HKL) investoinnit 2025–2034

Kohde	Kokonaisinvestointi milj. €	Investoinnin ajoitus vuodet	Investointi kustannukset 2025-2034 milj. €	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €	Alustava 2028 milj. €	Alustava 2029 milj. €	Alustava 2030 milj. €	Alustava 2031 milj. €	Alustava 2032 milj. €	Alustava 2033 milj. €	Alustava 2034 milj. €
HKL:N INVESTOINNIT YHTEENSÄ			744,8	74,9	80,1	81,1	113,1	78,1	66,7	66,8	62,9	62,9	58,2
M400 metrojunahankinta	250,0	2024 - 2037	220,5	2,4	5,1	8,0	14,8	29,0	26,3	33,5	33,5	35,3	32,6
Rautatientorin metroaseman perusparannus	81,3	2023 - 2028	81,3	2,2	12,5	29,0	37,6	0	0	0	0	0	0
Metron liikenteenohjauksjärjestelmän uudistaminen	71,2	2020 - 2032	64,9	11,5	8,5	10,6	11,5	9,3	8,9	2,4	2,2	0	0
Herttoniemen metroaseman peruskorjaus	33,0	2030 - 2033	33,0	0	0	0	0	0	4,0	13,0	13,0	3,0	0
HY metroasema pohjoinen sisäänkäynti	33,0	2024 - 2029	33,0	0,5	0,5	3,0	14,5	14,5	0	0	0	0	0
Itäkeskus metroasema ja joukkoliikenneterminaali	20,0	2029 - 2031	20,0	0	0	0	0	2,0	8,0	10,0	0	0	0
Itäkeskus metroasema laituritason ja itäisten sisäänkäyntien perusparannus	16,0	2028 - 2030	16,0	0	0	0	6,0	5,0	5,0	0	0	0	0
Sörnäinen Laituritason talotekniikan ja paloturvallisuuden perusparannus	14,0	2025 - 2027	14,0	0,2	10,9	2,9	0	0	0	0	0	0	0
Metron raidevirtapiirien korvaaminen	15,8	2023 - 2026	11,3	6,7	4,6	0	0	0	0	0	0	0	0
Kampin metroasema TeHyKe - hanke	15,7	2023 - 2026	9,8	6,2	3,6	0	0	0	0	0	0	0	0
Junatien metrosilta U-6457 korjaus	9,4	2024 - 2027	9,4	0,3	8,1	1,0	0	0	0	0	0	0	0
Helsingin yliopiston sähkönsyöttöaseman rakentaminen metrolle	9,0	2024 - 2028	9,0	1,0	2,5	3,0	2,5	0	0	0	0	0	0
Kaivokadun kannen peruskorjaus	9,0	2024 - 2028	9,0	0,1	0,1	3,8	5,0	0	0	0	0	0	0
Kampin metroasema Laituritason ja talotekniikan perusparannus	8,0	2028 - 2029	8,0	0	0	0	4,0	4,0	0	0	0	0	0
M300 peruskunnostus (R-huolto)	7,7	2024 - 2026	7,7	3,9	3,8	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuosaari metroasema peruskorjaus	7,0	2028 - 2029	7,0	0	0	0	1,0	6,0	0	0	0	0	0
Vartiolahden (Vuosaaren) metrosilta U-6472 korjaus	6,4	2024 - 2025	6,4	6,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kontula metron syöttöaseman saneeraus	6,0	2026 - 2028	6,0	0	0,5	2,0	3,5	0	0	0	0	0	0
Kamppi metron syöttöaseman saneeraus	6,0	2024 - 2028	6,0	0,4	2,5	2,5	0,6	0	0	0	0	0	0
Muut investoinnit (alle 5 milj. euron hankkeet yhteensä)			172,5	33,1	16,9	15,3	12,1	8,3	14,5	7,9	14,2	24,6	25,6

Liite 12 Kaupunkiliikenne Oy:n investoinnit 2025–2034

Kohde	Kokonaisinvestointi milj. €	Investoinnin ajoitus vuodet	Investointi kustannukset 2025–2034 milj. €	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €	Alustava 2028 milj. €	Alustava 2029 milj. €	Alustava 2030 milj. €	Alustava 2031 milj. €	Alustava 2032 milj. €	Alustava 2033 milj. €	Alustava 2034 milj. €
KAUPUNKILIIKENNE OY:N INVESTOINNIT YHTEENSÄ			1 517,2	206,3	193,1	179,3	183,0	202,4	236,4	136,0	85,2	52,9	42,6
PALVELUKORVAUSSOPIMUKSEN INVESTOINNIT YHTEENSÄ			878,4	88,7	86,2	90,9	104,6	126,2	104,6	99,3	82,8	52,4	42,6
Uudisinvestoinnit yhteensä			803,9	66,3	80,3	86,4	101,2	122,4	99,6	94,9	73,8	44,0	35,0
Viikki-Malmi pikaraitiotie (ViiMa)	339,2	2023–2033	339,2	2,0	7,7	15,2	35,4	70,6	70,7	70,7	53,0	14,0	0
Länsi-Helsingin raitiotieiden toteutus	154,1	2021–2031	154,1	9,5	24,1	26,7	30,5	33,0	27,3	3,0	0	0	0
Koskelan varikko, ratainfra	117,6	2021–2029	117,6	26,7	26,7	26,7	22,9	14,6	0	0	0	0	0
Kruunusillat	244,5	2014–2027	37,6	20,7	13,5	2,3	0,3	0,3	0,2	0,4	0	0	0
Länsisataman pikaraitiotie (LäPi)	15,7	2023–2032	15,7	0,6	1,1	5,5	4,5	2,6	1,4	0	0	0	0
Vantaan ratikka, Helsingin osuus	11,2	2021–2028	11,2	3,2	3,2	3,2	1,6	0	0	0	0	0	0
Eiranranta-Hernesaari, uusi raitiotieyhteys, rata	6,4	2025–2029	6,4	0,0	0,1	2,9	3,5	0	0	0	0	0	0
Muut investoinnit (alle 5 milj. euron hankkeet yhteensä)			122,0	3,7	4,0	3,9	2,6	1,2	0	20,8	20,8	30,0	35,0
Korjausinvestoinnit yhteensä			74,5	22,4	5,9	4,5	3,4	3,9	5,1	4,4	9,0	8,5	7,6
Mannerheimintie, välillä Postikatu-Reijolankatu	24,2	2023–2026	7,9	7,1	0,9	0	0	0	0	0	0	0	0
Vaihdeohjauksen uusinta 2021–2028	7,2	2021–2033	5,9	0,0	0,3	0,6	0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0
Muut investoinnit (alle 5 milj. euron hankkeet yhteensä)			60,7	15,3	4,8	3,9	3,4	2,9	4,1	3,4	8,0	7,5	7,6
MUUT KUIN PALVELUKORVAUSSOPIMUKSEN INVESTOINNIT YHTEENSÄ *			638,8	117,6	106,8	88,4	78,4	76,2	131,8	36,7	2,3	0,4	0,0
Koskelan varikkokortteli uudishanke	218,4	2021–2029	218,4	49,6	49,6	49,6	42,5	27,2	0	0	0	0	0
Pikaraitioliikenteen raitiovaunuhankinta	225,0	2022–2031	162,3	4,6	11,3	19,0	21,7	20,7	80,0	5,0	0	0	0
Vanhan raitiovaunukaluston korvaaminen	106,0	2022–2031	105,0	0,9	3,3	4,0	4,3	18,2	47,2	27,0	0	0	0
NRV2030	108,5	2020–2030	67,0	32,4	23,6	6,0	0,3	2,7	1,9	0	0	0	0
Artic peruskunnostus (10V huolto)	17,0	2026–2030	17,0	0	0	5,7	5,7	5,6	0	0	0	0	0
Raide-Jokeri (NRV2020)	127,8	2016–2027	9,5	3,4	4,8	1,3	0	0	0	0	0	0	0
Muut investoinnit (alle 5 milj. euron hankkeet yhteensä)			59,6	26,7	14,2	2,8	3,9	1,9	2,6	4,8	2,3	0,4	0,0

* Sisältää Kaupunkiliikenne Oy:n Helsingin kaupungin takaamat investoinnit. Ei sisällä esimerkiksi Vantaan ratikkaan liittyviä Vantaan kaupungin hankkeita.

Kohde	TA 2025 milj. €	TS 2026 milj. €	TS 2027 milj. €	Alustava 2028 milj. €	Alustava 2029 milj. €	Alustava 2030 milj. €	Alustava 2031 milj. €	Alustava 2032 milj. €	Alustava 2033 milj. €	Alustava 2034 milj. €
Infra- ja palvelukorvausten arvioitu kehitys 2025–2034 (talousarvio kohta 3 10 07)										
NETTO	-16,2	-25,0	-28,6	-29,7	-30,8	-31,2	-35,3	-45,3	-45,3	-45,1
HSL:ltä laskutettava infrakorvaus	49,9	47,4	56,9	57,3	58,5	58,1	65,4	80,5	79,8	79,1
Kaupunkiliikenne Oy:lle maksettava palvelukorvaus	66,1	72,4	85,5	87,0	89,3	89,3	100,7	125,8	125,1	124,2

Palvelukorvaussopimuksen investoinnit sisältyvät yhtiön ja kaupungin väliseen palvelukorvaussopimukseen. Nämä investoinnit huomioidaan kaupungin kokonaisinvestointitasoa mitoittavan alijäämärajoitteen laskennassa.

Kaupunkiliikenneyhtiön investoinneilla on alla kuvattuja käyttötalousvaikutuksia kaupungille.

Palvelukorvausinvestointien käyttötalousvaikutus näkyy hankkeiden käyttöönoton jälkeen talousarviokohdassa 3 10 07 Infrakorvaus HSL:ltä ja maksu Kaupunkiliikenne Oy:lle sekä Helsingin kaupungin HSL-maksuosuudessa.

Muut kuin palvelukorvausinvestoinnit sisältyvät yhtiön ja HSL:n väliseen liikennöintisopimukseen. Näistä noin 1/2 tulee kaupungin maksettavaksi HSL-maksuosuudessa. Loput HSL kattaa lipputuloilla, ja vähäiseltä osin valtion tuella.

Liite 13 Ottolainat

Nostovuosi/laina nro	Alkuperäinen pääoma EUR	Pääoma 1.1.2025 EUR	Lainojen lisäys EUR	Lainojen lyhennys EUR	Maksetut korot EUR	Siirtyvät korot EUR	Korot yhteensä EUR	Pääoma 31.12.2025 EUR	Erävuosi
Lainat kotimaisilta talletuspankeilta									
Nordea Bank Oyj 169120-37877	699 999,94	566 666,58		66 666,68	23 499,03	7 062,44	30 561,47	499 999,90	2033
Laina siirtyi Kärkullan kuntayhtymältä 1.1.2023 Hgin kaupungille									
Kaupunginhallitus 27.2.2023 § 116									
Yhteensä	699 999,94	566 666,58		66 666,68	23 499,03	7 062,44	30 561,47	499 999,90	
Lainat Kuntarahoitus Oyj:lta									
Kuntarahoitus Oyj 17557/10.11.2014	100 000 000,00	100 000 000,00		0	1 992 000,00	276 666,67	2 268 666,67	100 000 000,00	2034
Kuntarahoitus Oyj 17558/10.11.2014	100 000 000,00	100 000 000,00		0	2 027 000,00	281 527,78	2 308 527,78	100 000 000,00	2035
Kuntarahoitus Oyj 17081/19.12.2013	150 000 000,00	95 454 544,00		6 818 182,00	2 847 409,05	80 789,58	2 928 198,63	88 636 362,00	2038
Kuntarahoitus Oyj 21251/22/29.12.2022	115 000 000,00	108 947 370,00		6 052 630,00	4 175 203,90	21 912,01	4 197 115,91	102 894 740,00	2042
Kuntarahoitus Oyj 19376/18/23.10.2059 (Laina siirtyi Kärkullan kuntayhtymältä 1.1.2023 Hgin kaupungille. Kh 27.2.2023 § 116)	751 949,00	732 917,00		12 292,00	14 794,30	3 185,18	17 979,48	720 625,00	2059
Yhteensä	465 751 949,00	405 134 831,00		12 883 104,00	11 056 407,25	664 081,22	11 720 488,47	392 251 727,00	
Lainat ulkomaisilta rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta									
Council of Europe Development Bank LD 1800/15.12.2014	50 000 000,00	20 833 333,31		4 166 666,67	841 316,55	29 503,70	870 820,25	16 666 666,64	2029
Council of Europe Development Bank LD 1800 last tranche 16.12.2015	60 000 000,00	30 000 000,00		5 000 000,00	1 162 829,17	39 822,92	1 202 652,09	25 000 000,00	2030
Evangelische Zusatzversorgungskasse anstalt des öffentlichen rechts (EZVK) 4.10.2013	20 000 000,00	20 000 000,00		0	664 000,00	160 087,67	824 087,67	20 000 000,00	2033
Deutsche Bank, Schuldschein 15.11.2013	33 000 000,00	33 000 000,00		0	1 039 500,00	131 005,48	1 170 505,48	33 000 000,00	2033
Euroopan investointipankki 81914/18.12.2013	70 000 000,00	44 545 454,56		3 181 818,18	1 213 418,18	37 558,18	1 250 976,36	41 363 636,38	2038
Pohjoismaiden investointipankki L5154/15.9.2009	30 000 000,00	16 981 132,05		1 132 075,48	603 074,39	216 347,55	819 421,94	15 849 056,57	2039
Euroopan investointipankki 81914/15.12.2014	55 000 000,00	36 666 666,70		2 444 444,44	1 461 819,64	60 824,30	1 522 643,94	34 222 222,26	2039
Euroopan Investointipankki 83501/15.12.2016	50 000 000,00	40 476 190,48		2 380 952,38	464 666,67	18 222,22	482 888,89	38 095 238,10	2041
Euroopan investointipankki 84962/ 9.6.2020	60 000 000,00	60 000 000,00		2 926 829,26	183 731,71	10 320,73	194 052,44	57 073 170,74	2045
Yhteensä	428 000 000,00	302 502 777,10		21 232 786,41	7 634 356,31	703 692,75	8 338 049,06	281 269 990,69	
Lainat muilta kotimaisilta luotonantajilta									
Seniorisäätiö/2011, Khs 13.12.2010 1353 §	6 974 527,00	7 437 802,77		0	378 035,62	0	378 035,62	7 437 802,77	2030
Kauppahinnan velkaosuus									

Nostovuosi/laina nro	Alkuperäinen pääoma EUR	Pääoma 1.1.2025 EUR	Lainojen lisäys EUR	Lainojen lyhennys EUR	Maksetut korot EUR	Siirtyvät korot EUR	Korot yhteensä EUR	Pääoma 31.12.2025 EUR	Erävuosi
Yhteensä	6 974 527,00	7 437 802,77		0	378 035,62	0	378 035,62	7 437 802,77	
Korot ilmoitettu nykyisellä korkokannalla									
Lainat ulkomaisilta rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta									
Liikenneliikelaitos									
Euroopan investointipankki 31470/14.12.2012	50 000 000,00	23 255 813,90		2 325 581,40	604 953,49	24 818,60	629 772,09	20 930 232,50	2034
Euroopan investointipankki 31470 II/5.11.2013	70 000 000,00	37 560 975,67		3 414 634,14	1 001 742,68	142 366,53	1 144 109,21	34 146 341,53	2035
Euroopan investointipankki 31470/III/26.11.2014	50 000 000,00	28 571 428,58		2 380 952,38	453 714,29	39 279,89	492 994,18	26 190 476,20	2036
Pohjoismaiden investointipankki L7089/17.11.2016	60 000 000,00	36 923 076,90		3 076 923,08	1 488 146,15	286 282,05	1 774 428,20	33 846 153,82	2036
Pohjoismaiden investointipankki L5154 II/15.3.2011	20 000 000,00	11 320 754,73		754 716,98	414 468,98	148 687,04	563 156,02	10 566 037,75	2039
Yhteensä	250 000 000,00	137 632 049,78		11 952 807,98	3 963 025,59	641 434,11	4 604 459,70	125 679 241,80	
Suunniteltu lainanotto:									
Talousarvion 2024 mukainen lainanotto	250 000 000,00	250 000 000,00		25 000 000,00				225 000 000,00	
Vuodelle 2025 suunniteltu lainanotto			400 000 000,00	5 800 000,00				394 200 000,00	
Kaikki yhteensä	1 401 426 475,94	1 103 274 127,23	400 000 000,00	76 935 365,07	23 055 323,80	2 016 270,52	25 071 594,32	1 426 338 762,16	
Korot ilmoitettu nykyisellä korkokannalla									

Liite 14. Helsingin ilmastobudjetti

Helsingin tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2030. Kasvun paikka - kaupunkistrategiassa kaupungille asetettiin hiilinollatavoite vuoteen 2040 mennessä, jonka lisäksi linjattiin tavoitteesta saavuttaa hiilinegatiivisuus.

Helsingin ilmastobudjetin tavoitteena on tuoda näkyväksi päästövähennystavoitteen ja ilmastotoimien edistyminen ja niihin budjetoituja taloudellisia resursseja. Kaupunkistrategian mukaisesti Helsinki keskittyy hiilineutraalisuuden tavoittelussa vaikuttavimpiin toimenpiteisiin ja hakee aktiivisesti kokonaisuuden kannalta järkeviä ratkaisuja ilmastotoimien kirittämiseen sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Lisäksi päästövähennystyössä keskitytään sellaisiin päästöihin, joihin Helsingillä kaupunkina on vaikutus- ja päätösvaltaa. Helsingin Ilmastobudjetti rakentuu Hiilineutraali Helsinki -päästövähennysohjelman ympärille.

Hiilineutraali Helsinki -päästövähennysohjelma

Kaupungin tavoitteena on vähentää vertailuvuoden 1990 suorista eli kaupungin maantieteellisen rajan sisällä syntyvistä päästöistä (ns. scope 1 ja scope 2) vähintään 80 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Loput päästöt voidaan kompensoida. Helsingin suorien päästöjen merkittävimmät päästölähteet ovat lämmitys, liikenne ja sähkö.

Vaikka hiilineutraalisuustavoitteessa huomioidaan vain suorat päästöt, päästövähennystoimia kohdistetaan kuitenkin myös sellaisiin epäsuoriin (ns. scope 3) päästöihin, joihin kaupungilla on vaikutusvaltaa. Näistä päästöistä huomiota on kiinnitetty kaupunkistrategian linjausten mukaisesti erityisesti rakentamisen päästöihin.

Vuoteen 2023 mennessä päästöt ovat laskeneet 45 prosenttia vertailuvuodesta 1990. Päästöt laskivat vuonna 2023 edellisvuodesta 26 prosenttia, mikä johtui pääasiallisesti kaukolämmön päästöjen merkittävästä laskusta (-35 %). Kaukolämmön päästöjen lasku selittyi pääosin Hanasaaren voimalaitoksen sulkemisella, jonka seurauksena fossiilisten polttoaineiden osuus väheni merkittävästi kaukolämmöntuotannossa. Myös muiden sektorien päästöt pääasiassa laskivat.

Hiilineutraali Helsinki -päästövähennysohjelman seuranta

Kaupunkistrategian linjausten mukaisesti päästövähennysohjelma päivitettiin syksyllä 2022. Päivityksessä kiinnitettiin erityistä huomiota toimenpiteiden vaikuttavuuteen. Toimenpiteitä päivitetään jatkossa vuosittain, jotta voidaan varmistaa, että muutoksiin voidaan reagoida riittävän nopeasti ja yleinen kehitys huomioiden. Tässä dokumentissa on kuvattu ilmastobudjetin talousarvion valmisteluvaiheen tilanne. Vuoden 2025 toimenpiteet päätetään lopullisesti 28.10.2024 kaupunginhallituksen kokouksessa.

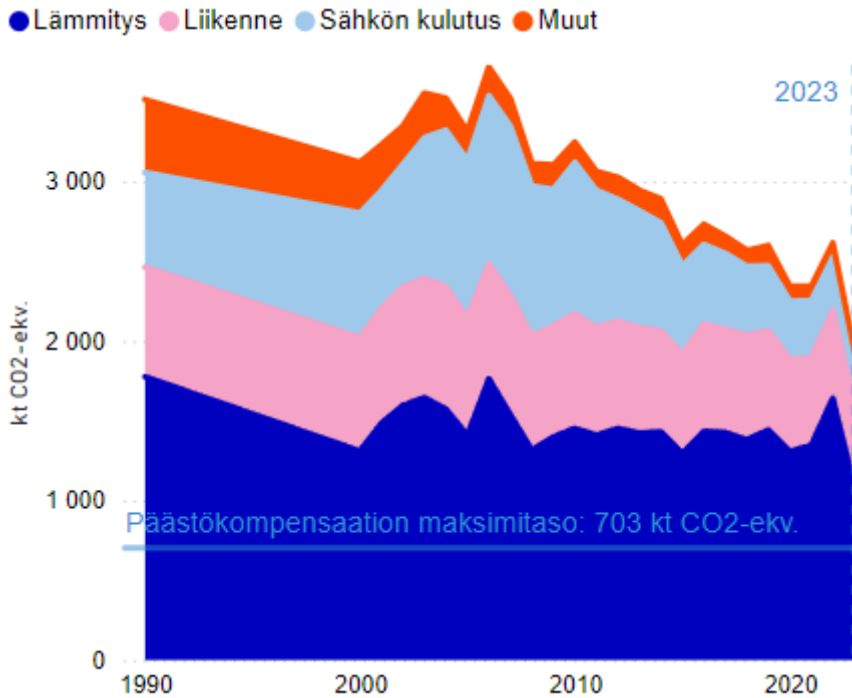
Päästövähennysohjelman toimenpiteiden ja päästövähennysten toteutumista voi seurata verkkosivulla:

<https://ilmasto.hel.fi/hillinta/hiilineutraali-helsinki-paastovahennysohjelma/paastovahennysohjelman-seuranta/>

Kokonaispäästöt

Alla olevassa kuvaajassa on kuvattu Helsingin suorat kokonaispäästöt (kt CO₂-ekv.) sektoreittain vuosina 2000–2023.

Seurattavia sektoreita ovat lämmitys (sis. kaukolämpö ja öljylämmitys), liikenne, sähkönkulutus sekä sektori muu, joka pitää sisällään teollisuuden ja työkaluiden aiheuttamat päästöt, jätteiden käsittelyn päästöt sekä maataloudesta syntyvät päästöt.

Lähde: HSY

Alla olevissa taulukoissa on kuvattu vuonna 2025 käynnistyviä sekä jo aiemmin päätettyjä päästövähennystoimenpiteitä. Toimenpideluokkia päästöjen vähentämiseksi on kolme ja tavoitteena on, että suurin osa toimenpiteistä sijoittuu luokkaan 1.

Luokka 1 - Päästöjä vähentävät toimenpiteet: toimenpiteellä on suora vaikutus painopisteiksi valittujen sektorien päästöihin; jatkossa suurin osa päästöjä vähentävistä uusista toimenpiteistä sijoittuu tähän luokkaan.

Luokka 2 - Välttämättömät päästövähennyksiä mahdollistavat toimenpiteet: toimenpide on edellytys luokan 1 toimien toteuttamiselle, vaikka sillä itsessään ei ole suoraa päästövähennysvaikutusta.

Luokka 3 - Selvitykset uusien päästövähennystoimien määrittämiseksi: lisävalmistelua tai -selvittelyä edellyttävien toimien tavoitteena on valmistella luokkien 1 ja 2 toimenpiteitä.

Vuodelle 2025 ehdotettavat lisäiset päästövähennystoimet toimenpideluokittain

Päästövähennys- ja kustannusvaikutusarviointi on tehty vain luokan 1 toimenpiteille. Energiansäästötoimenpiteille on arvioitu energiansäästöpotentiaali.

LUOKKA 1: Päästöjä vähentävät toimenpiteet

Toimenpide: Kaupungin tilat-palvelun hallinnassa olevien toimitila- ja palvelurakennusten taloudellisesti kannattavien energiatehokkuustoimien toteuttaminen

Energiansäästövaikutus: keskimäärin 5–30 % vähennys kiinteistön kokonaisenergiankulutuksesta

Kustannus: 1 900 000 €; kustannuspositiivinen, sillä saavutetut säästöt kattavat toiminnan kulut ja alkavat maksaa itseään takaisin 1–5 vuoden kuluessa toimenpiteestä riippuen

Vastuutaho: Kaupunkiympäristön toimialan tilat-palvelu

Toimenpide: Kaupungin omistamien toimitila- ja palvelurakennusten energiamanagerointi

Energiansäästövaikutus: keskimäärin 5 % vähennys energiamanageroinnin piirissä olevien kiinteistöjen kokonaisenergiankulutuksesta

Kustannusvaikutus: 250 000 €; kustannuspositiivinen, sillä saavutetut säästöt kattavat vähintään toiminnan kulut

Vastuutaho: Kaupunkiympäristön toimialan tilat-palvelu

Toimenpide: Lämmitystapamuutosten toteuttaminen kaupungin öljy- ja suorasähkölämmitteisiin toimitila- ja palvelurakennuksiin

Päästövähennysvaikutus: riippuen kiinteistön lähtötilanteesta; öljylämmityksestä luovuttaessa huomattava

Kustannusvaikutus: 600 000 €; kustannuspositiivinen

Vastuutaho: Kaupunkiympäristön toimialan tilat-palvelu

Toimenpide: Rakentamisvaiheen päästöjen pienentäminen kaupungin omassa toimitila- ja palvelurakennustuotannossa

Päästövähennysvaikutus: Rakennusten päästöjä merkittävästi vähentävä. Työmaatoiminnan päästöt on mahdollista saada lisätoimenpiteillä nolnaan, jolloin työmaan päästöistä säästettäisiin 60 kg CO₂e/m². Vähäpäästöisten rakennusmateriaalien päästövähennyksen suuruus riippuu siitä, minkä rakennusosan vähäpäästöisyyttä vaaditaan, mikä tarkentuu kustannustehokkaimpien toimien selvityksen perusteella.

Kustannusvaikutus: 850 000 €

Vastuutaho: Kaupunkiympäristön toimialan tilat-palvelu

Toimenpide: Pihlajasaaren vesibussiliikenteen sähköistäminen

Päästövähennysvaikutus: Noin 50 000 vuotuisen käyttäjän vesiliikennereitin päästöjen oleellinen vähentyminen tai poistuminen

Kustannusvaikutus: Laturien latausinfrastruktuurin ja kaapelilinjauksien rakennuttaminen 420 000 €/asema (arvio 2 asemaa). Liikennöinnin edellyttämät vuosittaiset kustannukset tarkentuvat suunnittelun edetessä.

Vastuutaho: Kaupunkiympäristön ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialat

LUOKKA 3: Selvitykset uusien päästövähennystoimien määrittelemiseksi

Toimenpide: Purkukohteiden vähähiilisyden ohjaaminen -selvitys

Kustannusvaikutus: 50 000–60 000 €

Vastuutaho: Kaupunkiympäristön toimialan ilmastoyksikkö ja asemakaavoitus

Vuonna 2024 tai aikaisemmin päätetyt päästövähennystoimenpiteet

Aiemmin päätettyjen toimenpiteiden eteneminen on kuvattu alla olevassa taulukossa.

LUOKKA 1: Päästöjä vähentävät toimenpiteet	
Toimenpide	Tilanne
Kaupungin hallinnassa olevien toimitilojen lämmityksen alentaminen	Valmis
Asemakaavoituksessa asuinkerrostaloille (kt-luokka 2) edellytetään A-energialuokkaa	Valmis
Asemakaavoituksessa muille kuin asuinrakennuksille edellytetään energialuokkaa, joka on 20 % pienempi kuin rakennustyyppille asetettu kansallinen normi	Valmis
Tontinluovutusehdoissa asuinkerrostaloille (kt-luokka 2) edellytetään A-energialuokkaa	Valmis
Kalkkisementin käytöstä pohjanvahvistusten sideaineena luopuminen	Valmis
Malmin lentokenttäalueen esirakentamisen päästöjen vähentäminen 50 prosentilla	Etenee hyvin
Ulkovalaistuksen vaihtaminen LED-valaisimiin	Etenee hyvin
Vähäpäästöinen betoni infrahankkeissa	Etenee hyvin
Kaupungin toimitilat ja palvelurakennukset suunnitellaan ja toteutetaan siten, että E-luku on 30 % pienempi verrattuna käyttötapaluokan kansalliseen raja-arvoon	Etenee hyvin
Kaupungin toimitilojen ja palvelurakennusten päälämmitysjärjestelmäksi valitaan lämpöpumpputjärjestelmä, mikäli takaisinmaksuaika on alle 15 vuotta ja toteutus on teknisesti mahdollinen	Etenee hyvin
Kaupungin toimitilojen ja palvelurakennusten perusparannukset toteutetaan siten, että E-luku pienenee 34 % rakennuksen alkuperäisestä E-luvusta	Etenee hyvin
Kaupungin tilat-palvelun hallinnassa olevien toimitila- ja palvelurakennusten taloudellisesti kannattavien energiatehokkuustoimien toteuttaminen	Etenee hyvin
Kaupungin omistamien toimitila- ja palvelurakennusten energiamanagerointi	Etenee hyvin
Lämmitystapamuutosten toteuttaminen kaupungin öljy- ja suorasähkölämmitteisiin toimitila- ja palvelurakennuksiin	Etenee hyvin
Kaupungin toimitilojen ilmanvaihdon säätäminen tarpeenmukaiseksi	Etenee kohtuullisesti
Kaupungin henkilöautokannan vaihtaminen sähköautoihin 2021–2025	Etenee huonosti

LUOKKA 2: Välttämättömät päästövähennyksiä mahdollistavat toimenpiteet

Toimenpide	Tilanne
Matalalämpöisten alueellisten lämmityskokonaisuuksien periaatteet	Valmis
Energiarenessanssineuvonnan käynnistäminen	Valmis
Maalämmön rakentamisen salliminen yleisille alueille	Valmis
Tontinluovutusehdoissa edellytetään uudiskohteissa autopaikkojen toteuttamista siten, että ne on sähköistetty ja 1/3 autopaikoista on varustettu latauspisteellä	Valmis
Pyöräilyn edistämishojelman toteuttaminen	Etenee hyvin
Baanaverkon ja tavoiteverkon toteuttamissuunnitelman uudelleenohjelmointi vuoteen 2030.	Etenee kohtuullisesti
Sähköautojen latauspisteiden rakentaminen linjassa sähköautoennusteen kanssa	Etenee kohtuullisesti
Kaupungin kiinteistöjen sähköautolatauspaikkojen toteuttaminen siten, että autokannan sähköistämisen viive saadaan kirittyä kiinni	Etenee kohtuullisesti
Vesibussiliikenteen sähköistämisen kilpailuttaminen	Etenee huonosti
Kaupungin kiinteistöjen energiaratkaisujen kilpailuttamisen prosessien kehittäminen	Ei aloitettu

LUOKKA 3: Selvitykset uusien päästövähennystoimien määrittelemiseksi

Toimenpide	Tilanne
Rakentamisen ohjaaminen hiilijalanjäljellä -selvitys	Valmis
Kaupungin omien kiinteistöjen energiatehokkuusparannusten tehostaminen perusparannusten ulkopuolella (Energiakatselmusten toteutusprosessin määrittely).	Etenee hyvin
Rakentamisvaiheen päästöjä pienentävät kokeilut kaupungin omassa toimitila- ja palvelurakennustuotannossa	Etenee hyvin
Selvitys liikenteen päästövähennyskeinoista	Etenee hyvin
Selvitys yleisillä alueilla käytettävien luonnonkivien hankinnan ohjaamisesta päästökriteereillä	Etenee kohtuullisesti
Edistetään vaikuttavien seudullisen liikkumisen päästövähennystoimien määrittelyä	Etenee huonosti

Talousarvion liitteet

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

1. Talousarvion liitteet Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

Liite 1 Vuoden 2025 talousarvioon sisältyvät avustusmäärärahat ja avustuksenluonteiset korvausmäärärahat

Avustukset (€)	Talous- arvio 2024	Talous- arvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027
Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000

Liite 2 Vuoden 2025 talousarvioon sisältyvien jäsenmaksujen erittely

Yhdistyksen yms. nimi

Sosiaali-, terveys ja pelastustoimiala	Talousarvio 2025 (€)
ADHD –liitto ry	66
Kehitysvammaliitto ry	500
Lastensuojelun Keskusliitto ry	150
Sosiaalilääketieteen yhdistys ry	45
Suomen Standardisoimisliitto Sfs ry	1 116
Suomen sosiaali- ja terveys ry SOSTE	2 000
Helsingin Pelastusliitto ry	9 350
Presidents Institute A/S Suomen sivuliike	4 340

Liite 3 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen investoinnit 2025–2034

Sosiaali- ja terveystoimen investointisuunnitelma	TS 2026 1 000 €	TS 2027 1 000 €	TS 2028 1 000 €	TS 2029 1 000 €	TS (2030 ->) 1 000 €	Yhteensä 1 000 €
Pysyvät vastaavat	26 450	28 290	25 264	19 250	0	99 254
Rakennukset						0
Laite- ja kalustohankinnat	21 150	21 790	19 864	15 700		78 504
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	5 300	6 500	5 400	3 550		20 750
Muut investoinnit						0
Investointeja vastaavat sopimukset	3 322	15 993	43 958	901	0	64 173
Rakennukset (kokonaisvuokravastuun muutos)	329 529	637 504	210 426	17 043	58 790	1 253 292
Laite- ja kalustohankinnat	10	10	10	10		40
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	1 000	800	900			2 700
Muut investoinnit						0
Vuotuinen vuokravastuiden muutos	2 312	15 183	43 048	891		61 433
Omaisuuksien luovutukset	0	0	0	0		0
Rakennukset						0
Laite- ja kalustohankinnat						0
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet						0
Muut investoinnit						0
Investointituet						0

Pelastustoimen investointisuunnitelma	TS 2026 1 000 €	TS 2027 1 000 €	TS 2028 1 000 €	TS 2029 1 000 €	TS (2030 ->) 1 000 €	Yhteensä 1 000 €
Pysyvät vastaavat	6 845	6 660	6 050	6 000	0	25 555
Rakennukset						0
Laite- ja kalustohankinnat	6 625	6 610	6 000	6 000		25 235
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	220	50	50			320
Muut investoinnit						0
Investointeja vastaavat sopimukset	145	1 411	33	1 278	0	2 867
Rakennukset (kokonaisvuokravastuun muutos)	11 022	6 121	6 662	10 090		33 895
Laite- ja kalustohankinnat						0
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	31	32	33	34		130
Muut investoinnit						0
Vuotuinen vuokravastuiden muutos	114	1 379	0	1 244		2 737
Omaisuuksien luovutukset	0	0	0	0		0
Rakennukset						0
Laite- ja kalustohankinnat						0
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet						0
Muut investoinnit						0
Investointituet						0

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen investointisuunnitelma	TS 2026 1 000 €	TS 2027 1 000 €	TS 2028 1 000 €	TS 2029 1 000 €	TS (2030 ->) 1 000 €	Yhteensä 1 000 €
Pysyvät vastaavat	33 295	34 950	31 314	25 250	0	124 809
Rakennukset	0	0	0	0		0
Laite- ja kalustohankinnat	27 775	28 400	25 864	21 700		103 739
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	5 520	6 550	5 450	3 550		21 070
Muut investoinnit	0	0	0	0		0
Investointeja vastaavat sopimukset	3 467	17 404	43 991	2 179	0	67 041
Rakennukset (kokonaisvuokravastuun muutos)	340 551	643 625	217 087	27 133	58 790	1 287 187
Laite- ja kalustohankinnat	10	10	10	10		40
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	1 031	832	933	34		2 830
Muut investoinnit	0	0	0	0		0
Vuotuinen vuokravastuiden muutos	2 426	16 562	43 048	2 135		64 171
Omaisuuksien luovutukset	0	0	0	0	0	0
Rakennukset						0
Laite- ja kalustohankinnat						0
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet						0
Muut investoinnit						0
Investointituet						0
Investointien rahoitus						
Toiminnan rahavirta (=vuosikate+tulorahoituksen satunnaiset erät) + korjauserät	38 921	-15 478				
Investointien rahavirta	-33 295	-34 950	-31 314	-25 250		
Investointimenot	-33 295	-34 950	-31 314	-25 250		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						
Lainakannan muutos	-630	-630	-630	-630		
Rahavarojen muutos	4 996	-51 058	-31 944	-25 880		
Konsernin (=tytäryhteisöt) investoinnit						0
Yhteistyösopimukseen sisältyvät investoinnit (erittely)						0

Liite 4 Talonrakentamishankkeiden rakentamishjelma 2025–2034

Hankkeen nimi	Rakentaminen aloitus	Rakentaminen valmis	Kokonaisvuokra €/v
Sosiaali- ja terveystoimen uudis- ja lisärakennushankkeet			
Lemmilän lastenkoti, uudisrakennus	2024	2025	353 623
Haartmanin sairaala, jäähdytyksen perusparannus	2024	2025	2 737 000
Malmin hautausmaan keskitetyt vainajatilat, uudisrakennus	2024	2026	514 000
Malmin lastenkoti ja perhearvointi, korvaava uudisrakennus	2025	2026	1 409 000
Myllypuron terveys- ja hyvinvointikeskus, laajennus	2025	2027	4 297 000
Palvelutalo Kivitasu, toiminnalliset muutokset	2027	2028	588 244
Naulakallion vastaanottokoti Muint4, korvaava uudisrakennus	2028	2029	607 903
Lautasaaren terveysasema, toiminnalliset muutokset	2028	2029	282 810
Auroran toipumiskampus rak. 4,5,6,7,14 ja 16, perusparannus	2028	2034	2 458 974
Sofianlehdon B-talo, perusparannus soten palveluille	2029	2031	1 415 100
Malminkartanon terveyskeskus, toiminnalliset muutokset	2030	2030	203 623
Naulakallion vastaanottokoti Naut11, korvaava uudisrakennus	2030	2031	609 000
Teinilän lastenkoti/Pikalähetintie, perusparannus	2031	2031	375 120
Vironniemen toimitalo, perusparannus	2031	2032	690 994
Kallion virastotalo, G-siiven perusparannus ja toiminnallinen muutos	2032	2033	376 000
Läntinen sosiaalikeskus, perusparannus	2032	2034	840 386
Suursuon virastotalo (suvi), perusparannus	2032	2034	744 155
Kallion virastotalo, monitilamuutokset	2033	2034	1 848 830
Pakilan työkeskus, perusparannus	2033	2034	771 930
Yhteensä			21 123 693
Pelastustoimen uudis- ja lisärakennushankkeet			
Keskuspelastusaseman tilat, perusparannus	2024	2025	2 780 000
Käpylän pelastusaseman pesuhalli, uudisrakennus	2025	2025	61 952
Keskuspelastusasema (HIKLU- johtokeskus)	2025	2025	2 877 000
Malmin uusi pelastusasema, uudisrakennus	2026	2027	1 265 000
Kruunuvuorenrannan pelastusasema, uudisrakennus	2028	2029	728 000
Vuosaaren pelastusasema, uudisrakennus	2028	2029	402 126
Yhteensä			8 114 078

Liite 5 Vuokra- ja osakekohteiden suunnitteilla olevat uudis- ja peruskorjaushankkeet vuosina 2025–2034

Hankkeen nimi	Vuokrauksen alkaminen	Kokonaisvuokra €/vuosi
Sosiaali- ja terveystoimen osake- ja vuokrahankkeet		
Vuorensyrjän uusi palvelutalo, Jakomäenpolku 5 (tontti 41200/17)	2026	388 509
Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskus	2027	5 730 260
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti I, aikuiset	2027	76 784
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti II, aikuiset	2027	76 784
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti III, aikuiset	2027	76 784
Maunulan palvelutalo, Pirjontie (tontit: 28210/3 ja 28209/4)	2027	349 756
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti VI, lapset ja nuoret	2027	44 654
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti VII, lapset ja nuoret	2027	44 654
Kehitysvammaisten ryhmäkoti, Mellinintie 8 (tontti: 49090/2)	2027	85 852
Itäkeskuksen uusi perhekeskus	2027	1 546 990
Koskelan seniorikeskus, uudisrakennus (tontti: 26979/10)	2027	2 737 323
Kehitysvammaisten asuntoryhmä Vuosaarentie 3 (tontti: 54157/1)	2027	116 525
Laakson yhteissairaala	2028	38 090 237
Keskustan seniorikeskus	2028	1 540 012
Kustaankartanon seniorikeskus, A-, B- ja C-rakennukset, muutostyö	2028	710 536
Kannelmäki-Malminkartanon seniorikeskus	2028	1 798 153
Kustaankartanon seniorikeskus, K-rakennus/lisärakennus	2028	231 184
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti VIII, lapset ja nuoret	2028	44 654
Vaativan tuen kehitysvammaisten ryhmäkoti IX, lapset ja nuoret	2028	44 654
Kustaankartanon seniorikeskus, F-, G- ja H-rakennus, muutostyöt	2030	710 536
Pohjois-Haagan seniorikeskus (tontti 29176/2 ja 4)	2030	4 126 771
Keskisen suurpiirin uusi THK:n ja PK:n palvelupiste	2030	1 718 877
Vuosaaren seniorikeskus, uudisrakennus (tontti 54180/14)	2030	2 673 619
Malmin perhekeskus ja terveys- ja hyvinvointikeskus	2030	10 516 604
Jakomäen lähipalvelupiste	2030	614 671
Malmin seniorikeskus	2030	1 004 514
Haagan perhekeskus ja terveys- ja hyvinvointikeskus	2031	11 904 462
Oulunkylän perhekeskus ja terveys- ja hyvinvointikeskus	2032	7 351 502
Laajasalon seniorikeskus	2032	1 004 514
Malmin sairaala	2033	25 816 377
Yhteensä		121 176 754
Pelastustoimen osake- ja vuokrahankkeet		
Pelastuslaitoksen Lauttasaaren kevytyksikköasema	2026	114 226
Pelastuslaitoksen Keskustan kevytyksikköasema	2027	114 024
Pelastuslaitoksen Viikin kevytyksikköasema	2029	114 226
Yhteensä		342 476

Liite 6 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palvelustrategia 2023–2025

Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta helsinkiläisille

Sosiaali-, terveys- ja
pelastustoimialan
palvelustrategia
2023–2025

Helsinki

Helsinki

Julkaisija

Helsingin kaupunki

Suunnittelu ja taitto

Kari Media Group Oy

Kuvat

Helsingin kaupungin aineistopankki ja
MyHelsinki materiaalipankki

Kannen kuva

Helsingin kaupungin aineistopankki

© Helsingin kaupunki 2022

Sisällys

Strategian lähtökohta ja valmistelu	7
Uudistunut lainsäädäntö edellyttää palvelustrategian laatimista	7
Osallistuva valmistelu	10
Keskeiset strategiisiin valintoihin vaikuttavat tekijät	11
Vahvistamalla järjestämistä turvaamme palvelujen saatavuuden	14
Kaupunkistrategiassa palveluille asetetut tavoitteet	15
Visio	18
Mitä lupaamme?	21
Palvelustrategian temaattiset kokonaisuudet ja painopisteet 2023–2025	24
Johtaminen ja henkilöstö	26
Järjestämisen johtaminen	28
Henkilöstön saatavuus, pysyvyys ja osaaminen	29
Ohjaus, palvelujen yhteensovittaminen ja palveluketjut	30
Yhteistyö erikoissairaanhoidon järjestämisessä	32
Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen välinen yhteistyö ja integraatio	33
Palvelujen järjestämistavat ja kustannusvaikuttavuus	34
Palvelurakenne, tuotantotavat ja kustannusvaikuttavuus	35
Palvelujen laatu ja saatavuus	36
Tuottajien ohjaus ja valvonta	38
Palvelutarve ja asiakaskokemus	39
Toteutuminen ja seuranta	46

Kuva: Kaisa Sunimento

APUVÄLINE
UTLÄNING AV H

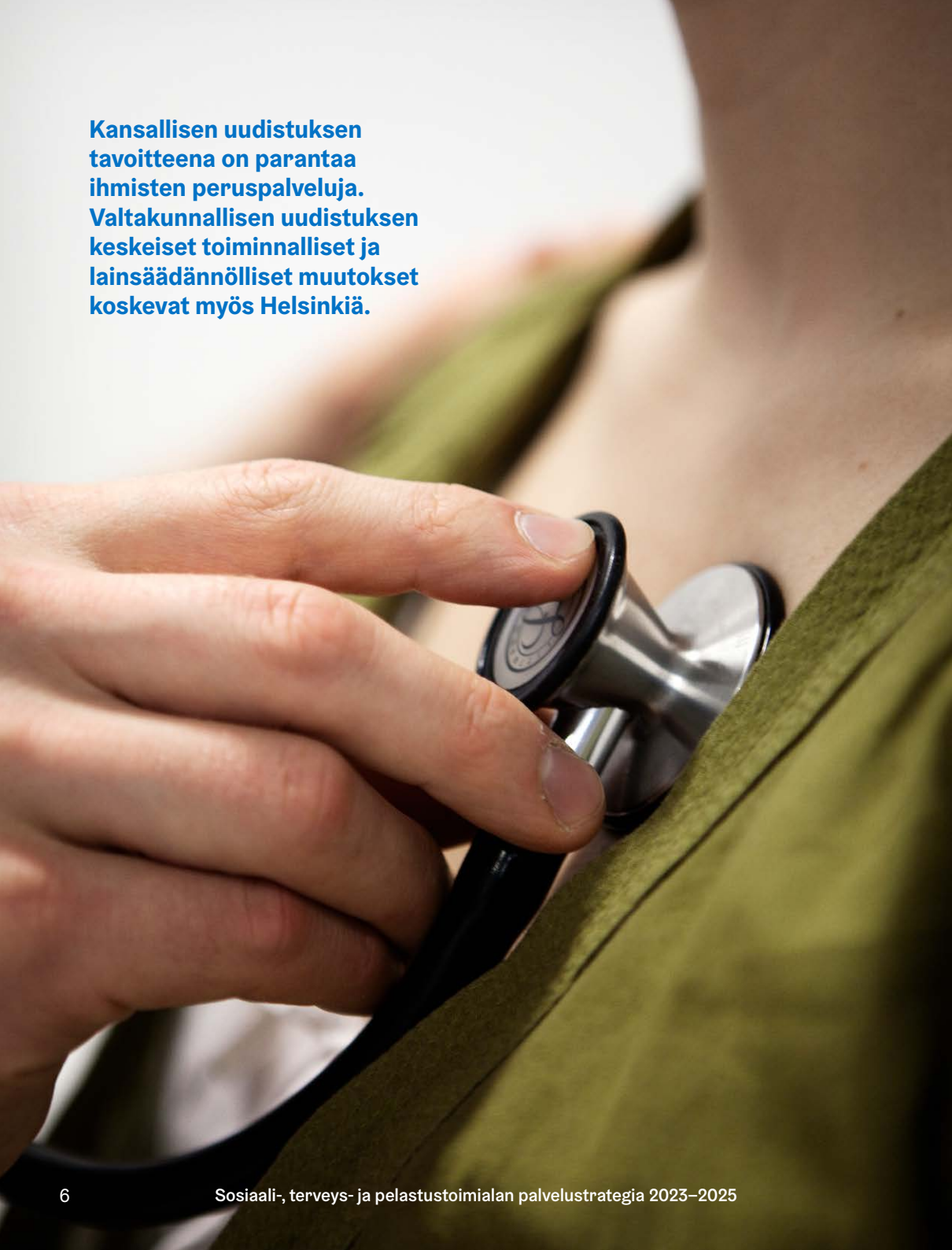
HALTI

Strategian lähtökohta ja valmistelu

Kansallisen uudistuksen tavoitteena on parantaa ihmisten peruspalveluja. Valtakunnallisen uudistuksen keskeiset toiminnalliset ja lainsäädännölliset muutokset koskevat myös Helsinkiä.

Strategian lähtökohta ja valmistelu

Uudistunut lainsäädäntö edellyttää palvelustrategian laatimista

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen valtakunnallinen uudistus muuttaa merkittäväällä tavalla suomalaista julkista sektoria. Kansallisen uudistuksen tavoitteena on parantaa ihmisten peruspalveluja. Valtakunnallisen uudistuksen keskeiset toiminnalliset ja lainsäädännölliset muutokset koskevat myös Helsinkiä. Merkittävimmät muutokset ovat valtion tavoite- ja talousohjaus sekä järjestämisen vahvistaminen.

Uudistuksen myötä myös Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala uudistuu. Uudenmaan erillisratkaisussa Helsingissä organisatorinen muutos on pienempi kuin muualla maassa, jossa hyvinvointialueet keräävät samaan organisaatioon kaikki palvelut

peruspalveluista erikoissairaanhoidon. Helsingin uusi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala kokoaa vuoden 2023 alussa Helsingin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen yhteen.

Sosiaali- ja terveys- ja pelastustoimialan palvelustrategia (laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, 11 §) on laadittu talouden ja toiminnan suunnittelua sekä johtamista varten. Pelastustoimea ohjaa sen rinnalla pelastustoimen palvelutasopäätös (laki pelastustoimen järjestämisestä, 6 §).

Helsingin uusi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala kokoaa vuoden 2023 alussa Helsingin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen yhteen.

Uusi lakisääteinen palvelustrategia on nimenomaan palvelujen järjestäjän strategia, jossa päätetään järjestämisvastuulle kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet sekä tavoitteet palvelujen toteuttamiselle. Tavoitteiden asettamisen lähtökohtana ovat asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet sekä palvelujen saatavuus ja saavutettavuus.

Helsingissä kaupunkistrategia (2021–2025) korvaa hyvinvointialueilla laadittavan hyvinvointialuestrategian. Helsingin kaupunkistrategian valmistelun lähtökohtana on ollut kaupungin toimintaympäristön nykytila ja ennakoitujen muutokset, joiden pohjalta on asetettu tavoitteita eri asiakasryhmien palveluille.

Palvelustrategia tukee kaupunkistrategian toteutumista sekä erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon eri asiakasryhmien palveluille asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Kaupunkistrategian tavoitteita on täsmennetty ja täydennetty palvelustrategiassa toimialan yhteisillä tavoitteilla, keinoilla ja lupauksilla helsinkiläisille. Strategisille tavoitteille laaditaan konkreettiset toimenpiteet ja seurantamittarit toimintasuunnitelmissa.

Palvelustrategian lähtökohtana on, että Helsinki vastaa jatkossa entistä paremmin asukkaidensa palvelutarpeeseen.

Palvelustrategian lähtökohtana on, että Helsinki vastaa jatkossa entistä paremmin asukkaidensa palvelutarpeeseen. Ensimmäinen palvelustrategiakausi Helsingissä on vajaan valtuustokauden mittainen ja luonteeltaan lyhyen aikavälin muutosstrategia, jonka avulla otetaan haltuun uudistuksen keskeisiä muutoksia. Seuraava palvelustrategia laaditaan koko valtuustokaudeksi (2025–2029), ja se valmistellaan yhtä aikaa kaupunkistrategian kanssa. Tuolloin myös palvelustrategia ja kaupunkistrategia päästään sovittamaan yhä paremmin yhteen – kuten myös pelastustoimen toimintaa ohjaava lakisääteinen palvelutasopäätös.

Kaupunkistrategia, palvelustrategia ja palvelutasopäätös ovat valtuustokauden talousarvioiden ja toimintasuunnitelmien valmistelun lähtökohtia.

Tulevien strategioiden valmisteluun vaikuttavat Helsingissä aikaisempaa suuremmin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen strateginen valtion tavoiteohjaus sekä valtakunnalliset nelivuotistavoitteet. Ensimmäistä palvelustrategiaa valmisteltaessa valtion ja Helsingin kaupungin strategisen ohjauksen roolit ovat vielä hahmottumassa eikä käytettävissä ole myöskään valtakunnallisia nelivuotistavoitteita. Jatkossa nämä määrittävät osaltaan strategioiden valmistelua sekä sosiaali- terveys- ja pelastustoimialan ohjausta myös Helsingissä. Lisäksi valtion rahoitusmalli, joka ei huomioi riittävästi Helsingin palvelujen erityispiirteitä, asettaa haasteita palvelujen järjestämiselle.

Sote-uudistuksen tavoitteena on:

- kaventaa ihmisten hyvinvointi- ja terveyseroja,
- turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut,
- parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla,
- turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti,
- vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin,
- hillitä kustannusten kasvua ja
- parantaa turvallisuutta.

Osallistuva valmistelu

Palvelustrategian valmisteluun on osallistunut laajasti eri tahoja

Palvelustrategian valmistelu käynnistyi vuonna 2020 osana sote-uudistukseen valmistautumista. Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamassa sote-rakenneuudistushankkeessa valmistauduttiin luomaan myös Helsinkiin uuden soteratkaisun mukaiset rakenteet ja mallit. Tavoitteena oli, että Helsinki ottaa entistä vahvemman järjestäjäroolin ja kirkastaa järjestäjän strategian sekä tavoitteet.

Palvelustrategian valmistelun ohjausryhmänä on toiminut sosiaali- ja terveystoimialan ylin johto, ja valmistelua on koordinoitunut tehtävään nimetty koordinaatioryhmä. Palvelustrategian valmisteluprosessia ja luonnosta on käsitelty toimialan johtajien ja koordinaatiotyöryhmän säännöllisissä tapaamisissa.

Vuoden 2021 aikana kartoitettiin järjestämisen nykytilaa asiantuntijoiden yhteistyötapaamisissa ja heidän haastatteluillaan. Kartoituksen tuloksia verrattiin sote-uudistuksen lakiehdotuksiin. Lakien hyväksymisen jälkeen järjestettiin työpajat, joihin osallistui yhteensä noin 200 soten asiantuntijaa, päällikköä ja johtajaa. Työpajoissa palvelujen järjestämisen kehittämistarpeet konkretisoituivat, ja yhteinen tahtotila tulevaisuuden palveluista kirkastui.

Palvelustrategia ottaa huomioon kesällä 2022 toteutetut asukas- ja henkilöstökyselyt. Asukaskyselyssä helsinkiläisiltä kysyttiin, mikä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa

on tärkeää ja mitä he toivovat tulevaisuuden sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palveluilta.

Henkilöstökyselyssä puolestaan kysyttiin, mihin tulisi keskittyä strategiakauden aikana, sekä mielipiteitä palvelustrategialuonnoksen tavoitteista ja tiedusteltiin, missä on onnistuttava tulevilla strategiakaudella. Samalla henkilöstö sai mahdollisuuden ehdottaa konkreettisia toimenpiteitä näihin tavoitteisiin pääsemiseksi.

Palvelustrategian luonnosta esiteltiin henkilöstöjärjestöjen järjestöneuvottelukunnassa ja henkilöstötoimikunnassa. Vammais-, vanhus- ja nuorisoneuvoston jäsenille annettiin mahdollisuus kommentoida palvelustrategian luonnosta. Loppuvuodesta 2021 alkaen palvelustrategiaa on valmisteltu yhdessä myös pelastuslaitoksen asiantuntijoiden ja johdon kanssa. Palvelustrategian valmistelua, rakennetta ja sisältöemoja on

Strategiakauden aikana varmistetaan, että palveluntuottajilla, järjestöillä ja henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua toimenpiteiden konkreettiseen suunnitteluun.

esitelty sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaostossa sekä sosiaali- ja terveyslautakunnassa.

Sosiaali- ja terveyslautakunnalle sekä pelastuslautakunnalle järjestettiin yhteinen iltakoulu palvelustrategian temaattisista kokonaisuuksista. Kaupunginvaltuutetuilla oli mahdollisuus ottaa osaa valmisteluun esittämällä kaupunginvaltuuston palvelustrategiaseminaarissa näkemyksiä uuden toimialan tavoitteista ja palveluista.

Helsingin kaupunki kuuli järjestöjä sote-uudistuksen järjestöyhteistyön valmistelussa muun muassa verkkokyselyllä, jonka vastauksia on hyödynnetty palvelustrategiatyössä. Valmistelun aikana kuultiin järjestöjen sote-muutostuen asiantuntijoita.

Palvelustrategiaa on muokattu keskustelujen, kyselyjen tulosten, lausuntojen ja palautteen perusteella, minkä lisäksi palvelustrategiaa on työstetty yhdessä sosiaali- ja terveystoimien sekä pelastuslaitoksen asiantuntijoiden kanssa.

Osallistuvassa työskentelyssä syntyneitä materiaaleja käytetään jatkossa myös toiminnan suunnittelussa. Strategiakauden aikana varmistetaan, että palveluntuottajilla, järjestöillä ja henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua toimenpiteiden konkreettiseen suunnitteluun.

Keskeiset strategisiin valintoihin vaikuttavat tekijät

Ensimmäisen palvelustrategian valmistelussa on osallistuvan valmistelun lisäksi huomioitu tiedossa oleva valtakunnallisen sote-uudistuksen yleinen tavoiteohjaus, uudistunut lainsäädäntö, Helsingin kaupunkistrategian tavoitteet sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palveluille sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimessa tunnistetut strategiset kehittämistarpeet.

Helsingillä on sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen, erikoissairaanhoidon sekä pelastustoimen palvelujen järjestämisessä pääkaupungin ja metropolialueen erityishaasteet, jotka vaikuttavat palvelujen kysyntään.

Väestönkasvu lisää sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palvelujen tarvetta. Helsingin väestönkehitykselle ovat tyypillisiä voimakkaat vaihtelut, jotka aiheutuvat talouden suhdanteista, asuntomarkkinoista sekä maahanmuutosta. Viime vuosina väestönkasvu on hidastunut, mutta ennusteiden mukaan väestön määrä kasvaa edelleen. Vaikka Helsinki on koko maan mittakaavassa ikärakenteeltaan vielä nuorehko, kaupungin väestökehityksessä korostuu lähivuosina ikääntyneiden lukumäärän nopea kasvu.

Helsinkiä kuvaa muuta maata vahvemmin polarisoituminen: helsinkiläiset voivat keskimäärin hyvin, mutta väestöryhmien ja alueiden välillä on liian suuria eroja hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden

eroja. Koronapandemia on kasvattanut palveluvelkaa, ja osa pandemian seurauksista voi näkyä vasta pidemmällä aikavälillä.

Helsingin väestö on yhä monimuotoisempaa, ja kielellinen kirjo kasvaa, mikä on huomioitava palvelutarjonnassa.

Erikoissairaanhoito ei ole osa hyvinvointialueita Uudenmaan sote-uudistuksessa, toisin kuin muualla maassa. Helsingin kaupungilla säilyy Uudenmaan erillisratkaisun mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastuu.

Uudellamaalla syntyy uusi yhteistyön kenttä hyvinvointialueiden palvelujen, Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palvelujen sekä erikoissairaanhoiton välille. Erikoissairaanhoiton toimijana on uusi HUS-yhtymä, jolla on laissa säädetty tiettyjen erikoissairaanhoiton tehtävien järjestämistä vastuu. Helsingin kaupungilla on myös omia erikoissairaanhoiton palveluja. Keskeisessä roolissa tulevana vuosina ovat perustason palvelujen ja erikoissairaanhoiton yhteistyön ja ohjauksen vahvistaminen sekä palvelujen yhteensovittaminen.

HUS-järjestämissopimuksessa sovitaan Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän keskinäisestä työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta terveydenhuollon palvelujen järjestämiseksi.

Palvelustrategian toteuttamisen kriittinen tekijä on rahoituksen riittävyys. Vuoden 2023 alusta lähtien sosiaali-, terveys-

ja pelastustoimen rahoitus perustuu laskennalliseen valtionrahoitukseen sekä asiakasmaksutuloihin. Uusi rahoitusmalli on epäedullinen helsinkiläisten näkökulmasta, koska se ei vastaa riittävän hyvin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palvelujen tarpeisiin. Toimialan menot ovat valtion laskennallisen mallin pohjaa suuremmat, joten sote-uudistus tulee pienentämään palveluihin käytettävissä olevia määrärahoja Helsingissä. Tätä eroa laskentamallissa tasataan siirtymätasauksella, joka kuitenkin vähenee asteittain tulevana vuosina. Tiukkeneva talous tuo palvelujen järjestämiseen haasteita ja edellyttää toiminnallisia muutoksia, joilla voidaan sopeuttaa toiminta Helsingin saamaa kokonaisrahoitusta vastaavasti. On välttämätöntä myös jatkaa vaikuttamistyötä valtionrahoituksen tason oikaisemiseksi tarvetta vastaavalle tasolle.

Palvelujen järjestämisen kokonaisuutta on arvioitava aiempaa suunnitelmallisemmin, koska resurssit ovat entistä rajallisemmat mutta palvelutarve kasvaa edelleen. Lisäksi lainsäädäntö tuo palvelujen järjestäjälle uusia velvoitteita samaan aikaan kun valtion strateginen ohjaus sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palveluissa vahvistuu.

Henkilöstön riittävyyden turvaaminen on viime kädessä tulevan strategiakauden tärkein yhteinen onnistumisen edellytys sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen palveluissa.

Helsingin väestö lukuina 2020:

Asukkaita

656 920

Kotimaisista kieliryhmistä
ruotsinkielisten osuus

5,6
prosenttia

Vieraskielinen
väestön osuus

16,6
prosenttia

Yli 65 vuotta täyttäneiden
osuus noin

17,4
prosenttia

(Lähde: Helsingin ja Helsingin seudun väestöennuste 2020–2060)
www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/21_09_24_Tilastoja_11_Sinkko_Vuori.pdf

Vahvistamalla järjestämistä turvaamme palvelujen saatavuuden

Palvelustrategia sisältää palvelujen järjestämisen ja toteuttamisen pitkän aikavälin strategiset tavoitteet ja linjaukset. Palvelustrategiatyö tehdään Helsingissä vaiheittain. Ensimmäisen lyhyemmän aikavälin palvelustrategia (2023–2025) auttaa vastaamaan strategiakauden muutoksiin.

Palvelustrategiassa asetetaan koko toimialalle yhteisiä tavoitteita. Strategia ottaa kantaa siihen, miten järjestämistä vahvistamalla varmistamme asukkaiden palvelujen saatavuuden ja yhdenvertaisuuden, laadukkaat ja oikea-aikaiset palvelut sekä rahoituksen riittävyyden.

Strategian tavoitteiden ja keinojen avulla kykenemme tulevaisuudessa seuraamaan aiempaa paremmin palvelujen laatua, vertailemaan kustannuksia ja ennakoimaan muutoksia. Strategisia tavoitteita edistävät konkreettiset toimenpiteet kuvataan vuosittaisissa toimintasuunnitelmissa.

Palvelut on järjestettävä yhdenvertaisesti kaikille asukkailla. Yhdenvertaisuus ei tarkoita sitä, että palvelut toteutettaisiin kaikille samalla tavalla. Sen sijaan on varmistettava, että eri asiakasryhmät saavat tarpeidensa mukaisia ja laadukkaita palveluja riippumatta palvelujen tuottajista. Strategiakauden aikana parannamme palvelujen vertailtavuutta ja laadun valvontaa.

Jotta asiakas saa kiristyvässä taloustilanteessa parhaat mahdolliset palvelut, ensimmäisen strategiakauden aikana lisäämme palvelujen kokonaisuuden hyvää hallintaa. Tulevaisuudessa ymmärrämme entistä paremmin, mitä palveluja helsinkiläiset tarvitsevat ja mistä he hyötyvät, mitä ratkaisumme maksavat ja mistä kustannukset syntyvät.

Järjestämistä vahvistamalla luomme pohjaa seuraavalle pidemmän aikavälin palvelustrategialle, joka valmistellaan silloin yhtä aikaa kaupunkistrategian kanssa. Seuraavassa palvelustrategiassa (2025–2029) huomioidaan valtakunnalliset sosiaali-, terveys- ja pelastustoimelle asetettavat nelivuotistavoitteet, painotetaan palvelujen tulevaisuuden kehityslinjoja ja asetetaan mitattavia tavoitteita palveluille.

Tulevaisuudessa ymmärrämme entistä paremmin, mitä palveluja helsinkiläiset tarvitsevat ja mistä he hyötyvät, mitä ratkaisumme maksavat ja mistä kustannukset syntyvät.

Kaupunkistrategiassa palveluille asetetut tavoitteet

Helsingin kaupunkistrategian valmistelun lähtökohtana on ollut kaupungin toimintaympäristön nykytila ja ennakoitujen muutokset, joiden pohjalta on asetettu tavoitteita eri asiakasryhmien palveluille. Palvelustrategia tukee kaupunkistrategian toteutumista sekä erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon eri asiakasryhmien palveluille asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

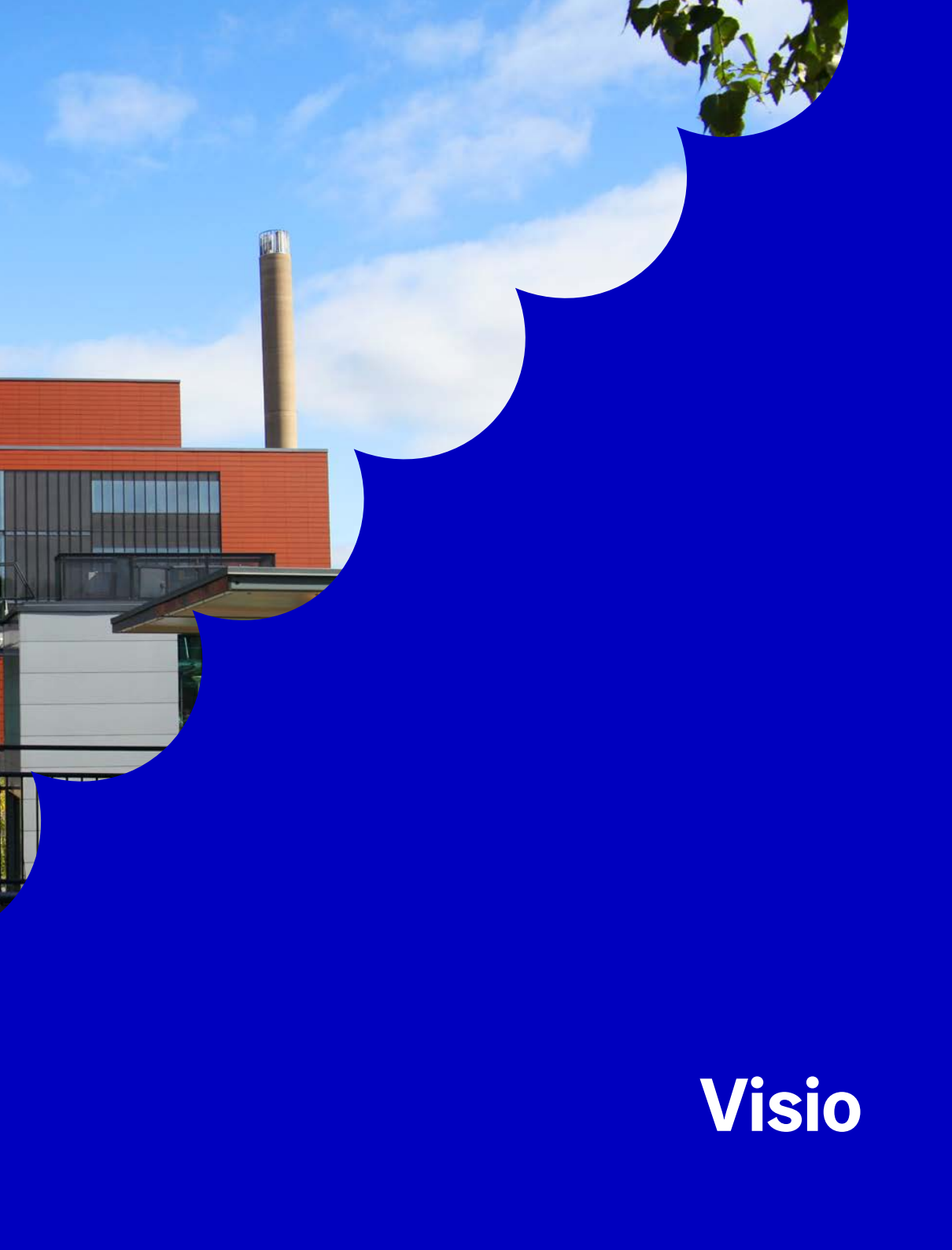
Kaupunkistrategian tavoitteina ovat muun muassa perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon sujuva hoitoon pääsy, sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimen henkilöstön riittävyys, integroidut ja saumattomat asiakkaiden

palvelukokonaisuudet ja palveluketjut, palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä jalkautuvat ja kotiin vietävät palvelut. Kaupunkistrategian tavoitteita ovat myös erikäisten palvelujen käyttäjien huomioiminen, ikääntyvän väestön tarpeista huolehtiminen monipuolisesti, matalan kynnyksen ja varhaisen vaiheen lapsiperheiden palvelujen sekä päihde- ja mielenterveyspalvelujen lisääminen, asunnottomuuden poistaminen sekä digitaalisten sosiaali- ja terveyspalvelujen laajentaminen. Syrjäytymistä ja eriarvoisuutta vähentäviä palveluja ja toimintamalleja kehitetään yhdessä kaupungin muiden toimijoiden kanssa. Kaupunkistrategiassa todetaan myös, että keskeinen osa turvallista ja toimivaa kaupunkia on vahva pelastustoimi. Pelastustoimen ja ensihoidon synergia on tärkeää suuren kaupungin turvallisuuden edistämiseksi.

2

Visio

Visio

Luomme helsinkiläisille hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta yhteistyöllä ja vahvalla osaamisella

Helsinkiläisten hyvinvointi, terveys ja turvallisuus rakentuvat yhteistyöllä. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen tehtävänä on lisätä hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta järjestämällä oikea-aikaisesti asukkaiden palvelutarpeita vastaavia palveluja.

Kaupunkistrategiassa asetetut tavoitteet tiivistyvät visiossa, jonka toteutuminen edellyttää, että olemme vahva palvelujen järjestäjä sekä hyvä ja luotettava yhteistyökumppani kaikille sidosryhmille. Tulevina vuosina parannamme yhteistyön sujuvuutta.

Hyvinvointialueet ja HUS ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita asukkaiden palveluketjujen rakentamisessa sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä. Uusi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala kokoaa vuoden 2023 alussa Helsingin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen yhteen. Sosiaali-, terveys-

ja pelastuspalvelujen sujuva keskinäinen yhteistyö lisää integraation hyötyjä ja parantaa helsinkiläisten palveluja.

Helsinki turvaa jatkossakin palvelujen saatavuuden monituottajamallia hyödyntäen. Palvelutuotanto koostuu keskeisiltä osin toimialan omasta palvelutuotannosta, jonka lisäksi hyödynnetään yksityisten ja kolmannen sektorin palveluntuottajien tuottamia osto- ja palvelusetelipalveluita. Ulkoisten palveluntuottajien osaamista voidaan käyttää apuna myös asukkaiden palvelukokonaisuuksia suunniteltaessa ja kehitettäessä.

Järjestöillä on erityinen tehtävä asukkaiden hyvinvoinnin, osallisuuden ja turvallisuuden vahvistamisessa. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala tekee myös tiivistä yhteistyötä kaupungin muiden toimijoiden, hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän kanssa.

Järjestämisen vahvistamisella varmistamme, että tulevaisuudessa

- Helsingissä asukkaat saavat tarpeidensa mukaiset ja laadukkaat palvelut oikea-aikaisesti, sujuvina ja yhteen sovitettuina kokonaisuuksina,
- sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi ovat strategisesti, järjestelmällisesti ja yhdenmukaisesti johdettu, ohjattu ja valvottu kokonaisuus,
- Helsinki järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut vaikuttavasti, taloudellisesti, ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestävästi monituottajamallia hyödyntäen.

Mitä lupamme?

Järjestäjän lupaukset ovat visiosta johdettuja päämääriä, jotka ohjaavat tulevina vuosina strategisia valintojamme ja tekemistämme asukkaiden tarpeiden mukaisten palvelujen järjestämisessä.

- Johdamme laadukkaasti. Palveluja tarjoaa hyvinvoiva, osaava ja riittävä henkilöstö.
- Saumattomilla ja yhteen sovitetuilla palveluilla, panostamalla ennaltaehkäisyyn sekä yhteistyöllä eri toimijoiden välillä varmistamme nykyistä vaikuttavimmat palvelut.
- Kustannuskehitys vastaa rahoitusta, ja palvelujen järjestäminen on suunnitelmallista, taloudellista ja läpinäkyvää. Asetamme seurattavat ja mitattavat tavoitteet palveluille.
- Palvelut ovat laadukkaita, turvallisia ja yhdenmukaisia ja ne edistävät yhdenvertaisuutta riippumatta palvelujen tuottajista.
- Tunnistamme asukkaiden palvelutarpeet ja kuuntelemme asiakkaita.
- Helsingissä palvelut saa nopeasti ja sujuvasti.
- Digitaaliset palvelut ovat asiakaslähtöisiä. Huomioimme erilaiset palvelutarpeet sekä asiakkaiden kyvyt palveluja kehitettäessä. Asetamme konkreettisen digitaalisen palvelulupauksen.
- Turvaamme yhdenvertaiset ja laadukkaat suomen- ja ruotsinkieliset palvelut. Kiinnitämme erityistä huomiota ruotsinkielisten palveluiden toimivuuteen.

Kuva: Kaisa Sunimento

3

**Palvelustrategian
temaattiset
kokonaisuudet
ja painopisteet
2023–2025**

Palvelustrategian temaattiset kokonaisuudet ja painopisteet 2023–2025

Palvelustrategiaan on vision ja järjestäjän lupauksen (päämäärien) pohjalta valittu neljä temaattista kokonaisuutta ja painopisteet, joihin keskitymme vuosina 2023–2025.

Valituille painopisteille on asetettu pidemmän aikavälin tavoitteet ja keinot, jotka konkretisoivat tavoitteiden saavuttamista strategiakauden aikana.

Palvelustrategia tähtää siihen, että asukkaat saavat nopeasti, sujuvasti ja yhdenvertaisesti tarvitsemiaan palveluja. Strategian sisältö etenee johtamista ja henkilöstöä koskevista tavoitteista kohti palvelujen saatavuudelle asetettuja tavoitteita. Johtamisella

varmistetaan, että asukkaat saavat tarvitsemansa palvelut.

Palvelun onnistuminen edellyttää hyvinvoivaa ja tehtävänsä osaavaa henkilöstöä.

Kustannusvaikuttavuuden lisäämisellä, palvelujen yhteensovittamisella ja ulkoisten palvelutuottajien tuottajien hyödyntämisellä sekä ohjauksella turvataan osaltaan sekä palvelujen laatu että palvelujen saatavuus.

Palvelustrategian tavoitteet ja keinot linjaavat päätöksentekoa ja kehittämistyötä yhdessä Helsingin kaupunkistrategian kanssa.

Palvelustrategian temaattiset kokonaisuudet ja painopisteet vuosille 2023–2025

Johtaminen ja henkilöstö

- Järjestämisen johtaminen
- Henkilöstön saatavuus, pysyvyys ja osaaminen

Ohjaus, palvelujen yhteensovittaminen ja palveluketjut

- Yhteistyö erikoissairaanhoidon järjestämisessä
- Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen välinen yhteistyö ja integraatio

Palvelujen järjestämistavat ja kustannusvaikuttavuus

- Palvelurakenne, tuotantotavat ja kustannusvaikuttavuus

Palvelujen laatu ja saatavuus

- Tuottajien ohjaus ja valvonta
- Palvelutarve ja asiakaskokemus
- Saatavuus ja saavutettavuus

Johtaminen ja henkilöstö

Mitä lupaamme?

Johdamme laadukkaasti. Palveluja tarjoaa hyvinvoiva, osaava ja riittävä henkilöstö.

Järjestämisen johtamisella on keskeinen rooli tavoitteiden kirkastamisessa ja muutoksen aikaansaamisessa. Toimivat palvelukokonaisuudet ja -ketjut edellyttävät palvelujen yhteensovittamista. Koko palvelujärjestelmää johdetaan, seurataan ja ohjataan tulevaisuudessa yhä enemmän yhteensovitettuna kokonaisuutena. Yhteensovittavassa johtamisessa huomioidaan perustason palvelut ja erikoissairaanhoidon sekä oma palvelutuotanto ja ostopalvelut. Asiakkaiden palveluketjua johdetaan saumattomana kokonaisuutena riippumatta palveluntuottajasta.

Jotta pystymme toimimaan tehokkaasti ja tarjoamaan asukkaille riittävästi tarpeisiin vastaavia palveluja, tarvitsemme yhä enemmän ajantasaista tietoa väestön hyvinvoinnista ja terveydestä sekä eri tuotantotapojen ja tarjottavien palvelujen kustannuksista ja vaikuttavuudesta. Eri toiminnoissa kehitettyjä ja parhaaksi osoittautuneita käytäntöjä jaetaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla.

Osaava henkilöstö on kriittisin voimavaramme, ja työnantajana teemme kaikkemme varmistaaksemme työntekijöidemme työhyvinvoinnin ja -viihtyvyyden. Oman henkilöstömme lisäksi riittävä ja ammattitaitoinen palvelujen tuottajaverkosto on tärkeässä roolissa.

Kilpailukykyinen palkkataso, oman työn hallinta ja vaikutusmahdollisuudet sekä ammattilaisten mahdollisuus kehittyä työssään varmistavat pito- ja vetovoimamme työmarkkinoilla. Järjestämisen johtamisen ohella sitoudumme hyvään esihenkilötyöhön kaikilla organisaation tasoilla. Johtamisessa korostamme työn sujuvuuden, työhyvinvoinnin, turvallisuuden, osaamisen ja yhteistyösuhteiden johtamista. Laadukkaalla esihenkilötyöllä, työn organisoinnilla ja kannustamalla yhteisöohjautuvuuteen lisäämme työn mielekkyyttä.

Kuva: Kaisa Sunimento

Järjestämisen johtaminen

Tavoite: Strateginen johtaminen, talousjohtaminen, sopimusten johtaminen ja tiedolla johtaminen vahvistuvat.

Keinot tavoitteen saavuttamiseksi:

- Sovitamme yhteen kaupunkistrategian, palvelustrategian, palvelutasopäätöksen sekä talouden ja toiminnan suunnittelun.
- Vahvistamme sekä oman tuotannon johtamista että kokonaisvaltaista, sektorirajat ylittävää järjestämisen

johtamista. Oman tuotannon johtamisessa korostamme hyvää henkilöstöjohtamista sekä palveluiden laadun ja kustannusvaikuttavuuden kehittämistä, järjestämisen johtamisessa taas asiakasprosessien johtamista, sopimusten johtamista sekä tavoitteellisen yhteistyön rakentamista ja yhteisjohtamista eri toimijoiden välillä.

- Määrittelemme järjestämisen johtamisen tietopohjan, sovimme tiedolla johtamisen vastuut sekä tunnistamme ja kuvaamme keskeisimmät tiedolla johtamisen prosessit.

Henkilöstön saatavuus, pysyvyys ja osaaminen

Tavoite: Toimialan vetovoimaisuus lisääntyy, henkilöstön pysyvyys ja saatavuus paranevat.

Keinot tavoitteen saavuttamiseksi:

- Varmistamme, että olemme kilpailukykyinen työnantaja panostamalla palkkakehitykseen ja rekrytointiin.
- Sitoudumme hyvään esihenkilötyöhön, mahdollistamme jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittämisen sekä luomme työilmapiirin, joka kannustaa oman työn kehittämiseen.
- Parannamme työhyvinvointia mahdollistamalla työn joustoja sekä järkevöittämällä henkilöstörakennetta ja työnjakoja.
- Varmistamme, että käytössä on riittävät toimintamallit ja rakenteet, joilla koko henkilöstö voi osallistua palveluiden ja eri toimijoiden välisen yhteistyön kehittämiseen asukkaiden palveluketjujen parantamiseksi.

Ohjaus, palvelujen yhteensovittaminen ja palveluketjut

Mitä lupaaamme?

Saumattomilla ja yhteen sovitetuilla palveluilla, panostamalla ennaltaehkäisyyn sekä yhteistyöllä eri toimijoiden välillä varmistamme nykyistä vaikuttavimmat palvelut.

Sote-uudistuksen ytimessä on järjestämisen kokonaisuus ja palvelujen yhteensovittaminen. Tavoitteleme perus- ja erityistason palvelujen entistä parempaa yhteentoimivuutta vahvistamalla yhteistyötä ja kumppanuutta hyvinvointialueiden ja HUSin kanssa. Erikoissairaanhoidon kustannusten hallinta on keskeisessä roolissa perustason palveluja vahvistettaessa. Uudenmaan alueella on tunnistettu tarve selkiyttää perustason ja erikoissairaanhoidon välisiä päätöksentekoprosesseja.

Jotta yhteinen asiakas saa parhaat palvelut, yhteistyön sujuvoittamiseksi tulee asettaa yhteisiä tavoitteita sekä luoda rakenteita ja toimintamalleja.

HUS-yhtymä on vastuussa ensihoidon järjestämisestä alueellaan. Helsingin

kaupungin pelastuslaitos tuottaa ensihoidon palveluja siinä laajuudessa kuin palvelujen järjestäjän kanssa on sovittu. Yhteistyön sujuvuus HUS:n kanssa ensihoitopalvelujen tuottamisessa on tärkeää. Ensimmäisellä palvelustrategiakaudella keskitymme pelastustoimen palvelujen ja sosiaali- ja terveystoimen palvelujen yhteistyön vahvistamiseen, jotta asukkaat hyötyisivät yhdistymisestä parhaalla mahdollisella tavalla ja jotta palveluketjut olisivat sujuvia. Hyvä yhteistyö on asiakaslähtöisten, sujuvien ja riittävien sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen edellytys.

Väestönsuojeluun varautumisen ja pelastustoimen merkitys asukkaiden turvallisuuden varmistamisessa ovat entisestään korostuneet Euroopan muuttuneessa turvallisuustilanteessa.

Yhteistyö erikoissairaanhoidon järjestämisessä

Tavoite: Erikoissairaanhoidon ohjaus ja kumppanuus vahvistuvat.

Keinot tavoitteen saavuttamiseksi:

- Sovimme perustason ja erityistason työnjaosta, yhteistyöstä ja palvelujen yhteensovittamisesta sekä yhteisestä ohjaus- ja yhteistyömallista yhdessä Helsingin kaupungin, hyvinvointialueiden ja HUSin kanssa.
- Varmistamme, että erikoissairaanhoidon kustannukset ovat ennustettavat ja erikoissairaanhoidon toiminnan ja

talouden suunnitteluun ja seurantaan on olemassa sovitut käytännöt.

- Varmistamme yhdessä muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden kanssa sujuvan jatkohoidon potilasturvallisuuden ja sairaalapäivystysten toiminnan turvaamiseksi.
- Ensihoitopalvelun saatavuutta kehitetään siten, että kasvavan ja kehittyvän pääkaupungin tarpeet ja palvelutason vaatimukset täyttyvät.
- Vähennämme ensihoitopalvelulle kuulumattomia tehtäviä yhteistyössä eri toimijoiden kesken.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen välinen yhteistyö ja integraatio

Tavoite: Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen välinen yhteistyö vahvistuu asukkaiden terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin parantamiseksi.

Keinot tavoitteen saavuttamiseksi:

- Luomme Helsingissä ratkaisuja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen sujuvan yhteistyön ja integraation toteuttamiseksi.
- Kartoitamme yhteistyössä palvelumuodot ja prosessit, joissa voimme tiivistää yhteistyötä sekä

luoda uusia toimintamalleja palvelujen järjestämiseen sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen. Parannamme kotiin vietävää päivystyksellistä akuuttitilanteiden hoitoa.

- Kehitämme pelastustoiminnan saatavuutta siten, että kasvavan ja kehittyvän pääkaupungin tarpeet ja palvelutasolle asetetut vaatimukset täyttyvät.
- Päivitämme kaupunkitasoisen väestönsuojeluun varautumisen vastaamaan tunnistettuja uhkakuvia ja tarpeita.

Palvelujen järjestämistavat ja kustannusvaikuttavuus

Mitä lupaamme?

Kustannuskehitys vastaa rahoitusta. Palvelujen järjestäminen on suunnitelmallista, taloudellista ja läpinäkyvää. Asetamme seurattavat ja mitattavat tavoitteet palveluille.

Valtion tarveperusteiseen rahoitukseen siirtyminen aiheuttaa tuottavuuteen paineita rahoituksen tiukentuessa. Jotta tulevaisuuden asiakastarpeeseen pystytään vastaamaan vaikuttavasti, tulee palvelujen tuottamistavat suunnitella entistä strategisemmin ja järjestelmällisemmin. Tavoittelemme kustannusvaikuttavia palvelukokonaisuuksia, toisin sanoen pyrimme saamaan aikaan pienemmin kustannuksin saman tai paremman vaikutuksen asiakkaan hyvinvointiin tai terveydentilaan. Tämä edellyttää oman ja hankitun palvelutuotannon kustannusten ja vaikuttavuuden vertailukelpoisuuden ja läpinäkyvyyden parantamista sekä tämän vertailutiedon hyödyntämistä myös oman

palvelutuotannon kehittämisessä. On tärkeää kyetä vertailemaan myös palvelujen sisältöjä ja laatua, jotta voimme varmistaa asukkaiden palvelujen yhdenvertaisuuden. Erilaisten palvelujen kustannusvaikutusten arvioinnissa on huomioitava erilaisten ihmisten erilaiset tarpeet ja lähtökohdat.

Tarkastelemme palveluverkkoa ja -rakennetta jatkossa yhä enemmän kokonaisuutena, jossa erilaisia palveluja tarvitsevat asiakasryhmät huomioidaan. Ennaltaehkäisy, digitaaliset palvelut, matalan kynnyksen palvelut, peruspalvelut ja erityisen tuen palvelut muodostavat tulevaisuudessa eheän ja asukkaiden erilaisiin tarpeisiin vastaavan kokonaisuuden.

Palvelurakenne, tuotantotavat ja kustannusvaikuttavuus

Tavoite: Palvelurakenteen ja tuotantotapojen strateginen suunnittelu vahvistuu.

Keinot tavoitteen saavuttamiseksi:

- Tuotamme päätöksenteon tueksi ajantasaista kokonaiskuvaa palvelurakenteesta ja tuotantotavoista sekä niiden muutoksista.
- Tunnistamme strategisen oman tuotannon ja hankinnat, varmistamme niiden resursoinnin ja luomme menetelmiä markkinatilanteen kokonaiskuvan ymmärtämiseksi.

Tavoite: Palvelujen vertailutiedon ja kustannusvaikuttavuustiedon saatavuus lisääntyy.

Keinot tavoitteen saavuttamiseksi:

- Parannamme palvelujen sisältöjen ja kustannusten vertailukelpoisuutta yhtenäisillä palvelukuvauksilla.
- Lisäämme strategista henkilöstösuunnittelua osana toiminnan ja talouden johtamista. Erityisesti siirretään parhaita käytäntöjä toimipisteiden välillä.
- Määrittelemme vaikuttavuusmittareita ja hyödynnämme tietoa vaikuttavuudesta osana palvelujen järjestämistä.

Palvelujen laatu ja saatavuus

Mitä lupaaamme?

Helsingissä palvelut saa nopeasti ja sujuvasti.

Palvelustrategiaan määritellyt tavoitteet ja keinot osaltaan edistävät kaikkien palvelujen sujuvaa ja oikea-aikaista saatavuutta. Keskeisessä roolissa ovat henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden parantamiseksi tehtävät toimenpiteet. Muita palvelujen saatavuutta edistäviä tavoitteita ja keinoja ovat eri toimijoiden välisen yhteistyön vahvistaminen, johtamisen ja toimintatapojen kehittäminen, järjestelmällinen tuotantotapojen ja palvelurakenteen strateginen suunnittelu, kustannusten parempi hallinta sekä järjestäjän tiedolla johtamisen vahvistaminen.

Lakisääteiset määräajat täsmentävät kaupunkistrategian ja palvelustrategian saatavuuden tavoitteita. Palvelustrategian keinot ja vuosittaisten toimintasuunnitelmien tarkennukset ohjaavat ratkaisuihin, jotka tukevat koronapandemian aiheuttaman hoitovelan purkamista ja turvaavat muun muassa terveysasemien ja suun terveydenhuollon kiireettömän hoidon saatavuutta lainsäädännön edellyttämässä määrääjoissa.

Kuva: Maija Astikainen

Tuottajien ohjaus ja valvonta

Mitä lupaamme?

Palvelut ovat laadukkaita, turvallisia ja yhdenmukaisia ja ne edistävät yhdenvertaisuutta riippumatta palvelujen tuottajista.

Meille on tärkeää, että helsinkiläinen voi aina luottaa samaansa palveluun riippumatta palvelun tuottajasta. Pyrimme siihen, että palvelut ovat entistä laadukkaampia ja turvallisempia.

Helsinki on vahva palvelujen tuottaja mutta myös merkittävä palvelujen ostaja. Järjestäjä ohjaa palvelutuotannon kokonaisuutta normi-, resurssi-, informaatio- ja vuorovaikutusohjauksen keinoin. Omassa tuotannossa ohjaus perustuu johtamisjärjestelmän mukaiseen linjaohjaukseen. Ulkoisen ostopalvelutuotannon ohjaus puolestaan on sopimusperusteista. Järjestäjän toiminnan lähtökohdana on ohjauksen ja valvonnan yhdenmukaisuus riippumatta palvelun tuottajasta. Kehitämme tulevana vuosina oman ja ulkoisen palvelutuotannon ohjausta ja valvontaa.

Tavoite: Tuottajien ohjaus ja valvontakäytännöt tehostuvat ja yhtenäistyvät.

Keinot tavoitteen saavuttamiseksi:

- Tunnistamme keskeisimmät strategiset yhteistyökumppanit ostopalvelutuottajista sekä hyvinvointialueilta ja vahvistamme vuorovaikutteista ohjausta sekä palvelujen yhteiskehittämistä.
- Laadimme yhtenäiset sopimusohjauksen käytännöt, jotka tukevat palvelujen tavoitteiden seurantaa ja sopimusehtojen toteutumista.
- Kehitämme ennakoivia valvontamenetelmiä yhteistyössä palvelutuottajien kanssa.
- Valvomme ja seuraamme yhdenmukaisin kriteerein sekä oman että ulkoisten toimijoiden palvelutuotannon laatua ja turvallisuutta.

Palvelutarve ja asiakaskokemus

Mitä lupaamme?

Tunnistamme asukkaiden palvelutarpeet ja kuuntelemme asiakkaita.

Toimintamme lähtökohta on asiakkaan elämäntilanne sekä hänen ja hänen perheensä palvelutarve. Haluamme, että asiakkaat tulevat kuulluksi ja heidän tarpeensa ymmärretyiksi. Tämä edellyttää selkeää kokonaiskuvaa palvelujen sujuvuudesta, tarpeesta ja tarpeen kehittymisestä. Asiakkaiden ja heidän läheistensä kokemukset ohjaavat jatkossa yhä enemmän palvelujemme kehittämistä. Asiakkaiden kokemus palveluista ja niiden hyödyistä on keskeinen osa vaikuttavuutta. Asiakkaillamme ja eri asiakasryhmillä on erilaisia tarpeita, joiden mukaan kohdennamme palvelujamme ja moniammatillista yhteistyötä.

Meille on tärkeää, että palvelut ovat riittäviä ja niiden sisältö vastaa asukkaiden tarpeita. Jotta tulevaisuudessa ymmärtäisimme entistä paremmin asukkaiden kokemuksia ja palvelutarvetta, kehitämme ja rakennamme vuosien 2023–2025 aikana järjestäjän suunnitelmallista tietopohjaa.

Tavoite: Kokonaiskuva asukkaiden palvelutarpeista selkiytyy ja ymmärrys asiakaskokemuksesta lisääntyy.

Keinot tavoitteen saavuttamiseksi:

- Vahvistamme palvelutarpeiden tunnistamista ja palvelutarpeen muutosten ennakkointia osana tiedolla johtamista.
- Kehitämme asiakaspalutteen yhdenmukaista ja järjestelmällistä keräämistä.
- Kuuntelemme ja osallistamme asukkaita palvelujen suunnittelussa ja toteuttamisessa.
- Panostamme hyvään asiakaskokemukseen kaikessa toiminnassamme.

Saatavuus ja saavutettavuus

Mitä lupaaamme?

Digitaaliset palvelut ovat asiakaslähtöisiä. Huomioimme erilaiset palvelutarpeet sekä asiakkaiden kyvyt palveluja kehitettäessä. Asetamme konkreettisen digitaalisen palvelulupauksen.

Turvaamme yhdenvertaiset ja laadukkaat suomen- ja ruotsinkieliset palvelut. Kiinnitämme erityistä huomiota ruotsinkielisten palveluiden toimivuuteen.

Huomioimme helsinkiläisten ja kaupungin eri alueiden erilaiset lähtökohdat ja tarpeet sekä varmistamme palveluverkkoa kehitettäessä, että palvelut ovat riittävän lähellä asukkaita. Turvaamme riittävät ja yhdenvertaiset suomen- ja ruotsinkieliset palvelut muun

muussa kiinnittämällä huomiota myös ruotsinkielisten palveluketjujen toimivuuteen, johtamiseen, kielitaitovaatimuksiin, tiedottamiseen ja tiedonkeruuseen. Kehitämme myös muunkielisiä palvelujamme. Pyrimme vastaamaan asiakkaan palvelutarpeeseen jo ensikontaktissa ja löytämään hänen tarpeeseensa vastaavan ratkaisun.

Helsinki panostaa vammaisten ja ikäihmisten laadukkaisiin ja turvallisiin palveluihin ja huomioi omaishoidon yhtenä hoitomuotona. Helsingin tavoitteena on, että strategiakaudella terveyskeskuskäynnit pysyvät edelleen maksuttomina.

Lisäksi vahvistamme peruspalvelujen saatavuutta toimivalla monituottajamallilla ja lisäämällä digipalveluja. Digitaaliset palvelut mahdollistavat yhä useammalle yhä sujuvamman asioinnin. Toimimme ennaltaehkäisevästi kaikissa palveluissa ja peruspalveluilla on keskeinen rooli hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä. Nämä toimintatavat auttavat meitä varmistamaan palvelujen riittävyyden ja oikea-aikaisuuden.

Tavoite: Peruspalvelujen saatavuus paranee.

Keinot tavoitteen saavuttamiseksi:

- Vahvistamme peruspalvelujen saatavuutta myös hyödyntämällä monituottajuutta ja yhteistyötä.
- Vahvistamme matalan kynnyksen palveluja ja turvaamme jalkautuvat palvelut niitä tarvitseville asiakkaille.
- Parannamme viestintää palveluista ja asiointivaihtoehtoista.
- Peruspalveluiden saatavuutta parannetaan lisäämällä henkilöstön veto- ja pitovoimaa. Henkilöstön pysyvyydellä parannetaan myös hoidon jatkuvuutta. Otetaan henkilöstö mukaan parantamaan palveluiden saatavuutta ja lisätään yksiköiden päätösvaltaa kehittää omaa toimintaansa. Vetovoimaisten työyhteisöjen ja hyvin toimivien palvelujen käytäntöjä levitetään muihin yksiköihin.

- Lisäämme ehkäisevää ja ennakkoivaa työtä sekä teemme tiivistä yhteistyötä järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Asiakaslähtöisyys Helsingissä tarkoittaa aitoa osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia omiin sosiaali- ja terveyspalveluihinsa. Digipalvelut lisäävät entisestään asiakkaan roolia hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä. Digipalvelut mahdollistavat tulevaisuudessa omahoidon ja omatoimisen terveyden seurannan. Kehitämme neuvontaamme ja ohjaustamme sekä digitaalisia palvelujamme niin, että asiointi kanssamme on sujuvaa ja helppoa. Varmistamme sujuvat palvelut myös niille asiakkaille, jotka eivät hoida asioitaan digitaalisesti.

Tavoite: Sujuvat digitaaliset palvelut ja etäpalvelut sekä itsepalvelumahdollisuudet lisääntyvät.

Digitaalisten palvelujen palvelulupaus:

- Digitaaliset yhteydenottokanavat ovat käytössä ympäri vuorokauden ja niiden kautta tuleviin yhteydenottoihin vastataan kahden arkipäivän kuluessa.

Keinot tavoitteen saavuttamiseksi:

- Lisäämme ja parannamme digitaalisia palveluja muun muassa itse- ja omahoidossa, asiakkaaksi tultaessa, hoidon ja palvelujen tarpeen arvioinnissa sekä etäpalveluissa niin, että palvelumme ovat helposti saavutettavissa.

Helsingissä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen (HYTE) on luotu vahva rakenne ja toimintatapa, jota toteutetaan kaikkien toimialojen sekä muiden yhteistyökumppaneiden, kuten järjestöjen, aktiivisena yhteistyönä. Ensisijainen vastuu hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisestä Helsingissä on kunta-Helsingillä eli kulttuurin ja vapaa-ajan, kasvatuksen ja koulutuksen

sekä kaupunkiympäristön toimialoilla ja kaupunginkanslialla. Kaupunginkanslian strategiasasto vastaa HYTE-koordinaatiosta Helsingissä. HYTE-työtä johtaa, ohjaa ja toimeenpanee Helsingin HYTE-ohjausryhmä.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on ensisijainen vastuu toimialalla tehtävästä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisestä. Tavoitteena on pyrkiä toimialan järjestämisvastuuseen kuuluvissa palveluissa entistä laajemmin ehkäisevään ja ennakoivaan työhön sekä luoda järjestelmällisemmin edellytyksiä asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi ja ylläpitämiseksi. Kiinnitämme hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin ja erityistä tukea tarvitseviin väestöryhmiin. Huomioimme turvallisuuskäsitteiden vahvemmin osana HYTE-työn kokonaisuutta ja tiivistämme yhteistyötä pelastuslaitoksen kanssa.

Teemme hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämässä alueellista yhteistyötä Uudenmaan hyvinvointialueiden sekä HUS-yhtymän kanssa osana HUS-järjestämissopimuksen valmistelua ja toimeenpanoa. HUS-yhtymällä on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tehtävä kytkeytyy muihin sille laissa säädettyihin sekä HUS-järjestämissopimuksessa sovittuihin tehtäviin.

Tavoite: Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen toiminnot ovat osa kaikkia palveluja.

Keinot tavoitteen saavuttamiseksi:

- Tunnistamme yhdyspintatyön merkityksen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämässä ja tuemme sen toimivuutta.
- Ehkäisemme ja puutumme varhaisessa vaiheessa terveydellisiin ja sosiaalisiin ongelmiin. Tuemme toimintakykyä ja osallisuutta.
- Sisällytämme hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen keskeiset sisällöt palveluissa laadittaviin palvelukuvauksiin.
- Teemme tiivistä yhteistyötä järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Kuva: Jussi Hellsten

4

Toteutuminen ja seuranta

Toteutuminen ja seuranta

Tavoitteenamme on saada pidemmällä aikavälillä kaikista järjestämisvastuuseen kuuluvista palveluista mitattavaa ja vertailtavaa tietoa asiakaskokemuksesta, palvelutarpeesta, kustannusvaikuttavuudesta, palvelujen laadusta sekä palveluketjujen toimivuudesta.

Ensimmäisellä strategiakaudella luomme puitteet järjestelmällisen ja mitattavan seurantatiedon keräämiseen. Sekä palvelustrategian että kaupunkistrategian toteuttaminen projektoidaan, tavoitteiden toteuttamisen resurssit varmistetaan ja laaditaan seurantasuunnitelma. Tavoitteiden toteutumista seurataan sekä laadullisilla että määrällisillä mittareilla, esimerkiksi palvelujen lakisääteisten määräaikojen toteutumisella.

Palvelustrategian onnistumisen ja vaikuttavuuden varmistamiseksi seuraamme tavoitteiden toteutumista. Järjestelmällisellä seurannalla ja arvioinnilla voidaan tarvittaessa tarkentaa toimenpiteitä varmistamaan palvelustrategian tavoitteiden toteutuminen.

Palvelustrategiaa toteutetaan osana toimialan päivittäistä työtä.

Strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan myös vuosittaisissa neuvotteluissa sosiaali- ja terveysministeriön kanssa osana järjestämisvastuun toteutumisen seurantaa ja arviointia.

Palvelustrategia tukee kaupunkistrategian tavoitteiden toteutumista.

Kaupunkistrategiassa 2021–2025 (hel.fi/kaupunkistrategia) ja Helsingin alueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä (hel.fi/palvelutasopaatos) sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palveluille asetettuja tavoitteita edistetään ja seurataan suunnitellusti. Palvelustrategian toteutumista seurataan kaupunkistrategian tavoitteiden ja talouden ja toiminnan seurannan prosessien mukaisesti.

Palvelustrategiasta laaditaan tiivistetty esitysversio ja viestintämateriaalia asukas- ja henkilöstöviestintään.

Palvelustrategian toteutumista seurataan kaupunkistrategian tavoitteiden ja talouden ja toiminnan seurannan prosessien mukaisesti.

Kuva: Jussi Hellsten

Helsinki